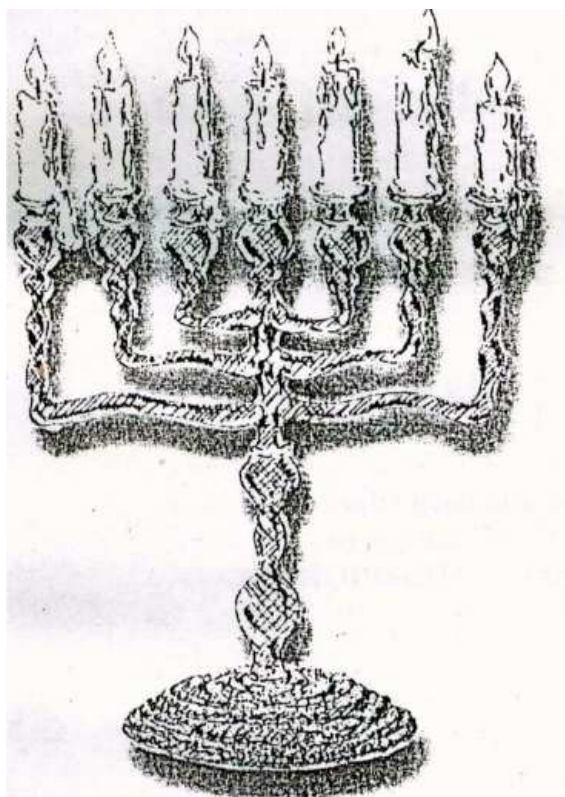

JULIAN GRZESIK

ALIA

DUPA IZGHNIREA DIN
ISRAEL

LUBLIN 2003

ALIA

*Istoria poporului
împrăștierea lui în diaspora
și revcuierea în patric*

Biblia și faptele

Vol. I

*La a 55 -a aniversare a Statului Israel
La a 60-a aniversare de la izbucnirea celui
de-al doilea Război Mondial*

In memoria evreilor polonezi

Traducere din limba germana de
ȘICLER MAX - cvreu din Cernauti
NICOLAI CIORNOPISCHI - UCRAINEAN

VECHIUL TESTAMENT	NOUL TESTAMENT
Genesa (Facerea)	Evanghelia după Matei
Exodul (Eșirea)	Evanghelia după Marcu
Leviticul	Evanghelia după Luca
Numeri	Evanghelia după Ioan
Deuteronomul (A doua lege)	Paptele Apostolilor
IoJosua	Epistola lui Pavel către Romani
Judecatorii	Întîia epistolă a lui Pavel către Corinteni.
Rut	A doua epistolă a lui Pavel către Corinteni'
Cartea întîi a lui Samuel	Epistola lui Pavel către Oalateni
A doua carte a lui Samuel	Epistola lui Pavel către Efeseni
Cartea întîi a Împăraților	Epistola lui Pavel către Filipeni
(1 Regi)	Epistola lui Pavel către Coloseni
A doua carte a împăraților	Epistola întîi a lui Pavel către Tesaloniceni
(2 Regi)	Epistola a doua a lui Pavel către Tesaloniceni
Cartea întîi a Cronicilor	Epistola întîi a lui Pavel către Timotei
A doua carte a Cronicilor	Epistola a doua a lui Pavel către Timotei
Ezra	Epistola lui Pavel către Tit
Neemia	Epistola lui Pavel către Filimon
Estera	Epistola lui Pavel către Evrei
Iov	Epistola sobornicească a lui Iacov
Psalzii	Întîia epistolă sobornicească a lui Petru
Pildele sau Proverbele lui Solomon	A doua epistolă sobornicească a lui Petru
Eclesiastul	Întîia epistolă sobornicească a lui Ioan
Cîntarea cîntărilor	A doua epistolă a lui Ioan
Isaia	A treia epistolă a lui Ioan
Plîngerile lui Ieremia	Epistola sobornicească a lui Iuda
Ezechiel	Apocalipsa lui Ioan
Daniel	=====
Osea	
Loel	Țefania
Amos	Hagai
Dbadia	Zaharia
Iona	Maleahi
Mica	
Naum	
Habacuc	

Prefața Autorului.

Datorită oamenilor de bună credință, a căror nume este imposibil de enumerat aici, în urma apariției acestei cărți în poloneză, germană, română și a trei părți în varianta franceză dăm în mîna cititorilor versiunea rusă.

Redactorul-șef Dumitru V. Șcedrovițcii a găsit de cuviință să corecteze «Alia» cu unele fragmente, fiind o intenție binevenită. El a redus cugetările la tema permisiunii răului de către Dumnezeu pentru domnirea păcatului asupra întregii lumi, pînă la aspectul care privește mai detaliat tema poporului evreu și care ne va ajuta mai bine să înțelegem această temă în contextul argumentelor incluse în această carte.

Prognozul nostru atent expus în timpul scrierilor întîi a acestei cărți, în ce privește imigrația evreilor din fosta URSS, în Israel, sa adevărat total odată cu căderea marelui imperiu, întrecând toate așteptările.

În acest loc însă nu este nevoie să dăm o statistică pe această temă, aceasta făcând-o MIM >mijloacele de informare a maselor.

În istoriografia de după război inconștient a fost majorat numărul victimelor gestapoului, dar în ultimul timp observăm un proces invers. Nimeni nu este în stare să documenteze în final unde și câți evrei au fost exterminați. Toate datele se dau cu aproximație, tot odată fiind adevărate pe cît este de posibil de statistica publicațiilor din prezent și prezentate în această carte.

În ce privește ajutorul acordat de către polonezi evreilor în timpul persecuțiilor lor și că în sfera morală polonezii nu ar fi avut un avantaj-precum că ar fi făcut prea puțin pentru salvarea evreilor, este o atitudine incorectă față de ei. După cum a remarcat prof. V. Bartoșevskii « destul de mult» au făcut toți acei ce și-au dat viața pentru salvarea evreilor. Realitatea actelor de eroism îl adevărește numărul medaliaților de către Institutul Yad Vashem din Ierusalim, printre care sînt și mulți polonezi.

Către sfîrșitul anului 2001 din numărul total de 18000 decernați cu medalia «Dreptate între popoarele lumii» polonezi sînt 6200, iar mai mult de 800 au murit acordând ajutor evreilor.

Acest fapt nu se dă uitării, ba mai mult, el trebuie transmis și urmașilor noștri spre amintire. Iată deci și toate schimbările care au fost introduse în cele cîteva versiuni ale Aliei. Structura ei de bază, fondată pe profețiile biblice adevărate și de fapte, poartă un caracter îndelungat - este mereu actuală - și de aceea nu are nevoie de corectare. Doresc să aduc mari mulțumiri traducătorilor, redactorilor, corectorilor și poligrafiștilor tuturor versiunilor. Sa făcut tot posibilul de a enumera și a arăta toate materialele ce au stat la baza textului format în 1988.

Lublin an. 2003.

Prefață

Cuvîntul ebraic «alia» înseamnă «urcarea pe o înălțime»; «alia letora» înseamnă chemarea la citirea publică a legilor Torei în sinagogă; iar «alia

regal”, se referă la pelerinajele săvârșite cu ocazia sărbătorilor de pesach (paște), savuot (rusalii) și sucot, la Ierusalim. Cuvântul alia, în înțelesul literelor alfabetului ebraic, se referă la cele șase valuri a emigrării evreilor în Palestina. Începută în anul 1882, după pogromurile din Rusia, ea a durat până în anul 1903, iar ultima a avut loc între anii 1941 - 1947, adică în timpul luptei împotriva restricțiilor impuse emigrării.

După înființarea Statului Israel, a fost declarată liberă emigrația evreilor în Palestina.

Între anii 1948 - 1964, în Israel au venit, din 66 de țări, nu mai puțin de 1.191.365 emigranți.

Cuvântul “alia” se întrebuițează în acest studiu ca o metaforă, simbolizând procesul înălțării poporului evreu către Domnul - Mântuitorul, și unirea lui cu Dumnezeu, prin mijlocirea lui Mesia, alcătuind o nouă sfântă alianță.

Cu siguranță că nu trebuie să convingem pe nimeni cât de importantă este problema împrăștierii și revenirii evreilor în Israel. Este firesc ca această problemă să prezinte un interes crescând, atât pentru creștini, cât și pentru evrei, dar omul de rând nu vede de loc cum se împlinesc pe neobservate profețiile Dumnezeiești; și spune: “De când strămoșii au adormit, totul rămâne așa cum a fost la începutul creației (2 Petru 3,4); de aceea nu se acordă atenție planului minunat al lui Dumnezeu, de reînviere a poporului evreu spre existență independentă în Patria sa” (Ezechiel 37, 1-14). E un miracol că latura religioasă a acestei probleme nu trezește chiar printre evrei un interes profund, deși evreii prețuiesc foarte mult Testamentul Vechi (Biblia). În rândul tineretului evreu din diaspora europeană de exemplu, se poate observa o lipsă de interes pentru exterminarea cu 40 de ani în urmă a 40% din numărul evreilor de dinainte de război.

Iulian Tuvim scria odată:

*“Noi, o mare groapă comună,
noi în doliu, neobservați de istorie, nevăzuți...
noi, strigătul de durere, pe care-
l aud și cele mai îndepărtate secole...”*

Azi, conștiința slăbită și urechile multor oameni, nu vor să audă strigătul de groază, sau să caute motivul genocidului, cu care nu se poate compara nici cea mai oribilă faptă a istoriei universale. Oare trebuie să rămânem indiferenți în fața unor fapte atât de grave, care s-au petrecut în văzul tuturor, sau trebuie să așteptăm până ce Dumnezeu cu ajutorul ghipelului care înțeapă, și a măcăcinului care provoacă durere (Ezechiel 28,24), pentru a stărni interesul față de această problemă, sau pentru profețiile

legate de ea, cu referire la vânătorii care-i vânează?” (Ieremia 16,16).

În ce ne privește, Dumnezeu dorește astfel să ne purtăm cu evreii sfătuindu-ne: “Mângâiați pe poporul Meu!... Vorbiți prietenește Ierusalimului; și propovăduiți-i... că i-a fost iertată vina, deoarece a suferit din partea Domnului partea a doua de timp cu pedeapsă, pentru toate păcatele sale.” (Isaia 40,1-2). “Popoarelor, ascultați Cuvântul Domnului și-l răspândiți pe insulele îndepărtate, și spuneți: Acela care a împrăștiat Israelul, acela îl va și aduna, și-l va păzi cum un păstor păzește turma sa... Așa vorbește Domnul: se aud strigăte războinice și plâns amar la Roma: Rahela își plânge copiii, și nu poate fi mângăiată că nu mai sunt... (Ieremia 31:15,16)... ei vor reveni... Faceți-vă pe drumuri semne care să arate direcția, fiți atenți ca să nu uitați drumurile militare, drumurile prin care vă-ați retras... Întoarce-te fiu al lui Israel; întoarce-te în orașele tale! Cât timp ai să rătăcești, tu fiică renegată?” (Ieremia 31, 10-22).

Și Isus se adresează către poporul său cu rugămintea să se intereseze mai mult de soarta Israelului: “uitați-vă la smochin și la ceilalți pomi care înverzesc, și vă veți da seama că vara se apropie. Așa și voi: dacă vedeți că toate acestea se întâmplă, să știți că Împărăția Domnului vine” (Luca 21,29-31).

Pomul de smochin este simbolul biblic al Israelului (Luca 13, 6-8; Matei 21, 19-21; Ieremia 24). De aceea, aducându-și aminte de cuvântul sfânt, poporul Domnului se interesează de urmașii lui Avraam, Isaac și Iacov. În realitate poporul Israel va fi pentru popoare o “povară”, de aceea Israelul constituie în ochii multor creștini un mister greu de dezlegat (Zaharia 12, 3). Mulți oameni ignoră cuvântul Domnului și cred că toate cuvintele adresate urmașilor lui Iacov se referă la creștini, adică la membrii Bisericii. Într-o astfel de situație, ei sunt siliți să ignore sau să interpreteze greșit multe citate din Biblie, care nu pot fi puse de acord cu doctrina lor. Cum se poate ca ei să creadă că următoarele cuvinte sunt adresate lor: “slava Domnului care a condus pe Israel din țara Egiptului” sau “slava Domnului care a condus pe Israel din țara de la miază-noapte și din toate țările unde L-am alungat. Vreau să-i readuc în țara dăruită părinților lor”, sau cuvintele: “vreau să închei un nou legământ cu Israelul și Iuda”, precum și cuvintele din mesaj: “Atunci Israelul va fi salvat cum se spune: Din Sion va veni eliberatorul care va izbăvi pe Iacov de nelegiuiri... dar pentru că Domnul i-a ales, El îi iubește de dragul strămoșilor” (Romani 11, 26-29). Erem.16:15-17,31:34, Rom1:13-33.

Celor care vor să devină ucenicii Domnului (1 Corinteni 3:9), Isus le spune să cunoască adevărul (chiar și despre Israel) care le va ajuta să se lepede de păcate (Ioan 8, 32).

Cuvântul Domnului ne propune să ne ungem ochii cu o alifie, care ne va readuce vederea (Apoc. 3, 18) ca să putem vedea și această problematică atât de esențială.

În studiul nostru, noi ne îndreptăm spre izvor, spre însuși Cuvântul Domnului. În afară de acesta, noi ne dăm osteneala să comparăm evenimentele istorice corespunzătoare cu acelea din Biblie. Se poate spune că prezentul studiu este un fel de antologie a părerilor diferiților autori (vezi bibliografia).

Din cauze obiective ne-am mărginit să prezentăm materialul amplu într-o formă laconică, punctul central constând din accentuarea momentelor tragice ale istoriei Israelului. Desele citate ale Bibliei folosite aici, ar putea să îngreuneze înțelegerea problemei, dar ele vor stimula desigur pe adevărații cercetători în polemica lor cu argumentele prezentate aici.

Se vor ivi întrebări de felul următor: a fost oare necesar ca documentele istorice să ocupe atât de mult spațiu? Cer oare faptele înfățișate în Biblie o astfel de interpretare amănunțită a evenimentelor care s-au petrecut pe teritoriul Poloniei?

Istoriei evreilor polonezi i s-a acordat aici atât de mult spațiu, pentru că un polonez are cea mai bună posibilitate să studieze la fața locului această problemă.

În nici o țară, diaspora evreiască n-a găsit condiții mai prielnice pentru dezvoltarea materială și spirituală decât în Polonia. Nici o altă țară n-a fost arena unui astfel de nemaiauzit genocid. Împotriva nici unui popor nu s-au ridicat astfel de acuze nedrepte, ca împotriva poporului polonez.

Este de la sine înțeles că toate popoarele, inclusiv poporul polonez, ar fi trebuit să facă mai mult decât au făcut pentru concetățenii lor evrei, pe vremea distrugerii masive și organizate; și, în această privință, conștiința nu e de loc curată, aproape la toți. Kristof Kamil Bacinski (Krzysztof Kamil Baczynski) a prezentat obiectiv răspunderea colectivă pentru destinul evreilor în poezia sa "Rugăciune"

Noi toți suntem vinovați.
Când se apropie noaptea,
din fața mea și-a voastră curge sângele
sufletul propriu este o trădare a trupului,
și noi ne urâm mâinile proprii.
Nimeni nu este scutit de greșeli și reproșuri,
roțile negre ale vremii, unite între ele

o faptă aduce după sine o alta.
Este noapte, și nimeni nu cere iertarea vinei.

În decursul a opt secole s-a format o legătură strânsă între istoria Poloniei și diaspora evreiască. În aceste legături polono-evreiești și-a găsit reflectarea promisiunea ce a făcut-o Dumnezeu lui Avraam "*voi binecuvânta pe cei care te binecuvântează, și voi blestema pe cei care te blestemă*" (1 Moise 12, 3). Studiul prezent, dedicat memoriei evreilor polonezi, atrage atenția asupra adevărului, care se trage din timpurile lui Avraam, și care mai este actual și acum.

Dacă privim "pescuitul" simbolic și "vânătoarea" simbolică, care au contribuit la întoarcerea evreilor în Palestina, problemei naționalismului i se acordă prea mult loc. Nu trebuie să privim național-socialismul ca singurul instrument cu care evreii au trebuit să fie aduși în țara sfântă; mai mult, trebuie să-l privim ca o stăruință diabolică de a șterge de pe suprafața pământului "sămânța lui Avraam", pentru a opri în felul acesta realizarea promisiunii Domnului. Căci, cum s-ar putea explica niște evenimente, ca de exemplu faptul că armata lui Rommel s-a grăbit să ajungă prin Africa în Palestina, ca să săvârșească exterminarea totală a evreilor? Fără să ducă la bun sfârșit înrobirea întregii lumi, național-socialiștii au încercat să distrugă în întregime poporul evreu; ei n-au dat crezarea adevărului, că Dumnezeu "*a dat tuturor ființelor viață și suflet și totul*" și "*că toate popoarele se trag dintr-un singur om și locuiesc pe tot pământul*" (Faptele Apostolilor 17,25-26).

În acest studiu se mai înfățișează și situația Israelului și relațiile sale cu țările arabe. Dar asta-i o chestiune dificilă, dacă ținem seama de influența filo arabă. Studiul mai ia poziție față de problema prozelitismului, o problemă dificilă chiar pentru evrei. În această chestiune poziția studiului de față se deosebește de poziția Bisericilor fundamentaliste și a misionarilor lor. Cititorul obiectiv va constata, fără greutate, că osteneala prozeliților creștini nu are nici o șansă de succes în ce privește Israelul.

"Sionismul creștin" nu este în nici un caz înrudit cu "sionismul politic", dar el este o susținere morală și spirituală a poporului evreu, acum când el se întoarce și se stabilește în patria strămoșilor săi. Societatea israeliteană acceptă o astfel de poziție constructivă. Ca dovadă poate servi activitatea grupului Hermann Bețner la Emek Hașalom, sau afirmația din cartea¹

Materialul voluminos, pe care acest studiu îl tratează, se împarte, ținând seamă de multiplele aspecte pe care le abordează, în trei părți: Partea întâi se ocupă de Istoria Israelului, răspândirea lui în întreaga lume și întoarcerea în Palestina. Partea a doua,

1 "Year book" (vol. 5, p 172-205 Herzl Press, New York 1963).

este dedicată istoriei suferințelor evreilor în Europa în al doilea război mondial. “Soluția finală” în aproape toate țările Europei a fost înfățișată foarte laconic, punându-se accentul mai ales pe evenimentele din voievodatul Lublin. În această parte se tratează și participarea lui Odilio Globočnic la această odioasă faptă, și poziția aliaților, a polonezilor și a Vaticanului.

Ultima parte se ocupă cu situația evreilor din Polonia și Uniunea Sovietică după al doilea război mondial, și cu aceasta se încheie tratarea acestui capitol sumbru. Ca bază pentru aceste aprecieri au servit sursele poloneze și germane, care în parte evocă aceste zile îngrozitoare.

În literatura dedicată istoriei suferințelor evreilor europeni, se pot găsi o sumedenie de fapte oribile, atât de odioase încât se pune întrebarea: oare a trebuit să fie așa? De ce Dumnezeu a lăsat să se întâmple așa și ce țel a urmărit?

Încercarea de a da un răspuns la aceste întrebări se poate găsi în partea a treia a acestei cărți, care tratează despre acceptarea răului.

În partea a treia se mai tratează și problema lui Mesia al israeliților.

În această carte se înfățișează, din punctul de vedere al Bibliei, noua alianță și figura lui Mesia ca singura alternativă pentru evrei și întreaga omenire.

Această carte mai are anexe, care tratează următoarele teme:

1. Calendarul babilono-evreiesc din prezent;
2. Stabilirea datei distrugerii Ierusalimului și templului de Nabucadnețar;
3. Stabilirea datei nașterii lui Cristos;
4. Omorurile rituale printre care și “cazul Belis”;
5. “Protocolurile înțelepților de la Sion”;
6. Date bibliografice;
7. Semnificația câtorva termeni și cuvinte.

Una din caracteristicile activității omului este imperfecțiunea. Asta se poate afirma și despre acest studiu. De aceea rugăm pe toți cititorii să fie indulgenți și să ne trimită observațiile critice care ne pot fi folositoare pentru o nouă ediție a cărții “Alia”. Ne rugăm ca Domnul milostiv să ne ajute a înțelege că Cuvântul Lui este o candelă pentru picioarele noastre și lumina vieții noastre

(Ps. 119, 105).

PARTEA I

CAPITOLUL I

1. 1 Scurtă istorie a Izraelului

(...) În lunga istorie a omenirii există numai o națiune care, după 1000 de ani de suveranitate și 2000 de ani de exil amar, s-a întors în vechea ei patrie.

În ciuda răspândirii lor pe tot globul, și în ciuda discriminărilor și persecuțiilor la care au fost supuși, evreii n-au uitat niciodată că Domnul i-a ales, datorită strămoșilor lor Avraam, Isaac și Iacov - ca în secolul al XX-lea să renască ca popor. Ei n-au uitat că, XIII secole înainte de Cristos, Domnul, prin mijlocirea lui Moise, le-a dat cele 10 porunci, care să le fie călăuză în purtarea lor. Evreii n-au uitat că au fost cândva un popor liber în țara proprie, că David - poet, erou și bărbat de stat - a fost regele lor, că și Solomon - renumit prin înțelepciunea sa, prin opera Cântarea Cântărilor și construirea templului în slava Dumnezeului unic - a fost odată regele lor.

După ce Nabucodonosor a cucerit Ierusalimul, a distrus în anul 586 înaintea erei noastre (conform cronologiei biblice în anul 607 înaintea erei noastre) Templul.

Cu toate că Nabucodonosor i-a gonit pe evrei la Babilon, el n-a reușit să stârpească seminția poporului evreu în țara sa de baștină, “*noi am stat pe malurile râului Babilonului și am plâns, când ne-am gândit la Sion*” (Ps. 137 ,1). Cu vreo 50 de ani mai târziu (conform Bibliei - 70 de ani), când regele Cyrus i-a învins pe babiloneni, evreii au putut să se întoarcă în patria lor și să trăiască conform credinței lor. Fiindcă această țară se află la răscrucea drumurilor comerciale ale Europei, Asiei și Egiptului, marile puteri au dorit totdeauna să pună stăpânire pe ea. Mai întâi țara a fost cucerită de perși, după ei au urmat grecii, după aceea romanii. În fața imenselor puteri armate și culturi dominante ale ocupanților, evreii au luptat pentru identitatea lor, pentru locul lor în lume și pentru libertate. Exemplul tipic pentru curajul lor a fost Răscoala Macabeilor din anul 168 înaintea erei noastre, care a zădărnicit intenția domnitorului grec Antioch din Siria, de a-i priva pe evrei de autonomia și tradiția lor.

Numai împăratul roman Titus a reputerat o victorie decisivă asupra luptătorilor libertății evreilor.

În anul 70 al erei noastre, Titus a incendiat Ierusalimul și a distrus Templul, pe care Irod I-a reclădit. Ruinele templului - zidul apusean - au

rămas peste timp simbolul unității naționale și religioase a tuturor evreilor. O generație după alta evreii au rostit rugăciuni pentru reîntoarcerea lor: *“la anul să ne întălmim în Ierusalim”*, și așteptau cu răbdare ziua în care promisiunea Domnului să se împlinescă: *“doresc să-i readuc din toată lumea, să-i adun din toate țările și să-i reaşez în țara lor...”* (Ezechiel 34, 13).

Treptat poporul evreu a trebuit să se obișnuiască cu viața în afara patriei lor. Grupuri răzlețe evreiești s-au strâns în jurul sinagogilor și s-au adresat rabinilor și învățaților lor pentru a fi conduși de ei.

Rugăciunile se rosteau în limba ebraică, Biblia se studia tot în limba ebraică, în felul acesta limba veche a putut fi păstrată și adaptată la cerințele noi, cum s-a întâmplat după revenirea evreilor în Palestina. Biblia și Talmudul au constituit nu numai călăuza etică și religioasă, ci și un izvor nesecat al înțelepciunii și mentalității evreiești. Biblia și Talmudul au fost în același timp personificarea secretului și nucleului existenței lor. Când îi numim pe evrei o “națiune a Bibliei”, asta este din cauză că ei s-au dedicat în întregime studiului și interpretării Bibliei, mai ales pe vremea exilului.

Țara izraeliteană a trecut de sub o stăpânire sub alta timp de 1878 de ani, cu începere din anul 70 și până în anul 1948 țara fiind guvernată de diferiți stăpâni. Granițele ei și numele ei au fost schimbate după bunul plac al stăpânului. Dar în tot acest timp se aflau acolo evrei care, cu toate condițiile nefavorabile, veneau acolo, spre izvorul lor. Perseverența lor a fost încununată de succes. Către sfârșitul secolului al XIX-lea evreii au început să se întoarcă în Țara Sfântă. Spiritul naționalismului, care a dus la trezirea multor popoare europene, a contribuit și la trezirea poporului evreu, mărind dorința seculară spre o suveranitate națională.

Asta s-a întâmplat doar atunci când ziaristul austriac Teodor Herțl a fost confruntat cu un antisemitism feroce la procesul împotriva lui Alfred Dreyfus, un ofițer evreu al armatei franceze acuzat de spionaj în slujba Germaniei. Atunci el a stat în fruntea mișcării de eliberare națională a evreilor, numită sionism. În jurul lui Herțl s-au adunat mulți adepți ai ideii sioniste, atât în Apus cât și în Răsărit, mai ales în Rusia, care au fost supuși unor atacuri înverșunate antisemite. La 29 august 1897 a avut loc primul Congres sionist la Basel, ceea ce a însemnat că sionismul este un factor de care trebuie ținut seama pe plan mondial. Cu timpul sionismul a devenit o realitate. Grupuri de pionieri au venit în Israel, pentru a se alătura fraților în patria lor. Atunci Israelul era o provincie înapoiată a Imperiului turc, dealurile ei împădurite și văile fertile multe secole, s-au transformat în mlaștini și pustiuri, fiindcă stăpânii feudali nu le cultivau. Acolo trebuia dusă o viață foarte aspră: siguranța nu era garantată, mulți au murit de malarie; administrația otomană era ostilă evreilor, dar pionierii evrei erau

fermi. În timpul acela băntuia în Europa întâiul război mondial. Când Imperiul Otoman s-a prăbușit, conducătorii sioniști au încercat să convingă pe toată lumea că ei ar fi în stare să transforme țara într-o grădină înfloritoare îndată ce ea va deveni patria evreilor răspândiți pe tot globul. Englezii au sprijinit această idee. Când armata lor biruitoare s-a apropiat de Ierusalim, lordul Balfour a publicat o declarație de simpatie cu aspirațiile sioniste ale evreilor. Asta a fost o declarație a bunăvoinței guvernului maiestății sale pentru “înființarea unui cămin pentru poporul evreu în Palestina”. Peste cinci ani Liga Națiunilor a încredințat Anglia cu mandatul administrării Palestinei și înființării unei patrii a evreilor. Englezii însă, sub presiunea arabilor, au dat înapoi, și au întemeiat pe teritoriul din partea de Est a Iordanului (care era și ea inclusă în declarația Balfour) statul Transiordania. Evreii au primit numai o pătrime a Palestinei.

Pionierii evrei în Israel au încercat să trăiască în pace cu vecinii arabi. La început arabii n-au ridicat obiecții în privința evreilor, care și-au înființat patria, fiindcă nici un grup național al arabilor n-a avut atunci pretenții asupra Palestinei. Cu timpul, însă, s-a constituit un grup de extremiști arabi sub conducerea muftiului de atunci al Ierusalimului. Adepții acestui grup negau dreptul evreilor asupra Palestinei încercând să aducă sub controlul lor această țară. În acest scop arabii au organizat câteva răscoale și au atacat orașe și sate evreiești. Aceste atacuri s-au soldat cu numeroși morți. Anii 1920 - 1921 și 1936 - 1939 au fost foarte grei pentru evrei.

În anul 1937 englezii au propus ca Palestina de Vest - partea care a rămas evreilor - să fie împărțită în așa fel încât cea mai mare parte a teritoriului să devină arabă. Evreii au fost de acord cu această propunere - chiar și fără tragere de inimă - dar arabii au respins-o, apoi situația s-a înrăutățit.

Necruțătoarea mașină național-socialistă, unul din țelurile căreia nimicirea poporului evreu, înainta. Când a izbucnit al doilea război mondial masacrarea sistematică a evreilor în Europa a atins un nivel catastrofal. Evreii, deznădăjduiți, n-au avut alt loc de refugiu decât patria lor, unde puteau fugi. Englezii înfricoșați de mânia arabilor au dat drumul numai la puțini refugiați.

Evreii au fost siliți să se împotrivescă politicii britanice.

Mii de evrei au fost aduși ilegal în Palestina, dar mulți au fost prinși în timpul blocadei engleze și deportați în lagăre pe Insula Cipru.

După terminarea celui de-al doilea război mondial, a fost clar că englezii vor încerca să încalce promisiunea dată evreilor. Într-adevăr, englezii au întreprins tot ce le-a stat în putință pentru a împiedica realizarea idealului evreiesc. În această cotitură, care a fost sfârșitul războiului, poporul evreu a dus o luptă necruțătoare pentru a sili Marea Britanie să deschidă granițele

evreilor disperăți rămași în viață. În timp ce rezistența evreiască creștea, a fost clar că Marea Britanie va renunța la mandatul ei și va accepta înființarea statului evreu în Palestina.

În anul 1947 Națiunile Unite au hotărât împărțirea Palestinei de Vest în două state suverane: un stat evreu și un stat arab. Evreii au fost de acord cu această hotărâre, dar arabii s-au împotrivit.

La 1 mai 1948 David ben Gurion a proclamat înființarea Statului Israel. Chiar în aceeași zi, Israelul a fost atacat de armatele unite a cinci state arabe. Arabii au decis să sugrume în fașă statul evreu. Armata israeliteană, cu toate că a fost dotată cu arme învechite, și neavând în mod practic rezerve de muniții, a învins agresorul datorită nemaiauzitei vitejii și ingeniozității lor.

Granițele Israelului s-au deschis pentru toți exilații. În decursul a patru ani, cei 400 de mii de evrei din Israel au trebuit să-și rezolve greutățile legate de primirea unui milion de emigranți.

În această cifră sunt incluși și cei salvați din holocaust și evreii refugiați din țările arabe, unde condițiile de viață erau insuportabile. Toți emigranții au fost primiți cu brațele deschise și au primit cetățenia; toți au primit aceleași drepturi.

Dacă arabii ar fi făcut tot atât de mult pentru frații lor care au părăsit Israelul, problema emigranților arabi ar fi de mult rezolvată.

Un nou val de emigranți s-a revărsat în Statul nou format pentru a pune temelii statului lor. Trebuia găsită hrană, construite case, tratați bolnavii. Mai era nevoie să aibă grijă de armată, ale cărei interese erau primordiale, căci, în pofida faptului că Israelul a fost învingător în războiul de eliberare, o pace trainică n-a fost încheiată, fiindcă lumea arabă a respins cererea Israelului de a fi un Stat suveran evreu în Orientul Apropiat.

După anul 1948 Israelul a fost silit să lupte pentru dreptul la existență într-o luptă inegală cu vecinii arabi mai puternici. În faza interbelică arabii au întreprins mai multe atacuri împotriva evreilor, care s-au dus și în afara Israelului. Dar aceste evenimente n-au împiedicat Israelul să-i primească pe toți noii emigranți din țările arabe și comuniste, dar și din lumea întreagă, devenind un Stat democratic. Cetățenii acestui Stat au dus o luptă aprigă pentru a stimula dezvoltarea economică și s-au străduit să promoveze ideile lor vechi a egalității și dreptății.

În decursul multor secole poporul evreu nu și-a pierdut speranța de a se întoarce în patria sa și în prezent dorește să trăiască în pace și armonie cu vecinii.

Străduința Israelului de a dobândi pacea, a dat în sfârșit roade: la 26 martie 1979 a fost semnat Tratatul de pace cu Egiptul. În pofida războaielor cu țările arabe Israelul speră că acest tratat va pune capăt conflictelor din această regiune, că el înseamnă începutul unei ere noi în Orientul Apropiat:

“ei vor transforma săbiile în pluguri și sulilele în seceri. Nici un popor nu va mai ridica sabia împotriva altuia și de aici înaintea popoarele nu vor fi instruite să poarte războaie” (Mica 4, 3).²

1. 2 Evenimentele care au dus la izbucnirea războiului iudeu (66-73)

În notele bibliografice ale lui Apion și Flavius a fost reprezentat substratul evenimentelor legate de cultul lui Caligula. Acest studiu este completat cu următoarele fapte.

În orașul Jamnia s-a ridicat un altar dedicat lui Caligula. Mai târziu altarul a fost distrus de evrei. Caligula, ofensat, a dat ordin în anul 40 pentru construirea unui și mai somptuos altar, și instalarea statuii sale în templul din Ierusalim. Între anii 48-52, în timpul guvernării procuratorului Cumanus au fost uciși în timpul Sărbătorilor de Paști, de către soldații romani, mii de evrei. Pe vremea guvernării procuratorului Antonius Felix data de 13 octombrie a anului 54, ziua proclamării lui Nero ca împărat, este începutul tragediei.

Atunci naționaliștii evrei numiți zeloți sau sicorienii, au desfășurat o vie activitate! Ca “trimișii lui Dumnezeu” conduși de un fanatism mesianic, ei au dus la îndeplinire fără judecată pedeapsa cu moartea, fapt care a dus țara la anarhie. În timpul domniei procuratorului Felix anarhia era generală. Când un egiptean care juca rolul unui “trimis al Domnului” a strâns o mulțime de oameni pe Muntele Măslinilor, Felix i-a atacat cu armata sa. Atunci au fost uciși 400 de oameni și 200 luați prizonieri. În Cezareea au fost jefuite casele evreiești în timpul luptelor de stradă și mulți evrei băgați în închisori. Aceste lucruri au fost aduse la cunoștința Romei, dar până în anul 60 nu s-a luat nici o măsură în această privință. Cel din urmă procurator (după Albinus), care a domnit din anul 64 până la izbucnirea războiului, a fost Casius Florus. El și-a dobândit funcția de procurator cu ajutorul soției sale Cleopatra, o prietenă a soției lui Nero, Poppea. Iosefus Flavius l-a calificat ca pe un călău, trimis pentru distrugerea condamnaților. Acest bandit a jefuit multe orașe și sate. Pentru a masca faptele sale mârșave el îi ațâța pe evrei la război.

În luna mai a anului 66, în urma unui ordin venit din Roma în privința dezordinilor din Cezareea, acolo au început să-i prigonească pe evrei. În afară de aceasta Florus a ordonat să se confişte bunuri din tezaurul

² (Za Israel Information Center

templului, chipurile pentru nevoile împăratului. Câțiva evrei deghizați în cerșetori s-au pus la dispoziție să strângă bani pentru Florus, dar el a dat ordin să fie maltratați. Pe mulți i-a ucis și casele lor au fost percheziționate. Vreo 3600 de oameni au căzut jertfe acestei represiuni.

Florus a dat ordin ca în ziua de 17 erthemistos toată populația Ierusalimului să iasă în stradă pentru a saluta cohortele romane. Soldații au primit ordinul de a ignora salutul mulțimii.

În această situație soldații au atacat mulțimea care s-a refugiat în Templu și a distrus porticul care lega Templul cu cetatea Antonia. După aceea, Florus a încheiat un armistițiu cu evreii și a dat ordin ca trupele, cu excepția unei cohorte, să părăsească orașul.

Din partea evreilor, zeloții au optat pentru război.

În Masada ei au exterminat garnizoana romană și au ocupat cetatea. În Ierusalim preotul Eleazar, fiul lui Anania, a hotărât să nu mai aducă o jertfă în templul pentru împărat, care era echivalent cu o declarație de război. În luna Ios (iulie-august) fracțiunea moderată a evreilor a pierdut întregul teren al Ierusalimului și au fost asediați în palatul lui Irod. Zeloții au dat foc palatelor lui Anania, Agripa și Berenices. Și cetatea Antonia a căzut în mâinile răsculaților.

Când armata lui Agripa și aliații săi evrei au primit permisiunea de liberă retragere din oraș, evreii au încălcat acordul, silindu-i pe romani să se refugieze în cele trei turnuri ale palatului regal. În luna gorpialos (august-septembrie) palatul a fost incendiat și preotul suprem Anania a fost ucis. Sicarienii au fost de acord să-i lase pe romani să părăsească orașul după depunerea armelor. Evreii însă nu s-au ținut de cuvânt, căci mulțimea i-a omorât pe toți soldații, împreună cu comandantul lor. Evenimentele acestea au contribuit la extinderea dezordinii în mai multe orașe. În Cezareea au fost măcelăriți 20000 de evrei. Din cauza acestei băi de sânge au avut loc excese din partea evreilor împotriva păgânilor la Filadelfia și alte cincisprezece orașe. În Iudeea și în toate orașele grecești de pe malul mării au avut loc incendii și măceluri. În Alexandria au fost 50000 de morți evrei (Le beno judaico 11, 18, 2). Guvernatorul Siriei, Gallus, comandantul legiunii a 12, care a numărat 30000 de oameni, a incendiat orașul Sebulon în Galileea precum și orașele Ioppe și Lyda, dar a fost nevoit să se retragă din Ierusalim. În aceste împrejurări a început în anul 66 războiul romano-iudeu.

1. 3 Mersul războiului

Iozefus, fiul lui Matias, născut în anul 37 sau 38, dintr-o veche familie de preoți, la vârsta de 29 de ani a fost comandantul suprem al răscoalei evreiești

din Ierusalim și a fost trimis în Galileea pentru a pregăti apărarea Galileiei, cât și pentru a tempera pe naționaliștii extremiști în zelul lor. Luptele au început în prima jumătate a lunii mai, în anul 66. Iotopata a rezistat 47 de zile: 40000 de oameni au fost uciși și 1200 au fost făcuți prizonieri. În Iotopata viitorul istoric Iozefus a fost luat prizonier.

Împreună cu alți evrei el s-a ascuns într-o cisternă. În afară de Iozefus, toți evreii aflați acolo s-au sinucis. Tiberias s-a predat fără să opună vreo rezistență.

În Tirachea au fost masacrați toți zeloții care au fugit prin lacul Tiberias cu bărci. Mai târziu a căzut cetatea Giscala, apoi Tabor și Gamala, unde romanii au masacrat la 23 octombrie toți locuitorii, doar două femei care s-au ascuns rămânând în viață. Așa au fost cucerite, către sfârșitul anului 67 toată Galileea și Samaria. Vespasian a reușit să plece spre reședința sa de iarnă în Cezareea.

În acest timp a fost asasinat Nero la Roma (la 9 iunie 68).

Asta a fost cauza armistițiului în Palestina, care a durat până în iunie 69. Galba a fost numit împărat, dar legiunile din Germania l-au ales pe comandantul lor Aulus Vitelius ca împărat. La 15 ianuarie 69 Galba a fost asasinat, în locul lui fiind numit Otto, care a suferit în lupta cu Vitelius lângă Cremona, o înfrângere.

La 14 octombrie 69 Otto s-a sinucis. Vitelius a fost învins și asasinat la 20 decembrie. Legiunile egiptene, apoi și cele siriene au ales la 1 iulie 69 ca împărat pe Vespasian care a rămas până în vara anului 70 în Alexandria și pe urmă a plecat la Roma. El a ordonat fiului său Titus să reînceapă luptele. *“Mulțumită providenței fidelii cositori ai Domnului au reușit să strângă recolta izraeliților autentici care s-a prelungit 40 de ani, încă înaintea plugarilor și să o strângă în hambară”* (Amos 9,13; Matei 9,37-38).

Mulțumită desfășurării lente a luptelor, toți frații evrei, adu-cându-și aminte de sfatul lui Isus, au putut părăsi Ierusalimul și să se ducă în Iudeea în ultimul moment, între primul asediu care nu era total și al doilea când orașul a fost încercuit (Luca 21, 20-23).

Atunci au început să se producă în Ierusalim fapte îngrozitoare. Iată numai unele: după căderea Galileei, Ioan din Gișala a venit cu adepții lui în oraș. El a încercat cu ajutorul unor metode barbare să domnească în oraș. Pentru a-l potoli pe Ioan au fost aduși în oraș 20000 de idumei, aproape barbari, care împreună cu zeloții au asasinat 12000 de evrei aristocrați. Pentru a liniști bandele lui Ioan, a fost adus din Masada, Simon Bar Ghior și armata lui, fapt ce a înăsprit și mai mult războiul civil.

Un al doilea partid al zeloților, în frunte cu preotul Eleazar a pus mâna pe locurile sfinte. În acest fel orașul a fost împărțit în trei părți. În cursul luptelor fratricide s-au alterat rezervele de alimente și orașul a fost complet

distrus. Încă până la sosirea dușmanului necruțător Israelul semăna cu o cușcă plină de animale sălbatice (Flavius).

1. 4 Distrugerea Ierusalimului și a templului

La 14 nisan cu ocazia sărbătoririi Paștilor au venit mulți pelerini la Ierusalim. Titus, comandantul armatei de 60000 de oameni, s-a așezat la marginea orașului și la data de 24 nisan a început un adevărat asediu al orașului. La data de 8 yar a fost luat cu asalt primul zid de apărare, iar la 12 yar cel de-al doilea.

În această perioadă evreii se mai puteau mișca în afara zidurilor orașului și să se hrănească cu ierburi sau animale moarte. Consiliul militar roman a decis să organizeze blocada orașului pentru a-i înfometă pe locuitori.

Cu acest scop, în jurul orașului Nechin și a cetății Antonia au ridicat un val, iar mai târziu, între 12 și 19 yar au săpat în jur un șanț de apărare, fapt ce a fost prorocit de Isus: *“căci va veni timpul când dușmanii tăi vor ridica un val împrejurul tău, te vor asedia din toate părțile”* (Luca 19, 43). Din clipa aceea nimeni nu mai putea părăsi orașul Ierusalim.

În oraș bântuia o foamete cumplită. Oamenii au mâncat chiar pielea scuturilor și încălțăminte. O mamă a fiert și a mâncat propriul copil. Toți cei care părăseau orașul au fost crucificați, așa că în curând nu se mai găseau lemne pentru cruci. Soldații au luat prânzul în văzul oamenilor flămânzi și și băteau joc de ei, dăruindu-le alimente. Când înfometății veneau către soldați, ei primeau ceva de mâncare și pe urmă erau asasinați. Când s-au răspândit zvonurile că refugiații evrei înghit aur, numai într-o -se pânțele. Cu toate că Titus a interzis astfel de metode singură noapte au fost chinuți până la moarte 2000 de evrei spintecându-i barbăre, soldații au continuat să le practice. Cum povestește Iosif Flavius, peste oraș s-a așternut liniștea, iar la venirea nopții moartea a domnit peste tot. Zeloții s-au purtat și mai rău, după părerea lui Flavius, ca niște barbari.

Cadavrele au fost aruncate în prăpastie peste zidul orașului, ceea ce a dus la izbucnirea unor epidemii. Numai printr-o poartă a orașului, în decurs de 3 luni au fost aruncate 115880 de cadavre.

Asta s-a întâmplat de la data de 14 nisan până la 1 tamuz.

În a treia zi a lunii panemos, cetatea Antonia a fost cucerită, iar în a 17 zi a lunii panemos complet distrusă, pentru a deschide drumul spre partea de nord a templului.

Începând cu această zi, din cauza lipsei de oameni nu se mai oficia ceremonia aducerii jertfelor în templu.

Așa ceva nu s-a mai întâmplat de multe secole. De atunci ceremonia aducerii jertfei nu a mai avut loc niciodată. La data de 8 laos (6 august) au intrat în acțiune mașinile de spart ziduri (după ce au acționat catapultele și aruncătoarele de proiectile) și poarta de intrare a fost incendiată. La data de 10 laos un soldat care a trecut pe lângă “fereastra de aur” a aruncat în incinta templului o făclie, provocând un incendiu ce n-a mai putut fi stins. În templu au fost uciși așa de mulți evrei, încât altarul arăta ca o stâncă într-o mare de sânge. Au fost salvate numai câteva obiecte, care au putut fi văzute pe urmă la Roma, în timpul marșului triumfal. De la 20 laos până la 7 gorpianos (septembrie) au acționat alte mașini, zidul a fost dărâmat și, în consecință, orașul a fost cucerit. În timpul asediului Ierusalimului 97mii de oameni au fost luați prizonieri și 1mln.100mii uciși (după Flavius). Tacitus susține însă că în timpul asediului în oraș se aflau doar 600mii de oameni.

Orașul a fost distrus, înafară de cele trei turnuri strategice: Hipicos, Fasael și Mariamne. În țară se mai apărau Masada Herodeion și Macherus, oraș unde a fost decapitat Ioan Botezătorul. După cucerirea orașului Macherus romanii au întreprins o expediție armată împotriva refugiaților din Ierusalim și Macherus, i-au învins și masacrat lângă Bassius. Flavius Silva a asediat Masada, romanii au săpat tranșee și au construit un val de pământ până la vârful stâncii, unde se aflau zidurile cetății.

În a cincisprezecea zi a lunii xantikos, apărătorii Masadei (sub comanda lui Eleazar, un urmaș al lui Iuda din Galileea) au incendiat cetatea și s-au sinucis în masă (în total 960 de oameni). Din subteranele cetății au fost scoși vii numai cinci copii și două femei bătrâne.

După căderea Masadei în primăvara acestui an au fost masacrați evreii din Alexandria.

Masacrul următor a avut loc la Kirena, când evreii de acolo, în frunte cu Ionatan, au fugit în pustiu. La Kirene s-a desfășurat ultimul act al războiului Iudeu, care a luat sfârșit într-o baie de sânge la 16-17 iulie. De aici înainte evreii rămași pe teritoriul Palestinei au fost siliți să plătească două drahme în folosul templului capitolin al lui Jupiter la Roma.

Așa s-a sfârșit cea mai mare tragedie a poporului evreu. A fost nevoie de 18 secole ca evreii să se convingă că nici o încălcare a legii divine nu rămâne nepedepsită. Cu permisiunea romanilor, câțiva savanți și scriitori evrei s-au dus la Iamnia, pentru a contribui acolo la reînvierea iudaismului. S-au strâns o mulțime de opere scrise, care apoi au fost reeditate sub denumirea de Mișna și Talmud. Teama de romani a întărit și mai mult credința despre misia și misianismul național. După înfrângerea dintre anii 69 - 73, Iudeea n-a fost distrusă ca în anul 607 înaintea erei noastre. Relațiile cu evreii bogați din diaspora și prezența trupelor romane au contribuit la

dezvoltarea comerțului și ridicarea nivelului de trai în țară. Cauza izbucnirii răscoalelor următoare a fost ura împotriva romanilor, declanșată de umilitoarea înfrângere în războiul din anii 66-73.

1. 5 Răscoalele, ultimele acte războinice ale evreilor

În timpul luptelor lui Traian cu Parții, din anii 114 - 116, evreii care au locuit în fâșia dintre Tigris și Kirena, au provocat tulburări. În anul 115 în Africa de Nord a izbucnit o revoltă care s-a extins cu o nemaipomenită forță în Egipt și s-a răspândit chiar și în provincia Teba. Păgânii s-au răzburat pentru înfrângerea lor, în luptă deschisă, ucigând aproape toți evreii din Alexandria. La Kirena, pe de altă parte, evreii s-au răzburat, masacrându-i pe păgâni.

Conform datelor furnizate de Dioclețian numărul jertfelor a fost de aproximativ 220mii.

Traian a ordonat lui Martius Tubor să înăbușe răscoala, dar aceasta s-a întins și în ținuturile nordice ale insulei Cipru.

Evreii de acolo au asasinat 240mii de ciprioți, atrăgându-și ura băștinașilor. Încă în decursul multor ani ciprioții îi ucideau pe evrei, fapt de la care nici naufragiații n-au fost exceptați. Evreii din Mesopotamia au fost învinși de Lucius Iulius, care a cucerit Nasibi, Edesa și Selentia, și a curățit aceste provincii de populația evreiască.

Împăratul Traian a murit la data de 8 august 117. A doua răscoală a izbucnit când împăratul Hadrian a hotărât să reconstruiască Ierusalimul ca oraș elen - cu un templu al lui Jupiter - numit orașul Colonia Alia Capitolina. El a mai perfecționat decretul lui Domițian privitor la castrare, a interzis ritul tăiatului împrejur, care a fost calificat drept un act criminal, iar cel care încălca legea putea fi condamnat la moarte. Aceasta a dus la izbucnirea răscoalei evreilor deznădăjduiți. În anul 132, când Hadrian a plecat în Grecia, a izbucnit răscoala sub conducerea lui Bar Kochba. Rebelii s-au retras în pustiu și au dus un război de partizani. Iudeea a constituit un câmp de luptă, în cursul căreia rebelii au ocupat Ierusalimul.

Bar Kochba a ordonat să se bată monede jubiliare cu această ocazie, și să se inaugureze o nouă eră, care să-și înceapă numărătorea de la această dată.

Romanii, sub conducerea lui Iulius Sever au desfășurat 54 de atacuri împotriva rebelilor. La sfârșitul luptelor, Bar Kochba s-a refugiat în cetatea Bet-ter, 12 kilometri depărtare de Ierusalim. După o scurtă rezistență,

probabil în prima jumătate a anului 135, cetatea a fost cucerită de romani. Bar Kochba a fost ucis și rebeliunea reprimată. Cu toate că atunci n-a existat un istoric de talia lui Iosifus Flavius, și nu există o cronică a evenimentelor de atunci, conform datelor cunoscute, această revoltă a fost mai sângeroasă decât războiul anilor 66 - 73.

Romanii au cucerit 50 de cetăți precum și 985 de orașe. În lupte au căzut 580000 de oameni și mult mai mulți au murit din cauza mizeriei. Prețul pentru sclavii evrei a fost atât de scăzut, încât valoarea unui cal era aceeași cu aceea a unui sclav. Rabi Achiba, un adept al lui Bar Kochba, a fost executat.

Cum relatează Dioclețian, Iudeea arăta aproape ca un pustiu. Romanii au avut pierderi însemnate în războiul cu evreii. Din această cauză Hadrian a plănuțit nimicirea evreilor, decretând mai multe acte juridice. El a interzis sărbătorirea sâmbetei și a altor sărbători evreiești, a interzis ritul tăierii împrejur și a ordonat ca sâmbăta să fie zi de lucru. Fiecare evreu învinuit de a se ruga lui Dumnezeu, s-au de a se servi de thilim la rugăciune, că studiază Tora, putea fi condamnat la moarte.

Aceste ordine au fost abrogate de împăratul Antonius Pius între anii 138 - 161. Cu toate acestea Ierusalimul nu mai figura în rapoartele oficiale romane. Pentru vizitarea orașului Ierusalim oricare evreu putea fi condamnat la moarte. Această interdicție a fost valabilă până în veacul al patrulea, și numai la 9 ab evreii - în schimbul unei mari sume de bani - puteau să urce pe muntele Maria, să viziteze pentru scurt timp zidul plângerii și să plângă acolo pentru câteva clipe. Țara s-a transformat într-un pustiu, populația a pierit sau a emigrat în Babilonia.

După moartea lui Hadrian, un mic număr de evrei s-a reșezat în Galileea.

Au apărut centre științifice. Fiindcă învățătorii cei mai renumiți au emigrat în Babilonia, faima școlilor palestiniene a scăzut.

În anul 212 împăratul Caracala a conferit cetățenia romană tuturor locuitorilor statului, dar autoritatea patriarhului evreu a fost și mai mult îngrădită. Prin Edictul lui Constantin din anul 313 toate religiile și ceremoniile aveau drepturi egale, iar patriarhul a fost recunoscut ca reprezentantul tuturor evreilor.

Din păcate, încă în timpul vieții lui Constantin și a urmașilor săi s-a înăsprit sistemul bacșipurilor și evreii continuau să fie urmăriți. În timpul domniei lui Gallus, pe vremea campaniei persane, a izbucnit o nouă răscoală evreiască sub conducerea lui Watroni, care a durat un an. La începutul secolului al treilea evreii locuiau în regiunile cuprinse între Antiochia și Spania. În secolul al patrulea în Europa existau deja colonii evreiești.

Împărații creștini s-au străduit să-i elimine pe evrei din societate, introducând în secolele al IV-lea și al V-lea legi îndreptate împotriva acestora. Situația a durat până la sfârșitul secolului al XVIII-lea. Când în anul 395 imperiul roman s-a despărțit în statul de est și cel de vest, în ambele capitale s-au decretat legi antievreiești. Baza legislației antisemite a fost pusă de împăratul părții estice Teodosius II în anul 439 și continuată de Justinian I (527 - 565). În legea nr. 45 s-a constatat că evreii *“trăiesc fără onoare și credință, averea lor este la fel de odioasă”*. Începând cu anul 476, când Odoaker i-a învins cu trupele sale pe romani, evreii (alături de alte popoare) au fost cumplit jefuiți de Alarich și goții de vest. De aici înainte evreii au fost privați de drepturile lor cetățenești. Cea din urmă răscoală a evreilor s-a răspândit la Ierusalim, Damasc, Tiberias și chiar Cipru, între anii 598 - 628, când armatele persane ale lui Chosroes II au năvălit în Grecia, după ce au ocupat Egiptul și Asia Mică. Câțiva ani, în timpul războiului persan, evreii au fost în stare să-și păstreze domnia în Palestina. După căderea orașului Heracleius au fost din nou introduse legile severe ale lui Hadrian. Li s-a interzis evreilor intrarea în Ierusalim, introducând din nou pentru acest delict pedeapsa cu moartea. Așa au luat sfârșit actele războinice ale evreilor.

Din perspectiva vremii se poate constata fără putință de tăgadă, că s-a împlinit pe de-a-ntregul profeția: *“ai să devii un pustiu și de răs între popoarele care te înconjoară, sub văzul tuturor trecătorilor. Ai să fii un exemplu pentru toate popoarele care te înconjoară, pentru rușinea, batjocora la care ești supus, să fii un avertisment și să trezești groază când te voi condamna cu furie, violență și ceartă... și când voi trage peste voi săgețile foametei care aduc peire, și pe care le voi trage ca să periți, și când voi face ca foametea să tot crească la voi și să rămâneți fără pâine... De aceea, la voi, părinții vor mânca copiii proprii, iar copiii pe părinții lor; te voi condamna, ca cei ce au mai rămas dintre voi să fie împrăștiați pe tot pământul”*

(Isaia 5,13-17;5,10).

CAPITOLUL 2

2. 1 Situația evreilor după împrăștierea lor

Când a început să se onspreasă asupra evreilor ei o duceau tot mai rru on patria lor, omprretierea lor a rmas definitiv. Cea mai mare parte a evreilor a plecat on Babilonia. Acolo existau puternice centre

evreieci on oracul Wahardea pe Eufrat ei on oracul Pompadita on partea sudicr a Mesopotamiei, pe lacul Esuria. Alte centre se aflau on oracele Sura ei Mahuoa, unde trriau mulțoi evrei. On veacul al treilea on Babilonia s-a format un centru al activitrii ei vieții evreieci, care a drinuit ponr on anul 1000. De aici s-au rrspondit felurite etiinoe iudaice on Italia, Spania, Europa centralr ei de aici on Polonia ei Turcia. Din cauza persecutrii on timpul domniei lui Isdigher III ei Pirut, evreii au emigrat on China ei India. Aea s-a oncheiat formarea diasporei evreieci, care a aprrut on secolul al captelea on aceste regiuni. Cbnd imperiile antice s-au destrmat, evreii erau rrspondioi deja peste tot, de la graniia Spaniei ponr on China ei de la ioinuturile nordice ale Germaniei ponr on Etiopia. Pentru evrei Evul Mediu a durat ponr on al optsprezece secol, adicr 1300 de ani. Numai dupr izbucnirea Revoluioei Franceze evreii au oncept, oncetul cu oncetul, sr-ei recbetige drepturile. On anul 1791 Franioa a conferit evreilor drepturi civile. Dar on tot acest rrstimp a existat ei factorul arab, care cu timpul s-a transformat ontr-o impunrtoare putere. Deja on anul 637 on Palestina au fost dislocate armate arabe.

Dupr ce califul Omar a ocupat Ierusalimul, el a alungat de acolo pe toți evreii ei a onchis renumita ecoalr din Tiberia, care exista acolo de secole. Califul arab a transferat capitala on Damasc ei a declarat cr Ierusalimul este al treilea Orae Sfont al islamului (dupr Mecca ei Medina), fiindcr, dupr cum afirmau arabii, din Ierusalim profetul s-a urcat on cer. Strponirea califilor on Palestina, Siria, Egipt, Spania ei on partea de sud a Franioei a durat numai un an. On anul 750 statul s-a destrmat on mai multe califate. Abasidii ei-au onsucit aproape tot statul, iar capitala lor a fost la Bagdad. Domnia lor a durat 50 de ani. Din cauza dezintegrrii interne (809), puterea a trecut on moinele vezirilor. Califii au exercitat funcioile religioase. Vezirii au ajuns sr devinr independenoi. Aea, Aglobizii au guvernat on Kairuan (Barka).

La periferia Egiptului a domnit dinastia Fatimidilor (numioi aea dupr fiica lui Mahomed - Fatima). On anii 952 - 962 ei au strponit Sicilia ei Italia de sud ei on anul 969 au luptat on Egipt. Dupr cucerirea Fostatei, tabrra armatei s-a instalat ontr-un loc, pe care ei l-au numit Calura (Coiro), unde califul Armuis ei-a stabilit capitala. Pe urmr ei au cucerit Arabia cu oracele sfinte musulmane Mecca ei Medina. Pentru a-ei prstra cel puoin restul provinciilor, Abasidii au cerut ajutorul turcilor seldeuci, care atunci au oncept sr prtrundr cu succes on orient.

Cu toate cr turcii continuau sr-i apere pe Abasizi, ei au pus singuri mona pe putere, oncepond mareul lor spre Apus ca sultanate de sine strtrtoare. On anul 1072 ei au cucerit Ierusalimul ei au oncept

asuprirea evreilor ei cretinilor, din care cauzr aceste comunitrui s-au ompretiat on alte iorri. Plongerile ei implorrrile cretinilor suferinzi a constituit cauza directr a cruciadelor. On anul 1099 cruciaorii au cucerit Ierusalimul. Cruciadele au durat ponr on secolul al XIII-lea. On anul 1260 Ierusalimul a fost cucerit de hoarde srlbatice mongole, ceea ce a dus la dispersarea ei aea miceoratei comunitrui evreieti. Beniamin din Tudef (un evreu din Spania), un renumit explorator ei geograf, constatr on notele sale cr on timpul vizitei sale la Ierusalim se aflau acolo nu mai mult decot 200 de evrei. Totuei evreii au reueit, chiar ei dupr dispersarea lor, sr reonvie cel puoin on parte viaoa lor narioinalr on Palestina. Aceasta s-a ontomplat dupr cucerirea Palestinei de ctre arabi, on secolul al captelea.

Evreii o duceu ceva mai bine on timpul domniei Fatimidilor. Au aprrut din nou comunitrui evreieti ei cele vechi au reonviat.

La Ierusalim a fost onfiinioatr, dupr modelul celei din Babilonia, o mare ecoalr, unde s-a constituit sinedrionul, on frunte cu un rector recunoscut ca Gaon.

On acelaei timp on Egipt ei Kairun au aprrut ei s-au dezvoltat intens comunitrui ei centre etiinoifice evreieti, care ei-au asumat rolul unicului reprezentant al ontregii diaspore (golat) cot ei rolul dominant asupra ontregii comunitrui evreieti.

On Babilonia (Persia) se aflau atunci centre principale evreieti on oracele Sura ei Pumpadichea. Ontre anii 658 - 1040 a avut loc o renaetere a etiinoei iudaice, numitr> “epoca gaonilor”. Toate comunitruiile iudaice ale lumii s-au supus, on ce priveete religia gaonului de acolo. La onceputul secolului al zecelea, rectorul ecolii din Ierusalim, Ben Meir, a onceput o disputr, negond valabilitatea calendarului ecolii babilonice. Oncepond cu secolul al patrulea, adier dupr reforma lui Hilel, a fost ontrodus calendarul iudaic tradiioinal.

Tradiioia cerea ca anumite srrbrtori, ca bunroarr Pactile, sr nu onceapr luni, miercuri sau vineri. Din aceastr cauzr trebuiau stabilite lunile Chezvan ei Kislev (respectiv 29 sau 30 de zile). Gaonul din Ierusalim a anulat dispoziioia babilonianr, ca on anul 922 ambele luni sr nu fie pline, ameninooond cu o schismr. Cu toate cr Ben Meir a pierdut on aceastr disputr, gaonii din Ierusalim s-au bucurat de o reputaioe onaltr ontre evreii din diaspora. Cbnd turcii seldjuci au cucerit Persia on anul 1040, activitatea iudaicr de acolo s-a diminuat, avond drept consecinor disparioia totalr a ecolilor din Sura ei Pumpadichea. Abia peste o sutr de ani, on capitala Abasidilor, Bagdad, au aprrut din nou gaonii ei exilarchii. Acolo s-a deschis o academie ei zece ecolii cu

proprii decani. On anul 1300 s-a pierdut complet urma gaonilor ei exilarchilor din Babilon.

(2. 2 Prekursorzy chrzescijanskiego antysemityzmu do tłumaczenia a ponizszy 2. 3 o papiestwie, dodatkowo do przeredagowania)

2. 3 Legile antisemite papale

Papii, ca eefi spirituali ai Europei de Vest, au decretat legi fundamentale draconice. Chiar Luther a adoptat o pozioie criticr, ontr-o perioadr de timp, on problema evreiascr. Nu mahomedanii, ci papii, sinodurile ei conciliile au decretat legi ei reguli ompotriva evreilor. Papa Inocenoiu al III a declarat rzboi evreilor. Muloi evrei au fost uciei on timpul cruciadei a IV-a ompotriva albigenilor ei catarilor. On timpul Conciliului Luteran, on anul 1215, s-a decretat o lege conform crreia punctul patru prevedea cr, de la vorsta de 12 ani, brrbaioii trebuie sr poarte pe prlrrii, iar femeilor, pe vrl, un semn brtrtor la ochi, aea-numitele “petece galbene”. On Germania evreii purtau aceste prlrrii fatale multicolore, ponr on veacul al XVIII-lea. Papii au instaurat cenzura ei au ordonat arderi de crroi. Cartea preferatr pentru acest scop a fost Talmudul. Din ordinul lui Ludovic al IX-lea on anul 1242 au fost arse Talmuduri ei concomitent ei crroiile Vechiului Testament.

Cea din urmr ardere de crroi a avut loc la Kamenero Podolsk din ordinul episcopului Delinschi, dupr disputa publicr a rabinilor cu franchietii! Acroiunea s-a bazat pe edictul papei Julius III care a ordonat arderea tuturor Talmudurilor, oriunde s-ar afla. Datoritr Papei Paul IV (1555 - 1559) s-au onfiinoat ghetourile, pentru onfiinoarea crrora el a emis edictul din 12 iulie 1555. La Roma a fost ridicat on decurs de dour luni un zid onalt on jurul ghetoului, pe contul evreilor, pentru a-i izola de restul lumii. Aea au acioionat ei alte orace italiene ei multe orace din alte prroi Termenul de “gheto” provine din Veneioia, termen ontrebuinoat apoi la toate cartierele evreieti. On acest fel a crescut zidul prejudecrioilor ei urei alrturi de zidul din piatr ei crrmizi. Consecinoele acestei strri de lucruri se pot vedea clar on situaioia evreilor din Europa Centralr ei de Vest.

Cronicarii din veacul XVI ei XVII ne-au lrsat descrieri dramatice a metodelor aplicate ompotriva evreilor, de exemplu - onchideau un evreu

ontr-un butoi de lemn presrat de cuie, ei aceste butoaie se rostogoleau pe stradr, sau oi sileau pe evrei sr alerge onaintea unei cavalcade de cai, sau sr rosteascr de pe capitolul roman cuvontul de multoumire autoritriouilor orreenecti pentru darurile ce le primesc de la evrei, sr facr o reverenior pentru a fi apoi ombroncioi.

Cel din urmr papr-rege Pius IX a ordonat on anul 1848, on timpul primrverii popoarelor, drromarea zidurilor ghetoului, fapt ce a stornit on anturajul papal o mare rezistenior. Abia dupr ce piemontezii au cucerit Roma, ghetoul, care a drnuit trei secole, a fost lichidat. Multe secole de-a rondul catoliciei din lumea ontreatr on rugrciunea din Vinerea Mare i-au numit pe evrei "nesinceri ei vicleni".

Aceastr rugrciune a mai existat ei on vremea pontificatului papei Pius XII. Abia papa Ioan XXIII a exclus-o din Liturghie. Cwnd papa Ioan Paul II a vizitat la 13 aprilie 1986 sinagoga din Roma, el i-a numit pe evrei "fraiioi mai mari ai creetinelor ei iubiioi de Dumnezeu". Aceastr ontolnire a papii cu evreii a avut loc 771 de ani dupr Conciliul Luteran, care a ordonat ca evreii sr poarte petece galbene, 640 de ani dupr data cond evreii au fost onvinuioi de catoliciei din Europa cr ar fi otrrvit fontonile, fapt ce ar fi cauzat emidemiile. Aceastr ontolnire a avut loc 431 de ani dupr ce a luat fiinior ghetoul din Roma, 211 de ani dupr ce a fost confirmat decretul discriminatoriu, care interzicea evreilor sr prrseascr on timpul nopioi ghetoul, sau de a lua masa ompreunr cu creetini, 44 de ani dupr publicarea scrisorii episcopilor slovaci ei 27 de ani dupr declaraoia Conciliului II al Vaticanului "Nostra Aetate".

2. 4 Diaspora evreilor in Europa. Evreii in Imperiul Roman de Est. Cum s-a constatat mai sus, califul Omar a pus caprt, on anul 637, strponirii Imperiului Roman de Est on regiunile Asiei, Africii ei Palestinei. Toate nenorocirile din acest Imperiu au fost puse pe seama evreilor. Aca s-a ontomplat ei on secolul al VIII-lea, cond iconoclaetii au lichidat cultul idolatru. Basilius I a interzis on anul 868 pe teritoriul statului oficierea cultului Mozaic. On secolele XIV ei XV on Bizanio, ca ei on restul Europei creetine, domnea intoleranioa numai cr aici evreii n-au fost exilaioi sau arci pe rug. Carol Martel a pus caprt expansiunii islamice on Franioa, salvond astfel Europa de cotropitorii arabi. Bizanioul nu s-a putut ompotrivi armatelor arabe sau turceeti. Armata turceascr a dat on anul 1453 ultima lovitur Imperiului Bizantin, a cucerit Constantinopolul, punond caprt existenioei Imperiului. Muloumitr acestor omprejurri ale Providenioei, evreii au respirat ucurat, fiindcr dupr atorioa ani de asuprire ei umilinior, statul turcesc le-a oferit ajutor ei adrpost. Oamenii au fost ontotdeauna adepioi ai cruzimii, dar spre rucinea

noastr ea a fost de o mai mare amploare ontre creetini, decot sub domnia sultanilor.

Evreii in Turcia - Sultanul Selim (1512 - 1520) i-a onvins pe mameluci ei a cucerit Egiptul, Palestina ei Mesopotamia.

Evreii izgonioi din iorriile creetine, mai ales din Spania ei Portugalia, au primit azil on acest mare imperiu. Evreii au putut locui on toate oracele turceeti, avond dreptul sr activeze on comerio ei industrie.

Ei au adus cu sine cultura lor avansatr, capitalul ei spiritul ontreprinzrtor. Zona nedevelopatr a orientului, muloumitr noilor venioi, a marcat o renaetere. Mahomed II a numit on fruntea fiecrei confesiuni cote un muftiu, un patriarh la Constantinopol ei un eef-rabin.

Emigranioii din Vest au format aeezri urbane sau tribale, dupr respectiva lor provenienior, din Spania, Portugalia, Italia etc. Mediciei evrei au coetigat favoarea curioilor regale. Ei au studiat, adesea sub nume false, on universitrioile europene.

Ontre anii 1547 - 1619 on Padova au obioinut doctoratul on medicinr ei filosofie 80 de evrei, iar ontre anii 1620 - 1721 numrrul acestora era deja de 149, dintre ei mulioi evrei din Polonia. Mai mulioi morani au fost bancheri, ca Frank Mendes (numele evreu - Nasi) ei au avut largi contacte prin sucursalele lor, ca aceea a lui Mendes din Antwerpen. Din cauza asupririi on timpul inchizioiei, aceastr familie bogatr a emigrat on Turcia, unde Iosif Nasi a devenit confidentul ei consilierul sultanului Selim. Multe curioi regale europene se strduiau sr coetige favoarea acestui "teribil" evreu, rugandu-l sr sprijine pe trimicii lor la padieah.

E cunoscut conflictul cu papa Paul IV, care sub presiunea Porioii a eliberat pe evreii cu cetroneie turceascr, cu toate cr ceilalioi prizonieri evrei din Ancona au fost arei pe rug. Un alt evreu, doctor Salomo Aechenazi, a luat parte la oncheierea prcii cu Venerioia ca delegat al Porioii. Tot el a jucat un rol important la curtea sultanului on definirea politicii europene. Dupr cucerirea de crtre sultan, au onceptut sr emigreze on Palestina evreii din Turcia, precum ei din alte iorri europene. On anul 1529 on Ierusalim a existat o comunitate evreiascr on frunte cu un eef-rabin. On Safed a luat fiinior o altr comunitate cu un centru cultural religios, pe care au oncerat sr-l transforme ontr-un centru spiritual, aca numitul sinedrion, cu dreptul de a promova rabini. Cum se vede, Turcia a constituit pentru un lung timp un refugiu pentru

evreii asupra ei de cea-zieci creștini.

Italia. Imperiul creștin i-a privat pe evrei de dreptul de a ocupa funcții publice, dar nu i-a scutit deloc de obligațiile față de stat. Goroii de est i-au aprtat pe evrei de samavolnicia episcopilor ei gloatei, de aceea evreii au sprijinit un mod activ pe goroii de est un lupta lor cu Iustinian. Dupr ce au pierdut brtrlia la poalele Vezuviului, goroii de est au primit permisiunea de a se retrage din iarr frrr a preda armele, un timp ce evreii au fost masacraoi sau luaoi prizonieri.

Onafarr de aceasta un Italia au fost introduse interdicioii, asemnrtoare cu cele din Bizanru. Sistemul legislaioiei antievreieci a fost creat la Roma, cu participarea activr a papilor, ontre care ei papa Grigorie I, pe baza legislaioiei evreieci generale a lui Iustinian care a fost aplicatr un ontreaga Europr creștinr.

Spania Ca nicieri ponr atunci, sau mai torziu, acolo au existat bune condioii de dezvoltare pentru evrei. Acolo s-au ei dezvoltat literatura ei etiinra evreiascr. Un Spania evreii ei-au onsueit mai ontoi limba arabr, pe urmr spaniola ei portugheza. Un aceastr iarr s-a constituit ei un ritual sinagogal - aca numitul ritual sefardic (spaniolo-portughez) - care a fost diferit de cel achenazic (al evreilor germani ei polonezi), care a funcioinat un Estul Europei. Se pot remarca diferite perioade un viaoa evreilor din Spania cea goticr, apuseano-arianicr ponr un anul 589 ei cea goticr de Apus - catolicr (de la convertirea regelui Rechet) 589 - 711. Atunci, evreii au fost asupraoi, din care cauzr muloi au emigrat. Epoca arabr dintre anii 711 - 1150 a luat sfereit odatr cu ontrirea rorilor creștine (1150 - 1492). Cea din urmr prezenor arabr un emiratul **spaniol al Granadei a fost lichidatr un anul 1492. Un anul 1391 zeci de mii de evrei spanioli au trecut la creștinism, datoritr activitroii misionare a lui Ferrero. Ei au fost numioi de aici onainte marani.**

Rabinii au devenit preoii ei episcopi, iar evreicele crlugrrioie. Evreii bogaoi s-au onrudit cu aristocraioia autohtonr. Un anul 1440 un oracl Toledo muloi marani au pierit un urma songeroaselor pogromuri. A fost decretatr legea care prevedea cr de acum onainte evreii botezaoi nu mai au voie sr deoonr funcioii religioase sau civile. Un acest timp, cond evreii au fost asupraoi ei au oncept sr-ei reorganizeze comunitrioile.

Sub influenra plongerilor ompotriva evreilor ei maranilor au fost introduse tot mai multe legi antievreieci. Asta a durat ponr la Conciliul din Bazel. Papa Eugen IV, pe urmr ei Nicolai V au predat inchizioiei pe maranii nestatornici, conform Bulei Papale din 20 noiembrie 1451. Un

anul 1480 a fost instituitr o comisie de anchetr, pentru a controla dacr maranii ondeplinesc sau nu regulile Bisericii Catolice.

Dupr ce verdictul a fost nefavorabil, Ferdinand a instituit o curte de inchizioie care acioina conform Bulei Papale din anul 1451. Din ianuarie ponr un noiembrie 1481, 280 de marani au fost arei pe rug. Inchizioia a organizat procese chiar ei ompotriva maranilor care nu mai erau un viaor, pentru ca un felul acesta sr punr mona pe averea lor. Un anul 1485 Tomas Torquemada, devenind inchizitorul general, a trimis pe rug mii de oameni nevinovaoi. Un perioada dintre anii 1485 - 1498, din inioiativa lui au fost arei 2000 de persoane ei vreo 17000 silioi sr se pociascr public.

Izgonirea evreilor din Spania a avut loc un anul 1492 Dupr crderea Granadei, adicr Dupr sfereitul strponirii maurilor. La 31 martie 1492 Ferdinand ei Izabella au dat ordin ca toioi evreii de ambele sexe ei de toate vorstele, ponr la data de 31 iulie trebuie sr prrseascr Spania ei toate teritoriile supuse coroanei spaniole. Evreii aveau dreptul sr ia cu ei averea, un afarr de aur, argint, haine scumpe ei mrtase. Au fost pedepsioi toioi cei care au ontreoinut pe marani. La 28 august 1492, 300000 de oameni au prrsit Spania. Muloi refugiaoii au murit pe drum, de foame ei boli. Pentru o bucatr de poine muloi evrei s-au onvoit sr treacr la creștinism. Pentru poine prrrioii vindeau copiii lor ca sclavi. Ei au fost nevoioi sr mrnonce ierburi ei buruieni. Muloi sclavi au fost vonduoi un Persia, dar evreii de acolo i-au rrscumprtat.

Portugalia. Mai mult decot un orice altr iarr creștinr evreii din Portugalia au avut la oncept o autonomie deplinr. Ei locuiau un cartiere numite iudaria, iar cond voiau sr le prrseascr trebuiau sr poarte insigne de ruine, niete stele galbene hexagonale de mrrimea unui sigiliu. Evreii izgonioi din Spania, un numrr de aproape 60000 au trebuit sr plrteascr opt crusados pe cap de persoanr pentru a fi primioi temporar. Dupr represiunea cumplitr din Spania, un timpul domniei lui Juan un Portugalia, succesorul sru Manuel a ordonat, cr ioonr un noiembrie 1497 toioi evreii trebuie sr se boteze sau sr prrseascr iara. Copiii ponr la vorsta de 14 ani au fost rpioi ei botezaoi cu foroa, iar un Lisabona regele a silit pe toioi evreii sr treacr la religia catolicr. Fiinder masa evreilor s-a ompotrivit, ei au fost toroioi la bisericr ei silioi sr se boteze. Un anul 1511 au fost instituite tribunale de inchizioie, care au condamnat mii de evrei la arderea pe rug. Abia un anul 1821 onchizioia a fost abolitr.

Anglia La sfereitul secolului al XIII-lea evreii au trebuit sr prrseascr Anglia. Un anul 1246, la Paeti au fost uciei la Londra un timpul

pogromului songeros 1500 de evrei. Parlamentul a adoptat acea numitul statut al evreilor, care i-a privat pe evrei de multe drepturi. On anul 1278 au fost descoperite monede false aflate de mult on circularoie. Au fost onvinuioi evreii, fiind arestaioi 10000, 293 dintre ei condamnaioi la moarte ei sponzuraioi. On anul 1279 a onceptut la Londra procesul aca-zisului omor ritual. Mulioi evrei au fost condamnaioi la moarte. Toioi evreii din ioara ontreagr au fost onchiei ei puei apoi on libertate on schimbul unei sume de bani. On anul 1290 Eduard I a dat ordin cr la 1 noiembrie evreii trebuie sr prrseascr Anglia. 16551 evrei au prrsit ioara. Muloi dintre ei au fost uciei ei jefuioi pe vapoarele cu care au plecat. Regele Filip cel Frumos din Franioa a primit pe majoritatea evreilor on ioarr, dar, un an mai torziu, on 1291, el i-a izgonit on Germania ei Spania.

Franioa. Filip IV cel Frumos i-a lrsat pe evrei sr intre on Franioa, oncasond sume apreciable. Trezoreria era goalr, din care cauzr se falsificau pfundurile ei livrele, alimentele s-au scumpit de trei ori, vina fiind atribuitr evreilor. La 18 iulie 1306 regele a ordonat ca toioi evreii sr fie luaioi prizonieri ei averea lor sr fie confiscatr. Pe urmr toioi evreii, on numrr de 100000, au fost expulzaioi din ioarr. Urmaeul lui Ludovic X oi rechemase din exil, iar peste 12 ani, on 1322 a urmat a treia exilare a evreilor.

Leprocii izolaioi de mediul onconjurror au fost acuzaioi cr otrrveau fontonile. Regele a dat crezare acestei acuzaioii ei i-a condamnat pe toioi la moarte. Mulioi au fost atunci arei pe rug. Gloata a dat vina pe evrei, ei on consecinor multoimea furioasr i-au atacat ei masacrat. Muloi evrei au fost aruncaioi on temnioe. 40 de evrei s-au sinucis atunci la Vitry. Parlamentul i-a onvinuit pe toioi evreii ei a ordonat ca ei sr plrteascr o amendr de 150000 franci ei sr prrseascr ioara. Evreii au fost acuzaioi cr epidemia “morioii negre”, care s-a rrspondit on anii 1348 - 1349 se datoreazr lor. Ei au fost din nou acuzaioi cr otrrvesc fontonile. Din ordinul domnitorului Amadeus Sabaudin doi evrei fiind torturaioi au mrrturisit, on ziua de Iom - Kipur (ziua omprcrrii) a anului 1348, cr evreii au srvoreit aceastr crimr. Din aceastr cauzr au fost arei pe rug toioi evreii din oracele Elveroiei, sudul Franioei, nordul Italiei, Germaniei, Spaniei ei Portugaliei. Carol VI i-a alungat pe toioi evreii din Franioa, prin ordinul emis la 17 septembrie 1394, frrr dreptul de a se ontoarce.

Germania. Oracele bine organizate n-au oferit refugiu evreilor, gonioi dintr-un orac on altul ei persecutaioi de crtre cruciaioi. Evreii au avut doar posibilitatea sr se ocupe de comerio ei meserii. Dupr prima cruciadr, colonietii evrei au venit on Austria ei Boemia, unde exista de

mai mult comunitatea evreiascr la Praga.

On a doua jumrtate a secolului XII au existat deja on Polonia apuseanr aeezrri evreietei. La onceptut ei au fost trataioi ca cetrioeni strrini, dar dupr repetate apeluri crtre omprrat, ei au devenit proprietatea lui ei supueii statului.

Omprratul putea preda aceste drepturi altcuiva, unui episcop sau unui feudal, care putea face cu evreii totul, dupr bunul sru plac.

Omprratul Carol IV a renunioat on anul 1356 la prerogativele regale prin “Bula de aur” on favoarea celor eapte arhiduci. Ei aveau de acum onainte drepturi regale asupra evreilor ei averii lor. Pacea din Vestfalia (1648) a conferit drepturi domneeti tuturor domnitorilor regionali ei chiar episcopilor, preoioilor ei consiilor orreeneti, care puteau hotrro soarta evreilor de pe teritoriile lor.

Persecutarea evreilor din cauza aca-ziselor “asasinate rituale”, a onceptut oncr din prima jumrtate a secolului XIV. On anul 1296 evreii din Rotingham au fost acuzaioi cr au furat ei profanat o hostie. Consecinooa a fost> jefuirea ei asasinarea evreilor. Unele mame oi ucideau pe propriii lor copii, iar brrbaioii pe soioiile lor, pentru a-i scrpa de furia multoimii. Numai cu ajutorul cetrioenilor germani, comunitrioile evreietei din Augsburg ei Regensburg au putut fi salvate. Cronicarii afirmr cr atunci au murit 100000 de evrei. Abia omprratul Albrecht I a pus caprt persecuoiilor. On anul 1337 domnitorul Bavariei a propus oraeelor sale dorinooa sa “de a extermina ei arde pe evreii noetri”. Din Bavaria valul de persecuioii a evreilor s-a rrsprndit on Austria, Boemia ei Moravia. Au scrpat numai evreii din Viena!

Asasinatele evreilor s-au extins ontr-o aca mrsurr oncot Papa Benedict XIII i-a cerut episcopului din Pasau sr controleze starea lucrurilor ei sr-i pedepseascr pe vinovaioi. “Moartea neagr” - epidemia cea a dus on anul 1348 la moartea multor oameni, a fost atribuitr, ca ei on celelalte iorri, tot evreilor. On Strasburg ei on toate oracele de pe Rin, on oracele camerale ei private evreii au fost arei, chiar ei frrr o procedurr judecrtoreascr. Cronicarii evrei descriu scene oribile din Worms, Colonia ei Frankfurt. Carol IV, prin actul din 25 iunie 1349, a predat pe toioi evreii din Frankfurt administraioiei oracului, ompreunr cu averea lor, sinagogile etc, pentru suma de 15200 de taleri renani. On acest act se fixeazr urmrtoarele> “dacr aceeti evrei mor, sunt omorooi sau distruei, sau dacr prrresc oracul, nici administraioia, nici locuitorii nu vor fi traiei rrspondere”. Din cauza epidemiei, care a pricinuit mari pierderi de vieoi omeneeti, oamenii au devenit evlavioei. Grupuri de oameni care se autobiciuiau plecau din orac on orac. Elemente criminale instigau masele sr-i asasineze pe evrei ei sr-i jefuiascr. Evreii prrseau

on masr Germania. Ei s-au stabilit on ioinuturile rrsritene, mai ales on Polonia on timpul domniei lui Cazimir cel Mare, un iudofil. ei on Polonia au avut loc pogromuri. La 28 mai 1349 au fost uciei la Breslau 60 de familii, numai opt familii s-au putut salva. On oracele evabe pogromuri au avut loc oncepond din anul 1384. Cel mai mare pogrom a avut loc la Nerdlinghen unde au fost asasinaoi tooi evreii.

Pentru suma de coteva mii de taleri renani, omprratul Venioel l-a onvinuit pe primarul oracului de vina pentru uciderea evreilor. El a ordonat oracelor evabe, cu toatr ompotrivirea lor, ca ei sr primeascr acest orae, setos de songe on alianoa lor. Niciodatr evreii n-au fost izgonioi din ontreaa Germanie, pentru cr acest stat era compus dintr-o serie de provincii de sine strtrtoare, frr legrturi stronse ontre ele, aca cr evreii puteau pleca dintr-o iorrr on alta mai tolerantr. Oncr din timpul epidemiei “morioii negre” nu mai trriau evrei on Elveroia ei Evabia. On anul 1421 au fost arei pe rug evrei on Viena, on 1426 evreii au fost izgonioi din Colonia, on 1435 din Epaiier, on 1438 a doua oarr din Mainio, on 1439 din Augsburg, on 1450 din toatr Bavaria (on afarr de oracele imperiale), on 1454 din Breslau, Berna ei Olmit, on 1458 din Erfurt, on 1489 din Vitzsburg, on 1493 din Magdelburg etc.

On 1496 omprratul Maximilian a izgonit pe tooi evreii din provinciile moetenite. La sfocitul evului mediu on Germania au rmas puoioine comunitroii evreieeti, numai la Frankfurt, Worms, Regensburg.

Austria. La 1 iulie 1244 evreii au primit din mona domnitorului austriac Friedrich Bitny un nou act al privilegiilor care a devenit fundamental pentru coreligionarii lor on ontreaa Europr centralr. Aceste privilegii au fost confirmate de dour ori, on anii 1256 ei 1266 de urmacul domnitorului, Przemyslav Ottokar, regele Boemiei. Pe acest document s-a bazat Boleslav evlaviosul cond a emis actul de la Kalis. Dupr ce omprratul Rudolf de Habsburg a preluat puterea on Austria, el a confirmat on anul 1277 privilegiile evreilor.

Cu toate acestea, on Crems (1298), Kornaiburg (1300), Sankt Pelten (1306) ei Pulkan au avut loc acioiuni songeroase ompotriva evreilor. Evreii austrieci au fost asuprioi cu o cruzime nemaiontolnitr ei on anul 1349. On anul 1406, on timpul unui incendiu, mulioimea i-a atacat pe evrei. Mulioi dintre ei au fost jefuioi ei uciei, trei zile on eir. On anul 1421 a avut loc un adevrrat mrcel. Evreii au fost onvinuioi cr ontreoin legrturi secrete cu husioii, ei la 22 mai 1420 arhiducele Albrecht II a ordonat ca evreii sr fie luaoi prizonieri ei averea lor sr fie confiscatr. La 12 martie, 210 de evrei au fost arei pe rug la Erdberg on apropierea

Vienei (azi - o stradr ontr-un cartier al Vienei). On anul 1496 evreii au fost izgonioi din Steiermark ei Kerten. La 1 martie 1670 s-a decretat ca tooi evreii sr prrseascr Viena ei on acelaei timio ei au fost alungaoi din toate oracele austriece. Situaioia evreilor din Austria s-a ameliorat abia on anii 1772 - 1795, on timpul domniei lui Franio II. Cu toate cr el nu i-a putut suferi pe evrei, a crezut cr ei “se vor schimba on bine”. Sub influenoa secolului luminilor el a luat decizia sr-i “facr fericioi” pe supucii sri. Dupr anexarea Galioiei mulioi evrei de acolo au venit on Austria, el le-a dat drepturi egale la evreii din ontregul stat, conform reformei.

Boemia si Ungaria. Deja on anul 1052 la Libereio se afla o comunitate evreiascr. Ei au fost crunt asuprioi on timpul primei cruciade (1096) de cruciaoi. Perioada luxemburgezr a fost pentru evrei o perioadr de asuprii ei persecuioii. On anul 1389 a avut loc un uriac pogrom la Praga, on care au fost uciei 3000 de evrei.

Pe teritoriul Boemiei, crtre sfocitul evului mediu locuiau evrei numai la Praga. Restul evreilor rmaei on viaior au emigrat on Polonia. Dupr un oarecare timp, pe evreii din Ungaria i-a lovit aceeaei soarr. Dupr onfrongerea on lupta cu turcii longr Mohaci on anul 1526, ei au fost expulzaoi. O parte din ei s-au refugiat on Austria, on timp ce alioii aeteptau sosirea turcilor, care s-au purtat bine cu ei.

2. 5 Evreii din Polonia in timpul care a precedat omprruoirilor

Dacr analizrm dispersarea ei strongerea evreilor on Palestina, e imposibil sr nu ioinem seamr de diaspora polonezr, din simplul motiv cr ea a fost cea mai numeroasr on ontreaa lume ei abia dupr primul rrrzboi mondial a fost depreitr de cea din USA. Din aceastr cauzr vom simplifica situaioia evreilor din Polonia.

Concomitent cu cruciadele, on Polonia a sosit un mare numrr de evrei. Primul val a venit on anul 1096, al doilea on anul 1147 ei cel mai mare on anii 1348 - 1349, on perioada epidemiei “morioii negre”. Onafarr de aceasta on secolele XIV ei XV au venit on Polonia evrei izgonioi din Germania ei Boemia. La sfocitul evului mediu nu se mai aflau evrei on Europa Apuseanr. On timpul strponirii nobilimii on Polonia evreii s-au bucurat de o deplinr libertate de conetiinior, aceasta fiind numitr “perioada de aur”. Evreii s-au stabilit pe moeioile regelui sau ale magnaioilor. Regele sau voievozii au decretat acte de drept, care

garantau evreilor o autonomie deplină, fapt care n-a avut loc în nici un alt stat. Ca exemplu un astfel de act poate sluji "privilegiul din Kalie" din anul 1264, acordat evreilor de ducele din Kalie, Boleslav evlaviosul din Polonia Mare. Acest privilegiu a fost confirmat apoi de alți voievozi și regi polonezi. Actul a fost o copie fidelă a privilegiului lui Frederic Bitny din anul 1244. Legea, care conținea 40 de articole, hotărâse între altele > completa libertate a comerțului, dreptul de a încheia doborâzi de neevrei, libertatea de conștiință și propria jurisdicție în treburile interne ale comunității (cahalul). Articolul 20 al privilegiilor prevede o pedeapsă severă pentru maltratarea unui evreu, iar asasinarea unui evreu prevedea pedeapsa cu moartea și confiscarea averii. Articolul 35 prevedea că acela care nu dă o mână de ajutor unui evreu atacat, poate fi condamnat la o amendă. Articolul 30 prevedea că, penalizarea evreilor pentru delict, a fost de competența ducelui sau voievodului. Legi similare au fost decretate și de Henric Probus din Breslau, Henric din Glogon și Bolko din Sioniu. După urcarea pe tron a regelui Cazimir cel Mare, la 4 octombrie 1334, acesta a confirmat "privilegiile din Kalie" și a ordonat aplicarea privilegiilor generale pentru reglementarea vieții evreiești din țara noastră.

Aceste acte de drept au fost confirmate și de toți ceilalți regi > la 15 august 1453, de exemplu, de Cazimir Iaghelonschi. Ce-i drept, după înfrângerea acestuia la Hainiș, sub influența revoltei la Cerecerca, el a fost silit să anuleze privilegiile, sub presiunea lui Ian Capistran și Zbigniev Olesniocchi (în acele zile statute din Nieszawa). Cu toate acestea, el i-a aprăut cu succes pe evrei față de sfârșitul domniei sale de atacurile cruciaților și a gloatei. Aceste legi au fost în vigoare până la omprăoarea Poloniei. Regii Cazimir cel Mare, Cazimir Iaghelonschi, Zigmund I și Ștefan Batori au amendat cu mari sume Consiliile Municipale din Poznan și Cracovia și cu mari cauziuni, ca o garanție împotriva exceselor antisemite. În cazul unor astfel de excese evreii primeau, conform acestor legi, jumătatea sumei, iar a doua jumătate revenea trezoreriei statului. Au fost interzise și învinuirile împotriva evreilor, că ar comite omoruri rituale (deasemenea și profanarea hostiilor). Sub domnia lui Vladislav IV Vaza a fost interzisă tipărirea și vânzarea literaturii antisemite în Polonia.

Organizarea internă a evreilor din Polonia > toți evreii erau membri ai comunității (cahal) și supuși ei. Cea mai mare pedeapsă a sistemului judiciar intern era blestemul izgonirii (herem) din comunitate. Kahalurile erau unite în sinoduri regionale, adică într-o uniune a cahalurilor din regiunea respectivă. Sinodul general sau parlamentul celor patru provincii ale coroanei și Lituaniei a stat în fruntea cahalurilor și s-a constituit în anul 1581 la Lublin. Istoricii o

numesc un stat în stat. În cadrul sinodului general a funcționat tribunalul suprem (sanhedrin), care între altele avea dreptul de a condamna pe evrei până și la pedeapsa cu moartea. Sinodul era reprezentantul evreilor la puterea regală și unicul parlament al diasporei (galut), care avea o influență semnificativă asupra evreimii din lumea noastră.

În anul 1754 (în timpul republicii) aceste privilegii au fost anulate de seimul polonez și astfel a fost interzisă organizația centrală și provincială a evreilor. Sub Cazimir cel Mare în Polonia locuiau 10000 de evrei. Conform primului recensământ al evreilor din anii 1764 - 1766 numărul evreilor era de 621000. În timpul războaielor lui Hmelniocchi din anii 1648 - 1654 și războaielor cu Rusia, Suedia, Turcia și cu tratării numărul evreilor în Polonia s-a redus cu 100000. De teama unor noi pogromuri a avut loc o fugă în masă a evreilor din Ucraina și Podolia. În anul 1768 a avut loc războiul haidamacilor sub comanda lui Gonta și Zelezniac, în timpul căruia a avut loc un mare sănger al evreilor din Uman și alte orașe. În anul 1772 în Polonia trăiau aproape 900000 de evrei. În anii de după omprăoarea Poloniei, adică între anii 1816 și 1910, procentul evreilor a scăzut în partea prusacă de la 6,3% la 1,3%, în Galiciia procentul a fost 11,6 și în regatul polonez (partea rusească) 14,5.

Este remarcabil că în timpul oribilei asuprii în Europa, de aici zisele "popoare creștine" evreii au găsit un loc unde au fost ajutați pentru un scurt timp, sau un timp mai îndelungat. Trebuie recunoscut faptul că această oază evreiască a fost Polonia. Aici și-au avut posibilitatea să practice tradițiile lor religioase și naționale timp de 800 de ani. Asta nu înseamnă că în Polonia evreii n-au fost asupriți, dar asta s-a întâmplat sub influența din afară. Din inițiativa franciscanului italian Ian Capistran - fost inchișitor la Neapole și ambasador Papal - numit biciul evreilor, antisemitismul s-a răspândit nu numai în Germania, ci și în Polonia (Breslau, Cracovia) unde au avut loc pogromuri.

Cetățenii germani din orașele poloneze așteptau populația, luând parte și ei ocazional la acțiunile antisemite. Detachamentele lui Hmelniocchi și apoi haidamacii au fost atacatori de Moscova, care s-a folosit de slăbiciunea republicii nobililor.

În conștientizarea lor trebuie înscrise ferocitatea și brutalitatea cu care au fost tratați evreii. Comunitățile evreiești nu existau nici pe teritoriul Suediei și nici pe teritoriul Rusiei, iar când suedezii și rușii au ocupat Polonia, armatele lor de mercenari au bătut acolo, purtându-se cu această minoritate care nu se putea apăra, ca niște barbari. Armata moscovită, împreună cu cea a lui Hmelniocchi, au organizat masacre îngrozitoare în marele lor prin Polonoș, Smolensk și Vitebsk. În Vilna și-au asasinat în anul 1655 un număr de 25000 de evrei. Iată cum descrie un istoric anonim ocuparea de către armatele moscovite, sub conducerea lui Petre Ivanovici, a orașului Lublin în anul 1655. După ce cetățenii au jurat țării supunere și fidelitate și au plătit tributul de

rrscumprrare, ei i-au predat ocupanșoilor pe evrei. Acesta a fost un spectacol groaznic. I-au scos pe evrei din casele cartierului evreiesc ei chiar din casele creștinilor, unde unii evrei s-au refugiat, ei i-au dus on tabrra inamicr. On noaptea de 16 spre 17 octombrie cartierul evreiesc din apropierea cetruioi a fost incendiat. Incendiul a durat ease zile, iar cei care au scrpat cu viașor au fost asasinaișoi sau vonduioi on robie pentru coroiva groci, o pereche de ghetete sau un pachetșoel de tutun. Ei-au grșit moartea 2000 de evrei, iar rucii au dus cu ei din cartierul evreiesc 600 de cai, crruoe etc. Poate cr aceste versuri (bakasa) ale unui refugiat - Mose de Norol -, viitorul rabin din Meto, ne vor ajuta puoim sr onșolegem on ce situașoie se grșeau evreii polonezi, crunt asuprișoii de suedezi, rucii, ei onainte de toate de detașamentele lui Hmelnișoichi-

Tu, Polonie, ai fost un paradis

Ai fost șoara cea mai bunr

Pentru dezvoltarea etiușoiei.

De cond Iuda de Efraim

s-a desprins Acum eeti o vrduvr surghiunitr,

De fiii tri prrșitr Unde se ascund lei?

Unde sunt onșoiepruioi?

Unde-s puternicii miloci?

Unde-s scriitorii oracelor poloneze?

Domnul care judecr, unde eeti?

Ca șonge pentru șonge sr plrteeti.

Sr-șoi fie milr de poporul Tru!

Scapr-ne de aceeti bandișoi!

Rrzbunr-te pentru suflete nevinovate,

Pe care le-au triat ca pe oile jertfite

Adr, Doamne, pace acestor nenorocișoi,

Sufletele lor ajung la Tine

Pe vorful muntelui Abarim

On viașoa lor eternr

Unde contr divinele prșri,

Onfloresc ei miros palmieri.

S-au grșit ei nobili polonezi care au alungat pentru un oarecare timp de pe prmonturile lor pe evrei. On anul 1493 au fost alungaișoi evreii din Vareovia. Ontre anii 1495 - 1503 Ian Olbrecht i-a alungat din Lituania. On anul 1525 primșoul din Mazovia, Ianus, alungr pentru a doua oarr pe evreii din Vareovia. On anul 1712 ei au fost alungaișoi din Sandomirz. Asuprișoia evreilor on Polonia a fost mai micr decot on celelalte șorri europene, nu se poate face nici o comparășoie. On ce priveete șoarta evreilor on perioada de dupr Evul Mediu, trebuie șubliniat faptul cr on timpurile moderne a onțetat treptat asurșoia lor.

A venit epoca Renaeterii, descoperirea Lumii Noi, Gutenberg ei Reformașoia, cot ei epoca modernr, ceea ce a dus la șperanșoia șurvieușoierii evreilor ei la o treptatr ombunrșoie a șoartei lor. Pe teritoriul Europei Apusene drepturile cetruoenecti ale evreilor au fost reintroduse> on Franșoa on anul 1818, on Danemarca on anul 1849, on Austro-Ungaria on anul 1867, on Germania on 1848, on Elveșoia on 1874 ei on Anglia on 1871.

Numai on Europa Rrșriteanr, unde existau cele mai mari comunitrșoii evreiești, adicr on Rusia ei on regatul șupus de ea, Polonia, sau așa-numita Polonie a Congresului, au rmas on vigoare legile discriminatorii ompotriva evreilor. On pofida asuprișoii, religia iudaicr a fost liantul unitrșoii poporului ei l-a ajutat sr-ei prșteze identitatea.

CAPITOLUL III

3. 1 Iudaismul biblic și talmudic

Iudaismul în latină, sau cum se mai numește mozaismul (franceză, engleză, greacă, ebraică) este o religie monoteistă a evreilor. Baza iudaismului este Tora, care a jucat un rol important în timpul captivității babilonice. Codificarea cărșilor Vechiului Testament, terminată în secolul al patrulea înainte de Hristos, a constituit baza iudaismului biblic și a luat șfșșit odată cu distrugerea Templului și Statului evreiesc (anul 70 după Hristos). După aceeașoia treburile religioase și culturale au trecut în competenșoia administrașoiei sinagogilor, unde ceremonia aducerii jertfelor fusese înlocuită cu rugăciunile, iar ritualul Templului cu alte ceremonii și diferite reguli (de exemplu șărbătorșoia șimbetei și a altor șărbători, respectarea cașerului și micveii cșt și a curățenșeii rituale).

Când am descris urmărișoia războiului iudeo-roman am arătat, că în Iamnia - cu învoire de Vespasian - a fost creată prima școală și centrul știinșific de către oamenii de știinșă evrei. Acolo a și fost începută redactarea Mișnei. După numele creatorilor, ea s-a numit de exemplu Mișna rabinului Meir sau Mișna rabinului Iuda. Cu timpul, când ea a fost recunoscută oficial ca un cod de drept evreiesc, a fost numită șimplu, Mișna. Versiunea ei definitivă a fost terminată între anii 190 - 220, iar în anul 1492 editată și tipărită în Neapole. Învășoitorii Mișnei numiști tanaiști, au reglementat tradișoia orală, au transcris regulile și, prin adăugare codul lui Amoreilan, au creat bazele iudaismului talmudic. Așoia s-a format un sistem religios, diferit de cel biblic, care-i ținea pe evrei ștrșnșși-uniști într-o comunitate religioasă și nașională. Completat de comentariii bazate pe filosofia grecească și arabă, el s-a transformat într-

un sistem filosofic. Tanaiților i-au urmat concomitent două grupuri de învățatori, numiți amoreii, unul în Palestina, iar celălalt în Babilonia. Ei au fost creatorii Ghemarei, au redactat și terminat talmudul, au transmis știința către sabureii lor, i-au urmat gaonii etc. Amoreii au dus la bun sfârșit redactarea așa-numitului Talmud Babilonic în veacul al V-lea, la care au colaborat 2000 de învățați. El cuprindea capitolele următoare: ritualul religios, dreptul, astronomia, medicina și, înainte de toate, etica. Talmudul este de fapt un comentariu al Mișnei, dar de obicei rabinii se referă numai la ea, și își construiesc propriile lor raționamente.

Mai există și un Talmud din Ierusalim, care a fost tipărit între anii 1523 - 1525 la Veneția, iar în Cracovia în anul 1609. Astfel a crescut la neconținut învățătura evreiască. În secolul XVI această știință a fost răspândită de către rabinii polonezi. Părintele științei talmudice în Polonia a fost rabinul din Cracovia Iacob Polac. El a introdus metoda scolastică în Polonia. Elevul lui a fost rabinul din Lublin - Șalom Șahna, care la rîndul său l-a avut ca ucenic pe rabinul din Cracovia - Mozes Iserles. În anul 1567 la Lublin a fost înființată Iesiva din Lublin, și de aici înainte fiecare comunitate se străduia să înființeze o Iesiva proprie. Iacob Polac a înființat prima Academie talmudică în Polonia și un sistem original științific, care a fost recunoscut în întreaga Polonie și a durat pînă în zilele noastre. Salomo Luria (1510-1573) a fost primul rector al Iesivei din Lublin. Deviza sa a fost independența, de aceea el nu recunoștea autorități, chiar dacă aceștia au fost cunoscuți oameni de știință. În opera sa principală "Iam sel Șlomo" el s-a străduit să combată declarațiile rabinilor și să codifice dreptul. În timpul acela el a fost depășit de Iosif Karo prin opera sa "Șulcan aruch", și de aceea el a refăcut opera sa, ca un comentariu al operei lui Karo.

Acești patru rabini au pus bazele pentru studierea Talmudului și au format o pleiadă de învățați evrei. Începînd cu veacul al VIII-lea Talmudul a fost atacat de Anau ben David (caraimii). În veacul XVII a fost aspru criticat de U. Ascot. Baruch Spinoza în "Tratatul teologic-politic", înafară de critica Talmudului, fapt pentru care a fost izgonit din comunitate, a prevăzut și apropiata renaștere a Statului evreu. Critica Talmudului de către pătura evreiască progresistă a continuat, ceea ce a obligat pe rabin să înfăptuiască un șir de reforme al căror rezultat a fost formarea iudaismului modern, cel pe care-l vom descrie mai tîrziu, în capitolul despre veacul XIX.

3. 2 Misticii evrei

Concomitent cu dezvoltarea "științei deschise" cum este numit Talmudul, s-a dezvoltat și "știința secretă" a Cabalei, cu centrul principal în Cezareea. După ce a fost publicat Zoharul în anul 1558, studierea Cabalei a fost accesibilă pentru oricine. Un teoretician al cabalismului polonez a fost Matitiahu Delacrut. El a descris în comentariile sale, numite sefirot, concepția sa despre lume, cît și mistica. În Safed în Palestina a fost creată Cabala aplicată. Iesaia Horoviț, un evreu polonez și rabin din Praga, care a emigrat la Safed, unde a și murit, a crezut că omul este perfect prin faptele sale mistice. Teoria lui a fost preluată și dezvoltată de Natan Șpira, rectorul din Cracovia, iar după aceea de Samson din Osropolie. Ei au fost cei care au dus la situația că un mare număr de credincioși evrei, în rîvna lor, se înveleau în zdrențe din saci și, cu capul acoperit de cenușă, asediau sinagogile și-i rugau pe ceilalți credincioși să-i calce în picioare.

3. 3 Organizațiile mesianice

O serie de organizații iau ființă în condițiile timpului respectiv. Așa se răspîndeau mișcările mesianice în perioadele grele ale istoriei evreimii europene. Evreii au fost alungați din mai toate țările europene, înainte de a se stabili în Polonia. În Germania se ducea atunci războiul de 30 de ani, din cauza căruia numărul populației a scăzut, mai ales bărbații. În Polonia războiul a durat 12 ani cu Suedia, Moscova, turcii și tătarii, iar în anul 1648 a izbucnit Răscoala lui Hmelnițchi. Soarta evreilor a fost îngrozitoare pe traseul trecerii trupelor lui Hmelnițchi. Toți evreii au fost asasinați fără milă. Populația evreiască din Polonia centrală și de vest a fost îngrozită de perspectiva ce o aștepta. În această situație singura salvare era credința în apariția lui Mesia. Sabatai Țvi s-a autodeclarat Mesia (născut în 1626, mort în 1676) cînd a aflat de speranțele evreilor polonezi. După auto-declarație el a celebrat o cununie sacră cu Tora în sinagoga din Salonice. În Ierusalim el s-a însurat cu Sara, o evreică din Polonia. Cînd a fost arestat la 13 septembrie 1666, el a trecut la islamism. Parlamentul, care s-a întrunit la Iaroslav în anul 1670 l-a excomunicat pe mesia.

Mai întîi a fost excomunicat la Smirna și apoi în alte orașe. În Polonia, și mai ales în Podolia "sabatismul" a prins rădăcini puternice. Diferiți "profeți" răspîndeau elogiul lui mesia. Făcătorii de minuni, oameni de "renume" așa-numiții baalsem, vindeau amulete și niște ierburi, care trebuiau să aducă omenirii suferinde izbăvirea. În Polonia acționa un anume Ioel, baalsemul din Helm, Iuda Hasidul, Chaim Malach și alți magi, derșani, cabaliști și mulți alți "profeți". Următoarea

excomunicare proclamată de evreii adunați la seimul din anul 1772 a rămas fără urmări. “Sabatismul” s-a perfecționat în Polonia între anii 1722 - 1756. Prin străduința rabinilor celor patru “provincii” ale Poloniei, s-a publicat un șulchan aruch și prin aceasta a crescut importanța obiceiurilor mistice, egalându-le cu celelalte acte de drept, adică “halacha”. Au apărut apologeți și adepți al sabatismului, între care Leib Kriza, propagând în satele și orașele din Podolia și Lvov credința lui Sabatai Țvi. El s-a bazat pe dogma că există un singur Dumnezeu și Sabatai Țvi este prorocul lui.

3. 4 Franchismul

Iacob Frank s-a impus ca mesia, pe care cică de mult îl așteptau în Polonia. El s-a asociat cu Leib Kriza și Elias din Rohatin și a început misiunea împreună cu adepții lui Sabatai Țvi. Mesia din Salonic, Berahia, i-a ordonat să se întoarcă în Polonia. Înainte de a muri, Berahia a transmis specialistului în Cabala lui Frank, conducerea asupra “turmei”. Un congres al rabinilor i-a excomunicat pe adepții lui Frank.

Cu ajutorul și sub protecția episcopului Debovschi a avut loc la 20 iunie 1757 în Kamenet - Podolsk o dispută a lui Frank și adepților săi cu rabinii, aduși sub escortă. Episcopul i-a declarat pe rabini învinși. Talmudul și alte mii de cărți religioase au fost arse în piața din Kamenet.

A doua discuție a rabinilor cu Frank a avut loc la Lvov la 17 iulie 1759. E semnificativ faptul că rabinii de atunci, trăind în ghetoul pe care și l-au creat singuri, nu vorbeau poloneza. Cu greu s-a putut găsi, în timpul disputei cu Frank, un rabin care s-o poarte în limba poloneză. Conducătorul discuției la Kamenet, episcopul Debovschi, i-a declarat pe rabini din nou învinși.

Frank și adepții lui s-au botezat și au trecut la catolicism, pentru a fi apărați de autorități împotriva atacurilor rabinilor. La sosirea sa în Varșovia, Frank a fost salutată solemn de regele August III cu o salvă de tun. Adunarea neofitilor s-a plîns clerului. Lui Frank i s-a înscenat un proces și el a fost închis pe viață în cetatea din Censtohov. Mii de adepți ai lui au venit acolo, pentru a putea vedea cel puțin fața maestrului. În închisoare el putea fără dificultăți să ia contact cu adepții săi.

După prima împărțire a Poloniei și a ocupării de către ruși a orașului Censtohov “mesia” a emigrat, mai întâi în Boemia și pe urmă în Germania, unde el a dus o viață plăcută și veselă, ca Baron de

Offenbach, în castelul din apropiere de Frankfurt (a murit în 1791). Poporul evreu a acceptat foarte des, în îndelungata sa istorie, diferiți falși “mesia”, dar nu vrea să accepte pînă în ziua de azi pe adevăratul Mesia, fiindcă el n-a fost figură și maiestate.

“Noi l-am văzut, dar n-a fost o figură, care să ne placă. El a fost total disprețuit și fără valoare... El a fost atît de disprețuit, încît oamenii își ascundeau fața în prezența lui; de aceea noi l-am disprețuit” (Isaia 53, 2-3).

3. 5 Hasidismul

Hasidismul aparține tot la mesianism și este o ramură a sa. Hasidismul a fost creat de Israel Beșt din Miedzyborz Podolschi. El a fost un maestru al minunilor și revelațiilor, a călătorit prin orașe, a vindecat bolnavi și orbi cu ajutorul talismanilor, vrăjilor și, mai ales, rugîndu-se din toată inima, a alungat pe “dibuchii”. În scrisoarea sa, sau așa-numitul manifest, el comunică că “toți evreii nu numai că constituie un singur trup, dar și un singur suflet, generația dreaptă, adică țadichism. Țadicul este pilonul lumii, centrul ei, sufletul și viața ei, cît timp ești legat cu țadicul... ești legat cu viața, adică cu Dumnezeu”.

După moartea lui Beșt, urmașul său Ber din Miedzyzzec a continuat cu ajutorul discipolilor săi cauza lui Beșt, cu care scop ei au fost trimiși în toate colțurile lumii. Iacob Jozef a devenit teoreticianul mișcării, scriind în anul 1781 opera “Todold” în care i-a atacat vehement pe rabini și a interpretat teoria lui Beșt. În anul 1772 rabinii, cît și gaonul din Vilno i-au excomunicat pe hasidimi. Excomunicarea a fost reînnoită în anul 1781, iar pe urmă și în anii 1796 și 1797. Cu toate acestea și în ciuda arderii operelor lor (de ex. la Brogy) hasidismul s-a răspîndit mai departe cu ajutorul țadihimilor, ca o mișcare populară. Zalman Șneiur s-a transformat dintr-un raționalist al Talmudului într-un raționalist al hasidismului și a condus mișcarea la musar (etica). Din denumirile hohma (înțelepciune), bina (rațiune) și daat (știință) s-a format noțiunea habad sau habadismul, care a devenit o ramură a hasidismului. Zelman Șneiur a format astfel o aristocrație hasidică a spiritului, care s-a uitat cu dispreț la hasidimii fără studii din Ucraina.

Sfârșitul secolului XVIII a fost ultima fază a Evului Mediu evreiesc, care a început cu Edictul din Milano din anul 1781. Problema evreiască în înțelesul de azi n-a existat încă. Pe evrei îi considerau ca niște paria, comici și disprețuiți.

A fost nevoie de oameni talentați pentru învingerea prejudecăților, cel puțin în rîndurile intelectualității și pentru a cîștiga stima în favoarea evreilor.

CAPITOLUL IV

4. 1 Hascala

În secolul XIX a aprut un mare pericol specific pentru evreimea laică. Asta a fost hascala, o mișcare care a devenit aproape o nouă religie evreiască, cu lozincă principală - asimilarea. Mulți oameni se pot întreba, cu oarecare mirare, cum de s-a putut împlini ca cei care au fost ieri asupriți, izolați în spatele zidurilor, să poată avea o șansă de a se integra în societatea din jurul lor, prin asimilare, și să-și deschidă porțile tuturor universităților pentru evrei - paria și batjocoririi până atunci. Cum se poate explica faptul că evreii au fost în stare să dăruiască zidul care i-a izolat și să joace un rol principal în curentul schimbărilor produse. Probabil că ei înșiși au produs schimbări semnificative. În general, se crede, că omul care a dăruiat zidul prejudecăților existente în privința evreilor, cel puțin în rîndul intelectualității, și care a cooptat respectul pentru societatea evreiască, este Mozes Mendelson (1729-1786) și adepții lui. Mozes Mendelson a redactat și publicat un set de opere, a tradus Pentateuchul și comentariile în limba germană și le-a publicat în anul 1784. Cristian Dohm (1741-1820), inspirat de Mendelson a publicat în anul 1781 "Apologia evreimii", lucrare care a jucat un rol important în drumul emancipării evreilor. Waftali Hert Veseli (născut în 1728) a făcut parte din cercul lui Mendelson. El a luat parte la pregătirile pentru tipărirea comentariilor la Pentateuch și a preluat comentariile la A Treia Carte a lui Moisei. Onsflețit de decretul toleranței din anul 1792, elaborat de

Ompăratul Iosif II, Veseli a trimis un mesaj "divrei salom veemet" (cuvinte de adevăr și pace) împăratului. În mesaj el a susținut că este nevoie ca tineretul evreiesc să fie educat în spiritul Hascarei. Acest program s-a lovit de rezistența dorită a cercurilor evreiești ortodoxe, care au crezut că acesta este îndreptat împotriva existenței naționale a neamului. Veseli a publicat multe tratate, a pus bazele stilului poeziei neo-ebraice.

David Fridlender (1750 - 1834) a înființat o școală la Berlin și a stat în fruntea evreilor prusieni în lupta pentru emancipare.

Hert Hamberg (1749 - 1840), autorul unor scrieri religioase evreiești, a fost primul student evreu la universitatea din Viena și primul docent evreu la facultatea de filosofie.

Toți copiii lui s-au decis de evreime.

Lazarus ben David (1769 - 1832), un renumit matematician și filosof, a fost un dușman aspru al evreimii tradiționaliste și al formalismului religios. Între pionierii tendinței de asimilare se mai pot număra mulți evrei, între care Henriette Herz (1764-1842), în saloanele creștine s-a desfășurat o intensă viață obștească. Saloanele au fost vizitate nu numai de evrei ci și de creștini, printre care mari oameni de Stat. "Cultura berlineză" a dus la dispariția credinței și a fost urmată de evreime, de aceea evreii au privit cu ură și neliniște răspunderea ei. Revoluția franceză (1789) și războaiele napoleoniene au dus la egalitatea în drepturi a evreilor francezi, ceea ce a netezit calea liberalismului economic și spiritual.

Se crede că printre hascarii este Isaac Ber Levinson (1780-1860). Reprezentantul ei notoriu a fost Iehuda Leib Gordon (1830 - 1892). Deviza lui era "să fii om pe stradă și evreu acasă". Sub influența tendințelor moderne, tot mai mulți evrei s-au botezat. Mai ales în părțile bogate, procesul de asimilare a făcut progrese rapide. Împăratul Nicolai I și Alexandru II îl rusificau pe evrei. Cu acest scop a fost înființată societatea pentru stimularea culturii între evrei.

În Apus, majoritatea evreilor au pornit pe calea asimilării, dar veacul al XX-lea a arătat că procesul asimilării, care a durat 150 de ani, a fost o iluzie onelătoare. În acest timp, tineretul se străduia să primească o educație laică.

Cercurile progresiste evreiești și-au legat speranțele în mișcarea internațională socialistă. Printre socialismul evreu a fost Aron Liberman, care s-a născut în Polonia. El și-a terminat studiile la Vilno și Petersburg. La început el a locuit la Londra, apoi la Viena, unde a editat, începând cu anul 1877, în limba ebraică, revista socialistă "Haemat" (Adevărul). După ce a fost arestat și i s-a intentat un proces, el a fost expulzat din țară. A plecat în anul 1880 în SUA, unde s-a ciocnit cu antisemitismul din partea revoluționarilor naționaliști ruși, și aceștia

deziluzie l-a dus la sinucidere, la vârsta de 36 de ani. On noiembrie 1897 a fost onființat la Vilno partidul socialist evreu “Bund”. On acel timp au aprrut multe reviste on limba ebraicr, care au rrspondit ideile Hascalei> emanciparea ei progresul. On anul 1848 la Vilno au aprrut revistele “Pirchei” ei “Cafon”, on Galiaia on anii 50 revista “Hehulei”, on Rusia revistele “Hacamel” ei “Hamelic”. On anul 1863 la Vareovia a aprrut revista “Haroefira”, editatr de Zelig Slanimschi. Rabinii au urmrrit cu ongrijorare schimbrrile produse ei s-au strduit sr salveze ce mai putea fi salvat. Cu acest scop ei au introdus reforme, on urma crora ponr on ziua de azi existr trei ramuri ale iudaismului.

Iudaismul ortodox cere respectarea strictr a regulilor din Biblie ei Talmud. El este rrspondit on Anglia ei on parte on Israel, cot ei on America, ei conoine elemente extremiste ei fanatice ale hasidismului.

Iudaismul conservator are scopul sr adapteze iudaismul la condiioile moderne, editond un nou “eulhanarul”. El este rrspondit on Anglia, iar on Israel este religie oficialr. Iudaismul reformator, popular on America de Nord, se bazeazr pe cel din Germania. Aceastr micare ei-a fixat principiile la Congresul rabinilor din Pittsburg on anul 1885. Iudaismul reformator recunoaete numai Biblia ei respinge toate anexele ei regulile talmudice, ca necorespunzond spiritului timpului modern, cot ei ideii despre Mesia. Reformarii recunosc cr diaspora evreiascr este o alianor religioasr ei nu formeazr un singur popor.

4. 2 Corifeii evrei din secolul XIX

“El mi-a zis> fiul omului, oasele acestea sunt toat2 casa lui Israel... Iat2, v2 voi deschide mormintele, v2 voi scoate din mormintele voastre, ei v2 voi aduce iarzei on +ara lui Israel. Voi pune Duhul Meu on voi, ei veoi trzi< v2 voi aeeza iarzei on ioara voastr2, ei veoi eti cz Eu, Domnul, am vorbit ei am ei f2cut, zice Domnul”

(Ezechiel 37, 11-14).

Cond ne vom ocupa de rolul jucat de corifeii evrei on viaoa acestui popor, va fi clar cr a avut loc o uriaer transformare. Ei s-au leprdat de pozioiile asimilrrii ei hascalei ei s-au angajat de partea sionismului. Cum a confirmat timpul, pozioia lor a fost dreaptr> au trezit on rondul poporului evreu sentimentul unitrrii narioionale ei nrzuinua dobondirii unui teritoriu on Palestina, cot ei crearea unui Stat evreiesc.

Ompreunr cu adevrratul popor al Domnului ei au vrzut “valea evreiascr” plinr cu oase uscate ei se ontrebau> oare vor reonvia vreodatr oasele ?

Dumnezeu i-a inspirat ei i-a ondemnat la acioiune, aea cr ei au spus poporului evreu, frustrat de orice speranior, sr primeascr harul Domnului “ca sr reonvie”.

Idealul independenoei narioionale ei statale pe teritoriul propriu reprezintr la toate popoarele cel mai puternic ei adonc impuls pentru a acioiona. Sionismul a dovedit cr evreii vor dobondi condva un teritoriu, de bunr voie, sau vor fi siliioi sr plece - ei anume on Palestina, - unde ei vor duce o viaor narioionalr. Acolo va putea fi realizatr emanciparea.

Ponr on 1840 n-a existat o puternicr organizaioe sionistr. Ne vom ocupa on cele ce urmeazr cu pozioia unor conducutori evrei on problema sionistr - palestinianr. Mardochai Emanuel Noa (1785-1851), un avocat din SUA, om politic, orator ei scriitor, a chemat la onființarea unui centru evreiesc on Grand Island (longr Buffalo). A cumprrat o focie de prmont cu 7000 de dolari ei a onființat acolo un “Stat”, dar acest experiment a eeuat. El a considerat cr acesta constituie un mod de pregrtire pentru onființarea unui Stat sionist on Palestina.

Iosif Salvador din Franioa ei Albert Cohen au frcut propagandr pentru colonizarea evreiascr on Palestina. On acele timpuri aceste proiecte au fost considerate naive ei utopice, ei de aceea au rrmas firr onsemnrtate ei influenior.

Disraeli Benjamin (1804-1887), cunoscut sub numele de lordul Beaconsfield, a publicat on 1833 primul sru roman sionist sub denumirea “Dawn glory,” on care eroul mesianic din veacul XII se aflr on fruntea unei rrscoale on califatul din Bagdad. Tema principalr a acestui roman este, “pacea ontre evrei ei musulmani”. On anul 1847 a fost publicat on ziarul “Times” romanul lui Disraeli “Tancered”. El propovrduieete aici colonizarea on Palestina ei onioelegerea ontre evrei ei cretini. Ca prim-ministru al Marii Britanii el a fost preecedintele delegaioei engleze la Conferinua de la Berlin din iunie 1878. Tatrl lordului a fost un scriitor, ei cond a avut un conflict cu comunitatea evreiascr, s-a botezat. Benjamin a frcut mult pentru evrei, socotindu-se, ca unul dintr-ai lor. El a fost mondr de originea sa, socotindu-i pe evrei ca “cea mai veche aristocraioe istoricr a popoarelor”. Fiind conductorul partidului conservator de guvernrmont, el a fost ei ontemeiitorul politicii imperiale engleze.

Mozes Montefiore (1784 - 1885), un filantrop, a dus tratative cu preecedinorii consiliilor de minieti asupra bazelor colonizrrii, dar firr rezultate concrete. On 1840 el a organizat la Londra un congres al oamenilor de seamr evrei. Adolf Cremieux (1796 - 1880), un avocat, deputat ei ministru, a fost cea mai marcantr figurr evreiascr din Franioa. El a frcut carier on timpul Revoluioei din 1848, a onființat o organizaioe proisraelianr. El a mai luptat pentru egalitatea on drepturi a evreilor din

Algeria. Numele sru se pomeneete atunci cond undeva au loc evenimente on legrturr cu poporul evreu.

Ernst Leharanne a fost secretarul particular al lui Napoleon III. El a scris dour crroi, prin care propagr crearea unui Stat on Palestina. El a lansat apelul> “Onainte evrei din toate iorriile, patria voastr veche vr acteaptr!”. Morio Cteineneider din Germania, un savant ei bibliograf, a tiprrit on srptrmonalul german-evreiesc “Orientul” un apel crtre evrei la colonizarea Palestinei.

Mozes Hess s-a nrscut la Bonn on 1812 ei a murit la Paris la 1875. Bunicul sru a fost un emigrant din Polonia, ei el a fost educat on spiritul tradiioiei ei al Bibliiei. A primit ei o educaioie temeinicr laicr. Hess a fost un adept a lui Hegel ei Spinoza ei simpatiza cu Marx. El a fost adeptul socialismului lui Lasalle ei a propagat on acelai timp sionismul. On 1862 a publicat opera celebrr “Roma ei Ierusalimul” - “Ultima problemr a naioionalitriroilor”. El considera cr Franioa este modelul unei noi ei nobile umanitrioi ei credea cr binele pentru evrei vine de la Paris. Dupr prrerea sa, Franioa ar trebui sr restituie Palestina evreilor, ei atunci va avea loc eliberarea colectivr ei naioionalr a acestora. El a crezut cr on Palestina va fi salvatr cultura ei spiritul mesianic al evreilor ei, onainte de toate, baza materialr a naioiunii. Despre antisemitism scria> “nemioii urrc religia evreiascr mai puoin decot rasa evreiascr, mai puoin deosebirile confesionale decot nasurile lor”.

Pereio Smolenschi (1842 - 1885) a fost un romancier ei publicist ebraic. El susioinea cr evreii sunt o naioionalitate spiritualr. Parafrazond o lozincr a hascalei, care se atribuie lui Iehuda Lein Gordon, el exclama> “sr fie evreu ei om atot acasr cot ei pe stradr”. Prin reonvierea limbii ei culturii ebraice, el voia sr stimuleze apropierea evreilor de cultura europeanr ei de progresul omenirii. La sfocitul vieioii sale a ajuns, ca ei Hess, la concluzia cr baza naioiunii poate fi numai Palestina. La onceptul anului 1869 el a preluat conducerea revistei politico-literare “Haeahar” (Zorile zilei), unde colaborau o serie de renumioi scriitori, ca Brandsteter, Gordon, Pereio, Frisman, Ichalal.Hirs IOvi Kaliser (1795 - 1874), un rabin din IOorn, se numrra printre pionierii sionismului. A lucrat benevol. El a publicat cartea “Deneat Sion”, unde propaga sionismul ei planul colonizrrii Palestinei. On 1860 din inioiativa lui, la Torn a avut loc un congres al notabilitriroilor evreieeti. El a colaborat cu un grup de activieti ortodocci ei rabini, ca Israel Hildeshaimer, Goldemit, Rilf (viitorul colaborator al lui Heriol, a scris cartea “Aruhat bad bund”) ei rabinul Eliiahu Gutmehor. Acest grup a elaborat o linie naioionalr a problemei evreieeti. On 1861 Kalieer onfiinoeazr la Frankfurt pe Main prima societate sionistr, Comitetul Central Pentru Colonizarea Palestinei, a evreilor, care avea sucursale ei on alte orace ale

Germaniei. On 1860 la Paris s-a onfiinoot prima organizaioie internaioionalr cu un program naioional evreiesc sub denumirea “Aliance Israelite Universalle”. La onceptut organizaioia a propagat ideea palestinianr, dar dupr rzboiul franco-prusac s-a pronunioat on favoarea asimilrrii ei a luptat dorz ompotriva sionismului. Iehuda Alkali, un rabin sefardic din Balcani, a sprijinit atot inioiativa alianioei, cot ei, mai ales, pe Kalieer ei asocioia “IOibet Sion” (Iubitarii Sionului).

Haim IOvi Cneierzon, rabinul din Ierusalim, a publicat o scrisoare deschisr crtre evreii englezi pentru a-i oncuraja sr ontreprindr acioiuni on favoarea Israelului.

Ichil Bril a fondat on 1863 la Ierusalim prima revistr ebraicr “Helevanon”. On acelai an a aprrut la Vareovia revista “Haoefira”, care a devenit apoi, sub redacioia lui Nahum Socolov, cea mai bunr ei mai mult cititr revistr ebraicr.

Eliezer ben Iehuda Perelmami, adeptul unui sionism cultural, a fost deasemenea un colaborator al “Haşahaniei”. În 1881 s-a stabilit on Ierusalim. Prin articolele sale din srptrmonalul “Haşvi” şi on ciuda persecuţiei a luptat ompotriva atmosferei retrograde. El a dus lupta pentru Palestina nour şi o ebraicr laicr, şi cu timpul a avut succes. În anul 1902 la Ierusalim zece familii vorbeau deja de limba ebraicr. În anul 1908 Ben Iehuda a onceptut publicarea Dicţionarului Enciclopedic al limbii ebraice “Thesaurus totius hebraicitatis”. În anul 1958 a aprrut ultimul, al şaptesprezecelea volum al acestei “comori a limbii ebraice”.

CAPITOLUL V

5.1 Cotitura - anul 1878

Dupr rzboiul ruso-turc din anii 1877 - 1878, din iniioiativa cancelarului Otto von Bismarck, a fost convocat un congres al semnatarilor Tratatului de la Paris din anul 1856, pentru soluionarea problemei balcanice. Congresul de la Berlin a durat de la 13 iunie pnr la 13 iulie 1878. Pcedinte al congresului a fost prim ministrul Marii Britanii, lordul Beaconsfield (Benjamin Disraeli), secretarul delegaioiei a fost tonrrul Arthur James Balfour, viitorul autor al Declaraioiei din 1917, care a primit numele de Declaraioia Balfour. Disraeli, ca eef al delegaioiei oficiale guvernamentale, nu putea lua iniioiativa, onscrierea pe ordinea de zi a problemei evreieci. Reprezentanioii oficiali ai evreilor s-au ocupat cu problema emanciprii, le lipsea atot timpul cot ei dorinua sr se ocupe "cu chestiunile utopice ei nerealiste ale Sionului". Reprezentanioii "alianioei" ei ai altor organizaioii evreieci au intervenit numai on aprrea evreilor asuprioi din Balcani, ei au fost sprijinioi de delegaioia britanic. Consecinua acestei intervenioii a fost punctul din tratatul de pace, prin care se garanta evreilor din Balcani, cot ei evreilor din teritoriile aflate sub sfera de influenior turceasc, ontre care ei Palestina, egalitatea drepturilor cetrioeneeci.

Romonii au oncrilat pe urmr acest tratat internaioional, semnat ei de reprezentanioii lor. Printr-un tratat secret, Anglia s-a angajat sr apere Turcia ompotriva tuturor atacurilor. Pentru a avea o mai bun bazr, Anglia a ocupat Ciprul, transformnd astfel zona ontr-un protectorat, care a cuprins Siria ei Palestina, care on acel timp frceau parte din Imperiul Otoman. Mulioumitr includerii problemei evreieci on tratatele internaioionale, evreii, care on

decurs de secole au fost privaioi de drepturile lor elementare ei lrsaoi la chereul domnitorilor, au devenit subiect de drept internaioional.

On reflecioiile noastre despre dubla nenorocire naioionalr se aratr cr timpul "misnet", adicr cei 1845 de ani de monie dumnezeiascr ompotriva acestui popor, oncep la 10 nisan anul 33 ei s-au terminat la 10 nisan (aprilie) 1878. A fost asta numai o coincidenior, sau providenua dumnezeiascr, on urma crreia s-au ontomplat la timpul hotrrot de Dumnezeu aca de onsemmate fapte pentru poporul evreu?

Rrzboiul ruso-turc din anii 1877-1878 a luat sforeit on primrvarr cu victoria rucilor (pacea de la San Stefano), ei pentru a elimina rezultatele acestei victorii a fost convocat Congresul European, care a oncept pregrtirile pentru organizarea Congresului de la Berlin. Astfel problema evreiascr a fost adusr on discuoie ontr-un for internaioional, odatr cu deschiderea Congresului. On desfrcurarea evenimentelor internaioionale se poate vedea mona lui Dumnezeu, care dirijeazr aceste evenimente ale politicii mondiale, exact on ziua hotrrotr dinainte. Acest fapt onseamn, cr noi trebuie sr avem oncredere on providenua dumnezeiascr on privinua evenimentelor viitoare. Anul 1878 a devenit acadar o cotiturr a istoriei ei onceptul drumului pentru eliberarea poporului evreu, cot ei anul on care s-a deschis revenirea evreilor on patria lor. On alianua sa cu Avraam, Dumnezeu i-a promis cr urmaeii lui vor moeteni acest prmnt pentru totdeauna (1 Moise 12,7. 22,15-18). Din Sfonta Scripturr aflrm cr Dumnezeu l-a adus pe Avraam on iorrr, dar nu i-a drruit nici mrcar o palmr de prmnt, ci i-a frgrduit cr i-o va da on strponire lui (Faptele Apostolilor 7,4-5). Astfel Domnul hotrrete din nou o zi... Crci, dacr le-ar fi dat Iosua odihna, n-ar mai vorbi Dumnezeu dupr aceea de o altr zi. Rrmone dar o odihnr ca cea de Sabat pentu poporul lui Dumnezeu (Evrei 4,7-8). "*Ceci dacr lepdarea lor a adus ompzcareea lumii, ce va fi primirea lor din nou, decot onvierea din morioi!... Ceci Dumnezeu poate sz-i altoiascr iarzei... Fiindcz, dacr tu care ai fost tziat dintr-un mslin, care din fire era szbatic, ai fost altoit ompotriva firii tale, ontr-un mslin bun ,cu cot mai mult vor fi altoiti ei, care so nt ramuri firesti on mslinul lor ?*" (Romani 11,15-24).

Asta totuei nu onseamn cr on anul 1878 se vor adeveri toate acetprtile evreilor ei proferioiile legate de ele, ca prin atingerea cu o baghetr magicr.

Dupr Congresul de la Berlin guvernul turc a fost silit sr atenuze coteva reguli de drept on privinua minoritrioilor naioionale, ontre care ei pe cele ale puoinelor comunitrioii evreieci din Palestina. Turcia a deschis atunci parioial granioa pentru emigranioi, evreilor li s-au garantat drepturi egale ei li s-a garantat inviolabilitatea averii. Pnr atunci evreii erau trataoi acolo ca niete coini mizerabili, care au fost exploataoi crunt de crte satrapii islamici. Pentru a-i priva pe evrei de legtrurile lor cu trecutul lor istoric, timp de

multe secole li s-a interzis nu numai sr se stabileascr on Palestina, ci ei sr viziteze IOara Sfontr.

Cu ajutorul faptelor istorice s-au constatat urmtoarele> crderea evreilor s-a produs treptat. De aceea, este normal, ei reontorcerea milei Domnului sr fie un proces anevoios, dar cu toate acestea un proces care progreseazr. Asta depinde on mare mrsurr de felul cum evreii se vor supune planului divin, dar marea majoritate a conducrtorilor evrei, cot ei masele populare, au preferat diaspora ei bunrstarea materialr, provideniei dumnezeieci. Oportunitii evrei de tot felul sau ompotrivit Domnului, cot ei celor care se strduiau sr realizeze programul divin. Ei poatr o mare rspundere pentru desfrurarea urmtoarelor evenimente cu consecinre atot de grave pentru evrei - ca moartea confratrilor lor on urma activitrii "vonrtorilor". On aceste onsemnrri vom cerceta, cu ajutorul cuvontului Domnului (Psalmi 119,105) aceste atot de importante evenimente istorice de la sfreitul veacului al XIX-lea. Ca o crluzr on tratarea acestui material ne poate sluji textul clar al Bibliei on care este vorba de ontoarcerea Israelului on IOara Sfontr.

5. 2 "Acțiunile pescarilor"

"De aceea, iatz, vin zile - zice Domnul - cond nu se va mai zice: viu este Domnul, care a scos din iara Egiptului pe copiii lui Israel, din iara de la miaznoapte ei din toate iurile unde-i izgonise! Ccci oi voi aduce onapoi on iara lor, pe care o dedusem prinioilor lor. Iatz, trimit o muloime de pescari - zice Domnul - ei-i vor pescui< ei dupz aceea, voi trimite o muloime de vonztori, ei-i vor vona pe toi oi mumoii ei pe toate dealurile, ei on crpturile stoncilor"

(Jeremia 16,14-16).

IOara de la miaznoapte nu este de loc Babilonia ci Rusia, care a ocupat partea centralr ei cea rrsriteanr a Poloniei, unde a locuit atunci aproape jumrtatea evreilor, ei "toate iurile" sunt> Polonia apuseanr, Germania, Romonia, Ungaria etc.

Din Europa centralr ei rrsriteanr s-au recrutat mai ales cei mai de seamr conducrtori ai micrrii narioionaliste. Putem constata on aceastr regiune ei cea mai puternicr miccare de emigrare. On aceste iorri miccarea sionistr a grsit un puternic sprijin. Cond vom analiza cuvintele onsemnate din proferia lui Ieremia, vom preciza mai ontoi pe cine-i simbolizeazr "pescarii" de acolo.

Pescarii din textul de mai sus sunt propagatorii micrrii sioniste, care i-au oncurajat pe israeliteni - peetii simbolici - sr colonizeze Palestina. Ontre "peeti" oi putem numrra ei pe acei cretini care au propagat un sionism Biblic. Ce coincidenor ciudatr, ce moment epocal! La urma urmelor nu toi erau erudii ai Bibliei, ca sr creadr cr pentru Israel se apropie sfreitul nenorocirii narioionale. De asemenea, inspiraiei de semnele timpului, de situaia de atunci, ei au oncerat on diferite forme sr consoleze acest popor, atot de oncerat, cum zice profetul Isaia> "*Mongoiaoi, mongoiaoi pe poporul meu, zice Dumnezeul vostru. Vorbioi bine Ierusalimului, ei strigaioi-i cz robia lui s-a sfreit, cz nelegiuirea lui este ispcit< ccci a primit din mona Domnului de douz ori cot toate pccatele lui"* (Isaia 40,1-2).

Avond on vedere perspectivele care s-au ivit dupr congresul de la Berlin, doctor Leon Pinsker, unul din cei mai de seamr colaboratori ai lui Teodor Heriol, a oncept sr consoleze Isra-elul deja on 1882, publicond brocura sa "Autoemanciparea", care a constituit continuarea activitrii sale precedente. El a jucat un rol important, de aceea ne vom ocupa cu deosebire de persoana sa. Doctor Leon Pinsker (Iehuda Leib) s-a nrscut la Tomaeov (Polonia) ei a murit la 21 martie 1891. Tatrl lui, Simha Pinsker, a dat faliment ei a pierdut toatr averea. De aceea a prrsit oracl Tomaeov ei s-a stabilit la Odesa. Acolo a fost onvrtor de limbr ebraicr. El scria articole etiinoifice ei studii pentru reviste evreieci, ce i-au adus laude cot ei sprijin financiar din partea comunitrii evreieci ei guvernului rus. Mai torziu Simha Pinsker a plecat la Viena, unde a colaborat cu savantii evrei. Leon a oboinut acolo diploma la facultatea de drept on anul 1842. Timp de un an a fost onvrtor la Chieinru. Pe urmr a studiat la Moscova medicina. Oncepond cu anul 1848 a activat cu devotament on spitale la combaterea epidemiei de holerr. On Germania ei Austria se ceatr cu savantii evrei, se onapoiarz on Rusia, unde devine adeptul totalei asimilri. On anul 1871, on timpul eederii sale la Odesa, a fost martorul pogromului, care a durat trei zile. El a fost zguduit de acest pogrom, dar abia on 1881 s-a asociat cu miccarea narioionalsionistr, "adoratorii Sionului" ei a organizat la Odesa un centru puternic sionist. Antisemitismul a fost acel factor care a stimulat creeterea micrrii narioionalsioniste. On brocura sa "Autoemanciparea" el s-a referit la trei factori principali, care duc la creeterea antisemitismului>

1. psihologic - fiinder evreul este pentru oamenii vii o fiinor moart, pentru compatrioii un strin, pentru bretinaei un vagabond, pentru onstrioii un cereetor, pentru srraci un milionar ei exploatator, pentru patrioii un om frrr patrie ei pentru toi oi un concurent urot<

2. politic - evreii sunt oaspeii strini, n-au un teritoriu propriu, ei emanciparea nu-i va ajuta sr se oncadreze on viaoa socialr ei obeteascr<

3. economic - evreii sunt

eliminaoii din poziioile coetigate, ei pierd poziioia lor de ponr acum.

Dupr prrerea lui Pinsker evreii formeazr elementul separat ei eterogen ontre nariounile lumii. El i-a ondemnat pe evrei “la integrare ei ajutor reciproc, cr Domnul le va acorda sprijinul Sru ei ioelul va fi sublim”. Pentru a ilustra activitatea multor pionieri ai Sionului - simbolici pescari - afarr de personalitrioile la care ne-am referit mai sus, mai trebuie menioionate coteva, roinond seama de rrdrcinile miccrrii narioionalsioniste.

M.L. Lilienblum (1843-1910) un adept activ al hascalei ei a reformei religioase, a devenit un aprrrtor aprig al sionismului. On anul 1883 publicr broeura “*Reonvierea poporului evreu on IOara Sfontz a strrmoeilor*”.

O. Levanda, un aprrrtor al asimilaioiei, a trecut apoi de partea miccrrii narioionalsioniste ei a acioionat on favoarea ei.

Emul Mohilover a onfiinoat la Wareovia on anul 1882 prima organizaioe sub numele de “sionietii-hohevei”. Dupr aceea au fost onfiinoate organizaioii similare la Iaci ei Viena (Kadima). Cea din Viena a jucat on timpul lui Heriol un mare rol, ei on rondurile ei au activat muloi scriitori talentaioi ei intelectuali, ontre care Dr. Wathan Birnbaum. Muloi dintre ei au fost colaboratori apropiaioi ai lui Heriol. La Catovio a avut loc on 1884 o reuniune a “sionietilor -hohevei” la care au participat 34 de delegaioi. Atunci a fost schimbatr denumirea organizaioiei on “marearetmoe” sau “liga Montefiore”. Speranioa cr acest politician va acioiona rodnic, nu s-a adevorit. IOelul organizaioiei a fost sprijinirea dezvolttrii culturale ei materiale, susioinerea politicii de colonizare a Palestinei, cot ei aprrarea intereselor evreietei la Poatr. La al treilea congres din Vilno a fost onfiinoatr “societatea pentru sprijinirea lucrtrorilor ei meseriaeilor evrei”. Pecedintele asociaioiei a fost Leon Pinsker.

Acer Ghinsberg (1856-1927), sub pseudonimul Ahad-Haam, a fost unul din cei mai mari corifei ai literaturii evreietei. A fost adversarul tuturor miccrrilor revoluioinare. De aici ei scepticismul on privinoo miccrrii lui Heriol.

On anul 1890, dupr ontoarcerea sa din Palestina a scris o serie de articole sub titlul “Adevrrul despre Palestina”. La 4 martie 1889 fondeazr o societate secret elitistr sub denumirea Fiii lui Moisei (Bnei Moe). Aceastr societate trebuia sr vegheze asupra calitrioii morale a poporului ei sr conduc viaoia religioasr ei politic. Atot on Rusia cot ei on Palestina societatea a onfiinoat multe ecoli. On Jaffa a fost onfiinoatr o ecoalr de fete ei o nour colonie “Rehovot”. Societatea a fost desfiinoatr on 1896. Dintre “pescari” am menioionat numai pe cei mai importanooi. Epoca lui Heriol trebuie relevatr on mod separat.

Mai onainte onsr trebuie analizate, pentru o mai bunr onoelegere a complexitrioii situaioiei de atunci, problema colonizrrii ei a evreimii on general, pentru care au activat “Iubitooii Sionului”.

5. 3 Primele colonii evreietei în Palestina

“On acelaei timp Domnul oei va ontinde mona a doua oarz ca sr rascumpere rmzeioa poporului Seu, risipit on Asiria ei on Egipt, on Patros ei on Etiopia, la Elam, la Cinear ei la Hamat, ei on ostroavele merii. El va onzhoa un steag pentru neamuri, va stronge pe surghiunioii lui Israel, ei va aduna pe cei risipioi ai lui Iuda, de la cele patru colouri ale Pmuntului” (...) “Ceci vz voi scoate dintre neamuri, vz voi stronge din toate ioerile, ei vz voi aduce iarcei on ioara voastr”.... *“Vor locui on ea, ei, copiii lor, ei copiii copiilor pe vecie”* (Isaia 11,11-12; Ezechiel 36-24; 37:25).

Muloi sceptici sunt de prrere cr aceste proferooii s-au omplinit de mult, ei anume prin exodul evreilor din Babilon. Dar cum se poate explica atunci izgonirea din nou a evreilor, ei strongerea lor din toate colourile lumii ? Se etie oncotro i-au dus de trei ori pe prizonierii evrei armatele babilonice. Abia romanii i-au omprretiat pe evrei on toate colourile lumii. Nu existr nici o ioarr on lume unde sr nu existe diasporr evreiascr. Anume, din toate colourile lumii, evreii se ontorc on ioara pe care Domnul a dat-o robului Sru-Iacov, ioara strrmoeilor. Dacr existr cineva care se ondoieete, Biblia scrie on aceastr privinor urmtoarele> “*Se vor cumpzra iarcei ogoare on ioara aceasta, despre care ziceoi cz este o pustie frz oameni ei frz dobitoace, ei cz este datz on moinele Haldeilor. Se vor cumpzra iarcei ogoare pe argint, se vor scrie zapisuri, se vor pecetlui, se vor pune martori, on ioara lui Benjamin ei on omprejurimile Ierusalimului, on cetioile de la compie ei on cetioile de la miazzi, ceci voi aduce onapoi pe prizonierii lor de rzzboi, zice Domnul”* (Jeremia 32,43-44).

Niciodatr on cursul istoriei evreii n-au avut putinoo sr cumpere prmton on ioara strrmoeilor. Abia dupr 1878 s-a trecut la legalizarea proprietrioilor prin contracte, sigilii etc. Aceste fapte nu pot fi negate cu niete interpretetri sofistice.

On anul 1868, Charles Netter, la o cedinor a “Alianooei” dupr vizita sa on Palestina, propune acolo onfiinoarea unei ecoli agricole. Adolf Cremiex a sprijinit acest proiect. On anul 1870, dupr ce au cumprrat o parcelr, a fost construitr acolo aceastr ecoalr. Aceastr micr insulr on marea arabr a fost numitr “mschva Israel”. Netter a devenit directorul ecolii, ei a murit acolo on 1883.

On anul 1879 evreii au cumpărat o parcelă lungă la fața ei au întemeiat acolo colonia "Petah Tichva". Aceste experiențe au dat naștere. On 1882 un grup de studenți din Harkov s-a hotărât să emigreze în Palestina. Rusia a fost atrasă de ideea sionistă sub lozincă "casa lui Iacov, ridică-te, iar vom merge". Din inițialele textului ebraic al acestei lozinci s-a format denumirea "Bilu". Primul grup de pionieri a fost condus de David Levontin, viitorul director al filialei companiei anglo-palestiniene, a fost înființată colonia "Rieon Leioion". Evreii români au înființat, lângă Safad, colonia "Roe Pina", iar lângă Haifa colonia "Zihron Iacov". On ciuda faptului că turcii au fost ocupați cu operațiile de pe câmpul de luptă, ei au pricinuit mari neplăceri coloniilor evreiești. Protestele la curtea sultanului Osman Pașa au rămas fără ecou. Onafară de aceasta, organizația "Bilu" a trebuit să ducă o luptă împotriva șarpei, malariei, atacurilor beduinilor, tot ei împotriva fanaticilor evrei, care până atunci au trăit pe contul donațiilor evreimii mondiale (Halucim). Ei și-au avut joc și-i urau pe acești pionieri. Funcționarii agenției evreiești "Aliance" i-au tot urmărit și i-au numit pe membrii organizației "Bilu" nihilisti. Ei au întreprins totul, ca acești oameni să emigreze în America.

Iehiel Mihael Pines, un evreu evlavios, care trăia în Israel încă din anii 70. Colonizatorii fără experiență au grăbit și un sprijin moral și spiritual. On anul 1885 au fost aprinse lumânările de Hanuca în colonia "Ghedara".

On 1882 a început, concomitent, un val de emigrație în America, unde au fost înființate așezări pe principii social-colective, dar care au dispărut din cauză că populația s-a angajat în industrie. Emigranții voiau numai să coetige cât mai mulți bani.

On anul 1881 Roteild înființează o firmă anonimă sub denumirea de "Filantropul cunoscut", pe care o sprijină financiar, ca și colonia "Bilu". Astfel de colonii n-au fost în stare să-și asigure independența economică fiind dependente total de donațiile lui. Aceasta a fost cauza nerăutării relațiilor între evreii ortodocși și pionierii tineri și entuziaști.

Morizio Hirc, un baron, a încercat să dea o altă orientare colonizării. De aceea a înființat societatea "Jewish colonisation association" (JCA), pentru a stimula emigrarea evreilor în Argentina. A cumpărat în 1893 de acțiunile din totalul de 20000. A adresat un apel către evreii din Rusia și preconiza emigrarea a trei milioane de oameni, dar de fapt a reușit să strângă în Argentina numai câteva mii. El a adresat evreilor apelul următor "Dați-mi apostoli evrei, și planul va fi împlinit!" El a lăsat prin testament toată averea sa, în valoare de 250 milioane franci, Asociației JCA, iar dobanda acestei sume trebuia folosită în scopul de a stimula colonizarea în Ierusalim.

On anul 1889 în coloniile evreiești existau aproape 4000 de locuitori. Onafară de aceasta mai exista vechiul "Isuv" în jurul 45000 de evrei, reprezentând 8% din totalul populației.

Onaintea primului război mondial, colonizarea evreilor s-a prezentat astfel: on anul 1908 în Palestina au sosit Artur Ruppin și secretarul său Iacob IOon. La fața a fost înființată "Biroul sionist palestinian". După revoluția din anul 1905 a sosit din Rusia, din cauza situației amenințătoare de acolo, în anii 1908-1909, a doua "Alia" sub lozincă "Chibus haavoda" (a grăbi de lucru) și a activat cu succes în colonii. On anul 1914 numărul locuitorilor din cele 43 de colonii era de 12000, iar suprafața terenurilor - 400 mii hectare. Atunci în Palestina au trăit 800 mii de locuitori. Zece procente din evrei au locuit în colonii, iar 90% în orașe. On Ierusalim au locuit 50000 și în Iafa 10000 de evrei. On anul 1908 la Tel-Aviv a fost înființată un gimnaziu, în jurul cărora au fost construite câteva duzine de case. On anul 1913 primii absolvenți au terminat studiul în acest gimnaziu. On același an la Haifa a fost înființată prima școală tehnică. S-a început atunci o luptă asupra limbii de predare. On 1914 fusese încheiat un compromis: limba de predare pentru fizică și matematică este ebraica, iar pentru celelalte discipline limba de predare e germană. On decurs de cinci ani unica limbă de predare trebuia să devină treptat ebraica.

On anul 1914, profesorul Boris Etat a deschis la Ierusalim o școală de artă, "Besalel", la care a fost director. On atelierele școlii au lucrat mulți tineri. Atunci s-au mai înființat și alte școli. On anul 1870 s-a deschis școala agrară la "Micva Israel". La 21 iulie 1918 pe muntele Scopus a fost pusă piatra de temelie a universității ebraice. On anul 1899 Heriol a plecat la Londra, pentru a încheia formalitățile legate de deschiderea unei filiale, sub denumirea "The Jewish Colonial Trust LDT" (JCT). On anul 1901 acțiunile, în valoare de 250000, au fost realizate, și banca a început să funcționeze. Arabii s-au purtat în acel timp destul de bine cu evreii. On anul 1913 organizația sionistă l-a trimis pe Nahum Sokolov să ducă tratative cu arabii. Figura cea mai însemnată, ba chiar centrală, care a jucat un rol decisiv la prinderea simbolică a "pământului" pentru ideea unui Israel sionist, a fost Teodor Heriol.

5.4 Sionismul politic

Teodor Heriol a activat scurt timp, între anii 1894-1904, adică numai 10 ani. În primul rând seama de faptul că el a fost o personalitate marcantă, ne vom limita la o descriere generală a activității sale. Heriol se trage dintr-o familie care a trăit în Spania și care a fost obligată de către încheierea și trecerea la catolicism. După ce familia a fugit în Turcia, au trecut din nou la

iudaism. Teodor (Beniamin Zairov) s-a nrsct la 2 mai 1860 la Budapesta. On anul 1878 familia a plecat la Viena. Teodor Heriol n-a primit o educatioe evreiascr, ceea ce i-a adus neajunsuri on activitatea sa. On anul 1884 a susoinut doctoratul on drept, ei a activat ca avocat la tribunalul din Salzburg. On anul 1889 s-a crsrorit cu Julia Nasauer, fiica unui negustor bogat. Heriol a fost corespondentul la Paris al renumitei gazete vieneze "Neue Freie Presse". Acolo el s-a familiarizat cu politica francezr, ei a scris o carte cu titlul "Das Palais Bourbon". Atunci la Viena antisemitismul era rrspondit, mai ales on rondul studenoiimii. La evreii europeni s-a putut observa un declin al iudaismului ei, ca urmare, multoi evrei s-au botezat. Chiar un evreu atot de loial ca precedintele alianioei franceze "Adolf Cremieux", i-a botezat pe copiii sri. Heriol, zgudit de tragedia lui Dreyfus, a devenit sionist. Dupr Heriol, problema evreiascr nu este numai socialr sau religioasr, ci ei natioinalr. "Numai atunci problema noastrr va fi soluioinatr, cond ea va deveni obiectul politicii mondiale, iar soluioia va fi grsitr on sonul uniunii natioinilor civilizate. Noi suntem o natioiune, o natioiune unitr". Heriol a vrut sr transforme iudaismul ontr-o putere politicr. On vara anului 1895 Heriol scrie cartea "Statul evreu", care a fost publicatr on 1896. On cartea sa el scrie> "egalitatea formalr on drepturi n-are pentru evrei nici o valoare, atota timp cot poporul este sub influenua ideilor antievreietii... Chiar acolo unde nu existr un antisemitism deschis, on sufletul poporului se aflr un instinct antievreiesc. Cu cot mai torziu va izbucni antisemitismul, cu atot puterea lui explozivr va fi mai mare... Peste tot noi am oncerat sr ne asimilrm ei voiam sr fim mai mari patrioioi decot concetrioenii noetri cretini. Toate acestea n-au contribuit ponr acum la rezolvarea problemei evreietii. On iorrile unde locuim de secole suntem privioi ca strrini... Cine vrea sr disparr, poate ei trebuie sr disparr, dar existenua natioinalr a evreilor nu poate ei nu trebuie sr disparr. Ramurile uscate cad, dar pomul triete mai departe".

On cartea sa epocalr "Statul evreu" el descrie planul lichidrii avutului on locurile unde s-au stabilit, ei a organizrii exodului evreilor din acanumitul "galut" on statul Israel. On diferitele capitole Heriol se ocupr de problemele tehnice ei politice a emigraioiei ei colonizrii evreietii. Dupr prrerea sa, ar trebui onfiinoat un organ de conducere al societrioii evreietii, care ar juca "rolul unui nou Moisei". Acest organ de conducere ar trebui sr se ocupe de achizioionarea teritoriului pentru statul evreu, sr exploreze aceastr ioarr, sr formeze o administraioe ei sr omparrr acest teritoriu.

On capitolele "Limba", "Armata", "Teocraioia", "Steagul", Heriol se ferrr la problemele natioinalitrioii evreietii. On ultimul capitol al crrioii se aflr apelul> "Evrei, situatioa se prezintr aca! Planul meu nu-i nici basm, nici minciunr. Toroi se pot convinge de aceasta, fiindcr fiecare aduce o

frimrturr on IOara Sfontr, unul cu mintea, altul cu braoeele, ei altul cu averea sa. Ce mare rrsplatr oi aetear pe luptrorii pentru cauza noastrr! De aceea cred cr acest prmont va da roade - noi generatioi de evrei capabili, ei ca macabeii se vor rrscula din nou. Repet cuvintele rostite la oncept> "Evreii, dacr o vor dori, vor avea din nou Statul lor! Libertatea noastrr este libertatea lumii ontregi, bogrioia noastrr va ombogrioia toatr lumea, ei mrrerioa noastrr o va onrlua. Tot ce facem pentru binele nostru va contribui ei la fericirea ontregii umanitrioii."

Idea lui Heriol a fost susoinutr de studenioi, pe care i-a sprijinit Max Nordau, unul din cei mai talentaioi scriitori europeni de atunci. Ideea a fost sprijinitr ei de sionietii - hohevei, cot ei de alte asocioioi evreietii ei cercuri srface evreietii, mai ales din Europa centralr.

Frrr voia sa, Heriol s-a pomenit on fruntea micerrii care s-a dezvoltat atot de repede. El s-a decis sr devintr diplomat. A fost mult ajutat de prinioul Frederic I din Baden, care s-a bucurat de o mare influenior la omprratul Wilhelm II. Prinioul, la rondul sru, a fost influenat de pastorul sru evanghelic. Aceastr personalitate nobilr cretindr, a frcut totul pentru a-i ajuta pe evrei sr se ontoarcr on Palestina. Este foarte greu sr descrii toate eforturile ontreprinse de Heriol la curioile regale europene, ei chiar la sultan, pentru a obioine sprijinul pentru cauza evreiascr. Plutocraioia evreiascr, oportunitii ei rabinii ortodocci s-au opus micerrii lui Heriol. La 13 octombrie 1896 Heriol scria: "Mr simt epuizat, tot mai des ajung la concluzia> cu micarea mea s-a terminat?" Dar aceste gonduri constituiau numai prrbuceri vremelnice. Masele evreietii ei-au onvins apatia ei pasivitatea ei au rrspons la apelul lui Herzl prin fapte.

Un eveniment decisiv a fost ontrunirea Primului Congres Sionist la Bazel, la 29 august 1897, la care au participat 200 de delegaioi ei multoi oaspeioi din lumea ontreagr. Aceasta a fost prima ontrunire a evreilor dupr distrugerea Ierusalimului. On discursul de deschidere, jinut de Herzl, el afirma Trebuie sr redobondim cot mai repede cu putinior patria noastrr ... Sionismul onseamnre ontoarcerea la iudaism onaintea repatrierii on ioara evreiascr". La acest congres a fost elaborat un statut ei a fost onfiinoatr organizaioia sionistr. Pentru a doua oarr - dupr Revoluioia Francezr - Congresul a eliberat pe evreii europeni din prizonieratul ghetoului ei a dus la onceptul democratizrii vieoii evreietii. Al doilea Congres a avut loc la Bazel ontre 28 ei 31 august 1889. On anul 1898 Heriol a plecat on Palestina unde a fost primit la 2 noiembrie de Ompratul Wilhelm I. Heriol se afla abia de 8 ani on fruntea micerrii create de el. Iatr coteva citate, care ilustreazr crezul sru> "Statul evreu este o necesitate istoricr, de aceea el trebuie sr se nascr ... Toroi acei care oncr ieri au luat on batjocurr visurile noastre, se vor rucina moine.. La Bazel am onfiinoat Statul evreu ...

Sionismul este sabatul vieții mele”. Când a fost la Franzensbad, unde a încercat să-și trateze boala de inimă, el a redactat un memoriu către Sankt Petersburg.

A murit la Eilach, lângă Semmering, la 3 iulie 1904, în vârstă de 44 de ani. La 7 iulie a fost înmormântat la Viena. Conform dorinței sale, n-au fost ținute discursuri funerare, numai preedintele comisiei, David Wolfson a spus: *“On acest moment dureros pentru noi, trebuie să repetăm jurământul rostit de reșosatul la ultimul Congres: Dacă te vei uita, Ierusalime, să-ți uide dreapta Mea destoinicia ei!”* (Psalm 137,5). Moartea lui Herșol a fost o greă lovitură pentru toată mișcarea sionistă. Trebuie să menționăm că mișcarea a trecut printr-o greă încercare. În jurul anului 1909 are loc o criză internă și o ruptură între conducătorii sionismului. Ei au crezut atunci, că ideile sioniste n-au nici o șansă de realizare. Ei și-au exprimat teama că toată opera lui Herșol se va prăbuși. Atunci apare în scenele creștinătății o mișcare, care și-a sprijinit moral pe evreii dezolați. Adevărații creștini au fost totdeauna prieteni evreilor. În cele ce urmează ne vom ocupa de câteva figuri proeminente, prieteni ai Sionului, tot ei de mișcarea organizată creștină, care n-a mai existat decât în epoca Apostolilor, ei care activa cu mare simpatie în direcția stabilirii de legături mai strânse cu evreii, și de consolare a evreilor.

5. 5 Prietenii creștini ai evreilor

Secolul al XIX-lea a arătat clar cine sunt adevărații prieteni ai evreilor. Unul din cei mai marcați oameni care a activat în acest domeniu a fost Sir Laurent Oliphant, un jurnalist și diplomat englez. După întoarcerea sa din Palestina publică cartea: *“Iora Ghilead”*. Și-a consacrat mult timp și a cheltuit mulți bani pentru promovarea marii colonizări autonome a Palestinei. A fost un entuziast activ al sionismului. După părerea sa sionismul ar trebui să fie o mișcare național-politică. A sprijinit cu toate mijloacele colonizarea evreilor cu ajutorul organizației *“Bilu”*. A dus tratative în sprijinul evreilor paleștineni la Londra și Constantinopol. Spre sfârșitul vieții se stabilește în apropierea Haifei, unde moare în anul 1888.

Lordul Byron scrie în *“Contecele ebraice”*: *“Toate națiunile au patria lor, Israelul are numai mormântul său”*. Byron a participat la întemeierea Organizației pentru colonizarea evreilor în Palestina.

George Eliot, un romancier englez se exprimă în cartea *“Daniel Dronđa”*, prin personajul Mardohai Cohen, în așa fel, încotă citele din această carte devin miezul ideologiei sioniste.

Ernest Laharanne, împreună cu J.N. Dunant, fondatorul Crucii Roșii și laureat al premiului Nobel, au publicat un apel entuziast în favoarea sionismului.

Benedetto Mussolini a scris o carte pro-sionistă, *“Ierusalimul și nașterea evreiască”*. Într-un memoriu din anul 1871, adresat lordului Palmerston, el propune colonizarea evreilor în Palestina.

Am menționat doar câteva personalități nobile, care au presimțit spiritul vremii și intenția Domnului de a binecuvânta Israelul și să promoveze aceste idei, au contribuit cu talentul lor și și-au jertfit chiar viața.

Cele două figuri biblice ale fraților dezbinați Iacov și Esau au prevestit apariția unei mișcări creștine organizate, care, sub conducerea unor adevărați învățători (simbolicul Iacov), a venit în întâmpinarea simbolicului Esau, adică a conducătorului poporului evreu (1 Moise 33,1-20). Fără îndoială, Iacov este o figură simbolică și reprezintă pe adevărații slujitori ai Bisericii *“ne-am servit (ca Iacov) de adpostul nostru pentru a ne uide de șperanța fegduite”* (Evrei 6,18-19).

Un astfel de antagonism a existat deja între copiii lui Avraam, care a avut, de asemenea, un caracter simbolic. *“Și cum s-a întemplat atunci, că cel ce se născuse în mod firesc (Ismail) prigonit pe cel ce se născuse prin Duhul, tot așa se întemplă și acum (Galateni 4,29). Ca Esau sunt toți acei - în primul rând evreii, dar și acea națiunea creștină - care preferă binele material harului Dumnezeu (Evrei 15-17). De aceea, și-a zis Rebecii: Cel mai mare va fi rob celui mai mic, după cum este scris: Pe Iacov l-am iubit, iar pe Esau l-am urât (Romani 9,10-13). Între urmașii acestor doi frați simbolici, adică între iudaism și creștinism, s-a format un ură abis, care se explică în comparația dintre Lazăr și bogatul în sens simbolic (Luca 16,19-31). În loc de a-l iubi frățoșete Esau a prins ură pe Iacov din pricina binecuvântării cu care-l binecuvântase tatăl său”* (Geneza 27,41).

Aceasta se referă la situația care apare la originea Bisericii. *“Cam în aceeași vreme împăratul Irod a pus moștile pe unii din Biserică, pentru că și-i chinuiesc și ei a ucis pe fratele lui Ioan. Când a văzut că lucrul acesta place Iudeilor a mai pus moștile pe Petru”* (Faptele Apostolilor 12,1-3).

În legătură cu citatele de mai sus se pune întrebarea, dacă a fost săvârșit apropierea simbolică între cei doi frați, sau asta se va întempla în viitor. În încercările noastre de a identifica pe simbolicul Iacov nu trebuie să scăpăm din vedere avertizarea cu care Domnul și-a adresat lui Samuel, referindu-se la noi: Nu te uita la înfricoșarea și înfricoșarea staturii lui, căci l-am leprdat... omul se uita la ceea ce izbește ochii, dar Domnul se uita la inimă (1 Samuel 16,7).

5. 6 Sionismul religios

David Horovio public o carte cu titlul "Pastor Charlz Taze Russell. An carly omerican christian Zionist", care contribuie la onoelegerea oncepturilor sionismului cretin. Autorul acestei crroi este un evreu american, nrscut on Suedia. Redactor eef al mai multor reviste, ontre care ei al "Buletinului Israelului unit", a devenit on 1982 membru al Academiei sioniste de artr ei etinioe, de asemenea eful biroului de presr al Israelului la Nariunile Unite. Cartea lui Horovio a fost scrisr sub influenya reacioiei cititorilor americani la articolul aprrut on revistr, ei on jurul persoanei primului sionist american cretin. Cartea a fost publicatr la Philosophical Library, New York. Multe personalitroi proeminente au primit cartea cu bunrvoinior.

Beniamin Netaniahu, reprezentantul Israelului la Nariunile Unite, s-a exprimat on privinya acestei crroi> "David Horovio a onfruoicat on mod deschis convingerile ei realizrile lui Charles T. Russell, doar cr meritele pastorului Russell, ca pionier al aprrrtorilor cretini al sionismului, au fost apreciate cam torziu. Horovio a adus o contribuioie remarcabilr prin faptul cr a prezentat istoria acestui remarcabil sionist cretin ei a publicat-o".

Doamna Jeane Kirkpatrick, fosta ambasadoare a Statelor Unite la Nariunile Unite, scria despre aceastr carte> "Aceasta este o descriere fascinatr a unui om dispreiovit, a unei dispreiouite prroi a istoriei sionismului. Aceastr remarcabilr operr a lui David Horovio despre pastorul Charles Taze Russell reprezintr o lecturr interesantr. Trebuie recomandatr numaidecot".

On careta sa Horovio scrie> Rrposatul pastor a fost predecesorul lui Theodor Heriol, fiindcr a ondemnat pe evreii din lumea ontreagr sr refacr roara lor strrmoeasr din Palestina... El a prezis reontorcerea poporului evreu on Palestina ei astfel l-a ontrecut pe Theodor Heriol. Deja on 1899, oncr onainte ca evreimea sr fi auzit despre ideile lui Heriol, despre sionism, Russell publicr cartea "A sosit impuls", on care descrie ca un profet cotitura on viaoia poporului ales de Dumnezeu - Israel. On 1891 Russell pleacr pentru prima datr on Palestina ei dupr ontoarcerea sa publicr un articol entuziast despre IOara Sfontr ei, de asemenea, publicr a treia carte care conoine prelegerile sale. Acest volum conoine un capitol de 176 de pagini cu titlul "Reconstrucioia Israelului". On 1909 Russell pleacr pentru a doua oarr on Palestina, unde se omprieteneete cu activietei evrei, ontre care ei Dr. Lewy din organizaioia sionistr.

Activitatea lui on Ierusalim a stornit un viu interes printre evrei. Dupr reontorcerea din Ierusalim activitatea sa on favoarea evreilor s-a intensificat odatr cu publicarea on revista "Olverland Monthly" a 12 articole

semnate de el sub titlul generic "Poporul ales de Dumnezeu". Aceste articole au stornit un viu interes on rondul cititorilor ei el a fost ondemnat sr roinr coteva predici despre iudaism ei sionism.

La o conferinior despre Ierusalim, roinutr la 5 iunie 1910 la Ecoala superioarr muzicalr de la Brooklyn, au asistat 2800 de auditori. Presa evreiascr a publicat coteva comentarii despre acest eveniment. Aceastr activitate a lui Russell a atins apogeul la adunarea evreilor organizatr de conductorii sionietei evrei (mai ales din inioiativa lui Lewy), care a avut loc pe cel mai mare hipodrom de la New York.

On acel timp pastorul Russell a fost cel mai elocvent predicator protestant. Pentru bunrvoinya sa on problema evreiascr, cercurile evreietei i-au adus o mare recunoetinior. Ca un protestant sr fie onvroat sr roinr un discurs la un astfel de gremiu reprezentativ al evreilor, nu s-a mai ontomplat din timpul Apostolilor. Aceastr adunare a fost prima on istoria relaioiilor cretino-evreietei ei on acelaei timp cea mai mare adunare religioasr care a avut loc vreodatr on acest orae. Onaintea acestui congres on presa evreiascr au fost publicate declaraoiile multor renumitroi evrei, care l-au prezentat pe pastorul Russell. Cu mult interes ei au aeteptat discursul lui Russell intitulat "Sionismul on declaraoiile prorocilor", fiindcr au crezut cr el va arunca asupra acestei chestiuni o luminr, ce va storni un mai mare interes pentru sionism, roelurile ei ideile sioniste, ei va provoca ample discuroii. Cititorul poate face cunoetinior cu textul cuvontrii lui Russell ei cu corespondenya referitoare la aceastr cuvontare on volumul 2 al acestei crroi. Trebuie sr mai menioionrm adunarea istoric de la 9 octombrie 1910³>

On ziua respectivr, domni ei doamne ombrrcaioi on haine festive s-au ondreptat din toate coliourile oraului, pentru a auzi ce voia sr le spunr acest strrin prgon on aceastr srptrmonr a marelui post de Iom-Kipur. Ontre ei se aflau personalitroi proeminente ca>

Dr. Jacobs - editorul "American Hebrew", W.J. Solomon - redactorul eef la "Hebrew Standard", J. Brocky - editorul aceleiaei reviste, L. Lipsky - editorul "The Maccabean", A.B. Landau - editorul "The Warheit", Leo Wolfson - precedintele Federaoiei Societrioilor Romonecti (a organizat onmormontarea lui Heriol), J. Pfeffer - redactorul eef din "Jewish Weekly", S. Goldberg - editorul "American Hebrew", J. Barrondes - redactorul eef al revistei "Jewish Big Stick" ei A. Goldberg - editorul revistei "Yidish Volk".

F2r2 nici o introducere ei reprezentaoie, pastorul a aprrut pe podium, a ridicat mona, ei corul alcztuit din 9 persoane de la Brooklyn Tabernacle a intonat imnul "Ziua fericitz a Sionului". Imnul a fecut o impresie bunz

³ (dupr raportul din: Reprint 4,700-4, 701 de la 15 octombrie 1910

asupra auditoriului, dar cu toate acestea s-a resimțit o anumită reoinere. Publicul evreiesc a stat tăcut privind la statura onaltă a pastorului. Dar cond el a onceptut să vorbească despre prorociile care se refereau la evrei, ei i-au acordat oratorului o atenție deosebită. Acest pastor vorbea din cale afară neconvențional, cu o voce clară și plăcută. Gesturile ei onfermearea lui au fost grațioase. După scurt timp, cu toate că publicul a stat liniștit, s-a putut onregistra atmosfera prietenească și atenția cu care a fost ascultat. On curond onșă a disperut reoinerea publicului on privința sincerității autorului și poziția lui față de evrei. Cond oratorul a vorbit despre marele conducător evreu Herod, pe care îl socotea ca pe un trimis al Domnului, el a fost răsplătit cu aplauze frenetice. Din acest moment publicul a fost dominat de Russell. Evreii au fost entuziasmați de cuvintele sale, au jubilat, ca și cum Russell ar fi fost un orator și rabin evreu. Pastorul recunoscuse meritele poporului evreu, ca fiind unul din cele mai viteze popoare de pe pământ, și care, cu toate că a fost asuprit de-a lungul secolelor, a reușit să-și păstreze credința strămoșească. On cuvontarea sa, Russell a vorbit despre sferețul domniei lui Zedechia, ultimul domnitor din generația lui David, care a stat pe tronul omperătoriei Domnului. El a fost onvins de Nabucodonosor, regele Babilonului, care a devastat țara. Russell a spus apoi că pagonilor, oncepond cu babilonienii, li s-a promis că domnia lor va dura atotă cot Israelul va fi respins, adică ponă cond va veni Mesia care avea dreptul la cununa omperătoriei (Ezechiel 21:25-27) și care va ontemeia Omperătorie Domnului pe pământ. Perioada aceea a domniei pagonilor a fost numită on prorocii "cele eapte timpuri". Conform simbolicii, perioada aceea cuprinde de eapte ori 360 de ani, adică 2520 de ani, oncepond cu sferețul domniei lui Zedechia. Această perioadă ar trebui să ia sferețul on anul 1914, cond se termină domnia dată on arendă pagonilor de Dumnezeu. Anularea acestei arende ar fi trebuit să aibă loc on timpul unei mari asupriri, care trebuia să aibă loc onaintea onființării omperătoriei Domnului. On omperătorie Domnului membrii poporului ales de Dumnezeu, adică a poporului lui Israel, vor fi reprezentanții și unealta Domnului ontre oameni< prin ei toate popoarele lui Dumnezeu vor fi binecuvontate, conform promisiunii date lui Avraam (1 Moise 22, 16-18).

O parte a publicului care la onceptutul discursului a stat indiferent și neoncrezător, a fost cuprins de emoție și entuziasm, fiindcă pastorul care se baza pe Scriptura lor Sfontă, a trezit on ei noi speranțe. On rondul publicului erau mulți rabini evrei, onviziatori, juriști și jurnaliști. Oratorul și asigurase, pe baza prorociilor, că on curond evreii vor deveni cei mai mari oameni ai lumii, datorită sistemului de educație ce se bazează pe prorociile vechi. Abia atunci persecuțiile vor onceta, iar pacea și fericirea vor triumfa. Spre sferețul cuvontării Russell a ridicat pentru a doua oară

mona și corul a onceptut să conte imnul "Speranța noastră", al cărui text a sunat cam ne la locul lor. Imnul acesta a fost opera poetului de avangardă Imber (din East Side - New York). A fost o mare surpriză pentru cei 4000 de evrei, adunați pe hipodrom, să audă un imn evreiesc on execuția unui cor creștin. La onceptul publicul a stat neoncrezător, dar pe urmă toți s-au ridicat on picioare și au onceptut să aplaude frenetic, acoperind contul corului, dar apoi s-au alăturat acestuia.

Scurt timp după aceea pastorul pleacă on Europa, unde organizează coteva ontruniri ale evreilor englezi. La o astfel de ontrunire on Royal Albert Hall au luat parte circa 4600 evrei, iar la Shoreditch Town Hall 800. La adunarea din Manchester s-au adunat 1200, iar la Glasgow 1400 de persoane. După ontoarcerea sa on SUA, pastorul organizează mai multe adunări la Chicago, Philadelphia, St. Louis și Kansas. On 1911 Russell roine o cuvontare on fața unui public de vreo 5000 de evrei la Ohio și Cincinnati. On același timp creează numărul crtișilor cu tematică evreiască, odată cu procurarea unei tipografii. Pastorul publică predicile sale on vreo 3000 de reviste on USA. 107000 de exemplare ale predicilor sale asupra iudaismului și sionismului au aprut on revistele anglo-evreiești și 650000 de exemplare on presa evreiască. Predicile sale publicate on presă au avut 10 milioane de cititori. Mai târziu Russell inițiază publicarea unei gazete on limba idică, intitulată "Di Etime". Cercurile evreiești din America, Europa și Rusia au arțat un viu interes pentru activitatea lui Russell. On anul 1912 Russell publică pe baza profetiei lui Isaia (40, 1-2), broșura intitulată "Consolarea evreilor". Acolo pastorul tratează ideea că poporul evreu a recoștigat favoarea Domnului și că on acest mileniu drumetia evreilor va lua sferețul. Din cauza creșterii cererii, tirajul s-a mrrit on fiecare an. Oncepond cu anul 1909 predicile lui Russell se tiprresc on tipografia proprie, ceea ce a stimulat rrspondirea informațiilor despre sionism și omplinirea promisiunii Domnului. Ponr la sferețul zilelor sale Russell a ontreșinut relații prietenești cu conducătorii societăților evreiești din America. Mulțumită activității sale micșarea sionistă care se afla on declin, și care ponr atunci a fost numai o micșare politică, a cunoscut un avont considerabil. On decursul cotorva ani ai activității lui Russell, on urma referirii la profetia și la promisiunile date lui Avraam (1 Moise 22,16-18), a fost din nou aprins frălia sionismului. Sionismul creștin era de tip religios, dar fră tendințe de convertire, fiindcă nimeni nu activa on această direcție. Cu timpul onșă, micșarea a reonșit ideea sionistă la evrei, lucru care a dus la reonșirea unui popor considerat apus. O asemenea situație e descrisă de Ezechiel> aceste oase reprezintă toată casa lui Israel... Iată, vr voi deschide mormintele... voi pune Duhul Meu on voi și veți trrți și veți eti că Eu, Domnul, am vorbit și am și frcut (Ezechiel 37,1-14).

Putem constata că la sfârșitul celui de al XIX-lea veac și începutul celui de al XX-lea se împlinesc planurile dumnezeiești, iar relațiile veritabililor creștini cu evreii se îmbunătățesc pe zi ce trece. Schimbarea relațiilor creștino-evreiești este grăbită exprimată în decretul Conciliului Vaticanului din 28 octombrie 1965 "Nostre Aetate", unde se vorbește despre relațiile bisericii cu religiile necreștine. Biserica condamnă, nicicum din motive politice, ci din motive religioase și evanghelice, toate actele de ură și persecuție, toate acțiunile antisemite, întreprinse de oriunde și oricând.

Ca simbol trebuie să slujească un eveniment, care a avut loc la 17 martie 1962 și anume faptul că Papa Ioan XXIII a trecut pe lângă sinagoga de la Roma, să-și deschidă pentru a binecuvânta pe acei evrei care după rugămintea părinților erau la sinagoga.

Un alt semn al îmbunătățirii Bisericii romano-catolice a fost vizita Papei Ioan Paul II la sinagoga de la Roma la 13 aprilie 1986, la care au luat parte 1000 de persoane. Partea oficială a vizitei a durat aproape o oră, iar toată acțiunea - vreo 80 de minute.

Precedentele comunității evreiești din Roma, doctor Iacob Saban, a vorbit în discursul său despre istoria diasporei de la Roma, înclinând seama de relațiile reciproce ale evreilor și catolicilor. El s-a referit la renumitul bulă "Cum nimis absurdum" de la 14 septembrie 1555, unde era îndreptată împotriva evreilor a atins apogeul. Constrângerile de atunci îndreptate împotriva evreilor au luat sfârșit abia după căderea statului clerical în anul 1870. În cuvântarea precedentului comunității evreiești sunt și cuvinte critice, îndreptate împotriva Vaticanului și Papei Pius XIII în privința atitudinii de pe vremea asupririlor hitleristo-fasciste > "Pentru noi, cei care ne aflăm atât de aproape de acele timpuri, este de neînțeles faptul că tot ce s-a întâmplat pe celălalt mal al Tibrului ca și în Europa nu se cunoștea la Vatican".

La întoarcerea din sinagoga romană Papa Ioan Paul II a ținut un discurs, care a durat 20 de minute, unde s-a referit la această declarație a Conciliului, citind fragmentul final, unde se condamnă antisemitismul, practicat în toate timpurile și de orice persoană > "Eu o repet încă o dată, indiferent de orice persoană", a spus Papa.

În legătură cu acest eveniment istoric se pun următoarele întrebări > a fost oare nevoie de 2000 de ani pentru a parcurge distanța unui singur kilometru, distanță care desparte Vaticanul și sinagoga ?

Automobilul Papei a avut nevoie doar de 4 minute pentru această deplasare. A fost oare nevoie să treacă atâtea secole pentru ca, în sfârșit, să fie condamnate în mod simbolic toate formele de discriminare și prejudecăți

Sunt oare în stare să răscumpere aceste gesturi, nu deosebit de însemnate, toate hecatombele și valurile de suferințe evreiești, care au curs din vina "popoarelor creștine" ?

Cu toate acestea, trebuie să ne bucurăm că ambele părți au dat dovadă de o astfel de bunăvoință.

Dacă însă comparăm acele documente și reuniuni cu evenimentele din anii 1891-1916, nu se poate în nici un caz constata îndeplinirea unirii simbolice între Esau și Iacov, între evrei și adevrații slujitori ai Bisericii, sau îndeplinirea prorociei lui (Ezechiel 37,1-14).

5. 7 "Vânătorii". Neo antisemitismul

Vânătorii s-au servit de alte metode decât "pescarii". Sarcina vânătorilor este de a ucide vânatul. În acest sens vânătorii își simbolizează pe asupritorii violenței ai poporului evreu.

Înainte de atingerea apogeei activității vânătorilor, s-au făcut simțite semnele apropiatei furtuni antisemite, care ca un ghimpe amintează evreilor că locul unde s-au stabilit este numai o etapă pe drumul pribegiei. Miezul antisemitismului este ura și dușmănia împotriva evreilor și decurge din prejudecățile asupra originii rasei evreiești și a poporului evreu.

Antisemitismul este o formă a evinismului, rasismului și intoleranței. În a doua jumătate a celui de al XIX-lea veac s-a început epoca furtunoasei dezvoltări capitaliste. Lichidarea iobăgiei și coteva țări (în Rusia în 1861) s-a soldat cu exodul țărmănișii spre țările, unde cele mai influente poziții erau ocupate de evrei, ceea ce a constituit baza conflictelor viitoare. În acel timp se dezvoltă mișcarea de independență a popoarelor asuprite. Pe această bază începe să se dezvolte naționalismul și concomitent și evinismul național. Adoncirea sârăciei lumpenproletarilor a fost pusă de aceste cercuri pe seama evreilor.

Intellectualii, între ei o parte a revoluționarilor de la "Narodnaia Volia", au emis lozinci antisemite, fiindcă după prerea lor cauza tuturor nenorocirilor sunt evreii. Nimeni însă dintre sociologii de atunci nu și-a dat osteneala să cerceteze cum o duc evreii săraci. În Germania, profesorii au fost cei care au formulat teoriile pseudoștiințifice antisemite. Ei au constituit platforma de unde și-au luat startul național-socialiștii în al treilea deceniu al secolului XX. Adolf Stecker a fost în acel timp conducătorul unei organizații antisemite. În Austria mișcarea antisemită s-a dezvoltat sub conducerea popularului primar al Vienei, Karl Ljger. În Franța, cea mai liberală țară după Revoluție, au fost spulberate toate aceste tendințe liberale în legătură cu afacerea Dreyfus și reacția

mulțimii la această afacere. Mulțimea striga > ucideți-i pe evrei. Revoluția tinerilor turci izbucnise în 1830 și durează zece ani.

Mahomed Ali cucerise Siria. Purtarea turcilor cu evreii a fost negativă. În Balcani a crescut antisemitismul în timpul războaielor pentru independență. În toate centrele desemnate unde locuiau evreii apar organizații antisemite. Acum nu mai era vorba de un antisemitism religios, în forma sa din Evul Mediu, ci de o nouă formă de antisemitism, cu argumente economice, naționale și rasiale.

Cadrele de agitatori au fost recrutate dintre tehnicienii și studenții ei acești neo-antisemiți au făcut propagandă în rândul intelectualității. Au fost reinvocate argumentele vechi ale lui Apion, mai cu seamă în ce privește asasinatul ritual. Veacul al XX-lea începe cu excese rușinoase.

Pretextul urii împotriva evreilor a fost acuzația că evreii au săvârșit omoruri rituale. În Germania prigoana evreilor a început în orașul Konig și a fost urmată de o serie de atacuri împotriva evreilor în alte orașe. În Boemia, Hilsner, un tânăr evreu a fost acuzat că a săvârșit un asasinat ritual. La Kiev, Mendel Beilis a fost deasemenea acuzat de omor ritual în anul 1911. Cum e oare cu puțină să acuzi pe evrei că se hrănesc cu songele omenesc, când legile religioase interzic chiar și consumul songelului animalelor?

Evenimentele principale legate de activitatea „vornicilor” înainte de primul război mondial sunt analizate în cele ce urmează.

În anul 1871 în România și Galizia au avut loc persecuții îngrozitoare. În România trăiau atunci aproape 270000 de evrei, privați de orice drepturi, cu toate că acei achitau toate obligațiile cetățenesti. Ei au fost calificați de constituție ca un element străin. În felul acesta în România au fost ignorate hotărârile Conferinței de la Berlin din 1878, care garantau drepturile minorității evreiești. În anul 1871 la Odesa are loc pogromul sângeros de trei zile, care a marcat începutul unei lungi serii de asuprirea evreilor din Rusia.

Aceste pogromuri au avut loc între anii 1881-1884. Ca pretext slujete faptul că evreica Hesi Helfman luase parte la atentatul împotriva țarului Alexandru II. Sub împărăția lui Alexandru III și Nicolai II a fost decretat principiul > „viața evreilor în Rusia trebuie să devină tot se poate de insuportabil”. Din inițiativa inchișitorului fanatic al „Sfântului Sinod” Pobedonosiov, a fost instituită din ordinul țarului cea-numită „Comisiune evreiască”, pentru cercetarea influenței nefaste exercitate de evrei în Rusia. În urma raportului negativ al comisiei au fost decretate cea-numite „Legi din luna mai”, care au limitat zonele în care aveau dreptul să locuiască evreii. În anul 1891, evreii din Petersburg și Moscova au fost strămutați în

câteva regiuni sudice și vestice, mai ales în Polonia. Evreii au fost numiți „Litvachi”, adică proveniți din Lituania. Împarșma s-a servit de ei pentru rusificarea evreilor polonezi.

Evreii n-au avut dreptul să cumpere pământ. Numai o mică parte a tineretului evreu a putut absolvi școli. Cu ajutorul acestor discriminări s-a format un fel de ghetou politic și economic. Pobedonosiov a declarat cu cinism > „o treime a evreilor ruși va muri, o treime va emigra, iar o treime va fi rusificată”.

În anul 1903 la Chișinău are loc un pogrom teribil, când au fost ucise 49 + 500⁴ de evrei. După căderea Revoluției din 1905, la care au luat parte și mulți evrei, au fost închise 120 de filiale ale societății literare evreiești.

Zeci de mii de evrei au fost izgoniți și strămutați în alte regiuni. La săvârșirea exceselor s-au remarcat mai ales organizațiile „Cărușii negri” și „Liga rușilor veritabili”. În primăvara anului 1911 are loc procesul Beilis, iar în toamna aceluiași an este ucis la Kiev primul ministru Stolipin. Persecuțiile îngrozitoare, începute în primăvară, au luat o dimensiune mai mare după ce au urmat, ca urmare a acestor evenimente.

La Drohobici în Galizia, unde alegerile au fost falsificate, s-a tras în evreii protestatari. Au fost ucise 28 de oameni și zeci au fost răniți. Foarte des evreii încă au contribuit la creșterea antisemitismului, nepunându-se în conformitate cu legea lui Moise. Pot fi citate multe fapte în sprijinul acestei teze, fapte din diferite domenii de activitate și din multe localități unde se aflau cenzurii evreiești.

Din această cauză, conform avertizării Domnului, ei sunt pasibili de o pedeapsă severă. Dacă însă lărmă în considerare învinuirile absurde împotriva evreilor care au fost cauza pogromurilor în ultimul timp, devine clar că Domnul a dorit să se servească de aceste ompliri pentru a-i sili pe evrei să se întoarcă în Palestina. Din cauza asupririlor au emigrat, până în anul 1914, 3,5 milioane de evrei din toate țăările Europei centrale și de est. Cea mai mare parte a emigrat în America, scăpând astfel de ororile ambelor războaie mondiale, ei ea constituie în momentul de față o bază puternică, care susține Israelul.

În timpul primului război mondial toate țăările au ocupat o poziție negativă în privința sionismului.

Comandantul suprem al armatei turcești în Siria, Djemel Pașa, i-a asuprit pe evreii din Palestina. El a ordonat evacuarea evreilor din Iafa și Tel-Aviv. Armata rusească s-a servit de evrei ca de un scut în timpurile atacurilor dușmanului. Sute de mii de evrei au fost izgoniți din locurile de

---

⁴Janusz Tazbir" 49 zabitych i 500 raniono

baetnr, devenind emigranți. Aproape o jumătate de milion de evrei au părăsit Rusia, dar nimeni nu etie exact coroi evrei au fost ucici on timpul Revoluției ei Războiului civil.

Soarta evreilor din Ucraina a fost groaznic> on timpul masacrului au fost ucici circa 150000 de evrei. Masacrul ucrainean de la sfereitul primului război mondial este unul din cele mai songeroase din lungul eir de suferințe ale poporului evreu.

Primul război mondial a schimbat balanța puterii on lume on mod radical ei a influențat transformările on situația poporului evreu.

Onaintea descrierii fazei a doua a activității “Voritorilor”> ontre cele dour războaie mondiale ei on timpul celui de al doilea război mondial trebuie sr menționrm onsemnătatea prorocirilor din primul război mondial.

CAPITOLUL VI

6. 1 Primul război mondial - onceptul marilor persecuții

Cu toate cr micarea sionistr s-a bazat pe promisiunile Domnului, pe prorocirile ei omplinirea lor, mulți oameni au fost sceptici on privința onfrptuirii ideii sioniste.

Turcii erau strponi on Palestina, ei cu toate cr au dat voie dupr 1878 unui anumit numr de evrei sr emigreze on Palestina, ei au adoptat o poziție negativr on privința aspirațiilor sioniste. Onafarr de aceasta a fost foarte greu sr-roi imaginezi ce numr de evrei ar putea adrposti iara,

pustiitr de-a lungul secolelor. Dar oamenii care se ondoiau de nrdejdie sioniste, n-au ioinut seama de voința Domnului on privința poporului sru ales.

Onafarr de aceasta, mulți au fost sceptici on ce priveete anul 1914, data sfereitului domniei prgone. Cu apropierea anului 1914 cretea ei oncordarea generalr.

Oare toamna anului 1914 va aduce cu sine o schimbare a situației internaționale, sau se va marca acea schimbare prin care se va pune caprt domniei prgonilor ei onceptul reontarcerii Israelului on patria sa, cu voința Domnului.

Izbucnirea primului război mondial a demonstrat cr cele “capte perioade” (2520 de ani) au trecut.

On a zecea zi a lunii a cincea (dupr calendarul lunar) a anului 607 onaintea erei noastre, au fost distruse Templul, palatul regal ei ontreg Ierusalimul de crtre babiloneni (Ieremia 52,12-13), iar exact dupr 2520 de ani, adicr la 1 august 1914 izbucneete primul război mondial. A fost primul semn al “Timpului persecuțiilor”, crci aceasta va fi o vreme de stromtoare, cum n-a mai fost de cond sunt neamurile ei ponr la vremea aceasta (Daniel 12,1), semnul lichidării domniei prgone, pregtirea terenului pentru edificarea ompriției Domnului pe glob. Prorocirea anunțatr de pastorul Russell cu 25 de ani on urmr, pe baza Bibliei, s-a adeverit. Isus se referea la acest timp on prorocirea Sa> “Pentru cz atunci va fi un necaz aea de mare, cum n-a mai fost niciodat de la onceptul lumii ponz acum” (Matei 24,21).

Profetul Ilie descrie diferite forme de persecuții>

“ei onaintea Domnului a trecut un vont tare ei puternic care despica munții ei sferoma stoncile... ei dupz vont a venit un cutremur de pmont... ei dupz cutremur a venit un foc... ei dupz foc un susur blond ei suboire” (1 Omprroi 19,11-12).

Citatele de mai sus sunt o introducere la perioada persecuțiilor, cu care este confruntatr omenirea prin izbucnirea primului război mondial. On aceastr epocr au loc războaie (vonturi), revoluții (cutremure de pmont) ei anarhie (foc). Aceste catastrofe nu au loc deodatr, mult depinde de poziția geograficr ei sub a cui influențor se aflr statul respectiv. On intervalul dintre catastrofe a avut loc o oarecare destindere. Se poate face o comparație cu durerile femii on timpul națerii (Tesaloniceni I 5,2-3). *“Ei sunt nșpedioi de spaimē< oi apucz chinurile ei durerile< se zvorcolesc ca o femeie on durerile națerii”* (Isaia 13,8).

Diavolul a aranjat izbucnirea primului război mondial, pentru a preontompina prrbucirea imperiului sru prin consolidarea narioionalismului ontre radicali ei conservatori. Cum s-a ontomplat totul ?

La 17 decembrie 1912 a avut loc la Londra ontolnirea ambasadiorilor

celor case mari puteri din Europa. Austria se strduia sr zrdmiceasc dorinua Serbiei de a primi un port la Marea Adriatic, ceea ce a dus, prin aea-numita "politicr porceasc a Austriei" la izbucnirea rzboiului. Jignirea Serbiei a dus la asasinarea arhiducelui austriac, care a ei fost cauza directr a izbucnirii primului rzboi mondial.

La eedinua care a durat de la 30 iunie pnr la 2 iulie 1914, s-au ontolnit statele majore ale Germaniei ei Austriei, luond hotrrorea cr prstrarea prcii cu ajutorul tribunalului de la Haga nu mai este posibil. La 28 iulie 1914, la ora 20, Austria declarr rzboi Serbiei. La 1 august 1914 la ora 18.30 Germania declarr rzboi Rusiei, aea cr rzboiul local s-a transformat ontr-unul mondial. Dupr luptele de 8 zile la grania pe roul Aisne, aliaoi au atacat fortificaoiile germane cu foroe puternice. La 21 septembrie aliaoi s-au retras on tranee, ei astfel a oncept rzboiul de uzurr.

La 23 septembrie 1914 oncepe slrbirea ei pustiirea prmontului simbolic, care pnr atunci se baza pe doctrina conform crrea regii ei aristocraoia, care sprijinr tronul, cot ei conductorii muncitorilor ei clerul, domnesc din omputernicirea Domnului, "*Dupz aceea au vzut patru ongeri, care stteau on cele patru colouri ale pmontului, ca se nu sufle un vont spre uscat, mare sau vreun copac*" (Apocalipsa 7,1).

Din preate, nici aceei patru ongeri, nici conductorii omenirii nu s-au putut ompotrivi asaltului puterilor demonice, on felul acesta a fost declaneat acest teribil rzboi.

On aceste ompletiri ale evenimentelor, prezise de proroci, precum ei ale evenimentelor istorice - avond on vedere cr adevrratul Babilon reprezintr Babilonul mistic, iar adevrratul Israel reprezintr cretinrtatea - trebuie sr ne acetprn, cr monia Domnului se va abate asupra acestor factori paraleli.

Iatr coteva reflecioii asupra acestei teme. Cum am menioinat ei dovedit on altr parte, la finele lui octombrie 1914 a luat sforeit perioada strponirii prgonilor asupra lumii biblice. Cu onceperea luptelor on timpul rzboiului mondial oncepe crderea strponirii uzurpatorilor ei drromarea Templului simbolic, care este cretinrtatea organizatr - Babilonul mistic (Apocalipsa 18,2).

La fel se prezintr ei situaioia cu perioada de milr de 1845 de ani ei perioada de furie a Domnului asupra poporului evreu, oncepond cu anul 69 (primul asediu al Ierusalimului), iar mai exact cu oncepere de la 10-14 nisan al anului 70, cond armata lui Titus oncepe asediul Ierusalimului.

Aceste evenimente de demult prezintr o paralelr cu luptele songeroase cu rucii din Carpaioi, izbucnitr la 29 martie 1915. Armata puterilor centrale se afla sub conducerea lui Hindenburg. Ca ei masacrul din Kyrene (10-17 iulie 73) a fost ultima victorie a romonilor, on luptele ontre 10-18 iulie 1918

puterile centrale au obioinut ultima victorie asupra francezilor on acest rzboi.

Luptele din primul rzboi mondial au avut drept consecinor o slrbire a popoarelor europene, care a marcat onceptul schimbrrilor actualei ordini mondiale> "*ei ongerul ei-a aruncat cosorul pe pmont, a cules via pmontului ei a aruncat strugurii on teascul cel mare al moniei lui Dumnezeu*" (Apocalipsa 14,19)< "*Iatz astzzi te pun peste neamuri ei peste ompzroioii, ca se smulgi ei se tai, se deromi ei se nimiceeti, se zidecti ei se plantezi*" (Ieremia 1,10).

Prezicerea primului rzboi mondial declaneazr procesul distrugerii. A doua fazr a rzboiului mondial 1939-1945 (cel de-al doilea rzboi mondial) ei songeroasele rzboae regionale, care i-au urmat - ca o flacrr care sare de la un popor la altul - au avut ca urmare asaltul, revoluioia ei anarhia (Ieremia 25,32).

Cea din urmr fazr a asupririi lui Iacov (evreii) ei a cataclismelor> cutremure de prmont, secetr, inundaioii, taifunuri, erupioii de vulcani, epidemii etc., au pregrtit inimile omeneeti pentru apropiata sosire a Omprroioiei Dumnezeieeti.

Adevrrul religios a rsturnat toate miturile ei-a subminat fundamentul omprroioiei diavolului. On urma acestei activitroii s-a produs o rupturr ontre faza vizibil ei cea invizibil a omprroioiei sale.

"*Dacz Satana scoate afarz pe Satana, este dezbinat< deci, cum poate dzinui ompzroioia lui ?*" (Matei 12,26). Trebuie sr ne bucurrm cr Dumnezeu ia corma on mona Sa ei vine on ajutorul omenirii>

"*Dar on vremea acestor ompzraioi, Dumnezeul cerurilor va ridica o ompzroioe, care nu va fi nimicitz niciodatz, ei care nu va trece sub steponirea unui alt popor. Ea va sferoma ei va nimici toate acele ompzroioi, ei ea onszei va domni veenic*" (Daniel 2,44).

6. 2 De la declaraia Balfour pîntr la oncheierea tratatului de pace

On anul 1916 oncep tratativele ontre Anglia, Franua ei Italia asupra viitorului regiunii Orientului Apropiat. A fost oncheiat un tratat secret (M.Sykes - G.Picot), on virtutea crruia sub protectoratul Angliei ei Franoei trebuia onfiinuoat un mare stat arabo-islamic. Dupr ce au crzut de acord cu Rusia, Italia ei cu eehul de la Mecca, Husein, Palestina trebuia sr rmonr sub administraoia internaioionalr. Demersurile sionietilor n-au fost luate on

considerare, cu excepția unui memorandum al comitetului anglo-iudeu, care cerea egalitatea în drepturi cetățenești și economice ale evreilor palestinieni.

În octombrie 1916 sionistii propun guvernului britanic un memorandum corespunzător. Când în decembrie 1916 ajunge la putere un nou guvern laburist, în frunte cu primul ministru David Lloyd George și ministrul de externe Arthur James Balfour, poziția guvernului englez în problema evreiască a suferit o schimbare. În februarie 1917 are loc în locuința doctorului M. Garton o întâlnire a membrilor guvernului cu Roteild, Vainoman și Socolov, ca reprezentanți ai sionismului. Ei au intervenit ca Anglia să primească mandatul de protectorat asupra Palestinei și ca evreii să aibă privilegiul de a emigra și coloniza țara.

La 4 iunie 1917 ministrul de externe francez G. Cambon, în scrisoarea către Socolov, acceptă planul sionistilor, care se baza pe trei principii >

1. guvernul regal recunoaște Palestina drept termin național al evreilor <
2. realizarea acestui țel se efectuează prin acordarea autonomiei, sprijinirea liberei emigrații evreiești și colonizării evreiești în Palestina <
3. detaliile asupra tratatului de autonomie și privilegiile societății de colonizare național-evreiască se coordonează pe baza acordului între guvernul englez și reprezentanții sionismului.

Diferite versiuni ale proiectului au fost adresate ministerului de externe. Guvernul englez modifică declarația și o prezintă spre examinare unui grup de opt personalități proeminente evreiești din Anglia. Evreii englezi asimilați au luat o poziție ostilă față de sionism și au întreprins totul, mai ales prin influențarea opiniei publice și a guvernului englez, pentru ca planurile sioniste să eșueze. Abia după intervenția precedentului Wilson aceste cercuri au fost obligate să-și schimbe poziția. În anul 1917 Max Nordau, un filosof și apropiat colaborator al lui Herișol, tot și alți conducători clarvăzători ai evreilor, au cerut înființarea unui Stat evreu în Palestina, sub egida internațională. Totuși a onvins orientarea pro engleză, fapt ce a avut consecințe fatale pentru cauza evreiască.

În aceste împrejurări apare documentul litigios, care a stornit atât de mari speranțe la evrei, și de la început a fost respins de arabi. Chiar și semnatarul documentului l-au interpretat în mod diferit.

Declarația Balfour

Ministerul Afacerilor Externe, 2 noiembrie 1917

Dragr Lord Rothsild!

Omi face o mare plăcere să Vă transmit, în numele alteroiei sale regale, următoarea declarație de simpatie pentru cauza evreiască, care a fost supusă și aprobată de cabinet.

Guvernul regal susține ideea creării unui țamin național pentru poporul evreu în Palestina și va face totul pentru a rezolva problema, și trebuie onțeles, că nimic nu trebuie să se ontempte, ce ar putea limita drepturile cetățenești și religioase ale comunităților neevreiești din Palestina, tot și drepturile și poziția evreilor în toate statele.

Ac fi recunoscător, dacă aoi aduce la cunoștința federației sioniste această declarație. Cu stimr!

Al Vostru

Arthur James Balfour.

La începutul anului 1918 guvernele Franței și Italiei, tot și precedentele Wilson aprobă Declarația, care devine astfel un act public al onțregii coaliției. În ziua publicării Declarației mareșalul Allenby, comandantul suprem al armatei din Orient, onțepe ofensiva. În noaptea de 8 spre 9 decembrie el ocupă Ierusalimul. Din cauza ordinului de evacuare, numărul evreilor a scăzut în țoarr de la 100000 la 50000. Bazele colonizării evreiești au fost zguduite de foamete, srricie, epidemii și alte cataclisme.

La 2 februarie 1918 are loc mareșul primului batalion evreiesc la Londra. După aceea batalionul se ondreaptr pe frontul din Palestina. Comandantul batalionului a fost inginerul John Henri Petterson, un protestant irlandez, impresionat de spiritul Bibliei.

Mai onainte el a fost comandantul batalionului de transporturi, format de V. Jabotinschi și Iosif Trumpeldorf. În luptele de la Port Artur Iosif Trumpeldorf și-a pierdut o mnr, și, ca erou, a fost avansat la gradul de ofițer țoarrist (un fapt nemaionțlnit) și decorat cu cel mai onalt ordin, ordinul Sfontul George. După dizolvarea formațiunilor de transport, pe teritoriul Angliei se formează legiunea evreiască. În aprilie 1918 șosețe în Egipt al doilea batalion evreu, din care frceau parte 1800 de voluntari evrei din America.

Cu toate cicanele puterii britanice, populația locală evreiască mobilizează pe membrii țeuului.

Evreii palestinieni formează al treilea batalion. Cele trei batalioane numrrau 5000 de soldați.

În vara anului 1918 onțepe o nouă ofensivă.

În luna iulie are loc o mare brrlie longr Sihem, la care a luat parte primul batalion. Mai țorțiu primul și cel de-al doilea batalion și-au parte la aprrarea pozițiilor strategice din Valea Iordanului. În septembrie 1918 toate batalioanele trec roul Iordan la Um-et-Shect.

În octombrie 1918 ofensiva lui Allenby se oncheie cu succes.

Imperiul Otoman oei oncheie existența.

La începutul lunii noiembrie, pe toate fronturile se oncheie un armistițiu, cu care ocazie ia amploare lupta pentru zone de influență ontre

Anglia ei Franioa. Franioa a dorit menoinerea tratatului Sykes-Picot, care prevedea onfiinoarea unei “Sirii Unite”, dar Anglia nu a consimioit sr prrseascr teritoriile, pentru eliberarea crora au crzut multoi soldaioi englezi. eihul Husein de la Mecca ei adepioii lui propagau onfiinoarea unui Stat Arab. Comunitii fac agitaioie pentru revoluioia mondialr ei, on primul rond, vor sr provoace prrbucirea imperialismului european. Vaticanul, prin intermediul clerului, a dus o intensr campanie antievreiascr. Aea se prezenta atmosfera pe atunci on Orient, plnr de intrigi ei felurite agitaioii, plnr de evenimente songeroase.

Ieuvul evreiesc din Palestina a fost dezbinat. Consituanta (Aseifat hanivharim) s-a reunit on iarna anului 1917, dar n-a putut sr-ci ondeplineascr misiunea. Organizaioia “Vaad hacirim” a activat puoin pentru promovarea colonizrrii ei a politiciii, ei s-a dedicat mai mult activitrioilor filantropice. On decurs de doi ani, aceastr organizaioie a cheltuit on acest scop 600000 de lire sterline.

Ca ei on politicr, pozioia Angliei on problema evreiascr ei a sionismului a fost echivocr. On acelaei timp, cond Allenby, on ordinul de rmas bun, a muloumit tuturor unitrioilor armate frrr a menioina trupele evreietii, Hanword, comandantul de la Iaffa, a declarat unei delegaioii evreietii cr n-a auzit nimic despre Declaraioia Balfour. El a declarat arabilor cr el nu va ontreprinde nimic dacr ei se vor decide sr-i atace pe evrei.

Situaioia din aceastr regiune se mai caracteriza prin nesiguranioa on Marea Arabr.

Din primrvara anului 1919 s-au onmulioit demonstraioile de stradr ale arabilor. Numai datoritr prezenioei celor 5000 de legionari evrei, aceste demonstraioii n-au luat amploare.

La 27 februarie 1920, dupr convorbirile cu emirul Abdula, domnitorul Transiordaniei, ei cu Husein, domnitorul de la Mecca, emirul Feisal din Damasc a hotrrot sr punr conferinioa de pace on faoa unor fapte omplinite. Congresul arab, care a avut loc la Damasc, l-a proclamat pe Feisal rege al Siriei Unite. La 27 februarie 1919 on Ierusalim au avut loc demonstraioii violente.

On legrturr cu Conferinioa de la San Remo unde a avut loc eedinioa Consiliului Antantei on chestiunea omprrioirii teritoriilor turceeti cucerite, ei onlocuirea administraioiei militare cu una civilr, arabii au hotrrot sr ontreprindr o loviturr de stat.

La aceastr datr, din cele trei batalioane evreietii, au mai rmas coteva sute de legionari. Cond toate intervenioile ei avertismentele adresate autoritritilor engleze de iminenioa unui pogrom evreiesc, au rmas frrr rrspons, ieuvul organizeazr autoaprrarea (fagana), sub comanda inginerului R. Rutenberg ei a lui Zabolinschi.

Primele vrrsri de songe au avut loc on Galileea. Grupului de mii de arabi care au sosit din Siria li s-a ompotrivit numai populaioia celor dour aeezri, Kfar Ghiladi ei Tel Chai. Asta s-a ontomplat la 1 martie 1920. Ajutorul de la Jafa ei de la alte localitrioii a sosit prea torziu.

Trumpeldorf, care dupr revoluioie a sosit din Rusia, a crzut on luptr, ompreunr cu ease camarazi de ai sri. La 3 aprilie 1920, on timpul srrbrtorii Mebi, cu strigrul “guvernul este cu noi”, arabii onarmaioii se nrrpustesc asupra populaioiei evreietii. Pogromul, care poate fi comparat cu cel din Chieinru, a durat trei zile.

Pogromul a avut loc on timpul Pactilor (4 - 6 aprilie). Autoritrioile engleze nu i-au pedepsit pe agresori, ci pe membrii haganei (9 persoane au fost condamnate la 3 ani onchisoare, iar Jabotinschi - la 15 ani onchisoare grea).

La 19 aprilie 1920 la San Remo se reunete consiliul suprem englez, on frunte cu primul ministru Lloyd George ei ministrul de externe Curzon. Reprezentantul Franioei a fost Millerand. Conferinioa a luat urmtoarea decizie> *“Ambele state sunt de acord ca administraioia Palestinei sr fie efectuatr de guvernul care va fi instalat de ei. Guvernul mandatar se angajeazr sr realizeze declaraioia guvernului britanic de la 2 noiembrie 1917, ei care a fost acceptatr de membrii coalioiei, pentru crearea unui cmin natioional evreiesc on Palestina. Onafarz de aceasta, trebuie ioiut seama cr toate drepturile religioase ei cetzoenectii ale comunitznoilor conlocuitoare din Palestina trebuie garantate, cot ei drepturile evreilor on alte iozri”.*

Trei luni mai torziu acest acord a fost inclus ca anexr la tratatul de pace cu Turcia.

On ianuarie 1921 la Sihem are loc o demonstraioie a arabilor, iar la 1 mai se dezlnrouie un pogrom la Jafa ei Tel-Aviv. On Iudeea ei Samaria au fost atacate coloniile evreietii. Onainte ca armata sr restabileascr ordinea, timp de trei zile au fost jefuioi ei asasinaioi evrei, iar on crminul emigranrioilor de la Jafa s-a petrecut o dramr songeroasr. Tel-Avivul a fost aprrat de coteva sute de legionari evrei, on fruntea crora se afla colonelul Margolin, care a acioionat pe cont propriu frrr onvoirea comandamentului englez. Ontre victime se afla ei scriitorul J.H. Brenner.

6. 3 Mandatul palestinian, “Crrtile albe” britanice

La eedinioa Conferinioei de pace din Paris sionietii, sub presiunea englezilor, au frcut propuneri foarte modeste.

Pentru a-i sprijini pe sionisti s-a organizat în America și Europa o mare mișcare petiționară. În februarie 1919 se reunește la Londra Prima Conferință Mondială Sionistă postbelică. La 27 februarie 1919 au fost primite la Paris la Reuniunea Consiliului celor Zece, reprezentanții Organizației Mondiale Sioniste. Reprezentantul evreilor francezi, profesorul Sylvain Levi, a prezentat punctul de vedere aparte al evreilor asimilați, atacându-i pe sionisti. Situația a fost salvată de ministrul american, care a pus sionistilor întrebări concrete. Certurile și concluziile au slăbit poziția sionistilor la Tribunalul Națiunilor din Versailles. În timpul Conferinței de Pace s-au adunat la Paris reprezentanții Consiliilor Naționale din diaspora. Ei au înființat Comitetul Delegațiilor Evreiești. Mulțumită intervenției comitetului, în tratatul de pace au fost incluse paragrafe care acordau minorității evreiești drepturi naționale garantate de Liga Națiunilor.

Din inițiativa comitetului, în vara anului 1920 se constituie Congresul Evreiesc de Ajutor Economic, care începe să organizeze “Congresul Mondial Evreiesc”.

La finele anului 1920 Palestina trece sub administrația Ministerului Coloniilor, în fruntea căruia se afla Winston Churchill. În primăvara anului 1921 palestinienii au cerut într-o petiție adresată lui Churchill independența statului și abolirea Declarației Balfour, ca și stoparea liberei emigrări evreiești. Churchill a susținut că Declarația Balfour, pe lângă obiectivul creșterii unui număr pentru evrei, prevede și crearea unui număr și pentru arabi. Între evrei se răspundește decepția și apatia în legătură cu declarațiile și deciziile conferinței de la San Remo.

În anul 1920 au luat sfârșit tratativele de la Londra și Geneva asupra mandatului palestinian. Balfour declara atunci: “Mandatele Ligii Națiunilor sunt niște constrângeri, pe care învingătorii le asumă în mod voluntar”. Ca delegat englez, Balfour prezintă declarația asupra Palestinei la Liga Națiunilor. Arabii și Vaticanul au încercat să influențeze Liga Națiunilor cu scopul ca paragraful asupra înființării Statului Evreu să fie suspendat. Senatul american și Congresul au aprobat textul Declarației. La cererea Camerei lorzilor Declarația Balfour a fost respinsă cu 60 voturi împotriva și 29 pentru. Churchill apără în mod categoric proiectul Declarației Balfour și camera comunelor acceptă proiectul Mandatului asupra Palestinei cu 292 voturi pentru și 35 contra în prima convocare, respingând astfel decizia Camerei lorzilor.

În vara anului 1921 Congresul Arab, care s-a întrunit la Geneva, întreprinde acțiuni propagandistice anti-evreiești în Anglia și în mai multe capitale europene, acolo unde cercurile guvernamentale sprijineau sionismul.

La 24 iulie 1922 Liga Națiunilor acceptă proiectul Mandatului palestinian cu următorul comentariu: “reînființarea căminului național evreiesc nu trebuie realizată în detrimentul populației arabe din Palestina”.

În cele 27 de articole ale Mandatului palestinian se află paragrafe care puneau protectoratul sub controlul puterii mandatate și Ligii Națiunilor, care vor trebui să garanteze siguranța și libera dezvoltare tuturor naționalităților și confesiunilor din țară.

Liga Națiunilor a mai adăugat la aceste articole un fragment al scrisorii lui Balfour. Guvernatorul Palestinei, Samuel, evreu, a elaborat un proiect asupra Consiliului Legislativ, care a fost respins de ambele părți.

În iunie 1922 Anglia propune o nouă variantă sub titlul “referință asupra politicii britanice în Palestina”, publicată mai târziu sub forma primei “Carte albe”. În ea se declară că statul evreu va lua ființă numai într-o parte a teritoriului Palestinei, și nu pe întregul ei teritoriu. Emigrația evreilor va fi tolerată condiționat, ținând cont de posibilitățile economice ale țării.

În anul 1925 Palestina a fost vizitată de Ministrul american al Coloniilor L. S. Amery, și chiar acest prieten al sionismului a declarat unei delegații palestinienilor că evreii nu vor constitui niciodată o majoritate în Palestina. În anul 1929 profesorul Vaioman a înaintat o petiție lordului Passfield, cerându-i un pașaport, la care a primit următorul răspuns: “doctore Vaioman, în Palestina nu este loc nici pentru o pisică. Totul este acolo arhiplin, totul ocupat și totul are un proprietar. În viitor nici nu poate fi vorba de emigrare”. Desfășurarea evenimentelor l-a demascat pe lordul Passfield în special, și pe englezi în general, în legătură cu poziția lor în problema evreiască.

A doua “Carte albă” a fost publicată în toamna anului 1930.

Autorul a fost tot ministrul coloniilor, lordul Passfield. Cartea cuprinde trei puncte:

1. În Palestina nu există parcele neocupate și de aceea trebuie interzis evreilor să cumpere pământ, iar terenul cumpărat prin achiziția mlaștinilor trebuie împărțit între arabi.

2. Emigrarea evreilor în Palestina trebuie oprită atâta timp cât există comerți arabi.

3. Consiliul legislativ urmează să fie convocat neautorizat.

A treia “Carte albă” apare în mai 1939, în ajunul războiului mondial. Conform acesteia evreii ar trebui să rămână minoritari în Palestina. Mandatul britanic trebuie să limiteze numărul emigranților evrei în următorii cinci ani la 75000. Trebuie fixate drepturile autonome ale evreilor.

Consecința acestei Crții a fost închiderea granițelor pentru evrei și anularea tuturor promisiunilor și răspunderilor engleze.

Churchill afirmă că aceasta reprezintă lovitura de moarte dată poporului evreu.

On anul 1940, pe baza acestei “Crții negre” s-a emis o lege agrară, care exclude 65% din pământul palestinian din terenurile care pot fi achiziționate de evrei, iar pe urmă au mai exclus și din acest fond încă 30%, așa că evreilor le-au rămas la dispoziție doar 5%.

Diplomația imperială britanică a dus această politică rășinoasă, și ea este o mare parte responsabilă pentru exterminarea evreilor din Europa o timpul celui de-al doilea război mondial.

Onfrângerea suferită de Imperiul Britanic și destrămarea lui este pedeapsa pentru acest păcat.

Congresul al XXI-lea Sionist de la Geneva, care a avut loc între 16-18 august 1939 a respins atrocitățile acestei “Crții albe”.

6. 4 Situația din Palestina o perioada interbelică

Primul grup de tineri emigranți din Rusia (grupul Bilu), o cadrul celei de a doua alia, a venit o Palestina între anii 1904 -1913. A treia alia (1919-1923) a consolidat iara prin micarea “Chalutim”, adică pionierii. Această micare s-a născut o Rusia din inițiativa lui Iosif Trumpeldorf. Cuvântul **alia** o seamă o limba ebraică “urcare pe o onrlime”. On acest caz este vorba de o onrltare spirituală și social-profesională pentru binele și o interesul ontregii nașoiuni.

La această micare a aderat cea mai valoroasă parte a tineretului evreu. Pătr la turburările șongeroase din luna mai 1921, au sosit o Palestina cote 1000 de chalușim lunar. On anul 1921 se achiziționează o Emec, pentru șuma de 20000 lire șterline, 50000 de dunami (1 dunam o 0,1 ha).

On anul 1924 se oregistrează o dezvoltare pozitivă a economiei o Palestina. La șforeitul acestui an șosețe a patra alia o Palestina > 13000 de evrei, iar o anul 1925 chiar 35000, o cea mai mare parte din Polonia, după reforma economică a ministrului Grabschi.

A patra alia s-a compus mai ales din evrei bogăoi, această a contribuit la avântul economiei paleștiniene.

La 1 aprilie 1925 urmează o inaugurarea festivă a Universității Ebraice din Ierusalim.

De la 23 august, pătr la 1 septembrie 1925 au loc atacuri șongeroase ale arabilor.

Arabilii oi atacă pe evrei la zidul plongerii, și se răspundesc zvonuri că

evreii se pregăteau să atace moscheia Omara. Organizația secretă de apărare “Hagana” a aflat despre intențiile arabe și a prevădit o vrsare de șonge. Trupele engleze din Egipt au pus capăt luptelor între arabi și evrei. La Hebron au fost asinaoi zeci de ștudenșoi ai școlii rabinice. On total au fost ucii 150 de evrei și alte șute au fost rănișoi. Comisia engleză a calificat ca agresori pe arabi, dar evreii au fost acușoi de izbucnirea conflictului. Tribunalul i-a condamnat o aceeași mșurr pe agresori și pe victime. On anul 1930 Ministerul Coloniilor ordonă oprirea emigrației.

On anul 1932 șituația politică și economică a Ievului se ombunșioește, dar o Europa șituația evreilor se onrșioește, au loc pogromuri. La 16 iunie 1930 la Tel-Aviv a fost asinat conducătorul șionist din Palestina, doctor Arbozarof. Au fost areșoi șionietii-revizionietii Ahimer Stavschi și mulșoi alșoi șionietii. Ancheta a fost ompinsă pe o piștr fals, ceea ce a dus la lupte fratricide între șionietii, fapt nemăioșnit.

On anii 1934-1935 șituația evreilor din Europa centrală și de est se onrșioește. Șperanșoele iluzorice ale conducătorilor cote și a membrilor diferitelor organizații șioniste au jucat un rol fatal o adormirea opiniei publice.

On general instinctul salvării a avut ca efect că tot mai mulșoi evrei au șosit o Israel. On cursul celei de a cincea alia (1935-1936) numărul emigranșoilor atinge o cifră la care conducerea șionistă nici n-a visat. După primul război mondial au emigrat o Palestina și mulșoi evrei iemenșoi (Iemen).

Ștatistica oficială pronunșoa cifra de 16000 șuflete, cifră care reprezintă ultimul val de emigrare, dar o realitate o Palestina au șosit mult mai mulșoi emigranșoi. On aceste omprejurări a fost numai o chestiune de timp, ca evreii să ajunș majoritari o ior.

On anul 1932 o Palestina emigrează 6000 de evrei, o 1933 - 30000, o 1934 - 40000 și o 1935 chiar 60000.

A cincea alia a crescut o ciuda numărului reștrons de pacapoarte și a represiunilor ompotriva așa-zieilor emigranșoi ilegali.

Din 1922 pătr o 1940 populația Paleștinei crește cu 128%, cea evreiască cu 45%. On 1917 evreii au posedat 2,5% din pământ, adică 162500 de acri, iar o 1936 deja 400000 de acri. Otre anii 1919 și 1936 organizașioile șioniste au investit pentru achizițioarea de terenuri 400 milioane de dolari.

Otre anii 1936-1939, și chiar o timpul celui de al doilea război mondial, continuă atacurile arabilor, susșioșute de șputerile “Așei” și tolerate de englezi.

Aripa militară a Ievului s-a onșrit onșr-atot, oncot nici o aezare n-a fost pșrșit, dimpotrivă, o timpul acestor turburări au apșrut 60 de noi aezări.

Arabii au suferit atunci o confruntare militară, dar nu ei una politică, fiindcă englezii au publicat cu această ocazie a treia "Carte albă", care în mod practic închide granițele pentru emigranții, fapt ce a avut drept consecință o condamnare la moarte a milioane de evrei europeni.

6. 5 Situația din sînul mișcării sioniste

Perioada interbelică a fost pentru mișcarea sionistă o perioadă de dezorganizare a structurilor sale. Sionismul propagat de evreii americani s-a deosebit fundamental de sionismul european. Aceste controverse au fost concepute în scopul caracterului național al acestei mișcări. Sionismul s-a divizat în două fracțiuni: socialist-sionist și mișcarea sionistă de dreapta. Discordia adesea are scop și posibilități, are necesitate și posibilitate, a fost caracteristică pentru mișcarea sionistă. Decepția evreilor a avut ca urmare că tineretul a fost influențat de ideile socialiste și comuniste.

Al XIX-lea Congres Sionist din Lucerna a avut loc la 3 septembrie 1935, într-o atmosferă de destrămare. Grupul influent de stînga a format un nou comitet executiv și a convocat în septembrie un congres al "noii organizații sioniste". Congresul n-a fost o cotitură, cum o cerea situația amenințătoare în care se aflau evreii.

Singura realizare la Congresul XXI din Geneva (16 august 1939) a fost respingerea "Cărții albe" engleze. Asta n-a influențat însă pozitiv soarta evreilor europeni.

Situația s-a deteriorat odată cu declanșarea celui de al doilea război mondial peste două continente.

Situația internă a mișcării sioniste în a doua parte a războiului a fost asemănătoare cu cea a Ierusalimului din timpul asediului roman.

În ambele cazuri, sciziunea internă a dus la agravarea dramei poporului evreu. Înaintea celui de al doilea război mondial evreimea mondială a fost scindată. Luptele fracționare, lipsa unei conduceri ca aceea a lui Herod a dus la adâncirea apatiei.

Reflecționd asupra diferitelor situații, ajungem la concluzia că omul are croșete singur soarta, dar foarte adesea omul îl face răspunzător pe Dumnezeu, dar Domnul a dăruit omului o viață liberă.

Am putut constata, cu ce ostentare ei împotriva omenească ei demonică, Domnul a putut realiza planul său pentru izbăvirea umanității ei, în special, a comunității evreiești din Palestina. Ca exemplu poate servi opoziția domnitorului persan

"dar cumpeniia împărăției Persiei mi-a stat împotriva douăzeci de zile înainte de Mihail, una din cumpeniile cele mai de seamă, mi-a venit în ajutor" (Daniel 10,13).

Se întimplă, ei încă foarte des, că nu este rușine de natură nerezonabilă a omului, fiindcă *"Chiar ei cocostorul are cunoaște vremea pe ceruri în turturea, și cocorul are cunoaște vremea venirii lor în dar poporul Meu nu cunoaște Legea lui Dumnezeu"* (Ieremia 8,7).

"Omul are cunoaște dobitoacele, ei te vor învingea, păsările cerului, ei oia vor spune" (Iov 12,7).

O asemenea neînțelegeră îi caracterizează, ei mai ales în ziua de azi, pe mulți oameni, care sunt de părere că ei ar fi membrii familiei lui Dumnezeu. Acei care, de exemplu, în ce privește problema evreiască, în loc să acționeze în lumina "zorii", din vina lor sunt gonii în "necaș, negură, nevoie neagră, ei se vor vedea izgonii în întineric ei bezni" (Isaia 8,22) s-au regăsit în "întineric de afară" în care s-a prăbușit toată lumea necredincioșilor (Matei 8,12-15, 14-13, 40-43).

Nu-i de mirare că din inspirația diavolului se luptă cu Dumnezeu *"acum fraților, războaie tari ei iuierii învingătorii, pe care le-ai primit prin viață grai, fie prin Epistola noastră"* (II Tesaloniceni 2,15).

6. 6 Situația evreilor polonezi

În a doua Republică, după 1918, au avut un caracter public și de drept numai comunitățile recunoscute ca unități ale autonomiei locale, iar nu pe plan național.

Guvernul a respectat punctele tratatului de pace, referitoare la minoritățile naționale, inclusiv și cele referitoare la evreii polonezi. Evreii au avut deputații lor în ambele camere ale parlamentului polonez.

În anul 1931 parlamentul polonez a emis o lege, care anulează toate regulamentele discriminatorii ale cetățenilor din motive religioase, naționale și de rasă.

Între cele mai interesante organizații evreiești din Polonia a fost asociația evreilor ortodocși polonezi "Slomei emunei Israel" - în ebraică "Devotații legii" (acea-numita aguda).

Asociația a fost o filială a organizației mondiale "Aguda Israel" care funcționează la Viena din anul 1909. Ea a avut filiale în toate țările. Problemele confesionale au fost concentrate la Viena. Aguda a reprezentat ideea sionismului de pe poziția mesianică. Numai Dumnezeu poate, cu ajutorul lui Mesia, să-i readucă pe evrei în "+ara Sfântă". Atunci va suna glasul primumului, glasul goanei mesianice. Despre aceasta, de

la tribuna parlamentului, i-a informat pe deputații rabinul Perelmutter. Conform "Agudei" limba ebraică trebuie să rămână limba sursă a Liturghiei, în timp ce limba uzuală să fie Idic. Aguda s-a luptat împotriva concepției laico-politice a statului evreu, care ar fi un amestec ateu al omului și profeticiile mesianice. Aguda s-a luptat și împotriva onvriormontului laic și iarr. În Polonia Aguda se lupta pentru supremația (primatul) și cahaluri, ca și pentru egalitatea constituțională a evreilor. În decada a treia a secolului, "Aguda" cu toate formațiunile sale, a avut 500000 de membri activi.

Micșarea, care propăga asimilarea evreilor în Polonia, după ce în 1937 s-au unit diferite grupuri, sub denumirea "Uniunea Muncitorilor Uniți", recunoaște Polonia ca unică patrie. Onafară de aceste organizații au activat legal în Polonia și sioniștii generali sub denumirea "Organizația Sionistă din Polonia", organizația sionistă ortodoxă - "Mizrahi", partidul sionist al muncii "Hitahdut", uniunea sionistă generală "Bund", și Partidul General Evreiesc al Muncii, care activa sub influența Partidului Comunist Polonez, și-a fost interzis în anul 1934. Amintirile organizațiilor evreiești s-au format sub influența sionismului, ortodoxiei religioase, marxismului, asimilării și populismului.

Această clasificare a fost făcută de istoricul Simon Dubnov. Populismul naționalist sau autonomist se sprijină pe ideile politice ale lui Otto Bauer și Karl Renner asupra drepturilor minorităților naționale la autonomie culturală și națională. On ce privește rezolvarea problemei evreiești, populismul (folchismul) s-a situat pe poziția că poporul evreu este o realitate concretă și autohtonă și reprezintă în diaspora o diversitate cultural-confesională. Evreii n-ar trebui să creadă ontr-un viitor onceltror, prin crearea unui Stat Evreu, fiindcă după crearea unui asemenea Stat, el n-ar fi on stare să-i primească pe toți evreii din diaspora.

Populismul antisionist a fost adversarul teoriei și practicii asimilării evreilor și a constatat că trebuie să te naști ca membru al unui anumit popor, pentru că "nu poți veni la acest popor".

Fără piedici au acționat în Polonia "Fondul național" și "Fondul unității" (Cheren caiemet). "Fondul unității" a strâns donații pentru achiziționarea terenurilor și colonizării Palestinei. El strângea anual 8 milioane de zloturi pentru acest scop.

În perioada interbelică au activat în Polonia coteva zeci de partide cu multiple ramuri. Guvernul polonez a susținut emigrația evreilor, și mai ales noua organizație sionistă on frunte cu Jabotinski. Acest grup al sioniștilor-revizioniști a primit de la guvernul polonez în anul 1939 suma de 212000 zloturi din trezoreria statului, pentru finanțarea acestei organizații radicale. Pe lângă aceasta, ontre anii 1931 -

1934 luptătorii organizațiilor "Irgumirei leumi" și "Hagana" au beneficiat de instruirea militară on taberele armatei de la Rembertov, Andrychov și Vareovia. Abia după ce englezii au protestat și s-a pus capăt acestui proces.

De un sprijin asemănător s-au bucurat organizația de tineret a sioniștilor-revizioniști "Beitar", și organizația "Habuim", care se ocupa de instruirea tinerilor până la vârsta de 18 ani, on diferite profesii de care era nevoie on Palestina. În anii 1925 - 1926 on Palestina emigrează 26000 habuim. Ontre anii 1933-1936 emigrează 8707 de evrei, fiecare cu un capital minim de 1000 lire sterline. On total, capitalității evrei din Polonia au adus on Palestina 226 de milioane zloturi. Atunci rezervele de devize ale statului erau numai de 160 milioane de zloturi (anul 1936).

La 30 septembrie 1921 trăiau în Polonia 2,8 milioane de evrei. La ultimul recensământ se numără 3,1 milioane, iar în 1937 se evaluează 3,5 milioane de evrei, adică 10% din populația totală a Poloniei. On orace procentul evreilor era de 36,3%, on Vareovia 29,1%, adică 380000. Asta a dus la o asimilare lentă. În perioada interbelică emigrează legal și ilegal 394000 de evrei, și on urma Tratatului de pace de la Riga au emigrat on Polonia din Uniunea Sovietică on mod legal 330000 de evrei, iar on mod ilegal alte coteva mii.

Evreii au evaluat averea lor din Polonia, cu excepția provinciilor Silezia și Poznań, la 10 miliarde de zloturi. Ei dețineau 52% din comerț și 42% din industrie și meserii.

Sumele impozitelor oncasate constituiau 28% din veniturile bugetare. Ontre medici 33,5% erau evrei, ontre avocați 53%. Din 103 de teatre din Polonia 15 au fost evreiești, dintre care opt permanente. La sfârșitul anului 1938 evreii editează 160 de publicații cu un tiraj de 790000 de exemplare zilnic.

Antisemitismul din Polonia n-a avut o bază rasistă, mai curând una social-economică. Onafară de boicotul magazinelor și mutarea studenților evrei on brncile din spate, au avut loc și pogromuri la Peitica, Censtohova, Bjeșc, Minsc-Mazoviețchi și alte localități. Cel mai mare pogrom a avut loc la Institutul Politehnic din Lvov în anul 1936. Au fost maltratați 60 studenți, dintre care 15 au fost internați on spital.

Excesele au avut loc sub lozinca "evreii on Palestina". În perioada dintre luna mai 1933 până on luna august 1936, comunitățile evreiești onregistrează 1289 de răniți din rănirile lor. Propaganda antisemită din Germania nazistă s-a resimțit și on Polonia.

Cercurile progresiste au protestat împotriva acestor atacuri banditești. Ca o expresie a acestei poziții poate sluji declarația profesorilor și docenților universității vareviene din decembrie 1937 "On aprrarea culturii poloneze".

Chiar ei on Polonia, on enclava evreilor existau cercuri care oncercau sr-i oblige pe evrei sr emigreze on Palestina. Aici se poate vedea mona Domnului, care a dorit sr-i ocroteascr pe evreii din Europa.

6. 7 “Vîntorii”, dupr primul rzboi mondial

“Iatz trimet o muloime de pescari, zice Domnul, ei-i vor pescui< ei dupz aceea, voi trimite o muloime de vonzatori, ei-i vor vona, petoroii mumoii ei pe toate dealurile, ei on crzpturile stoncilor”
(Jeremia 16,16).

Activitatea vonrtorilor trebuie sr se extindr peste munioi (regate autocratice), trebuie sr-i izgoneascr pe evrei de pe toate dealurile (state mai puoin autocratice, republici ei monarhii constituionale), peeteri ei crprturile stoncilor (asociaioii obeteci, organizaioii politice ei confesionale e.a.m.d... unde evreii au oncerat sr primeascr asistenior socialr ei garanioii de siguranior). Dupr cum am menioinat, evreii au ispreit de mult prcatele strmoecilor, dupr principiul> “*Domnul este oncet la monie ei bogat on bunzate, iartz fzrdelegea ei rzvrtirea< dar nu ioine pe cel vinovat drept nevinovat ei pedepsecte fzrdelegile prinoilor on copii, ponz la al treilea ei al patrulea neam*” (4 Moise 14,18). “*Prinoii au moncat struguri acri (aguride), ei copiilor li s-au strepezit dinioii*” (Ezechiel 18,2). Psalmistul oi numeete pe evrei nebuni din cauza nelegiurilor (Psalmii 107,17-22) pentru acioiunile lor de negare ei a crucificrii lui Mesia, fiul Domnului (Luca 20,14-15< Faptele 2,22-23< 3,14-15< 5,30) ei pentru faptele rucinoase, prcate ompotriva legii alianioei cu Dumnezeu, pentru care au fost pedepsioi on “perioada prgonr”(din anul 607 onaintea erei noastre ponr on 1914), cond ei-au pierdut independenioa, oncepond cu anul 33 (cond casa lor a fost pustiitr) ponr on 1878, cond ia sforet dublul timp al milei (Zaharia 9,12).

Oncepond cu anul 1878 ei au suferit prima fazr a asuprii, numitr asuprirea lui Iacov (Jeremia 31,7). Cu ajutorul acestei presiuni, Domnul i-a silit sr emigreze ei sr revinr on Palestina. Se poate presupune, cr aceastr formr de presiune va dura ponr la revoluioia numitr armagheddon. A doua fazr a asuprii lui Iacov este descrisr de prorociei Ezechiel (38,8-12< 39,17-29), Zaharia (12,2-14) ei Jeremia (13,7) ei ia sforet on “ultimii ani” ai domniei rului pe prmont, adicr on ultima fazr a anarhiei. Biblia numeete atacul lui Gog ei Magog asupra teritoriului israelian - ultima fazr a asuprii evreilor.

On acest loc nu se poate scrie mai mult pe aceastr temr, pentru cr vedem lucrurile care se ferr la viitor, ca printr-o sticlr afumatr, aea cr le vedem neclar (1 Corinteni 13,12). Domnul se va servi de diferite mijloace pentru a-l

ajuta pe Israel sr recunoascr “*pe cel pe care L-au strzpus. Ol vor plonge, cum plonge cineva pe singurul lui fiu, ei-L vor plonge amarnic, cum plonge cineva pe un ontoi nzscut. On ziua aceea va fi jale mare on Ierusalim*” (Zaharia 12,10-11). Onafarr de aceasta, trebuie amintit faptul cr evreii, ompreunr cu alioi reprezentanioi ai omenirii, au ondurat suferinioele care au rezultat din acest blestem, on noua perioadr a “marii asuprii”.

Frrr ondoialr cr ei fascismul hitlerist, cu ura sa patologicr ompotriva evreilor, face parte din grupa “vonrtorilor”.

Reflecioiile noastre de ponr acum asupra antisemitismului ca motivaioie ne ajutr on mare parte sr onioelegem originea fascismului hitlerist. La urma urmei “pseudoprofesori ei aca-ziei oameni de etiinior” germani, ei publicietii de talia unui Huston Chamberlain, au fost aceia care au creat baza teoreticr a antisemitismului german.

On anul 1838, Chamberlain, un englez germanizat, publicr lucra-rea “Bazele veacului al XIX-lea”, unde oncercr sr demonstreze cr istoria mondialr este lupta neontreuptr ontre arieni ei semioi.

Dupr Chamberlain, germanii sunt cei mai nobili reprezentanioi arieni, on timp ce evreii cei mai proeti reprezentanioi semioi. Nu este sarcina noastr sr pronunior un verdict on problema rucinoasr a omenirii din veacul al XX-lea, istoria s-a pronunioat deja on aceastr privinior. Ca sr ne drm onsr seama de metodele monstuoase, folosite de fascietii hitlerietii pentru “soluioia finalr a problemei evreietii”, trebuie amintite coteva fapte, petrecute on Polonia, on districtul Lublin, unde a fost decisr soarta multor evrei europeni.

Linia generalr a politicii hitleriste a fost expusr on cartea “Mein Kampf”. Tezele principale ale lui Hitler despre dreptul rasei superioare ei mai tari de a asupri alte popoare, ei despre puritatea songelui narioiunii, au devenit baza dogmei de credinior ei a rasismului german.

Dour noioiuni teoretice ale raselor, ei anume “selecioia” ei “distrugerea”, au dominat “etiinioa” cot ei viaoia intelectualr ei politicr a Germaniei hitleriste.

Hitler a fost adeptul “biologiei aplicate”, atribuindu-ei dreptul de a nimici alte rase considerate inferioare. On convorbirea sa cu Rauenig, el s-a exprimat on felul urmrtor> “*Cine poate pune sub semnul ontrebrii dreptul meu de a distruge milioane de oameni de rasz inferioarz, care se onmulioesc ca insectele!*” El a atribuit evreilor o putere negativr, distructivr, dar on acelaci timp o putere uriaer.

Ontre altele, ei ar tinde spre o dominaoie mondialr. Pentru a pune la cale propaganda antisemitr Rozenberg fondeazr deja on 1924 la Mъnchen o

revistă de partid. În partidul național-socialist se înființează un birou de politici rasiale.

Conducătorii secesiunii au fost Streicher, Franc, Himmler, Ley și alții. La 30 ianuarie 1933, data preluării constituționale a puterii, începe să se realizeze programul partidului hitlerist. Evreii sunt eliminați din viața publică.

Al patrulea punct al acestui program declară că *“un evreu nu poate fi membru al poporului german”*, iar al cincilea punct declară că *“evreii nu pot ocupa funcții publice și, în nici un caz nu trebuie admisi să ia parte la viața socială și culturală”*. La 10 mai 1933 a avut loc în Piața Operei din Berlin arderea cărților autorilor evrei. Național-socialiștii au declarat că autenticele documente falsificate, ca de exemplu *“protocurile oniolepturilor din Sion”*, pe care le tipăresc în tiraje de masă.

Legile antisemite aprobate la 7 aprilie și 30 iunie 1933, cât și legile de la Nürnberg aprobate la 15 septembrie 1935, au oferit *“baza legală”* pentru discriminarea evreilor. Prima dispoziție a lui Hitler din 14 noiembrie 1935 despre legea cetățeniei decide cine este evreu și cine este metis de gradul întâi și doi (numărul lor era de 70000), și introduce noțiunea de semievreu și primite de evreu.

În 1939 au fost publicate sute de legi și dispoziții, care au îngreunat drepturile populației evreiești. Situația evreilor din Germania se poate descrie în modul următor: în anul 1933 - 80% din populația evreiască erau muncitori, meseriași, industriași, comercianți și oameni de afaceri. În anul 1938 din aceste categorii fac parte numai 10%, iar ceilalți erau angajați la lucrări publice. Din anul 1931 până la 1 iunie 1938 au existat în Germania 39552 întreprinderi evreiești. Până la 1 aprilie 1939 - 75% din aceste întreprinderi au fost jefuite. Până în 1935 evreii care emigrasero în Palestina aveau posibilitatea, prin exportul intern, să transfere o parte a averii (25%), iar la restul averii au trebuit să renunțe în folosul statului. În anul 1938 pierderile materiale ale emigranților constituiau 90%.

Acordul asupra transferului a fost valabil până la finele anului 1936, când național-socialiștii anulează acest acord. În perioada anilor 1933-1938 aproape o treime a evreilor, circa 190000, emigrează din Germania. În 1938 din Austria emigrează 65000 de evrei. Exterminarea evreilor este descrisă în partea a doua a acestei cărți, pe baza documentelor existente.

În ajunul războiului, asuprirea evreilor din Germania ia amploare. Ca pretext a servit următorul fapt: la 7 noiembrie 1938, evreul originar din Polonia Here Grinepan s-a revoltat un atentat asupra consilierului ambasadei

germane din Paris, von Rath. Ca răzbunare (conform raportului oficial al lui Heydrich) național-socialiștii profanează și incendiază în noaptea de 9 spre 10 noiembrie 101 sinagogi (noaptea de cristal), ucid coteva zeci de persoane și internează 20000 de evrei în lagre de concentrare. Heydrich afirmă că pierderile suferite de evrei în timpul pogromului se ridică la suma de coteva milioane de mrci. Goring a declarat la 12 noiembrie 1938, în timpul unei conferințe asupra problemei evreiești, care a avut loc din inițiativa lui: *“problema evreiască trebuie să fie abordată acum, și rezolvată într-un fel sau altul”*. În mai 1939 Streicher scrie într-un articol de fond al ziarului *“Stürmer”*:

“trebuie întreprinse o expediție războinică împotriva evreilor din Rusia și ei trebuie să fie tratați ca ucigași și criminali, condamnați la moarte și executați. Evreii din Rusia trebuie să fie nimiciți”.

6. 8 Statele Apusene și guvernele lor. Poziția lor în problema evreiască

În legătură cu pericolul care amenința pe evreii germani și a expansiunii eventuale a fascismului hitlerist în Europa, se pune întrebarea, ce au întreprins guvernele democrațiilor Apusene în acest timp în favoarea evreilor?

La 5 iulie 1938, din inițiativa lui Roosevelt, se convoacă o conferință internațională la Evians-les-Bains, la care au luat parte 32 de state, între care și coteva state europene. Pentru a putea înțelege mai bine situația, vom cita un fragment din cartea *“Israeli Mind”* - o conferință, care ar putea preveni nimicirea evreilor:

“este clar că israelienii învinuiesc în primul rând pe Germania național-socialistă. Dar, după părăsirea israelienilor, și alte popoare sunt vinovate de tot ce s-a întâmplat cu poporul evreu în timpul celui de al doilea război mondial. Israelitii, erudiții, între ei și mulți oameni de stat și cu influență asupra opiniei publice, cunosc foarte bine mersul conferințelor, care a avut loc la Evians-les-Bains, un oraș francez, în luna iunie 1938, vreo 4 luni după anelul (alipire). Atunci mai exista o oarecare speranță pentru a evita nimicirea evreilor”.

La Evians-les-Bains au sosit reprezentanții a 32 de state, pentru a decide cum ar putea fi salvați evreii din Reichul german și în ce măsură evreii ar putea duce o viață nouă în afara Germaniei.

Această conferință a fost organizată din inițiativa precedentului Roosevelt. La conferință au luat parte importante personalități: 3 ambasadori, 3 onțoși clerici, 13 trimiși speciali și 13 oameni de stat de rang

onalt. Lista statelor reprezentate la conferințor a fost destul de onsemnatr> Argentina, Australia, Brazilia, Columbia, Danemarca, Statele Unite, Marea Britanie, Franțoa, Belgia, Suedia, Norvegia, precum ei alte state din America latinr ei Africa. Toate aceste state erau privite ca “state de azil”.

La conferințor au luat parte ei 39 de organizațoi pentru ocrotirea refugiașoi, ontre care ei 29 de organizațoi evreieci. Delegațoi au prezentat declarațoiile unor martori oculari, precum ei drri de seamr, statistici ei fotografii, de unde s-a putut trage concluzia, firr puținor de trgadr, cr evreii care trriesc on Germania fascistr, ar fi condamnațoi la moarte, dacr nu li se dr posibilitatea de a prrri Germania< atunci autoritroile germane erau oncr dispuse sr permitr emigrarea evreilor. Problema principalr a fost> care iorrr e dispusr sr-i primeascr pe emigranșoi evrei.

On primele dour zile ale conferințoei s-a purtat o discuoie aprinsr asupra punctului cine trebuie sr prezideze conferințoa> Statele Unite, Franțoa sau Marea Britanie. On cele din urmr s-au decis on favoarea Statelor Unite. Pe urmr li s-a comunicat celor 39 de organizațoi, cr trebuie sr-ei prezinte cunoscut punctul lor de vedere on cursul unei dupr-amiezi, aea cr primii care au luat cuvontul aveau la dispozițoi cote 10 minute, iar ceilalșoi, ontre care ei reprezentanșoi Congresului Mondial Evreiesc, care reprezenta eapte milioane de oameni, au trebuit sr se mulțumeascr numai cu cote 5 minute. N-au primit cuvontul reprezentanșoi evreilor germani. Reprezentantei evreilor palestinieni, Goldei Meyerson (Meir), o oratoare cunoscutr pentru puterea ei de convingere ei naturaleșoe, i s-a retras cuvontul.

Numrrul evreilor de pe teritoriul de atunci a Germaniei era de 350000. On Austria trriau numai 222000 de evrei. Din aceste cifre se poate conchide cr primirea acestor refugiașoi evrei de crtre alte state n-ar constitui o povarr prea mare. Unii participanșoi la Congres au fost de prrere cr Statele Unite i-ar putea primi firr mari probleme pe toșoi refugiașoi evrei din Germania ei Austria (cu 20 de ani mai torziu, Statele Unite primesc cu ueurinșor 585000 de refugiașoi din Cuba ei Vietnam).

Dupr cuvontrile delegașoiilor organizașoiilor evreieci au luat cuvontul delegașoi statelor, adunașoi aici pentru rezolvarea problemei refugiașoiilor. Trimisul special al Statelor Unite, Myron Taylor, a declarat cr guvernul american anuleazr toate restricțoiile on privinșoa emigrșrii evreieci ei este gata sr primeascr anual 27730 de refugiașoi. Delegatul Canadei a declarat cr iorara sa poate primi numai iorrani cu experienșor, ei se etie prea bine cr aproape toșoi evreii din Germania ei Austria au fost oameni de afaceri sau liberi profesioniști, ei n-au avut nimic comun cu agricultura. On Brazilia s-a adoptat tocmai o lege, on baza crreia vizele de intrare puteau fi acordate

numai emigranșoiilor creștini. Australia, iorara unde on vremea aceea a fost lansatr lozinca “mrrirea populașoiiei sau pieirea” (atunci on iorarr, pe o suprafașor de 9 mil. de metri prtrașoi, au locuit numai 7,4 milioane de oameni), declarr cr iorara poate primi on decurs de 3 ani numai 15000 de emigranșoi.

Delegatul Franțoei declarr cr iorara sa a primit 200000 de evrei, ei cr a atins gradul de saturare, dar cum s-a dovedit, on acest numrr au fost inclui toșoi evreii francezi.

Anglia, patronul asuprișoiilor, a declarat cr majorarea numrrului emigranșoiilor evrei ar putea avea drept urmare aparișoa unui curent antisemit.

Elveșoa, iorara Crucii Roșei, declarr> “nemșoi nu vor sr aișr evrei, dar nici noi nu avem nevoie de ei”.

Nicaragua, Costarica ei Honduras declarr cr intelectualii ei oamenii de afaceri evrei sunt persoane non grata.

Republica Dominicanr s-a onvoit sr primeascr 100000 de evrei. Hotrrorea aceasta a fost primitr cu aplauze, fiind socotitr foarte nobilr.

N-a trecut onsr mult timp, ei aceastr iorrr ei-a arttat adevrrata fașor> s-au creat mari dificultșoi ei, on cele din urmr, Republica Dominicanr s-a declarat gata sr primeascr numai 500 de evrei.

Danemarca ei Olanda au fost singurele state care au deschis granișoele pentru primirea refugiașoiilor.

La sfocitul discuoiei s-a adoptat on unanimitate o declarașoiie, cr evreii pot emigra on alte iorri numai dacr plrtesc cheltuielile de transport.

Delegașoi Congresului au hotrrot on mod unanim cr formularea rezolușoiiei trebuie sr excludr orice referiri jignitoare la Germania.

Dupr “noaptea de cristal” (9-10 noiembrie 1938), cond geamurile sparte ale caselor ei magazinelor evreieci acopereau strșzile orașelor germane, mii de cetșoeni ai statelor democratice au semnat petișoi, on care cereau guvernelor lor sr deschidr granișoele pentru primirea refugiașoiilor. George Rouble, preedinteșoi comitetului internașoiional pentru refugiașoi, propune ca fiecare din cele 32 de iorri sr primeascr cote 25000 de evrei. Dacr numai jumrtatea acestor iorri ar fi acceptat propunerea, fiecare evreu german ar fi avut eansa sr rrrmonr on viașor, dar nici o iorrr n-a acceptat aceastr propunere. Ce-i drept, Anglia s-a oferit sr primeascr 9000 de copii evrei.

Golda Meir scria mai torziu> **“dupr Conferinșoa de la Evians a fost clar cr evreii nu pot conta pe nimeni”**.

Hitler a fost de prrere cr Conferinșoa de la Evians-les-Bains i-a lrșat monr liberr sr realizeze pogromul evreilor. Atitudinea guvernului francez a dovedit cr conducțorul german nu s-a oncelat on aprecierea situașoiiei. Ministrul de Externe francez oi scrie celui german urmșroarele> **“Nici o**

ioară care a luat parte la Conferințo n-a pus sub semnul ontrebării dreptul german de a ontreprinde ompotriva cetăoenilor sei măsuri pe care le crede de cuviniioz...”.

Muloi israelieni sunt de prrere cr, dacr delegaioii Conferințoei de la Evians ei-ar fi exprimat sprijinul lor pentru evreii germani, dacr ar fi protestat ompotriva purtrrii bestiale cu evreii germani, Hitler n-ar fi ondrrznit sr realizeze pogromul sru de exterminare.

Din descrierea de mai sus se poate trage concluzia cr aceastr conferințo n-a rezolvat nimic, a slujit numai ca paravan pentru linietirea opiniei publice, dar n-a ontreprins nimic pentru rezolvarea emigraioiei evreiecti. La aceastr Conferințo s-a onființoat doar un comitet (precedinte a fost ales norvegianul Nelson), care trebuia sr analizeze posibilităioile reale de primire ale refugiaioilor politici. Onafarr de aceasta, s-a onființoat un comitet compus din cinci membri> Statele Unite, Anglia, Franțoia, Scandinavia ei America de Sud. Un adept al lui Roosevelt, Rouble, a fost numit precedintele comitetului. Cond comitetul a elaborat un nou plan pentru primirea a cote 25000 de evrei de crtre anumite state (Anglia, Elveioia, Danemarca, Olanda ei Belgia), au respins aceastr propunere. Din Germania au fost deportaioi 17000 de evrei de cetrăoenie polonezr la staioiunea de graniio Zbaszyn. On aceastr garr ei au stat coteva luni, pentru cr guvernul polonez a refuzat sr-i primeascr frrr averea lor, care a fost confiscatr de naziet. Guvernul polonez a amenințoat cr dacr deportrriile din Germania vor continua, vor oncepe ei ei depotarea cetrăoenilor germani din Polonia.

Pe baza acestei reprezentri fragmentare a situaioiei evreilor onaintea exterminrii lor, se poate constata cr n-au avut altr cale, decot emigrarea on Israel. Trebuie remarcat faptul cr, on pofida tuturor greutăioilor cauzate de englezi, evreii care au dorit cu tot dinadinsul au ajuns on cele din urmr on Palestina, pentru a deveni pe urmr cofondatorii Statului Independent a Israelului.

CAPITOLUL VII

7. 1 Al doilea război mondial în Orientul-Apropiat

În anul 1939 în zona “semilunei verzi” Ai-au dobândit independența numai 4 state arabe. Arabia Saudită, Iemenul, Egiptul și Irakul. Aceste state erau înapoiate. Abia în anul 1933 s-a descoperit în Orientul Apropiat petrolul. Războiul în regiunea “semilunei verzi” a durat mai puțin decât în Europa, și anume de la mijlocul anului 1940 pînă la mijlocul anului 1943, înainte de toate în Africa de Nord, Siria, Irak, Sudan și în Orientul Apropiat. Evenimentele însemnate în zonă au fost asediul Tobrucului și, în octombrie 1942, lupta de la Al. Alamein, unde trupele Axei au suferit o înfrângere, care a dus în anii 1942-1943 la pierderea Libiei. La 13 mai 1943, corpul expediționar al lui Rommel capitulează, iar după operația din Tunisia trupele germane au fost silite să părăsească definitiv Africa de Nord.

În luna mai 1941, elementele prohitleriste din guvernul Rosezda Al-Gailani au organizat o revoltă în Irak. Germanii au acordat de la bazele lor aeriene din Siria (care se aflau sub administrația guvernului de la Vichy) sprijin aerian complotiștilor.

După lichidarea răscoalei, în noiembrie 1941, conducătorii principali ai complotiștilor, și anume primul ministrul Rosezda Al-Gailani și marele mufti de la Ierusalim Hadș Amin Al-Husein, au fugit în Germania, unde au rămas până la sfârșitul războiului.

Husein a înființat o unitate de luptă SS și l-a sprijinit activ pe Hitler și Musolini. Poziția sa antibritanică a avut ca urmare faptul că el a fost recunoscut drept conducător al arabilor palestinieni și purtător de cuvînt al lumii arabe independente.

După război, englezii l-au recunosct pe acest conducător prohitlerist ca reprezentant demn al palestinienilor și partener pentru tratativele asupra viitorului Palestinei. El a fost acela care, la finele anului 1935, a înaintat un ultimatum înaltului comisar, cerînd încetarea emigrației evreiești. Tot el a format un guvern majoritar arab în Palestina și a provocat tulburările sîngeroase de la Jaffa. Aceste acțiuni au influențat tratativele asupra viitorului Palestinei.

Ca rezultat al războiului mondial, alte state arabe au devenit independente> Siria, la 28 septembrie 1941 și Libanul, la 26 noiembrie 1941, dar armata franceză părăsește aceste țări abia în aprilie 1945.

Transiordania a fost trecută de către Liga Națiunilor sub mandat britanic în anul 1922. La 22 aprilie 1946 a fost proclamat Regatul Transiordania, iar începînd cu data de 24 ianuarie 1949, țara se numește Regatul Hașemit al Iordaniei. După al doilea război mondial există deja 7 țări independente arabe > Egiptul, Irakul, Siria, Libanul, Arabia Saudită, Iemenul și Iordania. La 22 martie 1945 aceste state formează Liga Arabă.

7. 2 Lupta pentru formarea Statului Israel

Sfîrșitul războiului mondial n-a dus la rezolvarea conflictului palestinian, dimpotrivă, lupta s-a întetit și mai ales terorismul a luat o amploare nemaîntîlnită.

Ambele părți au cerut înființarea unui Stat propriu. Pentru realizarea țelurilor sioniste, evreii aveau șanse mai mari, fiindcă erau mai bine organizați. Evreii posedau numeroase organizații paramilitare nelegale, aveau acces direct la fruntașii coaliției, iar moartea a 6 milioane de evrei a înclinat balanța în favoarea lor. Renumitul istoric iudeo-american A.M. Liliental, expert în problemele Orientului Apropiat, scria în cartea sa "Reversul medaliei" > Abia genocidul hitlerist a avut ca urmare acceptarea generală a visului despre un stat evreiesc (pag. 31-32).

În această formulare justă, găsim răspunsul la întrebarea de ce?

Fără împotrivirea și samavolnicia oamenilor, dacă oamenii ar înțelege semnele timpului și voința Domnului în această privință, n-am fi ajuns la o atît de umiltoare situație a omului din veacul al XX-lea, în care oamenii și nu Dumnezeu au pricinuit altor oameni o atît de cruntă soartă.

În timp ce ambele părți practicau un terorism crescînd, la 24 iulie 1946 Egiptul și Israelul se adresează la ONU, cerînd dezbateră problemei Palestinei în forul acestei organizații. După respingerea planului Grady-Morrison, elaborat de comitetul de anchetă anglo-american, de către ambele părți, Marea Britanie a predat la 24 februarie 1947 problema Palestinei forului Organizației Națiunilor Unite, fără însă a renunța la mandat. În august 1947 Liga Arabă, în ședința de la Aley în Liban, hotărăște întreprinderea inevitabilă a acțiunilor militare, precum și aplicarea hotărîrilor secrete ale conferinței de la Bludau. În afară de aceasta, Liga Arabă propune la ședința ONU un proiect, sub titlul "Sfîrșitul mandatului asupra Palestinei și proclamarea independenței".

Comitetul ONU, alcătuit din 11 state, n-a ajuns la un consens și propun la 1 septembrie 1947 împărțirea Palestinei în două state, sau crearea unei federații. La 29 noiembrie 1947 are loc la ONU votarea asupra raportului comitetului palestinian.

Adunarea generală aprobă cu 33 de voturi pentru, 13 contra și 10 abțineri, planul pentru împărțirea Palestinei în două state.

Pe baza rezoluției nr. 181 de la 29 XI 1947 evreii primesc o regiune cu suprafața de 14447 kilometri pătrați (42%), Ierusalimul și Bethleemul primesc un statut internațional. În statul arab ar trebui să locuiască 725000 de arabi și 10000 de evrei, iar în statul evreu 498000 de evrei și 407000 de arabi. În decembrie 1947 guvernul englez declară la ONU, că preconizează să pună capăt mandatului palestinian la 15 mai 1948. Autoritățile evreiești declară cu această ocazie mobilizarea generală și transformarea detașamentelor de auto-apărare într-o armată regulată. În același timp crește emigrarea legală și ilegală, mai ales a oamenilor tineri capabili să lupte. Înaltul comitet arab proclamă greva generală, care se transformă în tulburări sîngeroase. Lumea arabă declară protest. Autoritățile celei mai vechi universități din Cairo (1000 de ani), ale cărei hotărîri au fost obligatorii pentru toată lumea arabă, declară așa numitul "Djihad", adică Războiul Sfînt, fapt care are loc numai în cazul unor stări de necesitate și amenințări majore. În această situație se naște armata de eliberare arabă, cu susținerea activă financiară și militară a statelor arabe.

Unitățile militare evreiești > "Hagana", "Irgun cvei leumi" și "Stern" s-au folosit deasemenea de metode violente. Cu ajutorul acțiunilor teroriste ei au provocat exodul arabilor din regiunile controlate de evrei. Din această cauză au părăsit Haifa și Iafa 95% din arabi - 300000 de locuitori, creînd o problemă nouă, aceea a refugiaților palestinieni. În timpul primului război palestinian, peste 900000 de oameni au părăsit țara, adică 70% din arabii palestinieni. Azi Israelul afirmă că Liga Arabă a ordonat arabilor să părăsească țara, în timp ce arabii afirmă că teroarea grupurilor de luptă evreiești a fost pricina exodului.

La 14 mai 1948 mandatul britanic asupra Palestinei ia sfîrșit și ultimele trupe engleze părăsesc țara. În aceeași zi la Tel-Aviv, David Ben Gurion, în numele Consiliului Național evreiesc, care se transformă în Consiliu de Stat provizoriu, declară înființarea Statului Israel. În cele ce urmează cităm declarația de independență > la 29 noiembrie 1947 Adunarea Generală a Națiunilor Unite a luat hotărîrea înființării Statului evreu în Palestina. Apelăm la toți locuitorii statului să întreprindă totul pentru realizarea acestei hotărîri. Națiunile Unite recunosc dreptul poporului evreu de a reinvia statul său. Această recunoaștere este definitivă. Năzuința poporului evreu de a avea un stat independent, la fel ca toate popoarele lumii, rezultă din drepturile sale naturale. În concordanță cu aceasta, noi, membrii Consiliului Popular, reprezentanții Societății Evreiești în țara Israel, ne-am adunat azi, în ziua în care își pierde valabilitatea mandatul britanic asupra Palestinei, și proclamăm, pe baza drepturilor noastre naturale și istorice, ca și pe baza

hotărîrii Adunării Generale a Națiunilor Unite, înființarea Statului Evreu în țara Israelului. Noi declarăm că, începînd cu încetarea mandatului, astă noapte sîmbătă, în ziua a șasea a lunii iiar, a anului 5708, adică la 15 mai 1948, pînă la numirea organelor legale, prin alegerea adunării constituante de popor, nu mai tîrziu de 1 octombrie 1948, funcția Consiliului de Stat va fi exercitată de Consiliul Național Provizoriu, iar organul executiv va fi Comitetul Popular, guvernul provizoriu al Statului Evreu - Israel.

Statul Israel deschide granițele sale pentru revenirea evreilor din lumea întregă și va acționa pentru dezvoltarea țării și bunăstării tuturor cetățenilor< principiile fundamentale ale statului sunt libertatea, dreptatea și pacea - idealuri propovăduite de către prorocii Israelului. Se declară deplină egalitatea în drepturi cetățenești și politice a tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate, limbă, sex și religie< statul garantează libertatea religiei, conștiinței, limbii, culturii și se va îngriji de locurile sfinte ale tuturor religiilor. Statul evreu va rămîne fidel principiilor Națiunilor Unite.

Noi apelăm la Națiunile Unite să ajute poporul evreu în refacerea statului și să primească Israelul în sînul familiei națiunilor. Noi întindem mîna păcii și conviețuirii statelor vecine și apelăm la ajutor reciproc și colaborare cu poporul evreu în patria sa. Statul evreu este gata să aducă un aport la străduința comună pentru dezvoltarea Orientului Apropiat.

Noi apelăm la toți evreii din diaspora, să activeze pentru repatriere și edificarea statului, și să ne ajute în lupta pentru înfăptuirea visurilor noastre străvechi de reînviere a Statului Israel.

Fiind încrezători în providența Israelului, noi subscriem la declarația de față în timpul ședinței Consiliului Provizoriu al Poporului, aici, în patrie, în orașul Tel-Aviv, azi, vineri seara, în a cincea zi a lunii iiar în anul 5708, la 14 mai 1948.

În februarie 1949 Haim Vaitman a fost ales președinte al Statului. Pînă atunci el a fost, timp de 20 de ani, președintele Organizației Mondiale Sioniste. Organizațiile militare evreiești au ocupat toate orașele importante ale țării. La 15 mai 1948 Liga Arabă îndreaptă armatele sale în Palestina, pentru a garanta pacea în zonele lor de influență. Acesta este începutul primului război palestinian, care durează, cu întreruperi, un an.

Acțiunile militare s-au desfășurat nefavorabil pentru arabi, drept urmare statele implicate în conflict au încheiat un armistițiu cu Israelul, și anume> Egiptul - la 24 februarie 1949, Libanul - la 23 martie 1949, Transiordania - la 3 aprilie 1949 și Siria - la 20 iulie 1949.

La 20 septembrie 1948 Liga Arabă formează un guvern arab al Palestinei la Gaza, sub președinția politicianului prohitlerist Had Amin El-Husein.

La 1 octombrie 1948 a fost declarată "independența" întregii Palestine, care, în mod practic, n-a avut nici o importanță, fiindcă la 1 decembrie 1948

emirul Abdulah se autoproclamă rege, nu numai al Transiordaniei, ci și al întregii Palestine. În anul 1950 el anexează partea arabă a Palestinei la Transiordania.

Emirul Abdulah este declarat trădător al cauzei arabe, și la 20 iulie 1951 își pierde viața într-un atentat la Ierusalim. La 29 februarie 1949 Israelul este recunoscut de facto de către Anglia, iar în anul 1950 - de jure. Astfel s-au normalizat relațiile reciproce.

7. 3 "Expansiunea" sraelului?

La 29 octombrie 1956, cu ocazia disputei asupra canalului de Suez, armata israeliană a fost angajată într-un așa-numit război preventiv cu Egiptul, dar sub presiunea ONU se retrage în decembrie 1956 din peninsula Sinai, pe care a ocupat-o în timpul acestui război.

La 2 iunie 1964 se înființează Organizația de Eliberare a Palestinei (PLO). La 3 septembrie 1964, la Damasc, Frontul Revoluționar Palestinian, într-un memorandum, prezentat la a doua Conferință la nivel înalt, cere ca eliberarea Palestinei să fie tema principală a acestei conferințe. Pînă în anul 1965 cele mai serioase incidente au avut loc la granița între Israel și Siria, pe urmă la granița cu Iordania, unde Organizația militară palestiniană Al-Fatah a avut bazele sale militare, de unde săvîrșeau atacuri împotriva Israelului. După represiunea sîngeroasă a regelui Iordaniei Husein împotriva fedainilor, la această graniță a început să domnească liniștea.

La 16 mai 1967, sub presiunea Egiptului au fost retrase unitățile ONU de la linia de demarcație din peninsula Sinai. La 22 mai, Naser declară închiderea golfului Acaba pentru vasele israeliene și străine cu destinația Israel. El declară în mod public că toți evreii din Palestina vor fi nimiciți. La 5 iunie începe așa-numitul "război de șase zile", un "blițerig", în cursul căruia Israelul anexează înălțimile Golan și malul de vest al Iordanului, incluzînd partea iordaniană a Ierusalimului.

Astfel Israelul ocupă un teritoriu cu mult mai mare decît cel, care i-a fost acordat de Rezoluția ONU din 29 noiembrie 1947. La 6 octombrie 1973 Țările Arabe încep pe neașteptate a patra "rundă" a războiului arabo-israelian. Acest război a început la "Iom-chipur" (ziua concilierii), și după părerea Goldei Meir a fost cel mai greu război pe care l-a dus Israelul vreodată (discursul de la 17 octombrie 1973). După ce Israelul a cucerit Peninsula Sinai, și armata a traversat Canalul de Suez, luptele încetează, sub presiunea Consiliului de Securitate ONU, la 24 octombrie.

În aceste împrejurări, arabii măresc considerabil prețul petrolului și micșorează în mod drastic exploatarea zăcămintelor de petrol, ceea ce a dus la o recesiune economică, mai întîi în țările Apusene și apoi în lumea întregă. O consecință a neconținutelor războaielor a fost problema refugiaților și o mare parte a populației arabe palestinieni s-a mutat în alte state arabe.

La 31 mai 1967 UNRRA (United Nations Relief and Rehabilitation Administration) a înregistrat în cartoteca sa 1344576 de palestinieni, dintre care 856000 primesc ajutoare de la această agentură.

În anul 1970 numărul refugiaților era de 307824 în Gaza, 269065 în Iordania de Vest, 478369 în Iordania de Est, 151730 în Siria și 168927 în Liban. La sfârșitul anului 1981 în Israel locuiau 550800 de palestinieni, în Iordania de Vest - 725000, în Gaza - 450000, în Iordania - 1148334, în Siria - 222525, în Libia - 23759, în Egipt - 45605, în Arabia Saudită - 136779, în Emiratele Arabe Unite - 36504, în Bahrein - 2000, în Oman - 50706, în SUA - 104856 și în alte țări - 140110. În anii 1948 și 1952 apar legi care îngăduiesc tuturor evreilor din diaspora să se stabilească în Israel.

În perioada de la 15 mai 1948 pînă la 1 ianuarie 1958 emigrează în Israel 905700 de evrei, în 1958 - 27100, în 1959 - 23300 și în 1960 - 24500. În ziua proclamării independenței, evreii reprezintă deja 50,7% din populația țării. Între anii 1960 - 1981 s-au născut în Israel 708000 de persoane. În anul 1984 Israelul are 4110000 de locuitori, dintre care 3407000 sunt evrei.

Numărul locuitorilor Ierusalimului în ultimii 185 de ani

anul	evrei	musulmani	crestini	în total
4000	2000		2750	8750
6500	11000		4500	22000
7500	40000		13000	60500
1931	54000	20000	19000	93000
1946	99000	33500	32000	164500
1961	165000	50000	130000	228000
1967	196500	60500	10800	267800
1985	328000	115700	14000	457700

Între anii 1948 - 1990 s-au născut în Israel

1948--1951 - 688000
 1952--1959 - 272000
 1960 - 1969 - 374000
 1970 - 1979 - 346000
 1980 - 1989 - 154000
 1990 - 1996 - 737000

7. 4. Israelul și vecinii arabi

În anul 1978 a avut loc o schimbare istorică în relațiile dintre Egipt și Israel, marcată de vizita președintelui Sadat la Ierusalim. În anul 1979 Israelul și Egiptul subscriu și rectifică tratatul de la Camp-David, unde au căzut de acord asupra “bazelor păcii în Orientul Apropiat” și “bazele încheierii unui tratat de pace între Israel și Egipt”.

Pe baza acestor principii, între cele două state a fost încheiat un tratat de pace. Repercusiunile acestui tratat sunt cunoscute, așa că nu le vom trata în detaliu. Pînă la 1 mai 1982 Israelul a înapoiat Egiptului toată Peninsula Sinai. Treptat, dar în mod consecvent, Egiptul își recîștigă echilibrul în toate domeniile vieții naționale și de Stat, fapt ce reprezintă un semn vizibil al acceptării de către Dumnezeu a politicii egiptene față de Israel. Această graniță a Israelului este în Ziua de azi cea mai liniștită.

Temîndu-se de represalii israeliene, Siria a controlat strict formațiunile palestiniene care se aflau pe teritoriul său, și nu le permitea să întreprindă acte teroriste pe teritoriul Siriei.

Libanul dezarmat a devenit arena unui război civil, care durează de mulți ani. După înfrîngerea lor din Iordania, palestinienii au transferat în anul 1976 bazele lor în Liban. Acolo a fost și sediul tuturor fracțiunilor militare ale Frontului de Eliberare Palestinian. De acolo au fost întreprinse acte teroriste împotriva localităților situate în regiunea de graniță din Galileea, de exemplu masacrul copiilor, al sportivilor israelieni la München, atacuri cu bombe ș.a.m.d.

Aceste acțiuni s-au extins și asupra țărilor europene > la Viena au fost uciși sportivi evrei, au fost atacate cu bombe sinagogi (la Paris), deturnate avioane, atacați diplomați, acte ce au influențat negativ opinia publică mondială. Chiar statele arabe au trebuit să se delimiteze de teroriștii palestinieni.

Prin aceasta se poate explica în parte primirea prietenească a corpului expediționar israelian de către populația libaneză, cînd acesta a ocupat o parte a țării la 5 iunie 1982. Nu s-a ajuns la o luptă serioasă a trupelor israeliene cu cei 35000 de soldați sirieni staționați acolo, cu toate că Israelul a dezorganizat, iar pe urmă a distrus bazele de rachete pe care sirienii le-au instalat cu atîtea sacrificii. În sînul PLO izbucnesc lupte fratricide, care duc la autodistrugerea acestei organizații. Sub presiunea sirienilor s-a ajuns la un armistițiu. După ultimatumul israelian, fedainii palestinieni se retrag din Liban în condiții onorabile. Armata israeliană ocupă și mai departe poziții strategice în Libanul de Sud, și situația de acolo rămîne în continuare instabilă. Cu toate acestea, și această parte a graniței israeliene a devenit mai

sigură, cu ajutorul aliaților creștini din Liban, precum prezice prorocirea> “Iacov se va întoarce iarăși, va avea odihnă și liniște< și nu-l va mai tulbura nimeni” (Ieremia 30,10). Cu aceste însemnări vom încheia relatarea “sumară” a evenimentelor legate de înființarea statului independent evreu, și de luptele pentru apărarea sa în războaiele împotriva a 200 milioane de arabi.

7. 5 Patru minuni în Israel

În anul 1974 profesorul Pinchas E. Lapide de la universitatea Bur Illan (de lângă Tel-Aviv) a ținut un discurs intitulat “Patru minuni în Israel”. În cele ce urmează redăm textul discursului, cu unele prescurtări.

Statul Israel este unul dintre cele mai mici state din lume. Teritoriul său reprezintă cam jumătate a teritoriului Elveției, iar numărul locuitorilor este mai mic decât cel al Berlinului. Israelul are foarte puține surse de apă și minerale. În nici o altă limbă, în afară de cea ebraică nu există 11 denumiri pentru “ploaie” și patru pentru “rouă”.

După asasinările în masă, pe care le-au săvârșit național-socialiștii, evreii au deschis larg granițele statului lor. În Israel călătoresc tot mai mulți turiști, pelerini, diplomați și adepți germani ai Bibliei.

Evreii sunt optimiști și, cu toate că trăiesc între popoare dușmănoase, ei speră într-o viață pașnică.

În comparație cu cei 4000 de ani ai istoriei Israelului, ultima etapă a independenței sale merită respectul întregii lumi. Pinchas E. Lapide se rezumă în discursul său la două cuvinte> **patru minuni**.

Prima minune este reînvierea limbii ebraice, care era socotită o limbă moartă. La începutul secolului XX nici un copil evreu nu putea numi ebraica limba sa maternă. Repatriații evrei au venit din 121 de țări, și vorbeau 70 de limbi diferite. Toți filologii, oamenii de știință, literații și lingviștii afirmau că această limbă moartă nu poate fi reînviată și nu corespunde condițiilor și dezvoltării sociale moderne. Azi toate operele științifice ale universității, în diverse ramuri, ca agricultura, istoria, paleontologia, se scriu în limba ebraică. Elevii israelieni reușesc să citească fără nici un efort în timpul unei excursii la muzeu, manuscrisele biblice, găsite la Marea Moartă, redactate în timpul lui Isus, cum ar citi o gazetă.

În parlamentul evreiesc se dezbate în această limbă probleme politice și economice și evenimentele curente. În ciuda părerilor celor mai renumiți oameni de știință, limba moartă a reînviat, fapt ce poate fi considerat ca o minune. **A doua minune** este noua pătură a societății evreiești>țărani.

În țările diasporei, cu mici excepții, n-a existat o pătură țărănească evreiască. Având în vedere că fără țărânie un popor nu poate exista,

pionierii sionismului au hotărât să pregătească o parte a evreilor din Europa centrală pentru această profesie. În această parte a Europei locuiau atunci 80% din evreimea mondială.

Sociologii și antropologii au afirmat că “un astfel de experiment n-a avut niciodată succes. Există procese de urbanizare, care rezultă din exodul în masă a locuitorilor din sate în orașe, și pînă acum nimeni n-a observat fenomenul opus, adică fuga din oraș în sat, de aceea vă sfătuim să vă lăsați de această treabă, fiindcă e sortită eșecului”.

În anul 1974 în Israel exista deja un sfert de milion de țărani, ai căror părinți și bunici au locuit în orașe, și care nu aveau cunoștințe despre creșterea animalelor sau agricultura. Țăranii israelieni se deosebesc de cei din alte țări, fiindcă au studii superioare. În timpul serii citesc cărți în original, avînd în vedere, că în chibuțurile (gospodăriile colective) sunt nu numai biblioteci bine aprovizionate, ci și muzee, iar viața culturală și artistică înflorește.

Mulți scriitori și artiști sunt originari din pătura țărănească. Agricultura israeliană, care a devenit cea mai productivă din lume, a avut ca rezultat eliminarea dependenței de importul produselor agrare, ba mai mult, Israelul este în stare să exporte anumite produse.

Astfel israelienii au devenit, ca și în perioada biblică, țărani și păstori.

A treia minune este reînvierea poporului. În anul 1949, adică un an după recîștigarea independenței, cînd evreii au sosit din 121 de țări, în Israel s-au aflat, timp de opt luni, antropologi americani și scandinavi. Ei au încercat să analizeze cum din acest conglomerat de emigranți din lumea întregă se poate forma un popor.

Înainte de întoarcerea, conducătorul acestui grup a declarat> “Noul Stat Israel ne-a impresionat mult, dar un lucru nu există aici - un popor. Cetățenii săi au venit din 90 de state, și este nevoie de procese de transformare care va dura cel puțin 200 de ani, pentru ca din acest amestec să iasă un popor autentic”.

Ca exemplu, referindu-se la grupurile etnice din America, el spunea> “sunt de părere că dacă spre sfîrșitul secolului XXI vă veți adapta și veți deveni israelieni autentici, vă veți putea socoti fericiți”.

Cînd, după 23 de ani, același grup de oameni de știință a revenit în Israel, și timp de două luni a făcut cercetări, au ajuns la concluzia că, în pofida “prorocirilor” lor, în Israel are loc o integrare rapidă psihologică și demografică a poporului, care se compune dintr-o adunătură de oameni din cele mai diferite culturi, limbi și civilizații din cinci continente și 121 de state. La unitatea acestor oameni a contribuit pericolul la care au fost supuși tot timpul. Răul pricinuit Israelului de dușmanii săi, s-a transformat în bine< n-ar fi și asta o minune ? se întreba profesorul Lapide.

A patra minune este puterea de apărare a Israelului. După proclamarea Statului Israel la 14 mai 1948, experții militari preziceau un sfârșit iminent al acestui Stat. Lordul Montgomery, comandantul suprem al armatei britanice în al doilea război mondial, un excelent cunoscător al balanței de putere din Orientul Apropiat, a fost și el de aceeași părere. La Conferința internațională de la Londra el declara la 14 mai 1948> “a venit sfârșitul evreilor”. :i nimeni nu l-a contrazis. În întreaga regiune a Orientului Apropiat numai 2,5% au fost evrei, iar armata Israelului a fost de 40 de ori mai mică decât cea arabă. Strategii militare au prezis sfârșitul Israelului și în timpul războaielor următoare din 1956, 1967 și 1973, dar niciodată aceste preziceri nu s-au adevărit. Ultimul război a fost cel mai periculos, fiindcă armatele unite arabe au atacat prin surprindere Israelul, anume atunci, în timpul marelui post de Iom Chipur, ziua pocăinței și reculegerii. Dușmanii au avut mai multe tancuri și avioane decât Hitler când acesta a atacat Uniunea Sovietică în anul 1941.

Israelul s-a apărat la început, apoi a trecut la contraofensivă și în cele din urmă s-a încheiat un armistițiu. Trebuie menționat faptul că, numai în Peninsula Sinai, Israelul a acaparat arme în valoare de 2 miliarde de dolari. Dacă arabii ar fi folosit acești bani pentru îmbunătățirea vieții palestinienilor, fiecare palestinian ar fi avut o casă proprie, și ar fi putut declara război adevăraților dușmani> tuberculozei și sifilisului.

Ultimul război purtat de evrei în trecut, a fost războiul dus sub conducerea macabeilor împotriva Siriei și Greciei în anul 160 înaintea erei noastre. 2000 de ani ei n-au avut o stemă de stat, o armată sau o fișie de pământ, pe care să trebuiască s-o apere. O proporție asemănătoare (1>40) exista atunci când mica Iudeea a luptat sub conducerea lui David, împotriva filistenilor. Atunci Iudeea a ieșit învingătoare și Ierusalimul a devenit capitala statului, și a fost introdusă, ca și în prezent, limba ebraică ca limba oficială. Israelul poate atribui toate victoriile numai unui și aceluiași Apărător, la care s-a referit David în Psalmi. Când evreii au început reîntorcerea în patrie ei au găsit-o complet pustie. În Galileea erau numai mlaștini, iar în partea de sud, pustiu.

După cel de al doilea război mondial s-au repatriat victimele războiului, care, după eliberarea din lagărele de concentrare, aveau mai multă nevoie de îngrijire medicală, dar ei au devenit constructorii noului Stat. Din statisticile publicate, oricine se poate informa ce transformări radicale au avut loc în Israel. Prorocirea Bibliei că, mai devreme sau mai târziu, țelul de a reclădi Israelul va fi realizat, s-a adevărit.

7. 6 Israelul "ca povară"

“Iată, voi preface Ierusalimul într-un potir de amestecare pentru toate popoarele de împrejur, și chiar pentru Iuda, la împresurarea Ierusalimului. În ziua aceea voi face din Ierusalim o piatră grea pentru toate popoarele. Toți cei ce o vor ridica, vor fi vătămați, și toate neamurile pământului se vor strînge împotriva lui”

(Zaharia 12,2-3).

Cît de potrivite sunt cuvintele citate în legătură cu situația Israelului între țările comunității mondiale, care este complet dezorientată în problema palestiniană. Criza din Orientul Apropiat, ca în nici o altă regiune, și mai cu seamă conflictul arabo-israelian, reprezintă o mulțime de probleme diferite, în fața cărora lumea este dezorientată. Ca exemplu, pot fi citate datele ONU pentru perioada dintre anii 1947-1965 (după 1965 cifrele se multiplică). Pînă în anul 1965 organismele de bază ale ONU și comitetele ei principale s-au ocupat de problema palestiniană la 985 de ședințe, cinci agenți ai Organizației Națiunilor Unite realizează programele care au o legătură directă cu problema palestiniană. Au fost propuse 500 de proiecte, dintre care 139 au fost formal probate. Nici o altă țară n-a fost atît de mult criticată, avertizată și condamnată ca Israelul.

Este de-a dreptul de neînțeles faptul că tabăra arabă este de atîția ani schimbată. Ca un exemplu clar al acestei stări de lucruri, poate servi atitudinea țărilor arabe în timpul conflictului libanez. Conducătorii PLO au trimis apeluri desperate către lumea arabă pentru degajarea fedainilor, încercuți în Beirutul de Vest. Arafat a cerut o intervenție politico-militară concretă, incluzînd ca armă și embargoul de petrol, dar înafară de ajutor material, care însă a căzut în mîinile armatei israeliene, nimeni nu i-a ajutat pe palestinieni. În legătură cu această situație se pun mai multe întrebări. De ce tabăra dușmanilor Israelului a fost așa de scindată? De ce regele Husein a ordonat o atît de crudă reprimare a palestinienilor din PLO, staționați în Iordania? De ce PLO se autodistruge în lupte fratricide? De ce cei mai mari dușmani ai Israelului, Irakul și Iranul lui Homeini duc de opt ani un război sinucigaș?

Întrebarea “de ce?”, o mai putem pune foarte des, și putem primi cele mai felurite răspunsuri. Lumea a încetat de mult să se mire de aceste fenomene incredibile. Ea s-a mirat și se miră și acum de descrierile biblice și se îndoiește de autenticitatea lor, parcă ar fi de necrezut, ca Filistenii și

Medianiții, în loc să lupte împreună împotriva Israelului, s-au luptat unul împotriva celuilalt. Oare este asta posibil, ca Ghedeon, cu numai 300 de soldați, să învingă atât de mulți dușmani ? Samson și alți conducători au învins și ei în astfel de condiții. Astăzi lumea nu vrea să vadă că și acum se săvârșesc minuni. Mulți sunt de părere că succesele Israelului se datoresc înțelepciunii și vicleniei lui, sau ocrotirii aliaților săi, dar numai Sfânta Scriptură poate rezolva aceste enigme.

În cele ce urmează cităm numai câteva dintre numeroasele constatări competente > *“Voi da pace în țară, și nimeni nu vă va tulbura somnul... sabia nu va trece prin țara voastră. Veți urmări pe vrăjmașii voștri, și ei vor cădea uciși de sabie înaintea voastră”* (Levit. 26,6-8).

Aceste atacuri ale lumii arabe împotriva Israelului pot fi numite înnoirări ușoare, și Iehova călătorește pe acești nori spre Egiptul (lumea) simbolic.

Nimeni nu este în stare, să se opună evoluției triumfale a planului Său în privința poporului evreu. Naziștii și-au croit drum prin Ucraina până în Caucaz, prin regiunea cu o compactă populație evreiască. Când însă armata generalului Rommel încearcă să învinză din Africa de Nord prin Egipt în Palestina, pentru a nimici evreii de acolo, ea a fost zdrobită în luptele de la El-Alamain, și a fost nevoită să capituleze la 13 mai 1943, ceea ce a influențat tot atât de mult cursul celui de al doilea război mondial ca și bătălia de la Stalingrad. Câte suferințe și tragedii ar putea fi evitate, dacă lumea arabă s-ar fi resemnat cu existența Israelului, fiindcă, vor ei asta sau nu, mai devreme sau mai târziu, vor trebui să se resemneze cu această stare de lucruri. Țările arabe suportă consecințele care rezultă dintr-o falsă evaluare a situației, purtându-se astfel cum a descris prorocul > *“Voi înarma pe Egipteni unii împotriva altora, și se vor bate frate cu frate, prieten cu prieten, cetate cu cetate, împărăție cu împărăție... căpeteniile semințiilor duc Egiptul în rătăcire. Domnul a răspândit în mijlocul lui un duh de amețeală ca să facă pe Egipteni să se clatine în toate faptele lor, cum se clatină un om beat și varsă”* (Isaia 19,2, 13-14).

Cu toate dovezile clare ale Cuvântului dumnezeiesc în privința Israelului, mulți simpatizanți creștini ai poporului evreu ajung în încurcătură, când presa aduce pe primul plan fapte care discreditează Statul Israel, armata, administrația și politica sa. Conducătorii religioși, în cea mai mare parte, nu acordă atenție prorocirilor despre Israel, și cei mai mulți ignoră cuvântul Domnului în această chestiune. De aceea noi nu trebuie să ne îndoim, și noi trebuie să ne înarmăm cu argumentele corespunzătoare, pentru ca credința noastră să aibă și în acest domeniu baze cinstite, la care ne cheamă Cuvântul Domnului.

7. 7 Analiza obiecțiilor

“Veniți totuși să ne judecăm, zice Domnul”

“Ci cercetați toate lucrurile, și păstrați ce este bun”

(Isaia 1,18; 1 Tesal. 5,21).

Dacă studierea Bibliei nu era totdeauna necesară, în ultimul timp aceasta a devenit o necesitate. De ce ?

În grădina Eden Domnul a vorbit > *“Vrăjmășie voi pune între tine și femeie, între sămînța ta și sămînța ei. Aceasta îți va zdrobi capul, și tu vei zdrobi călcîiul”* (Geneza 3,15). Începînd cu Edenul și pînă în zilele noastre durează fără întrerupere lupta Binelui cu răul și adevărului cu minciuna. Urmașii femeii se slujesc de arma adevărului și dreptății, în timp ce arma diavolului și sămînței sale este minciuna, prin care *“dumnezeul veacului acestuia a orbit mințile necredincioase ca să nu vadă strălucind lumina Evangheliei”* (2 Corinteni 4,4). În așa fel *“măhrama acoperă toate popoarele și învelitoarea care înfășoară toate neamurile ?”* (Isaia 25,7).

Evenimentele din “epoca robelor”, a lagărelor de concentrare și a altor unelte ale “dumnezeului veacului acestuia” dovedesc că trăim în epoca finală. *“Arătarea lui se va face prin puterea Satanei, cu tot felul de minuni, de semne și puteri mincinoase”* (2 Tesaloniceni 2,9).

Nu trebuie să ne mirăm, căci cu toate că se înregistrează o colosală dezvoltare a științelor, ce îngrădește sfera de activitate a diavolului, omenirea mai este învăluită de întunericul minciunii. Sarcina dezbaterilor noastre a fost, să aducem lumina în întunericul care învăluiește îndeosebi pe evrei. Se poate că în parte am reușit, totuși, să ne descurcăm în acest labirint al încurcăturilor și confuziei ce mai domină în această problemă.

De ce sionismul este combătut ca o mișcare politico-socială cu atîta înverșunare ?

Sionismul a luat ființă pe baza concepției iudaice a “poporului ales”, despre care ne și învață Biblia. La Primul Congres Sionist din Bazel (1879) s-a înființat organizația sionistă mondială și s-a adoptat un program care a proclamat că țelul este *“înființarea Statului Evreu în Palestina și revenirea tuturor evreilor, împrăștiati în toată lumea”*.

După crearea Statului Israel, țelul următor a fost *“consolidarea statului și unității poporului evreu”*.

Al XXV-lea Congres Sionist (1961) a anulat teza că toți evreii trebuie să trăiască pe teritoriul Israelului, și declară că va lupta împotriva asimilării evreilor din diaspora.

Al XXVI-lea Congres (1965) a aprobat un nou program și a obligat organizațiile sioniste să activeze pentru întărirea “evreimii mondiale”, afirmând că statul Israel este garantul înfăptuirii acestui țel.

Acestea sunt păcatele cardinale ale sionismului ! Trebuie să ne îndoim dacă asupra unei alte mișcări cu un program similar s-ar pronunța asemenea acuze.

Conform declarației făcute de Igal Alon la Adunarea Plenară a Națiunilor Unite, la 30 septembrie 1975, esența sionismului constă în străduința de a realiza viziunea generală a profeților Israelului.

Sionismul afirmă că Mesia va aduce pacea pe pământ (Isaia 9, 6-7) prin alinața Domnului nu numai cu Israelul, ci și cu toate neamurile, care vor veni să-L caute pe Dumnezeu (Isaia 60,1-3< Zaharia 8,20-23< Psalmi 67), și cu acest scop se vor adresa către Sion și Ierusalim (Isaia 2,2-4).

Organizația sionistă nu este o organizație mondială, ci o alianță a diferitelor fracțiuni laice și religioase. Există și destul de numeroși oportuniști de diferite ranguri între evrei. Cum arată istoria acestei mișcări, în sinul organizațiilor fierbe ca într-un cazan. Numai datorită amenințărilor dinafară și a țelurilor mai înalte, sioniștii au putut conviețui într-o unitate relativă.

Dacă analizăm diversele metode de asupraire ale “vânătorilor” ajungem la concluzia că sionismul a apărut, în oarecare măsură datorită antisemitismului. Ura provocată de diavol împotriva evreilor s-a dovedit a fi un mijloc, care a dus la consolidarea poporului. Dumnezeu a transformat tot răul și toată ura împotriva acestui popor în bine, căci “*omul Te laudă chiar și în mînia lui, cînd Te îmbraci cu toată urgia Ta*” (Psalmi 76,10).

Sionismul este atacat de pretutindeni cu o ură aproape patologică. Rasismul este urît de toate popoarele, de aceea inamicii evreilor nu pot să-i atace în mod deschis, pentru particularitatea lor națională, sau pentru faptul că au domiciliul lor în Palestina.

Sloganul antisemiților, că sionismul este o variantă a rasismului, le slujește ca o scuză. Acest slogan a stat la baza Rezoluției Nr. 10 a Națiunilor Unite de la 2 septembrie 1975, unde se afirmă că sionismul este o formă a rasismului. Ura rasială izbucnește la membrii unui grup etnic din cauza amenințării reale sau imaginare a unei alte culturi. Rasismul este un produs al ignoranței, fricii și, foarte des, al invidiei, care stimulează ura, degradează și înjosește pe oameni în demnitatea lor. Stilul de viață al evreilor stimulează dezvoltarea acestui popor, și de aceea așa de mulți evrei ocupă poziții atât de importante în comerț, finanțe, politică, justiție, medicină, știință și artă. De aceea ei sunt invidiați de către naționaliștii

extremiști din țările unde s-au stabilit. Conform opiniei naționaliștilor, sionismul internațional susține pe dușmanii lor, adică pe evrei, în țările unde s-au stabilit.

Asta duce la boicot, și dacă situația este prielnică, la violență. Naționaliștii ațîță pe oamenii din straturile sărace și inferioare ale societății la săvîrșirea actelor teroriste, pentru a da frîu liber instințelor lor josnice. Asta s-a adevărit în Germania, unde naționalismul a atins forme radicale.

Socialismul extrem, de diferite orientări, de la aripa dreaptă a partidului laburist pînă la revoluționarii radicali, nu ocupă față de sionism o poziție unitară. Partidele de extremă stîngă care propagă un regim totalitar și un stat unde drepturile individuale îi sunt subordonate, și în special anarho-sindicaliștii, susțin antisemitismul, declarînd că luptă împotriva sionismului reacționar. Ei consideră că sionismul reprezintă un pericol pentru schimbările revoluționare, și că sionismul slujește întăririi capitalismului în Israel și al evreilor din toată lumea. Războiul împotriva sionismului nu poate fi dus pe plan religios, fiindcă cea mai slabă latură a ateismului militant, care afirmă că lupta pentru împlinirea visului despre o societate liberă, este faptul că nu ține seamă de gradul religiozității în lume. Din această cauză, antisemiții se slujesc de sloganul că sionismul ar fi rasism, pentru a purta lupta pe acea bază politică, care le convine.

Luptătorii naționalismului palestinian sprijină Declarația Organizației pentru eliberarea Palestinei, care a fost recunoscută de toate Statele Arabe, cu o singură excepție. În articolul 20 al acestei declarații se neagă existența poporului evreu. Repatrierea evreilor este calificată ca o invazie sionistă.

Pe baza articolelor 15 și 16, este de datoria arabilor să elibereze Palestina de sub ocupația sionistă. Am menținut numai cîteva cauze ale urei antisemite, precum și așa-zisele argumente ale adversarilor sionismului.

Cum se pot explica acțiunile militare ale armatei și unor agenți ale aparatului represiv israelian?

“Harta mare atlantică” recunoaște dreptul fiecărei națiuni la independență în patria istorică. Palestina este o astfel de țară pentru evrei, și ei au obligația să o apere.

Scriptura Sfîntă condamnă războaiele de agresiune, însă nu și războaiele de apărare. Conform acestui principiu cele 12 semintii ale Israelului au avut datoria să apere Țara Kanaan care le-a fost dăruită de Dumnezeu. Numai semintia lui Levi, slujitorii cultului, a fost scutit de această datorie, ce ilustrează iubirea de pace a poporului lui Dumnezeu.

Voința Domnului în această privință a fost clară în timpul reclădirii zidului Ierusalimului> “*Fiecare din ei, cînd lucra, își avea sabia încinsă la*

brîu... Cei ce zideau zidul, și cei ce încărcau poverile, cu o mîină lucrau, iar cu alta țineau arma” (Neemia 4,12-23).

Cît timp în Statul Israel există forme democratice de guvernare, mai devreme sau mai tîrziu vor fi lichidate, cel puțin parțial, toate abuzurile. Întotdeauna cînd, în istoria acestui popor, principiile dreptății au fost violate, pedeapsa a urmat numaidecît, și așa se întîmplă și în zilele noastre. Dacă evreii vor încălca Legea Domnului, ei vor fi pedepsiți la timpul potrivit.

Ce poziție trebuie adoptată în problema refugiaților palestinieni?

Nici un om cinstit nu poate lăuda răul, indiferent de persoanele sau popoarele care-l săvîrșesc. Conform Vechiului Testament, israelienii au primit de la Dumnezeu ordinul să izgonească pe locuitorii Kanaanului din țară. Nu vom cita textul integral al acestei povestiri, dar trebuie menționat faptul că pricina nenorocirilor poporului evreu a fost neîmplinirea acestei porunci dumnezeiești. Abia David a fost în stare să rezolve această problemă. E greu să-ți imaginezi un stat evreiesc, în care arabii ar forma majoritatea populației. Pentru prevenirea acestei situații paradoxale, Națiunile Unite au propus ca Palestina să fie împărțită în două state, într-un stat evreiesc și unul arab, care ar fi legate într-o uniune economică. În ciuda protestelor din partea arabilor și a războiului declanșat de arabi, și refuzului britanic de a da curs hotărîrilor rezoluției, hotărîrea a fost primită de Adunarea Generală ONU de la 29 noiembrie 1947.

Statul Israel a recunoscut prin lege cetățenia tuturor persoanelor, care au locuit pe teritoriul său înainte de proclamarea statului. Arabii din teritoriu au primit drepturi egale cu evreii. În afară de aceasta, în Israel a mai fost în vigoare dreptul mozaic, bazat pe justiția biblică iudaică recunoscută de Statul Israel. Dreptul mozaic conține legi morale pozitive și negative. Aspectul pozitiv al legii mozaice este că ea ne obligă să fim drepiți și buni. Un alt aspect al legii mozaice, care rezultă din cele zece porunci, ne interzice să facem cuiva rău. Dreptul mozaic obligă a da ajutor străinilor și minorităților naționale (Numeri 26,53-56) și conferă evreilor și străinilor aceleași drepturi (Exodul 12,49). Asuprirea străinilor este interzisă (Leviticul 19,33-34). Dreptul mozaic obligă pe israelieni să dea ajutor dușmanului (Exodul 23,4-5) și interzice oricărui cetățean, indiferent de originea sa etnică, să insulte autoritățile (Exodul 22,28). Autoritățile sunt obligate să fie imparțiale și drepte (Exodul 23, 3,6< Leviticul 19,15< Deuteronomul 1,16-17< 16,18-20< 25,1). Dacă ambele părți se supun legilor dumnezeiești, ele vor putea conviețui în pace și armonie, dar conviețuirea armonică este periclitată, dacă urmașii lui Isac și Ismail încălcă legea Domnului. Ca exemplu poate sluji situația anormală în care se găsesc

cele două popoare în Palestina. Relațiile dintre aceste două popoare înrudite au fost la început destul de bune. Problema refugiaților n-ar fi existat, dacă părțile ar fi încercat să rezolve probleme prin tratative și fără vărsări de sînge.

Fără îndoială că cercurile fanatice, în frunte cu muftiul Ierusalimului, conducătorul prohitlerist al palestinienilor, au torpilat înțelegerile din anii 1947-1948. Ei nu recunosc nici azi dreptul la existență a Israelului și nu vor să se așeze la masa negocierilor. Împreună cu președintele Egiptului Naser, au plănuit nimicirea totală a poporului evreu în Palestina. Oarecare contracte neoficiale ar fi avut loc la sfîrșitul anului 1989, ceea ce ne face să sperăm că, în cele din urmă, se va putea ajunge la o conviețuire pașnică.

Cine este de fapt vinovat de drumeția palestinienilor? (fragmente din publicații arabe)

Articolul lui Sabri Jiryis de la Institutul palestinian din Beirut, Gazeta “Al-hahar”, 15 mai 1975

“Nu este adevărat că statele străine, și mai întîi de toate Rusia țaristă, Germania nazistă, Marea Britanie și Statele Unite ale Americii au contribuit la înființarea Statului Israel.

Cu regret, trebuie să constatăm că, și noi arabii, am jucat un rol important în desfășurarea acestor evenimente. Cînd, la 14 mai 1948, a fost înființat Statul Israelian, numărul evreilor din Palestina a fost de aproape 650000. Acum numărul evreilor este de 3 milioane, din care o jumătate de milion emigrați din țările arabe. Toate aceste țări sunt azi membri ai Ligii Arabe și reprezintă diferite sisteme politice. Aici nu este locul să descriem detaliat cum au fost izgoniți evreii din țările arabe, unde străbunii lor au locuit multe secole, în ce mod rușinos evreii au fost deportați în Israel, averea lor confiscată sau, în cel mai bun caz, recompensată cu un preț derizoriu. Este clar că această problemă poate fi ridicată la orice negocieri serioase asupra drepturilor palestinienilor. Părerea Israelului este următoarea> este posibil că, în timpul războiului din 1948, am izgonit din casele lor un anumit număr de palestinieni (700000)< dar voi arabii ați izgonit din țările arabe aproape tot atît de mulți evrei. Aceștia s-au stabilit în Israel, după ce și-au pierdut averea. De aceea este vorba de un schimb de locuitori și averile lor< fiecare parte trebuie să tragă acum consecințele. Israelul îi primește pe evreii izgoniți din țările arabe, dar și țările arabe trebuie să-i primească pe palestinieni și să le rezolve problemele lor. Armatele arabe i-au obligat pe palestinieni să fugă...

În articolul lui Abu Mațen, intitulat “Ce am învățat și ce trebuie să întreprindem acum”, care a fost publicat în “Falastin el Thavra”, oficios al PLO, în martie 1976 se spune> “Armatele arabe au intrat în Palestina pentru a-i apăra pe palestinieni de tirania sionismului. De fapt însă, armatele palestiniene i-au obligat pe palestinieni să-și părăsească patria lor, au instituit în jurul lor o blocadă politică și ideologică,

închizându-i în lagăre, care nu se deosebesc de ghetouri. Țările arabe au reușit să împrăștie poporul palestinian și să distrugă unitatea sa. Țările arabe au negat că palestinienii sunt un popor unitar. Unitatea acestui popor a fost însă recunoscută de celelalte țări ale lumii.

Timp de 17 ani țările arabe au declarat lumii întregi că vor să-i înece pe evrei în mare și astfel refugiații se vor putea întoarce acasă. Ei n-au reușit nici una, nici alta. Abia războiul de Iom-Chipur din octombrie 1973, a început să lumineze ca o licărire a victoriei în războiul arabo-israelian.

De ce arabii au părăsit Palestina în anul 1948 ?

În anul 1973 în Beirut au fost publicate memoriile lui Haled el Azm, primul ministru al Siriei în anii 1948-1949. El analizează cauzele care au dus la înfrângerea arabilor în războiul din anul 1948>

“ ... A cincea cauză> guvernele țărilor arabe i-au îndemnat pe locuitorii Palestinei să părăsească țara, și să se refugieze în țările vecine. Acest pas a contribuit în mare parte la îmbunătățirea poziției strategice a evreilor, și anume fără meritul lor. Vom încerca să ne închipuim ce s-ar fi întâmplat dacă acest milion de arabi ar fi rămas pe teritoriul Statului Evreu ! Ei ar putea forma prin excelență a cincea coloană și ar putea pricinui mari neplăceri Israelului !

Începînd cu anul 1948 noi cerem să se permită refugiaților întoarcerea în patrie. Noi însă suntem cei care i-au silit să părăsească această regiune. Peste vreo câteva luni noi am început să cerem Națiunilor Unite să rezolve această problemă a refugiaților, pricinuită de noi înșine. Oare poate fi numită corectă o astfel de politică? Este oare o tactică logică ? Noi suntem pricina ruinării unui milion de arabi, fiindcă am apelat la ei să-și părăsească țara, casa, locul de muncă și mijloacele de existență.

Din vina noastră ei au devenit șomeri, și, să nu uităm că fiecare a avut cîndva o profesie. Noi suntem pricina că palestinienii au devenit cerșetori și se mulțumesc cu o pomană, primită din SUA”⁵

De ce problema refugiaților n-a fost rezolvată pînă acum ?

Timp de 40 de ani arabii i-au ținut pe refugiații palestinieni în lagăre cu promisiunea că în curînd ei se vor putea întoarce acasă.

Datorită problemei refugiaților țările arabe primesc din partea conaționalilor miliardari mari sume de bani și recrutează din lagărele de refugiați grupuri teroriste. Dacă țările arabe subpopulate ar dori să rezolve problema refugiaților, ea ar fi putut fi rezolvată cu ușurință de țările bogate arabe către sfîrșitul primului război mondial. 1300000 de greci au fost

⁵(The Memoirs of Haled al Azim, volumul 1, pag. 386).

strămutați din Turcia în Grecia.

După eliberarea Crimeei, Stalin i-a deportat, pe baza principiului răspunderii colective, pe toți tătarii din Crimeea în Siberia și Kazahstan. În același fel au fost deportate și alte popoare din Uniunea Sovietică. Polonezii au fost strămutați după anul 1945 din regiunile de Est ale celei de a doua republici poloneze în fostele regiuni germane, iar germanii, care de secole au trăit acolo, au fost transferați în vestul Germaniei și, cum vedem nici un antisemit n-a protestat.

Palestinienii care au rămas în Israel au reprezentanții lor în Cneset (parlamentul israelian) și au o universitate proprie, sistemul propriu de învățămînt, propria administrație ș.a.m.d.

Care țară face mai mult pentru minoritățile sale naționale decît Israelul ?

Libanezii vin în grupuri mari în Israel pentru ca să-și cîștige existența. Dacă palestinienii ar înțelege că Domnul a dăruit această țară evreilor și nu arabilor, ei ar evita multe înfrîngeri și ar fi scutiți de multe decepții.

Care națiune are dreptul de a moșteni Palestina ?

Toată lumea este proprietatea lui Dumnezeu> El are o putere supremă... peste împărăția oamenilor și puterea să o dea cui vrea (Daniel 4,32). Cu toate că Dumnezeu a jurat să dăruiască această țară lui Avraam și succesorilor săi (Epistola lui Pavel către Evrei 6,17), nu i-a dat nimic în stăpînire, nici măcar o palmă de pămînt (Faptele Apostolilor 7,5).

Cum va arăta Domnul în ochii ființelor Sale inteligente, dacă nu se va adevăra promisiunea dată prin jurămînt ? Cine este atît de puternic pentru a se împotrivi lui Dumnezeu ? Iată, neamurile sunt ca o picătură de apă într-un ocean, sunt ca praful pe o cumpănă (Isaia 40,15). Arabii au cucerit Palestina abia în secolul al VII-lea, dar acei arabi care trăiesc acum în Palestina, adică 75% din populație, au venit în țară în ultimele două secole.

Prezența evreiască înseamnă în același timp domnia asupra Ierusalimului și consolidarea iudaismului militant, al cărui dușman este, începînd cu anul 622, islamul. Atunci, evreii din Medina l-au disprețuit pe Mahomed și nu l-au mai recunoscut ca proroc al Domnului. Musulmanii militanți nu vor să respecte principiile credinței lor, fiindcă în sura a cincea a Coranului se spune> “23. (20.) și să fii minte cînd Moise a vorbit poporului său> **oh, oameni, aduceți-vă aminte de mila lui Alah, fiindcă din sînul poporului vostru El a numit proroci și regi, și v-a dat ceea ce n-a dat nimănui în lume.**

24. (21.) **Vino, poporul Meu în Țara Sfîntă, ce va dat-o Alah< nu-mi întoarceți spatele, ca să nu fiți distruși”.**

În afară de Coran, în Scrierile Sfinte ale lui Omar, se află un citat asemănător.

Adevărații stăpîni ai țării au transformat în ziua de azi pustia într-o grădină înfloritoare, pe care nu o devastează, ci o cultivă după cele mai moderne metode agrotehnice. Dacă vom compara regiunile arabe ale Palestinei cu cele evreiești, ne vom da foarte repede seama cine este de fapt stăpînul acestui pămînt.

“Îi voi sădi în țara lor, și nu vor mai fi smulși din țara pe care le-am dat-o, zice Domnul Dumnezeuul tău !” (Amos 9,15).

Este oare procesul revenirii Israelului în Țara Făgăduită încheiat, și a luat oare sfîrșit prima fază a asupririi lui Iacov ?

Nimeni nu este în stare să dea cu certitudine un răspuns la această întrebare. Situația prezentă a Israelului, care are acum granițe relativ sigure, se prezintă astfel, ca *“un spin care înțeapă și un mărăcine aducător de dureri”* (Ezechiel 28,24).

Antisemitismul și alte forme de asuprire, folosite de vînători, așa-numita primă fază a *“asupririi lui Iacov”* a trecut. Din relatările anterioare se poate trage concluzia că în Israel s-a adunat un număr prea mic de evrei. În ultimii ani țara *“nordului”*, Rusia, au părăsit-o anual vreo 50000 de evrei, care însă s-au stabilit în alte țări ale Europei Apusene. În legătură cu situația internațională, numărul emigranților evrei din Uniunea Sovietică crește sau scade. În anul 1984, în cadrul reunirii familiilor, au părăsit Uniunea Sovietică numai 898 de evrei. În Polonia și în alte țări din Europa Centrală și de Răsărit acest proces s-a încheiat în principiu. În ce-i privește pe evreii sovietici, 350000 au prezentat cereri de emigrare. 60000 dintre ei, conform serviciului de informații BBC, din 9 ianuarie 1985, n-au primit viza să emigreze.

În anii '70 cea mai mare parte a evreilor sovietici a plecat în America, dar în ultimii ani situația s-a schimbat, iar evreii se îndreaptă spre patria lor istorică, Israel. În ultimul timp tineretul evreu din Uniunea Sovietică învață intensiv limba ebraică, și între evreii sovietici crește interesul pentru iudaism.

Această schimbare a avut loc după ce puterea a trecut în mâinile echipei de guvernare mai tinere, în frunte cu Gorbaciov, care în cadrul așa-numitei *“restructurare”*, a dus la îmbunătățire în domeniul drepturilor omului și liberalizarea emigrației. Israelul a întreprins acțiuni energice, pentru îmbunătățirea relațiilor cu Uniunea Sovietică. Astfel, în august 1988 un grup de cinci diplomați israelieni au vizitat Moscova, pentru a inspecta activitatea secției consulare israeliene din ambasada Olandei.

A urmat reînființarea consulatului israelian la Moscova, iar în octombrie 1991 au fost restabilite relațiile diplomatice depline dintre URSS și Israel.

Situația în domeniul

emigrării a evoluat astfel> dacă în anul 1986 au emigrat din URSS numai 943 de evrei, în anul 1988 - 4587, iar în momentul de față emigrează sute de mii de evrei.

După vizita ministrului de externe al Ungariei în Israel, primul ministru al Israelului a vizitat Ungaria, în septembrie 1988. În Ungaria trăiesc 80000 de evrei, și, este normal ca Israelul să se intereseze de soarta lor. Au urmat alte vizite ale diplomaților israelieni în țările fostului bloc sovietic din Europa de Est și Centrală, ceea ce a dus în cele din urmă la restabilirea relațiilor diplomatice cu aceste țări. Relațiile diplomatice între țările fostului bloc sovietic și Israel au fost rupte, cu excepția Romîniei, în 1967, după războiul de șase zile. În alte țări ale lumii, unde se află comunități evreiești, de asemenea s-a intensificat activitatea diplomatică a Israelului.

La 3 ianuarie 1985 agenția de informații a Israelului a făcut cunoscut că a avut loc operația secretă *“Moise”*, pentru transferarea a 7000 de evrei etiopieni, cu ajutorul liniilor de transport aeriene belgiene în Israel. A urmat, cu ajutorul unor operații asemănătoare, transferarea a 20000 de evrei etiopieni. Diaspora etiopiană a numărat 30000 de evrei negri. Nu se poate explica cu precizie cum au ajuns acești evrei în Etiopia> mulți sunt de părere că ei au venit în timpul domniei lui Solomon și a reginei Saba, alții susțin că ei au venit în anul 73, ca refugiați din Iemen. Cu zece ani în urmă, rabinatul i-a recunoscut ca evrei și le-a dat dreptul să se stabilească în Israel. Ei formează o masă de oameni săraci și înapoiți, care însă respectă cu strictețe toate legile religioase. De aceea ei nu sunt de acord cu multe principii ale statului laic israelian. În Etiopia ei trăiau în sărăcie, mulți sufereau de boli tropicale, iar după atîtea secole s-au întors în cele din urmă în patria lor. Cu toate că guvernul marxist din Etiopia nu întreținea relații diplomatice cu Israelul, el primea ajutoare din partea Israelului. Din cauza principiilor marxiste, guvernul n-a putut permite emigrarea oficială a evreilor, dar războiul civil din Etiopia și seceta cumplită au schimbat situația. Etiopia a fost nevoită să ceară ajutorul Statelor Unite și, sub presiunea organizațiilor mondiale evreiești și după convorbiri secrete, a avut loc sus-amintita operație *“Moise”*. Astfel au fost salvați mulți evrei etiopieni. Cînd secretul operației a fost dezvăluit, prim ministrul Israelului Ithac :amir a declarat, la 7 ianuarie 1985, că guvernul va întreprinde totul pentru salvarea evreilor etiopieni și a-i readuce în patrie, ceea ce s-a și întîmplat.

Iată ce mari schimbări au avut loc în ultimii 100 de ani, timp de cînd durează emigrarea evreilor în Israel. Acești evrei, fără patrie, privați de drepturi, după ce au emigrat ilegal în Israel, au ajuns într-o țară gata să-i primească și să aibă grijă de ei. Cîte acțiuni similare vor avea loc în viitor ? Unde și cînd, nu poate prezice nimeni. Cînd va avea loc cutremurul (revoluția), este posibil să mai vină mulți evrei în Israel! Dacă și evreii

americani vor trebui să emigreze, va arăta viitorul. Astăzi ei trebuie să trăiască în America, pentru a avea o influență în politica mondială, cu scopul de a apăra Israelul.

Un nou și periculos fenomen este contrariul repatrierii (alia) și se numește "ierida", adică emigrarea din Israel. În anul 1985 s-au repatriat în Israel 12000 de evrei, dar au părăsit țara 15000. În 1986 numărul israelienilor care au părăsit țara este de 13000, dar s-au repatriat numai 10000 de "Olim". În 1987 cifrele pentru "alia" erau de 10000, iar "ierida" numai 9000. Emigrarea din Israel are loc sub influența greutăților economice și revoltei palestinienilor. 32% din tineri consideră fenomenul "ierida" ceva normal, 27% ar dori să emigreze după serviciul militar, 18% îndată. Acei evrei care, în loc să emigreze în Israel, pleacă în America și în alte țări, nu sunt entuziasmați de idealurile sioniste. Ei ar putea dăuna Israelului, și dacă vor fi undeva persecutați, ei ar putea fi tentați să-l învinovățească pe Dumnezeu de săvârșirea pasului lor greșit. Adevărații israelieni, care trăiesc încă în diasporă, vor reveni în patria lor, și vor realiza planul Domnului, chiar dacă aceasta va avea loc sub influența "pescarilor" sau a "vânătorilor". Noua alianță va fi încheiată cu veritabilii evrei, iar nu cu acei care se prefac, dar în realitate slujesc zeilor păgâni.

Cînd va avea loc mîntuirea națională a Israelului ?

Israel se reîntoarce în patria fără credință în Dumnezeu. Conform psalmului 107 "sufletul lor se dezgustase de orice hrană, și erau lîngă porțile morții" (18), adevăruri care se referă la Isus, ca Mesia. Împrăștiati între alte popoare, ei au fost urmăriți de aceste popoare, ca ucigași ai lui Hristos, și în anumite țări nimiciti (Leviticul 26,33). N-a sosit încă timpul cînd toți vor apela la Dumnezeu ca un popor asuprit, dar asta se va întîmpla în faza finală a "asupririi lui Iacov", în timpul ultimei pedepse, cînd bande anarhice ale popoarelor păgîne vor năvăli pentru al înconjura pe Israel ca "*să ia pradă și o să se dedea la jaf*" (Ezechiel 38,12). Acești bandiți sunt descriși în prorociile lui Ezechiel și Zaharia, unde putem citi > "*Ci Domnul se va arăta, și va lupta împotriva acestor neamuri, cum S-a luptat în ziua bătăliei*" (Zaharia 14,1-3). "*Domnul a trimis cuvîntul Său și i-a tămăduit, și i-a scăpat de groapă*" (Psalmi 107,20), îi scapă de cădere. "*Atunci voi turna peste casa lui David și peste locuitorii Ierusalimului un duh de îndurare și de rugăciune, și își vor întoarce privirile spre Mine, pe care L-au străpuns. Îl vor plînge cum plînge cineva pe singurul lui fiu, și-L vor plînge amarnic, cum plînge cineva pe întîiul născut. În ziua aceea va fi jale mare în Ierusalim, ca jalea din Hadadrimmon în Valea Meghiddonului*" (Zaharia 12,10-11).

Domnul trimite cuvintele Sale, le vindecă și le salvează de la distrugere și căderea în groapă (verset 20). Numai odată cuvîntul ebraic care se traduce aici ca "distrugere" apare în plîngerile lui Ieremia (4,20) ca o cădere în groapă. "Israel va slăvi pe urmă

pe Yahve pentru mila Sa, și pentru minunile Sale, săvîrșite pentru copiii Lui, iar ei să-I aducă jertfe de mulțumire și să propage cauza Domnului cu bucurie. Ca misionari ai vremurilor viitoare vom activa la trecerea lumii păgîne în Împărăția Domnului.

Acești misionari sunt sămînța lui Avraam, prin care vor fi binecuvîntate toate popoarele lumii

(Romani 11,12-15; Geneza 22,17-18; 28,14; Isaia 19,24; Ezechiel 16,60-61).

PARTEA II

1. Situația evreilor în țările Europei

Nu este posibil, în cadrul temei noastre, să ne ocupăm în mod multilateral și minuțios de exterminarea evreilor europeni. Cu această problemă s-au ocupat multe publicații (vezi bibliografia la această carte). Ne mărginim aici cu descrierea situației evreilor în țările europene și îndeosebi în Polonia. Pe pămîntul Poloniei s-au aflat două lagăre de concentrare naziste și patru lagăre de exterminare. Numai în regiunea voievodatului Lublin, în suburbia orașului Lublin - Maidanek - s-a aflat un lagăr de concentrare, unde au fost uciși 360000 de evrei.

În Belzec s-a aflat un lagăr de exterminare unde și-au pierdut viața 600000 de evrei, iar în Sobibor 250000. Această sumbră statistică ne obligă să acordăm o atenție deosebită acestei regiuni a "gubernămîntului general", cum a fost numită Polonia în timpul ocupației naziste. Șeful Gestapoului și SS la Lublin a fost unul din cei mai crunți călăi, Globoțnic.

Al treilea imperiu se compunea **din Germania, Austria**, protectoratul **Boemia și Moravia**, cît și din regiunile apusene ale Poloniei, numite de germani **Vartegaw**.

Evreii au fost deportați din Germania în februarie și la finele anului 1940 < 1300 de evrei din Ștetin au fost deportați în regiunea Lublin și 7500 de evrei di Baden și provincia Saar în Franța lui Petain.

Aceste transformări au avut un caracter politic > trebuia verificat cum vor reacționa înșiși evreii, care au fost tîrîți noaptea de la casele lor, dacă ei se vor supune fără împotrivire soartei, și care va fi reacția societății germane. Naziștii voiau să mai afle în ce măsură evreii, și în special conducătorii lor, vor contribui ei înșiși la autodistrugerea lor. Rolul jucat de așa-numitele

consilii evreiești în această afacere rușinoasă, este descris în cartea lui Raul Hilberg “The Destruction of the European Jews”.

După publicarea oficială a Decretului lui Hitler despre soluția finală (Endlösung), organele competente trec la punerea lui în aplicare. La 1 septembrie 1941 a fost modificată legea drepturilor cetățenești, în urma căreia, evreii care locuiesc în afara imperiului, pierd cetățenia germană, iar averea lor este confiscată, așa că fiecare evreu deportat pierde cetățenia germană. Ministrul justiției, în scrisoarea din octombrie 1941 către Borman, afirmă că resortul său poate aduce numai un aport limitat la exterminarea acestor popoare și de aceea el renunță la jurisdicția Ministerului Justiției, asupra polonezilor, rușilor, evreilor și țiganilor în favoarea SS (securitatea). Ministrul finanțelor și banca imperială au preluat bunurile jefuite. Ministerul Comunicațiilor a pus la dispoziție garnituri de tren și a asigurat traficul regulat al acestor trenuri, pentru ca evreii deportați să poată ajunge la locul de destinație. “Consiliile evreiești” au întocmit listele deportaților evrei, pe formulare speciale, au făcut o declarație asupra averii lor, s-au prezentat la locurile de adunare și s-au urcat, fără niciun protest, în trenurile care-i duceau la pieire. Acei care încercau să se ascundă, au fost descoperiți de poliția evreiască, aduși la locul de adunare, pentru a ajunge în cele din urmă împreună cu așa-numitele “consilii evreiești” la locurile de exterminare. Asemenea proceduri s-au folosit în toate țările ocupate. Primul transport de 20000 de evrei din regiunea renană și 5000 de țigani a ajuns în septembrie la Lodz. Ghetoul din Lodz, cel din urmă loc de adunare a evreilor în Polonia, a fost lichidat în vara anului 1944. La 30 iunie 1943 imperiul a fost declarat “liber de evrei”, dar se știe că încă la mijlocul anului 1942 nu mai trăiau evrei în Germania. Înaintea deportării au trăit în Germania 265000 de evrei, dintre care au rămas în viață numai câteva mii. Cifre exacte nu există.

După înfrângere, **Franța** a fost împărțită într-o zonă de ocupație și într-o zonă condusă de guvernul colaboraționist al mareșalului Petain. Înaintea începerii “soluției finale”, în toate țările ocupate de naziști, au sosit experți în problemele evreiești, care aveau sarcina să dirijeze toate acțiunile antisemite. Și în Franța a sosit, în toamna anului 1941, un astfel de înger al morții.

Guvernul de la Vichy a aprobat și din propria inițiativă legi antievreiești și a înființat un departament pentru probleme evreiești, în frunte cu antisemiți notorii.

În iunie 1942 Eichmann transmite experților din țările apusene ordinul lui Himmler pentru deportarea evreilor din Europa apuseană, în care se spunea că evreii europeni trebuie să fie strămutați în anumite zone. Prim ministrul Laval a declarat că evreii străini au constituit întotdeauna o problemă pentru

Franța și de aceea guvernul francez este de părere că astfel el poate scăpa de ei.

Trebuie menționat faptul că francezii nu și-au dat încă seama ce înseamnă termenul “strămutare”. Până în toamna anului 1942, cu ajutorul autorităților franceze civile și a jandarmeriei au fost deportați la Auschwitz 27000 de evrei, 18000 din Paris și 9000 din așa-zisa Franță vișistă. După săvârșirea acestei operații, experții propun deportarea evreilor cu cetățenie franceză. De această dată însă, francezii au refuzat să-i deporteze pe evreii care pînă în 1935 au obținut cetățenia franceză, ori s-au născut în Franța. Atunci a început să se răspîndească adevărul despre nimicirea în masă a evreilor în lagărele de concentrare. A început o emigrare în masă, mai ales spre zonele de ocupație italiene, unde evreii erau în siguranță.

Cu toate că deportarea în masă a eșuat, 52000 de evrei din Franța, adică 20%, au fost totuși decimați. În aprilie 1944 numărul evreilor din Franța care au supraviețuit era de 250000.

În **Belgia** locuiau înainte de război 5000 de evrei. Înaintea izbucnirii războiului au venit din Germania 30000 de evrei, iar din alte țări ocupate 40000. Aici germanii n-au reușit să înființeze așa-numitele “Consilii evreiești”.

Țara ocupată a fost administrată de germani. Pînă la finele anului 1942 au fost deportați la Auschwitz 45000 de evrei din Belgia. Pînă la eliberarea Belgiei, în toamna anului 1944, au fost decimați încă 25000 de evrei, dar nici un evreu cu cetățenie belgiană n-a fost deportat.

În **Olanda** au trăit 140000 de evrei, 35000 dintre ei fiind cetățeni străini. Germanii au reușit să formeze aici un “Consiliu evreiesc”. La început se credea că numai evreii străini vor fi persecutați, fiindcă antisemiții olandezi manifestau îndeosebi împotriva acestei categorii, dar aceste speranțe au fost zadarnice< două treimi dintre evreii asasinați erau olandezi. Pentru a-i găsi pe evrei în ascunzișuri, a fost mobilizată poliția olandeză, cît și copiii și denunțătorii. Pînă în anul 1944 numărul deportaților era de 113000, în majoritatea lor asasinați în lagărul de exterminare de la Sobibor. Cele din urmă transporturi au fost efectuate în toamna anului 1944, cînd aliații ajunseseră deja la granițele Olandei. Un număr de 1000 de evrei dintre cei 25000 de evrei salvați, au reușit să supraviețuiască, datorită ajutorului populației olandeze, care i-a ascuns. O mare parte a poporului olandez a protestat împotriva execuțiilor la care au fost supuși evreii. Astfel, de exemplu, cînd profesorii evrei au fost concediați, studenții au declarat grevă. După primele deportări ale evreilor în lagăre de concentrare au avut loc greve. Cei 370 de evrei sefarzi au fost cruțați de germani, cu toate că evreii sefarzi de la Salonic au fost deportați la Auschwitz.

Danemarca și Norvegia au fost ocupate de armata germană în aprilie

1940. Pînă în toamna anului 1943 Danemarca a fost considerată de germani ca un stat suveran. În această țară n-au existat mișcări fasciste sau hitleriste și nici grupări de colaboraționiști, Guvernul danez a refuzat să introducă semne speciale pentru evrei, declarînd că toți danezii, în frunte cu regele, vor purta aceste semne, dacă ele ar fi introduse. Guvernul a declarat că dacă străinii n-au drepturi cetățenești, germanii n-au dreptul să-i deporteze, fără consimțămîntul danez. Cînd, la sfîrșitul anului 1943, trupele germane se aflau în defensivă, lucrătorii danezi au refuzat să repare vapoarele germane, și au declarat grevă. În această situație germanii au declarat stare excepțională și au introdus legea marțială. Himmler s-a folosit de această ocazie și a început programul sub denumirea “soluția finală”. Pentru acest scop au fost aduse din Germania unități speciale.

Pentru a nu-i supăra pe danezi, poliția a primit ordin să aresteze numai pe acei evrei care vor deschide singuri ușa. În noaptea din spre 1 octombrie 1943 au fost arestați 477 de evrei și duși în lagărul din Terezina (Cehoslovacia).

În **Danemarca** au trăit atunci 7800 de evrei. Totul s-a terminat cu un fiasco, datorită faptului că guvernul danez a fost informat despre această acțiune și la rîndul său i-a informat pe conducătorii comunității evreiești. Rabinii, în timpul rugăciunilor de anul nou, i-au informat pe cuvioși despre intențiile unităților speciale ale poliției germane. În consecință, evreii au avut posibilitatea să se ascundă în timpul raziilor polițienești. Cu ajutorul întregii populații daneze, jumătate din evrei s-au ascuns și au putut supraviețui. Pe lîngă aceasta, situația geografică a Danemarcei a fost folosită pentru transferarea evreilor în Suedia și, în acest fel, au fost salvați 51919 de persoane. Acei evrei care n-au fost în stare să plătească suma de 100 de dolari, costul călătoriei a fost plătit de danezii și suedezi bogăți.

În **Norvegia** a existat un partid prohitlerist în frunte cu Vidkun Quisling. Acest partid a colaborat cu ocupanții, de unde și denumirea de “quisling” pentru marionetă. În această țară au trăit 1700 de evrei, în majoritate străini. Cînd, la sfîrșitul anului 1942, în urma acțiunilor antievreiești, și mai ales după ce mulți evrei au fost deportați la Auschwitz, cîțiva membri ai guvernului norvegian au protestat împotriva acestor acțiuni. Cea mai mare parte a evreilor din Norvegia, 900 de cetățeni, au reușit să treacă ilegal în Suedia. **Finlanda** a fost de partea axei Berlin-Roma în timpul celui de al doilea război mondial. În mod excepțional, germanii n-au pus problema evreiască în relațiile lor cu Finlanda.

Italia, unul din membrii axei, pînă la lovitura de stat a mareșalului Badoglio din vara anului 1943, s-a purtat cu germanii ca partener, așa că germanii nu s-au bucurat de privilegii. Cu toate că guvernul fascist italian a simulat că este un colaborator fidel al germanilor, evreii s-au bucurat acolo

de o libertate relativă. Acest fapt a avut o influență deosebită asupra atitudinii altor guverne profasciste în problema evreiască. Italienii au ironizat măsurile întreprinse de germani împotriva evreilor, și le-au sabotat. Așa de exemplu, generalul Roat a refuzat să-i extrădeze pe evreii care au locuit pe teritoriile iugoslave, ocupate de italieni.

Coasta de Azur, și ea ocupată de italieni, a fost și ea un refugiu pentru evrei. Situația s-a schimbat, cînd trupele germane au ocupat Roma și Italia de Nord. În toamna anului 1943 au sosit în Italia călăul de la Lublin, Odilo Globocnik și fostul guvernator al Galiției, Otto Wachter. Neputîndu-se bizui pe poliția italiană, ei au apelat la ajutorul poliției germane. Autoritățile fasciste italiene i-au avertizat pe evrei, și 7000 din ei au reușit să se ascundă. 35000 de evrei din Italia de Nord au fost deportați în lagărele de la granița cu Austria, de unde în primăvara anului 1944 au fost trimiși la Auschwitz 7500 de evrei, dintre care au rămas în viață numai 600. În Italia înaintea celui de al doilea război mondial au locuit 50000 de evrei.

După ocuparea Iugoslaviei de către naștiți, ustași, adică fasciștii croați, au format un stat separat. Fasciștii croați au organizat deportarea evreilor. S-au plătit pentru fiecare evreu deportat 30 de mărci, iar averea lor a fost confiscată. Mulți evrei au reușit să fugă în zona iugoslavă, ocupată de italieni.

Pînă în toamna anului 1943, din **Croația** au fost deportați în lagărele morții 30000 de evrei. Războiului i-au supraviețuit 1500 de evrei, adică 5%, în mare parte evrei bogăți și asimilați, între care și soțiile conducătorilor clicii fasciste în frunte cu Pavelici.

În **Serbia** soldații germani, sub pretextul împușcării ostaticilor, i-au ucis pe toți bărbații de origine evreiască. Femeile și copiii au fost uciși în camerele de gazare ale automobilelor special aduse din Germania. Dl. Emanuel Schäfer a fost condamnat după război de un tribunal civil din Germania, pentru uciderea a 6280 de femei din Croația, la 6,5 ani de închisoare.

În **Bulgaria**, unde a existat un amestec de grupuri etnice, antisemitismul n-a avut rădăcini adînci. Nici țarul, nici guvernul sau poporul, nu s-au angajat în acțiuni antisemite. Armata și-a dat consimțămîntul pentru deportarea evreilor din regiunile anexate, dar trebuie să ne îndoim dacă în acea vreme era pentru toți clar ce se întîmplă cu acești oameni. Autoritățile i-au apărut pe evreii botezați, între care mulți medici și oameni de afaceri. Sub presiunea naziștilor, autoritățile au aprobat transferarea evreilor din orașe la țară. Naziștii n-au reușit niciodată să formeze în Bulgaria un “Consiliu evreiesc”. Principatul rabin din Sofia D.S. Tion, a găsit refugiu la Mitropolitul Sofiei, Ștefan, și acesta declara, în mod public, că Dumnezeu a decis soarta evreilor și oamenii n-au dreptul să-i chinuiască și să-i

asuprească. Ce mare diferență între această poziție curajoasă a mitropolitului din Sofia și poziția Vaticanului în problema evreiască! Ca urmare a acestei situații nici unul din evreii bulgari n-a fost deportat.

În **Grecia** operația “soluția finală” a decurs conform programului. În Salonic au fost concentrați 55000 de evrei, și germanii au format acolo un “Consiliu evreiesc”. În anul 1943, în decurs de două luni, toți evreii au fost duși la Auschwitz. În toamna anului 1943, după înfrângerea italienilor, din Grecia sudică și Atena au mai fost deportați 13000 de evrei. Populația autohtonă nu a întreprins nimic pentru apărarea acestora.

România a fost țara cu cele mai mari tradiții antisemite. După tratatul de la Berlin, marile puteri au încercat în anul 1878 să oblige România să recunoască drepturile cetățenești ale evreilor. Încă la finele primului război mondial evreii români au avut statutul de străini. După război, antanta i-a silit pe români, să includă în tratatul de pace clauza drepturilor egale ale minorităților naționale. În anii 1938/39 România a anulat această clauză, fapt ce a avut urmare că un sfert a populației evreiești, adică 250000, să-și piardă cetățenia română. În august 1940, șeful dictaturii, Ion Antonescu, decretează că toți evreii, cu excepția câtorva sute, nu sunt cetățeni români. Atunci a fost introdusă și cea mai strictă legislație antisemită, care a exceptat numai pe veteranii de război, aproape 1% din populația evreiască. Românii au intrat în anul 1941 în război ca aliați ai Germaniei și Italiei. În timpul ocupației, o legiune română a săvârșit un masacru la Odesa, unde au pierit 60000 de evrei. În vara anului 1941, trupele românești au organizat ample deportări și masacre, atât pe teritoriul românesc, cât și în zonele ocupate. Românii s-au servit de metode diabolice în procesul de exterminare a evreilor. Astfel, trenuri cu deportați în care se aflau câte 5000 de evrei, stăteau la infinit pe liniile ferate, pînă ce oamenii se asfixiau sau mureau de foame. Acestea, cât și alte metode rafinate, de care nu s-au servit nici național-socialiștii, au dus la faptul că germanii și-au exprimat temerea că s-ar putea pierde controlul asupra planurilor de exterminare, și totul se poate transforma într-un haos sîngeros. După ce românii au asasinat 300000 de evrei, hitleriștii au încheiat cu Antonescu o convenție, pe baza căreia deportarea evreilor din România trebuia efectuată de acum înainte de germani, dar cînd s-a ivit ocazia ca evreii să poată fi vînduți în străinătate și anume cu 1300 de dolari pentru fiecare persoană, Antonescu anulează convenția și evreii încep să emigreze. Cînd trupele sovietice au ajuns la granițele Romîniei, Antonescu permite emigrarea evreilor și fără a primi compensații în dolari. Din 850000 de evrei din România au rămas în viață 50%. Cîteva mii de evrei au ajuns ilegal în Palestina, cu toate că drumul a fost periculos, cum este cazul cu vaporul “Strauma”, care a fost scufundat.

Ungaria a fost un regat, în fruntea căruia se afla regentul Horthy Miklos. În perioada de după 1930, în Ungaria a luat ființă puternica mișcare fascistă. În anul 1938 se votează în Ungaria legi antisemite, care pe urmă s-au aplicat și împotriva evreilor botezați. În pofida politicii oficiale, ungerii au accentuat deosebirea dintre evreii asimilați și așa numiții “Ostjuden”, refugiați din alte țări.

Legislația antisemită n-a fost însă așa de radicală, așa că în parlamentul ungar au fost unsprezece deputați evrei, și Ungaria a fost singura țară a “axei”, care a trimis pe frontul de est 130000 de soldați evrei, care au slujit în unități auxiliare. Germania a respectat suveranitatea Ungariei pînă în martie 1944, și de aceea Ungaria a fost o mică insulă în marea distrugerii.

Situația s-a schimbat însă în mod radical, cînd în martie 1944 a sosit Eichman, în fruntea comandoului de 10 naziști, pentru a aplica “soluția finală”. În acea vreme evreii maghiari au fost destul de bine informați asupra soartei ce-i așteptă. Eichman s-a servit de metode perfide, cu ajutorul cărora a reușit să adoarmă vigilența evreilor, și să-i determine pe conducătorii evrei să colaboreze cu naziștii la asasinarea propriului popor. S-au dus tratative pentru un schimb de un milion de evrei pentru 1000 camioane, sau 1000 de dolari pentru fiecare evreu. Astfel un lot de 1684 de evrei între care și familia doctorului Karstensa, care a tratat cu germanii în numele sioniștilor, a ajuns în Elveția, via lagărului de concentrare Bergen-Bergen-Belsen. Naziștii au primit dolari și multe alte daruri ce nu i-a împiedicat să facă toate pregătirile, pentru a deporta 800000 de evrei. La acțiunile de salvare a evreilor maghiari au luat parte ambasadele statelor neutre > Elveția, Spania, Portugalia și Suedia. Ei au eliberat pașapoarte, au oferit cetățenia și au garantat că refugiații vor primi adăpost în aceste țări. Secretarul ambasadei suedeze Raul Valenberg a fost foarte activ > el a eliberat pașapoarte suedeze evreilor maghiari și, datorită intervenției sale, 33000 de evrei cu pașapoarte străine s-au putut stabili într-un lagăr lîngă Budapesta, aflat sub egida statelor neutre. Din cauza acestei poziții, Valenberg și-a pierdut libertatea și pe urmă chiar viața. La 17 ianuarie 1945, după eliberarea de către armata sovietică a Budapestei, Raul Valenberg a fost arestat de autoritățile sovietice și apoi ucis. Conform versiunii oficiale, Valenberg ar fi murit într-o închisoare sovietică în anul 1947, dar rudele sale sunt de părere că el mai trăiește pe teritoriul Uniunii Sovietice.

Grupul lui Eichman a organizat un “Consiliu evreiesc” și și-a asigurat colaborarea poliției și a mișcării antisemite ungare.

Lagărul de la Auschwitz a fost reorganizat pentru primirea evreilor maghiari. Calea ferată a fost prelungită pînă la crematoriul și toată operația deportării a durat numai două luni. 50000 de evrei au fost duși pe jos în

Germania, pentru a lucra acolo pe drum ei au fost jefuiți și maltratați de către excortă.

Mii de evrei au pierit în ghetoul de la Budapesta, unde se aflau un număr de 150000. Datorită sioniștilor, lumea a aflat despre deportările evreilor din Ungaria. A urmat un val de proteste din partea țărilor neutre și a Vaticanului. Nunișul a declarat că protestul Vaticanului nu se datorează numai milei. Sioniștii au prezentat aliaților o listă de 70 de persoane, răspunzători pentru moartea evreilor.

Roosevelt a prezentat chiar un ultimatum accentuând că “viitorul Ungariei nu va fi același ca cel al altor țări civilizate... dacă deportările nu vor lua sfârșit”. În afară de aceasta, Budapesta a fost bombardată de aviația aliată la 2 iulie 1944. Fiind supuși la astfel de presiuni, ungurii s-au hotărât să înceteze deportările. Cu toate acestea, Eichman a mai deportat pe la mijlocul lunii iulie un lot de 1500 de evrei, dintr-un lagăr de lângă Budapesta la Auschwitz. La 13 februarie 1945 Ungaria capitulează, și astfel au scăpat cu viață restul evreilor maghiari.

Slovacia, ca stat, s-a format sub influența imperiului hitlerist după ocuparea Cehoslovaciei în martie 1939. În Slovacia au trăit atunci 2,5 milioane de oameni. Țara era subdezvoltată și populația relativ săracă. Slovacia a fost o țară catolică, iar în fruntea cabinetului de miniștri se afla prelatul Iosef Tiso. Din mișcarea prohitleristă numită garda lui Hlinca, făceau parte catolici slovaci. Problema evreiască a fost rezolvată în Slovacia cu metode medievale. În primul rând au fost deportați evreii nebotezați și averea lor a fost confiscată. Intreprinderile evreiești au fost naționalizate și preluate de slovaci. Au fost create ghetouri și evreii au fost condamnați la muncă forțată. În martie 1942 au sosit în Slovacia, Eichman și Heydrich. Ei l-au convins pe primministrul Wajtech Tuca să-i deporteze și pe evreii botezați și să plătească cheltuielile de transport, pentru fiecare evreu - 500 de mărci. Slovacia a dorit în schimb, ca Germania să garanteze că acești evrei nu se vor mai întoarce. Până la sfârșitul lunii iunie 1942 poliția slovacă a deportat 52000 de evrei, în cea mai mare parte nebotazați, în lagărele de exterminare din Polonia. În țară au rămas 35000 de evrei, între care evrei botezați, tineri din batalioanele de lucru și specialiști. Atunci cardinalul Magione a trimis o telegramă legatului papal de la Bratislava. Despre repercusiunile acestei telegrame, cât și despre scrisoarea pastorală a episcopilor slovaci, va fi vorba în capitolul dedicat poziției Vaticanului în problema evreiască. După această intervenție a Papii, a devenit clar încotro sunt deportați evreii slovaci, și guvernul slovac a cerut ca germanii să le acorde dreptul de a vizita lagărele pentru strămutați. În decembrie 1943 Hitler trimite un delegat, pentru a exercita presiuni asupra șefului statului

marionetă, Tiso. Acesta promite să deporteze 28000 de evrei, între care 10000 de evrei botezați, în lagăre speciale, dar refuză alte deportări.

În august 1944 izbucnește răscoala slovacă împotriva ocupanților. Atunci ocupanții germani i-au arestat pe membrii “Consiliului evreiesc” și deportează cu ajutorul trupelor SS vreo 14000 de evrei în lagărul de exterminare de la Auschwitz. La 3 aprilie 1945 armata sovietică începe eliberarea Slovaciei. Pe teritoriul Slovaciei au rămas în viață 20000 de evrei.

În cele ce urmează se relatează despre exterminarea evreilor din Europa răsăriteană, adică din Polonia, țările Baltice și regiunile ocupate ale Uniunii Sovietice. Toate aceste regiuni au fost împărțite în patru districte administrative> 1. Vartegan (regiunile de vest ale Poloniei)

2. Ostland (Lituania, Letonia, Estonia și o parte a Belorusiei).

3. Guvernământul general (regiunile centrale ale Poloniei, administrate de Hansfrank).

4. Regiunile ocupate ale Uniunii Sovietice (sub supravegherea Ministerului pentru regiunile răsăritene).

Răsăritul Europei a devenit cimitirul evreilor europeni. Înaintea celui de al doilea război mondial în Polonia trăiau 3 milioane, în țările baltice 260000, în Bielorusia, Ucraina și Crimeea 3 milioane de evrei.

2. Exterminarea evreilor în Polonia

În acest capitol vom acorda o deosebită atenție regiunii Lublin, fiindcă în această regiune care ocupă numai 8% din teritoriul polonez, s-a săvârșit cea mai mare crimă din istoria omenirii.

Soarta groaznică a evreilor europeni s-a hotărât cu precădere în această regiune.

Violînd convenția de la Haga și dreptul internațional, care garantează drepturile populației în regiunile ocupate, evreii au fost privați de toate drepturile în regiunile ocupate de germani după izbucnirea celui de al doilea război mondial. După împărțirea Poloniei, conform pactului Ribbentrop-Molotov, pe baza decretului de la 12 octombrie 1939, din restul teritoriului polonez se formează așa-numitul “Guvernământ general”.

La conferința convocată de Hitler la 7 octombrie 1939, au fost stabilite liniile principale ale politicii imperiale în guvernământul general. La începutul anului 1940, în cancelaria principală imperială a securității, a fost elaborat așa numitul “Plan general Ost”. Planul despre “soluția finală”, a fost adoptat încă înaintea izbucnirii războiului. La 21 septembrie 1939 a avut loc la Berlin o ședință secretă unde s-a elaborat un plan asupra măsurilor ce trebuie adoptate împotriva populației evreiești.

În această zi Heydrich telefonează șefilor grupurilor operative SS despre directivele generale, etapele pe termen scurt și țelul final al distrugerii evreilor.

Göring îl însărcinează pe Heydrich cu controlul superior asupra populației evreiești în țările ocupate. El a ocupat această funcție pînă la sfîrșitul anului 1942, cînd a fost lichidat de organizația de rezistență cehă. Comisarul imperial pentru consolidarea Germaniei, șeful Gestapoului și șeful imperial SS., H.Himmler, a fost însărcinat cu îndeplinirea acțiunii Reinhard I și II (așa a fost numită acțiunea pentru distrugerea evreilor).

Decretul lui Hitler de la 7 octombrie 1939 îi acordă puteri speciale, pentru înfăptuirea planului de distrugere a evreilor. Încă în timpul luptelor, grupuri speciale au efectuat, împreună cu Wehrmachtul execuții în masă ale populației poloneze și evreiești.

Atunci au fost asasinați zeci de mii de oameni. Cu scopul izolării evreilor și a distrugerii bazei lor economice, au fost introduse diferite măsuri drastice, incluzînd și pedeapsa cu moartea. Șeful SD, Heydrich, a ordonat la 21 septembrie 1939 înființarea ghetourilor și transferarea evreilor în regiunea dintre San și Vistula. La 26 octombrie 1939 toți evreii au fost condamnați la muncă forțată, la 20 noiembrie toate conturile și depozitele bancare, care depășeau suma de 2000 zloți, au fost blocate. Începînd cu data de 23 septembrie 1939, toate prăvăliile evreiești au trebuit să fie marcate cu steua lui David, iar de la 1 decembrie 1939 toți evreii, începînd cu vîrsta de 10 ani, trebuiau să poarte o brasardă cu steua lui David. La 9 decembrie 1939 evreii au fost privați de orice fel de drepturi și pensii. Începînd cu data de 11 decembrie, evreii n-au avut voie să ocupe un loc în trenuri și autobuse, iar la 26 ianuarie 1940 s-a publicat o circulară care interzicea evreilor să călătorească cu trenul. Pe baza dispoziției de la 11 decembrie 1939 șeful securității, SS, și al poliției din guvernămîntul general, Friedrich W.Krüger, i-a predat pe toți evreii de 10 pînă la 60 de ani la dispoziția poliției. Începînd cu data de 13 septembrie 1940, evreii nu mai au voie să-și schimbe domiciliul. În noiembrie 1940 se formează poliția auxiliară evreiască, care a ajutat să distrugă propriul neam> a ajutat la deportarea evreilor la Treblinka și alte lagăre de exterminare. Transferările au durat tot timpul ocupației. Pînă la 20 decembrie 1939 din regiunea numită Wartegan, au fost transferați 87883 de cetățeni polonezi și evrei.

Ghetourile au fost înființate îndată după ocuparea Poloniei.

La Piotrkow Trybunalski ghetoul a fost înființat în octombrie 1939, la Pulawy și Krasnystaw - în decembrie 1940, la Lublin - la 24 martie 1941. Din totalul de 200 ghetouri, 90 s-au aflat în regiunea Lublin, dintre care două ghetouri internaționale la Iybiea și Piaska Luterskie. În perioada dintre 10 pînă la 15 martie 1941, zeci de mii de evrei au fost transferați în orașelele

din împrejurimile Lublinului. Ghetourile s-au înființat cu scopul ca oamenii să fie decimați de foamete, înghesuială, mizerie și alte condiții grele. Guvernatorul Ludvig Fișer a declarat în anul 1939> “evreii vor muri de foamete și mizerie, și totul ce va rămîne, va fi un cimitir”.

În legătură cu asasinarea în masă, guvernatorul general Hans Frank a publicat o dispoziție la 15 octombrie 1941, cu scopul ca populația poloneză să se abțină de a acorda ajutor evreilor>

“Evreii care părăsesc fără autorizație ghetoul vor fi condamnați la moarte. Persoanele care dau azil evreilor în mod intenționat, adică ascund sau hrănesc pe evrei în afara zidurilor ghetoului, cît și acele persoane care au cunoștință despre acestea și nu informează poliția, vor fi condamnate și ele la moarte”.

Dispoziții asemănătoare au fost publicate și de guvernatorii de districte, de șefii de poliție și SS. La 19 decembrie 1941 polonezilor li s-a acordat un statut asemănător, cum putem afla din dispoziția Ministrului de Justiție Freisker despre drepturile polonezilor și evreilor, ce decurg din Codul Penal German.

Iată un extras din această dispoziție> **“Codul Penal German stabilește starea de drept a polonezilor în stat (statul german)< asta se referă la polonezi și evrei și nicidecum la alte naționalități”.**

Cînd Germania hitleristă a atacat în 1941 Uniunea Sovietică și a ocupat un vast teritoriu, unitățile speciale SS asasinează sute de mii de evrei, punînd astfel în aplicare planul “soluția finală”. Din ordinul lui Heydrich, în Belorusia au fost lichidați în cîteva luni 229052 de evrei. Asasinate în masă au avut loc la Harcov, Odesa, Kiev și în alte arașe ale Ucrainei. Numai la Kiev au fost împușcați la 29 septembrie la Babii Jar 34000 de evrei. În afară de aceasta au fost asfixiați cu gaze în automobile speciale (Gasragen) mulți evrei, aceasta după ce metodele de exterminare au fost puse la punct în lagărul Helmno din Polonia.

Unitățile Wehrmachtului au colaborat strîns cu grupurile operative SS, conform înțelegerii între comandamentul Wehrmachtului și Heydrich de la 7 octombrie, încheiată pe baza ordinului lui Keitel și a altor șefi militari, emis la 12 septembrie 1941.

Von Reichenau, comandantul armatei a șasea, în ordinul său de la 10 octombrie 1941, declară că unul din țelurile războiului este nimicirea totală a întregii populații evreiești. Un val de execuții s-a abătut asupra orașelor din sudul, răsăritul și nordul Poloniei, ca de exemplu la Bialistoe, Lvov Vilno. Într-o convorbire cu comandantul lagărului de la Auschwitz, Hörs, Himmler a declarat> “Evreii sunt dușmanii veșnici ai poporului german, și de aceea trebuie să fie nimiciti. Toți evreii, fără excepție, care vor cădea în mîinile noastre trebuie să fie uciși în timpul războiului”.

Nimicirea evreilor a luat amploare în anul 1941. În Polonia, o vastă acțiune antisemită a fost declanșată la finele anului 1942. În acest scop au fost înființate două lagăre de concentrare> unul la Auschwitz, iar al doilea într-o suburbie a orașului Lublin, Maidanek, pe teritoriul fostei uzine de avioane. Lagărul de la Auschwitz a început să funcționeze în primăvara anului 1941. În vara aceluiași an, lagărul de la Maidanek era gata să primească 100000 de deportați. Primul lagăr de exterminare a fost înființat la Helmno, în regiunea anexată de germani, unde, începând cu data de 8 decembrie 1941, victimele au fost asfixiate în autofurgoane speciale< cadavrele au fost pe urmă aruncate în gropi comune adânci, iar, începând cu mijlocul anului 1942, cadavrele au fost arse în crematorii.

Primul lagăr de exterminare din așa-zisul “guvernământ general” a fost înființat la Belzec, la 8 km de la Tomașor Lubelschi. Astăzi această localitate se numește Cozielsco. Între primele jertfe ale acestui lagăr au fost, în luna martie, evreii din Lublin. Acest lagăr a funcționat foarte activ timp de 10 luni, adică pînă în luna decembrie 1942, dar lichidarea tuturor urmelor a durat pînă în luna iulie 1943. În primăvara anului 1942 se începe construirea unui nou lagăr la Sobibor, și în luna mai se săvîrșesc aici primele asasinat. În luna iunie se înființează lagărul Treblinca II, fiindcă lagărul Treblinca I a fost rezervat polonezilor.

Lagărul de exterminare Treblinca II este cunoscut ca lagărul unde au fost exterminați mulți evrei, între ei și evreii din ghetoul de la Varșovia. Această tragedie a fost descrisă în multe publicații.

“Soluția finală” a fost mascată sub denumirea de planul “Reinhard”. Acțiunea “Reinhard” a durat din anul 1941 pînă la sfîrșitul războiului. La 19 iulie 1942, după inspecția și consfătuirea din cartierul general al acțiunii “Reinhard” la Lublin, și convorbirea cu șeful acțiunii, Globoțnic, Himmler a dat un ordin secret șefului securității din guvernământul general, Krüger, în care se spune> La data de 31 decembrie 1942, nici o persoană de origine evreiască nu trebuie să se mai afle pe teritoriul guvernământului general, excepție făcînd lagărele de concentrare (Sammellager) de la Varșovia, Cracovia, Censtohova, Radom și Lublin. Numai în aceste lagăre vor putea rămîne evreii selecționați pentru a satisface nevoile armatei. Întreprinderile unde lucrează evrei, trebuie lichidate pînă la acea dată, iar dacă lichidarea lor e imposibilă, trebuie să fie transferate în unul din aceste lagăre. Acest ordin a însemnat o condamnare la moarte pentru milioane de evrei, și o exterminare în masă, fără precedent. Amănuntele sunt descrise în capitoul următor.

3. Soluția final - Odilo Globoțnic

Globoțnic s-a născut la Triest la 21 aprilie 1904. În luna mai 1945 a fost prins de englezi în Austria, și s-a sinucis în închisoare.

În martie 1931 devine membru al Partidului Național Socialist la Viena, pentru care este arestat de patru ori. După aușlus devine gaulaier la Viena. Pentru delapidarea averii confiscate de la evrei și-a pierdut funcția. În 1936 începe să acționeze în Statul Major al lui Himmler.

La 1 noiembrie este numit de Himmler ca șef al poliției din regiunea Lublin. Sosește la Lublin la 9 noiembrie 1939 și rămîne acolo pînă în luna iulie 1943.

La sfîrșitul lunii decembrie 1939, zece personalități proeminente ale intelectualității evreiești din Lublin au fost împușcate din ordinul lui Globoțnic, pe teritoriul cimitirului evreiesc. La mijlocul anului 1940, conform ordinului lui Himmler, despre desfășurarea acțiunii denumită AB, au fost împușcați în suburbiile Lublinului 500 de evrei. Încă în același an, împotriva voinței lui Hans Franc, Globoțnic a efectuat o acțiune de masacrare în masă a 200 de locuitori din Iozefor Lucovschi. Este imposibil să descriem aici toate atrocitățile lui Globoțnic, săvîrșite împotriva polonezilor. Înclinațiile, părerile și spiritul de supunere al lui Globoțnic au fost acele calități cu ajutorul cărora, dintre șefii de poliție, el a fost unul din cei mai crunți și necruțători călăi în zona de ocupație a Poloniei.

În anul 1940, din ordinul lui Himmler, Globoțnic este numit răspunzător pentru strămutarea coloniștilor germani din regiunea Lublin, ca și pentru înființarea bazelor SS în regiunile de ocupație răsăritene.

Ca împuternicit al lui Himmler, a condus așa-numita “mare acțiune”, care a durat din luna noiembrie 1942, pînă în luna august 1943, adică acțiunea de deportare în lagăre de concentrare sau la muncă forțată a peste 110000 de țărani din 300 de localități ale regiunii Lublin> din districtele Lamosci, Tamașor, Bilgorai și Hrubieșov. Victimele acestei acțiuni au fost 30000 de copii> majoritatea copiilor a pierit, iar restul au fost germanizați. Aceste acțiuni au avut repercusiuni imprevizibile, și au dus la o ceartă între SS și autoritățile civile, care au prevăzut că astfel de măsuri pot duce la o răscoală a populației. Nici actele sîngeroase de pacificare n-au fost în stare să oprească răscoalele, care au durat pînă la sfîrșitul războiului.

Îndată după ocuparea Poloniei au fost înființate în împrejurimile Lublinului tot felul de lagăre. Primul lagăr a fost înființat pe strada Lipova la Lublin, unde au fost internați deținuți de drept comun, soldați polonezi și evrei. În luna iunie 1940 în regiunea Lublin au existat deja 10 lagăre, iar lagărul de la Belzec a fost pe urmă transformat în lagăr de exterminare.

Atunci cînd la Berlin s-a luat hotărîrea exterminării populației evreiești din țările ocupate, Globoțnic a fost numit în funcția de împuternicit special pentru aplicarea acestui plan monstruos, și răspunzător

pentru asigurarea efectelor lui economice. Această acțiune a primit denumirea de “planul Reinhard”. Globoțnic a stat în fruntea unui stat major foarte activ, gata să înfăptuiască orice fel de misiuni speciale, și să execute orice ordin. Globoțnic s-a folosit pe urmă de același stat-major în Iugoslavia. Pentru a asigura păstrarea bunurilor confiscate, Globoțnic a înființat la Lublin un depozit de îmbrăcăminte în clădirea fostei uzine de avioane, și un depozit pentru obiecte prețioase în strada Chopin.

În anul 1941, la consfătuirea la care au luat parte Himmler, Globoțnic și comandantul lagărului de la Auschwitz, Höss, s-a discutat despre metodele și modul de aplicare a planului de exterminare a evreilor, elaborat de secția IV B RSHA, care a fost condusă de Eichmann.

În luna martie 1942 lagărul de la Belzec a fost transformat într-un lagăr de exterminare. În mai 1942 începe să funcționeze lagărul de exterminare de la Sobibor, iar în luna iulie 1942 lagărul de exterminare Treblinka II, unde au fost asasinați 750000 de evrei.

Lagărul de concentrare de la Maidanek, ca și toate celelalte lagăre de exterminare și de muncă forțată, s-au aflat sub conducerea lui Globoțnic. În lagărul de la Maidanek au fost asasinați 360000 de oameni, între care zeci de mii de evrei. Mijlocul lunii mai 1942 marchează începutul programului “soluției finale”, prin aducerea în lagărul de la Belzec a 10000 de evrei din orașul Lublin și 16000 din regiunea Lublin.

În luna aprilie 1942 mai trăiau - în regiunea Lublin 250000 de evrei, la mijlocul anului - 190000, iar la finele anului numai 20000. În această sumbră statistică n-au fost incluși evreii din alte regiuni ale Poloniei, sau evreii transferați în masă din alte țări în regiunea Lublin. S-a constatat că exterminarea în masă de mari proporții s-a desfășurat de la mijlocul lunii martie până la mijlocul lunii decembrie 1942. Numai în regiunea Lublin au fost uciși peste un milion de oameni. Aceștia au fost asfixiați în patru lagăre de exterminare și două de concentrare, în camerele de gazare cu gaze de ardere sau cu gazul Ciclon B.

Următorul șef de stat major al acțiunii Reinhard, Haupt sturmführer Höfle, conform directivelor lui Himmler, a ordonat la 16 martie 1942 ca toți evreii apti de muncă să fie separați și duși în lagăre de muncă forțată, pentru a fi folosiți în industria de război. Hitler a dat o dispoziție asemănătoare în luna septembrie 1942, iar Himmler, în ordinul secret de la 9 septembrie, dispune ca aceste lagăre să fie dislocate în regiunile Varșovia și Lublin. Evreii din aceste lagăre au fost tratați la fel ca și deținuții din lagărele de concentrare. Krüger a ordonat, la 28 octombrie 1941, ca până la 30 noiembrie toți evreii să locuiască în astfel de lagăre sau ghetouri. În regiunea Lublin se aflau opt lagăre > la Trovnicki, Poniatova, Budzin, Dorohucea, și în orașul Lublin. În afară de acestea, au mai fost înființate lagăre secundare, care de fapt au

fost capcane pentru a atrage evreii care se ascundeau undeva. Aceste lagăre s-au înființat la Miedzyrzec, Parczyew, Lukow, Wladowa, Iybica, Piaski și Laklikow, și au fost lichidate la sfârșitul anului 1942 și începutul anului 1943.

La 7 septembrie 1943 s-a hotărât la Berlin, în timpul ședinței WVHA, ca zece lagăre de muncă din regiunea Lublin să fie transformate în filiale ale lagărului de concentrare de la Maidanek. S-a ajuns la concluzia că este interesul “regulării generale” ca și alte lagăre să fie predate comandamentului SS. În toate lagărele, deținuții au fost folosiți ca niște sclavi. S-a înființat întreprinderea SS “uzinele germane de armament” (DAW), în subordonarea căreia se aflau toate întreprinderile din lagărele care lucrau pentru industria de război. Pentru ca acțiunea “Reinhard” să rămână secretă s-au înființat lagăre și întreprinderi strict izolate. Aceste întreprinderi s-au ocupat de prelucrarea bunurilor materiale, rămase după exterminarea victimelor și au acordat servicii armatei. Cu acest scop s-a organizat la Berlin o societate fictivă “industria de la răsărit, societate cu răspundere limitată” (Osti), o agentură SS și o soră geamănă a acțiunii “Reinhard”. Odilo Globoțnic devine șeful agenturii “Osti”.

În luna iulie agentura “Osti” a preluat administrația tuturor întreprinderilor de la Radom, unde lucrau evrei. În lunile ianuarie și aprilie 1943 Globoțnic încearcă să transfere toate întreprinderile din ghetoul de la Varșovia în lagărul de la Lublin. Această acțiune, care a precedat lichidarea ghetoului Varșovian, s-a lovit de rezistența armată a evreilor. Astfel la data de 9 aprilie 1949 izbucnește o răscoală în ghetoul de la Varșovia. Șeful statului major al lui Globoțnic, Höfle, a dirijat și controlat acțiunea de deportare a peste 300000 de evrei din ghetoul varșovian în lagărul Treblinka II, unde ei au fost asfixiați în camerele de gazare.

După împărțirea Poloniei, conform pactului Ribbentrop-Molotov, regiunea Bialistoc s-a aflat sub stăpânirea sovietică. Mulți evrei din Polonia centrală s-au refugiat în această regiune și se crede că la începutul războiului cu Uniunea Sovietică acolo au trăit aproximativ 200000 de evrei. Chiar în ziua ocupării orașului Bialistoc de către trupele germane, la 27 iunie 1941, au fost arși de vii, într-o mare sinagogă, aproape 1000 de evrei, iar pe strada Leghionova 9, în cartierul Șulhof au fost împușcați 200 de evrei. La 3 iulie 1941, în timpul unei razii polițienești au fost luați prizonieri și uciși 300 de evrei.

În timpul unei alte acțiuni, la 11 iulie, au fost duși la Pietrașa în automobile și uciși 4000 de bărbați. În toamna aceluiași an 6000 de evrei, inapți pentru muncă, au fost evacuați la Pruzany. Au fost asasinați atunci evreii din ghetourile de la Slomin și Wolkowysk. În prima jumătate a anului

1942 a domnit o liniște relativă. La 2 noiembrie începe lichidarea tuturor ghetourilor, cu excepția celor din Bialistoc, Iasinov și Grodno. Din ianuarie până în martie au fost uciși la Treblinca, 120000 de evrei din regiunea Bialistoc. După lichidarea celorlalte ghetouri, a rămas numai ghetoul de la Bialistoc, unde trăiau 60000 de evrei. În afară de acest ghetou, în Polonia a mai rămas ghetoul de la Lodz. Ghetoul de la Bialistoc a început să fie lichidat la 16 august 1943. Globoțnic, cu ajutorul detașamentelor SS, formate din germani, ucrainieni, bieloruși și lituanieni, a ocupat atunci pe neașteptate ghetoul și întreprinderile. Numai un mic grup de 300 de evrei, prost înarmați, s-au împotrivit. Cu ajutorul infanteriei, tancurilor și aviației, răscoala a fost înăbușită în decurs de șapte ore. Toți evreii rămași în viață au fost duși în diferite lagăre de exterminare, în cea mai mare parte în lagărul de muncă de la Lublin și lagărul de concentrare de la Maidanek.

Cu scopul accelerării procesului de lichidare a ghetoului de la Lodz, Himmler a ordonat ca ghetoul să fie transformat într-un lagăr de concentrare.

În legătură cu situația de pe frontul de Răsărit și numirea lui Globoțnic ca șef al poliției de la Triest, lichidarea celui din urmă refugiu al evreilor din Polonia n-a fost dusă îndeplinire.

Ghetoul de la Lodz a fost lichidat abia în vara anului 1944. În septembrie 1943, în locul lui Globoțnic este numit Iacov Sporenberg. El a fost arestat în Norvegia la sfârșitul războiului și pe urmă dus la Londra, unde a depus mărturie în legătură cu situația din regiunea Lublin în timpul războiului. El a declarat atunci, că în lagărul de muncă, care se afla pe teritoriul fostei uzine de avioane, a activat o comandă specială, numită comanda Globoțnic, care în aparență îndeplinea funcția de pază, dar în realitate îndeplinea funcții speciale. Șeful acestui grup a fost Christian Wirth. El l-a informat pe Sporenberg că Globoțnic a fost numit de Himmler răspunzător pentru soluționarea problemei evreiești din întreaga Europă.

Sporenberg a declarat că membrii Statului Major al lui Globoțnic au desfășurat acțiuni antievreiești la Varșovia, Bialistoc și în alte orașe. Ultimul act al tragediei evreiești a avut loc fără participarea lui Globoțnic. La finele lunii august 1943, Krüger l-a invitat pe Sporenberg la Cracovia pentru a-l informa despre directiva lui Himmler. Iată conținutul acestei directive>

Comandamentului SS, șefului de poliție, Obergruppenführer SS la Cracovia.

Problema evreilor din regiunea Lublin s-a complicat în mod periculos. Această stare de lucruri trebuie să fie numai decît elucidată. Am ordonat comandai lui Globoțnic să rezolve această afacere. Apelez la conducerea superioară SS, la șeful poliției "Ost", cît și la comandanții SS și ai poliției

din Lublin, să acorde ajutorul necesar comandai speciale de sub conducerea lui Globoțnic, și anume, cu toate mijloacele disponibile.

Heinrich Himmler

În luna noiembrie 1943 s-a desfășurat, în cadrul acțiunii "Reinhard II", operația sub denumirea "sărbătoarea recoltei" (Erntefest). Pentru a forma un cordon, Himmler a dat ordin să fie aduși din Prusia Orientală 2000 de soldați SS. Mai înainte veniseră deja mii de soldați SS de la Catoviț, Debița, Cracovia și Radom, cu pretextul de a lupta împotriva partizanilor. După raportul lui Sporenberg, în lagărele din strada Lipova și pe aerodromul de la Lublin se aflau 13000 de evrei, la Poniatowa - 14000 și la Trawnichi 12000. La 3 noiembrie au fost împușcați evreii din Trawnichi, la 5 noiembrie cei din Lublin (Maidanek) iar la 7-10 noiembrie evreii din Poniatowa. Toți cei care s-au împotrivit la Poniatowa au fost arși de vii.

Pe tot cuprinsul regiunilor ocupate s-a procedat la fel, dar cu o intensitate mai mică. În luna aprilie 1943 Globoțnic a prezentat Gruppenführerului Helft o listă de 35 colaboratori, pentru a fi premiați, iar la 4 noiembrie 1943, Globoțnic cere într-un raport asupra activității sale în legătură cu acțiunea "Reinhard", ca membrii grupului special să fie și ei premiați.

La 20 octombrie 1943, încă înainte de instalarea sa la Triest, Globoțnic vine la Berlin pentru a face o dare de seamă despre activitatea sa. El a întâmpinat greutate în prezentarea raportului său despre bunurile jefuite. Raportul financiar al acțiunii "Reinhard", de 38 de pagini, este însoțit de două scrisori, datate 4 noiembrie 1944 și 5 februarie 1945 și de anexe, cît și de scrisorile lui Himmler și Pohl. La 27 februarie 1943 Wipper a semnat lista bunurilor adunate după jefuirea evreilor din regiunea Lublin, și anume, valuta din 29 de țări> 505046 dolari americani, monede de aur, 1775,46 kg de aur, 9639,34 kg de argint, 5,1 kg de platină, briliante, ceasornice de aur, inele de aur, coliere cu briliante, bricege, foarfeci, lanterne, ochelari, 462 de vagoane de zdrențe, 251 de vagoane de pene, 317 de vagoane de îmbrăcăminte și lengerie.

În raportul financiar următor al acțiunii "Reinhard" de la 19 decembrie 1943 găsim cifre mai complete despre bunurile jefuite> 2909,68 kg de aur, 18733,669 kg de argint, 15,14 kg de platină< valută din 48 de țări> 108521,40 de dolari SUA, monede de aur din 43 de țări, inclusiv 711,5 de dolari SUA.

Au fost expediate în Germania 1901 de vagoane cu îmbrăcăminte, lengerie, pene și zdrențe. În afară de Globoțnic și Wipper, această listă a fost semnată și de casierul Rzepa. În scrisoarea din 30 noiembrie 1943 către Globoțnic, Himmler îi exprimă recunoștința sa pentru marele merite față de poporul german, în procesul realizării planului "Reinhard".

Hans Frank, fostul guvernator al

“guvernământului general”, la procesul de la Nurnberg, ajunge la o concluzie contrară, caracterizând asasinatul în masă astfel> “Vor trece 1000 de ani și nimic nu va fi în stare să șteargă această vină a germanilor. Nimicirea evreilor a fost nu numai cel mai mare genocid din istoria omenirii, ci astfel a fost distrus însuși principiul pentru care ea s-a luptat secole la rând, tocmai atunci când se părea că principiul drepturilor omului este ideea dominantă a secolului XX. Asasinii au reușit să șteargă în parte urmele crimelor. Grupul special Nr. 1005, sub comanda lui Paul Blobel (Standartenführer) a fost însărcinat să dezgroape mormintele comune și să ardă cadavrele. Evreii care au luat parte la această operație au fost și ei pe urmă asinați. Mirosul insuportabil al cadavrelor arse și o ceață deasă au poluat atmosfera în acele regiuni, unde se aflau lagărele de exterminare, ca de exemplu în împrejurimile lagărului de la Belzec, fapte ce pot fi confirmate de autorul acestei cărți. Rudolf Reder a reușit să fugă din lagărul de la Belzec< mărturiile sale sunt expuse în anexa acestei cărți. Din lagărul de exterminare de la Treblinka a fugit Iankel Viernic< a fost publicată o broșură cu mărturiile sale, la care ne vom referi în altă parte.

În anexa protocolului conferinței de la Evian din 20 ianuarie 1942 se afirmă că naziștii au plănuțit să asasineze 11 milioane de evrei. Eichmann susține că au fost uciși 6 milioane de evrei, fapt confirmat și de alte surse.

În timpul războiului au pierit 6 milioane de cetățeni polonezi, dintre care 3 milioane erau evrei. Conform datelor incomplete, au supraviețuit numai 8% din numărul total al evreilor polonezi.

4. Rezistența armată a populației evreiești

Cum am remarcat mai sus, naziștii au trecut la asasinarea în masă a populației evreiești. Acțiunea începe în anul 1941 în regiunile poloneze ocupate de Germania și Uniunea Sovietică. Punctul culminant al acestei acțiuni de exterminare a fost transportarea a 300000 de evrei din ghetoul de la Varșovia pentru a fi asfixiați în camerele de gazare de la Treblinka și din alte lagăre. Acțiunea a avut loc între 22 iulie și 21 septembrie 1942. În afară de rezistența pasivă, o mică parte a evreilor a organizat o rezistență activă în această luptă inegală. Între 21 iulie 1942 și 10 ianuarie 1943 izbucnesc răscoale armate ale populației evreiești estul Poloniei ocupate> la Klecko, Nieswierz, Mirza, Krzemieniec, Glebokie, Tuczyn, Miedzyrzec, Lachowice, Marcinkowice, Bialistoc, Luck, Minsk, Mazowiecki, Hrubieszow.

În noaptea de 2 decembrie 1942 s-a înființat la Varșovia Organizația Luptătorilor Evrei (ZOB). Prima luptă a acestei organizații cu unitățile polițienești și SS comandate de Globoțnic a avut loc în timpul deportărilor

din luna ianuarie 1943 a zeci de mii de muncitori evrei din Varșovia la Lublin. În zorii zilei de 19 aprilie 1943, în timpul lichidării definitive a ghetoului de la Varșovia, izbucnește răscoala. Începând cu data de 22 aprilie 1943, răsculații trec de la atacuri directe la atacuri inopinate de pe poziții fortificate. La 8 mai au pierit în fortul din strada Mila 8, toți conducătorii rezistenței (ZOB), dar luptele din ghetou au durat pînă la mijlocul lunii iulie 1943. Cîteva grupuri de luptători evrei au reușit să fugă prin conductele de canalizare și au continuat să lupte în unitățile de partizani poloneze și evreiești, ori s-au alăturat răsculaților de la Varșovia, ca de exemplu doctorul Marek Edelman, care trăiește acum la Lodz. Mulți luptători ai ghetoului de la Varșovia au fost sortiți pieirii, dar jertfa lor n-a fost zadarnică, și rezistența evreilor a fost o parte integrantă a rezistenței din Polonia și din întreaga Europă.

La 16 iulie 1943 izbucnește răscoala de la Bialistoc, unde 300 de evrei, prost înarmați, s-au luptat timp de trei ore cu trei batalioane de soldați înarmați pînă în dinți. Dintre acești răsculați a rămas numai unul singur în viață.

Au mai izbucnit răscoale și în alte ghetouri> la Censtohov, Bedzin, Sandomir. La 2 august 1943 izbucnește o revoltă în lagărul morții de la Treblinka, unde, după ce au ucis 60 de paznici, 500 de deținuți au fugit. La 14 octombrie izbucnește revolta în lagărul morții de la Lebibor. Dintre 450 de fugari au scăpat numai 250.

La 7 octombrie începe revolta în lagărul morții de la Auschwitz-Birkenau, la care au luat parte sute de deținuți. Ei au ucis cîteva agenți SS, au aruncat în aer crematoriul III, au pierit cu toții.

Deținuții care au scăpat din ghetouri și lagăre s-au alăturat unităților de partizani, al căror număr pe teritoriul așa-zisului “guvernământ general” era de 30. În afară de acestea, mai activau grupuri mici de partizani, și evreii făceau parte și din unitățile de partizani poloneze și sovietice din partea de răsărit a fostei republici poloneze. Unitatea de partizani sub conducerea doctorului Iehaschiel Atlan a eliberat orașelul Debreczyn, cu ajutorul partizanilor sovietici, și s-a răzburat pentru masacrarea populației din ghetoul de acolo (amănunte în articolul lui.⁶

Majoritatea populației evreiești nu s-a opus autorităților hitleriste care, cu ajutorul poliției evreiești și al naționaliștilor ucrainieni, lituanieni și letoni, au săvîrșit asasinat în masă ale evreilor.

⁶Simon Detner “Evreii partizani în cel de al doilea război mondial”.Kz 1985/86)

5. Colaborarea

Codul moral al omenirii se bazează pe dreptate, care interzice să faci rău semenilor tăi. Este de datoria fiecărui om, precum reiese și din principiile sacre, să iubești semenii tăi cum te iubești pe tine însuși.

Deasemenea este datoria fiecăruia să-și iubească țara natală, sau dacă emigrezi - noua patrie. Violarea acestui principiu duce la degradarea caracterului și ingratitude, simbolurile care au stat la baza concepției lui Iuda și Brutus.

Războiul, și alături de acesta, migrația, a creat dilema > “Dați deci Cezarului ce este al Cezarului, și lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu”, adică, cum să-ți împlinești datoria față de țara natală sau noua patrie.

Dacă trăiești într-o țară străină, apare, nolens-volens, probleme dublei loialități, a infidelității. Cîteodată, motive materiale pot juca un rol important în această privință.

La analizarea diferitelor aspecte, în legătură cu holocaustul, trebuie să ne referim și la problema colaboraționismului. În timpul ocupației mulți, chiar din acei cu caractere puternice, au trecut prin încercări grele. De aceea, nu trebuie să ne mirăm că oamenii, fără deosebire de apartenența lor națională sau rasială, au trebuit să îndure o umilință cumplită.

Mulți cetățeni polonezi, dar de naționalitate nepoloneză, s-au declarat că fac parte din marea națiune germană. Mulți polonezi din regiunile anexate au fost siliți să-și schimbe cetățenia, și să ia parte la diferite acțiuni alături de germani. Mulți criminali polonezi au folosit războiul pentru a săvârși mîrșăvii și mai mari. Așa, de exemplu, elemente criminale îi șantajau pe evrei la ieșirile secrete din ghetouri, cît și pe polonezii care au acordat sprijin evreilor. Ei nu s-au sfiit să extrădeze jertfele lor naziștilor.

Se presupune că numărul acestor indivizi la Varșovia a fost de 1000. Pentru a pune capăt acestei nenorociri, organizațiile de rezistență au condamnat pe colaboraționiști la moarte. În buletinele informative ale comandamentului “armii craiovoi” din 16 septembrie și 8 decembrie 1943, cu un tiraj de 4300 de exemplare, au fost publicate primele liste ale condamnaților la moarte > Jan Pilnik, Ștefan Karzecz din Varșovia și Franciszek Sokolowski din Podkowa Lesna au fost executați pentru extrădarea evreilor. În nici o altă țară ocupată de naziști nu s-au luat măsuri atît de drastice împotriva colaboraționiștilor. Ce contrast cu starea de lucruri din Franța. Conform ziarului “Le monde” din 20 februarie 1979 și 11 mai 1985, jandarmii guvernului de la Vichy au deportat 85% din totalul de 75721 de evrei, dintre care în anul 1945 au rămas în viață numai 1287.

Între colaboratorii și trădătorii evrei se numără cea mai mare parte a polițiștilor evrei, care s-au distins prin servilism, corupție și cruzime. Ei au

supravegheat, ca 300000 de evrei din ghetoul varșovian să fie duși în lagărul de exterminare de la Treblinka. Ei au vegheat ca niciun evreu să nu fugă, sau să se ascundă. Toate aceste fapte au fost descrise în cronica lui E. Ringelblum (pag. 426-428).

“Poliția poloneză n-a luat parte la razii, în timp ce poliția evreiască s-a ocupat cu această teribilă afacere. Ea s-a distins prin corupție și demoralizare, care a atins apogeul în timpul deportărilor. Ei n-au protestat împotriva acestei oribile practici de ai preda pe frați morții... Cum s-a putut întîmpla ca, intelectualii evrei să colaboreze cu naziștii, pentru a-i ajuta la nimicirea fraților lor evrei. Dintre ofițerii evrei de poliție, cea mai mare parte erau avocați. Poliția evreiască era mai crudă decît cea germană, ucraineană sau letonă... Poliția evreiască a dat dovadă de o brutalitate nemaipomenită. De unde această furie la evreii polonezi? Cînd au instruit sute de bandiți, care prindeau copiii pe stradă, îi aruncau în căruțe, și-i duceau în locurile de adunare? ... Fiecare evreu din Varșovia, fiecare femeie sau copil, cunosc mii de fapte de cruzime și brutalitate, săvîrșite de poliția evreiască. ... Polițiștii evrei au divulgat 90% din ascunzișurile conspirative ale evreilor, ba mai mult, după ce i-au descoperit i-au predat în mîinile germanilor. Acești ticăloși sunt vinovați de moartea a mii de oameni”.

În principiu, toate consiliile evreiești au colaborat cu ocupanții. Între 6000 de membri ai comunității evreiești din Varșovia, serviciile de informații evreiești și poloneze au identificat 150 de agenți ai gestapoului. În strada Leszno 13/14 din Varșovia se afla un filator evreiesc al gestapoului. În afară de aceasta, ghestapoul a înființat o agenție evreiască sub denumirea “Făclia”, pe care a dotat-o cu arme și legitimații. Agenția a fost comandată de Abram Genoweich, loțtiitorul său a fost David Șterufeld care a fost apoi condamnat la moarte. Agenții “Făcliei” au activat în ghetoul din Varșovia între anii 1940-1944. Misiunea lor a fost lupta împotriva rezistenței din ghetou și de a găsi sursa ajutorului pe care ghetoul îl primește, cît și legăturile cu rezistența poloneză, și de a descoperi ascunzișurile evreilor în afara ghetoului, și pe polonezii care-i ajutau. După lichidarea ghetoului, 300 de agenți înarmați ai “Făcliei” au locuit în casele gestapoului pe strada Suh.

Din ordinul agenților gestapoului Hahn și Berendt, doi colaboratori, Skosowski și Zurawin, care trăiesc acum în SUA, au ademenit pe evreii bogăți în hotelurile varșoviene Polski, Terminus și Royal, sub pretextul eliberării pașapoartelor și documentelor de emigrare. Ei au fost jefuiți și apoi uciși < fapte descrise de Tereza Prekerowa în revista “Polytika” din luna mai 1987.

În perioada dintre 1 aprilie 1943 pînă la finele anului 1944, adică în timpul cînd majoritatea evreilor au fost deja exterminați, la Cracovia a

activat un centru de ajutor pentru evrei (JUS) condus de colaboraționiștii Weichert și Hilfstein. Centrul a fost înființat de gestapo pentru a intercepta ajutoarele financiare și pachetele trimise de evreii americani, în ciuda avertizării guvernului polonez în exil de la Londra.

Iată încă un exemplu al trădării> în orașelul Krasnik din regiunea Lublin au locuit 18000 de evrei. Din mărturiile evreilor rămași în viață, publicate în cartea "Iskor Krasnik", în Israel în anul 1973, este clar că la începutul anului 1944 au rămas în viață numai 280 de evrei. La pagina 306 se descrie cum evreii au fost duși în lagărele de exterminare". În timpul acțiunii, oameni vîrstnici au fost tîrîți de poliția evreiască în vagoane, între ei și vestitul rabin din Turobin cu familia sa". Se descrie felul cum au fost denunțați evreii care se pregăteau să fugă din lagărul de muncă. Cinci luni înaintea eliberării Poloniei, la 18 februarie 1944, gestapoul a împușcat 40 de evrei, care se pregăteau să fugă din lagăr. După această execuție 18 evrei au fugit, dar cîțiva au fost prinși. Pentru a-i pedepsi pe evrei, maistrul Grieger a împușcat încă 20 de evrei. În carte sunt descrise în amănunt, cum în timpul percheziției au fost confiscate obiectele prețioase, dolari ș.a.m.d.

La percheziție au luat parte colaboraționiștii evrei, care au dorit prin servilitatea lor față de gestapo, să supraviețuiască. Nu se știe precis cîți dintre ei au fost evacuați în Germania și cîți au rămas în viață. Trădarea țării în care trăiești, și mai ales a propriei tale etnii, și încă atunci cînd această etnie este sortită pieirii, poate duce la o situație care este descrisă în darea de seamă "Oneg Shabat - ghehena evreilor polonezi în timpul ocupației hitleriste, gheto, iunie 1942".

"Nu trebuie să ignorăm rolul rușinos jucat de etnicii germani în acțiunea antisemită din Polonia. După victoria Germaniei, etnicii germani din Polonia care n-au știut nici un cuvînt în limba maternă, de profesie mici comercianți și țărani, au ocupat locurile în administrația locală. Criteriul după care au fost aleși, a fost apartenența lor la partidul nazist, și nu opțiunile lor. De aceea, peste tot a domnit brutalitatea și josticia, mai ales față de evrei. Etnicii germani vor rămîne în memoria oamenilor pentru totdeauna ca indivizi suspecți și slugi ai călăilor. Ei au slujit ca paznici în lagărul de la Novidvor.

Ei au fost cei care i-au torturat și ucis pe cei 600 de evrei> bărbați, femei, bătrîni și copii, care au fost deportați din Plonsk, Nowe Miasto, Novidvor și Zakroczym. Etnicii germani care au condus lagărele de muncă pentru evrei, s-au purtat în cea mai mare parte ca niște hoți, ticăloși și degenerați. Ei au luat parte activă la asasinarea și, în cel mai bun caz, la mutilarea evreilor. Deținuții, care n-au pierit în lagăr, au murit de foame acasă".

6. Cine, cînd și cum a informat lumea despre exterminarea evreilor?

Se poate afirma cu toată răspunderea că în perioada interbelică statele europene n-au făcut nimic, sau aproape nimic, pentru a-i salva pe concetățenii lor evrei. În timpul celui de al doilea război mondial nu s-a schimbat mare lucru în această privință. În ce privește informarea lumii, polonezii au fost sursa cea mai sigură, fiindcă această dramă fără precedent s-a desfășurat în fața ochilor lor. În Anglia sosesc martori vii, care povestesc despre drama evreimii poloneze. Fiica primului ministru a Republicii Polonia, Sofia Sikorska-Lesniewska, ziaristul H. Szoszkies, membru al comunității evreiești, prietenul și colaboratorul lui Cerniacov - Șmul Tigelbaim, care împreună cu doctorii Ignat Svarțbart și Șerez, au fost membri ai parlamentului polonez în exil. Socialistul H. Liberman, membru al guvernului polonez în exil, a fost reprezentantul intereselor evreiești.

În biroul de informații și propagandă (BIP) al asociației luptătorilor înarmați (ZWZ) și în secția pentru minorități a biroului de informații și propagandă al armatei teritoriale (armia krajewa) înființată în anul 1940, s-a format secția evreiască, care a fost condusă de inginerul Makowieski.

Rapoartele acestei secții au fost adresate comandamentului armatei teritoriale și reprezentanței guvernului în exil.

Cu începere de la 1 februarie 1942 această secție a fost condusă de Henryk Wolinski. La 24 septembrie 1942 se înființează comitetul obștesc pentru ajutorarea populației evreiești, numit Comitetul Konrad Zegota. La 4 decembrie 1942 s-a înființat, în locul comitetului provizoriu, Consiliul pentru ajutorarea evreilor (RPZ).

La începutul anului 1943, Departamentul Ministerului de Interne înființează o secție specială evreiască, care, cu începere de la 4 februarie 1943 a fost condusă de Witold Bienkowski. De atunci secția a îndeplinit funcția serviciului de informație și de coordonare al contactelor între organizațiile paramilitare poloneze și evreiești. Consiliul pentru ajutorarea evreilor s-a ocupat mai ales cu asistența socială, secția evreiască a departamentului internelor a avut alte sarcini și a organizat contacte cu străinătatea.

În toamna anului 1942 se înființează comitetul popular evreiesc (ZKN) și organizația luptătorilor evrei (ZOB). Deja în luna octombrie 1939, istoricul Emanuel Ringelblum începe organizarea arhivelor ghetoului, sub denumirea conspirativă "Oneg șabat". Ședințele colaboratorilor au avut loc în fiecare sîmbătă, de unde și denumirea.

Pe baza hotărîrii Consiliului de Miniștri al Guvernului Polonez, în exil de la 20 aprilie 1944, se înființează Consiliul pentru salvarea populației

evreiești. Înființarea acestor organizații, care s-au ocupat cu problema evreiască, a contribuit la informarea precisă a țărilor Apusene asupra stării de lucru în regiunile ocupate.

Guvernul polonez în exil a ținut legătura cu țara prin secția poloneză a administrației principale pentru misiuni speciale ale organizației britanice de sabotaj, care, împreună cu biroul 6 al cartierului general polonez, a înființat tot mai multe puncte de contact în Polonia și se ocupa cu transportarea persoanelor în și din Polonia. La început curierii din Polonia au trebuit să străbată mii de kilometri prin Ungaria și alte țări. Ei trebuiau să treacă fraudulos peste multe granițe, pentru a transmite guvernului în exil microfilme și alte materiale. De mare ajutor erau câțiva membri ai coloniei suedeze din Varșovia, care au colaborat cu organizațiile clandestine poloneze.

În perioada dintre anii 1941 și pînă în luna iulie 1942, cînd au fost luați prizonieri și condamnați la moarte, ei transferau în Suedia documente ale Departamentului de Interne și ale Comandamentului Armatei Teritoriale (AK).

Unul dintre acești suedezi, Swen Norman, a pătruns în ghetoul varșovian și a făcut fotografii, pe care le-a transmis mai tîrziu în Apus. În acest fel au fost trimise două scrisori ale organizației “Bund”, una din 16 martie și a doua din 2 mai 1942, și primite la Londra de Żygelboim peste zece zile.

Pentru a înțelege mai bine cît de strînse au fost legăturile cu Londra, vom relata despre operația denumită “Cichociemni” (tăcerea în întuneric). Primul zbor și lansarea de parașutiști a avut loc în noaptea de 26 spre 27 decembrie 1944. Au mai avut loc trei operațiuni ale aviației în legătură cu aterizarea avioanelor pe teritoriul Poloniei, cînd a fost organizat podul aerian. Prima operațiune a avut loc în luna aprilie 1944, cînd avioanele au aterizat în apropierea orașului Lublin. Cu avionul au sosit în Polonia 316 parașutiști, 28 de curieri civili, o stațiune radiotelegrafică de fabricație ungurească și o comisie militară engleză de patru persoane. Înafară de parașutiști, au fost aduse însemnate sume de bani, muniții și 650 de emițătoare radio.

În anul 1941 nimeni în Polonia nu și-a dat încă seama că ar exista planuri pentru exterminarea evreilor. Abia asasinatale în masă, săvîrșite în răsăritul Europei, au arătat clar ce planuri au hitleriștii. Informații asupra masacrelor din estul Poloniei, Ucraina, Bielorussia și Lituania au ajuns cu oarecare întîrziere în Polonia centrală și au fost publicate în buletinele informative.

La 8 decembrie 1941 se înființează lagărul de exterminare de la Chelmino și, deja în ianuarie 1942, presa clandestină a publicat această știre, cît și faptul că victimele au fost asfixiate în automobile de gazare. Știrile despre acest lagăr au apărut după fuga din lagăr a groparilor și a mărturiilor prietenilor lui E. Ringelblum. Aceste mărturii au fost publicate în ziarele din Londra și din Statele Unite.

După ce, la mijlocul lunii martie 1942, 26000 de evrei au fost deportați din regiunea Lublin în lagărul de la Belzec, în aprilie această știre a fost transmisă la Londra, cu toate că metodele de exterminare n-au fost încă cunoscute. Avocatul Leon Teiner din organizația “Bund” transmitea regulat din Varșovia, prin studiourile de radio clandestine, știrile către Żygelboim, sub pseudonimul “Artur”. După ce a părăsit Polonia, Żygelboim a ajuns în aprilie 1942 la Londra. În Apus Żygelboim a fost un bun apărător al cauzei evreilor polonezi și nu s-a putut plînge de lipsa de știri din Polonia.

În anul 1941 guvernul polonez în exil publică “Cartea neagră”. Volumele 2-6 sunt consacrate suferințelor evreilor polonezi. K. Pope, ambasadorul Poloniei la Vatican, a protestat împotriva asupririi evreilor din Polonia< protestele s-au repetat în anii 1940-1941, dar nici Vaticanul, nici guvernele țărilor aliate nu au reacționat în mod adecvat. Comunitatea evreiască de la Zürich a publicat știri documentate asupra situației evreilor europeni.

Comitetul de Salvare și Ajutor de la Budapesta informează țările apusene, începînd cu a doua jumătate a anului 1942, despre situația evreilor polonezi. H. Morgentan, fostul Ministru de Finanțe al Statelor Unite, afirmă în jurnalul său personal, publicat în 1947, că Guvernul Statelor Unite a fost informat deja în luna august 1942 despre crimele săvîrșite împotriva evreilor. Departamentul de stat, timp de mai multe luni, a ținut în secret știrile primite de la reprezentanții săi diplomați, iar în telegrama Nr. 354 din 10 februarie 1943, scrie diplomatului Hanson să nu primească știri despre situația evreilor europeni și să nu le transmită în Statele Unite.

Cînd știrile despre exterminări în masă s-au întetit, Londra a cerut confirmarea acestora. La 8 aprilie 1942 guvernul polonez în exil a confirmat faptul exterminării în masă în Polonia și Uniunea Sovietică. Consiliul Național Polonez în exil, în rezoluțiile sale din 10 iunie și 8 iulie 1942, constată că de fapt avem de a face practic cu o exterminare planificată a întregii populații evreiești. La 9 iunie 1942 președintele Consiliului de Miniștri al guvernului polonez în exil, generalul Sikorski, a relatat într-o cuvîntare radiodifuzată, despre asasinatale în masă ale evreilor. Cronicarul ghetoului din Varșovia, Emanuel Ringelblum, notează la 30 iunie 1942 că opinia publică evreiască este adînc impresionată de nota guvernului polonez, care a fost tradusă în toate limbile aliaților. În raportul din 5 august 1942, publicat la Londra de Buletinul Guvernului Polonez în Exil, se afirma> “Dacă popoarele anglo-saxone nu dau crezare știrilor din surse poloneze, ele ar trebui totuși să dea crezare știrilor din surse evreiești”.

Conform afirmațiilor generalului Bor-Komarowski, armata teritorială (AK) a transmis zilnic știri la Londra, printre altele, știrea despre deportarea a 300000 de evrei din Varșovia la Treblinka, dar studioul de radio BBC a tăcut. Abia după o lună, cînd englezii, prin canale proprii, au primit o

confirmare a acestor știri, BBC rupe tăcerea. Agenția “Jewish Telegraphic Agency” (JTA) a transmis știrea despre începutul acțiunii de exterminare, la 22 iulie 1942, adică cinci zile după primele deportări, pe baza relatărilor primite de la Zygelboim și guvernul polonez în exil.

Informațiile despre evreii din Estonia și Finlanda au sosit via Suedia, dar nimeni nu le-a dat crezare. Richard Lichtheim a transmis la 15 august 1942 știri despre lichidarea ghetoului de la Varșovia. Ziarul londonez “Jewish Chronicle” precum și alte ziare londoneze confirmă la 10 și 12 octombrie 1942 știrea despre deportarea a 300000 de evrei din Varșovia. În lunile următoare Zygelboim primește știri prin radio și prin poștă de la membrii organizației “Bund”, rămași în viață. Un raport amănunțit asupra lagărelor de exterminare, în special al celui de la Treblinka, și asupra altor măsuri de asuprire, sosește din Varșovia în luna august 1942. Informații precise conține și scrisoarea lui Feiner, în care acesta cere o intervenție a aliaților și represalii împotriva germanilor. Independent de relatăriile organizațiilor de rezistență poloneză, colaboratorii arhivelor “Oneg Şabat” au pregătit un raport amănunțit despre distrugerea evreilor din Varșovia, datat - 15 noiembrie 1942. Raportul uniunii organizațiilor de rezistență a ghetoului a fost întocmit împreună cu secția evreiască (BIP) de S.Herbst și H.Wolinski, care au transmis acest raport la Londra.

În noiembrie 1942 sosește de la Londra un curier polonez, Jan Kozielewski (pseudonimul “Witold” și “Jan Karski”). Aceasta a fost a treia și ultima sa misiune. Ca fost colaborator al Ministerului de Externe înainte de 1939, el a fost persoana potrivită pentru îndeplinirea acestei misiuni. Încă înaintea părăsirii patriei sale după izbucnirea războiului, Karski s-a întâlnit de două ori cu Feiner și cu un reprezentant al sioniștilor din Varșovia. În afară de aceasta el a pătruns în secret în lagărul de la Belzec, cu ajutorul unui paznic de origine estonă, și a transmis pe urmă în străinătate rapoarte și impresiile sale. În drum spre Londra, Karski transmite conducătorului organizațiilor de rezistență poloneze din Franța, Alexandru Kawalkowski, un raport de 40 de pagini, înregistrat pe microfilme. Acest raport a fost întocmit de comandanții superiori ai armatei teritoriale (AK) Henryk Wolinski, Ludwik Widerszal și Stanislaw Herbst. Pe baza relatărilor lui Karski, cât și a microfilmelor, profesorul Kot a întocmit un raport amănunțit despre exterminarea evreilor din Polonia. A.L.Estermann, reprezentantul Congresului Mondial Evreiesc de pe lângă Ministerul de Externe englez, a primit acest raport de la guvernul polonez. La 26 noiembrie 1942 deputatul din parlamentul englez, Sydney Silvermann, a transmis acest raport secretarului de stat Richard Law. În timpul misiunii sale de la Londra, el a avut contacte nu numai cu polonezi, ci a avut posibilitatea să ducă tratative cu multe personalități ale vieții politice engleze. Karski a fost

primit de Winston Churchill, de conducătorul Partidului Laburist, Arthur Greenwood, și de lordii Gelborne și Cranborne. El a dus tratative cu ministrul Comerțului, Dalton, cu deputații parlamentului Ellen Wilkinson, și cu ambasadorul Marii Britanii în Polonia, O.Molloy, ca și cu cel al Statelor Unite, Antony Drexel Biddle, și cu subsecretarul de stat al Ministerului de Externe Britanic, Richard Law. În afară de aceasta, a luat parte la audierile Comisiei Aliate pentru Cercetarea Crimelor de Război. Pe urmă s-a întâlnit și cu președintele Statelor Unite, Roosevelt. În luna martie 1945 Karski publică o carte în limba engleză, care, între altele, s-a ocupat și de situația evreilor europeni. La finele anului 1942 S. Zygelboim a expus mărturiile despre exterminarea în masă a evreilor, la ședința Consiliului Național de la Londra. El n-a știut atunci încă despre uciderea în ghetoul din Varșovia a soției sale și a fiului său.

Pentru a atrage atenția opiniei publice, și pentru a primi ajutor de la guvernul american, precum și al evreilor americani, Zygelboim pleacă în America, de unde însă se întoarce disperat la Londra.

În semn de protest și disperare el se sinucide în luna mai 1943.

Consiliul Național de la Londra se adresează către toate popoarele, pentru a le determina să întreprindă acțiuni comune împotriva exterminării evreilor. Guvernul polonez în exil a încercat să alarmeze lumea asupra situației tragice a evreilor din Polonia, transmițând note, proteste, articole în presă și emisiuni prin radio. La 3 mai 1941 ambasadorii guvernului polonez au transmis aliaților note asupra teroarei și exterminării în masă a evreilor, iar la 10 decembrie 1942 o altă notă asupra “exterminării în masă a evreilor în regiunile poloneze ocupate de germani”.

În această notă Edward Raczynski afirmă că o treime din cele 3130000 de evrei, care au trăit în Polonia înainte de război, au fost uciși în ultimii 3 ani. La 17 decembrie 1942 aliații, într-o declarație comună, condamnă acest genocid și promit că ucigașii vor fi pedepsiți. La 1 martie 1943 are loc în Madison Square Garden o demonstrație, la care au participat mii de locuitori din New York. Una din cuvântări a fost ținută de Chaim Weizman. De atunci opinia publică a fost pe deplin informată de soarta cumplită a evreilor europeni, dar abia în anul 1944, după ce americanii au ocupat lagărul de la Bergen-Belsen, știrile despre crimele naziste s-au răspândit cu repeziciunea fulgerului. A apărut denumirea “Holocaust”, care se referă la martirii evrei, și care a devenit o expresie sacră. După relatăriile lui Wladimir Goldman, mulți evrei din Polonia au reușit să ajungă în Palestina prin Slovacia, Ungaria și Turcia. Ei au relatat amănunțit despre situația evreilor din Polonia. Reacția conducerii isruvului a fost destul de stranie, căci ei au fost de părere că despre aceste lucruri noi veniții ar trebui să păstreze tăcere. Ministerul de Externe Britanic n-a dat crezare nici în anul 1943 știrilor

despre camerele de gazare și a calificat aceasta ca "vorbărie", ca fapt de necrezut. Astfel se poate explica și declarația comună, semnată de Stalin, Rossevelt și Churchill la 1 noiembrie 1943.

În anul 1943 posturile de radio clandestine din Polonia au menținut legătura cu guvernul polonez în exil. Între actele guvernului polonez în exil, care se află în arhivele poloneze, se găsesc multe copii ale depeșelor adresate de membrii Comitetului Național Evreiesc (ZKN) și Consiliul de Ajutor al Evreilor (RPZ) către Zygelboim, Șvarțbart și Șerer. În aceste depeșe ei imploră să li se trimită ajutor, și aliații sunt acuzați de pasivitate.

În primăvara anului 1943 Comitetul pentru Salvarea Evreilor din Europa ocupată, cu sediul la Londra, a trimis Comitetului Național Evreiesc din Polonia depeșa următoare>

“În tot timpul războiului noi ne străduim să ajungem la consens și să vă ajutăm. Noi ne lovim constant de pasivitatea și încăpăținarea celor care ar putea să vă salveze”.

În anul 1943 agenții departamentului de interne Jan Jezioranski (“Nowak”) și alții, au adus documente importante la Londra. Între aceste documente se află și microfilmele broșurii, publicată în Polonia “Un an la Treblinca”, care cuprinde mărturiile lui Jan Wiernik. În timpul răscoalei, care a izbucnit la Treblinca în luna august 1943, Wernik a reușit să evadeze. Agenții au adus și microfilmele unei alte broșuri, publicată în Polonia într-un tiraj de 3000 de exemplare, sub titlul “Abisul”. Ambele broșuri au avut asupra opiniei publice apusene o impresie deosebită. În luna august 1942, în lagărul de la Belzec, este trimis în misiune un ofițer german, Kurt Gerstein, pentru a face acolo ordine, adică să-l convingă pe comandantul Gottlieb Hering despre superioritatea gazului ciclon B asupra gazelor de ardere, care au fost întrebuințate pînă atunci pentru asfixierea victimelor.

Gerstein povestește unui diplomat suedez despre grozăviile de la Belzec, care la rîndul său relatează despre aceste evenimente la Stockholm. Autoritățile suedeze au ținut în secret aceste relatări timp de un an și, abia la finele anului 1943, le transmit la Londra. Guvernul polonez în exil a aflat despre acest document la începutul anului 1944, a protestat vehement, dar era prea tîrziu, evreii europeni erau deja exterminați.

În încheiere îl cităm pe Jan Karski, care într-un interviu publicat în Nr. 11/78 al revistei “Tygodnik Powszechny” afirmă următoarele>

“în ce privește partea evreiască a misiunii mele, este clar că ea a eșuat. Șase milioane de evrei au fost deja uciși, și nimeni nu le-a acordat vreun ajutor, nici vreun guvern, sau vreun popor, nici Biserica. Evreii au primit ajutor numai de la oameni izolați”.

La întrebarea reporterului> “Cum se poate explica faptul că, după război, cînd era destul de clar ce amploare imensă a luat distrugerea, cînd totul a ieșit la iveală, mulți oameni s-au prefăcut că pentru ei aceasta prezintă o surprindere de senzație. Răspunsul lui Karski> “Toate aceste voci au fost false. Acei oameni, care voiau să afle despre amploarea distrugerilor grozave, au putut afla toate acestea nu numai de la mine. Au existat diferite alte surse. Adevărul n-a putut triumfa, numai din rea voință... “Holocaustul”, adică decimarea planificată a unui popor, a avut loc pentru prima dată în istoria omenirii, omenirea n-a fost pregătită pentru așa ceva. De aici și respingerea subconștientă a mărturiilor celor mai verosimile. Uneori rațiunea, inima, conștiința se împotrivesc să ia cunoștință de anumite lucruri”.

7. Poziția aliaților față de exterminarea evreilor

Agenturile de știri ale Statelor Unite și Marii Britanii au acționat mai degrabă ca o frînă în răspîndirea știrilor despre exterminarea evreilor. Abia în decembrie 1942 și ianuarie 1943 ei au acordat mai multă atenție problemei evreiești.

În cursul anului 1943 posturile de radio au păstrat tăcerea timp îndelungat asupra exterminării în masă a evreilor. Opinia publică mondială a fost informată, dar nu în mod larg și sistematic. “Soluția finală a fost aplicată succesiv, în etape, cronologic, regiunile geografice succedîndu-se. Cu toate acestea, democrațiile apusene n-au fost în stare să înțeleagă firea regimului hitlerist.”

În Statele Unite fiecare emigrant evreu era obligat să prezinte, conform legislației în vigoare, un document oficial, eliberat de autoritățile naziste, asupra stării sale morale.

La 13 mai 1939 a plecat din Germania la Havana vasul “St. Louis”, la bordul căruia se aflau 930 de refugiați evrei. Cu toate că emigranții aveau o viză a autorităților de emigrare din Cuba, 908 dintre ei n-au primit permisiunea de intrare în țară. Și Departamentul de Stat al Statelor Unite s-a opus să-i primească pe refugiați, iar nava a fost nevoită să se întoarcă la Hamburg. Emigranții evrei au trimis o telegramă lui Roosevelt cu rugămintea să dea ajutor victimelor nazismului, între care se aflau 400 de femei și copii, dar președintele n-a răspuns la această telegramă.

Cu totul altfel au fost tratați marinarii germani, încă înaintea intrării Statelor Unite în război. Ei au parăsit vaporul lor, cînd acesta a plecat de la New-York.

Grănicerii americani i-au internat pe insula Ellis Island. În timpul războiului, în Statele Unite au fost internați peste 100000 de prizonieri germani, care au fost bine tratați.

În anul 1940 autoritățile mexicane n-au dat voie unei nave cu refugiați din Frankfurt să intre în porturile mexicane. Când nava s-a oprit la Norfolk (Statul Virginia) pentru a se aproviziona cu strictul necesar, o delegație a agenției evreiești, în frunte cu Nahum Goldman, s-a adresat secretarului de stat american Hull, cu cererea de azil pentru refugiații care nu posedă documente de emigrare. Hull a refuzat. Atunci, Goldman, referindu-se la cazul cu marinarii germani, l-a întrebat pe Hull dacă nu cumva refugiații să procedeze la fel, sărind în mare, pentru a fi pe urmă salvați de către grănicerii americani.

Hull și Goldman s-au învinuit reciproc de cinism și delegația a părăsit Departamentul de Stat fără a primi un răspuns pozitiv, ba mai mult, la plecare, Hull a refuzat să dea mâna cu Goldman. Numai după intervenția soției președintelui, Eleonora Roosevelt, refugiații evrei au primit azil, și astfel au fost salvați.

În răsăritul Europei situația s-a prezentat astfel. După ce în august 1939 a fost încheiat Pactul Hitler-Stalin și Polonia a fost împărțită, partenerii au început să colaboreze activ. Una din consecințele acestei colaborări a fost schimbul de populație, cu care ocazie evreii polonezi, din regiunile ocupate de Uniunea Sovietică, care n-au primit cetățenia sovietică, au fost predați naziștilor. În afară de aceasta, grănicerii sovietici i-au deportat pe acei evrei care au fugit din “guvernământul general”. O parte dintre acești nenorociți au fost trimiși în lagăre de concentrare sovietice.

La 22 iunie 1941 Germania hitleristă începe războiul împotriva Uniunii Sovietice. De acea dată e legată și soarta tragică a populației evreiești. Tînăra Republică Sovietică n-a întreprins nimic pentru ajutorarea cetățenilor săi evrei. Cu toate că Serviciul de Informație Sovietic a fost informat despre crimele săvârșite de naziști în regiunile ocupate, presa sovietică a pomenit despre aceste masacre săvârșite de naziști, fără a accentua factorul evreiesc, ce se poate explica cu antisemitismul rus. Din cauza lipsei de informații, populația evreiască a rămas în zonele ocupate, neavînd habar ce o așteaptă. La 27 martie 1943, președintele Roosevelt a convocat o conferință pentru salvarea a 60000-70000 de evrei bulgari. Propunerea de emigrare a acestor evrei în Palestina a fost categoric respinsă de ministrul de externe englez Eden. El a explicat poziția guvernului englez astfel> dacă s-ar crea un precedent, guvernul ar fi trebuit, sub presiunea opiniei publice, să-i salveze și pe evreii polonezi. Eden a declarat că dacă Hitler ar accepta acest proiect, Anglia n-ar avea destule nave și alte mijloace de transport, pentru transferarea evreilor. În aprilie 1943, la Conferința de la Bermuda s-a hotărît

să aibă loc numai un schimb de experiență în problema refugiaților evrei. Participanții au ajuns la concluzia că rezolvarea problemei ajutorului acordat restului evreilor salvați, trebuie amînată pînă după terminarea războiului.

În timpul războiului, precum și după război, guvernul englez a făcut tot ce i-a stat în putință, pentru a împiedica pe evreii rămași în viață să emigreze în Palestina sau în alte țări ale Imperiului.

Guvernul englez a refuzat să-i trateze pe evreii salvați, chiar ca prizonieri de război sau refugiați politici. Poziția guvernului englez este bine ilustrată în comportarea sa cu cele trei vase> “Atlantic”, “Salvador” și “Strouma”. La bordul vasului “Atlantic” se aflau 1800 de refugiați evrei. După multe peripeții, vasul a acostat în portul Haifa. Autoritățile engleze i-au internat și apoi deportat pe toți pasagerii în Mauritania. Nava “Salvador” avea la bord cîteva sute de oameni, între ei mulți copii. În decembrie 1940 nava naufragiază la coasta Palestinei, fără a primi vreun ajutor. La 16 decembrie 1941 nava romînească “Strouma”, care în mod normal putea lua la bordul ei 100 de oameni, a fost supraîncărcată cu 769 de refugiați evrei. Nu departe de Istanbul mașinile s-au defectat, iar autoritățile turcești n-au permis navei să acosteze în port, dacă englezii nu sunt de acord să-i primească pe refugiați în Palestina. După refuzul englezilor, și după ce nava a ancorat timp de zece zile, turcii, cu toate că era clar că nava nu-și poate continua drumul, au silit-o la 24 februarie să plece. La 10 km depărtare de malul mării “Strouma” a naufragiat. Nu s-a clarificat dacă nava s-a lovit de o mină sau a fost torpilată. 70 de copii, 269 de femei și 248 de bărbați și-au pierdut viața. Au rămas în viață numai două persoane.

În preajma naufragiului, englezii erau gata să primească în Palestina cei 70 de copii. În România au avut loc atunci evenimente oribile

Ambasadorul american în România, Franklin Matt Gunther, a adus la cunoștința guvernului american în ianuarie 1941, că Garda de Fier a măcelărit la București peste 700 de evrei.

Peste trei săptămîni, deputatul Lipron acuză într-o interpelare Guvernul Statelor Unite că dacă vasul “Strouma” ar fi un vas inamic, iar pasagerii - germani, italieni sau japonezi, ei ar fi cu siguranță internați. Harold Mc Millan, subsecretarul de stat în ministerul britanic al coloniilor, a declarat> “Noi nu putem da garanții sau întreprinde acțiuni care ar putea dăuna politicii prezente în problema emigrării nelegale”. Secretarul de stat, lordul Cranborne, într-o declarație a declarat cu cinism> “În această situație nefericită în care se află lumea și se săvîrșesc atîtea terori, trebuie să ne călim”.

Totul arată așa ca și cum cu toții ar complota împotriva evreilor. Șeful poliției elvețiene, Rothmund, într-o circulară din 13 august 1942, acordă refugiaților dreptul de azil, dar în același timp menționează, că oamenii care

fug din motive rasiale, nu pot fi recunoscuți ca refugiați politici. W.Churchill a declarat următoarele> *“Evreii au fost primele jertfe ale lui Hitler. Ei au format prima linie de luptă împotriva național socialismului”*, vorbe goale în această situație.

La 23 martie 1943 Camera lorzilor a parlamentului britanic a dezbătut punctul despre posibilitatea salvării evreilor, dar granițele Palestinei au rămas închise pentru ei. Cu toate acestea, 90000 de evrei au reușit în perioada 1939-1945 să ajungă în Palestina.

În contextul acestor evenimente zguduitoare, cuvântarea lui Ben Gurion, ținută cu ocazia comemorării zilei morții lui T.Herțl, poate fi interpretată ca o expresie a durerii și acuzării>

“Voi, popoarele lumii, iubitori ai libertății și dreptății, luptători pentru democrație și dreptate socială, de ce rămâneți muți când sângele nostru curge neîntrerupt? De ce nu ne acordați ajutor? De ce nenorocirea noastră este exprimată în cuvinte banale și stupide de simpatie?”

8. Vaticanul, Papa Pius XII și exterminarea evreilor

Analizând tragedia evreilor în timpul celui de al doilea război mondial, nu trebuie uitat rolul Vaticanului.

La 5 martie 1986, Gerhard Rieger, fostul secretar general al Congresului Mondial Evreiesc, a ținut o cuvântare la biserica Sf. Ana din Drezda, sub titlul *“Avertismentele pe care nu vrea să le audă fiecare. Acțiunile Congresului Mondial Evreiesc în timpul hitlerismului”*.

La început dr. Rieger a afirmat că este emoționat de faptul că, după 52 de ani are posibilitatea să vorbească în fața unui auditoriu format din germani. El a fost nevoit să părăsească orașul său natal în anul 1933 când, împreună cu familia sa, a fost expulzat din Berlin, pe baza paragrafului rasial. O mare tragedie a fost faptul că numai foarte puțini oameni au înțeles atunci ce se petrece. Mulți credeau că regimul național socialist este numai un episod, și puțini oameni au înțeles că naziștii n-au scrupule de natură morală sau etică. Congresul Mondial Evreiesc a fost în anul 1936 o organizație de apărare care a avut trei centre> New-York, Londra și Geneva. Dr. Rieger, care pe atunci era locțiitorul președintelui Congresului Mondial Evreiesc, a vorbit la început despre relațiile cu Vaticanul. Primele contacte cu Vaticanul au fost stabilite abia în anul 1942, cu ocazia apogeului tragediei. Vaticanul a intervenit în Slovacia, ceea ce a dus la o îmbunătățire temporară a situației evreilor. Asta nu s-a repetat nicăieri, despre Germania nici nu putea fi vorba.

A doua fază a contactelor începe în anul 1942, când guvernul american se adresează Vaticanului, pentru a primi o confirmare a informațiilor privitoare la decimarea evreilor.

Secretarul Vaticanului, Cardinalul Maglione, scria în legătură cu aceasta că el nu crede că ar exista fapte ce pot confirma aceste temeri. În lunile următoare Vaticanul primește numeroase relatări, că suspiciunile despre o eliminare a evreilor prin asasinări în masă se adevăresc. În decembrie 1942 s-a publicat declarația aliaților, în care se condamnă public exterminarea evreilor. În mod similar acționează și guvernul polonez în exil. Guvernele Statelor Unite și ale câtorva țări din America Latină au cerut ca Papa să facă o declarație publică. Pius al XII a făcut această declarație, cu ocazia sărbătorilor de Crăciun, când a ținut un discurs radiodifuzat, transmis de Radio Vatican, și cu toate că nu s-a referit în special la evrei, discursul a fost calificat ca tăios, dar avînd în vedere gravitatea crimelor, poate fi calificat, ca destul de slab.

Trebuie menționată intervenția Bisericii Anglicane împotriva exterminării evreilor. Biserica a acordat un ajutor substanțial evreilor, în timpul deportării lor din Ungaria în anul 1944. Mulțumită intervenției Vaticanului și a Bisericii ungare, mulți evrei au fost salvați. Rieger a afirmat că diplomația Vaticanului n-a înțeles pe deplin dimensiunea tragediei.

Cu totul altfel s-au dezvoltat relațiile Consiliului Provizoriu al Bisericilor, în frunte cu viitorul secretar general, Vissert Hooft și cu fostul diplomat german, conducătorul Fondului de Ajutorare a Refugiaților, pastorul bisericii confesionale, Adolf Freudenberg. În contrast cu Vaticanul, între Congresul Mondial Evreiesc și Consiliul Mondial al Bisericilor a existat în permanență un schimb de informații. În încheiere Rieger a declarat> *“Niciodată nu-mi era atît de clar că izolarea și dezorientarea noastră este totală, ca în acele zile și luni când am transmis informațiile despre nenorocire și nimeni n-a vrut să creadă că așa ceva este posibil. În acele zile și luni groaznice, singurele semne de lumină în întuneric au fost prietenia și ajutorul multor creștini.*

Atitudinea Papei Pius XIII și poziția Vaticanului față de soarta evreilor din Slovacia

Jurnalele personale ale confidenței lui Pius XIII, Pascalina Lehnert, conțin într-o notă din luna august 1942 următoarele> *“Ziarele au publicat știrea oribilă că, urmarea scrisorii trimisă lui Hitler de episcopii olandezi în care protestează împotriva persecuției evreilor, a fost faptul că în semn de răzbunare au fost asfixiați 40000 de evrei în camere de gazare. Ziarele de dimineață au fost aduse în acel moment în biroul său, când Papa era pe*

punctul să treacă în sala de audiență. El a citit în treacăt numai titlurile și a pălit. După audiență el s-a întors, iar în timpul prânzului a venit în bucătărie cu două foi de hîrtie în mînă și a spus> “Vreau să ard aceste foi. Ele conțin protestul meu împotriva persecutării evreilor, care trebuia să fie publicat astă seară în ziarul L’Osservatore Romano. Dacă însă scrisoarea episcopilor olandezi a provocat moartea a 40000 de evrei, scrisoarea mea ar putea costa viața a 200000 de vieți omenești... Sfîntul Părinte a așteptat pînă ce foile au arș complet, și abia atunci a părăsit bucătăria”.

Între documentele de 11 volume ale Vaticanului, referitoare la cel de al doilea război mondial, se află o cerere a președintelui organizației agudat Israel, Robert Gugenheim, din 10 martie 1942, în care Papa este informat că la 23 martie începe deportarea a 135000 de evrei slovaci în Polonia. Gugenheim îl roagă pe Papa să intervină. Peste patru zile cardinalul Maglione trimite o telegramă către Nunțiul Papal din Bratislava cu următorul text> “Secretariatul de Stat speră că această știre nu corespunde adevărului. Nu este posibil ca într-o țară în care domnesc principiile catolice, să poată fi aplicate astfel de măsuri cu urmări atît de fatale pentru multe familii”.

Premierul guvernului colaboraționist a fost preotul catolic Tiso. În scrisoarea pastorală a episcopilor slovaci, consacrată în întregime problemei evreiești, sunt expuse principiile care au stat la baza acestei scrisori. Scrisoarea a fost transmisă de reprezentantul Vaticanului din Bratislava Papei, și, avînd în vedere faptul că această scrisoare pastorală a fost depusă ad acta, fără nici o notă marginală sau comentariu, se poate afirma că Papa a fost de aceeași părere cu episcopii slovaci.

Textul declarației a fost publicat la 26 aprilie 1942 în ziarul catolic “Katolickie Nowiny”. Prima parte este consacrată evreilorbotezați. În partea a doua a declarației se redă poziția episcopilor slovaci în legătură cu dispozițiile guvernului împotriva evreilor. Iată textul acestei părți a declarației>

“Tragedia evreilor este că ei nu l-au recunoscut pe Mesia și i-au pregătit o moarte groaznică și rușinoasă prin crucificare. De pe cruce Mesia a prorocit că ei vor fi pedepsiți, și anume, vor fi împrăștiați în lumea întregă. După căderea Ierusalimului, profeția lui Hristos s-a adeverit. Poziția lor negativă față de creștini nu s-a schimbat, și evreii au luat parte în ultimul timp la persecuțiile creștinilor din Rusia și Spania. Trebuie să constatăm că popoarele și-au manifestat nemulțumirea și furia împotriva evreilor într-o formă prea severă și brutală, ce cu greu poate fi în concordanță cu principiile creștine. Și la noi influența evreilor a fost negativă. Într-o scurtă perioadă de timp ei au pus stăpînire pe viața economică și financiară a țării, ceea ce este o rușine pentru poporul nostru. Ei au adus daune societății noastre în sfera

economică, culturală și morală. Biserica nu trebuie să fie împotriva măsurilor legale ale guvernului, menite să pună capăt influenței negative a evreilor. Cînd rezolvăm o problemă atît de complicată, nu trebuie să uităm că și evreii sunt oameni, și trebuie tratați ca atare. Nu trebuie să permitem ca ordinea de drept, și principiile dumnezeiești să fie încălcate. Noi credem de cuviință să publicăm această declarație, pentru ca comunitatea catolică să-și dea seama de poziția ierarhiei catolice față de problema evreiască, avînd în vedere vocile răuvoitoare care sunt răspîndite de anumite cercuri”.

9. Polonezii în acțiunea de salvare a evreilor

Adevărul istoric despre ajutorul polonezilor acordat evreilor, ce-i drept, din motive diferite, este cîteodată descris în mod denaturat. Ca un exemplu clasic poate sluji referatul lui Ștefan Krakowski “Societatea poloneză și evreii care s-au ascuns. 1942-1944”

În noiembrie 1984 a avut loc în Institutul polono-evreiesc de la Oxford prima conferință internațională dedicată relațiilor polono-evreiești contemporane. Cum vede Krakowski aceste relații? Analiza lui Krakowski se bazează pe amintirile, relațiile și jurnalele personale ale evreilor care au supraviețuit, ca și ale polonezilor care au avut contacte cu evreii ascunși în timpul războiului, sau ale polonezilor-martori ai evenimentelor. O sursă secundară o constituie articolele din presa clandestină. Krakowski n-a luat în considerare regiunea Varșoviei și regiunile anexate de germani. El s-a limitat numai cu regiunile răsăritene ale Poloniei, care au fost anexate la Uniunea Sovietică, cu singurul scop ca statistica să corespundă calculului sale. Krakowski ar fi trebuit să știe că, după ce naționaliștii ucrainieni au ucis 200000 de polonezi, zeci de mii dintre cei rămași au fugit. În consecință, în aceste regiuni au rămas puțini polonezi, și este absurd ca ei să fie învinuiți de asasinarea evreilor, ba din contră, ei i-au sprijinit pe evrei, cu riscul propriei vieți. Adam Landesberg a mărturisit următoarele> “În regiunile răsăritene, bande de naționaliști ucrainieni au ucis victimele lor, și mulți evrei au fost predați de ei germanilor. În satul Zolkiew din acea regiune, în care locuiau polonezi, evreii au primit ajutor în alimente și îmbrăcăminte”.

La Lvov, Iosef Socha a ascuns în casa sa cîteva zeci de persoane, și după război a refuzat să primească o decorație, afirmînd că și-a îndeplinit datoria de creștin. Krakowski n-a luat în seamă purtarea lui Socha și a altor polonezi care au acționat la fel.

Krakowski a cercetat 2000 de documente, referitoare la circa 1000 de cazuri din 767 de localități și, bazîndu-se pe datele obținute, ajunge la

următoarea concluzie> mulțumită ajutorului polonezilor, au fost salvați 2652 de evrei. 965 de polonezi au oferit azil evreilor. Numărul evreilor asasinați de polonezi sau predați de ei germanilor este de 3037. În 120 de localități, organizațiile subversive poloneze (armata națională, și în parte armata teritorială) au săvârșit omoruri, dar Krakowski a inclus în această listă și omorurile săvârșite de armata teritorială după 1945, când ea a fost deja dizolvată. Pe baza acestor materiale, oratorul ajunge la concluzia următoare> “În timp ce organizațiile subversive au săvârșit multe crime împotriva evreilor care s-au ascuns, tot ajutorul le-a fost acordat numai de persoane izolate. Aceste acte de ajutor n-au aproape nici o legătură cu organizațiile subversive. În acest caz și în balanța generală a crimelor și actelor de violență, organizațiile subversive nu trebuie neapărat tratate ca negative”. Bineînțeles că relatarea lui Krakowski nu poate fi calificată ca o analiză științifică, și nici nu avem de a face cu un caz izolat. Problema ajutorului acordat evreilor în Polonia trebuie analizată complex.

În legătură cu această problemă trebuie pusă întrebarea următoare> cum se poate explica faptul că ajutorul acordat evreilor de către popoarele ocupate a fost atât de mic? Răspunsul la această întrebare depinde de situația în care se află țara respectivă, dacă aceasta era ocupată, sau numai vasală și cine a guvernat țara. În ce privește Polonia, starea de lucruri s-a prezentat astfel.>

După 123 de ani de asuprire s-a născut cea de A doua Republică Poloneză. După primul război mondial țara era distrusă, subdezvoltată, ba chiar săracă, În noua Polonie au locuit multe naționalități, între care o puternică minoritate evreiască. Statul trebuia să fie reînviat, iar poporul polonez reintegrat.

Guvernele poloneze interbelice au făcut mult pentru reînvierea statului, dar au făcut greșeli în politica națională și confesională. Puterea a fost în mâna militarilor, sprijiniți de partidele de dreapta și Biserica Catolică.

Scrisoarea pastorală din anul 1936 a Primatului Bisericii Catolice, Cardinalul Hlond, se ocupă și de poziția Bisericii în problema evreiască.

“Problema evreiască există și va exista atîta timp cît evreii vor rămîne evrei... Nu se poate generaliza ideea că evreii au luptat întotdeauna împotriva Bisericii Catolice și că se află în avangarda fracmasoneriei, ateismului, bolșevismului și revoltei. Este cert că influența evreilor asupra moralei a fost fatală, publicațiile lor propagă pornografia. Este adevărat că evreii sunt cămătari și că sprijină prostituția. Este adevărat că influența tineretului evreu asupra celui catolic în școli a fost negativă. Dar trebuie să fim drepi> nu toți evreii sunt la fel. Mulți evrei sunt evlavioși, cinstiți, drepi și miloși. În multe cercuri evreiești legăturile de familie sunt

tradiționale, și în lumea evreiască există mulți oameni proeminenți, nobili și respectabili”.

Extrasul de mai sus este un exemplu al antisemitismului tradițional romano-catolic, care se deosebește de antisemitismul clasic și de rasismul categoric. Biserica condamnă actele de violență împotriva evreilor, și înainte de cel de al doilea război mondial a ocupat poziții populiste și naționaliste.

Profesorul Raul Hilberg, care figurează în filmul “Shoah” ca martor principal, spune> **“Dintotdeauna creștinii au zis evreilor> voi nu trebuie să trăiți între noi ca evrei. Domnitorii din evul mediu au decis> voi nu trebuie să trăiți între noi. Naziștii au afirmat în cele din urmă> voi nu trebuie să trăiți”.**

Societatea poloneză interbelică a fost în majoritatea sa catolică, și ea s-a aflat sub influența episcopatului și presei catolice antisemite (ziarele “Rycerz Niepokalanej” și “Maly Dziemnik”). Pentru a diminua șomajul și a prelua controlul asupra economiei, aflată în mâinile evreilor, guvernul polonez vede soluționarea acestei probleme prin emigrarea în masă a evreilor în Palestina. Astăzi Israelul se află într-o situație similară. În anii 1967/68 - 500000 de palestinieni au fost siliți să-și părăsească patria. Conform ziarelor israeliene, 22% din israelieni sunt de părere că problema poate fi rezolvată numai dacă scăpăm de palestinieni, care sunt cetățenii noștri, că aceasta este singura soluție posibilă. Acest procent este însă mult mai mare în ceea ce privește palestinienii din sectorul Gaza și malul de vest al Iordanului (Cisiordania).

Dacă analizăm aceste practici, oricine s-ar folosi de ele, bineînțeles nu pentru a le justifica, dar în perspectivă, ajungem la concluzia că presiunea exercitată asupra evreilor din răsăritul Europei de mulți factori, îndemnându-i să emigreze în Palestina, a fost o încercare a Domnului să-i salveze de la piere. Cu părere de rău trebuie să constatăm că foarte puțini evrei au beneficiat de aceste șanse.

Armata Roșie care a ocupat, conform pactului Ribbentrop-Molotov, regiunile estice ale Poloniei, a fost primită cu entuziasm de populația evreiască de acolo. Trebuie să încercăm să înțelegem și sentimentele populației poloneze, care a calificat anumite acțiuni ale evreilor polonezi ca acte de trădare. Sunt cunoscute cazuri când evreii au dezarmat soldați polonezi și chiar i-au ucis.

Autorul acestei cărți a aflat direct de la un martor ocular, că un sergent polonez a fost ucis, fiindcă s-a împotrivit să fie dezarmat. În numărul din 7 mai 1989 al revistei “Tygodnik Kulturalny” se publică relatarea lui I.K.Runiewicz cu următorul conținut> **“La 23 septembrie 1939 au fost înconjurați de tancuri sovietice și duși la moara din Hrubieszow. Poliștii de naționalitate evreiască ne-au arătat într-o manieră brutală**

cine deține puterea... Majoritatea ofițerilor, care n-au reușit să fugă, au fost pe urmă uciși la Katîn". Mulți evrei, și nu numai comuniști, au ocupat funcții în administrația locală, după sovietizarea regiunilor estice ale Poloniei, și au colaborat cu organele represive de la N.K.V.D. Cu ajutorul lor au fost arestați foștii ofițeri polonezi și foștii membri ai administrației, care au fost pe urmă deportați în Siberia. Alți evrei, ca de exemplu cel mai bogat comerciant de la Dubno, a fost silit să colaboreze cu N.K.V.D., fapt ce nicidecum nu micșorează vina lor.

Cînd euforia a trecut, mulți evrei au plecat pe același drum în Siberia ca dușmani de clasă, fiindcă au fost liberi profesioniști, comercianți, meseriași, sau propagatori ai religiei.

Colaborarea unei mari părți a evreilor cu autoritățile staliniste a fost una din cauzele antisemitismului polonez. Cînd în timpul celui de al doilea război mondial germanii au ocupat teritoriile răsăritene ale fostei Polonii, o parte a populației i-a salutat ca eliberatori de sub jugul bolșevic. La Brzese pe Bug, oamenii eliberați de germani din închisorile sovietice, au săvîrșit un pogrom între evrei. În atmosfera acelor zile s-a putut întîmpla orice, gradul de colaborare al evreilor. Prin aceasta se poate explica atitudinea antisemită a populației. La 25 septembrie 1941 comandantul armatei teritoriale, generalul Grot-Rowecki telegrafiază guvernului de la Londra > *"Fapt cert că majoritatea populației este antisemită... Antisemitismul este atitudinea predominantă în rîndurile populației"*.

În augustul anului 1942, într-un manifest al unei organizații catolice, scriitoarea Zofia Kossak declară > *"Cine tace cînd alțiiucid, devine un complice al asasinului! Cine nu condamnă, este de acord..."*

Noi, catolicii, trebuie să protestăm. Poziția noastră în problema evreiască aproape că nu s-a schimbat.

Noi i-am considerat drept dușmanii poliției, economici și ideologici, ai Poloniei. Noi suntem siguri că din aceste motive, ei ne urăsc mai mult decît pe germani, și ne fac răspunzători de nenorocirea lor, dar această realitate nu ne absolvă de datoria de a condamna crima".

Părerile citate mai sus, ale reprezentanților societății poloneze nu pot fi generalizate, dar este cert că majoritatea polonezilor a fost indiferentă față de soarta evreilor, dar indiferența nu înseamnă totuși antisemitism. Mulți evrei însă, care se ocupă azi de această problemă, nu vor să vadă, nici nu vor să înțeleagă această diferență.

În Polonia, spre deosebire de celelalte țări ocupate, administrația germană a preluat toată puterea și a aplicat toate dispozițiile, fără a ține seama de nimic. Numai acei care au supraviețuit infernului ocupației, pot înțelege în ce situație îngrozitoare a trebuit să trăiască populația.

Majoritatea populației, care n-a acordat ajutor evreilor, a fost dezorientată, n-a fost destul de conștientă, n-a avut o educație și o cultură suficientă și s-a temut de răzbunarea ocupanților, așa că indiferența nu trebuie atribuită numai antisemitismului ci și ignoranței. Populația a trecut printr-o grea încercare, și nu trebuie să-i judecăm prea aspru pe oamenii dintr-o parte și cealaltă a zidurilor ghetoului. Poetul Julian Tuwim a scris despre aceste timpuri >

*"O mare de sînge ca aceasta n-a existat de cînd lumea...
Noi, evreii polonezi .... Noi mormînt frățesc,
noi Chircut ce n-a văzut istoria pînă acum
și nici nu va vedea în viitor... Noi, strigăt de durere,
strigăt continuu, pe care-l vor auzi și secolele viitoare"*.

Numai foarte puțini au putut scăpa de moarte, poporul n-a putut fi salvat și numai aliații au fost în stare să influențeze mersul evenimentelor. Nimeni n-are dreptul să ceară ca cineva să-și jertfească viața pentru el, căci viața proprie a fost prețul salvării unui evreu, trebuia să o facă cu riscul propriei vieți și a familiei sale. Cu toate acestea, mulți polonezi au pășit pe această cale. În încheierea acestei idei cităm declarația scriitorului polonez Jerzy Andrzejewski >

"Pentru polonezii cinstiți soarta evreilor a fost dureroasă, fiindcă au murit oameni față de care conștiința noastră nu era curată. Noi nu putem privi drept în ochii acestor oameni, care au pierit în flăcările ghetoului".

În acele timpuri grele putem înregistra și unele evenimente pozitive > În unele țări, grupuri sau oameni izolați au acordat evreilor un ajutor mai mult sau mai puțin efectiv, dar în nici o țară nu s-a reușit să se dirijeze acest ajutor de la centru și să se răspîndească pe tot cuprinsul țării. Conform ordinului guvernului în exil, la 12 septembrie 1942 s-a înființat un Birou pentru Probleme Evreiești, care a fost subordonat șefului secției speciale. La 17 octombrie 1942 s-a înființat Comitetul Provizoriu pentru Ajutorarea Evreilor, iar la 4 decembrie 1942, în colaborare cu partidele politice, se înființează Consiliul de Ajutor Evreiesc "Zegota".

Reprezentantul guvernului polonez în exil la acest Consiliu a fost Witold Bienkowski (supranumit "Wenski", "Jan", "Kalski").

Darea de seamă a lui Bienkowski, publicată în anul 1948, demonstrează ce însemnătate a acordat guvernul polonez în exil problemei evreiești. Iată un fragment al acestei dări de seamă >

"Ca șef al secției "Zegota", am avut legături cu conducerea luptătorilor civili, cu departamentul trezoreriei, cu șeful de cabinet al secției guvernamentale, cu comandamentul armatei teritoriale (AK) și cu secțiile

de radio și telecomunicații, precum și cu emisarii și curierii. Acest fapt, unic în structura administrației noastre clandestine, dovedește ce mare însemnătate a fost acordată problemei evreiești. În timp ce șefii partidelor și funcționarii superiori trebuiau să aștepte săptămâni întregi pentru a primi o legătură prin radio cu Londra, în timpul răscoalei din ghetto am putut comunica cu Londra chiar de șapte ori pe zi. În ce privește condamnările la moarte, am avut împuterniciri nelimitate. Am semnat personal 117 de condamnări la moarte, dintre care 89 au fost executate... secția "Zegota" a avut o mare însemnătate politică după înființarea Consiliului... Din structura Consiliului Evreiesc au făcut parte secțiile de politică internă și externă, serviciul de informații, serviciul de asigurare socială".

Din Consiliul pentru Ajutorarea Evreilor "Zegota" au făcut parte secțiile următoare> legalitatea, finanțele, logistica, propaganda, tineretul, îmbrăcămintea, provinciile și secția de luptă împotriva șantajului

În primăvara anului 1943 au fost înființate agenturi ale consiliului la Cracovia, Lvov, Radom, Jerdrzejow, Censtohova, Skarzynsko-Kamienna, Piotrkow Trybunalski, Tarnov, Przemyst, Sanok, Lublin, Zamosci și în alte orașe.

Pe baza raportului trezorerului "Zegotei", F.Arczynski, ne referim la activitatea câtorva secții de propagandă, a avut date precise despre exterminarea evreilor, precum și despre soarta evadaților, locul lor de azil, nevoile lor și starea lor de spirit.

Comunicatele secției de propagandă au fost transmise autorităților poloneze în exil, partidelor politice și presei clandestine. În anul 1943 au apărut trei manifeste într-o ediție în limba poloneză și, deasemenea, manifeste în limba germană, care au reprodus știrile organizației germane de rezistență și care au fost răspândite între soldații și instituțiile germane. În manifeste s-a relatat despre amploarea crimelor și s-a apelat la societate să acorde ajutor evreilor. În colaborare cu congresul Național Evreiesc au fost tipărite broșura "Un an la Treblinca", într-un tiraj de 2000 de exemplare, și o antologie a poeziei din timpul războiului sub titlul "Abisul" într-un tiraj de 3000 de exemplare, răspândite mai întâi în țară și pe urmă și în Apus.

Rapoartele secției au fost răspândite cu scopul de a îndemna opinia publică să întreprindă represii împotriva regimului hitlerist, dar aceste rapoarte s-au lovit de indiferența generală.

Într-o telegramă din timpul lichidării ghetourilor, aliații au fost chemați să întreprindă acțiuni de răzbunare. Iată răspunsul> "Aviația regală n-a fost organizată cu scopul întreprinderii de acțiuni represive, ci cu acela de a întreprinde acțiuni de război". La aniversarea răscoalei din ghetto s-a

răspândit manifestul, semnat de organizațiile pentru independența Poloniei. Secția pentru tineret și copii a luat sub tutela sa 1000 de tineri și copii.

Se presupune că sub protecția organizației "Zegota" se aflau aproape 20000 de evrei din Varșovia și împrejurimi. Trezorerul "Zegotei" a afirmat că secția legalizării a tipărit gratis documente false pentru acei evrei care se aflau sub tutela sa, cât și buletine de identitate false, certificate de naștere, certificate de căsătorie sau de deces.

În fiecare zi au fost tipărite 100 de documente. Această secție a și asigurat la nevoie pe agenții lor cu buletine de identitate în bianco, pentru a fi completate la fața locului. Între finele anului 1942 și cel al lunii iulie 1944, când a izbucnit răscoala de la Varșovia, au fost tipărite 50000 de documente false, 80% pentru evreii din ilegalitate.

Secția financiară a fost finanțată de reprezentanța guvernului polonez în exil. T.Prekerowa a publicat o carte despre latura financiară a ajutorării evreilor. Ne vom referi numai la unele date. În timpul activității de doi ani a Consiliului de Ajutor Evreiesc, guvernul polonez în exil a finanțat 90% din cheltuieli și numai 10% organizațiile evreiești din alte țări. Parașutiștii polonezi ("Cichociemni") au adus în intervalul dintre octombrie 1942 până în august 1944 - 420000 de dolari pentru finanțarea organizației "Bund" și o sumă identică pentru Comitetul Național Evreiesc. Din acești bani, organizațiile evreiești au transferat Consiliului de Ajutor Evreiesc, în perioada iulie 1943 - iulie 1944 - 3,2 milioane de zloți, ceea ce reprezintă 20% din bugetul consiliului. Evreii din țările apusene au oferit ajutor financiar abia atunci când au mai rămas în viață foarte puțini evrei. În ce privește sprijinul financiar al guvernului în exil, acesta a fost important, având în vedere că mari sume au fost cheltuite în scopuri militare.

Donațiile guvernului în exil de la Londra au fost resrînse, căci războiul împotriva Germaniei a fost dus cu ajutorul creditelor obținute de la aliați.

Acesta este adevărul despre câteva forme de ajutorare a evreilor. Există multe domenii neexplorate și șansa de a afla detalii exacte este minimă, având în vedere că timpul trece și rămân tot mai puțini martori oculari.

Cine oare este în stare astăzi să prezinte numărul exact al evreilor salvați de polonezi? Câți polonezi au pierit, pentru că au ascuns evrei sau le-au dat numai de mîncare?

Conform declarațiilor martorilor oculari n-a trecut nici o zi în care să nu fi fost împușcat un "contrabandist" care a adus alimente în ghetto. Trebuie subliniat faptul că germanii, începînd cu luna martie 1941, au sistat aprovizionarea cu alimente a evreilor. Și totuși, polonezii au reușit să aducă în ghetto, în fiecare zi, 250 de tone de alimente, și anume atunci când

majoritatea orașelor, ca Varșovia și Lvov au dus lipsă de alimente. Până la 13 septembrie 1942, când gestapoul a început perchezițiile la Lublin, evreii, cu ajutorul polonezilor, au avut materii prime și deuseuri, asigurându-și întrucâtva existența. Evreii din gheto au primit și un ajutor militar. Astfel, o mică grupă de luptători evrei au putut rezista naziștilor.

Este greu de precizat câte familii poloneze, în afară de acelea care au avut legături cu organizația "Zegota", adică fără a primi vreun ajutor, au acordat azil refugiaților evrei.

Cine n-a participat la război, nu-și poate închipui cât de greu a fost pentru familiile poloneze care au acordat azil evreilor, să-și procure alimente, trebuind să facă cumpărături mai mari, fără a atrage atenția cuiva. Au fost și cazuri când azilantul a părăsit ascunzișul fără știrea persoanei care i-a acordat azil. Așa s-a întâmplat, de pildă, cu domnul Zielenkiewicz din localitatea Ossow, lângă Varșovia, când evreul Shapiro a fost prins de gestapo. Soția și fiul lui Shapiro au reușit să fugă, dar Zielenkiewicz a plătit cu viața. Astfel au pierit și soții Paulin din Lvov. Știrile despre astfel de întâmplări au mărit teama populației. Cine este în stare astăzi să evalueze situația aceluia pe care astăzi institutul Yad Vashem îl numește "sfântul între popoarele lumii". Foarte puțini dintre ei au supraviețuit ca să primească această distincție.

În anul 1941 ocupanții au introdus pedeapsa cu moartea pentru acei care ascund evrei, sau chiar dacă le acordă ajutor alimentar. Textele acestor dispoziții sunt publicate în anexa cărții. Trebuie subliniat faptul că astfel de pedepse n-au fost aplicate împotriva francezilor sau belgienilor. Iată câteva exemple, care ilustrează drama polonezilor. Conform raportului comisiei principale pentru cercetarea crimelor naziste în Polonia, publicat în 1968, 343 de polonezi au fost executați, între ei 64 de femei și 42 de copii, fiindcă au acordat ajutor evreilor.

Aceste date nu sunt complete, iar conform datelor recente, cifra de 900 este mai aproape de realitate. Această cifră este citată și de Institutul Istoric Evreiesc, din anul 1988.

La 6 decembrie 1942 o unitate SS a incendiat trei case țărănești, împreună cu familiile lor, în satul Ciepelowa Stara din voievodatul Kielce, pentru că au ascuns evrei. Au fost arse 23 de persoane din care 15 copii. O soartă asemănătoare au avut familiile Marczak și Walski din strada Grojecka din Varșovia. În cursul acțiunii "Zegota" au fost ascunși peste 30 de evrei, între ei și istoricul E. Ringelblum, care a fugit din lagărul de la Trawniki. La 7 martie toți locatarii acestor locuințe au fost împușcați, indiferent că au fost polonezi sau evrei. În satul Wierzchowiska, lângă Lublin, Josef Wardzinski a ascuns un grup de evrei. În timpul raziei, aceștia au fost împușcați, dar unii dintre ei au fost înarmați și s-au opus, ceea ce a permis țăranului să fugă.

Împreună cu evreii care au fugit, ei s-au alăturat prizonierilor ruși, evadați din lagăr. În timpul unei razii întreprinse de fasciști în pădurea Minkowice la 7 iulie 1943, toți, în afară de doi, au fost uciși. Wardzinski a fost împușcat pe arborele pe care era cățarat.

Iată încă alte exemple din regiunea Lublin. În Karczmiska au fost uciși S. Wisniewska și sora ei Zofia, în vârstă de 12 ani, cât și familia Maruniak. În Natalin au fost împușcați Ștefan Kosior și Naftali Bruter. În Tomoszowice au fost împușcate familiile Pietrak și Wismulski. 19.XII 1942 în Wola Przybyslawska - Wladyslaw Abramek, Aftyka Jisif, Aniela, Marianna, Sofia, Czeslaw, Leonard Gawron, Kaminski Stanislaw, Aniela, Nalewajko Jan, Julia, Ochmanski. Toți au fost uciși și din cauză că au acordat ajutor evreilor.

Dovada cea mai concludentă a aportului adus de polonezi la salvarea evreilor este numărul mare de medalii acordate polonezilor de institutul "Yad Vashem" din Ierusalim. Până acum cu aceste medalii au fost distinse 18000 de persoane, dintre ei 6200 de polonezi, adică aproape o treime. Există mulți oameni care nu se luptă cu tot dinadinsul să primească această decorație. Mulți dintre ei au murit de mult, și mulți au crezut că cea mai mare decorație este conștiința curată și satisfacția că și-au făcut datoria.

10. Evreii din Polonia după 1944

Evenimentele oribile din timpul ocupației, au avut drept urmare că popoarele au dorit ca în țările lor să domnească pacea, securitatea și stabilitatea.

În Polonia însă, din cauza schimbării ordinii sociale, normalizarea n-a avut loc. Extrema stângă, care a preluat puterea din ordinul Moscovei, a lichidat administrația conspirativă, arestându-i pe membrii armatei teritoriale (AK). Mii de membri ai armatei teritoriale au fost deportați în Siberia. Atunci s-au făcut multe greșeli în politica minorităților. În lupta pentru putere în țară, ambele părți au vrut să servească antisemitismul, care a avut încă rădăcini destul de adânci în Polonia, o consecință a politicii antisemite a ocupanților naziști. Vinovați au fost și acei evrei, care, întorcându-se din Uniunea Sovietică, au ocupat posturi înalte în aparatul represiv, instalat de sovietici.

După 1944, când acest aparat s-a instalat cu forța în Polonia, era clar că în milenara istorie poloneză n-a existat un aparat atât de represiv ca acel instalat acum de Stalin, și care a funcționat din 1944 pînă în 1956. În vîrfurile administrației s-a aflat Iakub Berman, iar funcționarii au fost în majoritate evrei-renegați. Acest aparat, cu ajutorul grupurilor operative ale lui Beria, a

organizat acte teroriste în sînul societății poloneze. Soldații armatei teritoriale au fost dezarmați și internați, și împreună cu șefii structurilor conspirative din fostele regiuni răsăritene ale Poloniei și cu șefii structurilor centrale, duși în lagăre și închisori sovietice.

Revista “Tygodnik Kulturalny” din 30 aprilie 1989 publică un fragment al depeșei lui “Mscislaw”, colonelul Liniarski, comandantul armatei teritoriale din regiunea Bialistok, trimisă la 1 februarie 1945 la Londra>
“Raport asupra situației>

a) *N.K.V.D. arestează pe toți comandanții armatei regionale (AK). Anchetatorii se poartă brutal cu arestații< ei sunt bătuți cu sîrmă ghimpată, sunt împunși cu ace cu gămălie sub unghii, li se rup coastele, și toți sunt trimiși în Rusia.*

b) *Pierderile (pînă la 1 februarie)> 6 șefi de stat major regionali sau locuitorii lor, 2 inspectori și locuitorii lor, 3 comandanți de județ, 100 de ofițeri, 400 subofițeri și cîteva sute de soldați, cu familiile lor. Pînă la 1 ianuarie N.K.V.D. a dus într-o direcție necunoscută 5000 de polonezi din Grodno și 10000 din Bialistok”.*

Raportul din 2 mai 1945> “la Bialistok, N.K.V.D. reține în închisori peste 2000 de deținuți politici, care trăiesc într-o mizerie jalnică, mulți mor de foame.

După anchetarea lor sunt trimiși în Siberia. În ultimul timp au fost expediate în Siberia două transporturi de deținuți”.

Situația de atunci e caracterizată într-o depeșă a colonelului Franciszek Zak, comandantul regiunii Lublin, adresată statului major al comandamentului general de la Londra la 19 octombrie 1944>

“Tot mai mulți ofițeri și soldați ai armatei teritoriale (AK), sunt concentrați în castelul de la Lublin și apoi duși într-o direcție necunoscută. Situația este tragică, noi nu-i mai putem face față. Patrulele polițienești caută în regiunea Lublin tot timpul soldați din armata teritorială. Soldații sunt împușcați fără judecată. Propaganda comitetului polonez de eliberare națională (RKWN) ne numește bandiți, ucigași, fasciști, lachei hitleriști. Ofițeri și soldați ai armatei teritoriale (AK) sunt duși la Cazani sau Riazani. Teroarea N.K.V.D.-ului este asemănătoare cu cea a gestapoului”.

În aceste condiții, opoziția politică a fost nevoită să activeze în ilegalitate și a organizat autoapărarea. În săptămînalul de la Lublin “Relacje”, în numărul 7 din anul 1989, a apărut un articol semnat de Andrzej P. Przemyski, care descrie următoarele evenimente de atunci. La 4 noiembrie 1944, pe strada Kowalska 4 din Lublin, un pluton de execuție al armatei teritoriale (AK) l-a împușcat pe Herș Blanc, un colaborator al serviciului de securitate al regimului, instalat de Stalin, care s-a ocupat de vînătoarea soldaților AK. La finele lunii ianuarie 1945, membrii acestui pluton au fost

arestați, iar la 4 aprilie 1945 unsprezece soldați au fost acuzați, la o ședință secretă a tribunalului militar, de apartenență la o organizație ilegală și deuciderea agentului secret al securității. La 9 aprilie toți, în frunte cu ofițerii, au fost condamnați la moarte. Sentința a fost semnată de secretarul general al Partidului Comunist Polonez Boleslaw Bierut și de comandantul șef al armatei Poloneze, generalul Zimierski.

La 12 aprilie 1945, la miezul nopții, toți au fost executați, fapt care poate fi calificat ca un asasinat din motive politice.

Ne putem închipui starea de spirit a societății poloneze de atunci, și poziția negativă, adoptată față de adepții noului regim, care s-a servit de mijloace brutale. În ce privește acea parte a evreilor care a colaborat cu noul regim, ei au contribuit la creșterea antisemitismului în Polonia postbelică.

Într-o astfel de atmosferă, a fost ușor pentru provocatori de a ațîța masele la acte ostile împotriva evreilor, ba chiar și la pogromuri, ca acela din Cracovia din 11 august 1945, și cele din Rzeszow și Kielce din 4 iulie 1946. Au fost uciși atunci 40 de evrei. Ca pretext la pogromul din 4 iulie 1946 a servit o poveste născocită. Henryk Blaszyk, un băiat de 8 ani, a fost dinadins închis într-o pivniță. Băiatul a fost obligat să afirme că a fost arestat de evrei în casa părintească din orașul Kielce, str. Planty Nr.7. Conform știrilor răspîndite de agentura oficială de știri poloneză (PAP), instigatorii au purtat uniforme ale armatei lui Anders și strigau>

“Băteți-i pe evrei! Trăiască guvernul polonez în exil! Trăiască Anders!”

Rabinul Kahan estimează că numărul persoanelor care au luat parte la pogrom a fost de 2000, și descrie astfel evenimentele>

“Evreii s-au închis în casele lor și s-au pregătit pentru apărarea vieții lor, cu acele puține arme pe care le-au posedat. La amiază a sosit un grup de milițieni sub comanda sergentului W.Blachut, care le-a ordonat evreilor să predea armele. Sergentul a confiscat armele și a dat ordin ca evreii să se adune în curte, iar cînd ei au refuzat, a început să-i bată cu patul armeei... Ancheta a dovedit că Blachut a fost singurul milițian trimis de comandamentul miliției, iar complicii săi au fost “asasini anonimi”.

Toți cei care se miră de finalul acestei istorii, își vor pune întrebarea, ce au întreprins autoritățile, care probabil au fost informate de cele petrecute? Este de necrezut că într-o regiune cu trupe de miliție, armată și agenți de securitate, în timpul dezordinii, a intervenit numai un milițian, și încă într-o astfel de manieră.

“Procesul” împotriva criminalilor imaginari a fost o simplă farsă, dar n-a constituit o excepție, iar ea a ieșit la iveală în zilele glasnostului și perestroiceii.

Catolicii, în gazeta lor din Cracovia “Tygodnik Powszechny”, au condamnat pogromurile și antisemitismul. O săptămîină mai tîrziu, și

primatul Bisericii Catolice din Polonia, Hlond, condamna și el pogromul. În acest sens Hlond declara>

“Polonezii, cu toate că au fost asupriți, i-au sprijinit pe evrei, le-au oferit azil, cu riscul propriei vieți. Mulți evrei au rămas în viață mulțumită ajutorului primit de la polonezi și de la preoțimea poloneză. Răspunderea pentru înrăutățirea relațiilor polono-evreiești o poartă în cea mai mare parte acele cercuri evreiești care au ocupat funcții înalte în Statul comunist polonez, și s-au străduit să impună în Polonia un regim represiv și o orînduire socială contra voinței majorității poporului. Cu părere de rău, în aceste momente critice, mor mulți evrei, dar și mulți polonezi”.

Profesoara Krystyna Kersten afirmă în articolul “Kielce la 4 iulie 1946”, care a apărut în săptămînalul “Solidarnosc”, că această provocare ar fi opera unei unități speciale și un secret de stat. De aceeași părere este și profesorul Michal Chencinski, într-o carte, care este comentată de profesorul Gutman din Ierusalim astfel> “Autorul cărții, familiarizat cu activitatea pusă în slujba securității, crede că majoritatea acțiunilor politice postbelice din Polonia sunt legate de activitatea acestei organizații..

O altă apreciere, ale cărei urmări mai sunt și azi dureroase, este legată de asasinatul săvîrșite de polonezi după 1944. Profesorul Gutman, bazîndu-se pe o circulară secretă a guvernului polonez, arată în cartea sa că, pînă la finele anului 1945, au fost asinați 346 de evrei. El estimează numărul evreilor uciși pînă în vara anului 1947 la 1000. Autorul s-a servit de propria metodă, cu toate că atunci existau deja birouri de recensămînt, care au funcționat destul de bine, și autoritățile înregistrau cu scrupulozitate toate evenimentele care ar fi putut compromite pe adversari.

Domnul Gutman a ținut în secret data, precum și departamentul care a emis această circulară. Pentru stabilirea adevărului ar fi important ca acest secret să fie divulgat. În estimările sale, Gutman se bazează pe revista evreiască “Nowe Jycie” (Viața nouă) din anul 1946, și se referă la cîteva asasinate, dar nu precizează cîți evrei au fost uciși de autorități și cîți de populația civilă. Gutman se servește de încă o dovadă dubioasă. Într-o convorbire cu jurnaliștii din suita fostului președinte al Statelor Unite, Hoover, sosiți în Polonia, președintele Poloniei, Boleslaw Bierut a spus>

“Nu-i posibil să dăm cifrele exacte, dar în decursul anului organizațiile antisemite ilegale din Polonia poartă vina pentru asasinarea a multe sute de evrei”.

În vremuri normale, datele prezentate de oficialități, fie chiar aproximative, ar fi credibile, dar nu încapă nici o îndoială că aceste declarații sunt folosite în scopuri politice, mai ales dacă ele sunt făcute de o personalitate atît de controversată ca Boleslaw Bierut, “Stalinul polonez”.

La congresul din anul 1989 al Partidului Unit al Muncii din Polonia (PZPR) se constată>

“Boleslaw Bierut... a înscenat numeroase procese neîntemeiate, ca și pronunțarea de sentințe severe. El se află în spatele arestărilor nefondate și a organizat campania de calomniere a funcționarilor onești din Partidul Polonez al Muncii (PPR).

De faptul că Bierut și în acest caz se servește de sîngele evreilor în scopuri politice, ar fi trebuit să știe și profesorul Israel Gutman. În orice caz, el nu trebuia să tragă concluzii definitive, pe baza unor dovezi atît de nesigure.

Este foarte greu să estimezi, în mod obiectiv, numărul evreilor polonezi salvați în timpul holocaustului. Din diferite motive, mai ales personale, multe mii de evrei trăiesc în Uniunea Sovietică. Mulți dintre ei se aflau la sfîrșitul războiului în lagărele de concentrare pe teritoriul german și nu s-au întors niciodată în Polonia. Mulți evrei care au supraviețuit, grație documentelor false, s-au dezis de iudaism și au plecat în alte țări apusene, sau au fost asimilați.

În toate aceste cazuri, acești oameni n-au stabilit contacte cu comunitățile evreiești. Mulți colaboraționiști evrei n-au fost interesați să se înregistreze undeva, ei s-au grăbit să dispară fără urmă într-o țară apuseană. Datele de care dispun agențiile evreiești din Polonia sunt aproximative, iar pe baza lor nu se poate constata cine, cînd și cum s-a putut salva. Cercetările oficiale poloneze n-au fost duse la bun sfîrșit, și există păreri controversate asupra numărului evreilor salvați.

La 10 octombrie 1944, secția Comitetului Polonez de Eliberare Națională (PKWN) pentru ajutorarea populației evreiești, a publicat date din care reiese că în regiunea Lublin și în alte 29 de localități eliberate de către armata sovietică, au rămas în viață 8000 de evrei. La 4 noiembrie 1944 s-a înființat Comitetul Central al Evreilor din Polonia (CKZP). Pe baza tratatului dintre Polonia și Uniunea Sovietică, din 6 iulie 1945, au fost repatriați în luna iulie 1946, 136550 de persoane. În iulie 1946 trăiau deja în Polonia 244964 de evrei și, cum se vede, numărul evreilor a crescut cu 108000 de persoane.

Am inclus aici pe acei evrei care au supraviețuit într-un fel sau altul și care s-au repatriat nelegal pînă în februarie 1946 din Ucraina, Bielorusia și Lituania. Conform constatărilor prezidiului CKZP, în Polonia au ajuns astfel 40000 de evrei.

În al treilea deceniu al secolului nostru, cînd Anglia a impus restricții în domeniul emigrării, a fost realizată soluția “alia bet”. Înafară de aceasta au mai fost organizate soluțiile “alia ghimel” și “alia dalet”. Astfel au fost denumite acțiunile de emigrare nelegale, cu ajutorul certificatelor false, sau

al folosirii acestor certificate de mai multe ori. Între anii 1930-1940, cu ajutorul acțiunii "alia bet", au ajuns clandestin în Palestina mulți emigranți din Germania și țările din Europa centrală și răsăriteană. Cu acest scop au fost organizate grupuri secrete, numite "Criha" (fuga - în limba ebraică).

Agenții acestor grupuri au început, în noiembrie 1945, să organizeze emigrarea nelegală din Polonia, mai ales prin Stettin și Kudowa Zdroj. Cu ajutorul camioanelor au venit în aceste orașe, pînă în februarie 1946, cîteva zeci de mii de evrei din Polonia. După repatrierea din Uniunea Sovietică începe "marea alia", mai ales după ce au sosit ultimele transporturi în lunile iunie-iulie 1946 și după pogromul de la Kielce. Dintr-un sfert de milion de evrei, pînă în februarie 1947 au mai rămas în țară 100000.

După război, germanii din regiunile poloneze au fost repatriați, iar organizația secretă "briha" s-a folosit de această ocazie pentru a transfera în zona de ocupație engleză pe evreii polonezi, dîndu-le documente false, din care să reiasă că sunt originari din al treilea Reich. Ei au fost transportați cu trenul, împreună cu acești germani. În lagărele de refugiați din Germania se aflau 200000 de evrei, în cea mai mare parte veniți din Polonia, așteptînd acolo "deschiderea granițelor Palestinei pentru evrei".

Un capitol separat îl prezintă greutățile cu care au fost confrunțați evreii în timpul mandatului britanic asupra Palestinei. După evenimentele îngrozitoare de pe timpul războiului, evreii au încercat să ajungă în Palestina nelegal, ca de exemplu, pasagerii de pe vaporul "Logos", dar care a fost silit de englezi să se întoarcă la Hamburg.

După hotărîrea ONU asupra împărțirii Palestinei, sioniștii lansează acțiunea "Gius" - crearea fondului de ajutor pentru Palestina. Toate organizațiile evreiești, între care și secția evreiască a Partidului Polonez al Muncii, au strîns pînă în septembrie 1948 aproape 113 milioane de zloți. În afară de aceasta, în Polonia au fost recrutați voluntari pentru havana (armata evreiască de eliberare) care, după ce au fost instruiți, au fost trimiși în mod legal în Palestina. În acest scop se organizează la Balkow, lângă Zielonia Gora, un centru de instrucție. Cu ajutorul acțiunii "Gius" au fost recrutați și instruiți 3200 de voluntari ai haginei.

În noiembrie 1945 se reactivează la Varșovia centrul organizației "hehalut" (pionierul). În anul 1948 chibuțurile din Silezia inferioară, unde au lucrat 2000 de haluțim, primesc un ajutor de aproape 40 milioane de zloți. Aceste chibuțuri au pregătit tineretul pentru viitoarea lor activitate în Palestina. În Republica Populară Polonia evreii au avut, în anii 1944-1956, posibilitatea să ocupe cele mai înalte posturi administrative, politice și economice. Au activat legal 10 organizații evreiești sau sioniste și au apărut 12 ziare cotidiene.

În ianuarie 1949 Statele Unite recunosc de iure Statul Israel și îi acordă un credit de un miliard de dolari. Speranțele Uniunii Sovietice că în Palestina își va face apariția o republică evreiască sovietică s-au spulberat, și Israelul n-a devenit o insulă socialistă în "Marea Capitalistă". Partidul Comunist Israelian a obținut în alegerile din 25 ianuarie 1949 numai 4 locuri din 120 ale parlamentului israelian (Cneset). Reprezentanții sionismului din Polonia au organizat atunci emigrarea a 40000 de evrei. Pînă în 1950 emigrează din Polonia legal, sau nelegal, zeci de mii de evrei.

La sfîrșitul anului 1949 organizațiile naționale evreiești au fost dizolvate și incluse într-o nouă organizație, denumită "societatea socială și culturală a evreilor" (TSKZ). Din ordinul Ministerului Administrației Publice din 13 decembrie 1949 au fost lichidate partidele și organizațiile sioniste.

Ultima dramă a evreilor din Polonia postbelică s-a desfășurat în anul 1968, după protestele studentești din luna martie. Ca pretext a slujit războiul de șase zile și repercusiunile acestui război. Toate statele comuniste, înafara de România, au rupt relațiile diplomatice cu Israelul. După ce oficialitățile acestor țări au lansat compania împotriva sionismului și cosmopolitismului, s-a putut observa acolo o vădită creștere a antisemitismului. Ca motiv, oficialitățile poloneze au invocat poziția erimică a evreilor față de politica guvernului, și solidaritatea lor demonstrativă cu Israelul în timpul luptelor cu arabii, cît și faptul, că în armata israeliană se aflau mulți emigranți evrei din Polonia, și mulți foști ofițeri din armata poloneză au ocupat funcții înalte în armata israeliană.

În urma demonstrațiilor studentești au avut loc în Polonia excese antisemite. La 8 martie 1968 trupele de miliție și securitate au împrăștiat o demonstrație pașnică de la Universitatea din Varșovia, ceea ce a stîrnit protestele și grevele studentești la aproape toate universitățile. Organele de ordine au înăbușit aceste acțiuni cu forța. Propaganda oficială s-a concentrat împotriva acelor conducători ai studențimii originari din familiile de vază evreiești, care în ultimul timp au pierdut pozițiile în viața politică și publică.

După 20 de ani, la 2 martie 1986, oficiosul Comitetului Central al Partidului Comunist Polonez, "Trybuna Ludu", caracterizează astfel substratul evenimentelor de atunci>

"Între anii 1940 și 1960 mulți cetățeni de origine evreiască ocupau locuri de frunte în Partidul Comunist Polonez, în armată, în instituțiile pentru lupta ideologică, în administrația centrală, miliție și securitate. Societatea poloneză își aduce bine aminte de neplăcerile din acești ani, cînd s-au violat drepturile omului și a domnit samavolnicia. Astfel, se poate afirma fără rezerve, că o clică dușmănoasă se afla la rădăcina acestui rău"

Secretarul general al Partidului Comunist Polonez, Gomulka, într-o cuvîntare ținută la 19 iunie 1967, a întrebuițat chiar noțiunea de "coloana a cincea". Din inițiativa lui Gomulka, la 24 iunie 1968 s-a publicat un ordin care interzicea

discutarea problemei sioniste și accentuarea originii evreiești a participanților la tulburările din luna martie. Mulți evrei apti de muncă au fost concediați, fără deosebire de atitudinea lor politică. În consecință, în anii 1968-1971 au părăsit Polonia 13000 de evrei. Acum mai trăiesc acolo doar câteva mii”. Surse germane și poloneze. Do tłumaczenia na j. rumunski; **Zydzi w Związku Radzieckim**

PARTEA III

CAPITOLUL I

1. 1 Secretul Israelului

Una din marile probleme pentru multe popoare ale lumii este o țară mică din Orientul Apropiat, care se află în apropierea centrului geografic al lumii. Această țară mică și locuitorii ei sunt obiectul dezbaterilor la ONU mai des decât toate celelalte probleme ale lumii. Aproape toate buletinele de știri se referă la această țară. Aproape fiecare ziar publică măcar un articol despre Israel. Cel mai însemnat eveniment al timpurilor noastre n-a fost debarcarea omului pe lună, ci renașterea Israelului în Orientul Apropiat.

Peste 2500 de ani n-a existat un stat suveran, cu numele de Israel. În perioada împăraților romani, pe steagul Israelului se afla chiar vulturul roman. În toți acești ani, această națiune a existat dispersată între popoarele lumii, a fost asuprită și discriminată, iar Statul Israel n-a existat.

La începutul secolului nostru, Mark Twain a întreprins o călătorie în această țară. El a declarat că țara este învăluită în tăcere. Se părea că Israelul a dispărut pentru totdeauna dintre popoarele lumii. El a povestit că a străbătut aproape 60 de mile, fără a întâlni vreo ființă vie. Mark Twain i-a caracterizat pe evrei astfel > “dacă evreii s-ar lăuda, în loc să le fie rușine, faptul ar putea fi justificat. Egiptenii, babilonienii și perșii au dăruit lumii înțelepciunea și splendoarea, dar cu timpul au pierit. Au urmat romanii și grecii, care au stîrmit multă vîlvă, dar nici ei n-au rezistat. Pe urmă s-au ivit alte popoare, care au aprins făclia, dar cu timpul ea s-a stins. Evreii i-au văzut pe toți, i-au învins, au supraviețuit, fără să fie aproape de ruinare, degenerare sau apatie”. Toți sunt muritori, totul a pierit, dar evreii au rămas. Care e secretul ?

Este adevărat că israelienii au avut o țară proprie, dar au fost luați prizonieri și dispersați între popoarele lumii, și au supraviețuit 2000 de ani, fără a avea o patrie proprie.

Este un mare secret cum au reușit să supraviețuiască și să-și păstreze în toți acești ani identitatea ? Cum au putut rezista la aceste împrăștieri, persecuții și pogromuri, și să-și păstreze cu toate acestea identitatea ? Ce putere revigoratoare i-a păstrat pe acei oameni despărțiți de factorii următori > timp, spațiu, limbă și idei ?

Originea și istoria evreilor

O privire fugară asupra originii evreilor și începuturilor istoriei lor ne ajută să înțelegem întrucîtva secretul Israelului. Omul care a dat naștere poporului evreiesc a fost Avraam. *“Ieși din țara ta, din rudenia ta, și din casa tatălui tău, și vino în țara pe care ți-o voi arăta. Voi face din tine un neam mare, și te voi binecuvînta; îți voi face un nume mare, și vei fi o binecuvîntare. Voi binecuvînta pe cei ce te vor binecuvînta, și voi blestema pe cei ce te vor blestema; și toate semințiile pămîntului vor fi binecuvîntate în tine”* (Geneza 12,1-3).

Acest legămînt înseamnă începutul existenței unui evreu. Cuvîntul “evreu” înseamnă “pelerin”, “trecător”. Avraam s-a deplasat cu vreo 600 de mile spre nord, a angajat un servitor la Damasc, a ocolit munții Hermon și s-a îndreptat spre sud. Acolo el a văzut, de pe un munte din Israelul de Nord, pămîntul făgăduit. Avraam a cumpărat atunci un lot de pămînt în împrejurimile Hebronului, iar documentul asupra acestei tranzacții se află la Națiunile Unite. Autorul acestei cărți este în posesia unei copii a acestui document, publicat și în gazeta “Jerusalem Post”. Fiul lui Avraam - Isaac, a avut doi fii > Iacov și Esau. Iacov a avut 12 fii, din care provin cele 12 seminții ale lui Israel. Unul din fiii lui Isaac, Iosif, a fost vîndut de frații săi ca sclav în Egipt. Acasă s-a abătut asupra lor o foarte mare foamete, și frații au venit cu toții în Egipt, pentru a cumpăra de acolo alimente. Aici ei s-au împăcat cu Iosif, care devenise între timp regentul Egiptului. Pe urmă frații lui Iosif, împreună cu familiile lor, care numărau 70 de persoane, au emigrat în Egipt. Urmașii lor au trăit acolo 400 de ani, în care perioadă numărul lor a atins 4 milioane de suflete. Sub conducerea lui Moise ei au părăsit această țară și au pibegit 40 de ani prin pustie. Majoritatea au murit în pustie, iar tinerii și cei născuți în pustie au ajuns pînă la granițele pămîntului făgăduit. Sub conducerea lui Iosua, poporul israelian a ocupat pămîntul făgăduit. Mai tîrziu David a devenit regele lor. În timpul domniei sale granițele țării s-au extins la maximum. În timpul domniei fiului lui David, Solomon, țara a atins cea mai înaltă dezvoltare. Regatul a fost pe urmă împărțit în cel de sud

și cel de nord. Partea nordică a fost cucerită de asirieni și locuitorii făcuți prizonieri, în timp ce partea sudică a fost stăpînită peste 100 de ani de babilonieni, iar locuitorii transformați în scalvi. După 70 de ani de sclavie, domnitorul persan i-a eliberat și ei s-au întors acasă, dar pînă în epoca modernă ei n-au mai avut un stat independent.

Istoria contemporană a poporului evreiesc

În anul 1897 în Europa se face auzită o voce nouă. Este vocea unui evreu din Austro-Ungaria, Theodor Herțl, care a declarat următoarele> “există o țară fără un popor, și un popor fără o țară. Dați țara fără popor poporului fără țară”. Atunci a luat ființă Organizația Mondială Sionistă, una din cele mai însemnate organizații din epoca modernă. Herțl a declarat că la mijlocul secolului viitor va exista un Stat evreiesc. El nu s-a înșelat, căci în anul 1948 a luat ființă Statul Israel.

În timpul primului război mondial, în Marea Britanie s-au terminat rezervele de cordit, care a servit la fabricarea materialelor explozive. Prim ministrul Lloyd George s-a adresat atunci lui Haim Vaițman, un doctor în chimie. Vaițman a descoperit o metodă pentru producerea corditului sintetic din castane. Prim ministrul l-a întrebat pe Vaițman ce răsplată dorește, la care Vaițman a răspuns că ar dori ca Anglia să acorde ajutorul necesar pentru înființarea unui Stat evreu. Englezii au primit atunci următoarea declarație, numită Declarația Balfour> “guvernul majestății sale regale susține eforturile pentru înființarea unui *cămin național* pentru poporul evreu în Palestina și va întreprinde totul pentru ușurarea împlinirii acestui deziderat”.

În luna decembrie 1917, cînd turcii, care au domnit în această regiune timp de 4 secole, s-au predat, generalul Allembly a preluat controlul asupra Ierusalimului. În luna mai 1920 Liga Națiunilor ratifică mandatul britanic asupra Palestinei și sprijină dreptul evreilor de a se repatria și a înființa un Stat propriu. În Europa izbucnește atunci un nou val de persecuții, și Marea Britanie publică trei așa-numite “Cărți albe”, și limitează repatrierea în masă a evreilor în Palestina. În Germania, după preluarea puterii de Adolf Hitler, și în cursul celui de al doilea război mondial, declanșat de el, numărul victimelor holocaustului a fost de 6 milioane de evrei. Marea Britanie i-a silit pe cei 2000 de refugiați evrei, care au părăsit Germania pe bordul vasului “Exodus” să se întoarcă. Reacția opiniei publice mondiale, care pînă atunci nu era favorabilă evreilor, s-a schimbat, și, astfel, Națiunile Unite s-au aflat într-o situație care i-a obligat să întreprindă pași concreți. Atunci s-a

născut propunerea ca Palestina să fie împărțită în două părți relativ egale> într-un stat evreu și unul arab. La 14 mai 1948, înaltul comisar britanic părăsește pentru totdeauna Palestina. La ora 16, David Ben Gurion a dat citire Declarației de Suveranitate a Israelului. La ora 17, trupele arabe de invazie, de zece ori mai numeroase decît cele israeliene, încep ofensiva. La ora 17,25, primele bombe cad pe aeroportul de la Tel-Aviv. Cu toate că pierderile Israelului au fost mari - 6000 de morți și mii de răniți, el a reușit să supraviețuiască și să-și extindă în decursul unui an teritoriul cu o mie de mile pătrate.

Unul din cele mai însemnate evenimente, care dovedește cum israelienii se deosebesc de celelalte popoare, și cum colaborează pentru împlinirea marelui vis, a fost călătoria Goldei Meir în Statele Unite, cu scopul de a-i determina pe evreii americani să acorde un ajutor substanțial financiar Israelului> Citez din cartea autorilor Larry Collins și Lepierr “Ierusalim”> “Ben Gurion propune planul său de dotare a unei armate moderne...Sculîndu-se de pe scaunul său, el spune bărbaților din anturajul său> “Kaplan trebuie să plece împreună cu mine în Statele Unite, pentru a atrage atenția americanilor asupra seriozității situației prezente”. În acel moment l-a întrerupt o voce liniștită de femeie. Această femeie strînsese bani pentru fondul sionist la Denver, statul Colorado. “Eu nu sunt în stare să realizez aici, ceea ce realizați voi”, i-a spus Golda Meir lui Ben Gurion. “Dar ceea ce doriți să realizați în Statele Unite, o pot face eu. Rămîneți aici și permiteți-mi mie să plec în America, pentru a aduna bani”.

Ben Gurion s-a făcut roșu de mînie, căci el n-a fost obișnuit ca cineva să-l întrerupă, sau să-l contrazică. El a declarat că afacerea este atît de importantă, încît este nevoie ca el să plece personal împreună cu Kaplan, dar ceilalți membri din comitetul executiv au sprijinit-o pe Golda Meir. Peste două zile, într-o seară geroasă de iarnă, ea sosește la New-York... Femeia, care a sosit la New-York pentru a cere milioane de dolari, avea în acea seară în buzunarul ei numai o bancnotă de 10 dolari... Un funcționar vama l-a întrebat-o care sunt sursele ei de existență... Răspunsul ei a fost> “eu am aici rude”. Peste două zile Golda Meir a stat tremurînd pe tribuna din Chicago, în fața unei distinse adunări a familiei sale> era Prezidiul Consiliului Federațiilor Evreiești din cele 48 de state ale SUA. În fața Goldei Meir se afla majoritatea conducătorilor evreilor americani... Ea a declarat> “trebuie să mă credeți că nu am venit aici numai pentru a cruța viața a 700000 de evrei din Israel, care încetul cu încetul dispar de pe fața pămîntului. În ultimii ani poporul evreiesc a pierdut 6 milioane din fiii săi, și nu trebuie să accentuez că cei 700000 de evrei ar fi în pericol. Nu despre aceasta este vorba. Dacă acești evrei supraviețuiesc, atunci împreună cu ei vor supraviețui evreii din toată lumea, și libertatea lor va fi garantată. Dacă ei

însă nu vor supraviețui, este posibil ca peste 100 de ani să nu mai existe o populație evreiască, să nu mai existe o națiune evreiască, și toate speranțele noastre se vor năruî”. Golda Meir a declarat că a venit pentru a cere ca evreii americani să doneze 25-30 milioane de dolari, necesari pentru a cumpăra arme, destinate armatei, pentru a lupta împotriva agresorilor. Golda Meir a continuat “dragii prieteni, dacă vă spun că avem nevoie de acești bani imediat, asta nu înseamnă - peste o lună sau două. Asta înseamnă acum, imediat... Nu depinde de voi, dacă vom continua lupta sau nu. Vom lupta. Comunitatea evreiască din Palestina nu va arbora niciodată steagul alb... Voi însă puteți decide cine va ieși învingător din această luptă> noi sau dușmanii noștri”. După apelul Goldei Meir în sală a domnit o liniște deplină, și la un moment dat ea a crezut că este o înfrângere, dar în această clipă toți s-au ridicat în picioare, aplaudind frenetic... Bărbații părăsiseră sala pentru a da dispozițiile necesare bancherilor. ... Golda Meir s-a întors în patrie, în Israel, cu 50 de milioane de dolari”.

Înainte de aniversarea a zece ani de existență a Statului, Israelul a fost din nou nevoit să lupte. În anul 1967, după așa-numitul război de șase zile, Israelul obține controlul asupra unui teritoriu de trei ori mai mare decât înainte, și ocupă Ierusalimul în întregime. Astfel, evreii au obținut controlul deplin asupra statului lor pentru prima oară în decursul ultimilor 2500 de ani.

Azi trăiesc în Israel peste 3 milioane de evrei din 72 de țări. De un interes deosebit este istoria evreilor iemeniți. Ei au trăit în pustia iemenită, de când regele Salomo a trimis câteva familii în Africa, pentru a-i instrui pe locuitorii de acolo în extragerea cuprului. Între timp numărul evreilor iemeniți a atins cifra de 49000. Timp de 2900 de ani ei au reușit să-și păstreze identitatea și se deosebesc prin îmbrăcămintea lor pestriță. Ei au fost cu toții aduși în patria lor. Ce forță i-a unit tot timpul ? Cum s-a întâmplat că într-o bună zi ei au părăsit totul, s-au adunat lângă avioanele pregătite să-i ducă în țara lor de baștină, pe care n-au văzut-o niciodată ?

Secretul Israelului modern poate fi dezlegat atunci când înțelegem tratatul de legi religioase, numit Talmud. Talmudul a fost întocmit pe baza celor cinci Cărți ale lui Moise (Tora) și a altor 63 de Cărți Sfinte. Întregul Talmud reprezintă rezultatul interpretărilor, cercetărilor și concluziilor la care au ajuns mulți învățați, mai ales din diaspora (galut).

Unul din elementele coeziunii societății israeliene este stima familiei pentru fiecare din membrii ei. Nu este intenția autorului de a intra în amănunte asupra acestui subiect. Societatea israeliană s-a dezvoltat conform tradiției strămoșești, a Talmudului, suferinței și iubirii pentru familie. Un alt factor care i-a unit pe evrei în timpurile grele și de adâncă tristețe a fost

crediința că "*în curînd va veni Mesia și se va institui o ordine socială, în care ei vor fi capul și nu coada, cum s-a exprimat profetul Isaia*" (Is.9,14-15).

De fapt, este o enigmă cum a fost cu puțință formarea și existența Israelului modern. Cine ar fi crezut că Israelul poate supraviețui în anul 1948 ? Cum de s-a putut forma o națiune dintr-o jumătate de milion de evrei din 52 de țări ? Un sociolog s-a exprimat asupra acestei minuni astfel> ar fi nevoie de 3 generații pentru a săvîrși acest lucru. Statul modern israelian constituie și o minune agrară. Numai vreo șase țări ale lumii sunt în stare să-și asigure autarhic, fără nici un ajutor din-afară necesarul de alimente. Israelul este una dintre aceste țări. Valea Jizreel a fost cîndva o mlaștină imensă, acum însă israelienii culeg acolo câteva recolte anual. Datorită altitudinilor și zonelor climaterice diferite, în Israel se pot cultiva toate soiurile de cereale.

Pe malul sudic al Mării Moarte s-a construit un baraj. Apa maritimă inundă cîmpurile, iar cînd, după șase luni, se evaporază, pe suprafață rămîn mii de tone de fosfați și alte minerale prețioase. Au fost construite apeducte uriașe prin care apele Galileei curg spre sud pe o distanță de 160 de mile, pînă în pustia Neghev. Numai în decursul anului trecut au fost exportate din regiunea Neghev, în diferite țări ale lumii, 20 de milioane de trandafiri.

Israelul modern este prima țară din lume care a readus la viață o limbă moartă. În anul 1911 Muldecker a scris în "Enciclopedia Britannica" următoarele> "posibilitatea reînvierii limbii ebraice este tot așa de depărtată, ca un voiaj în Orientul Apropiat sau în Israel". În ce privește timpul și locul, avem de a face cu unicul caz din istorie, cînd copiii îi fac pe părinți să înțeleagă limba modernă. Copiii israelieni încep deja din grădiniță să învețe limba ebraică.

Cineva s-a exprimat odată că conviețuirea în chibuț în primii ani de existență a Israelului a dus la dezvoltarea socială a țării. S-a înființat un Minister al Absorbției, și fiecare evreu din diaspora a primit cetățenia israeliană îndată după sosirea în țară. Mulți evrei au venit în țară fără nici o avere. Noii veniți au avut posibilitatea să lucreze și să locuiască în chibuțurile din țară, avînd totodată dreptul să părăsească aceste gospodării colective oricînd.

În încheiere trebuie să mai fie subliniată natura caracteristică a poporului evreiesc. Cunoscutul fizician britanic, C. P. Snow s-a exprimat odată astfel> "genetic, evreii se situează, în medie, pe o treaptă mai înaltă, avînd în vedere că reprezintă numai 0,4% din populația mondială, dar reprezintă 12% dintre personalitățile marcante".

Este deosebit de greu să fii un antisemit consecvent. Dacă un antisemit suferă de dureri de cap, el este tratat cu aspirină, dar se știe că aspirina a fost descoperită de Bayer, un evreu. Dacă un antisemit suferă de dureri de dinți,

el este tratat cu novocaină, inventată tot de un evreu, Trabo. Dacă un antisemit suferă de o boală de inimă, este tratat cu digitalis, inventat de evreul Salomo Striker. În aceeași categorie putem încadra și testul Wassermann sau metoda doctorului Salk de tratare a paraliziei infantile. În fruntea psihologiei moderne se află un evreu; Columb a primit sprijin financiar de la un evreu; și revoluția americană a fost deasemenea finanțată de un evreu, Haim Salomon. Conform datelor, publicate de ziarul "Ierusalem Post" primii 33 Papi ai Bisericii Catolice au fost evrei. Armata salvării a fost și ea înființată de William Booth, a cărui mamă a fost evreică. Karl Marx a fost evreu, dar și Isus Hristos a fost evreu din semintia lui Iuda...

Istoricul H. G. Wells a declarat> "Hristos este prezent în calendarul vremii". E imposibil să scrii istoria civilizației sau a progresului omenirii fără a-i rezerva un loc de frunte săracului propovăduitor de la Nazaret. Numele lui este încrustat în calendarul vremii, și era noastă începe cu nașterea lui".⁷

1. 2 Israel - poporul alianței

"Eu v-am ales numai pe voi dintre toate familiile pământului"
(Amos 3,2).

Cuvântul Israel se trage de la verbul ebraic s-r-h (lupta) și subiectul El (Dumnezeu), și înseamnă, acel care luptă cu Domnul. Numele lui Iacov a fost schimbat în Israel (Geneza 32,28; Osea 12,1-5). Poporul israelian este numit poporul alianței, fiindcă este un rezultat al acestei alianțe. El a crescut din rădăcina legământului dat de Dumnezeu încă în grădina Eden (Geneza 3,15). Domnul a promis atunci să dezvolte sămînța femeii. Acest legământ a fost extins pe urmă la Noe și semiți, apoi și la Iafet, adică la ceilalți oameni (Geneza 9,26-27). Mai târziu acest legământ a fost concretizat prin alianța cu Avraam (Geneza 12:2,3). În acel legământ Dumnezeu a sintetizat planul său și l-a dezvoltat într-o alianță garantată prin jurământ (Geneza 22,16-18). Această alianță garantează dezvoltarea urmașilor pe plan spiritual, ca "stelele pe cer" și pe cel pământesc, ca "nisipul de pe malul mării". În timp ce în era evanghelică Dumnezeu a ales Biserica, El a dezvoltat sămînța spirituală, formată din Isus și Biserica (Galateni 3,14-29). Dimpotrivă, în simbolicul Agar, sau alianța legii, El s-a referit la existența parțială a sămînței pămîntești, a lui Ismael și a celor 12 fii ai săi (Geneza 25:12-18).

⁷ (Reproducere din cartea lui Jimmi Johnson; TP 1981,57)

De cînd Dumnezeu a încheiat alianța cu Avraam și cea cu evreii pe muntele Sinai, au trecut 430 de ani (Galateni 3,17).

Dumnezeu a vrut să-i ajute pe evrei în respectarea alianței și de aceea, "cînd i-a apucat de mînă" în timpul migrațiunii, timp de 40 de ani, prin pustie, i-a învățat și a lărgit alianța încheiată, adăugînd pentru binele lor diferite instituții (Evrei 8,9). Astfel a fost instituită funcția de preot, pentru a-i izbăvi de păcatele lor cu ajutorul jertfelor, și a-i menține astfel în comunitatea copiilor săi. Pe urmă ei au primit institutul prorocilor, care ca o mamă simbolică s-a ocupat de dezvoltarea spirituală a poporului israelian> "*voi sunteți fiii prorocilor* (Fap. Ap. 3,24-25), *studiați Biblia*". Apoi ei i-au primit de la Dumnezeu pe judecători, iar mai târziu și pe regi. Acest contract obligatoriu pentru ambele părți a mai fost numit "Cartea Legământului" sau în ebraică> Sefer Haberit (Exod 24,3; 7-8). Toate hotărârile alianței au fost fixate în amănunțime în cele cinci Cărți ale lui Moise, care se mai numesc Cărțile Legământului (2 Regi 23,2; 8).

Prin această alianță, ambele părți s-au obligat reciproc să respecte promisiunile date. În dependență de gradul îndeplinirii de către evrei a legii dumnezeiești, Domnul a promis evreilor o viață veșnică, odată cu toate privilegiile (Exod 24,3; Galateni 3,12; Deuteronom 30,15-20). Israelul s-a obligat, prin mijlocirea lui Moise, să îndeplinească legea dumnezeiască, nedîndu-și seama cît de complicată este îndeplinirea acestei legi. De îndeplinirea acestor legi și porunci, pe care Domnul le-a dat lui Moise pentru copiii lui Israel (Ezechiel 20,11; Levitic 18,5; Romani 10,5) depindea viața și moartea lor (Levitic 23,2-8). Ca un semn al alianței a trebuit să devină ziua de sîmbătă, ceea ce și este fixat în prima poruncă (Exod 19,8-11) din decalog "*căci acesta va fi între Moise și voi și urmașii voștri, un semn*" (Exod 31,13; Ezechiel 20,12-20). În același timp, Sabatul este un semn în amintirea facerii lumii și al exodului evreilor din prizonieratul egiptean (Deuteronom 5,15), cît și simbolizarea popasului omenirii întregi în viitorul imperiu milenar (Exod 33,14; Fap. Ap. 7,4-8; Evrei 3,18-19; 4,1-11).

În tot intervalul de timp în care Domnul le-a acordat mila, evreii au primit de la El instrucțiunile corespunzătoare și ei au devenit administratorii adevărului dumnezeiesc. De la proclamarea primei părți a planului Domnului în grădina Eden, adică în Rai (Geneza 3,15) și pînă la înregistrarea textului Bibliei, au trecut aproape 4225 de ani. Începînd cu Moise (1615 î.e.n) și pînă la ultimul proroc, Maleahi, adică timp de 1200 de ani, evreii au avut privilegiul să completeze, înregistreze și să aibă grijă de cele 39 de Cărți ale Vechiului Testament. Prin intermediul îngerilor, Dumnezeu a vorbit cu evreii într-o limbă care a fost înțeleasă de ei. Dumnezeu, cu ajutorul visurilor, viziunilor și sugestiilor, a transmis voința sa slujitorilor săi (Evrei 1,1; 1 Petru 1,10-12). Evreii au dus la bun sfîrșit

funcția de administratori a voinței Domnului, care a devenit nu numai baza credinței lor, dar au transmis-o într-o formă nealterată creștinilor. Îndeosebi acest lucru a devenit evident când - în timpul domniei lui Iosia, preotul Hilchia a găsit Cartea Legii Domnului, care era ascunsă în dosul altarului (2 Cronici 34, 14-33). Încă înainte ca alianța să fi fost încălcată, Domnul a ales pe cei mai proeminenți reprezentanți ai semințiilor lui Avraam de pe pământ, ca să fie domnitori în toate țările, nu fiindcă au îndeplinit toate punctele alianței, ci mulțumită credinței poporului în legământul Domnului (2 Cronici 34, 14-33; Evrei 11, 22-40; Psalmi 45,16). Părinții vechii alianțe vor ocroti pe fiii și fiicele lui Isus și Bisericii, adică pe acei care, dintr-un alt punct de vedere sunt cei mai neînsemnați frați ai lui Hristos, “*celelalte oi*” (Isaia 49, 22-23; Matei 25, 31-46). Isus se trage din sinagoga evreiască, el a înființat patriarhatul, format din 12 apostoli, pe care i-a recrutat dintre “*veritabilii israelieni*” (Apocalipsa 12,1) și a clădit fundamentul Bisericii lui Hristos (Efeseni 2, 20-21).

Dumnezeu a adăugat la seminția formată din frații evrei ai celor 12 semintii ale Israelului spiritual (Apocalipsa 7,4-8) și pe păgâni (Fap. Ap.15,14). Din această analiză sumară reiese că Domnul a binecuvântat poporul evreu, a dăruit evreilor lumina adevărului, ceea ce a și mărit răspunderea lor. Creștinismul datorează foarte mult poporului evreu, și este de neînțeles cum de s-a putut întâmpla că, în decursul secolelor, evreii au fost tratați fără milă, în mod necruțător.

1. 3. Timpul milei naționale

Perioada milei deosebite pentru Israel începe în acel moment în care cele 12 semintii evreiești au format poporul israelian. Aceasta s-a întâmplat la moartea ultimului patriarh, Iacov (Geneza 49,28; Deuteronom 26,5). Din cronologia biblică reiese că, de la încheierea alianței cu Avraam, după moartea tatălui său Terah, și pînă la ieșirea Israelului din Egipt au trecut 430 de ani (Galateni 3,17). Pentru a găsi data precisă a începutului milei poporului, trebuie calculat intervalul de timp al șederii Israelului în Egipt, când a murit Iacov. Când a fost încheiată alianța cu Dumnezeu, vârsta lui Avraam a fost de 75 de ani. Peste 25 de ani s-a născut Isaac. Când s-a născut Iacov, Isaac a fost în vârsta de 60 de ani (Geneza 25,26). Iacov a trăit 147 de ani (Geneza 47,28). Dacă adunăm aceste date - 25, plus 60, plus 147 - obținem suma de 232 de ani, adică intervalul de timp de la încheierea alianței pînă la moartea lui Iacov. Pe baza acestor date se poate ajunge la concluzia că Iacov a murit la 198 de ani, înaintea ieșirii evreilor din Egipt. Dacă mai adăugăm 46,5 de ani de migrațiune și de împărțire a țării, 449,5 de

ani de domnie a judecătorilor (Apostoli 13,20), 512,5 de ani de domnie a regilor, 70 ani de prizonierat babilonian, mai adăugăm 537 de ani, care au trecut de la publicarea Edictului lui Cyrus pînă la moartea lui Isus la vârsta de 33 de ani, obținem suma de 1845 de ani ai milei Domnului față de Israel.

Hristos a murit la 14 nisan, și de atunci mila Domnului a fost retrasă, pentru că poporul israelian s-a ciocnit cu “*piatra de poticnire și stîncă de păcătuire*” (Isaia 8,14), extrădînd la 10 nisan simbolicul miel pentru a fi crucificat (Marcu 11,18). Atunci Isus a pronunțat sentința fatală> “*iată că vi se lasă casa pustie*” (Matei 23,38). În acea zi ia sfîrșit era milei naționale, și pentru poporul israelian începe era nemilei.

1. 4 Cele 7 timpuri ale pedepsei naționale

*“Dacă, cu toate acestea, nu Mă veți asculta,
vă voi pedepsi de 7 ori mai mult păcatele voastre”
(Levitic 26,18-24).*

O privire sumară asupra cuvintelor citate mai sus, poate duce la ideea că avem de a face cu o mărire de 7 ori, ce nu poate fi pus în nici un caz de acord cu dreptatea Domnului și Sfintei Scripturi. Dacă ar fi aici într-adevăr vorba de mărirea acestei cifre, atunci în ebraică s-ar fi servit de cuvîntul “*șevosaim*”, dar nu “*șeva*” (șapte). Astfel se servesc de cuvîntul “*șapte ori*” în Psalmi 119,164 și în Proverbe 24,16, dar acolo nu este de loc vorba de mărirea acestei cifre. Avînd în vedere aceste fapte trebuie constatat cînd anume începe intervalul de timp al pedepsei și cînd ia sfîrșit.

În prorocirea sa, Isus scrie despre furia care se va abate asupra acestui popor> “*și Ierusalimul va fi călcat în picioare de neamuri, pînă se vor împlini vremurile neamurilor*” (Luca 21,24). Din aceste cuvinte nu reiese clar, cînd “*călcarea în picioare*” va începe, dar a atras atenția credincioșilor asupra faptului că dominația popoarelor asupra Israelului va dura neîntrerupt peste “*vremurile neamurilor*” și va înceta într-un timp și împrejurări nedefinite.

Cuvîntul grec “*kairos*” (vremea) din versul 24 înseamnă în cazul nostru un an. Anul biblic are 12 luni, fiecare lună - 30 de zile, prin urmare anul biblic are 360 de zile. Pedepșa Israelului ar trebui să dureze 7 vremuri, adică 2520 de zile. Conform calculului simbolic dumnezeiesc, o zi înseamnă un an, ceea ce reiese clar din Biblie, unde se afirmă că recunoașterea țării a

durat 40 de zile și că evreii au fost pedepsiți să migreze 40 de ani prin pustie (Numeri 14,33-34; Ezechiel 4,6). De aceea se poate ajunge la concluzia că acele 2520 de zile sunt de fapt 2520 de ani de asuprire a evreilor. Asuprirea a început în toamna anului 606 î.e.n. și a durat pînă în toamna anului 1914. Cartea lui Daniel ilustrează evenimentele de atunci și domnia păgînilor în mod diferit> ca animale care ies tîrîș din mare (7,3-27) sau ca o statuie cu un cap de aur curat, pieptul și brațele îi erau de argint, pîntecele și coapsele îi erau de aramă, fluierile picioarelor de fier, picioarele, parte de fier și parte de lut (2,28-45). Daniel declară, că diaspora fizică a Israelului s-a format și a împlinit misiunea sa în sînul influențelor celor 4 mari puteri universale> Babilonia, Medo-Persia, Grecia, Roma păgînă și pseudocreștină.

Vremea pedepsei evreilor începe, conform descrierilor biblice și datelor istorice, atunci cînd haldeii au amenințat Israelul de trei ori cu sabia> *“:i tu fiul omului, procește, și bate din mîini ! Loviturile sabiei să fie îndoite, întreite ! Este sabia de măcel, sabia măcelului celui mare, care îi urmărește din toate părțile”* (Ezechiel 21,14). A cîta lovitură de sabie prezintă începutul vremii pedepsei?

Nabucodonosor, (în ebraică - Nebucadnețar) fiind încă conducătorul armatei tatălui său, a luptat împotriva faraonului Neco II și vasalului său Ioiachim. Faraonul a fost învins în lupta de la Karchemiș (2. Regi 24,7). Cînd Nabucodonosor a aflat despre moartea tatălui său, el s-a întors la Babilon și abia în al șaptelea an al domniei sale și în al unsprezecelea an al domniei lui Ioiachim, acesta din urmă a fost deportat la Babilon, unde a murit în împrejurări misterioase (Ieremia 52,28-30; 36,30). Aceasta a fost prima lovitură de sabie. A doua lovitură a avut loc în timpul detronării regelui următor, Ioachim. În timpul operațiunilor asemănătoare, o parte a prizonierilor a fost de obicei deportată și o parte a vaselor din templu a fost confiscată și adusă la Babilon. După ce evreii n-au acordat atenția cuvenită acestor două evenimente, a urmat a treia lovitură împotriva Israelului, mai drastică, fiindcă atunci a fost distrus Templul și evreii au fost izgoniți din țară, parțial prin deportare, iar cealaltă parte s-a refugiat. Populația a părăsit țara pentru o perioadă de 70 de ani, iar țara n-a fost colonizată, ca Samaria, ci a fost devastată> *“Toată țara aceasta va fi o paragină, un pustiu, și neamurile acestea vor fi supuse împăratului Babilonului timp de 70 de ani”* (Ieremia 25,11). Nabucodonosor a început - împreună cu comandantul gărzii, Nabuzaradan, în al nouălea an al domniei lui Zedechia - asediul Ierusalimului (Ieremia 52,4). În al unsprezecelea an al domniei lui Zedechia, în a noua zi, zidurile cetății au căzut (Ieremia 52,6-7). În a șaptea zi a lunii următoare Nabuzaradan a revenit, a intrat în Ierusalim în a zecea zi și a început distrugerea orașului și a Templului (Ieremia 52,12-14). Aceasta s-a întîmplat între 31 iulie și 1 august. În a 23 zi a lunii (Ieremia 52,15,26-27,30)

israelienii au fost duși în captivitate. Guvernatorul instalat de haldei, Ghedalia, un evreu (2 Regi 25,22; Ieremia 52,16) a fost asasinat a doua zi după răsturnarea de pe tron și orbirea regelui Zedechia în Ribla, la 19/20 septembrie 607 î.e.n. Primul război mondial, și evenimentele legate de el, reprezintă o paralelă fidelă a distrugerii puterii civile și Bisericii nominale, a doua casă simbolică a Israelului. În privința datei precise a acestor evenimente a anului, istoricii au păreri diferite. Anul 607 î.e.n. este însă exact, conform calculelor destul de simple.

Captivitatea babiloniană a poporului israelian a durat 70 de ani (Ieremia 25,11; 29,10; Daniel 9,2). Anul reînțoarcerii evreilor se poate foarte ușor stabili pe baza datelor istorice. Ptolomeu scrie că Cyrus a domnit nouă ani. Cyrus a murit în anul 529 î.e.n. El a devenit domnitor în anul 538 î.e.n. și în același an a cucerit Babilonul. Iosefus Flavius face o greșală cînd afirmă că aceasta s-a întîmplat în anul 536 î.e.n. În anul 1880 au fost descoperite tablele lui Nebonid, ultimul domnitor al Babilonului. Aceste table, care se referă la anii 554-528, și au fost descifrate în anul 1891, au contribuit la stabilirea datelor precise. Cyrus atacă Babilonul în anul 538, atunci cînd fiul lui Nebonid Baltazar a domnit acolo ca vice-rege, și cînd însuși Nebonid, nepotul lui Nabucodonosor, s-a aflat în noua capitală, Sipara. Cyrus l-a învins pe Nebonid la 14 iulie 538 și a ocupat capitala, Sipara. Peste două zile generalul persan, Gobria îl învinge pe Baltazar și ocupă fără luptă Babilonul. Această descriere coincide cu analele lui Nebonid, precum și cu tablele lui Cyrus și textul lui Daniel (5,30-31) și prezintă schimbarea simbolică a cursului apelor în Babilonul mistic (Apocalipsa 16,12).

În luna octombrie a anului 538, Cyrus intră în Babilon și își începe domnia “după ce Gobria, care figurează în Biblie sub numele Darius (Daniel 6,1), a domnit la Babilon timp de 4 luni ca vicerege. Cyrus a emis atunci un edict în mai multe limbi, prin care se permitea popoarelor cultul zeilor autohtoni. Pe baza acestui edict evreii s-au putut întoarce în Palestina și au putut practica cultul lui Yahve. Se presupune că edictul a fost emis între luna octombrie 538 și octombrie 537. Aceste date pot fi plasate în timp și mai exact în felul următor> țara a fost complet devastată în luna octombrie, așa că ei ar fi trebuit să se întoarcă peste 70 de ani din captivitate tot în luna octombrie. Drumetia lui Ezra și Zorobabel, împreună cu repatriții evrei, a durat 5 luni. Nu mai puțin de 3 luni ar trebui să dureze pregătirile pentru repatrierea unui atît de mare număr de oameni, așa că edictul a fost emis nu mai tîrziu decît în luna martie a anului 537 (Ezra 3,1;8-9). Luînd în considerare faptul că data întoarcerii Israelului din captivitatea babiloniană este luna octombrie 537, și după ce adăugăm 70 de ani de captivitate, reiese, că începutul timpului pedepsei naționale este anul 607 înainte de Hristos. Această dată, confirmată de istorie, trebuie

recunoscută ca un jalon al desfășurării planului divin. Începînd cu această dată, Ierusalimul a fost cotropit de fiecare dată de către păgîni. Prin aceasta se vede clar că încălcarea alianței cu Domnul de către evrei a fost pricina tuturor nenorocirilor prevăzute în lege. Pedepsa n-a contribuit la ameliorarea puterii acestui popor, și atunci, cu voia lui Dumnezeu, evreii au fost duși în captivitate de popoarele vecine. În captivitatea siriană ei au fost 8 ani, în cea moabită 18 ani, iar în cea canaanită 20 de ani (Judecători 3,8,14; 4,2-3).

În captivitatea filistenilor, evreii au fost 18 ani (Judecători 10,7-8; 31,1), iar mai tîrziu 68-80 de mii de israelieni au petrecut în captivitatea haldeilor. Din istoria lui Ieremia se poate constata ce mare ajutor a acordat Dumnezeu evreilor prin intermediul prorocilor.

După 70 de ani de captivitate "miezul" Israelului, alcătuit din cele două triburi leale Domnului ca și de acei care au apreciat în mod convenit legămîntul Domnului și au aparținut altor triburi s-au eliberat. După întoarcerea lor din captivitate, evreii au format un singur popor, Israelul, cum reiese din Cărțile lui Ezra și Nehemia și a celorlalte texte ale Sfintei Scripturi (Matei 10, 6). După reîntoarcerea lor în țară, evreii s-au bucurat de o mai mare libertate, și, datorită acestui fapt, ei și-au recîștigat identitatea lor națională. Evreii au fost însă pe urmă supuși de medo-perși, greci și în cele din urmă de romani. În timpul ocupației romane rolul regilor evrei a fost redus la cel de marionete. O relativă slăbire a asupririi și o anumită stabilitate în ultima perioadă a existenței naționale a evreilor a avut loc în conformitate cu alianța divină, cu scopul de a-i pregăti să-l primească pe Mesia. Împreună cu Mesia ei pot să devină o împărăție a preoților și un popor sfînt, o sămîntă spirituală a lui Avraam, "ca stelele" (Exodul 19, 6; Deuteronom 18,15; 18,19; Geneza 22,17). În acest scop Dumnezeu a stabilit cele 70 de săptămîni ale milei.

1. 5. Cele 70 de săptămîni ale milei

"70 de săptămîni au fost hotărîte asupra poporului tău și asupra cetății tale celei sfinte, pînă la încetarea fărădelegilor, pînă la ispășirea păcatelor, pînă la ispășirea nelegiuirilor, pînă la aducerea neprihănirii vecinice, pînă la pecetluirea vedeniei și prorociei, și pînă la ungerea Sfîntului Sfinților. Să știi dar, și să înțelegi, că de la darea poruncii pentru zidirea din nou a Ierusalimului, pînă la Unsul, la Cîrmuitorul, vor trece șapte săptămîni; apoi, timp de 62 de săptămîni, piețele vor fi zidite din nou, și anume în vremuri de strîmtoare"

(Daniel 9,24-25).

Această prorocie prezice că timpul primei sosiri a lui Mesia este luna octombrie a anului 29 din Era noastră. Nu se are în vedere Nașterea lui Hristos. Cele 70 de săptămîni sunt simbolice și, conform principiului divin cînd "o zi este un an", cele 70 de săptămîni sunt de fapt 490 de ani. Îngerul i-a vorbit lui Daniel că vor trece 2300 de ani pînă cînd se va împlini vedenia despre desființarea jertfei necurmăte și despre urciunea pustiirii (Daniel 8,13-14). Îngerul i-a cerut să scadă din această cifră cele 70 de săptămîni simbolice și i-a explicat că numărătoarea începe din acea zi, cînd s-a săvîrșit construirea zidului de apărare a Ierusalimului, iar nu din ziua editării decretului asupra reconstruirii orașului. Ezra a primit de la Cyrus porunca să reconstruiască templul, iar nu orașul (Ezra 1,3; 5,13; 6,1-12; 7,7-14). Decretul despre reconstruirea orașului sfînt, ca și a zidului de apărare, a fost emis în al douăzecilea an al guvernării lui Artaxerxes, adică în luna nisan (aprilie) 455 înaintea lui Hristos (Neemia 2,1-8; 6,15, 7,1). Este de la sine înțeles că numărătoarea celor 70 de săptămîni se începe din ziua cînd ordinul a fost executat, adică cînd curtea și zidul au fost reclădite. Zidul a fost gata la 25 elul, adică aproximativ la 1 octombrie (Neemia 6,15). Artaxerxes a început să domnească în anul 474 î.e.n. și decretul a fost emis în al douăzecilea an al domniei sale, adică în anul 455 î.e.n. Isus a fost botezat în rîul Iordan la vîrsta de 29 de ani, mai exact la vîrsta de 28 3/4 de ani. Dacă adunăm 28 3/4 cu 454 1/4 primim suma de 483. Dacă înmulțim numărul săptămînilor, adică 69 cu numărul zilelor unei săptămîni -7, obținem 483 de zile. Tinînd seama de faptul că o zi biblică echivalează cu un an, perioada de 483 de ani începe în anul 455 î.e.n. și se termină în anul 29, an în care Hristos a fost botezat.

La jumătatea ultimei, a șaptezecii săptămîni, adică în primăvara anului 33, Mesia a fost răstignit, dar mila exclusivă a Domnului cu poporul evreu a durat încă 3,5 ani, lucru ce reiese din cuvintele lui Isus> "Să nu mergeți pe calea păgînilor... ci să mergeți mai degrabă la oile pierdute ale casei lui Israel" (Matei 10,5-6). Abia după botezul primului păgîn, Cornelius, urmează o schimbare a dispensării. Avînd în vedere că evreii nu prea erau dispuși să se boteze, s-a început primirea la seminția lui Avraam a păgînilor. "Cuvîntul lui Dumnezeu trebuia vestit mai întîi vouă; dar fiindcă voi nu-l primiți, și singuri vă judecați nevrednici de viața veșnică, iată că ne întoarcem spre Neamuri (Fap. Ap. 13,46), "ca să aleagă din mijlocul lor un popor, care să-I poarte Numele" (Fap Ap 15:14-15). Cu toate că evreii s-au bucurat pînă în anul 36 de privilegii speciale, odată cu respingerea lui Mesia începe la 10 Nisan a anului 33 așanumita perioadă "dublă" a nemilei lor naționale. Executarea sentinței a urmat după 40 de ani, cît a durat secerișul, pînă se vor împlini vremurile neamului evreiesc (Matei 9,37-38;

Ioan 9,4; Luca 19,41-44; 21, 20-24). Această perioadă a durat între anii 29-69, când Titus, fiul lui Vespasian a sosit cu legiunile romane. Mînia lui Dumnezeu împotriva poporului evreu s-a declanșat cu toată intensitatea.

1. 6. “Dublul” nemilei naționale

“Căci ochii Mei sunt cu luare aminte la toate căile lor; ele nu sunt ascunse înaintea feței Mele, și nelegiuirea lor nu este ascunsă de privirile Mele. De aceea le voi răsplăti mai întîi îndoita nelegiuirea și păcatul lor, pentru că Mi-au spurcat tara, pentru că Mi-au umplut moștenirea cu trupurile moarte ale jertfelor aduse idolilor lor și cu urciunile lor”

(Ieremia 16,17-18).

La 10 nisan Isus a proclamat că, începînd cu acea zi, nu numai orașul Ierusalim, ci și întregul Israel, va fi pustiit (Matei 23, 35-39). Isus a fost de părere că Israelul ca popor a pierdut mila Domnului, a încetat să mai fie unealta Domnului (Zaharia 9,12; Galateni 4,30). În afară de aceasta el a fost de părere că și-au pierdut valabilitatea, atît funcția de preot, cît și jertfele aduse de preoți, și că legămîntul Domnului în alinața Sa cu poporul evreu nu mai este valabil, și va urma pedeapsa, prevăzută în lege. Începutul pedepsei a fost izgonirea telalilor din locurile sfinte și mustrea publică a evreilor de către Isus (Luca 19:12,44; Matei 23,39). De atunci Iehova nu mai acordă milă poporului evreu (Matei 23, 38). Vremea nemilei va dura tot atît de mult cît cea a milei, adică 1845 de ani (Isaia 40,2). “Dublul”, în ebraică - mișnet, înseamnă a doua parte, adică perioada proporțională cu mila obținută

înainte. Vremea milei a durat de la moartea lui Iacov pînă la moartea lui Hristos, adică 1845 de ani. Perioada nemilei naționale ar fi trebuit să dureze tot 1845 de ani. Dacă la anul 33 (la 10 nisan a acestui an a murit simbolicul miel) adăugăm anul 1845, obținem data de 10 nisan 1878. Într-adevăr acest an este un an deschizător de drumuri în istoria Israelului.

Dispersarea evreilor și suferințele legate de ea au fost prezise cu exactitate de către proroci (Isaia 43,5-6; Ieremia 16,13-16; 23,7-8; 29,14; 30,11; 32,37). În alte părți ale Bibliei sunt anunțate distrugerea țării și a orașelor (Deuteronom 29,22-29; Isaia 17,4-6; Ieremia 4,20,26-28; 12,4,7,10-13; 19,8; Amos 3,14; 5,3,5; 7,8-9; Mica 1,16; Matei 11,20-23). Toate aceste proroci și consecințele drastice s-au adeverit, și istoria reprezintă o mărturie clară a acestor fapte.

CAPITOLUL II

1. Admiterea răului este în concordanță cu caracterul lui Dumnezeu

“Cînd oamenii se răzvrătesc împotriva Ta, asta Te onorează”

(Psalmi 76,11).

Problema dreptului la existență a răului este veche de cînd lumea. De la începuturile istoriei sale, omul încearcă să răspundă la întrebarea legată de existența sa. Cine este și de unde vine omul? De ce așa și nu altfel? Care este scopul vieții? Ce se întîmplă după moartea sa?

La toate aceste întrebări, filosofii păgîni și ai religiilor creștine, iudaice și mahomedane, ca și teologii diferitelor religii, dau răspunsuri diferite. Păreri diferite despre Dumnezeu au materialismul, agnosticul, panteistul, raționalistul, evoluționistul și ateistul diferitelor curente.

Există deasemenea păreri diferite asupra salvării sufletului, asupra morții și a vieții vesnice, păreri care se exclud reciproc. Există o mulțime de religii și secte, și, foarte des oamenii care au fost adepții unei religii, devin atești. Cu părere de rău trebuie constatat faptul că una din consecințele păcatului și

blestemului este interpretarea greșită a relației între Dumnezeu și om, ca și a relațiilor interumane.

Biblia ca sursă de informații

O astfel de situație Biblia o vede ca urmare a păcatului și blestemului, care se manifestă mai clar acolo unde nu este primită revelația divină. "Cine-l poate găsi pe Dumnezeu prin căutare?" Răspunsul este clar> înafără de efectul revelației divine, nimeni nu este în stare s-o îndeplinească, fiindcă păcatul și consecințele acestui păcat au distrus în mare măsură capacitățile umane de percepere, creare, imaginație, rațiune și intuiție. De aceea omul nu poate să se bazeze pe rațiunea proprie, și nici nu este în stare să dea singur un răspuns la acele întrebări, pe care i le pune religia, sau să mențină legătura cu Dumnezeu și lumea înconjurătoare și să dobândească astfel și informațiile asupra vieții vesnice. Textele următoare stabilesc poziția Domnului față de toate aceste stăruințe ale omului> Iov 8,9; 11,7; 28,12-13,20-21; 37,5,19,23; Psalmi 139,6; Proverbe 3,1-6,12; 7,23-24; 8,17; Fap. Ap. 3,14-17; 17,23; 1 Corinteni 2,7-10; 3,19; Efeseni 4,18.

Pentru a-i ajuta pe oameni să învingă ignoranța, eroarea și superstiția, care sunt urmările blestemului, Dumnezeu l-a înzestrat cu informațiile necesare despre conținutul revelației, pe care le-a inclus în planul Său. Numai Hristos, în misiunea Sa de învățător, este interpretul legal și fără greșală al gândurilor Domnului, cuprinse în Apocalipsa (Fap. Ap. 3,22-23; Isaia 2,2-4; 11,1-5,9-10; 29,18,23-24; 35,4-5,8; 42,6-7, Maleahi 4,2).

Încă înainte de a deveni o realitate, Biblia a fost în întregime transmisă de Hristos ca o influență a revelației asupra autorilor prin El, cu excepția unor date transmise de îngerul Gabriel lui Daniel, Zaharia și Maria. Despre asta mărturisesc capitolele sale> **Logos** (Ioan 1,1-14), **Cuvântul lui Dumnezeu** (Apocalipsa 19,13; Ioan 1,9,18; Isaia 42,6,7; 61,1-2; Matei 5,17; Luca 1,78-79; 2,30-32; Ioan 3,19; 4,25; 8,12; 9,39; 11,9; 12,35-36, 46; Fap. Ap. 3,22-23; 7,37; 10,36; Romani 15,8,9; 1 Petru 1,11-12; Apocalipsa 1,1).

În timpurile postbiblice Isus este numit înțelepciunea (1 Corinteni 1,30; Matei 23,8; Fap. Ap. 10,36; Apocalipsa 2,1,8,12,18; 3,1,7,14; 5,5-7; 6,1; 19,10; 22,16). Să ne îndreptăm așadar spre Isus, pentru a primi răspunsul la întrebările noastre.

Situația omenirii înaintea blestemului

Independent de Biblie, se poate ajunge la concluzia cu ajutorul naturii, faptelor și rațiunii, că omenirea este demoralizată fizic, intelectual, artistic, etic și religios. Sub noțiunea de "rău" trebuie să înțelegem imperfecțiunea fizică, intelectuală, artistică, morală și religioasă a păcătosului, care se manifestă prin lipsuri, greșeli și slăbiciuni, precum și prin consecințele lor.

Răul mai poate fi definit ca un păcat și urmările sale asupra păcătosului și mediului înconjurător. Păcătoșii pier sub povara bolilor, foametei, epidemiilor, secetei, inundațiilor, gerului, războaielor, revoluțiilor etc. Natura, care se află într-o stare haotică, accelerează procesul peirii și ne dovedește că mediul ambiant nu mai stimulează prelungirea vieții omului, ba mai mult, îl condamnă la moarte.

În relațiile omului cu Dumnezeu, răul a atins prin politeism forme degenerate, aducându-se jertfe duhurilor (Romani 1,22-32; 1 Corinteni 10,20). Păcatul a distrus și relațiile interumane. În urma decadentei fizice, răspîndirii bolilor, creșterii mortalității, sunt îndeosebi vizibile urmările păcatului. În sfera vieții spirituale a omului se poate chiar observa o creștere drastică a ignoranței, erorilor, bolilor mintale. Urmările blestemului pot fi observate peste tot, ca de exemplu la felurile boeme artistice de prost gust, iar în sfera morală, la negarea autorităților, dreptului proprietății și a bunei reputații. În sfera religioasă putem observa convingeri și practici false, idolatria, cât și, în legătură cu aceste păcate, ipocrizia intelectualilor față de Dumnezeu.

Toate încercările întreprinse de oameni pentru a scăpa de pericol, duc doar la o îmbunătățire parțială și provizorie în anumite sfere, dar nu sunt în stare să ofere un antidot, care să-i elibereze de mizerie pentru păcatele săvârșite. Este clar că fluviul nu poate curge în amonte. Soluțiile propuse de diferite religii pentru a obține salvarea, ca rugăciunea, postul, pomana, ascetismul, vegherea, riturile, ceremoniile, jertfele, renunțările, pelerinajele la locurile sfinte, nu sunt în stare să restabilească calitățile omului.

Nici o religie din antichitate, din evul mediu sau din epoca modernă, n-au rezolvat cea mai importantă problemă a omului, și anume, eliberarea omului de păcat și de blestem. Chiar și iudaismul, cu toate că este cea mai bună religie dată de Dumnezeu, a arătat omului numai slăbiciunile sale și neputința de a se elibera de blestem, și îi provoacă sentimente profunde de vinovăție și dorul salvării de către Mîntuitorul.

Inițiatorii blestemului

Blestemul impus asupra omenirii a fost provocat de diavol, creatorul păcatului, iar Adam și Eva au încălcat Legea Domnului (Geneza 3; Romani 5,12-19; 1 Corinteni 15,21-22; 2 Corinteni 11,3; 1 Timotei 2,14). După izgonirea primilor oameni din paradis, aceștia și-au pierdut cu timpul nu numai puterea lor fizică, ci și perfecțiunea morală, spirituală și creatoare. Adam a trebuit să sufere 930 de ani, pînă ce a murit. La vîrsta de 125 de ani Adam predă viața sa, cînd se stinge, lui Set, iar Lameh o predă lui Noe, strămoșul generației actuale omenești. Astfel, blestemul, cu toate urmările lui, a fost moștenit de urmașii lui Adam, care au fost condamnați ca și el

(Romani 5,12-21). La rîndul lor părinții, și nu Dumnezeu, transmit din generație în generație scînteia vieții care se stinge, copiilor, condamnați la moarte. În astfel de împrejurări Dumnezeu permite răul. Dumnezeu permite diavolului să execute sentința de condamnare la moarte a speciei umane (Evrei 2,14), dar n-a sancționat niciodată o mai mare dominație a diavolului asupra omenirii, de cît era nevoie pentru executarea pedepsei cu moartea. Diavolul însă a uzurpat cu puterea sa de călău, trecînd granița domniei sale de călău al omenirii, punînd stăpînire pe ea, subjugînd-o și transformîndu-i în cele din urmă pe oameni în sclavii săi. Diavolul se servește de ignoranța umană, de superstiția și de păcatele oamenilor, de înclinația lor spre o viață mondenă și egoism. Ca recompensă, el oferă oamenilor care împlinesc intenția lui, decorații și bogății, dar se poartă fără scrupule cu acei care se împotrivesc strategiei sale.

Exploatînd dorința oamenilor de a afla ce-i așteaptă în prezentul apropiat sau în viitor, diavolul i-a înșelat aproape pe toți. El a impus oamenilor și instituțiilor laice și religioase doctrine false și minciuni, ca de pildă aceea că moartea nu este o pedeapsă pentru păcatele săvîrșite, și că după moarte urmează numai o schimbare a formei de existență, trecerea la o viață spirituală perfectă, căci veți fi ca Dumnezeu, cunoscînd binele și răul (Geneza 3,5). Ca o consecință, omenirea trăiește sub dominația fricii și supunerii, iar persoanele alese pentru a conduce societatea cred că au drepturi supranaturale și o asupresc fără scrupule. Cea mai gravă consecință a acestor concepții greșite este că domnitorii au crezut că domnesc din grația și împuternicirea lui Dumnezeu, că aristocrația care sprijină pe domnitori a fost numită legal de Dumnezeu, și că clerul este exponentul lui Dumnezeu în toate problemele religioase, (era vorba chiar de infailibilitatea Papei) și că credincioșii să i se supună fără a-l contrazice. Aceste doctrine de bază au fost completate de diavol cu politeismul, însoțit de idolatrie. *“Corpul care este stăpînit de păcat ( ) aparține împărăției groaznice a diavolului”*.

Istoria lumii este un șir de acte de necruțătoare asuprire, de autopreamărire, viclenie, exploatare a cetățenilor, de războaie de apărare și de agresiune. Aristocrația și nomenclatura contemporană sunt coloana vertebrală a imperiului diavolului, unde se practică exploatarea populației care lucrează din greu și este prost plătită. Istoria religiei este deasemenea plină cu înșelăciuni. O parte a preoțimii se bucură de avantaje materiale și îndeamnă poporul la supunere oarbă în fața guvernului și aristocrației. Cronicile lumii oglindesc întunericul nopții diavolului, ele sunt deasemenea pline de tristețe și jale. Pînă în prezent omul n-a fost în stare să se elibereze singur de influența diavolului, și toate acțiunile întreprinse în această direcție de om au fost zădărnice, neutralizate, sau au dus la o și mai mare creștere a asupririi. Aceste teze sunt confirmate de următoarele texte> Iov

6,2-7; 1 Cronici 21,1; Geneza 3,15; Matei 13,19; Luca 4,6; 13,16; 22,31; 13,2; 14,30; 16,11; Fap.Ap. 5,3; 12,10; 26,28; 1 Corinteni 7,5; 2 Corinteni 2,11; 4,11; 3,14-15; Efeseni 2,2; 2 Tesaloniceni 2,9; 1 Timotei 3,6-7; 5,15; 2 Timotei 2,26.

De ce Dumnezeu a permis căderea lui Adam?

Cînd Dumnezeu l-a creat pe om, El n-a dorit să creeze încă un obiect al legii fizice. Omul nu trebuia să fie o mașină, ci o ființă morală liberă, care apreciază natura și consecințele păcatului, urăște păcatul și iubește dreptatea (Geneza 1,26-28,31). Dumnezeu l-a creat pe om nu ca o ființă ce trebuie să păcătuiască, ci i-a lăsat posibilitatea să decidă singur. În împărăția legii morale domnește armonia veșnică, supunerea, respectul drepturilor, prosperitatea și fericirea ființelor morale libere.

În astfel de ființe poți avea încredere că ei se vor servi de viața veșnică în scopuri bune, în cinstirea lui Dumnezeu. De aceea justiția divină a fost nevoită să-l condamne “la moarte” pe Adam, pentru ca el, prin suferința legată de blestem, să înțeleagă de ce natură este păcatul și care sunt consecințele lui.

Cînd Dumnezeu l-a creat pe om, El l-a povățuit despre natura și consecințele păcatului, cît și despre dreptate, cu ajutorul informației, observației, intuiției și experienței. Adam a dispus de informația deplină în ce privește condițiile încercării, dar în practică nu cunoștea natura răului. La formarea caracterului uman Dumnezeu nu putea să se servească de metoda observării, fiindcă nu existau alte ființe morale libere cu experiență în domeniul săvîrșirii păcatului și consecințele pentru săvîrșirea acestui păcat. În prezent oamenii au devenit obiecte de observații ale îngerilor. În astfel de împrejurări problema rămîne deschisă. Intuiția, în înțelesul general, înseamnă sentimentul natural și a înțelegerii stării de fapt a naturii umane în relațiile dintre oameni. Intuiția, în sensul exact al cuvîntului, înseamnă capacitatea prevederii, care funcționează în afara rațiunii, și numai Dumnezeu se poate servi de ea.

Dumnezeu atotștiutor a prevăzut că omul, fiind informat de urmările păcatului, familiarizat cu intuiția în sensul general al cuvîntului, urînd păcatul și iubind dreptatea, se va decide totuși în favoarea păcatului. Precum se vede, Dumnezeu a oferit lui Adam și Evei, în situația lor din epoca înainte săvîrșirii păcatului, cele mai blînde metode, dar după ce omul n-a reacționat în mod corespunzător, Dumnezeu l-a înzeștră cu experiența care, cu toate că este neplăcută, este totuși cea mai potrivită.

Cauzele următoare l-au determinat pe Dumnezeu să permită dominația răului asupra speciei umane>

1. Ca, prin aprecierea exactă a urmărilor groaznice, cât și a efectului și naturii răului în sfera fizică, intelectuală, artistică, morală și religioasă, să-i învețe pe toți oamenii cărora păcatul le face plăcere, și pe toți îngerii cărora ura le face plăcere, să lupte împotriva răului și să-l evite.

2. Practicarea dreptății, fiindcă numai așa se poate înnobila și perfecționa caracterul uman.

3. După ce oamenii și îngerii au fost exact informați despre păcat și dreptate, ei au avut puțința să se decidă pentru una din aceste opțiuni.

4. Să acorde viața veșnică și binecuvântările legate de ea, acelor oameni care evită păcatul, bazându-se pe evaluarea exactă a naturii și urmărilor păcatului, iubesc dreptatea și sunt gata să-i stârpească pe acei care s-au decis în favoarea păcatului și vor păcătui și mai departe.

5. În timpul acestor două experiențe și după efectuarea examenelor și testelor, trebuie să obținem colaboratori conștienți, asigurând astfel domnia legii morale.

Dumnezeu a vrut să-l ajute pe Adam la formarea caracterului său, pentru ca el să poată trăi în viitor împreună cu El veșnic în armonie și fidelitate. Ar fi amoral și nedrept, ca păcătoșii să se bucure de viața veșnică, și de aceea dreptatea lui Dumnezeu nu permite ca ființele care aduc daune mediului înconjurător și-l dezonoarează pe Dumnezeu, să trăiască veșnic. Conform principiului divin "*viață și moarte*" și nu "*viață sau infern*", pentru faptele pozitive se cuvine o recompensă, iar pentru cele negative - pedeapsa cuvenită (Geneza 2,17; Romani 1,32; 5,12; 15,17; 6,16,21,23; Iacov 1,15).

Pedeapsa distrugerii, și nu viața după moarte, este măsura cea mai dreaptă pentru eliminarea răului, în timp ce chinurile veșnice ar prelungi păcătuirea la infinit.

Prin admiterea răului se dezvăluie caracterul divin

Dumnezeu, prin alegerea răului, a dorit să-și manifeste înaintea oamenilor și îngerilor caracterul său sublim, înțelepciunea sa deplină, dreptatea, iubirea și puterea. În contact cu omul, Dumnezeu s-a manifestat în grădina Eden cu numele său de Iehova. Acest cuvânt are multe înțelesuri, între ele și cel al caracterului.

Conform definițiilor renumitului exeget P.S.L. Jonson, înțelepciunea este "folosirea încrezătoare și plină de speranță a adevăratei cunoașteri pentru planuirea obiectivului practic, în concordanță cu dreptatea, iubirea și puterea" (Geneza 17,1; Psalmi 115,3; Matei 19,26; Luca 1,37; Apocalipsa 19,6). Detaliile înțelepciunii sunt credința, speranța și cunoașterea (2 Petru 1,5). Adevărata cunoaștere este adevărul, ca bază a înțelepciunii. Conform Bibliei, cunoașterea este sinonimul înțelepciunii (Iov 12,12,13; 28,12-28; 32,9; Proverbe 1,5,7; 2,1-10; 3,13-23; 4,4-13, 18-22; 8,1-11; 9,10; 14,8; 22,17; 23,23; Fap. Ap. 6,10; 2 Corinteni 2,6-19).

Pentru atingerea practică a scopului, înțelepciunea divină a întocmit planul bazat pe declinul sau moartea omului. Misiunea Domnului a fost să salveze specia umană și să-i dăruiască viața veșnică. Numai acel care a fost atotștiutor, putea - în concordanță cu celelalte atribute - să întocmească un astfel de plan și să prevadă rezultatul. Adevărul coincide cu principiile și faptele, și atunci se realizează legătura rațională a teoriei și practicii. Fiecare schiță a planului divin este în concordanță cu faptele și principiile, și aduce roade. Nimeni, în afară de Dumnezeu, n-a fost în stare să întocmească un astfel de plan, nimeni nu este în stare să-l îmbunătățească. Planul Domnului este așadar o sintetizare a înregii Biblii, adică providența Domnului (Luca 7,30; Fap. Ap. 2,23; 4,28; 20,27; Efeseni 1,11; 3,11; Evrei 6,17).

Noțiunea de dreptate, trebuie legată în mod firesc de drept, ca un principiu care coordonează gândurile, cauzele, cuvintele și faptele ființelor morale libere, în relațiile lor reciproce și în cele cu Dumnezeu. Dreptatea, care își are rădăcinile în iubire, este în același timp judecătorul și executorul acestui drept (Iacov 4,12). Dreptatea cere ca legiuitorul să-i recompenseze pe docilii și să-i pedepsească pe acei care încalcă dreptul (Exod 20,4; Psalmi 8,9,14; Ieremia 50,7).

Dacă faci cuiva bine să nu aștepti vreo recompensă, fiindcă iubirea este ceva dezinteresat, ceva benevol. Iubirea se bazează pe principii sănătoase cum sunt mila și dorința de a te jertfi (Ioan 3,16; 4,8-10,19; Tit 3,4; Romani 5,2-8).

Puterea realizează ceea ce îi dictează înțelepciunea, dreptatea și iubirea. Puterea este nu numai o calitate morală a rațiunii, inimii și voinței, ce se distinge prin înfrînare și răbdare, dar se mai caracterizează prin forță, autocontrol și răbdare (2 Petru 1,6).

Planul Domnului, ca urmare a înțelepciunii Sale, atinge apogeul în dreptatea, iubirea și puterea lui Dumnezeu. În această legătură, adevărul, dreptatea, iubirea și puterea sunt bazele capitale ale lui Dumnezeu (Psalmi 89,15). Găsim toate cele 4 atribute ale caracterului în următoarele texte biblice: Apocalipsa 4,6-7; Ezechiel 1,5-14; Iov 37,23; Ieremia 9,24; Deuteronom 32,4.

Paralel cu realizarea planului lui Dumnezeu se dezvăluie și caracterul lui Dumnezeu, care se manifestă în raport cu două grupuri de aleși și al celor nealeși de Dumnezeu. Existența acestor două categorii este o realitate. În timpul domniei îndelungate a păcatului și eroarei, foarte puține ființe sunt dispuse să creadă în Dumnezeul invizibil și să se poarte ca niște credincioși, dar nimeni nu se poate răscumpăra prin fapte bune, fiindcă răscumpărarea este posibilă numai prin credința în legământul cu Dumnezeu, prin credința în Isus Hristos, prin răscumpărarea care este în Hristos Isus (Romani 3,22-28). "*El ne-a izbăvit de sub puterea întunericului, și ne-a strămutat în*

Împărăția Fiului dragostei Lui” (Coloseni 1,13), “prin cunoașterea Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, se încurcă iarăși...” (2 Petru 2,20). Sub influența ateismului, oamenii încalcă legile și principiile, și se îndepărtează de la credință și Dumnezeu> “și să fim izbăviți de oamenii nechibzuiți și răi; căci nu toți au credință” (2 Tesaloniceni 3,2). “De aceea le vorbesc în pilde, pentrucă ei, măcar că văd, nu văd, și măcar că aud, nu aud, nici nu înțeleg. Veți auzi cu urechile voastre, și nu veți înțelege; veți privi cu ochii voștri, și nu veți vedea. Căci inima acestui popor s-a împietrit; au ajuns tari la urechi, și-au închis ochii, ca nu cumva să vadă cu ochii, să audă cu urechile, să înțeleagă cu inima, să se întoarcă la Dumnezeu, și să-i vindec” (Matei 13,13-15). Cuvântul lui Dumnezeu proclamă clar că izbăvirea grupului ateistilor de păcat și de blestem va avea loc în viitor, în ziua judecării viitoare în Împărăția Milenară a lui Dumnezeu.

Răscumpărarea - antidotul blestemului

Planul lui Dumnezeu se bazează pe “pedeapsa cu moartea” a lui Adam, cât și pe izbăvirea de blestem prin jertfirea lui Isus (Romani 5,12-19; 1.Corinteni 15,21-22). Moartea este plata păcatului (Romani 6,23) și de aceea nimeni n-a fost în stare să-l răscumpere pe Adam (Psalmi 49,7-8). Mântuitorul trebuie să fie echivalentul totalului pierdut de Adam, adică să aibă> un corp perfect, dreptul la viață și, legat de aceasta, hrană perfectă, aer și condiții ca în Paradis. Ideea răscumpărării este exprimată în cuvântul grecesc lytronanti (răscumpărare) sau antilytron (prețul corespunzător - (Matei 20,28; 1 Timotei 2,6). Teoria mântuirii este o doctrină fundamentală a revelației Domnului, axa roatei mântuirii. De aici emană toate celelalte funcții ale lui Hristos, ca mijloc împotriva răspîndirii urmărilor blestemului și păcatului.

Mulți pun sub semnul întrebării numai vinovăția unui singur om, Adam, și nu vinovăția numeroșilor săi urmași. Nu suntem de loc convinși că acești descendenți ai lui Adam ar fi reușit la acest examen. Nu încape nici o îndoială că ei vor păcătui, și atunci Dumnezeu ar fi avut nevoie de mulți mântuitori pentru a-i răscumpăra pe acești vinovați. Prin condamnarea unui singur om și pentru păcatele tuturor urmașilor lui, adică a întregii omeniri, Isus i-a izbăvit pe mulți oameni de chinuri groaznice, fiindcă dreptatea Domnului nu putea nicicum să renunțe la principiul> “viață pentru viață, ochi pentru ochi, dinte pentru dinte, mână pentru mână, picior pentru picior” (Deuteronom 19,21; Psalmi 49,8-9; Evrei 2,9,14).

După înălțarea în cer, Hristos nu s-a folosit de jertfa Sa pentru a-i mântui pe toți păcătoșii, fiindcă atunci ar fi trebuit să fie anulate efectele păcatului și morții, fapte ce n-au avut loc. Cu toate că jertfa mântuirii a fost depusă în mîinile dreptății Domnului> “Tată, în mîinile Tale îmi încredințez duhul”

(Luca 23,46), ea n-a fost pînă în momentul de față primită pentru izbăvirea întregii omeniri, ci exclusiv pentru Biserica Lui. Isus s-a jertfit pentru toată lumea, pentru oamenii credincioși, precum și pentru necredincioși, adică și pentru cei “nechibzuiți și răi” (2 Tesaloniceni 3,2). “El este jertfa de ispășire pentru păcatele noastre, și nu numai pentru ale noastre, ci pentru ale întregii lumi” (1 Ioan 2,2). Aici Isus este prezentat ca un avocat care pledează în numele și în favoarea acuzatului citat la tribunalul suprem al lumii.

În prezent, în epoca necredinței, Hristos oferă mîntuirea acelor care regretă păcatele, care cred în efectul jertfei de ispășire, și-și dau viața ca semn de mulțumire Domnului, adică doresc să ia parte la realizarea planului divin de mîntuire a omenirii. Pe astfel de oameni Isus îi răscumpără din prizonieratul păcatului și morții, pe baza principiului, care s-a referit și la Avraam> “Avraam a crezut lui Dumnezeu și acesta i-a adus binecuvîntarea”; “Căci Hristos n-a intrat într-un lăcaș de închinare făcut de mîna omenească, după chipul adevăratului lăcaș de închinare, ci a intrat chiar în cer, ca să Se înfățișeze acum, pentru noi, înaintea lui Dumnezeu” (Evrei 9,24). Astfel el șterge blestemul în legătură cu primul păcat și obține iertarea păcatelor tuturor credincioșilor, osîndiților și nepocăiților> “Ferice, zice el, de aceia ale căror fărădelegi sunt iertate, și ale căror păcate sunt acoperite” (Romani 4,7).

Actele depline ale justificării sunt reprezentate prin funcția de mare preot al lui Hristos, care, după ajungerea în cer în ziua Rusaliilor, S-a jertfit pentru membrii credincioși ai Bisericii Sale, iar dovada că jertfa a fost primită este Sfîntul Duh (Fap. Ap. 2,1-18; Romani 3,21-26; 2 Corinteni 5,18,21; Evrei 2,17). Această jertfă a lui Hristos este valabilă numai atunci cînd individul se pocăiește și credința lui se întărește (Evrei 2,18; 4,14,16; 5,5-10; 7,15-17,19,24-28; 10,11-14,19-21).

Din cauză că clasa credincioșilor sacrifică natura lor umană prin actul jertfei lui Dumnezeu, renunțînd la privilegiul deciziilor în Împărăția lui Hristos, modul lor de justificare are un caracter suplimentar. Clasa credincioșilor n-a elaborat un sistem propriu al justificării, care trebuie să fie dezvoltat abia în cursul formării caracterului lor (Romani 1,18-29, 2,13-15; 3,9-19), de aceea vedem și goliciunea lor, acoperită cu haina dreptății a lui Hristos (Ezechiel 16,7-8,22,36-37,39; Isaia 47,3; Apocalipsa 3,17-18).

Neajunsurile și datoriile care ies la iveală în viața de toate zilele a credincioșilor sunt deasemenea achitate de Hristos, fiindcă el este drept cu cei păcătoși care se pocăiesc, sau chiar cu cei care nu se pocăiesc (Romani 10,4; 1 Corinteni 1,30; Filipeni 3,9). Astfel, Isus îi îmbracă pe oamenii credincioși și consacrați Domnului în haina dreptății Sale (Psalmi 45,10-11,13-14; Isaia 61,10; Apocalipsa 3,18; 16,15), care-i ajută să formeze

propria dreptate, și va deveni proprietatea lor după înviere (Apocalipsa 19,8).

Dumnezeu însă se va purta altfel cu restul oamenilor nemântuiți. Hristos, eliberatorul oamenilor de păcat și de blestemul morții, îi va mântui în mod real (1.Timotei 2,6; Fap. Ap. 5,15-19; Efeseni 1,14). În funcția de mare preot, Hristos va realiza împăcarea lumii cu Dumnezeu prin jertfa Sa, ce va îngădui omenirii să se bucure de dreptate (Isaia 53,10-12). Ca urmare, omenirea va fi eliberată de starea fizică, spirituală, creatoare, morală și religioasă a blestemului, și întregită în starea perfectă inițială, în care se afla Adam (Isaia 2,2-4; 9,5; 11,4-5,9-10; 25,6-8; 29,18-19,24; 35,5-6).

Funcțiile lui Hristos ca mijloc a lichidării răului

Pe bazele exemplurilor se poate constata cum funcțiile oficiale ale lui Hristos sunt în starea să vindece diferitele forme ale blestemului.

Pentru o mai bună înțelegere, trebuie atrasă atenția și asupra acelor funcții ale lui Hristos, nementionate anterior.

Pentru ajutorarea lumii ca să atingă starea perfecțiunii complete, Isus, în funcția Sa de mijlocitor, a dat garanții Tatălui, pecetluind noua alianță prin puterea jertfei Sale mântuitoare. Dumnezeu a încheiat această alianță cu poporul israelian, și prin acesta cu omenirea întreagă.

După reînvierea morților, mijlocitorul va institui, pe timpul domniei Sale de 1000 de ani, o omenire perfectă, cu dreptul la viață în condiții paradisiace, care vor domni de acum înainte pe pământ. Atunci vor fi lichidate pentru totdeauna păcatul împreună cu păcătoșii încăpățânați, și ei vor muri a doua oară pentru vecie.

Hristos, în calitatea Sa de domnitor al păcii, va vindeca clasa actuală a necredincioșilor, în inimile și spiritele cărora va domni pacea. Păcatul și blestemul au distrus pacea între Dumnezeu și om (Psalmi 5,5-6; 7,11; Proverbe 15,9; Isaia 1,4; Romani 9,13; 1 Corinteni 10,5). În asemenea condiții s-a format între oameni o competiție necinstită în afaceri, politică și sectarism (Geneza 45,24; Psalmi 120,6-7; Proverbe 17,1,14; Matei 10,21, 34-36; Fap. Ap. 7,26-27; 17,7-8), ce s-a transformat în rebeliune, revoluție, războaie etc. (Fap. Ap. 19,28-40; 21,27-31; 1 Împărați 12,16-19; Matei 24,6-8). Numai Isus este în stare să restabilească pacea și armonia între ambele părți ale conflictului (Isaia 9,6-7; 46, 9; Psalmi 72, 1-37; Isaia 2,3-4; 16,6-10; 32,15,10-12; Zaharia 9,10; Ieremia 31,34; Mica 4,4; Luca 2,14), pentru ca clasa actuală a necredincioșilor să fie izbăvită (Isaia 61,4; 35,1-2,10; 25,7-9; 11,9; 62,12; 2,4; 9,7; 60,17; 65,23; Psalmi 72,7; 72,12-14; Romani 8,21).

Biblia îl numește pe Mesia "Părintele vesniciilor" (Isaia 9,6), fiindcă El acordă o viață veșnică aceluia care se supun Lui (1 Corinteni 15,21-

26,45,47; Ioan 6,33,51; 10,10; 11,25-26), dând viață copiilor lor, devine al doilea și ultimul Adam (1 Corinteni 15,47,45).

Biserica mistică a lui Hristos ca antitipul Evei (Efeseni 5,22,32; 2 Corinteni 11,2-3) este acum logodnica Sa, dar în împărăție ea va deveni mama copiilor perfecți ai lui Isus (Romani 8,17; 2 Timotei 2,10-12; Apocalipsa 19,7-9; 21,9; Isaia 66,10-14), colaborând cu Hristos la restituirea și întărirea caracterului și dreptății. Împărăția milenară a lui Hristos va ajuta omenirea care n-a fost încă salvată de păcat, să reușească la examen și să instaureze domnia dreptății. Oamenii obțin baza de comparație, pentru că vor recunoaște prin experiența opusă cu dreptatea, că este preferabil să fii un supus al dreptății. Ar contrazice caracterul lui Dumnezeu dacă El, cu toată jertfa adusă de cel de al doilea Adam, n-ar permite ca copiii lui Isus să se bucure de dreptate.

Fără îndoială că sugarii care au murit, copiii și bolnavii mintal, nu pot lua parte la aceste două experiențe contradictorii, dar restul omenirii cunoaște numai păcatul și urmările sale. Din Biblie reiese clar că ignoranța nu salvează pe nimeni, fiindcă dacă cineva ar avea puterea mântuirii, n-ar fi fost nevoie de moartea lui Isus. Fiecare trebuie să ia parte la procesul mântuirii în mod conștiincios și voluntar; "*Fiindcă, oricine va chema numele Domnului, va fi mântuit*" (Romani 10,13), "*dacă mărturisești cu gura ta pe Isus ca Domn, și dacă crezi în inima ta că Dumnezeu L-a înviat din morți, vei fi mântuit*" (Romani 10,9).

Mileniul - ocazia să recunoști binele

Psalmul 90,1-4 prezice că experiența cu dreptatea va dura 1000 de ani. Acest adevăr, prezis de toți prorocii sfinți (Fap. Ap. 3,19-21), a fost confirmat de jurământul lui Dumnezeu (Geneza 22,16,18; Galateni 3,16,29; Evrei 6,13-18). "*Dar, preaiubiților, să nu uitați un lucru> că pentru Domnul o zi este ca o mie de ani, și o mie de ani sunt ca o zi... Dar noi, după făgăduința Lui, așteptăm ceruri noi și un pământ nou, în care va locui neprihănirea*" (2 Petru 3,8-13).

Mileniul se va deosebi diametral de prezent, așa cum scrie Biblia> țara făgăduinței (Isaia 61,4) se va transforma într-un paradis (Ezechiel 36,35; Isaia 35,1-2). Domnia diavolului va fi limitată (2 Corinteni 4,4; Efeseni 2,2; Apocalipsa 20,13) și va sosi epoca domniei depline a lui Isus (Psalmi 72,4-8). Orice prihană va fi lichidată (Matei 24,11-24; 1 Tesaloniceni 2,9-10; Isaia 25,7), iar neprihănirea și adevărul vor triumfa (Psalmi 72,2-3; Ezechiel 1,27; 32,16-7). Blestemul va fi ridicat (Romani 5,12; 8,19,22; 5,15-16; 18-19) și Hristos va dăruia omenirii libertatea (Romani 8,21). Lacrimile și tristețea vor

dispare (Psalmi 30,5; Romani 8,22) și peste tot va domni bucuria (Isaia 35,10; Apocalipsa 21,4). Războaiele și revoluțiile (Psalmi 46,2-3; Matei 24,6-7) vor fi lichidate de către domnitorii păcii (Psalmi 46,9; Isaia 2,4; 9,5-7). Haosul va fi pus în ordine (Matei 24,7) și nu vor mai avea loc catastrofe naturale (Apocalipsa 21,4-5; Isaia 35,1-2). Dacă în prezent au loc secete (Ieremia 14,1-6; Osea 13,5), pe urmă - numai recolte bogate (Psalmi 67:1-2,4-7). Dreptii urmăriți în prezent (Matei 5,10-12; 2 Timotei 3,12), nu vor fi ocăriți (Isaia 25,8), ci vor fi liberi (Psalmi 72,7; 92,12). Ticăloșii sunt azi stimați (Psalmi 37,35; Maleahi 3,15), instituțiile lor înfloresc (Apocalipsa 13,1-8,12-17), în mileniul domniei lui Hristos vor exista numai instituții adevărate (Isaia 65, 15; 60, 14-15).

Planul Domnului întâmpină azi o opoziție, popoarele sunt dezbinat (Psalmi 2,1-3; Apocalipsa 17,14), în timpul asuprii ele vor fi zdrobite (Psalmi 2,4-9; Isaia 60,13; Apocalipsa 2,26-27), iar în împărăția milenară se vor iubi (Psalmi 2,10-12; 72,12-14; Luca 2,14). Astăzi munca și rezultatele sunt un necaz (Isaia 65,22-23), iar în împărăția milenară - bucurie (Isaia 60,17; 65,21; Mica 4,4). În astfel de condiții favorabile va avea loc ședința tribunalului, unde se va hotărî soarta acuzaților. Iată documentele acestui proces> 1). Asigurarea condițiilor favorabile pentru trecerea examenului (Iov 1,8; 2,9; Apocalipsa 3,10).

2). Acuzații trebuie să aibă acces la sursele științei (Psalmi 9,11; 42,1-4; Matei 12,18-20; Ezechiel 22,2; Matei 23,23; Coloseni 2,16).

3). Pentru ocuparea unei poziții juste după trecerea examenului (Psalmi 26,1-3; Judecători 2,21-22).

4). Încăpăținații și necredincioșii vor fi amendați, pentru ca să se reformeze (Psalmi 119,67,71; Isaia 26,9; Osea 5).

5). Neprihăniții vor trăi veșnic, iar prihăniții vor fi condamnați pentru a două oară la moarte (Isaia 18,20-27; Apocalipsa 22,12).

Procesul de judecată a Domnului este în același timp un proces al mântuirii. Biblia ne învață să ne bucurăm în ziua judecății (Psalmi 96,1-13; 98,1-9), fiindcă verdictul lui Hristos va fi drept (Fap. Ap. 17). Mulțumită unui astfel de proces, oamenii vor fi izbăviți de slăbiciune și vor fi în stare să se justifice la judecata Domnului, care constituie condiția necesară pentru viața veșnică.

Biblia despre două experiențe contradictorii

În Biblie se afirmă că răul a fost admis pentru ca omenirea să înțeleagă urmările păcatului, acestea sunt confirmate de următoarele texte biblice> Romani 7,13 - păcatul, tocmai ca să iasă la iveală ca păcat, mi-a dat moartea printr-un lucru bun, pentru ca păcatul să se arate afară din cale de păcătos.

Psalmi 76,11 - păcatul și rebeliunea împotriva legii îi chinuie atât de mult pe oameni, pentru ca să-i determine să lupte împotriva păcatului.

La Romani 5,12-14; 5,15-19,21 și 1 Corinteni 15,21-22 este vorba pe de o parte de experiența răului, dar pe de altă parte despre experiența neprihănirii.

Romani 8,19 - dorul oamenilor de mântuire; ei vor fi mântuiți de Hristos și Biserica Sa.

Romani 8,21 - *“fîrea va fi izbăvită din robia stricăciunii ca să aibă parte de slobozenia slavei copiilor lui Dumnezeu”*.

Psalmii despre cele două experiențe contradictorii

Psalmul 90 conține două cîntări, adică două mesaje (Apocalipsa 15,3). Cîntarea lui Moise tratează despre izbăvirea totală a omenirii, în timp ce Cîntarea Mielului vorbește despre izbăvirea selectivă, așa cum este scris în legămîntul încheiat cu Dumnezeu.

Cîntarea lui Moise conține teoria despre perfecțiunea inițială a omului, căderea sa, blestemul, admiterea răului și restituția. Din contextul psalmului 90 reiese că conținutul psalmului și Cîntarea lui Moise sunt identice.

Versetul 1 - Domnul a fost locul nostru de adăpost, cînd ne-am aflat încă în coapsa lui Adam, în acel neam.

Versetul 2 - Dumnezeu este autorul mîntuirii, din veșnicie în veșnicie.

Versetul 3 - tratează două teme> dispariția, adică moartea, și reînvierea. Acest verset este și miezul întregului psalm.

Versetul 4 - procesul eliberării de păcat va dura 1000 de ani.

Versetele 5-10 descriu experiența răului și urmările lui.

Versetul 11 - pune întrebarea de ce s-a permis răul. *“Dar cine ia seama la tăria mîniei Tale, și la urgia Ta, așa cum se cuvîne să se teamă de Tine ?”* *“Frica Domnului este începutul înțelepciunii”*, de aici ura împotriva păcatului, și voința de a evita răul (Psalmi 111,10).

Versetele 12-17 se referă la mileniu și la întoarcerea la perfecțiune.

Versetul 12 - Moise se roagă în numele omenirii, ca ea să atingă înțelepciunea și fericirea de la Dumnezeu, care este scopul suprem al credincioșilor (Proverbe 1,7).

Versetul 13 - Moise îl roagă pe Dumnezeu, ca El să schimbe metodele, practicînd dreptatea.

Versetele 14-15 ne arată două epoci contradictorii> epoca petrecută în timpul mîniei Domnului și cea paralelă a milei, bucuriei și mulțumirii.

Versetul 16 este rugămîntea ca în timpul realizării *“lucrării Tale”*, relația caracterului lui Dumnezeu, adică *“slava Ta”*, să-i ajute pe oameni să devină mai înțelepți.

Versetul 17 repetă rugăciunea din versetul 16, ca experiența care s-a dezvoltat la oameni în timpul perfecționării și dreptății, “bunăvoinea Domnului” să-i ajute pe oameni să domnească pe pământul perfect, și să ia parte la realizarea legământului lui Dumnezeu în veacurile următoare “*da întărește lucrarea mâinilor noastre*”.

În Israel este ilustrată poziția lui Dumnezeu față de rău

În Scrisoarea către Romani 11,25-26 apostolul Pavel declară pe baza restului omenirii, care a rămas sub influența păcatului, că, pînă în momentul cînd numărul adepților Bisericii va fi destul de mare, Israelul va fi supus răului prin orbire și o inimă dură.

În versetele 28-29 se afirmă că, “*în ce privește Evanghelia, ei sunt vrăjmași*”, și în privința pocăinței, credinței în Hristos, jertfirea pentru El a moștenirii acestei credințe, israelienii iresponsabili sunt tot vrăjmași (Romani 8,17). În versetele 30-31 se afirmă, că purtarea israeliților dau “responsabililor păgîni” o șansă a dobîndirii idealurilor evanghelice, după ce vor împlini condițiile prescrise. Datorită lui Avraam, Dumnezeu continuă să iubească pe Israel, și de aceea va planta din nou rădăcina legământului în Israel, dîndu-i putința să supraviețuiască mileniul dreptății.

În versetul 32, Apostolul Pavel ajunge la următoarea concluzie> israelienii s-au purtat în mod arbitrar, cînd au abuzat de mila Domnului, și de aceea Dumnezeu a permis prihănirea lor, pentru ca în viitor lumea să recunoască Evanghelia și dreptatea. Asta se va împlini în timpul judecării viitoare, binecuvîntată.

În epoca nazistă evreii au trecut prin infern. Restul care a rămas în viață după pogromul din Europa, și-a pierdut credința și l-a învinuit pe Dumnezeu că a permis această dramă. Experiența dramatică a evreilor din ultimii ani nu trebuie tratată izolat, ci în contextul istoriei acestui popor. Originea nenorocirii acestui popor trebuie căutată în infidelitatea lui față de legământul cu Dumnezeu, încheiat de strămoșii lor pe Muntele Sinai. Dumnezeu este clarvăzător, și de aceea a și prezis toate nenorocirile care se vor abate asupra poporului israelian în toate detaliile (Isaia 46,9-11; 42,9; 44,7; 48,5-6; Daniel 2,28-29; Fap. Ap. 15,18).

Una din multele prorocii, precise ca urmare a lezării Legii, este prezisă în Cartea Leviticul din Biblie, în capitolul 26. Acolo sunt descrise pedepsele și suferințele israelienilor din ultimii 3500 de ani. Avertismentul a fost făcut cu 1300 de ani înainte ca acest popor să înceapă să suporte blestemele, urmările căruia se fac simțite pînă în prezent. Dumnezeu a dat Israelului destul timp ca să se îndrepte și să se pocăiască. Iată prorociile **din Leviticul 26**>

Versetele 14-17 conțin descrierea încălcărilor din perioada judecătorilor și regilor, și anunță pedepsele cuvenite.

În versetele 18,21-24 este de patru ori vorba de pedeapsa multiplă. Explicația o găsim la Daniel 9,24-27> “*70 de săptămîni au fost hotărîte...*”, “*pînă vor trece șapte vremuri peste el...*” (Daniel 4,22-23), “*va mai fi o vreme, două vremuri, și o jumătate de vreme*” (Daniel 2,7,11-12) și “*vor călca în picioare Sfînta Cetate, 42 de luni*” (Apocalipsa 12,14; 11,2-3). Fiecare vreme profetică sau an biblic are 360 de zile. Dacă înmulțim 360 cu 7, obținem cifra 2520. Peste 2520 de ani după anul 606 î.e.n., adică la 1 tișrii 1914 începe nimicirea succesivă a casei a doua a Israelului, adică a creștinilor, etapă care a durat 70 de ani.

Versetele 29-45 descriu nenorocirile Israelului, prin care a trecut timp de 2520 de ani. Flavius confirmă canibalismul din Ierusalim.

În versetul 30 se descrie stîrpirea idolatriei.

Versetul 31 prezice distrugerea orașului, a templului și încetarea ceremoniei jertfelor.

Versetul 32> “*Voi pustii țara, așa că vrăjmașii voștri care o vor locui vor rămîne încremeniți*”.

În versetul 33 se scrie că țara va fi pustiită, poporul împrăștiat printre neamuri și cetățile vor rămîne pustii.

Versetele 34-35> poporul va ajunge în captivitate babiloniană. Pentru 70 de jubileuri false, vor urma 70 ani de captivitate.

Versetul 36> în anii 66-73, ei vor avea frică chiar și de foșnetul unei frunze (adică - ecoul războiului), și vor cădea fără să fie urmăriți.

Versetul 37> pentru a scăpa de dușmani se vor sinucide (1000 de persoane în Masada, la York, în Anglia - 1500 de persoane etc.

Versetele 38-39> o mare parte a evreilor va fi nimicită, ei vor trebui să plătească biruri, averea lor va fi jefuită.

Versetele 40-42> Drept consecință a pocăinței, suferințelor și umilirii, ei vor fi binecuvîntați, datorită strămoșilor.

Versetul 43> un exemplu al pedepsei pentru încălcarea legământului - cei 70 de ani de captivitate la Babilon.

Versetele 44-45> poporul nu va fi total nimicit, ci va recîștiga mila Domnului și se va reîntoarce în patrie.

Dispersarea evreilor între alte neamuri se prezice în prorociile următoare> Ieremia 16,13-16; 30,11; Osea 3,4.

Despre distrugerea Israelului și orașelor sale se scrie în versetele următoare> Ieremia 16,13-16; 30,11; Osea 3,4; Deuteronom 29,22,24,27; Isaia 17,4-6; Ieremia 4,20,26-28; 12,4,7; 10-13; 19,8; Amos 3,14; 5,3,5; 7,8-9; Mica 1,6; Matei 11,20-23; Luca 10,12-16; 21,24.

În perioada dintre războiul cu romanii pînă la răscoala din anul 135, resturile poporului din Palestina au fost numai tolerate, pe urmă evreii au fost izgoniți și, pînă în anul 1878, s-au aflat într-o stare jalnică. Blestemul, prezis pentru încălcarea de către poporul evreu a legămîntului lui Moise cu Dumnezeu, s-a năpustit cu toată tăria asupra Israelului, satelor, orașelor și orașelelor lui. Israeliții au fost împrăștiați, goniți dintr-o țară în alta, urmăriți, torturați, discriminați, închiși în ghetouri, au fost nevoiți să poarte insigne speciale, să activeze în cele mai proaste profesii, și au fost condamnați la pedepse diabolice.

O altă mărturie a Bibliei este prorocirea lui Isus despre distrugerea Templului, care n-a fost făcută post-factum (Luca 21,5, 20-24). Luca scrie "Fap. Ap." în anul 61 e.n., cînd Pavel a fost întemnițat de romani, și de aceea acolo nu e vorba de eliberarea sa. "Fap. Ap." 1,1 și "Evanghelia după Luca" 1,1-4 dovedesc că Luca a scris Evanghelia înaintea "Fap. Ap.". În anul 66, adică cu 3 ani înaintea distrugerii Ierusalimului, Petru și Pavel nu mai erau în viață. Matei și Marcu au scris Evangheliile lor în anii 40. Apostolul Ioan a scris Evanghelia sa în anul 95, uitînd despre prorocirea lui Isus, fiindcă au trecut între timp peste 20 de ani. Astfel s-a împlinit prorocirea lui Isus în privința Ierusalimului și poporului evreu, care "*va fi călcat în picioare pînă ce vremurile neamurilor vor trece*". Faptul că prorocirea s-a împlinit exact, este confirmat de istoricul Flavius.

Astfel providența lui Dumnezeu a vegheat continuu asupra Israelului. Dumnezeu a adus în inimile lor pocăința și i-a instruit prin prorocii Săi. Atunci însă, cînd au eșuat astfel de măsuri, ca influența morală și bunătatea îndelungată a Domnului, Dumnezeu a luat măsuri disciplinare, pentru a crea prin severitatea lor condițiile pentru bunăstarea veșnică a Israelului - mîntuirea.

Poporul israelian a primit ajutorul lui Dumnezeu în timpul stagiului, dar respingînd acest ajutor, a încălcat legămîntul. Poporul israelian nu l-a recunoscut pe Isus ca Mesia (Psalmi 107,17), și de aceea furia Domnului s-a năpustit asupra lui cu toată forța (1 Tesaloniceni 2,14-16; Matei 23,37-39). Umilînța fără precedent la care au fost supuși evreii în decursul secolelor a dus la dezvoltarea calificării pentru lumea viitoare în Împărăția lui Dumnezeu. Asupritorii evreilor vor reînvia în timpul Judecării de apoi, care va dura 1000 de ani și "*Dumnezeu găsește să dea în tristare celor ce vă întristează*" (2 Tesaloniceni 1,6). Mulți asupritori au decăzut în așa fel că "*se vor scula pentru ocară și rușine veșnică*" (Daniel 12,2). Nu trebuie să ne îndoim că bandiții vor scăpa nepedepsiți, fiindcă "*în ziua judecării, oamenii vor da socoteală de orice cuvînt nefolositor, pe care-l vor fi rostit*" (Matei 12,36). Ca adepți ai lui Hristos, nu trebuie să ne răzbunăm, sau să cerem ca alții să fie pedepsiți, fiindcă "*unul singur este dătătorul și Judecătorul*

Legii> Acela care are putere să mîntuiască și să piardă. Dar tu cine ești de judeci pe aproapele tău ?" (Iacov 4,12). În toate acele secole în care evreii au fost asupriți, providența lui Dumnezeu a pregătit pentru ei locuri unde se puteau stabili și odihni. În prezent acest popor, salvat ca prin minune, care, fără îndoială, este o minune a istoriei, dovedește prin existența sa verosimilitatea legămîntului divin (Psalmi 102, 13-17; Ezechiel 16,60,63). Următoarele texte confirmă întru-totul prorociile despre reîntoarcerea evreilor în patria strămoșilor, și aceste prorocii se împlinesc în prezent> Ieremia 16,14-18; 30,4-8; 18-22; 31,4-14; 21,23-25; 27,35-40; 32,36-37; 33,6,10-11; Ezechiel 36,1-15,24-28; 37,1-28; Osea 3,4-5).

Țara nordică, citată în prorocii, este Rusia și nu Babilonia, care se află la răsărit de Palestina.

Babilonia nu se află nici între țările necunoscute evreilor, fiindcă din acea țară a venit chiar Avraam. Babilonia a fost o țară cu multe regiuni, și cînd e vorba în textele biblice de "toate țările", nu poate fi vorba de reîntoarcerea lor din Babilonia, ci din diaspora întregii lumi, din toate colțurile lumii, lucru care s-a întîmplat abia după anul 1878. Israel seamănă cu apele unui mare fluviu, care izvorăște din munții africani și se varsă în Oceanul Pacific. Pe parcurs fluviul se destramă haotic în numeroase picături, care curg prin ocean și se unesc abia pe malul Americii, fără a pierde proprietatea lor, sau fără să se schimbe.

În dispersarea, păstrarea și strîngerea Israelului se revelează iubirea lui Dumnezeu în mînie și folosirea biciului, pentru îmbunătățirea și înnobilarea caracterului acestui popor. Astfel, iubirea lui Dumnezeu pregătește acest popor pentru misiunea viitoare, să ducă omenirea întregă la pocăință și sacrificare, și reîntoarcerea omului în acea stare în care se afla Adam în paradis.

Pentru ca poporul israelian să poată împlini această misiune, el trebuie singur să se pocăiască și să treacă prin procesul restituției. Cu acest scop Isus se va jertfi pe tronul dreptății divine pentru părinții Vechiului Testament și pentru toți evreii. Atunci Dumnezeu va ierta păcatele lor, îi va binecuvînta și familiariza cu principiile Sale.

Mila Domnului va fi folosită în interesul lor, toate prejudiciile împotriva evreilor vor fi înlăturate, și ei vor îndeplini misiunea lor în secolul viitor pentru bunul omenirii întregi. Atunci israelienii care vor veni să trăiască în Împărăția lui Hristos, vor reînvia împreună cu toată seminția umană. Astfel, toată lumea va înțelege că purtarea Domnului cu evreii, prin aplicarea pedepsei sub diferite forme, n-a avut scopul să-i distrugă, ci să-i mîntuiască. Atunci toți se vor convinge că încălcarea principiilor divine nu va rămîne nepedepsită.

Analizarea altor probleme controversate

Pînă în momentul de față au fost analizate în general existența răului pe pămînt și dreptul său la existență, dar multe probleme n-au fost dezlegate și trebuie să fie explicate. Astfel se pune întrebarea, dacă acceptarea răului se poate pune de acord cu caracterul lui Dumnezeu. Întrebările și răspunsurile următoare vor încerca să clarifice această problemă.

Este oare astăzi Dumnezeu și tatăl fiecărui om ?

Biblia îi numește ca fii ai Domnului pe Isus, pe strămoșul nostru Adam, precum și pe toate ființele perfecte create de Dumnezeu.

“Eu am zis> sunteți dumnezei, toți sunteți fii ai Celui Preaînalt” (Psalmi 82,6); *Pe ce sunt sprijinite temeliile lui ?... atunci cînd stelele dimineții izbucneau în cîntări de bucurie* (Iov 38,6-7). *De aceea, toate ființele perfecte sunt copiii lui Dumnezeu, născuți prin Cuvîntul adevărului”* (Iacov 1,18).

După blestemul lui Dumnezeu, oamenii sunt *“copiii mîniei... fără Hristos... fără Dumnezeu în lume”* (Efeseni 2,2,12). Pe unii dintre *“copiii mîniei”* Isus i-a numit *“copiii diavolului”* (Ioan 8,4), *“cel ce are puterea morții”* (Evrei 2,14), *“copiii principelui”* (Ioan 14,30) și *“Domnului acestei lumi”* (2 Corinteni 4,4).

Urmașii lui Adam, născuți prin blestem, sunt copiii acelor care prin moștenire au primit scînteia vieții, care se stingea. Dumnezeu l-a sacrificat pe unicul Său Fiu, pentru ca toți care cred în El să nu piară, ci să trăiască veșnic (Ioan 3,16). De aceea trebuie să sperăm că toți oamenii care sunt copiii potențiali ai lui Dumnezeu, vor deveni adevărații lui copii.

Pentru ca această promisiune să devină realitate, Isus va instrui și educa copiii Săi, în timpul domniei milenare, pentru ca ei să devină fiii lui Dumnezeu. Aceasta va fi posibil atunci cînd *“chiar și Fiul Se va supune Celui Ce l-a suspus toate lucrurile, pentru ca Dumnezeu să fie totul în toți* (1Corinteni 15,28). *“:i vor ști astfel că Eu, Domnul Dumnezeu lor, sunt cu ei...”* (Ezechiel 34:31-31).

După ce facerea lumii a fost dusă la bun sfîrșit în decurs de șase epoci, în a șaptea epocă, care a durat 7000 de ani, Dumnezeu s-a odihnit. Atunci Dumnezeu a permis omenirii să lucreze 6000 de ani, pentru a se odihni apoi în al șaptelea mileniu în Împărăția binecuvîntată a lui Hristos și Bisericii. Dumnezeu nu s-a abătut de la planul Său, pe care-l alcătuisese în Sine însuși (Efeseni 1,9-10). Dumnezeu, în semn de iubire a lumii decadente, a prevăzut vremea renașterii (Matei 19,28), și mîntuirii generale (Iuda 3). Pentru ca omenirea să rămînă într-o stare din care mai poate fi salvată, Dumnezeu s-a îngrijit tot timpul de ea, dîndu-i informația necesară și intervenind chiar nemijlocit, pentru a-i reeduca pe oameni, pedepsindu-i temporar, pentru a

opri procesul decăderii lor. Astfel s-au format două linii, una prin care Dumnezeu a dat oamenilor o doză anumită din lumina adevărului, și cealaltă, care admite anumite pedepse.

Încă de la începuturile ei, omenirea care se afla destul de des pe poziții dușmănoase față de Dumnezeu, a primit, cu toate acestea, binecuvîntarea Lui> *“Căci El face să răsară soarele Său peste cei răi și peste cei buni, și dă ploaie peste cei dreپți și peste cei nedreپți”* (Matei 5,45). N-avem posibilitatea să enumerăm aici toate binecuvîntările spirituale divine adresate omenirii și poporului israelian. Creștinismul a fost moștenitorul spiritual al iudaismului. Pe așa-numita țarină creștină plină cu neghină, adică creștini falși, se aflau totdeauna și veritabilii creștini, grîul (Matei 13,24-30,37-43). Pentru lumea creștină ei au fost *“sarea pămîntului... lumina lumii... o cetate așezată pe un munte”* (Matei 5,13-16). Mulțumită Sfîntului Duh, Biserica adevărată, în calitate de învățător și reformator, poate să-i povățuiască pe păgînii care se închină idolilor, despre natura păcatului, dreptății și judecării viitoare din epoca împărăției. *“Să convingă lumea ce înseamnă păcatul, dreptatea și judecata... dar cînd va sosi duhul adevărului, va fi călăuză voastră pe drumul adevărului absolut”* (Ioan 16,8-13). Astfel Dumnezeu a binecuvîntat creștinătatea.

Care va fi răspunderea creștinătății pentru încălcarea principiilor lui Dumnezeu?

Trebuie recunoscut faptul că creștinismul n-a fost fidel idealului proclamat. În locul adevărului au fost introduse multe lucruri greșite, în guvernarea creștină s-a putut observa o deviere, care a dus în Biserică la diviziune în laici și cler. S-a format o ierarhie de renegați, care a evoluat pînă la antihristul. Biserica și Statul au încheiat o căsătorie ateistă. În numele lui Dumnezeu și Hristos, au fost persecutați membrii adevăratei Biserici. Au fost efectuate torturi, maltratări, deportări, jefuirea caselor și țărilor, au fost duse războaie și au avut loc acte de teroare, precum cele din timpul inchiziției. Copiii veritabili ai lui Dumnezeu, persecutați de antihristul au întreat> *“Pînă cînd, Stăpîne, Tu care ești Sfînt și adevărat, zăbovești să judeci și să răzbuni sîngele nostru asupra locuitorilor pămîntului ?”* (Apocalipsa 6,10). Dacă dreptatea Domnului va tăcea fără sfîrșit, virtutea răbdării va deveni un cusur, dar caracterul Domnului este sfînt și perfect.

Numai pînă la un anumit timp Dumnezeu a permis ca să *“fericim acum pe cei trufași; da, celor răi le merge bine; da, ei ispitesc pe Dumnezeu, și scapă !”* (Maleahi 3,15; Psalmi 72,2-18). Dumnezeu a permis răul numai, pentru ca toate ființele din cer și de pe pămînt să se poată convinge că încălcarea legilor divine va fi pedepsită. *“Orice păcat și orice hulă vor fi*

iertate oamenilor; dar hula împotriva Duhului Sfânt nu va fi iertată... nici în veacul acesta, nici în cel viitor” (Matei 12,31-32).

Istoriografia biblică și laică ne oferă exemple multiple ale mîniei lui Dumnezeu, îndreptată împotriva oamenilor încă înaintea potopului, împotriva oamenilor din Sodoma și Gomora (Iuda 7), primilor născuți, armatei egiptene, popoarelor canaaniene, împotriva amalechiților și împotriva acelorora, care încalcă legile lui Moise (Evrei 10,28-31). Sunt cunoscute multe acțiuni primitive, întreprinse de Dumnezeu, împotriva poporului israelian. A renunțat oare Dumnezeu, cum sunt de părere mulți oameni, sau El aplică alte metode în relațiile Sale cu creștinătatea ? Desigur că nu! Caracterul lui Dumnezeu nu s-a schimbat. Iubirea lui Dumnezeu nu întreprinde nimic ce nu corespunde dreptății.

“*Marea asuprire*”, începută în anul 1914, și a cărei sfârșit este imprevizibil, este pedeapsa Domnului, aplicată împotriva popoarelor creștine. Cele două războaie mondiale, revoluțiile, războaiele locale care au avut loc mai ales în Europa creștină, au costat multe milioane de vieți omenești, multe bunuri materiale au fost distruse, sume fabuloase au fost cheltuite pentru înarmare. Numai Dumnezeu este în stare, prin intermediul lui Hristos, să pună capăt acestei stări de lucruri, fiindcă “*dacă zilele acelea n-ar fi scurtate, nimeni n-ar scăpa; dar, din pricina celor aleși, zilele acelea vor fi scurtate*”

(Matei 24,22; Psalmi 45).

De ce Dumnezeu a permis “marea asuprire” ?

Dumnezeu a permis marea asuprire din diverse motive. Timp de aproape 2000 de ani, Dumnezeu i-a îndemnat pe oameni la pocăință, și răbdarea Lui trebuie admirată. Cu excepția unor sfinți, reacția lumii față de apelurile Domnului a fost negativă. Dumnezeu a ajuns la concluzia că metoda înduplecării n-are nici o șansă de succes. De aceea Dumnezeu s-a decis să permită diavolului și conducătorilor josnici să aducă lumii mari suferințe, pentru ca astfel “*locuitorii lumii să învețe dreptatea*” (Isaia 26,9). Așa cum chirurgul îi pricinuieste suferințe pacientului, pentru ca acesta să se însănătoșească după operație, Dumnezeu permite marea asuprire ca un mijloc de a readuce omenirea la pocăință, și a o pregăti pentru mileniul lui Hristos. Dar mai există un motiv > în timpul mării asupriri, omenirea se eliberează de sub jugul diavolului, a acestui cumplit tiran (Isaia 9,4). Luînd în considerație marea pustiire pricinuită de diavol, și una din urmările mării asupriri este detronarea sa și sfârșitul imperiului răului, faptul că diavolul va fi prizonier timp de 1000 de ani (Apocalipsa 20,1-3), că omenirea va fi eliberată, iar calea pentru înființarea imperiului Împărăției lui Dumnezeu va fi netezită, că în lumea întregă vor fi create condițiile pentru beatitudinea

omenirii, ajungem la concluzia că merită să treci nu numai prin 20 de mari asupriri, ci și prin 50. Scopul asupririi a fost pocăința omenirii (Luca 12,47). Mulți oameni, loviți de mînia Domnului, ca de exemplu, sodomiții prin moartea lor timpurie, au oprit degradarea și au creat condițiile necesare pentru dobîndirea vieții veșnice în timpul judecării lor în Împărăția lui Dumnezeu > “*Asfel, surorile tale, Sodoma și ficele ei, se vor întoarce iarăși la starea lor de mai înainte, și tu și ficele tale vă veți întoarce iarăși la starea voastră de mai înainte*” (Ezechiel 16,53-55). “*De aceea vă spun că în ziua judecării va fi mai ușor pentru Tir și Sidon decît pentru voi*” (Matei 11,20-24). Așa se va întîmpla și cu acei oameni care își pierd viața în timpul cataclismelor și războaielor. Oamenii vor reînvia, auzind vocea lui Hristos (Ioan 5,28-29), și vor înțelege importanța educativă a asupririi, ceea ce-i va ajuta să se reîntoarcă la Dumnezeu și să înțeleagă principiile Sale, și nu vor mai fi înclinați să păcătuiască. Acea parte a omenirii care va ajunge vie în Împărăția Domnului, va fi destul de umilită, pentru ca să dorească să fie primită în Împărăția lui Dumnezeu (Fap. Ap. 2,7-8), fiindcă “*dacă unele din familiile pămîntului nu vor voi să se suie la Ierusalim ca să se închine înaintea Împăratului, Domnul oștirilor, nu va cădea ploaie peste ele*” (Zaharia 14,17).

Pe baza încălcărilor comise în timpul mării asupriri s-au ivit obiecțiile următoare > dacă avem în vedere “*războiul zilei celei mari a Dumnezeului celui Atotputernic*” (Apocalipsa 16,14), cine este atunci vinovat pentru toate încălcările, săvîrșite în acel timp ?

Dumnezeu a prevăzut în planul Său al veacurilor, “*ziua răzbunării*” (Isaia 63,4), fiindcă “*în ziua aceea cerurile vor trece cu troznet, corpurile cerești se vor topi de mare căldură, iar pămîntul, cu tot ce este pe el, va arde*” (2 Petru 3,10). Cum va realiza Dumnezeu totul ? Realizatorii divini, Hristos și Biserica, va îngădi influența diavolului asupra îngerilor decăzuți, cu adevăruri potrivite, fiindcă se poate observa deja cum că “*Satana scoate afară pe Satana*” (Matei 12,26) “*cu tot felul de minuni, de semne și puteri mincinoase*” (2 Tesaloniceni 2,9-10). La a doua Sa venire, Hristos purta pe cap o coroană de aur, iar în mîna ținea o seceră ascuțită, fiindcă “*secerișul pămîntului este copt... și a aruncat strugurii în teascul cel mare al mîniei lui Dumnezeu*” (Apocalipsa 14,14-20). Acele seceri sunt adevărurile Domnului, cu ajutorul cărora sunt răsturnate doctrinele fundamentale ale diavolului > conștiința morților, pedeapsa iadului, siguranța că autoritățile, funcționarii și clerul domnesc din împuternicirea lui Dumnezeu și alte erori similare.

Sub influența adevărilor religioase și laice, sfera influenței satanice este limitată. Fiindcă ce putere este în stare să se împotrivescă marșului triumfal al adevărului ? “*Căci, cum apare fulgerul de la răsărit și se vede pînă în apus, așa va fi și venirea Fiului omului*” (Matei 24,27), “*ca să fie*

pregătită calea împăraților, care au să vină din Răsărit” (Apocalipsa 16,12). Isus atacă ignoranța, eroarea și răul prin culturalizarea genului uman. El deschide ochii oamenilor spre lumina adevărului, astfel ca adevărul să nu fie înțeles ca un adevăr religios, de aceea generația noastră este cea mai luminoasă în comparație cu generațiile precedente. Isus se folosește de multiple mijloace pentru a atrage atenția oamenilor asupra influenței binelui și răului, atât asupra fiecărui om, cât și asupra claselor și popoarelor în relațiile reciproce. Revistele, cărțile, discursurile, activitatea partidelor politice și a mișcărilor reformatoare, sindicatelor, a comisiilor de anchetă și a judecătoriilor, sunt mijloacele prin care Hristos îndreaptă lumina adevărului asupra oamenilor. Prin lumina Sa, Hristos arată toate încălcările guvernelor, aristocrației și curentelor religioase false.

Sub influența culturalizării, supușii din împărăția diavolului au cerut să primească drepturi și să se folosească de aceste drepturi. Astfel s-a produs pe tot globul o separare între radicali și conservatori. Dumnezeu a permis ca radicalii să distrugă structurile învechite ale organizațiilor laice și religioase. Aceste elemente radicale sunt numite *“vase ale mâniei, făcute pentru pieire”* (Romani 9,22), sau *“Oastea Domnului”* > *“Ei vin dintr-o țară îndepărtată, de la marginea cerurilor; Domnul și uneltele mâniei Lui vor nimici tot pământul”* (Isaia 13,4-19).

Cînd diavolul și-a dat seama că popoarele se destramă, el s-a hotărît să le unească. Sub influența culturalizării generale, a mișcărilor de eliberare din colonii și imperii, diavolul s-a folosit de arma naționalismului. Cu ajutorul a *“patru vînturi”* (Efeseni 4,14; 6,12; Galateni 1,8) el a produs *“vîntul”* (Apocalipsa 7,1-3) războiului mondial 1914-1918. De atunci *“nenorocirea merge din popor în popor, și o mare furtună se ridică de la marginile pământului”* (Ieremia 25,32).

Noua teorie falsă diabolică, că trebuie uitate toate certurile și lichidată diviziunea în clase sociale, cu scopul salvării unității naționale amenințate, s-a dovedit înșelătoare. Către sfîrșitul războiului, societatea a fost și mai mult dezbinată. A doua soluție propusă de diavol, de a potoli societatea cu ajutorul dictaturii, tot n-a dus la rezultatul dorit, fiindcă sistemele totalitare care au făcut parte din imperiul diavolului în secolul XX au dus la destrămarea acestui imperiu. Ambele războaie mondiale n-au dus la soluționarea contradicțiilor, dimpotrivă, antagonismul în lume a crescut și lumea este pregătită să înfrunte încă două catastrofe > revoluția mondială și anarhia, ce va duce la dispariția imperiului satanei (Isaia 13,4-5; Evrei 12,26; 2 Petru 3,10,12; Mica 4,1; Nabacuc 1,3-8; Isaia 14,23; Apocalipsa 19,15,20; 6,16-21). Diavolului nu i-a folosit la nimic violența, și imperiul său s-a autodistrus. Dumnezeu a pregătit de mult pentru simbolicul Ierusalim *“cele patru pedepse groaznice > sabia, foametea, fiarele sălbatice și ciurma, ca să*

nimicească cu desăvîrșire din el oamenii și vitele” (Ezechiel 14,21). Iată că s-au confirmat prorociile > *“pe pământ va fi strîmtoare printre neamuri, care nu vor ști ce să facă la azuzul vuietului mării și al valurilor, oamenii își vor da sufletul de groază, în așteptarea lucrurilor care se vor întîmpla pe pământ; căci puterile cerurilor vor fi clătinate”*(Luca 21,25-26); *“atunci toate semințiile pământului se vor tîngui, și vor vedea pe Fiul omului venind pe norii cerului cu putere și cu o mare slavă”* (Matei 24,30).

De ce se presupune că diavolul a provocat războiul mondial și alte cataclisme ale “mării asupriri”?

Diavolul este domnitorul acestei lumi, și nu este posibil ca evenimente atât de importante care privesc toate popoarele lumii, să se petreacă fără participarea lui.

2. Necesitățile imperiului său cereau ca radicalii să renunțe la intențiile lor de a distruge imperiul. Diavolul a făcut-o cu ajutorul propagandei care afirma că un popor dorește distrugerea celui alt popor.

3. Împăcarea celor două clase s-a produs sub influența diavolului.

4. Intervenția și răul diavolului au cîștigat supremația ce a dus la izbucnirea războiului.

5. Omenirea, eliberată de sub influența diavolului, nu este în stare să comită atîtea greșeli, cum au fost cele săvîrșite de ea în timpul războiului.

Metodele aplicate de Dumnezeu se potrivesc caracterului său sfînt. Domnia absolută a răului timp de mai multe milenii a creat mediul în care s-au putut dezvolta diferite denaturări. Dumnezeu permite cîteodată explozia mâniei umane, dacă aceasta nu contrazice planurilor Sale. Această explozie se produce cu o vehemență deosebită în epoci de cotitură ale istoriei, numite în Biblie *“seceriș”*. Această stare este ilustrată prin apele Iordanului. *“Iordanul se revarsă peste toate malurile lui în tot timpul secerișului”* (Iosua 3,15).

Ca niciodată înainte, blestemul păcatului, eroarei și morții a sărbătorit marșul său triumfal. De ce Dumnezeu nu ar permite diavolului și omului decadent, entuziasmat de progresul tehnic din veacul XX, ca el să ne convingă de aptitudinea sa, îndată după ivirea unei ideologii corespunzătoare. Meșterul minciunii și creatorul întunericului a alimentat ivirea acestei ideologii. Nu Dumnezeu, ci diavolul și adepții săi trebuie să fie acuzați de crimele săvîrșite în timpul *“mării asupriri”*.

Pot oare suferințele dreptilor să fie puse de acord cu caracterul lui Dumnezeu ?

Este o realitate că și oamenii evlavioși și drepti, ca de exemplu Isus și Apostolii, suferă fără să fie vinovați (Matei 5,10-12; Romani 14,22; 2 Timotei 3,12).

Fiindcă n-a păcătuit, Isus n-a putut fi pedepsit, așa cum sunt pedepsiți păcătoșii (Isaia 53,9; Ioan 7,18; 8,46; 2 Corinteni 5,21; Evrei 1,9; 4,15; 7,26; 9,14; 1 Petru 1,19; 2,22; 1 Ioan 3,5). Isus a suferit însă din motivele următoare>

Dumnezeu a dorit ca Isus “să facă voia Lui” (Psalmi 40,7-8; Evrei 10,7);

“*Împăratul va pofti mireasa*” - Biserica (Psalmi 45,9-11; 2 Corinteni 11,2; Apocalipsa 19,7-8; 21,9-10), care este o fecioară (Psalmi 45,14-15; Apocalipsa 19,9) și pe “*domnii din toată țara*” (Psalmi 45,16; Ioel 2,28); pentru mântuirea de păcat și pentru ca neprihăniții să se bucure de o viață veșnică (Ioan 3,18; 12,32-33; 2 Timotei 2,4-5); pentru ca îngerii care se vor căi să se poată întoarce la Dumnezeu (Romani 14,9; Filipeni 2,8-11; Timotei 4,1) și să primească din nou moștenirea și să domnească împreună cu Dumnezeu asupra universului (Efeseni 2,20-23; Filipeni 2,9-11; Coloseni 1,15-18; Evrei 1,3-6). Suferințele lui Hristos l-au ajutat la formarea unui bun caracter al “*noii creații*”, ca mila, compasiunea, fidelitatea și supunerea (Evrei 2,17-18; 4,15; 5,8-9). Prin suferința Sa, Isus a dovedit că este demn de onoarea și natura lui Dumnezeu (Evrei 2,10; 5,9; Filipeni 2,8-11).

Din aceste versete mai reiese că Isus S-a decis voluntar să sufere (Ioan 10,17-18). Suferința lui Hristos a dus la perfecționarea caracterului Său, întărit prin martiriul crucii. În afară de aceasta, Hristos a dovedit că este fidel lui Dumnezeu și lumii, adevărului și îngerilor căzuți, și că este îndreptățit să domnească împreună cu Dumnezeu (Luca 24,26; Apocalipsa 5,12-13).

Biserica, care dorea să împartă cu Isus moștenirea, și împreună cu aceasta și natura divină, a trebuit și ea să dovedească prin suferință că este fidelă Domnului, lui Hristos și dreptății (Romani 6,1-11; Luca 12,50; Ioan 17,18; 20,21; Matei 16,24; Romani 6,10,17; 12,1; 1 Corinteni 15,19-34; 2 Corinteni 1,5; 4,8-10; Galateni 2,20; 6,17; Filipeni 3,10; Coloseni 1,24; 2 Timotei 2,10-12; 1 Petru 2,19-24; 3,17-18; 4,13-14; Apocalipsa 2,10).

Din cauza imperfecțiunii lor, urmașii lui Hristos, aleși de oameni (1 Petru 2,21) au suferit, fiindcă au fost supuși de Dumnezeu unui proces de curățire (Evrei 12,5-13; Apocalipsa 3,19). Cei aleși trebuiau să sufere ca și Isus prin același spirit al credinței, speranței, iubirii, supunerii, și să aibă același țel, pentru ca prin suferință să se formeze caracterul lor. După victoria lor, urmașii lui Hristos vor activa împreună cu Isus la realizarea planului divin. Așa se va întâmpla și cu celelalte clase alese de Dumnezeu, ca de exemplu cu prorocii din Vechiul Testament (Evrei 11), cu toate că exista o diferență în privința recompensei și țelului în Împărăția lui Dumnezeu.

Lumea nu poate dezlega marea întrebare> de ce Dumnezeu a întrebuițat răul în atât de mari proporții? (Efeseni 5,32); așa s-a întâmplat și cu Hristos, a cărui înțelepciune “*n-a cunoscut-o niciunul din frunzașii veacului acestuia, căci, dacă ar fi cunoscut-o, n-ar fi răstignit pe Domnul slavei*” (1 Corinteni 2,8). Astfel Isus și Biserica au fost excluse din tabăra “*curată*” israeliană (Evrei 13,11-13), fiind socotite “*ca gunoiul lumii acesteia, ca lepădătura tuturor*” (1 Corinteni 4,13) pînă chiar și în ziua de azi. Mulțumită providenței, a fost posibilă jertfirea lui Isus pentru păcatul lui Adam și păcatele omenirii.

Care va fi răspunderea oamenilor după reînvierea lor, pentru păcatele lor, și ce recompensă vor primi pentru faptele bune și încercările de a duce o viață morală și cinstită ?

Răspunsul îl dă articolul “*Infernul în Biblie*”.

“*Noi am aflat că jertfa lui Hristos i-a asigurat pe toți oamenii de reînvierea, de privilegiul perfecționării și de privilegiul unei vieți veșnice*”. “*Va fi o înviere a celor drepti și a celor nedrepti*” (Fap. Ap. 24,15). “*Țelul reînvierii lor va fi faptul că ei vor avea posibilitatea să trăiască veșnic sub condiția pusă de Dumnezeu> să dea ascultare voinței Sale drepte. În Sfînta Scriptură nu există nici o declarație că la reînvierea oamenilor nivelul lor moral se va schimba, dar în Apocalipsa se află multe referiri la faptul că oamenii care au murit ca ființe slabe și stricate, vor reînvia în aceeași stare. În mormînt nu există nici muncă, nici imaginație, nici înțelegere și nici înțelepciune*” (Ecles.9,10). “*Fiindcă în momentul morții ei au fost păcătoși, adică nedemni să trăiască și să se bucure de mila Domnului, starea lor rămîne neschimbată și după reînvierea lor. Avînd în vedere că ei n-au primit în timpul vieții nici pedepse și nici recompense, este clar că un astfel de răstimp al trezirii, promis de Dumnezeu în timpul mileniului, este destinat pentru ca omenirea să atingă o viață veșnică, asigurată prin jertfa lui Isus.*”

Cu toate că n-a sosit încă vremea încercării, adică în prezent nu se poate afirma că ne aflăm în vremea plinei și totalei încercări, oamenii n-au fost nici înainte, și nici acum, privați cu totul de lumina adevărului, de aptitudinea practicării ei și responsabilității. În cele mai întunecate perioade din istoria universului și a degradării omului, a existat întotdeauna o licărire a conștiinței, care a luminat dreptatea și virtutea. Apostolul Pavel ne-a învățat că faptele comise în timpul vieții au o mare influență pentru viitor> cînd Pavel vorbea guvernatorului Felix despre neprihănire, despre înfrînare și judecata de apoi, Felix a fost îngrozit (Fap. Ap. 24,25).

La primul advent al Domnului nostru, oamenii au primit mai multă lumină, ceea ce a mărit proporțional și răspunderea lor> “a venit lumina pe lume, adică judecarea, dar oamenilor le place mai mult întunericul decât lumina, fiindcă faptele lor au fost rele” (Ioan 3,19). Oamenii vor trebui să dea socoteală pentru violarea luminii și a legământului, și vor primi un verdict drept în ziua judecății. În ziua încercării oamenii primesc răsplata pentru viața lor dreaptă, proporțional cu stăruința lor de a duce o viață dreaptă (Matei 10,42). Dacă oamenii ar fi înțeles ce dictează rațiunea, și anume că timpul socotelii și judecării se apropie, că Dumnezeu nu permite ca răul să domnească veșnic, și că vinovații vor fi pedepsiți, ei ar evita cu siguranță multe pedepse și neazuri în era viitoare. Prorocul vorbea> “vai de cei ce își ascund planurile înaintea Domnului, care își fac faptele în întuneric și zic> cine ne vede, cine ne știe” (Isaia 29,15). “Ochii Domnului sunt în orice loc, ei văd pe cei răi și pe cei buni” (Proverbe 15,3), “fiindcă Dumnezeu va ține seama de toate faptele în timpul judecății, totul ce este ascuns, fie bun sau rău” (Ecles. 12,14)> “El va scoate la lumină lucrurile ascunse în întuneric și va descoperi gândurile inimilor” (1 Corinteni 4,5).

Era domniei lui Hristos va fi o eră a judecății drepte. Cu toate că va fi o eră a posibilităților splendide pentru toți, va fi totuși o eră a disciplinei stricte, o eră a încercării și pedepsei. Dreptatea și neutralitatea judecății, care va lua în considerare toate împrejurările și posibilitățile fiecărei persoane, sunt garantate de judecătorul Hristos (Ioan 5,22; 1 Corinteni 6,2), de înțelepciunea, de dreptatea neclintită și bunătatea, ca și de puterea divină și marea iubire, prin jertfa adusă, prin moartea Sa pentru izbăvirea oamenilor.

Împrejurările și aptitudinile diferite ale oamenilor din timpul nostru, și a celor din veacurile trecute, precum și răspunderea fiecărui om, vor fi luate în considerare de Hristos în timpul judecății de apoi, cum spune Biblia. “Căci căile omului sunt lămurite înaintea ochilor Judecătorului, și El vede toate cărările lui” (Proverbe 5,21), fără ca acuzații să-și dea seama. “Vă spun că, în ziua judecății, oamenii vor da socoteală de orice cuvânt nefolositor pe care-l vor fi rostit” (Matei 12,36). “:i oricine va da de băut numai un pahar de apă rece unuia din acești micuți, în numele unui ucenic, adevărat vă spun că nu-și va pierde răsplata” (Matei 10,42). Din context reiese că “fiecare cuvânt fără folos, despre care vorbise Isus, este în același timp un cuvânt al rezistenței împotriva luminii revelatoare” (Matei 12,24). Hristos a mai declarat că în ziua judecății de apoi va fi mai ușor pentru ținutul Sodomei, pentru Tir și Sidon, decât pentru Horazin, Betseida și Capernaum, care au refuzat să se folosească de șansa pe care le-a dat-o lumina și minunile (Matei 11,20-24).

Pedeapsa va fi proporțională cu dimensiunile vinei. Fiecare păcat

săvârșit și orice înclinație pentru toleranța păcatului îngreunează mult întoarcerea spre puritate și virtute. Toate păcatele săvârșite intenționat vor fi pedepsite în era ce urmează. Cu cât mai mult un suflet este implicat în păcatul săvârșit intenționat, cu atât mai dure vor fi măsurile pentru însănătoșirea lui. Așa cum părinții înțelepți pedepsesc copilul lor încăpăținat, tot așa și Isus îi va pedepsi pe copiii săi spre binele lor.

Pedeapsa aplicată de Hristos este întotdeauna dreaptă și blândă, și numai atunci când pedepsele, somările și încurajările nu duc la pocăință, urmează pedeapsa cuvenită și definitivă> a doua moarte.

Nimeni nu va fi atins de această pedeapsă, fără ca în prealabil să se bucure de toate posibilitățile binecuvântării erei viitoare. Același principiu se aplică și lumii și copiilor lui Dumnezeu, deferiți în acea zi judecății - probei. În prezent prin credință ne bucurăm de mila lui Dumnezeu> povățuire, ajutor, încurajare, exercițiu și pedeapsă, dar lumea va primi mila abia în era viitoare “unde se află acel fiu, pe care tatăl nu-l pedepsește? dar dacă sunteți scutiți de pedeapsă, de care toți au parte, sunteți niște feciori de curvie, iar nu fii” (Evrei 12,8-9). Dacă suntem pedepsiți sever de către un tată care ne iubește, pentru ca să ne pocăim "fără să uitați sfatul pe care vi-l dă ca unor fii> fiule nu disprețui pedeapsa Domnului și nu-ți pierde inima când ești muștrat de El. Căci Domnul pedepsește pe cine-l iubește, și bate cu nuiua pe orice fiu pe care-l primește” (Evrei 12,5-6).

Cît de drepte și nepărtinitoare sunt metodele divine ?

În cărțile Ieremia 31,29-34 și Ezechiel 18,20-32 sunt descrise regulile erei viitoare. Fără nici o îndoială aceste metode ne dovedesc sinceritatea și adevărul asigurărilor lui Dumnezeu, că oamenii sunt iubiți de El> “pe viața Mea, zice Domnul Dumnezeu, că nu doresc moartea păcătosului, ci să se întoarcă de la calea lui și să trăiască. Întoarceți-vă, întoarceți-vă de la calea voastră cea rea ! Pentru ce vreți să muriți...?” (Ezechiel 33,11).

Toți acei care se pocăiesc în această viață, încep și realizează opera autoreformației, în măsura în care sunt în stare s-o facă. Astfel se formează caracterul lor, care va fi un mare câștig în era viitoare. Când ei vor reînvia vor fi în acea eră atât de avansați, iar progresul lor se va accelera mai repede și mai ușor, în timp ce toți ceilalți se vor îndrepta spre acest țel cu mult mai greu și într-un tempo mult mai lent. Cuvintele lui Hristos ne mărturisesc despre aceasta> “va sosi timpul când toți care se află în mormînt, vor auzi glasul Său, și acei care s-au purtat bine vor reînvia, iar acei care s-au purtat rău, vor reînvia pentru a fi judecați (Ioan 5,28-29). Cei din urmă vor reînvia pentru a fi pedepsiți și convertiți, și a primi toate mijloacele necesare pentru perfecționarea lor, iar dacă totul eșuează, să fie condamnați a doua oară la moarte.

Oamenii care în timpul vieții au câștigat și păstrat o mare avere care a fost împrăștiată de vânt, vor reînvia pentru ca să se plîngă de pierderile și de sărăcia lor, dar ei nu sunt capabili să condamne metodele inadmisibile de îmbogățire. Pentru mulți, renunțarea la înclinațiile spre zgîrcenie, egoism, ambiție, încredere de sine, lenevie, egocentrism și la o viață luxuoasă, este o mare nenorocire și o decepție amară. Din cînd în cînd putem observa chiar azi exemple de astfel de nenorociri, atunci cînd un om foarte bogat pierde totul, consecințele fiind prăbușirea spirituală a întregii familii.

Din Biblie (Daniel 12,2) aflăm că mulți vor reînvia pentru ocară și rușine veșnică. Cine mai poate avea dubii că dacă orice treabă secretă poate fi adusă înaintea tribunalului (Ecles. 12,14) și pe reversul medaliei va apare partea întunecată a caracterului, care este acum destul de stimată de toți, în timp ce nici o față nu se va înroși și se va ascunde în timpul măturării? Iar cînd acel care va fura, va trebui să restituie prețul lucrurilor furate, și va mai fi nevoit să plătească 20% despăgubiri? Iar cînd acel care înșală, calomniază sau aduce daune aproapelui, va mărturisi crima sub amenințarea că va pierde viața pentru totdeauna? Oare aceasta nu-i o pedeapsă a dreptății?

Un astfel de tratament este tipic în relațiile lui Dumnezeu cu Israelul, socotit ca simbol al lumii (1 Corinteni 10,11; Levitic 6,1-7). Dacă înțelegem astfel planul perfect al Domnului, cît de convingătoare sună atunci cuvintele Sale, exprimate prin intermediul prorocului Isaia> “voi face din neprihănire o lege, și din dreptate o cumpănă” (Isaia 28,17). Se poate observa și caracterul folositor unei astfel de pedepse. Atunci cînd părinții pedepsesc pe copiii lor, se străduiesc ca pedeapsa să fie proporțională cu mărimea infracțiunii. În mod asemănător se petrece și la tribunalul Domnului> pedepsele stricte pentru mari încălcări nu depășesc necesarul, pentru ca să domnească dreptatea și să fie inițiate mari reforme morale.

Suntem convinși că Dumnezeu va reglementa în mod drept și în timpul potrivit problemele umane, iar răul trebuie recompensat totuși cu binele, după cum afirmă Biblia> “nu întoarceți nimănui rău pentru rău”, “să aveți în voi gîndul acesta, care era și în Hristos Isus” (Romani 12,17-19; Filipeni 2,5).

Starea de lucruri prezentă nu va dura veșnic> timpul socotelii se apropie. Judecătorul drept al lumii întregi declară> “răzbunarea este a Mea; Eu voi răsplăti, zice Domnul” (Romani 12,19), iar apostolul Petru adaugă> “Domnul știe să izbăvească din încercare pe oamenii cucernici, și să păstreze pe cei nelegiuți ca să fie pedepsiți în ziua judecării” (2 Petru 2,9). Alte versete ale Bibliei confirmă această regulă a pedepsei viitoare și a răsplății> 2 Samuel 3,39; Matei 16,27; 1 Petru 3,12; Psalmi 19,12; 91,8; Proverbe 11,18; Isaia 40,10; 49,4; Matei 5,12; 10,41,42; Luca 6,35; Apocalipsa 22,12; Romani 14,11,12”.

După analizarea problemelor de bază, se poate ajunge la unica concluzie> mulțumită experienței cu răul și celei cu dreptatea Domnului, omul va deveni un subiect liber și moral, va respinge păcatul și va iubi dreptatea și o va practica. Nici un om, care în timpul examenului - probei, și care nu va urî nedreptatea și greșeala (Matei 25,31-46), nu se va bucura de viața veșnică. Cînd planul Domnului cu privire la om se va realiza (Efeseni 2,9-10), toți cei salvați Îl vor vedea pe Dumnezeu cu ochi de simpatie, în măreția caracterului divin>

- în dreptate, care nu poate schimba verdictul Domnului și să salveze prin alte mijloace omenirea blestemată, decît prin acceptarea Mîntuitorului, care și-a jertfit viața Sa perfectă, pentru ca condamnarea la moarte să fie anulată;

- în iubire, care a pregătit jertfa lui Hristos, adusă pentru păcatele oamenilor; ca o recompensă Hristos a fost numit cu “Numele care este mai presus de orice nume” (Filipeni 2,9);

- în înțelepciune și putere, care au schițat și executat planul Domnului spre binele omenirii, și pentru ca toți îngerii să poată observa drama omenirii.

După a șaptea zi epocală, ziua de odihnă a lui Dumnezeu, și care durează șapte mii de ani, Dumnezeu din actul facerii va popula tot universul cu ființe noi. Atunci nu va mai fi nevoie ca aceste ființe să fie povățuite despre natura și urmările păcatului, pentru că informația pe care o vor primi despre drama pămîntului îi va speria și ei se vor abține să pășească pe drumul crimei.

Nici o ramură a științei și filosofiei, nici o religie, înafară de cea biblică, nu poate să clarifice de ce Dumnezeu a permis răul. **Cît de înțelept, drept, iubitor și puternic este Domnul Dumnezeu nostru în persoana Sa, în caracterul, planurile și faptele Sale!**

“Veniți, să ne închinăm și să ne smerim, să ne plecăm genunchiul înaintea Domnului, Făcătorului nostru!”

(Psalmi 95,6),

“A Celui ce șade pe scaunul de domnie, și a Mielului să fie lauda, cîntea, slava și stăpînirea, în vecii vecilor, Amin”

(Apocalipsa 5,13-14).⁸

⁸ (Ca bază a capitolului II au slujit cărțile> “God”; “Creation”; “The Bible”).

CAPITOLUL III

3. 1. Cele mai vechi mărturii despre Isus Hristos, în lumina cercetărilor profesorului Iosef Klausner

Nici unul dintre savanții contemporani n-a acceptat autenticitatea surselor nebiblice și adevărul istoric referitoare la Hristos. Klausner s-a născut în Lituania în anul 1874 și a murit în Israel în anul 1959, unde a trăit 40 de ani. A fost profesor la universitatea din Ierusalim, este autorul a sute de articole și a publicat 60 de cărți, dintre care două cărți scrise în limba ebraică prezintă un interes deosebit: *“Isus din Nazaret”* și *“De la Isus pînă la Pavel”*. Aceste cărți au fost traduse în multe limbi, iar a treia ediție lărgită, în limba germană, în colaborare cu autorul a apărut la Ierusalim.

“Testimonium Flavianum” conține cea mai controversată referire la Isus Hristos din opera lui Iosefus Flavius *“Antichitatea evreiască”*, volumul XVIII, capitolul III: *“Atunci a trăit Isus, un om înțelept, ne îndoiim însă dacă poate fi numit om, fiindcă a săvîrșit minuni și a fost învățătorul acelor care au perceput adevărul cu bucurie, și a atras mulți evrei și greci. Acesta a fost Hristos. Cu toate că Pilat l-a condamnat la moarte prin crucificare, adepții nu l-au părăsit, căci după trei zile el a reînviat și a săvîrșit multe minuni, așa cum au prezis prorocii. În ziua de azi mai există adepți ai Lui, numiți creștini”*:

Iosef Klausner acceptă verosimilitatea mărturiei lui Flavius numai parțial, fiindcă el n-a crezut că evreul și fariseul Iosefus Flavius poate scrie în mod atît de pozitiv despre Isus. Pînă în veacul XVI nimeni nu se îndoia de autenticitatea acestui fragment din opera lui Flavius. Nomenclatura și stilul sunt identice cu nomenclatura și stilul lui Iosefus Flavius. După moartea lui Klausner, gazeta *“New York Times”*, într-o știre specială din Ierusalim, scria la 13 februarie 1972 că savanții evrei au găsit un text arab recunoscut de ei ca autentic:

“Slomo Pines, un profesor de filosofie la universitatea ebraică, ne-a informat despre descoperirea unei versiuni, în care Iosefus Flavius îl menționează pe Isus Hristos... Profesorul David Fluser a strîns în lucrarea sa științifică, care încă n-a fost publicată, dovezi concludente că textul descoperit este într-adevăr un text autentic al lui Iosefus”. *“Atunci a trăit un om înțelept, care se chema Isus. Purtarea Sa a fost corectă și El a fost un om drept. Între discipolii lui Isus se aflau mulți evrei și neevrei. Pilat L-a condamnat la moarte prin crucificare, dar discipolii săi i-au păstrat*

fidelitatea. Ei povesteau că peste trei zile El a reînviat, și e posibil ca El să fie Mesia, făcătorul de minuni, așa cum preziceau prorocii”.

Se vede, așa-dar, că afirmațiile lui Flavius din textul anexei, despre moartea și reînvierea lui Isus, au fost confirmate de savanții evrei.

A doua oară Iosefus Flavius scrie despre Isus în legătură cu Iacov, care a fost condamnat la moarte de Hannas junior. În volumul XX, capitolul IX se afirmă următoarele:

“Ananos... a convocat Consiliul Sprem și a dat în judecată pe Iacov, fratele lui Isus, numit Hristos, și pe alți cîțiva. El i-a acuzat de violarea legii și i-a condamnat la moarte”.

Ambele mărturii ale lui Flavius sunt comentate astfel de Klausner: *“Pe baza acestor afirmații fragmentare obținem cel puțin confirmarea existenței lui Isus și a fratelui său, Iacov. Se confirmă deasemenea că în timpul vieții Isus a săvîrșit minuni, a activat ca învățător și a fost condamnat la moarte de Pilat prin crucificare, cu aprobarea conducătorilor evrei”*. Profesorul Klausner analizează textele din Talmud și Midraș referitoare la Hristos. În cele 40 de pagini ale analizei el se referă la fiecare mențiune în legătură cu Hristos.

Atît în Talmud cît și în Midraș găsim referiri sau povestiri scurte ale celor mai vechi rabini despre Isus din Nazaret. Unul dintre acești rabini este Eliezer Hyrkonus Tanaitul, care a trăit în primul secol, și a fost chiar acuzat că protejează pe adepții lui Isus. El s-a întîlnit cu Iacov *“discipolul lui Isus din Nazaret”*. În Talmudul babilonian putem citi: *“În ajunul Paștilor Isus a fost omorît. Irod a declarat: el trebuie omorît cu pietre, fiindcă s-a ocupat cu magia și a indus în eroare pe Israel, care a devenit eretic. Dacă se găsește cineva care ar putea spune ceva pentru apărarea sa, s-o facă, dar fiindcă nimeni n-a rostit un cuvînt în apărarea lui, el a fost omorît în ajunul Paștelui”*.

Klausner scrie despre Talmud: *“există texte istorice care trebuie luate în seamă; textele afirmă că El s-a chemat Isus din Nazaret, că s-a ocupat cu magia (adică a săvîrșit minuni), că a indus în eroare Israelul, că și-a bătut joc de cuvintele înțelepților, că a tratat Tora la fel ca și fariseii, că a avut 5 discipoli, că a afirmat că nu vrea să elimine ceva din Tora, sau să o completeze, că a fost crucificat în ajunul Paștelui, a fost un seducător, inducînt în eroare pe oameni, și că discipolii săi au vindecat în numele lui pe bolnavi... În afară de aceste relatări din Talmud, mai trebuie adăugat un fapt foarte important, anume că prima generație a tanaiților și, împreună cu ei, cei mai culți și evlavioși oameni ai națiunii, s-au împotrivit învățaturii lui Isus. Mai tîrziu ne lovim de o ură neînduplecată și vrăjmășie împotriva lui Isus”*.

În ce privește sursele romane ne vom referi în primul rînd la Plinius cel

tînăr (62-113), preconsulul din provincia Bitinia, în Asia Mică. În anul 111, într-o scrisoare adresată împăratului Traian, el se referă la o listă a creștinilor, pe care a primit-o de la un cores-pondent anonim și cere instrucțiuni în legătură cu problema creștină:

“În orașele, satele și cătunele de aici se află foarte mulți creștini... Templele sunt goale... Rareori se mai găsește un cumpărător al animalelor pentru sacrificii... Mulți dintre creștinii de toate vîrstele, din toate breslele și ambele sexe au fost puși sub acuzare și în momentul de față sunt judecați... Acuzații afirmă că singura lor vină ar fi aceea că se adună într-o anumită zi, înaintea răsăritului soarelui, pentru a se ruga împreună Domnului lor Hristos”.

S-a păstrat deasemenea răspunsul următor al lui Traian: *“Nu-i neapărat nevoie ca ei să fie urmăriți. Când cineva dintre ei este acuzat și vina lui este recunoscută, el trebuie să fie amendat, dar în caz cînd cineva se dezice de acea credință și dovedește aceasta prin fapte, adică se pocăiește și-i onorează pe zeii noștri, trebuie să fie iertat, chiar cînd trecutul lui este suspect. Acuzațiile anonime nu trebuie luate în considerare, fiindcă acesta ar fi un exemplu prost și ar compromite domnia noastră”.*

Despre această scrisoare Klausner afirmă: *“Această scrisoare este de o mare valoare pentru creștinătate ca mișcare și religie... Reiese clar din acest document că creștinismul a luat ființă nu la mijlocul secolului al doilea, cum afirmă unii. În anul 111, cînd a fost scrisă această relatare, creștinii au fost deja bine organizați în Asia Mică, timp de peste 20 de ani”.*

Cornelius Tacitus (54-119), cel mai mare istoric roman scria în anul 117 în “analele” sale:

“Atunci Nero începe să-i trateze ca criminali pe creștini, pe care îi ura, pedepsindu-i sever. Hristos a fost condamnat la moarte în timpul domniei lui Tiberius de procuratorul Pilat. Superstiția, eliminată pentru scurt timp, a cîștigat noi adepți, nu numai în țara evreiască, țara de origine, ci și la Roma, locul unde rușinea și dezgustul prind repede rădăcini”.

Profesorul Klausner ajunge la concluzia că mărturia lui Tacitus, un păgîn, care scrie la 75 de ani după moartea acestuia, este de o deosebită valoare.

Gaius Svetonius Tranquillus (75-160) scrie în cartea **“Biografia împăraților”** (cartea V, capitolul 25), că împăratul Claudius i-a izgonit pe evrei din Roma, fiindcă provocau neconținut tulburări. Faptul că evreii au fost izgoniți este confirmat în **“Faptele Apostolilor”** 18,2 și a avut loc în anul 49 sau 50.

La fel ca și ceilalți cercetători, Iosef Klausner identifică pe “Hrestos” cu Hristos și scrie: *“Cuvintele lui Svetonius se referă la mișcarea și tulburările din sînul comunității evreiești din Roma, ca o consecință a răspîndirii*

credinței lui Isus. Aceste tulburări au și dus, în anul 49 sau 50, la alungarea parțială sau chiar totală a evreilor din Roma. De aici se poate trage concluzia că în anii 40 a funcționat deja o comunitate creștină la Roma, adică nu mai tîrziu decît 10-15 ani după răstignirea lui Isus”. E remarcabil faptul că scriitorii romani se referă la Hristos sau Hrestos și la misiunea lui mesianică. Scriitorii evrei, dimpotrivă, vorbesc întotdeauna de Isus din Nazaret, fiindcă nu l-au recunoscut ca Mesia, ceea ce face ca mărturia lor să fie și mai verosimilă.

După analiza amănunțită a tuturor surselor nebiblice, profesorul Klausner ajunge la concluzia următoare:

a) aceste surse caracterizează spiritul timpului și mediul în care a trăit Isus, ca și vederile și condițiile politice, religioase și etice de atunci. Totul este de o foarte mare însemnătate și, datorită Talmudului, Midrașului și lui Iosefus Flavius, Tacitus, Svetonius cît și a celor dintîi capi ai Bisericii, avem aceste informații prețioase.

b) cu toate că am obținut numai relatări fragmenatre despre viața și predicile lui Isus, putem ajunge la concluzia de realitatea existenței lui Isus, că a fost o personalitate extraordinară și a trăit și murit în timpul procuratorilor romani în Iudeea.

c) aceste fapte sunt sigure și de nezdruccinat, iar îndoielile, exprimate în legătură cu acestea de Bruno Bauer, A. Kalhof și A. Drews, sunt fără temeii.

În cursul a mai puțin de 50 de ani, cît a trecut de la moartea lui Isus, este imposibil ca un Isus născocit să prindă rădăcini în imaginația poporului și a atîtor istorici autentici ca Iosefus Flavius și Tacitus și a unui atît de scrupulos narator ca Rabi Eliezer ben Hyrkanos. Cu toții au fost siguri de existența lui Isus, că el a trăit într-adevăr într-un trecut nu prea îndepărtat, a avut prieteni și adepți, că Pavel a fost cel mai credincios dintre adepții săi, și că fratele său Iacov împreună cu Petru și prietenii lor au fost adepții cei mai fideli ai lui Isus. Asta este foarte clar. Din contră, acei care nu cred în existența lui Isus și neagă însemnătatea personalității Sale, neagă în realitate adevărul istoric. Existența lui Isus este așa-dar o realitate istorică, un fapt cert, iar nu un mit sau o legendă.

3. 2 Prorocirile în legătură cu Mesia

Aproape tot conținutul Bibliei are un caracter profetic, fiindcă înafară de profețiile propriu-zise și a celor simbolice, mai întîlnim prorocirile mesianice. Povestirile, biografiile și legile lui Moise, David și Solomon au un caracter profetic. Fiecare parte a profeției are un caracter doctrinar, ca o precizare, și o mare parte a Psalmilor, tuturor cîntecelor, operelor celor 4 mari profeți și celor 12 mici profeți are un astfel de caracter. Analiza

timpurilor din povestirile și biografiile Bibliei arată că aproape toate au un caracter profetic. Evangheliile, Scrisorile, și mai ales Apocalipsa conțin multe preziceri într-o formă profetică. În cele din urmă, tot ce are vreo legătură cu dezvoltarea planului Domnului este prezis în Biblie (Amos 3,7). Multe întâmplări legate de viața lui Isus și a poporului israelian au fost prezise. Aceste preziceri se referă și la Egipt, Babilonia, Arabia, Siria, Fenicia, Persia, Grecia, Roma, la polilingvistica Europă și chiar la Statele Unite.

În Biblie există un admirabil și cuprinzător sistem al prorocirilor, în parte îndeplinite, sau în curs de adevărire, iar restul va fi îndeplinit la timpul cuvenit. Multe profeții biblice dovedesc clar că ele sunt o revelație dumnezeiască, fiindcă numai o ființă atotștiutoare a putut prezice, cu mii de ani înaintea evenimentelor cu atâta precizie. Ele nu erau legate de starea de lucruri care a existat atunci, și nici înțelepciunea omenescă sau îngerească n-ar fi în stare de a prezice cu atâta precizie evenimentele care n-au avut nici o legătură cu situația existentă în acele vremuri. Dumnezeu declară că n-a întreprins absolut nimic pentru a adapta realizarea planului Său la prorocirile Sale și a admis numai ca acest plan să fie exprimat de profeți. În principiu Domnul se sprijină pe capacitatea de a prezice în detalii viitorul, ceea ce este o dovadă a divinității și a supremației asupra tuturor ființelor (Isaia 46,9-11; 42,9; 44,7; 48,5-6; Daniel 2,28-29; Fap.Ap. 15,18).

Ce ne spun prorocirile despre Hristos ?

Îndată după săvârșirea primului păcat de către om, Domnul a făgăduit că mîntuitorul se va trage din sămînța femeii, și din voia Domnului va fi expus pe pămînt urei urmașilor diavolului, pentru ca în cele din urmă să-l învingă pe diavol (Geneza 3,15). Mîntuitorul va fi din seminția lui Avraam (Geneza 12,3-5; 22, 16-18), un urmaș al lui Iuda (Geneza 49,10), Isaia (Isaia 11,1-2), Daniel (2 Samuil 7,12), că o fecioară (Isaia 7,14) va naște un băiat (Mica 5,2). A sosit timpul ungerii sale ca Mesia-Prinț în luna octombrie a anului 29, adică 483 de ani după reconstruirea zidurilor de la Ierusalim de către Neemia. De atunci ar trebui să treacă 69 de săptămîni simbolice, adică $69 \times 7 = 483$ de ani (Daniel 9,25). Peste o săptămîna simbolică, adică peste 7 ani, în luna octombrie a anului 36 se sfîrșește perioada mîlei speciale pentru Israel (Daniel 9,24), anul în care evanghelia a început să fie propovăduită de Cornelius între păgîni. Mesia ar fi trebuit să fie omorît conform prorociei lui Daniel la mijlocul celui din urmă an al mîlei Domnului, adică în luna aprilie a anului 33 (Daniel 9:26-27). Spre mijlocul acestei săptămîni simbolice, adică a anului, Mesia a și fost omorît, fapt ce a dus la nevalabilitatea jertfelor din templele evreiești (Daniel 9,27).

Conform prorocirilor, Mesia va fi un mare profet și învățător (Deuteronom 18,15,18). Mulți proroci vorbesc despre viitorul rege (Zaharia 9,9), salvator (Isaia 62,11), eliberator (Isaia 59,20), Domn (Psalmi 110,1-2), sol al alianței (Maleahi 3,1), cel ce vine în numele Domnului (Psalmi 118,26), S-a prezis clar că regiunea principală a activității Sale va fi Galileea.

Prorocii afirmă că Mesia nu va fi un mare și puternic rege, cum visau evreii (Isaia 53,2), că va fi urît și disprețuit de popor (Isaia 49,7; 53,3), va fi o piatră de poticnire pentru Israel (Isaia 8,14-15). S-a prezis că unul din apostoli îl va trăda (Psalmi 41,9) îl va vinde pentru 30 de arginți (Zaharia 11,12-13) și va fi condamnat la moarte (Zaharia 13,7), dar va fi bătut, ocărit și scuipat (Isaia 50,6). Mîinile și picioarele îi vor fi străpunse (Psalmi 22,16; Zaharia 12,10), inima i se face ca ceara (Psalmi 22,14), i se lipește limba de cerul gurii (Psalmi 22,15). În timpul execuției va fi înconjurat de o ceată de nelegiuți (Psalmi 22,16), își împart hainele lui și trag la sorți pentru cămașa lui (Psalmi 22,18).

Isaia prezice în profețiile sale, în capitolul 53, suferințele lui Mesia, cu o astfel de claritate ca și cum ar vorbi despre fapte împlinite.

1. Isus va face impresia că nu-i apt să îplinească misiunea mesianică.
2. Că va fi disprețuit și părăsit de oameni și nu va fi băgat în seamă.
3. Că va purta suferințele altora, și oamenii vor crede că este pedepsit, lovit de Dumnezeu.
4. Că va suferi în locul oamenilor.
5. Va fi străpuns pentru păcatele altora, zdrobit pentru fărădelegile altora.
6. Va primi smerit asupra sa.
7. Va fi arestat și condamnat și lovit de moarte pentru păcatele altora.
8. Mormîntul lui a fost pus la un loc cu un om bogat, măcar că nu săvîrșise nici o nelegiuire.
9. Domnul a găsit cu cale să-l zdrobească prin suferință pentru păcatele oamenilor și pentru împlinirea planului divin al salvării omului.
10. Lucrarea Domnului va propăși în mîinile lui.
11. Ca recompensă pentru moartea sa, va vedea o sămînță de urmași și lucrarea Domnului va propăși în mîinile lui.
12. Totul se va întîmpla prin prevăzuta reînviere (Psalmi 16,10).

Mesia

Tora (Pentateuh), Neviim (Profeții), Chetuvim (Scrieri).

Originea: din seminția regelui David . Se va naște atunci cînd această seminție va pierde strălucirea de odinioară (Isaia 11,1; 53,2).

Locul nașterii: Bethleem, orașul lui David.

Modul nașterii: o fecioară va naște un copil (Isaia 7,14; Psalmi 86,10).

Preexistența: a existat încă înaintea nașterii (Mica 5,2; Daniel 7,13-14), s-a arătat lui Avraam ca o ființă omenească (Geneza 18,1-3,22; 32,24-30; Isaia 5,13-15); ca un înger lui Moise (Exod 3,2-6) și poporului israelian (Exodul 23,20-21; Judecători 6,21-23; 13,2-22).

Uns de duhul Domnului (Isaia 11,2; 42,1; 61,1).

Prin intermediul profetilor, Dumnezeu îl numește: sămînță (Geneza 3,15), fiu (Psalmi 2,7), robul Meu, alesul Meu (Isaia 42,1; Ieremia 30,9-10); vița de vie a lui David ; îngerul alianței (Maleahi 3,1); piatră din unghiul clădirii (Isaia 28,16; Psalmi 118,22-23), păstor (Isaia 34,23), lumina neamurilor (Isaia 42,6), Vlăstarul lui Isai (Isaia 11,10), Odraslă din seminția lui Isai (Isaia 11,1), copil și fiu (Isaia 9,5), un fiu al omului (Daniel 7,13), om al durerii (Isaia 53,3), steaua lui David (Numeri 24,17), mesia (Șilo) (Geneza 49,10), unsul (Daniel 9,26).

Atributele sale: plăcerea Lui va fi frica de Domnul (Isaia 11,3), smerit (Isaia 42,3; Zaharia 9,9), drept și iubitor al dreptății (Isaia 11,5; Zaharia 9,9), puternic și neînfricat (Isaia 42,4), biruitor (Zaharia 9,9), războinic (Zaharia 14,3), milostiv (Isaia 61,1), nevinovat (Isaia 53), robul Domnului (Isaia 42,1).

Purtarea oamenilor cu el: unii îl urăsc și nu cred în misiunea lui mesianică (Isaia 53; Psalmi 118,22), domnitorii se răscoală împotriva unsului său (Psalmi 2,2-3), biciuit, ocărit și scuipat (Isaia 50,6), i-au fost străpunse mâinile și picioarele (Psalmi 22,16), îlucid (Daniel 9,26), va muri sub chinuri mari (Psalmi 22,15-16), își vor bate joc de El în timpul suferinței Sale (Psalmi 22, 7-9), îi dau să bea fiere și oțet (Psalmi 69,21), își împart hainele între ei, și trag la sorți pentru cămașa lui (Psalmi 22,18).

Ceilalți vor asculta de El (Deutoronom 18,15), vor păși cu plăcere în urma Lui (Psalmi 110,3), îl vor chema Emanuel, adică Dumnezeu este cu noi (Isaia 7,14), popoarele îl vor căuta (Isaia 11,10), “își vor întoarce privirile spre Mine, pe care L-au străpuns și-L vor plînge” (Zaharia 12,10).

Împlinește sarcinile Sale în timpul dublei Sale ședere pe pământ:

Prima ședere - în umilință: în copilărie (Isaia 9,5), om al durerii (Isaia 53,3), ca un miel pe care-l duci la măcelărie (Isaia 53,7-8), și cu toate că a fost omorât (Daniel 9,26), El învie (Isaia 53,10; Psalmi 16,10).

A doua ședere - minunată: în nori (Daniel 7,13; 12,1), stă pe Muntele Măslinilor (Zaharia 14,4), judecă popoarele (Joel 3,2), va ședea pe scaunul de domnie al lui David (Isaia 9,7), întronează domnia păcii și a dreptății (Isaia 9,6), de El vor asculta popoarele (Geneza 49,10), “*domnia Lui este eternă, împărăția Lui nu poate fi zdruncinată*” (Daniel 7,14; 2 Samuel 7,12-13), voi lua pe copiii lui Israel din mijlocul neamurilor la care s-au dus, îi voi strânge din toate părțile și-i voi aduce înapoi în țara lor, și robul meu David va fi împărat peste ei (Ezechiel 37,21-25), pregătirea sufletească a poporului

a dus la aceasta (Zaharia 8,13-17; 1,3-4; Țefania 3,11-13; Isaia 56,1; 57,15; Ieremia 31,31-34), El va fi lumina popoarelor (Isaia 42,6), El aduce popoarelor dreptatea Domnului (Isaia 42,1), introduce pacea pe pământ (Zaharia 9,10; Mica 4,1-3), căci pământul va fi plin de cunoștința Domnului (Isaia 11,9).

Funcțiile Sale - descrise în Vechiul și Noul Testament:

mîntuitorul (Matei 20,28; 1 Timotei 2,6; Isaia 53),
a apărut și ajutat (1 Ioan 2,1; Isaia 53,12),
dreptatea (Psalmi 45,10-11; 13-14; Isaia 61,10; Romani 10,4; Isaia 53,11),
logodnic (Psalmi 45,7-9; 2 Corinteni 11,2-3; Coloseni 3,1-4; Apocalipsa 19,7-9),
preot suprem (Romani 3,21-26; Evrei 2,17-18; 4,14-16; 5,5-10; 7,15-17
învățător (Matei 23,8; Ioan 8,31-32,36),
eliberator (Luca 13,16; Fap.Ap. 26,18; Coloseni 1,13; Evrei 2,15; 1 Ioan 5,18),
conducător (Evrei 2,10),
capul (Efeseni 1,22; Matei 21,42; Efeseni 4,12,15; 5,23; 1 Corinteni 11,3;
Coloseni 5,18),
intermediar (1 Timotei 2,4-6; Evrei 8,6; 9,15; 12,24),
tatăl veșniciei (Isaia 9,6; 1 Corinteni 15,21-26; 45,47; Ioan 6,33,51; 10,10-11; 14,6),
legislator (Romani 1,26-27; Isaia 2,3; 33,20-24; 42,1-4,21; Mica 4,2 Maleah 2,6-7),
Domn al păcii (Isaia 9,6-7; 46,9; Psalmi 72,1-3,7; Is. 11,6-10; 32,15; Zaharia 9,10; Ieremia 31,34; Mica 4,4; Luca 2,14),
rege (Ieremia 23,5; Isaia 9,6; Daniel 7,14),
proroc (Deutoronom 18,15-19; Fap.Ap. 3,22-23; Isaia 11,1-5,9-10; 29,18,23-24; 35,4-5,8; 42,6-7; Mica 4,2),
realizatorul (Matei 28,18-20; Ioan 5,19; 1 Corinteni 8,6; Efeseni 1,22-23; Coloseni 1,18-19; Ioan 14,6; Evrei 3-1; Apocalipsa 5,5-7; Isaia 61,4; 35,1-2; Ezechiel 36,35; Psalmi 72,8),
medic (Matei 9,10-13; Psalmi 41,4; 30,2; 103,3; 147,3; Isaia 53,5; 57,18-19; Matei 13,15; Luca 4,18; Evrei 12,13; Iacov 5,16; 3 Ioan 2)
stăpîn (Zaharia 3,1-2; Luca 13,16; 22,31-32; Fap.Ap. 26,18; Romani 16,20; Efeseni 4,27; 6,11-16),
judecător (Ioan 5,22; Psalmi 96,1-13; 98,1-9; Fap.Ap. 17,31),
curățitorul (Maleahi 3,2-4; 1 Petru 1,6-7; Isaia 48,10; Zaharia 13,9; 1-22; 25-27),
a avut grijă de cei răătăciți (Isaia 53,6; 1 Cronici 21,17; Psalmi 23,1-4; 74,1; Ieremia 13,20; 50,17),
păstor (Geneza 49,21; Isaia 40,11; 1 Petru 5,4; Ioan 10,1-15; Evrei 13,20; “el își va paște turma ca un păstor, va lua mieii în brațe, îi va duce în sinul lui, și va călăuzi blînd oile care alăptează” (Isaia 40,11; Ieremia 31,10;

Ezechiel 34,10,24; Zaharia 9,16; Ioan 10, 28; Zaharia 13,7; Matei 26,31; Fap.Ap. 20,28; Mica 5,4; Matei 25,32).

Aleluia ! Ce mîntuitor minunat !

Profețiile au prezis și caracterul său perfect, mai perfect decît al oricui alt om. El va fi blînd și milostiv cu cei slabi și asupriți (Isaia 43,3,40,11), drept și smerit (Zaharia 9,9) și nu va fi demagog (Isaia 42,2). El ar putea deveni un savant, va avea talentul să vorbească cu cei oboșiți și împovărați de greutatea vieții (Isaia 50,4), va fi înzestrat cu spiritul divin al înțelepciunii, dreptății, puterii și iubirii (Isaia 11,2). S-a prezis că el nu va avea păcate și nu va face greșeli (Isaia 11,2), că va păstra blîndețea și echilibrul, ca un miel pe care-l duci la sacrificat, și ca o oaie mută înaintea celor ce o tund (Isaia 53,7). Se va resemna în fața nedreptății, cînd va fi lovit cu pumnii, i se va smulge barba, sau va fi ocărit și scuipat (Isaia 50,6).

Iată cum sună profețiile lui Isaia: “Domnul Dumnezeu mi-a deschis urechea, și nu m-am împotrivit, nici nu m-am tras înapoi. Mi-am dat spatele înaintea celor ce mă loveau, și obraji înaintea celor ce-mi smulgeau barba; nu mi-am ascuns fața de ocări și de scuipări. Dar Domnul Dumnezeu m-a ajutat; de aceea nu m-am rușinat, de aceea mi-am făcut fața ca o cremene, știind că nu voi fi dat de rușine” (Isaia 50,5-7). Aceste cuvinte îl caracterizează pe nimeni altul decît pe Isus, fiindcă numai la Isus, prin experiența Sa, suferințele Sale și munca Sa grea, se pot referi aceste profeții.

Cartea care conține aceste profeții ne dovedește că este o providență divină. Profețiile care au prezis domnia milenară a lui Isus, se adeveresc la fel ca și acele care preziceau apariția Lui.

3. 3 Împotrivirea evreilor trece

*“Fraților, pentru ca să nu vă socotiți singuri înțelepți,
nu vreau să nu știți taina aceasta: o parte din Israel
a căzut într-o împietrire, care va ține pînă
va intra numărul deplin al Neamurilor*

(Romani 11,25).

Versetul de mai sus ne arată că împotrivirea evreilor depinde de convertirea ultimilor membri de către Biserică. Împotrivirea evreilor se datorează pierderii milei Domnului pentru o perioadă de timp, pînă cînd din sămînța spirituală a lui Avraam, adică Isus, va crește o Biserică puternică (Efeseni 3,4-18).

Începînd cu botezul lui Isus în Iordan “Domnezeu și-a aruncat mai întîi privirile peste Neamuri, ca să aleagă din mijlocul lor un popor care să-i

poarte Numele... După aceea mă voi întoarce, și voi ridica din nou cortul lui David din prăbușirea lui, îi voi zidi dărîmăturile și-l voi înălța din nou” (Fap.Ap. 15,14-16).

Astfel este dovedit faptul că în timpul nostru cortul distrus al lui David, adică poporul israelian, este treptat și în mod consecvent reconstruit, iar procesul decăderii care a durat secole dearîndul este anulat. Nemila evreilor începe la 10 nisan al anului 33, adică în ziua cînd Isus a sosit la Ierusalim (Luca 19,42). Cu două zile mai tîrziu Isus a spus evreilor că ei sunt un popor nenorocit și orbit (Matei 23,27-39). Orbirea și împotrivirea lor începe în ziua cînd Isus sosește la Ierusalim, și ele stau la baza acelor evenimente pe care Zaharia le numește “dubla pedeapsă”. Cuvîntul ebraic “chefel” înseamnă leafa dublă. Zaharia și Ieremia, întrebuintează cuvîntul “mișne”, care înseamnă repetarea unui lucru cu caracter public. Zaharia (9,12) fixează începutul dublei pedepse pentru a doua jumătate a zilei în care Isus sosește la Ierusalim, adică la 10 nisan al anului 33. Conform cronologiei biblice “epoca evreiască” începe în anul 1813 î.e.n., anul morții patriarhului Iacov. Isus, capul spiritual al Israelului, a murit în luna aprilie a anului 33, adică 1845 de ani mai tîrziu. Dacă perioada milei Domnului pentru evrei a durat 1845 de ani, făcînd o comparație, vom afla că și perioada milei pentru păgîni a durat tot atîția ani, adică pînă în anul 1878, anul în care evreii încep din nou să se bucure de mila Domnului. În cele ce urmează sunt analizate dovezile că, în cei 100 de ani după această dată, s-au produs schimbări importante în sînul poporului israelian.

Începînd cu luna aprilie a anului 1878 se ivesc unele semne că Israelul se bucură din nou de mila Domnului. Profesorul Franț Delici începe pregătirile pentru traducerea în limba ebraică a Noului Testament. Pe plan politic, Congresul european pune bazele Conferinței de la Berlin, care în luna iunie 1878 aprobă condițiile de repatriere a evreilor în Palestina.

Este caracteristic că așa cum peste 36,5 ani după anul 33, adică în luna octombrie 69, locuitorii Ierusalimului s-au ascuns în oraș, tot peste 36,5 ani după luna aprilie 1878, adică în octombrie 1914, războiul s-a transformat în primul război mondial, în timpul căruia s-a început distrugerea creștinătății. La 1 țîșrii 1914 ia sfîrșit timpul, ia sfîrșit perioada de domnie a păgînilor “de șapte ori”, care a început în anul 607 î.e.n. și a durat 2520 de ani.

Conform profeției, anul 1878 trebuie considerat ca începutul revizuirii poziției evreilor față de Isus “piatra pe care au lepădat-o zidarii, a ajuns să fie pusă în capul unghiului (Matei 21,42-44; Isaia 8,14-15). Începînd cu anii 1878 și 1914 de desfășoară astfel de evenimente în viața religioasă a evreilor, care n-au mai avut loc din timpul apostolilor. În mod pozitiv, și chiar radical, s-a schimbat poziția evreilor față de cel mai mare evreu, fratele lor, Isus din Nazaret. Schimbarea atitudinii se datorează multor factori, între

care și traduceri în limba ebraică și idiș a Noului Testament de către Delici și Ginsburg, care au contribuit în mare măsură la înlăturarea prejudecăților. Aceste prejudecăți vor dispărea însă numai atunci când va lua sfârșit perioada marii asuprii a “zilei mîniei”, a totalei asuprii a lui Iacov. Procesele din zilele noastre duc la curățirea anticamerei și la apropierea de acest țel nobil. Ca un exemplu clasic al acestor schimbări în conștiința evreilor în perioada premergătoare anului 1914, menționăm adunarea evreilor de la hipodromul din New-York, unde un pastor creștin a vorbit despre prorociile referitoare la Israel. Această adunare a fost prima într-o serie de discursuri a acestui creștin, ținută în America și Europa, fapt nemaiîntîlnit în întreaga istorie a evreilor. Despre aceste evenimente a scris David Horoviț în cartea sa dedicată începuturilor sionismului creștin din America. În anul 1909, când sionismul politic a fost relativ slăbit, pastorul Russell a aprins aceas-tă făclie a sionismului religios. Russell n-a intenționat să ducă vreo luptă împotriva evreilor, sau să-i convertească la creștinism, ci să-i îndemne la repatrierea lor în Palestina. A luat ființă o vastă mișcare în sînul poporului evreiesc. Aceasta a fost prezisă de Iezechiel (37,1-14). Moise a prezis împăcarea simbolică dintre Iacov și Esau (Genesa 33). Trebuie subliniat faptul că adevărații creștini simpatizau întotdeauna cu evreii și au condamnat orice formă de discriminare.

Planurile divine se îndeplinesc ca prin minune, dar Dumnezeu nu vrea să-i silească pe oameni să îndeplinească voia Lui, ci așteaptă pînă ce omul o face în mod voluntar. Asta se întîmplă și cu schimbarea conștiinței poporului evreiesc. Dumnezeu așteaptă ca să se găsească la acest popor destui oameni care să ocupe o poziție pozitivă față de fenomenul mesianismului. Un pionier și conducător spiritual al mișcării mesianice contemporane a fost Iosif Rabinovici. Activitatea sa religioasă e descrisă într-o broșură a pastorului J. Fauerhold în anul 1914, intitulată “Iosif Rabinovici”.

În anul 1880 Iosif Rabinovici, un jurist și comerciant de la Chișinău, își începe activitatea publică și declară că Isus este mult așteptatul Mesia.

Un alt evreu, Iacob Șaineman, un comerciant din Polonia, într-un amplu studiu, l-a recunoscut pe Isus ca Mesia. Pe baza acuzațiilor false ale coreligionarilor săi a fost deportat în Siberia, unde a continuat timp de 13 ani în mod conspirativ să propage între evrei vederile sale. Independent de acești doi pionieri, rabinul Isac Lichtenstein (mort în 1900) l-a recunoscut pe Isus ca Mesia. Pentru a întemeia Biserica națională evreiască pe baza Noului Testament, profesorul Franț Delici a elaborat 13 teze pentru această mișcare, bazîndu-se pe “Iag Icarim”, cele 13 articole ale “confesiunii iudaice” de Moșe ben Maimon, numit Maimonides.

Mișcarea lansată de acești onorabili evrei s-a răspîndit în scurt timp în întreaga Rusie și în alte țări.

Înaintea primului război mondial numărul membrilor mișcării creștine între evrei a atins cîteva zeci de mii de persoane. Au apărut numeroase congregații. Mulți evrei, adepții acestei mișcări, au emigrat atunci în țările apusene, salvîndu-se totodată de grozăviile revoluției și războiului civil.

Înaintea celui de al doilea război mondial multe mii de evrei au aderat la mișcarea creștină. Astăzi există, mai ales în țările apusene, multe curente între evrei, care îl recunosc pe Isus ca Mesia. Așanumiții “evrei mesianici”, nu aparțin nici unei Biserici creștine și numără numai în Statele Unite 35000 de membri. Acolo există multe comunități ale acestei mișcări, care s-a răspîndit și în alte țări, ca Franța, Canada, Australia, America de Sud și chiar în Israel. În statul Israel această mișcare este interzisă. Cu timpul, tot mai mulți evrei îl recunosc pe Isus ca Mesia. Între aceștia se află rabinul din Bulgaria Daniel Salomon Țion. În ce privește activitatea misionarilor în Israel, ea întîmpină greutăți. Conducătorii iudaismului sunt neliniștiți de numărul tot mai mare al evreilor tineri care trec la creștinism. Evreii văd în încercările misionarilor un mare pericol pentru tineret și pentru coeziunea familiei evreiești, care s-a format sub puternica influență a iudaismului, și nu e de loc de mirare, că apărarea este atît de puternică. Luînd în considerare faptul că evreii au fost multe secole de-a rîndul discriminați și asupriți, nu trebuie să ne mirăm că ei văd în creștinism un pericol potențial pentru unitatea poporului.

Se presupune că numai 20% din populația Israelului este religioasă, ceilalți sunt indiferenți față de religie, sau ateii. În Israel majoritatea populației nu înțelege prin libertatea religioasă și libertatea evreilor de convertire la creștinism. Este interzis ca tinerii evrei sub vîrsta de 18 ani să fie educați ca creștini. Asupra evreilor de religie creștină, vreo 300-400 de persoane, și asupra iudeocreștinilor, vreo 4000 de persoane (conform aprecierilor lui M. Pülz), se exercită presiuni la locul de muncă, în școală și în alte locuri. Lucrul cel mai însemnat însă este faptul că în Israel, Biblia, inclusiv Noul Testament, este studiată și citită ca o operă de artă a literaturii antice clasice, ca un monument al istoriei populare antice, și e apreciată drept cea mai mare comoară. Aproape în fiecare casă din Israel se află Noul Testament. Majoritatea evreilor contemporani nu văd cu ochi buni “clericalismul rabinic”, ale cărui reguli stricte nu corespund condițiilor de viață din veacul al douăzecelea! De aici și schimbarea atitudinii evreilor israelieni față de Evanghelie. O parte importantă a tineretului israelian citește și studiază în colectiv Noul Testament. Savanții evrei sunt de părere că Noul Testament este unul din cele mai prețioase documente din lume.

Iudaismul biblic se bazează pe regulile din Tora și în decursul mileniilor a asigurat evreilor contactul cu Dumnezeu, condițiile pentru venerarea lui Iahve, speranța comunității cu Dumnezeu, ca și o viață fără păcat și nenorociri.

Iudaismul contemporan al rabinilor, care se bazează mai ales pe comentariile medievale ale filosofilor evrei, nu mai poate asigura condițiile pentru o viață după principiile lui Dumnezeu. Iudaismul nu mai asigură în ziua de azi unitatea poporului evreu. Tineretul modern pe care școlile l-au instruit în așa fel, că pune sub îndoielă chiar și principiile de bază ale iudaismului, dorește ca iudaismul să fie fundamentul viitorului lor și al întregului popor (Psalmi 122,6), să asigure pacea în țară și în lumea întreagă (Isaia 2,2-3); Psalmi 37,11). Iudaismul nu mai poate fi garanția realizării acestor speranțe, ceea ce nu este deloc de mirare, fiindcă problemele complexe cu care este confruntat Israelul și lumea întreagă depășesc posibilitățile omului decadent de astăzi.

Speranța Israelului și a lumii întregi se va bizui în timpul corespunzător pe sionismul biblic, care ne învață că Mesia va aduce pacea în această lume (Isaia 9,5-6). Aceasta se va întâmpla prin poporul evreiesc, cu care Dumnezeu va încheia noua alianță după perioada mării asupriri (Daniel 12,1; Ieremia 31,29-34). Noua alianță este valabilă și pentru celelalte popoare ale lumii, care îl vor căuta pe Dumnezeu (Isaia 60,1-3; Zaharia 8,20-23; Psalmi 67). Omenirea va putea rezolva problemele sale cu ajutorul legilor Torei și ale profețiilor Domnului, referitoare la Sion.

Pentru a înțelege mai bine greutățile legate de dezvoltarea mișcării mesianice, ne vom referi la articolul lui Moșe Pilț, un conducător activ al mișcării mesianice, în care el descrie greutățile întâmpinate de acești curajoși evrei. Ei întreprind foarte mult pentru a apropia poporul evreu de figura mesianică a lui Isus, dar n-au reușit încă pînă în prezent ca Isus să fie în general recunoscut de evrei ca mult așteptatul Mesia. Astfel de acțiuni obțin binecuvîntarea Domnului, și Dumnezeu îi pregătește pe evrei să-l recunoască pe “cel pe care l-au străpuns” (Zaharia 12,10).

În zilele noastre majoritatea evreilor îl apreciază pozitiv pe Isus, numindu-l - cel mai mare proroc al Israelului, omul sfînt și cel mai minunat reformator. Ștefan Vise, de exemplu, unul din cei mai renumiți rabini americani și conducător al evreilor, îi sfătuiește pe evrei să-și procure Evanghelia și s-o studieze.

Alți evrei, ca profesorul universității ebraice din Ierusalim, Iosif Klausner, unul din cei mai renumiți savanți contemporani evrei, au scris biografii nepreconcepute ale lui Hristos, cu toate că nu l-au recunoscut ca Mesia.

Martin Buber, renumitul filosof evreu, decedat recent, s-a exprimat despre Isus în felul următor: “Aproape de 50 de ani studiez intensiv Noul Testament și vă asigur că sunt obiectiv. Încă din timpul tinereții mele îl consider pe Isus ca frate... Ajung tot mai mult la convingerea că Isus are dreptul să ocupe locul principal în istoria religioasă a Israelului”.

Rabinul congregației evreiești de la Tapio-Szale din Ungaria, Isac Lichtenstein se exprimă astfel despre Noul Testament: “Eu credeam că Noul Testament este ceva stricat, că este un izvor de obrăznicii și egoism, un izvor al urii și ațtării la ură, dar, cînd l-am deschis, mi-am dat seama că am fost puternic influențat de această operă. Sufletul meu s-a umplut de o lumină cerească. Așteptam să găsesc spini și am găsit trandafiri. În loc de pietre am descoperit perle, iubire în loc de ură, iertare în loc de intoleranță, umilință în loc de orgoliu, împăcare în loc de dușmănie, viață în loc de moarte. Am găsit eliberarea, renașterea, comori cerești...”

Creștinii sunt interesați ca evanghelizarea evreilor să progreseze. Toți sunt de părere că singurul nume prin care pot fi salvați oamenii, inclusiv evreii, este Isus (Fap.Ap. 4,11-12; 1 Ioan 5,11-12). În anul 1823 misiunea Bisericii Anglicane își începe activitatea în Israel, unde există deasemenea misiuni luterane, baptiste, presbiteriene și romano-catolice. În Israel mai activează diferite centre care nu sunt sprijinite de Biserică, ci sunt conduse de membrii diferitelor asociații creștine. Despre pionierii iudeo-creștini putem afla în relatările lui Moșe Pilț. O largă activitate desfășoară Centrul Biblic de la Ierusalim condus de Șlomo Hițac. În Israel există vreo duzină de centre de cărți religioase, ca cele din Tiberias, Haifa, Nazaret, Tel-Aviv, Ierusalim și Berșeba, centre care răspîndesc Noul Testament în toate limbile. În timpul sărbătorilor Sucot din anul 1980 reprezentanții a 23 de țări au înființat la Ierusalim o Societate Internațională Creștină, menită să ajute Israelul. Această societate n-are intenția de a-i converti pe evrei la creștinism, și activitatea ei a fost aprobată de autoritățile israeliene. La dezvelirea plăcii comemorative a clădirii societății a luat parte și primarul Ierusalimului Tedi Kolec, care în cuvîntarea sa a spus între altele: “este o zi mare pentru Ierusalim... fiindcă ambasada voastră nu reprezintă pe vreun guvern, ci pe oameni”. În anul 1963 pe Muntele Măslinilor a fost deschis sediul organizației pentru Orientul Apropiat, sub conducerea unui olandez, Jean Willen van der Hoeven. Au mai fost înființate multe mișcări religioase și obștești cu scopul ajutorării Israelului.

Ca un exemplu care merită să fie urmat, trebuie menționată activitatea dusă pe moșia lor de către Herman Bezner și Iozef Schmidt. Activitatea lor a stîrnit un viu interes, îndeosebi după războiul de la Iom Kipur (1973). Conform părerii fostului Prim Ministru israelian, Golda Meir, acest război a fost cel mai greu război pentru Israel și a produs un puternic șoc în rîndurile

tineretului. Israelienii au ajuns la concluzia că și inamicul are șanse să câștige războiul, care a avut drept consecință pierderea încrederii în sine, ceea ce la rândul său se datorește păcatelor ca: încrederea exagerată în sine, materialismul, acumularea de avere etc. Activitatea lui Herman Bezner în Emeç Hașalom a fost primită cu recunoștință de cercurile, largi israeliene. Aceste conferințe de la moșia lui Bezner sunt frecventate de mulți elevi, împreună cu învățătorii lor, precum și de soldați, în frunte cu comandantii lor. Ziarele publică relatări despre activitățile din Valea Păcii și studiourile de radio transmit știri despre evenimentele ce se petrec în Valea Păcii. Toate aceste fapte ne îndreptățesc să privim viitorul cu optimism și ne îndeamnă să activăm pentru Israel în condiții relativ mai bune.

Adevărata slugă este acel înger care, conform legii alianței (hăgăr), arată evreului chinuit, Israel izvorul de apă - adevărul despre Mesia (Geneza 21,17-19). *“Căci, la Tine este izvorul vieții”* (Psalmi 36,9). *“Căci, iată că numai spre piatra aceasta pe care am pus-o înaintea lui Iosua, sunt îndreptați șapte ochi... El va pune piatra cea mai însemnată în vârful Templului, însoțit de strigătele de: îndurare, îndurare cu ea”* (Zaharia 3,9; 4,7).

Este laudabil faptul că unii evrei îl acceptă pe Isus ca Mesia, că se consacră Domnului, devenind adepții lui Hristos și purtători ai crucii lui, dar nu trebuie să ne înșelăm că în această perioadă, relativ pașnică pentru poporul evreiesc, mulți evrei se vor converti. Această convertire poate avea loc numai în anumite condiții, ceea ce însă nu scutește pe nimeni de datoria să anunțe evreilor vestea bună (Isaia 40,1-28). Noi trebuie să-i încurajăm să fie fideli lui Moise și în același timp să creadă și în legământul cu Noua Alianță. Trebuie să-i asigurăm că în curînd locul simbolicului Moise va fi luat de cel despre care el a prorocit: *“Domnul, Dumnezeuul tău, își va ridica din mijlocul tău, dintre frații tăi, un proroc ca mine; să ascultați de el!”* (Deuteronom 18,15). Evreii nu pot să se elibereze de sub influența vechii alianțe altfel, decît prin intermediul lui Isus, intrînd sub tutela noii alianțe. Mesia, luînd locul lui Moise, s-a împovărat cu toate păcatele naționale, încălcările și pedepsele Israelului. Numai el, fiul fără cusur al lui Dumnezeu, executantul voinței lui Iahve, va fi în măsură să realizeze planul Domnului, al alianței încheiată cu Avram:

“Voi face din tine un neam mare, și te voi binecuvînta... Voi binecuvînta pe cei ce te vor binecuvînta, și voi blestema pe cei ce te vor blestema; și toate familiile pămîntului vor fi binecuvîntate în tine”

(Geneza 12,2-3).

3. 4 Este oare nevoie ca un evreu să devină creștin, pentru a primi mila Domnului ?

În ce privește întrebuintarea cuvîntului “creștin”, în sensul clasic, așa cum îl înțeleg bisericile catolice și protestante, trebuie să răspundem la întrebarea de mai sus cu un categoric “**nu**”. Viitorul evreilor, așa cum a fost conceput în Biblie, este cu totul altul.

Nu trebuie uitat faptul că primii creștini din Antiohia au fost cu toții evrei. Nu trebuie să uităm nici faptul că “vocația înaltă” a israeliților spirituali, a “sfinților”, este deschisă pentru toți, fără deosebire de origine, limbă și popor, adică pentru evrei și neevrei.

Există o mare diferență între creștinii din timpul apostolilor și nominalismul care de multe veacuri se numește “creștinătate” și se identifică cu ea. Nu există nici un motiv care să nu-i permită unui evreu evlavios să trăiască în concordanță cu sine însuși și, respectînd în deplin religia evreiască, să primească invitația evanghelică să devină un israelit spiritual. Israelii spirituali sunt evrei sfinți veritabili, care recunosc toate promisiunile pe care Dumnezeu le-a făcut lui Avraam și urmașilor săi, recunosc dreptul alianței, încheiate pe Muntele Sinai cu poporul ales de Dumnezeu, și totodată recunosc nu numai tipurile acțiunilor cerești, ci și antitipurile, adică realitățile spirituale, care îi depășesc.

Denumirea - legată de termenul “creștin” - este cauza că atît denumirea cît și sistemul doctrinelor au fost folosite în mod dușmănos în relațiile cu evreii, precum și cu ceilalți oameni care activau în interiorul și exteriorul diferitelor secte așa-numite creștine.

Deosebirea în mentalitatea evreilor

Primul obstacol este monoteismul. Evreul citește în Biblie:

“Eu sunt Domnul Dumnezeuul tău, care te-a scos din țara Egiptului, din casa robiei. Să nu ai alți dumnezei afară de Mine”

(Exod 20,2-3).

Nu trebuie deci să ne mirăm că evreii, respectînd primul și cel mai însemnat verset al decalogului, vor respinge doctrina Sfintei Treimi. Evreii cred că este absurd ca într-un singur Dumnezeu să se afle trei dumnezei, și atunci cînd ei se convertesc la creștinism li se cere să accepte această afirmație, bunul simț și morala lor se împotrivesc.

Orice idee că există mai mult decît un singur Dumnezeu este respinsă de evrei... Este oare atunci de mirare că evreii resping astfel de afirmații iraționale și nescripturale despre dumnezeul Iahve? Este o onoare pentru evrei că resping o astfel de lipsă de rațiune, și că respectă timp de veacuri legile Sfintei Scripturi. Să-i siliți pe evrei să accepte astfel de denaturări ale adevărului ar fi o violare a rațiunii și conștiinței lor.

Evreii nu trebuie să fie botezați

Astfel de doctrine au pricinuit mult rău creștinilor, și au avut ca urmare un haos de idei și au dus foarte des la agnosticism. Evreii nu trebuie să fie încurajați să facă astfel de greșeli, care contravin atât Vechiului cât și Noului Testament, iar creștinii trebuie să revină la tradițiile simple ale lui Hristos, ale apostolilor și prorocilor. Apostolii afirmă că păgînii au mulți domni și mulți zei căci *“pentru noi nu este decît un singur Dumnezeu: Tatăl, de la care vin toate lucrurile și pentru care trăim și noi, și un singur Domn: Isus Hristos, prin care sunt toate lucrurile și prin El și prin noi”* (1 Corinteni 8,5,6). *“La început a fost cuvîntul... plin de har și adevăr”* (Ioan 1,1;1:14).

Atît de frumoasă și simplă este această teorie în lumina mîntuirii, în relația între tatăl și creatorul tuturor lucrurilor, care n-are un început (*“din veci în veci ai fost Dumnezeu”*), cu gloriosul Său Fiu, care a fost prima ființă, prin care Dumnezeu a exercitat puterea Sa, și mulțumită puterii Sale a creat îngeri și oameni. Aceste texte nu sunt scoase din context, și nu contrazic Vechiul și Noul Testament. Dimpotrivă, aceste texte conțin chintesența tuturor învățăturilor. Isus declară că n-a venit ca să-și impună voința, ci voința Tatălui: *“Tatăl este mai puternic decît Mine”* a spus Isus. Hristos a declarat că formează o unitate cu Domnul, dar n-a fost de părere că sunt una și aceeași persoană. El a mai spus că a venit numai să îndeplinească voia Domnului. Isus a explicat aceasta prin rugăciuni și discipolilor săi, ca să formeze o unitate, așa cum *“eu și Tatăl formăm o unitate”*, nu ca o singură persoană, ca o unitate a inimii (Ioan 10,30; 17,11).

Legămintele pămîntești și cerești

Desigur, că nu trebuie să-i atragem pe evrei în întuneric și inconsecvență, de unde ne luptăm să ieșim noi singuri, și-i ajutăm pe alții să iasă. Dacă ne-am strădui să-i convertim pe evrei, trebuie să ne punem întrebarea la ce au dus astfel de eforturi timp de 17 secole, adică, începînd astfel de acțiuni eronate în timpul organizării denominației creștine. Nu și-a atins oare ținta la evrei acea învățătură curată a lui Isus și apostolilor, care a fost pe urmă uitată de religiile creștine, ortodoxe ?

Isus trebuie să fie onorat ca un mare evreu

Mulți rabini au încercat să formeze o concepție evreiască a lui Isus. Acești autori l-au calificat în mod pozitiv: că a fost un mare învățător, că a proclamat adevăruri importante care păreau atunci de necrezut. Pe urmă ei au descris opoziția stîrnită de activitatea lui Isus, precum și împrejurările morții Sale. De ce ar trebui să ne așteptăm la ceva mai mult ? De ce ar trebui să ne străduim ca ei să creadă în nonsensul care se află în contradicție cu cuvintele proprii ale lui Isus ? Absurdul și minciuna au un efect dezgustător, și duc la respingerea totală a lui Isus din Nazaret de către evrei, și,

dimpotrivă, interpretarea adevărată a învățăturilor propagată de Isus și Apostoli, nu va însemna o jignire pentru evrei, nici pentru germani, italieni sau englezi. Să presupunem că vom explica evreilor următoarele: Sfînta Scriptură declară că poporul vostru va fi unealta Domnului, prin care toate popoarele vor încheia legămîntul cu Dumnezeu. Veți fi de acord că Moise n-a fost acest conducător, care să ducă la îndeplinirea acestei misiuni, fiindcă a murit, fără să atingă acest scop. Dar Moise a prezis sosirea unui mai mare proroc, învățător, legiuitor și mediator al marelui legămînt. Acest mare legămînt a fost numit de prorocii voștri *“legămîntul cel nou, pe care Dumnezeu îl va încheia cu voi, după zilele acelea, zice Domnul”* (Ieremia 31,33). Legile acestui nou legămînt se vor păstra nu pe tablele de piatră, ci în inimile voastre. Nu reiese oare de aici că antitipul lui Moise, acel proroc mai mare, va fi foarte puternic ? Aruncați o privire asupra regelui și prorocului vostru David și regelui înțelept Solomon. Aduceți-vă aminte de prorocia că Mesia se va trage din seminția lui David, dar va fi mai puternic decît David și Solomon. Ar trebui să atragem atenția evreilor că Melhisedec a fost în același timp și preot și rege, și că Dumnezeu a spus despre el: *“Domnul a jurat, și nu-i va părea rău, tu ești preot în veac în felul lui Melhisedec”*.

Evreii îl vor identifica pe Mesia ca antitipul unui mai mare proroc, preot și rege, și vor recunoaște că orice figură proeminentă a istoriei evreiești a fost un potențial Mesia. Dacă atragem atenția evreilor asupra prorociilor lui Daniel (12,1), ei vor identifica toate prorociile cu acest Mesia. Evreii vor înțelege că el va fi puternic, iar noi trebuie să atragem atenția evreilor asupra prorociilor lui Daniel (7,13,14), că Mesia va menține împărăția la sfîrșitul vremurilor neamurilor.

Evreii sunt receptivi la o astfel de rațiune, și dacă n-ar exista acele greșeli ale așa-numitei creștinătăți, ar fi ușor să-i convingi pe evrei că Isus, care n-a murit din întîmplare, ci conform planului Domnului, și că moartea Sa a fost plănuită dinainte ca o condiție a iertării păcatului lui Adam și izbăvirii omenirii de condamnarea la moarte. Nu-i greu ca un evreu să se convingă că această jertfă este un antitip la sărbătoarea de Iom Chipur, și că fără moartea lui Mesia pentru păcatele tuturor oamenilor, el n-ar fi putut binecuvînta pe oamenii păcătoși.

Evreii sunt deosebit de sensibili în ceea ce privește dreptatea și sunt înclinați să recunoască: 1) că Dumnezeu, după ce a anunțat pedeapsa la moarte a unui păcătos, n-a putut s-o anuleze, 2) că legea *“ochi pentru ochi, dinte pentru dinte”*, are și o altă implicație, și anume, ca pentru mîntuirea păcătosului să se aplice principiul viață pentru viață, și că viața unui sfînt a trebuit să fie jertfită pentru răscumpărarea păcatelor lui Adam și a urmașilor săi, care au pierdut dreptul la viața veșnică din cauza lui Adam.

Despre ce este vorba în Sfinta Scriptură ?

Poporul ales de Dumnezeu se află de peste 3.500 de ani sub protecția lui Dumnezeu. De aceea evreii sunt ținuti în izolare de celelalte popoare, dar ei sunt și o minune vie ce dovedește verosimilitatea legământului din Sfinta Scriptură. Această realitate ne obligă să tratăm Scriptura sub aspectul viitorului evreilor. Scriptura care ne mărturisește despre solidaritatea lor ca popor, ne informează că acest popor va deveni o națiune către sfârșitul erei evanghelice, când va sosi timpul și Dumnezeu își va aduce aminte de Sion. Apostolul Pavel afirmă cu fermitate că mila Domnului cu Israel se va întoarce numai atunci când Israel va ieși din *“impietrire, care va ține pînă va intra numărul deplin al neamurilor”* (Romani 11,25).

Atunci evreii se vor bucura de mila Domnului prin intermediul unui mic număr de sfinți, care în această eră se identifică cu Mesia ca mireasa Sa și moștenitorul Său. Este așadar clar că Dumnezeu n-a permis ca evreii să fie asimilați de sistemele creștine. Dimpotrivă, izolarea lor de masele creștine a fost spre binele evreilor, ca să se pregătească mai bine pentru binecuvîntarea pămîntească (Romani 11,25-32).

Binecuvîntările pentru o nouă dispensare vor fi binecuvîntări pămîntești. Evreii știu că toate promisiunile Domnului din Sfinta Scriptură se referă la binecuvîntările pămîntești și nu cerești sau spirituale. Evreii sunt chiar gata să admită această nouă stare de lucruri și sunt mai binevoitori decît creștinii sau păgînii. Înafară de aceasta, conform Scripturii, toți domnitorii se vor trage din seminția evreiască. Avraam, Isac, Iacov și toți prorocii vor reînvia, pentru a deveni domnitorii lumii în împărăția spirituală a lui Mesia. Este de la sine înțeles că mentalitatea evreilor este dispusă să fie de acord cu regulile și pretențiile noilor domnitori (Psalmi 45,16). Conform unei vechi profeții, că în epoca lui Mesia, la începutul intervenției Sale în afacerile umane, în favoarea celor drepti și împotriva celor răi, și când se va desfășura puterea și splendoarea Sa, va sosi vremea de necaz pentru Iacov, vremea marii asuprii a evreilor (Jeremia 30,7). Atunci Dumnezeu va dovedi puterea Sa, ca în vremurile vechi, mîntuindu-i pe evrei printr-o minune. Atunci evreii vor recunoaște această mîntuire. Prorocul prezice că evreii își vor întoarce privirile spre Acel pe care l-au străpuns (Zaharia 12,10), și *“poporul Tău va fi mîntuit, și anume oricine va fi găsit scris în carte”* (Daniel 12,1).

În timpul perioadei milei lui Mesia, a *“marelui voievod Mihail, ocrotitorul copiilor poporului Tău”* (Daniel 12,1), evreii trebuie să recunoască că a sosit timpul și condițiile atît de mult așteptate de ei, când vor fi binecuvîntați. Atunci va sosi timpul lor de doliu și jale, când vor recunoaște greșeala că l-au respins pe Isus. Atunci Domnul *“va turna peste ei un duh de îndurare și de rugăciune”* (Zaharia 12,10) și doliul lor va deveni începutul binecuvîntării lor. Această prorocie dovedește o dată în

plus că Domnul n-a avut deloc intenția ca evreii să devină creștini, sau să se ralieze la unul din sistemele creștine contemporane, care interpretează greșit marile și minunatele adevăruri, propagate de Isus și apostoli.

Dar să-i lăsăm pe evrei pe seama Dumnezeului lor și viitorului, pentru ca ei să poată primi la timpul potrivit binecuvîntarea promisă de El. Grosul creștinătății să trăiască și mai departe în orbire, dar acei din poporul lui Dumnezeu care s-au consacrat lui Isus Hristos să pășească pe drumul înălțării spirituale. Ca reprezentanți ai Israelului spiritual, ei trebuie să năzuiască să devină moștenitorii spirituali ai lui Mesia. Ei nici nu trebuie să-i invidieze pe evrei, pentru că se află în avangarda perioadei pămîntene a împărăției lui Mesia. Prin evrei toate semințiile pămîntului vor primi binecuvîntarea”.⁹

5. 6 Noul legământ

“Iată, vin zile, zice Domnul, cînd voi face cu casa lui Israel și cu casa lui Iuda un legământ nou. Nu ca legământul pe care l-am încheiat cu părinții lor... pe care l-au călcat, măcar că aveam drepturi de soț asupra lor, zice Domnul”

(Jeremia 31,31-32)

În planul lui Dumnezeu legământul joacă un rol important. Trebuie să precizăm că nimeni nu poate obține legătura cu Domnul, și să treacă examenul, fără a încheia legământul cu El, și nimeni nu poate fi salvat fără a-l încheia. Învățătura despre legământul cu Domnul este una din cele mai complicate (2 Petru 3,16). Etimologia cuvîntului “legământ” ne va ajuta să înțelegem însemnătatea lui religioasă. Cuvîntul legământ (berit - în ebraică, diatheke, dia-tithemai - în limba greacă, înseamnă a administra) înseamnă un tratat de reciprocitate. Acest cuvînt este întrebuițat în mod obișnuit la un tratat încheiat între doi parteneri, cînd unul din ei este mai puternic. În baza unui astfel de tratat se află o promisiune sau un dar.

Însemnătatea biblică a legământului trebuie privită sub trei aspecte:

1. Sub aspectul promisiunilor unui partener sau ambilor parteneri;
2. La aceste promisiuni pot fi adăugate, de una din părți, instrucțiuni, instituții, povățuiri etc.;
3. Mai trebuie luat în seamă un aspect, și anume factorul forței, adică servitorii, care reprezintă pe mama simbolică unde se maturizează copiii legământului corespunzător. Ca un exemplu poate sluji legământului Domnului cu Avraam. I-a plăcut Domnului să se slujească de

⁹ (Din Overland Monthly - XI-XII 1910).

Avraam, soția sa Sara (prințesa) și de servitoare ei, Agar (fuga) și Chetura (aghiazmă) pentru ilustrarea a trei mari legăminte. Aceste legăminte au fost un fel de revalorizare a legământului de bază, pe care Dumnezeu l-a încheiat cu ei. Acest legământ este o sintetizare a planului Domnului (Geneza 12,2-3). Legământul de la Muntele Sinai, legea și Israelul au fost izgonite (Galateni 4,29-30; Romani cap.9-11), așa cum au fost izgoniți Agar și fiul ei Ismael de Sara până la sfârșitul vieții ei. Sara simbolizează faza superioară a legământului, confirmată prin jurământul Domnului. Prin acest jurământ s-a dezvoltat clasa lui Hristos (Geneza 22,16-18; Deuteronom 18,15), a Unsului, începând cu sosirea Sa la Iordan (Matei 3,13,17; Fap.Ap. 10,38; 3,21; Romani 11,7-9; Galateni cap.3, 4) până la prima reînviere, când clasa lui Hristos a fost completată și binecuvântată (Fap.Ap. 15,14,16; Romani 11,25-26). Când Isaac (Isus), după prima înviere (Apocalipsa 20,6) se va însura cu simbolica Rebeca (Biserica) și o va duce în cortul simbolicei Sara, ceea ce va însemna că legământul încheiat de Biserică nu mai e valabil (Geneza 24,60,67). Noul legământ este reprezentat prin a doua soție a lui Avraam, Chetura. Prorocul Isaia (60) prin simbolul Sionului (Isaia 60,14; Apocalipsa 21) descrie guvernele lui Mesia din lume. Supușii împărăției sunt copiii lui Ismail (Isaia 60,7) și copiii lui Avraam cu Chetura (Geneza 25,1-6,13,19). Există alianțe bilaterale sau reciproce sau unilaterale. Într-o alianță unilaterală, una din părți se obligă să respecte anumite clauze ale tratatului, ca de exemplu, legământul cu Noe (Geneza 9,8-17) și cu Avraam (Geneza 12,2-3). Prin acest legământ Dumnezeu s-a obligat să înmulțească două feluri de seminții ale lui Avraam: ca stelele - de natură spirituală, și ca "nisipul pe malul mării" (Geneza 22,16-18) - de natură pămînteană. Legământul legii și noua alianță sunt alianțe bilaterale, încheiate de doi parteneri între care nu există o încredere reciprocă. Legământul legii a fost încheiat pe Muntele Sinai între Dumnezeu și Israel, prin intermediul lui Moise. Noul legământ va fi încheiat între Dumnezeu și statele Israel și Iuda prin intermediul lui Hristos (Deuteronom 18,18-19).

În legământul legii, Dumnezeu s-a obligat să ofere Israelului viața veșnică și binecuvântările corespunzătoare. Israelul s-a obligat din partea sa, să respecte legile, obligațiile, instituțiile etc. (Exod 24,3,7; 34,27-28; Galateni 3,12,10; Deuteronom 4,13; Ioan 1,17; Evrei 9,1-10; 10,1-4).

O altă alianță bilaterală a fost încheiată în timpul drumetiei de 40 de ani prin pustie, începând cu introducerea sărbătoririi pesahului (Paștele) în Egipt și până la atingerea maturității Israelului înaintea intrării în Canaan (Exod 12,14-50; 16,22-30; capitolele 20-23).

Dumnezeu a dat Israelului institutul preoțimii, jertfelor etc. Prin legământul legii, Israelul a obținut cele mai bune condiții, ca să evite degradarea în care se afla specia umană sau să stopeze această degradare.

Isus a căutat astfel de roade la acel popor (Matei 21,43), pentru a-i recruta la seminția spirituală a lui Avraam pe unii israelieni veritabili, în inimile cărora "nu se afla trădarea" (Ioan 1,47). Noul legământ va fi un legământ veșnic (Ieremia 32,40). Cu toate că legământul a fost promis cu multe secole în urmă, el n-a putut fi realizat până în prezent, din câteva motive. Dumnezeu nu poate lua contactul direct cu criminalii, condamnați de El însuși la moarte, fără a primi prin intermediul mijlocitorului răscumpărarea-satisfacția (Matei 20,28). Dacă, după primirea răscumpărării, Dumnezeu ar fi eliberat omenirea de influența blestemului, punându-l la încercare pe fiecare om în parte, rezultatul ar fi negativ. "*În locuința morților nu mai este nici lucrare, nici chibzuială, nici știință, nici înțelepciune*" (Ecleziastul 9,10). Omenirea reînviată cu astfel de trăsături imperfecte n-ar fi în stare să respecte legea Domnului și să trăiască în conformitate cu ea. În acest caz, dreptatea dumnezeiască ar fi nevoită să-i condamne pe cei ce încalcă legea, a doua oară la moarte, de unde nu mai există izbăvire. Pentru a preveni o astfel de situație, Dumnezeu a prevăzut în planul său perioada de 1000 de ani, când va intra în contact cu omenirea, cu ajutorul mijlocitorului. Dumnezeu a ales ca mijlocitor pentru acest scop Biserica lui Isus, pentru a aduce omenirea la perfecțiune.

Legământul vechi n-a durat timp îndelungat, fiindcă și Moise, mijlocitorul acestui legământ, s-a aflat sub influența blestemului, ca și ceilalți israelieni. Este cu neputință ca sîngele animalelor să șteargă păcatele, și numai jertfirea trupului lui Isus Hristos a șters păcatele o dată pentru totdeauna (Evrei 10,1-14). Viața lui Isus, împreună cu viața Bisericii, jertfită Domnului, este acea răscumpărare pe care Dumnezeu o primește pentru păcatul lui Adam și păcatele urmașilor lui. Tot ce se referă la Israel, are un caracter figurat, inclusiv și legământul "și într-adevăr, Moise, după ce a rostit înaintea întregului norod toate poruncile Legii, a luat sînge de vițel și de țap, cu apă, lînă stacojie și isop, a stropit cartea și tot norodul, și a zis: Acesta este sîngele legământului, care a poruncit Dumnezeu să fie făcut cu voi" (Evrei 9,19-20). Acest procedeu al ratificării legământului a fost executat de Moise, tipul mijlocitorului și mai mare al noului legământ (Deuteronom 18,15-19; Evrei 9,1-24). Mijlocitorul este reprezentantul ambelor părți care n-au încredere reciprocă, adică el reprezintă în același timp pe Dumnezeu și omenirea, în timp ce funcția de preot slujește pentru stabilirea legăturii în relațiile reciproce între două părți vrăjmașe. Stropirea simbolică cu sînge înseamnă că viața animalului a fost jertfită în folosul uneia din părți. Stropirea cărții va avea loc atunci când Hristos se va jertfi pentru păcatele lui Adam și ale urmașilor săi. Prin acel act Dumnezeu a distrus blestemul morții, deschizînd drumul pentru încheierea noului legământ. Stropirea cortului înseamnă, că Hristos s-a jertfit pentru cei ce se aflau înăuntru cortului, adică leviții și căpeteniile. Faptul

reînvierii ne va dovedi că stropirea este eficientă și se va produce, datorită “celor care au fost lăudați” (Evrei 11,39), iar atunci vor reînvia și pe David (Ieremia 30,9; Daniel 12,13) pentru a sluji omenirii ca domnitori și judecători, ca reprezentanți pămînteni ai Împărăției Cerești (Psalmi 45,17; Isaia 32,1; 49,23).

În ultimul an al domniei răului (Ezechiel 38,1), în ultima fază a asupririi lui Iacov (Ieremia 30,7) și întimpul invaziei lui Gog și Magog (Ezechiel 38,1-23; 39,1-29) Israelul se va afla într-o stare critică.

Israelienii care vor trăi în acele timpuri vor crede și mai departe în promisiunile Domnului în privința noului legământ, și vor aștepta sosirea lui Mesia, vor fi primii care vor înțelege situația nouă, și se vor alătura căpeteniilor reînviată (Zaharia 12,7-14). Din ei se va forma elita poporului israelian, cu care Dumnezeu va încheia pe urmă noul legământ (Ezechiel 37,26; 16,60-62). În ultima fază a anarhiei, în ziua mării asupririi (Matei 24,21-22; Psalmi 46; 107,23-32), oamenii își vor da seama de binecuvîntările din legământul nou și vor dori și ei să fie binecuvîntați. “Veniți, haideți să ne suim la muntele Domnului, la casa Dumnezeului lui Iacov, ca să ne învețe căile Lui, și să umblăm pe cărările Lui! Căci din Sion va ieși legea, și din Ierusalim Cuvîntul Domnului” (Mica 4,1-4; Zaharia 14,16-17; Psalmi 97,1-12).

Mijlocitorul va răspunde la rugăciunile omenirii prin stropirea poporului, și va garanta în numele Domnului, că a fost anulată condamnarea lumii la moarte, că păcatele au fost iertate, și că fiecare om va avea puțința să trăiască veșnic. Reînvierea morților va marca începutul procesului perfecționării fizice, morale, spirituale și religioase (Fap.Ap. 17,31; 1 Corinteni 15, 21-23).

Acest dar liber (1 Timotei 2,4-6), prin hotărîrea de neprihănire care dă viața (Romani 5,12,18), va oferi tuturor o șansă egală, să trăiască veșnic într-o natură umană perfectă (Ieremia 31,22-40; Ezechiel 36,24-38; 37), și să devină seminția pămînteană a lui Avraam, ca “nisipul de pe malul mării” (Romani 4, 17-18; Isaia 49,6-22). În noul legământ vor juca un rol mare faptele bune (Apocalipsa 20,12; Ieremia 31,29-30; Ezechiel 18,5,9, 11). Toți care se vor purta conform legii vor fi binecuvîntați, iar cei neascultători vor muri a doua oară (Ieremia 65,20; Apocalipsa 20,7-9; 22,14-15), viața le va fi tăiată (Matei 25,46). Fiecare ființă va trebui să dovedească în timpul judecății că a meritat viața veșnică. “*Dar iată legământul pe care-l voi face cu casa lui Israel, după acele zile, zice Domnul: voi pune legile Mele în mîna lor și le voi scrie în inimile lor*” (Evrei 8,10). “*Vă voi da o inimă nouă, și voi pune în voi un duh nou; voi scoate din trupul vostru inima de piatră, și vă voi da o inimă de carne*” (Ezechiel 36,26).

Noul legământ aparține viitorului

În conștiința multor creștini predomină părerea falsă că, atît Biserica, cît și lumea întregă se află acum sub influența noului legământ. Cu ajutorul acestei greșeli diavolul reușește să transforme lumina în întuneric, iar întunericul în lumină. Un argument că noul legământ aparține viitorului, îl găsim la Pavel: “*În adevăr, acolo unde este un testament, trebuie neapărat să aibă loc moartea celui ce l-a făcut*” (Evrei 9,16). Moise prezice despre mijlocitorul următoarele: “*Domnul, Dumnezeul tău, îți va ridica din mijlocul tău, dintre frații tăi, un proroc ca mine: să ascuți de el!*” (Deuteronom 18,15). Moise afirmă că mijlocitorul simbolic se va compune “din frații tăi”, din multe persoane, incluzînd și păgîni “*ca să alegă din mijlocul lor un popor, care să-I poarte Numele*” (Fap.Ap. 15,14), și atîta timp cît pe pămînt va trăi unul din membrii lui, noul legământ nu poate intra în vigoare. Această clasă este un antitip al lui Isaac, și Dumnezeu a hotărît ca membrii ei să trăiască veșnic în cer în cinste și glorie. Acest legământ este reprezentat prin Sara (2 Tesaloniceni 2,13-14; Filipeni 3,14; Evrei 3,1). Noul legământ care va fi încheiat de Dumnezeu cu evreii și cu întreaga omenire are un caracter pămîntesc, care reiese din multe versete biblice: “*Domnul este Dumnezeul nostru, judecățile Lui se aduc la îndeplinire pe tot pămîntul. El își aduce aminte totdeauna de legământul Lui, de făgăduințele Lui făcute pentru o mie de neamuri de om. El l-a făcut legământ veșnic pentru Israel, zicînd: Ție îți voi da țara Canaanului ca moștenire*” (Psalmi 105,7-11). Atunci “*se vor strînge toate popoarele, și toate împărățiile, ca să slujească Domnului*” (Psalmi 102,22). “*Ferice de cei blînzi, căci ei vor moșteni pămîntul*” (Matei 5,5). Acest legământ este reprezentat prin Chetura și urmașii ei, care au primit binecuvîntarea și au devenit supușii lui Isaac (Geneza 25, 1-6; Isaia 60,4-7). Noul legământ nu funcționează încă, fiindcă n-a fost ratificat. Prin moartea sa la Golgota Isus s-a făcut chezașul unui legământ mai bun (Evrei 7,11), iar pentru ca legământul să funcționeze El a trebuit să-și dea viața ca răscumpărare (Matei 20, 28) cînd și-a dat duhul în mîinile lui Dumnezeu (Luca 23,46). Pavel explică astfel însemnătatea jertfelor: “*În adevăr, trupul dobitoacelor, al căror sînge este adus de marele preot în locul preasfînt, pentru păcat, sunt arse de tot afară din tabără. De aceea și Isus, ca să sfințească norodul cu însuși sîngele Său, a pătimit dincolo de poartă. Să ieșim dar afară din tabără la El, și să suferim ocară Lui* (Evrei 13,11-13; 1 Corinteni 4,13). *Viața Bisericii, adusă în jertfă* (Psalmi 50,5; 116,12-15) *va sluji și pentru ratificarea noului legământ, și mijlocitorii viitori sunt slujitorii unui legământ nou, nu al slovei, ci al Duhului*” (2 Corinteni 3,6). Un alt argument se bazează pe simbolul paharului răbdării, rușinii și batjocorii, al martiriului lui Hristos și Bisericii (Coloseni 1,24). “*Acest pahar este legământul cel nou, făcut în sîngele Meu, care se varsă pentru*

voi” (Luca 22,20). Când timpul suferinței va lua sfârșit, va veni epoca paharului bucuriei în Împărăția Tatălui (Matei 26,27-29), adică în timpul noului legământ (Evrei 8,8-13; 9,15-20). Concluzia este clară: în prezent noul legământ nu funcționează încă și de aceea trebuie să ne rugăm: facă-se voia Ta, precum în cer, așa și pe pământ (Matei 6,9-13).

Binecuvântările noului legământ

Blestemul va fi anulat și pământul pustiit va ajunge ca o grădină a Edenului (Isaia 61,4; 35,1-2; Ezechiel 36,35). Diavolul va fi deposedat de putere și alungat de pe pământ și nu va mai putea ispiti pe oameni, în timp ce toată puterea va fi în mâinile lui Hristos (Apocalipsa 20,1-3). În locul minciunii va domni adevărul (Isaia 25,7; 11,9), în locul păcatului - onestitatea.

Omenirea va fi eliberată de condamnarea la moarte, și va putea trăi în deplină libertate (Romani 8,21). Cei izbăviți vor fi cuprinși de veselie și bucurie (Isaia 35,10).

Nu se vor mai purta războaie, și peste tot va domni pacea (Isaia 2,4; 9,7). Dreptii nu vor mai fi asupriți (Isaia 25,8; Psalmi 72,7) și ateștii vor fi convertiți. Nu vor mai exista religii false, ci numai una adevărată, recunoscută de toți (Isaia 65,15; 60,14-15). Nu va mai exista o domnie a asupririi, și domnia lui Hristos îi va face pe oameni fericiți (Isaia 60,12; Psalmi 72, 12-14). Oamenii nu vor mai lucra degeaba, și nu vor fi siliți să lucreze din greu. Oamenii vor fi binecuvântați de Dumnezeu (Isaia 65,23; 60,17). Nu va mai exista sărăcia și exploatarea, fiecare om va dispune liber de avutul său (Isaia 65,22; Mica 4,4). Prorocul Isaia descrie astfel condițiile de viață ale oamenilor în viitor: *“Atunci se vor deschide ochii orbilor, se vor deschide urechile surzilor; atunci șchiopul va sări ca un cerb, și limba mutului va cânta de bucurie; căci în pustie vor fișni ape, și în pustietate pîraie... Acolo se va croi o cale, un drum, care se va numi calea cea sfântă: niciun om necurat nu va trece pe ea, ci va fi numai pentru cei sfinți; cei ce vor merge pe ea, chiar și cei fără minte, nu vor putea să se rătăcească. Pe calea aceasta nu va fi niciun leu, și nici o fiară sălbatică nu va fi întâlnită pe ea, ci cei răscumpărați vor umbla pe ea. Cei izbăviți de Domnul se vor întoarce și vor merge spre Sion cu cîntece de biruință. O bucurie veșnică le va încununa capul, veselia și bucuria îi vor apuca, iar durerea și gemetele vor dispărea! (Isaia 35,5,6,8-10). În ce privește Evanghelia, ei sunt vrăjmași, și aceasta spre binele vostru; dar în ce privește alegerea, sunt iubiți, din pricina părinților lor... După cum voi, odinioară n-ați ascultat pe Dumnezeu, și după cum prin neascultarea lor ați căpătat îndurare acum, tot așa, ei acum n-au ascultat pentru ca prin îndurarea arătată vouă să capete*

și ei îndurare... O, adîncul bogăției, înțelepciunii și științei lui Dumnezeu! Cît de nepătrunse sunt judecățile Lui, și cît de neînțelese sunt căile Lui!... Din El, prin El, și pentru El sunt toate lucrurile. A Lui să fie slava în veci! Amin” (Romani 11,28-36).

ANEXĂ

I. 1 Sionismul este vocea Domnului

“Tu Te vei, scula, ei vei avea milă de Sion < căci este vremea să Te onduri de el, a venit vremea hotzrotz pentru el”

(Psalmi 102,13).

(...) Acest psalm este considerat profetic, atot de creștini, cot ei de evrei. Atot unii, cot ei alioii, socotesc că se referă numai la ei. Este clar că există un Israel spiritual și unul material - fizic. Creștinii greșesc, când sunt de părere că Sfânta Scriptură se referă în întregime la ei, fără să-și dea seama că multe promisiuni au fost făcute Israelului material. Această neglijență a dus la zăpăcirea ei și la fructe pagube în rândul cercetătorilor Bibliei creștine.

Fiind convinși că legământul se referă la ei oneștii, ei nu la Israelul material, creștinii au omis pe dos cuvântul Domnului într-atot, oțot au distrus parțial credința lor în Sfânta Scriptură. Cum reiese din textul Sfintei Scripturi, Atunci când va veni Mesia, pustia va înflori ca un trandafir, oamenii vor construi acolo case, vor cultiva vișoa de vie, vor cultiva ei monca fructe, căci *“fiecare va locui sub vișoa lui ei sub smochinul lui, ei nimeni nu-l va mai tulbura” (Mica 4,4).*

Spiritualizarea acestor binecuvontări l-a privat pe Israelul material de o parte a milei Domnului, ei a dus la dezbinarea între creștinii izraeliți, care doreau să armonizeze acele versete, cu altele care ne asigură că nu poate carnea ei să se înghețe și să moară. Omprăria lui Dumnezeu” (1 Corinteni 15,50) ei că suntem chemați să ne transformăm într-o clipă din starea lor umană într-una spirituală, pentru a primi acele recompense.

Apostolul Pavel reamintea urmașilor lui Hristos să fie “ca un om încercat, ca un lucrător care nu are de ce să-și fie rușine, ei care împart drept cuvântul Domnului” (2 Timotei 2,15). Creștinii ignoră acest avertisment și au trebuit să sufere pagube. Oprendu-se cu Geneza ei pe la Maleahi nu putem grăbi vreă sugestie că natura premonstească a omului se va transforma în cea cerească, sau corpul se va transforma în suflet, ei, dacă sub influența unor factori străini, oamenii au spiritualizat legile Bibliei ei ale prorocilor, aceasta este o deviere.

Ca un exemplu citim legământul Domnului > “*ridică-ți ochii... căci toate iara pe care o vezi, și-o vei da și-o vei semina în tale și-o vei vece*” (Geneza 13,14-15). Astfel Avraam ar fi trebuit să primească acest premoniție, iar urmașii lui să-și moartă, dar Avraam n-a primit o realitate nici o palmă din acest premoniție, fapt confirmat de Geneza ei de Sfântul Ctefan.(Fapt.Ap. 7:5). Acest legământ se referă la premoniția spirituală. Urmașii lui Avraam trebuie să accepte o speranță de împlinire a acestui legământ. Acest legământ se va împlini atunci când Avraam și alții sfârșiți ai seminției umane vor reînvia spre gloria naturii umane. În psalmii 45,16 citim: “*copiii tăi vor lua locul perinoilor tăi; ei vor pune domni pe toate iara*”.

Acești domnitori ai omeniției vor deveni onvriștorii ei administratorii proeminenței, ei primii dintre ei vor fi evrei. Pe urmă, când lumea oei va da seama că Israelul a fost binecuvontat de Dumnezeu, ei că noua stare de bucurie este favorabilă tuturor, lumea se va subordona. Evreii, la rândul lor, vor ajunge la concluzia că nici o ființă omenească n-ar fi o stare să îndeplinească aceste profeții despre un Mesia al lor. Astfel ei vor ajunge treptat la onoelegerea prorociei lui Daniel (12,1), că Mesia va fi ca Dumnezeu.

De aceea evreilor nu le va fi greu să onoeleagă că acest Mesia, egal cu Dumnezeu, care va reuni caracteristicile lui Moise - ca legiuitor și onvriștor, ale lui David și Solomon - ca mari regi, ei ale lui Melchisedec - ca mare preot - ca antipat trebuie să fie o ființă spirituală și nu umană. Ei dacă el va fi un duh, ei va semăna cu ingerii, atunci tronul său și gloria sa vor fi de natură spirituală și de loc premonstești. Locuitorii premonsteni ai invizibilului și marelui voievod spiritual Mihail sunt Avraam, Moise, David, prorocii etc. Acest voievod va domni pe lume prin dreptate, la fel ca

Dumnezeu. El o va onrta pe smeriți, iar pe cei trufiați o va onjosi. Va onrtura ignoranța ei superstițioasă și va activa pentru ca lumina lui Jahve să strălucească pe onregul premoniției.

Domnia precatului va fi ei ea onrturată. Sfânta Scriptură afirmă clar că diavolul este domnitorul on această err “a duhului care lucrează acum on fiii neascultători” (Efeseni 2,2). Scriptura promite că domnia uzurpatoare a diavolului pe premoniția și onceta. Premoniția a fost dominată de ignoranță, superstiție și escrocherie. De aceea premoniția este cuprinsă de onțineric, ei un ei mai mare onțineric domnește asupra oamenilor. Legământul concret este că on clipa on care Mesia ar oncepe să domnească, diavolul va fi captivat, iar omprăria proroțiilor ei a morții și va dispărea. Atunci va domni Mesia și soia Sa sfântă on omprăria spirituală.

Toți se vor bucura de dreptate și de o viață veșnică. Avraam și alții oameni de vasă din vechime vor fi onorați ca reprezentanți premonstești ai omprăriei spirituale. Scopul și sarcina domniei lui Mesia va fi nu numai dispariția omprăriei morții și a precatului, și salvarea omeniției și decăderea de precat și moarte. De aceea Omprăria lui Mesia va fi numită ei omprăria restituției (Fapt. Ap. 3,19-21), ei simbolul ei este jubileul de 50 de ani on Israel.

Onrturarea obstacolelor

Se pune ontrebarea: Dacă Dumnezeu a prevăzut acest viitor glorios al Israelului, de ce l-a onfrptuit cu atota ontorziere? De ce Dumnezeu nu l-a onrta pe Israel on timpul lui Moise, David și Solomon? De ce Dumnezeu nu i-a binecuvontat imediat?

Răspunsul la această ontrebare este simplu:

1. Au trebuit să treacă aproape 2000 de ani pentru ca să poată fi grăbiți o monștră de israelieni sfârșiți, care au meritat să devină domnitori ai lui Mesia, alături de Avraam, on omprăria lui milenară.

2. Independent de aceasta, Dumnezeu a hotărât că on sfera spirituală Mesia va avea moștenitori ei prrtași ai naturii, gloriei, onoarei și puterii Sale, adică o mireasă, aea cum Avraam a crutat o mireasă pentru tipicul Isaac, care și ia parte onpreună cu el la toate binecuvontările ei și le transmite altora. Timp de aproape 2000 de ani această “*turmă mică*” de oameni sfârșiți a fiecruui popor, fiecruui nașion și limbă au luat parte la schimbarea naturii lor premonstești într-una cerească, pentru că prin actul primei reonvieri și există on sfera ființei spirituale.

Planul lui Dumnezeu de a monta lumea prin omprăria lui Mesia a fost onțocmit onă înainte de potop, dar n-a fost îndeplinit total nici pe on prezent. Mulți domnitori ai Israelului au fost aleși ei aprobați ei “dorm on iorona premoniției” (Daniel 12,2), ei așteaptă să fie adunați aea a două clasă spirituală mai mică, clasă numită domnitori spirituali, sau Mireasa lui

Mesia. Dupr terminarea procesului adunrii, binecuvontarea se va rrspondi asupra tuturor familiilor prmontului. Ei cu toate cr binecuvontarea va avea loc on timpul marii asuprii, ea va fi o licrrire de nrdejde ei bucurie pentru Israel ei ontreaa lume, aea cr acei care o remarcr o vor accepta cu nerrbdare. On aceastr epocr totul se va nivela, arogania oamenilor va dispere, toi oi vor fi umilioi, multe inimi vor fi ondurerate, multe planuri omeneeti vor ecua, dar rezultatul final va fi dorul tuturor popoarelor pentru instituirea Omprrioiei lui Mesia.

Ontr-adevrr, a sosit timpul

Mulji oameni gondesc despre Atotputernicul cum oi duce capul, nechibzuit, ca despre unul care realizeazr un plan on privinua omenirii, lipsit de oniolepciune, iubire ei putere, un plan care ar fi respins dacr ar fi ontocmit de un arhitect, conducctor sau politician. Trebuie onsr sr renunorm la astfel de conceprii gresite, on caz contrar ne considerm mai presus de Dumnezeu ei Biblie, iar stima, onorul ei supunerea faor de Dumnezeu vor dispere. Dacr acordrm onsr toatr atenioia noastr Sfintei Scripturi, ne drm seama de misiunea noastr ei de puterea Domnului, de absurditatea teoriilor ei credinuoelor omeneeti, atunci vom oniolege planurile grandioase ale Domnului.

Nu trebuie sr ne mirrm cr Atotputernicul a stabilit dinainte data crrrii lumii, precum ei termenele realizrii detaliilor grandiosului Sru plan al vremurilor. Cond oamenii au construit ceasornice, care le ghideazr viaua, nu trebuie sr ne mirrm cr Dumnezeul atotputernic a stabilit dinainte pentru toate un timp precis. Toate legrmintele date Israelului vor fi realizate la timpul potrivit. Aceastr realitate trebuie sr ne oncurajeze sr ne ontrrim credinua, sr fim mai docili faoa de Cel care declarr cr ceasul universului a brtut sforeitul erei noastre ei onceptul domniei dreptrii, onceptul imperiului iubitului Fiu al Domnului.

Sionismul - primul semnal ?

(Tiprrit prima datr on 1910)

Nu este o coincidenor, ci o providenior dumnezeiascr, cr poporul israelian va avea mult de suferit din partea crectinilor. Mai mult, trebuie sr ne fie rucine cr multe din aceste suferinioe au fost pricinuite de falei crectini, care doar se numesc crectini. Evenimentele recente din Romonia nu s-au soldat din fericire cu multe jertfe omeneeti. Un alt exemplu: crectinii greco-catolici se poatr ca niete hiene, exhumandu-i pe morioii recent ongrupai, pentru a-i aduce pe pragul caselor rudelor apropiate. Astfel de fapte oribile se srvoreesc on numele lui Hristos. Cu prrere de rru, nu auzim nimic despre protestele popoarelor crectine ompotriva acestor barbarii, sau ompotriva pogromurilor recente din Rusia ! Asta ne dovedeete cr denumirea "crectinrtate" este falsr, ei, cond pe prmont va fi ontemeiatr Omprrioia lui

Hristos, astfel de barbarii nu vor fi admise sub nici un pretext. On aceastr vreme a probei, Dumnezeu a curroat poporul ales ei a prstrat unitatea ei particularitatea lui. Dacr poporul n-ar fi asuprit, ar fi fost de mult onghiroit de celelalte popoare.

On prezent evreii sunt un monument viu al devotamentului faor de Dumnezeu ei un miracol viu. Aea cum prezic proferoiile, acum a sosit timpul Domnului, al aducerii aminte ei onfrptuirii promisiunilor date Israelului, ei sionismul va fi primul semnal cr Israelul se bucurr din nou de mila Domnului. De aici nu reiese cr sionismul ar fi o micare religioasr. Dimpotrivr, este o explozie a orgoliului narioinal, care poate fi calificatr ca lrudabilr. Extenuai de persecuioi timp de multe secole, evreii nutresc speranua cr prin restabilirea poporului vor fi mai mult stimaioi on lumea ontrea ei se vor izbri de ura narioinalr ei asuprii. Prmontul strmoesc trebuie sr devinr ei un crmin pentru evreii izgonioi din Rusia. Entuziasmul sionist se rrspondeete ondeosebi ontre prturile srrace evreietei.

Ontr timp au fost propuse ei alte soluoii. Unii au pledat pentru Africa, englezii au promis sr-i colonizeze acolo. Au fost cheltuite multe milioane de dolari pentru a-i coloniza pe evreii ruci on Argentina. Alioii au propus statele New-Jersey sau Texas. Dar nici unul din aceste planuri n-a fost realizat decot parioial. Numai coloniile din Palestina s-au dezvoltat constant. Ontr timp, s-a ivit o nour speranor> duma ruseascr ei-a schimbat pozioia. Evreii au primit dreptul sr locuiascr on anumite regiuni. Dar ei aceastr speranor a fost falsr. Persecuioile ei deportrile continur ei evreii sunt mai disperai decot oricond. Ei o duc mai bine la Londra ei New-York, unde trriesc 1200000 de evrei, dar ei acolo au loc manifestri antisemite.

"Vocea"

On acest moment critic ei on astfel de omprejurrri poporul Domnului se trezeete ei aude cuvintele profetice, asupra crrora autorul a atras atenioia. Dupr prrerea noastr, sionismul oei va schimba faua. El va onceta sr fie o micare a orgoliului narioinal. El va onceta sr apere poporul de la dezintegrare. Se vede clar cr sionismul va evolua ontr-o micare religioasr. Adicr, va urma reontoarcerea la prorociri! O reontoarcere la Cuvontul Domnului, la legrmontul oncheiat de Dumnezeu cu Avraam ei confirmatr de nenumrrate ori. O reontorcere la legrmontul cr seminioia lui Avraam va deveni o binecuvontare a tuturor popoarelor lumii! Starea de spirit a evreilor se ridicr ca apele mrii on timpul fluxului, ba ei mai mult.

Atmosfera religioasr care s-a format la evrei on timpul multor secole are dour caracteristici> o profundr religiozitate ei o aspiraoie de ombogroire. Evreii au muncit din greu, numai pentru ombogroire, fiinder nu aveau un ideal spiritual. Dar astrzi sunr din nou prorocirile> "*Mongoiaoi, mongoiaoi pe poporul Meu, zice Dumnezeul vostru*" (Isaia 40,1). Este

de la sine onioeles cr aceastr miccare s-a rrspondit on rondurile populaioiei srrace, dar s-a sperat cr se va lrrgi prin aderarea la ea ei a cercurilor bogate ei intelectuale. Atunci vor exista destule mijloace pentru formarea unei puternice miccrrri filiosioniste. Este de la sine onioeles cr nu toiei evreii, ei nici mrcar majoritatea lor, nu vor emigra on Palestina. Prrerea noastr este cr on curond se va ontrri solidaritatea evreilor, ei ca urmare se va ontrri ei gradul de securitate ei se va lrrgi ajutorul pentru acei care vor dori sr primeascr azil on Palestina.

Asuprirea evreilor on lume va lua ampoare, ei investioiile de capital ale evreilor ei neevreilor on Palestina vor fi mai sigure decot on alte prroi. Onafarr de aceasta, Sfonta Scripturr prezice cr asuprirea evreilor va continua, ei de aceea evreii vor fi tentaori sr emigreze on patria lor> Aceastr vreme a marii asupriri va fi vremea pregrtririi, nu numai a Israelului, ci ei a tuturor popoarelor, pentru primirea lor on Omprrrroia lui Mesia, omprrrroia dreptrioii, bucuriei ei prcii.¹⁰

1. 2 Adunarea evreilor de la hipodromul din New-York. Către pastorul C.T. Russell

Stimate domnule pastor!

Interesul Dv. binevoitor și constant pentru poporul evreiesc este motivul simpatiei noastre pentru persoana Dv. Faptul că ați condamnat de nenumărate ori în numele creștinătății persecutarea poporului nostru, a întărit părerea noastră că sunteți prietenul nostru sincer. Articolul Dv. “Ierusalimul și speranțele evreilor” a mișcat inimile multor evrei, dar noi ne-am îndoit mult timp dacă este posibil ca un pastor să aibă un interes crescând pentru evrei, fără a avea intenția de a-i converti. Asta a și fost cauza pentru care unii dintre noi v-am cerut să clarificați în mod public poziția Dv. Noi constatăm acum că discursul Dv. public în această chestiune ne satisface. Am primit asigurări din partea Dv. că nu aveți de loc intenția de a ne converti la creștinism, sau să ne siliți să aderăm la vreo sectă protestantă sau catolică. Discursul Dv. a fost publicat în revistele evreiești. De aceea, noi evreii suntem de părere că nu trebuie să avem nici un fel de prejudecăți împotriva Dv., ba dimpotrivă.

Ați afirmat în discursul Dv. că baza interesului Dv. pentru poporul evreu este credința în adevărul mărturiilor testamentului nostru, precum și în profețiile prorocilor noștri.

¹⁰ (Din Overland Monthly - XI-XII 1910)

Trebuie să Vă dați seama cât de mare a fost surpriza noastră, constatând că există un preot creștin care recunoaște că în Biblie mai există profeții încă neîmplinite, referitoare la evrei, și nu la creștini, și că aceste profeții, conform cercetărilor Dv. se vor împlini în curînd.

Împlinirea acestor profeții va fi de o mare însemnătate pentru poporul nostru evreiesc, dar prin intermediul nostru și pentru toate popoarele lumii.

De aceea, domnule pastor, a luat ființă un comitet de reuniune a evreilor. Prin această scrisoare, comitetul Vă invită să țineți un discurs în fața evreilor. Dacă primiți această invitație Vă propunem și tema discursului: “Sionismul în profeții”. Această temă va fi de un interes deosebit pentru evrei.

În ce privește data reuniunii, propunem ziua de duminică, 9 octombrie, ora 15. Propunem ca mitingul să aibă loc pe cel mai mare amfiteatru al orașului, la hipodromul din New-York. Sperăm că veți fi de acord cu locul și data reuniunii. Din partea noastră Vă garantăm că la conferință va lua parte un auditoriu numeros al evreilor interesați, înafară de un public creștin, care va avea liber acces.

Sperăm să primim în curînd un răspuns afirmativ. Cu stimă, membrii comitetului reuniunii evreilor. Între semnăturile reprezentanților marcantți evreiești au fost

Comitetul Asociației Evreiești:
de la “American Hebrew”, editorul dr. Jacobs,
de la “Hebrew Standart”, redactorul șef W.J. Solomon, și editorul J. Brosky,
de la “The Maccabean”, editorul L. Lipsky,
de la “The Wartheit”, editorul A.B. Landau,
Președintele federației asociațiilor romînești, Leo Wolfson,
de la “Jewish Weekly”, redactorul șef J. Pfeffer,
de la “Jewish Spirit”, editorul S. Dalmont,
de la “American Hebrew”, editorul S. Goldberg,
de la “Idish Volk”, editorul A. Goldman,
de la “Jewish Big Stik”, redactorul Sef J. Barrondes.

Brooklyn N. J. la 21 septembrie 1910.

Comitetul Asociației Evreiești, New York.

Stimați domni !

Am primit la timp invitația voastră de a ține un discurs la adunarea evreilor de la hipodromul din New-York, în ziua de 9 octombrie. Vă mulțumesc mult pentru încrederea ce o aveți în mine și o dovadă este invitația Dv. Data aleasă de Voi este prielnică, atît în legătură cu anul nou evreiesc, și coincide și cu planurile mele, căci la 12 octombrie iau parte la o adunare de la Londra. Dintre membrii proeminenți ai comunității evreiești îl propun pe domnul John Barrondes ca președinte al acestei adunări, fiindcă am avut plăcerea să fac cunoștință cu domnia sa la o adunare, și-l apreciez

ca un om devotat cauzei Voastre. Sunt sigur că se bucură și de stima Voastră.

Sunt totdeauna gata să Vă ajut. Cu stimă
al vostru C.T. Russell

Textul cuvântării de pe hipodrom din ziua de 9. IX-1910.

(...) Cu toate că înainte am fost convins că Biblia este o carte neverosimilă, m-am ocupat cu pasiune cu studierea amănunțită a acestei cărți. Am studiat-o fără vreo legătură de vreo credință, sau vreo teorie. Aceste cercetări m-au lămurit cu totul, și am acum o părere proprie despre această Carte Sfântă. Astăzi am încredere deplină în ea. Nu numai că sunt convins că Creatorul există, dar că este independent și grijuliu în purtarea Sa cu omenirea în perfectarea treburilor omenesci. Psalmul 102 tratează despre timpul când Sionul se va bucura din nou de mila Domnului.

În Sfânta Scriptură găsim totul. David, Solomon și alții l-au reprezentat în timpul potrivit pe Iahve în regatul Israel “s-au aflat pe tronul regatului lui Dumnezeu”. Mai târziu Zedechia, ultimul rege din dinastia lui David, a fost detronat și a fost recunoscută domnia păgînă, dar nu în același fel cum a fost recunoscut Israel. Niciuna din aceste țări n-a fost recunoscută ca regatul lui Dumnezeu, și n-a putut domni veșnic.

Zedechia respins - Nabucodonosor recunoscut

Domnia a fost promisă păgînilor pentru acea perioadă, când Israel a fost exclus, dar când acest timp va trece și arenda va fi anulată, va fi reînnoită hotărîrea Domnului, că Israel reprezintă regatul lui Dumnezeu în lume.

Acest timp a fost hotărît dinainte și menționat de psalmiști. Legământul Domnului cu David a fost promisiunea că rodul coapsei sale va ședa veșnic pe tronul Domnului. Însemnătatea reală a acestei promisiuni constă în faptul că Mesia, regele Israelului, va fi din seminția și urmaș al lui David, și binecuvîntat de Dumnezeu. Domnia sa va fi veșnică și perfectă pentru ca să fie împlinite toate promisiunile Domnului, date lui Avraam: “și toate familiile pămîntului vor fi binecuvîntate de tine” (Geneza 12,3).

Atîta timp cît Dumnezeu a socotit că evreii fac parte din împărăția Lui, regii erau locuitorii Lui, dar când Zedechia a fost respins, asta n-a însemnat că Dumnezeu a fost inconsecvent, ci un semn că recunoaște domnia păgînilor.

Despre Zedechia se scrie: “La o parte cu mitra, jos cununa împărătească!... Voi da jos cununa, o voi da jos. Dar lucrul acesta nu va avea loc decît la venirea Aceluia care are drept la ea, și în mîna căruia o voi încredința” (Ezechiel 21,26-27).

Aceasta s-a împlinit în acel timp, cînd Domnul a predat domnia în arendă lui Nabucodonosor, așa cum prezice prorocia lui Daniel. Nabucodonosor a avut un vis, dar a uitat viziunea acestui vis. Daniel, prorocul, care a fost luat prizonier, a fost ales de providență ca singura persoană care a reconstituit regelui visul, și regele a fost în stare să-și reamintească totul și să judece clar. Puterea pentru împlinirea acestei chestiuni a venit de la Dumnezeu.

Viziunea lui Nabucodonosor despre domnia păgînă

Această viziune a fost ciudată. Capul de aur a fost reprezentat de imperiul lui Nabucodonosor - Babilonia. Pieptul și mîinile de argint - de imperiul medopersan, burta și coapsele - de imperiul grec, picioarele de fier și în parte de lut - de Roma papală. Fierul mai simbolizează și domnia, iar lutul, care seamănă cu piatra, simbolizează Biserica(falsă), care în momentul de față influențează politica în 10 regate europene. Timpul cînd guvernele păgîne au putut domni în lume, va dura pînă la sosirea lui Mesia.

Acest interval de timp va dura 7 ani simbolici

(Daniel 2,28-45; Leviticul 26,18,24,28).

Către sfîrșitul acestor 7 ani simbolici, timpul primit de păgîni în arendă ia sfîrșit prin perioada marii asupriri, ce a fost prezisă de Daniel (12,1). Atunci Mesia va prelua controlul lumii și domnia păgînă va înceta, fiindcă toate popoarele se vor supune lui.

Israelul, poporul ales al Domnului, va fi pe primul loc în afacerile laice, fiindcă el va fi reprezentantul împărăției lui Mesia între oameni. Această împărăție va fi o împărăție spirituală, invizibilă, atît de invizibilă ca și împărăția stăpînului celeilalte lumi, împărăției întunericului.

Mesia o va îmblîzni în timpul mileniului- domniei Sale. Mesia îl va învinge pe domnitorul întunericului, cînd va preda domnia lumii Tatălui Sfînt. Omenirea va deveni perfectă, și toți care vor păcătui intenționat vor muri a doua oară. Atunci Israelul va fi binecuvîntat de împărăția lui Mesia, și prin Israel această binecuvîntare se va extinde și asupra fiecărui popor, asupra tuturor oamenilor și limbilor. Această binecuvîntare va fi identică cu promisiunea dată lui Avraam acum 30 de secole.

Nabucodonosor a avut un asemenea vis, vis care a fost răstălmăcit de Daniel. El a văzut că o piatră coboară din munți fără ajutorul oamenilor. El a văzut cum acea piatră se lovește de picioarele statuii, ceea ce a fost o imagine simbolică a distrugerii sistemelor păgîne. Această lovitură a picioarelor statuii reprezintă în mod simbolic că, datorită puterii lui Dumnezeu, instituțiile contemporane vor dispărea încă înaintea înființării Împărăției Domnului.

Împărăția lui Mesia în viziune

Împărăția lui Mesia, reprezentată simbolic în piatră, va ocupa nu numai locul unde se afla statuia, ci se va mări succesiv, pînă va cuprinde întreaga lume. Astfel nu ne vine greu să dăm crezare cuvîntului psalmistului, că va veni vremea cînd Domnul va reînvia Sionul, aceasta se va întîmpla într-un timp stabilit și fixat dinainte. Nu am pretenția să numesc ziua, luna sau anul, cînd va lua sfîrșit timpul domniei păgînilor, timp luat în arendă de păgîni, și cînd va lua ființă împărăția lui Mesia. Am totuși o idee și anume: mi-am dat seama că aceasta se va întîmpla în curînd, mai curînd decît o cred mulți dintre noi. "Cele șapte timpuri", adică ani, cît va dura conform Bibliei domnia păgînă, trebuie interpretate astfel: o zi înseamnă un an. Cei șapte ani biblici fac 2520 de zile, care în mod simbolic sunt 2520 de ani. Calculul începe cu Nabucodonosor, capul statuii, pînă la anularea arendei contractate de păgîni, adică pînă ce piatra va sfărîma picioarele statuii. După cum am reușit să precizez, detronarea lui Zedechia a avut loc în anul 606 înainte de Hristos. Cei 2520 de ani ai domniei păgîne iau sfîrșit în octombrie 1914. Unii susțin că detronarea lui Zedechia ar fi avut loc în anul 588 înainte de Hristos. Dacă aceasta corespunde adevărului, avem de a face cu o diferență de 18 ani. Atunci arenda urmează să ia sfîrșit în anul 1932. Eu sunt sigur că este vorba de anul 1914.

Vîitorul sionismului este asigurat

Timp de 30 de ani am expus părerile mele în fața popoarelor creștine. Astăzi vi le demonstrez în mod special, fiind invitat de Comitetul Evreiesc. Înainte cu 30 de ani am încercat să declar Israelului noutatea îmbucurătoare că a sosit timpul hotărît de Dumnezeu pentru reînvierea Sionului, dar mi-am dat seama că este prea devreme să întreprind o astfel de acțiune. Timpul hotărît de Dumnezeu pentru Israel aparține viitorului. Aștept încă ca să vină timpul Domnului, să se adeverească profețiile lui Isaia (40,1-2) și să se împlinească prezicerile din versetele sfinte referitoare la Israel.

Cu vreo 20 de ani în urmă, providența a dăruit poporului evreu un mare conducător, pe Teodor Herțl, care a devenit simbolul poporului vostru. Cu toate că poporul vostru n-a fost gata să acorde încredere mesajului meu, a fost însă gata să creadă că Dumnezeu a proclamat prin intermediul doctorului Herțl să creadă în mesajul speranței și aspirațiilor naționale, care a dus la reînvierea poporului vostru, noua speranță pentru viitorul evreilor. Intenția lui Herțl a fost aceea de a ridica din cenușă pe fiii fideli ai Israelului și să-i entuziasmeze ca să devină un popor între celelalte popoare, și ca toți evreii asuprași din Rusia și Europa de Est să fie integrați într-o patrie proprie. Doctorul Herțl s-a referit la o latură sensibilă și a zguduit inimile poporului. La început această mișcare a fost de natură

politică și denumirea de sionism n-a avut o semnificație religioasă. Cu timpul însă Herțl și ceilalți conducători ai poporului au observat că factorul religios a început să devină predominant în această mișcare. Lui Herțl i-a urmat Max Nordau, un om foarte înzestrat și un patriot devotat. Dar sionismul este pe cale de a dispărea. Nu vă dezvălui un secret cînd afirm că, atît între conducători, cît și între oamenii de rînd, sionismul a devenit șovăitor și este pe cale de dispariție. La început el a arătat puterea sa și el nu va dispărea cum se tem unii.

Nu vreau să vorbesc aici ca un proroc, dar cred că sionismul va reînvia și că-l așteaptă zile mai fericite. Așa cum îi înțeleg eu pe profeții evrei, sunt de părere că timpul asupririi lui Iacov n-a trecut încă. Trebuie să ne așteptăm că în Rusia, România și în alte părți vor avea loc pogromuri. Cu părere de rău trebuie să constat că asupririle vor fi organizate de persoane creștine.

Îmi este rușine pentru acei care dezonoarează astfel numele și învățătura Meșterului. N-am cuvinte care să-i justifice pe acești oameni. Ei l-au înțeles fals pe Învățătorul lor, pe care-l cunosc și-l urmez. Ei cred că Dumnezeu va chinui veșnic pe acei care nu recunosc numele lui Hristos. Ei sunt induși în eroare, slujesc dușmanilor Domnului și dezonoarează numele lui Hristos. Tocmai cum experiența și greutățile patriarhului Iosif au fost semne ale providenței, care l-au dus la dobîndirea puterii, prestigiului și onoarei, așa și asupririle și încercările grele vor aduce poporului vostru prosperitate. Evreii se vor lepăda de starea de îngîmfare și le va fi dor de patria lor, Palestina.

Aceste încercări grele, prezise de profeți și care pătrund tot mai des în urechile voastre, sunt expresia providenței divine. Aceste încercări vor însemna mai mult pentru sionism decît îngîmfarea și patriotismul nostru.

Nu cred că toți evreii din lume, în număr de 8 milioane, vor ajunge în Palestina, chiar dacă ar fi create acolo condiții ideale, și chiar dacă țara ar putea primi dublu. Cred că mulți oameni ai poporului vostru sfînt și venerabil vor pleca peste scurt timp în Palestina, iar lumea întreagă va fi uimită de această renaștere. Cred că evreii din lumea întreagă, în dependență de influența legămîntului divin transmis de profeți, se vor duce în Palestina și se vor alătura ideii sioniste, încurajînd și pe alții să se repatrieze și să sprijine financiar întreprinderile care vor fi întemeiate. Dați-mi voie să mă mai pronunț asupra unui lucru: În timpul asupririlor, cînd domnia asupra lumii va fi preluată de la păgîni de Mesia, toate întreprinderile financiare vor fi periclitate. Mulți dintre conașionalii voștri îmbogățindu-se, vor dori să susțină ideea sionistă odată ce vor înțelege că aceasta a proclamat-o Dumnezeu prin profeții Săi. La acei, însă, a căror credință șovăie și nu este destul de puternică pentru a susține sionismul cu

mijloacele lor într-un timp atât de important, se referă profeția lui Ezechiel: "Își vor arun-ca pe ulițe argintul, și aurul, lor le va fi o scîrbă. Argintul și aurul lor nu poate să-i scape, în ziua urgiei Domnului" (Ezechiel 7,19).

2. 1 Calendarul babilono-iudaic

Evreii antici au calculat timpul și sărbătorile conform ciclului anotimpurilor, mai exact, ale ciclurilor lunii, după voia lui Dumnezeu.

La 1 tișrii, cînd apare luna nouă, se sărbătorește Anul Nou. Pesahul se sărbătorește la 15 nisan. Biblia ne amintește că în timpul domniei lui David au știut deja să calculeze apariția lunii noi. În timpul lui Isus această zi a fost socotită ca 1 nisan, independent în care oră din zi a apărut la Ierusalim luna nouă, înainte sau după echinocțiul de primăvară.

Ierusalimul se află la 35 grade, 13 minute și 30 secunde depărtare de Greenwich și pe gradul 180 al latitudinii geografice. Fiecare grad corespunde cu 4 minute și de aceea ora Ierusalimului este avansată de cea din Greenwich cu 140 minute și 54 secunde. Anul, calculat după ciclurile lunii, are 353, 354 sau 355 de zile, și este cu vreo 11 zile mai scurt decît anul solar.

În secolul al șaptelea înainte de Hristos babilonienii au adăugat în anul bisect o lună în calendarul lor. La fel au făcut-o și evreii. Evreii eliberați din prizonieratul babilonian, au împărțit ziua în 24 de ore, iar ora în 1080 de haluchim (helec în ebraică înseamnă parte). Ei au știut că o lună sinodală are 29 de zile, 12 ore și 739 haluchim, adică 29 de zile, 12 ore, 44 minute și 3,1/3 secunde. În prezent sunt de părere că o lună sinodală are 29 de zile, 12 ore, 44 minute și 2,841 secunde.

În secolul al cincilea înainte de Hristos a fost descoperit în Egipt așa-numitul ciclu lunar, adică regularitatea cu care se repetă la fiecare 19 ani: după 19 ani fazele lunare corespunzătoare cad în aceleași zile ale lunii. Babilonienii și-au însușit acest principiu. Principiul a fost descris în anul 432 î.e.n. de grecul Meton.

În fiecare ciclu de 19 ani trebuie adăugate 210 zile, adică 7 luni de cîte 30 de zile. Astfel, anul bisect are 13 luni, și în timpul ciclului de 19 ani aceste luni suplimentare au fost adăugate în diferite țări și epoci în mod diferit.

În ce-i privește pe evrei, ei au adăugat în timpul ciclului de 19 ani o lună suplimentară în anii următori: 3, 6, 8, 11, 14, 17, 19. Anul bisect are două luni adar: adar alef - 30 de zile, și adar beit - 29 de zile. Anul bisect evreu are 383, 384 sau 385 de zile.

Anul Nou evreiesc începe la 1 tișrii, adică la ivirea lunii noi. Există însă situații cînd evreii au fost siliți să schimbe calculul stabilit de Dumnezeu și să amîne anul nou cu o zi sau două, adăugînd la lunile hezvan sau chislev, o zi. Conform regulilor talmudice, iom chipur (10 tișrii) nu trebuie să fie sărbătorit în zilele de vineri sau duminică, iar sărbătoarea corturilor (21 tișrii) nu poate fi sărbătorită în ziua de sîmbătă.

Din această cauză, prima zi a anului nou nu trebuie să cadă în zilele de duminică, miercuri sau vineri. Alte reguli de natură astronomică trebuie să ducă la evitarea faptului ca anul normal să aibă mai puțin decît 353 de zile sau mai mult decît 355 de zile, iar anul bisect - mai puțin decît 383 de zile sau mai mult decît 385 de zile. Cu acest scop începutul anului nou se mută.

După eșecul Răscoalei Naționale în anul 351 e.n., a celei din urmă răscoale a evreilor palestinieni, Hilel II, Patriarhul Ierusalimului, cu reședința în Tiberia, a publicat în anii 358-359 după Hristos noile principii ale calendarului evreiesc, care se numește calendarul babilonico-evreiesc. Calendarul prezent a fost introdus de evrei abia în evul mediu. În veacul al XII-lea Maimonides se servește de trei sisteme: 1. Începutul erei este anul 586 înaintea lui Hristos, data distrugerii primului templu; 2. Era selcuchidilor începe în anul 312 înaintea lui Hristos, anul cînd a avut loc bătălia de la Gaza; 3. Începutul erei - facerea lumii, sistemul, de care se servesc și azi. Diferența dintre calendarul gregorian și cel evreiesc este de 3760 de ani pentru lunile ianuarie - august, și 3761 de ani pentru lunile octombrie - decembrie.

Pe baza cronologiei biblice trebuie constatat că data Facerii lumii a fost stabilită greșit în calendar - cu o întârziere de 342 de ani.

Lunile solare Lunile macedoniene Lunile babiloniene

martie-aprilie	xantikos	Nisan (abib)
aprilie-mai	artemistos	iiar (țiv)
mai-iunie	daisios	sivan
iunie-iulie	panemos	tamuz
iulie-august	loos	ab (av)
august-septembrie	goorpanos	Elul
septembrie-octombrie	hyperboretaios	Tișrii
octombrie-noiembrie	dios	marcheșvan (bul)
n oiembrie-decembrie	apellaios	chislen

decembrie-ianuarie	audunaios	tebet
ianuarie-februarie	peritios	șebat
februarie-martie	dystros	adar
februarie-martie	dioscoros	veadar

2. 2 Care este data exactă a dispariției Statului Iudeea, anul 607 sau 587 înainte de Hristos?

Pentru a stabili data “vremurilor neamurilor” (păgîne) (Luca 21,24), trebuie să ne referim la operele lui Berosos, notate cu peste 350 de ani după aceste evenimente, sau la Ptolomeus, sau la operele lui Daniel, Ieremia și Ezechiel. Majoritatea savanților se bazează mai mult pe operele celor doi păgîni. De aceeași părere este și savantul polonez, profesorul E. Dabrowski, care nu citează sursele ce stau la baza cercetărilor sale. El a remarcat numai că există puține texte referitoare la campaniile lui Nabucodonosor.

Berosos a trăit în timpul lui Alexandru cel Mare (330 - 250 î.e.n.) în Babilonia, unde a fost preot la templul Bela. Pe baza cronicilor templelor babilonice, el a scris pentru regele sirian Antioh I. Soter (281-261) Istoria Babilonului, în limba greacă, dar opera sa a fost pierdută. S-au păstrat numai câteva fragmente care au fost citate de istoriografii evrei și creștini. Iosefus Flavius citează din cartea a treia de istorie a lui Berosos, în care acesta descrie campania lui Nabucodonosor împotriva Egiptului și Iudeei:

“Descriind faptele lui Nabopolaser, Berosos relatează cum fiul acestuia a pornit în fruntea unei armate mari împotriva Egiptului și țării noastre, când a aflat că locuitorii acestei țări încearcă să organizeze o răsccoală. El i-a învins pe toți, a incendiat avutul lor, și i-a dus pe locuitorii țării noastre la Babilon ca prizonieri, așa că orașul a rămas depopulat pînă în timpul domniei regelui persan Cyrus”.

Cum se poate reconstitui pe baza unei descrieri atît de superficiale cronologia evenimentelor ?

Cea mai mare parte a savanților, enciclopediile și dicționarele religioase sau laice se referă la Berosos și mai ales la Ptolomeu, și au ajuns la concluzia că anul 604 î.e.n. este primul an al domniei lui Nabucodonosor la Babilon. Această dată slujește ca punct de plecare pentru stabilirea datelor celorlalte evenimente, ca detronarea lui Zedechia, distrugerea Ierusalimului și a templului (iunie-iulie 587 î.e.n.). În privința evenimentelor, istoriografia laică și religioasă sunt de acord, dezacordul există numai în privința datelor, care diferă cu 19 ani. Ambele părți sunt deasemenea de acord asupra datei

reîntoarcerii evreilor din prizonieratul babilonian - care a durat 70 de ani - adică anul 607 î.e.n. De mare valoare este descoperirea lui Y.L. Starkey în orașul babilonian Lachiș.

În anii 1932 - 1938 el a descoperit cioburi cu inscripții, așa -numitele “scrisori de la Lachiș”. Fragmentele descoperite vorbesc despre Godolia și de cucerirea Iudeei. Pînă în timpul din urmă mulți interpreți ai scrierilor sacre considerau că descrierea luptei faraonului Neco cu Nabucodonosor la Karchemiș pe Eufrat este o legendă. Multe evenimente descrise în Biblie sunt confirmate în cronicile neobabiloniene, traduse de D.Y. Wiseman. Acei care sunt de părere că Zedechia a fost detronat în anul 604 sau în anul 586 î.e.n. nici nu-și dau osteneala să ia în considerare faptul că Nabucodonosor a fost de trei ori în Ierusalim. Istoria laică și biblică, demnă de încredere, scrie despre împrejurările cînd au început “vremurile neamurilor păgîne”. Faraonul Neco a cucerit teritoriul Asiriei, de la cursul superior al Eufratului pînă în sudul Egiptului în anul 629 î.e.n. și l-a înscăunat ca rege al Iudeei pe Ioiachim (2 Cronici 36,4).

În al doilea an al domniei lui Ioiachim, babilonienii, sub conducerea prințului Nabucodonosor încep războiul împotriva Asiriei. Peste un an ei i-au învins pe asirieni și au cucerit orașul Ninive. Teritoriul Asiriei a fost împărțit. Pentru a prelua și teritoriile asiriene ocupate de faraoni, Nabucodonosor începe în al treilea an al domniei lui Ioiachim războiul împotriva Egiptului. Peste un an, toamna, armata egipteană sub conducerea faraonului Neco a fost zdrobită lîngă Carchemiș și alungată în Egipt, iar regiunea de la Eufrat pînă la Nil, inclusiv Palestina, trece sub controlul Babilonului (2 Împărați 24,7). În timpul campaniei, Nabucodonosor a fost în Ierusalim. Regele Ioiachim predă orașul fără luptă, acceptă toate condițiile impuse și devine pentru 3 ani vasalul Babilonului. Nabucodonosor pleacă la Babel îndată ce află despre moartea tatălui său, și în anul 625 î.e.n. devine domnitorul Babilonului. La sfîrșitul anului al patrulea al domniei lui Ioiachim Dumnezeu anunță că sabia babiloniană va lovi de 3 ori pe Israel, că prizonierii vor fi deportați de 3 ori, și țara pustiiată timp de 70 de ani (Ezechiel 21,14; Ieremia 25,1-14; 2 Regi 24,2-3), ca pedeapsă pentru păcatele săvîrșite, printre altele pentru nerespectarea Sabatului (Ezechiel 21,14; Ieremia 25,1-14; 2 Regi 24,2-3; Levitic 26,31-55; 2 Cronici 36,20-21).

Primele două lovituri de sabie împotriva Israelului au fost efectuate în timpul asediului orașului Tir. Asediul Tirului a durat 13 ani, în timp ce asediul Ierusalimului a durat de la al șaptelea an al Domniei lui Ioiachim pînă la al unsprezecelea an. În al șaptelea an al domniei lui Nabucodonosor Ierusalimul a fost cucerit, Ioiachim a fost detronat și dus la Babilon. Între prizonieri se afla și Daniel, împreună cu tovarășii săi. Templul a fost jefuit și

o parte a pradei dusă în Babilon. Daniel scrie astfel despre aceste evenimente: “În al treilea an al domniei lui Ioiachim, împăratul lui Iuda, Nabucodonosor, împăratul Babilonului a venit împotriva Ierusalimului și l-a împresurat” (Daniel 1,1). Între aceste date și a celor din 2. Cronici, 36 și Ieremia 52 există o diferență aparentă. Daniel scrie despre începutul campaniei lui Nabucodonosor când acesta a fost încă general în armata tatălui său, iar el trece la finalul campaniei, fără a ține seama de cronologia evenimentelor.

Pe tronul Iudeei s-a suit Ioiachin, după dispoziția lui Nabucodonosor, dar după ce Ioiachin s-a revoltat, a fost organizată a doua campanie împotriva iudeilor, care a dus la sfârșitul domniei acestuia, după 3 luni și 10 zile. După detronare el a fost dus împreună cu al doilea grup de prizonieri la Babilon. Asta s-a întâmplat în al 8-lea an al domniei lui Nabucodonosor, iar nu în al 18-lea an, cum din greșeală se comunică într-o copie a cronicilor.

Pentru a fixa durata domniei regilor trebuie luat în seamă faptul că număratoarea începe la 1 nisan. Când domnia unui rege a început cu câteva luni înaintea acestei date, acest timp se adăuga la anii domniei regelui precedent. Despre acest lucru ne putem convinge dacă citim despre scurta durată a domniei lui Ioiachin.

Domnitorul următor al evreilor a fost Zedechia (2 Cronici 36, 10-11). În al 4-lea an al domniei sale și în al optălea a lui Nabucodonosor, Dumnezeu pronunță sentința asupra Israelului și anunță că Babilonia va domni asupra lumii biblice (Ieremia 27,1-22). Executarea voinței Domnului a avut loc nu în al 23-lea an, ci în “al 19-lea an și a 23-a zi a domniei lui Nabucodonosor”. Această dată este confirmată de textele biblice (Ieremia 52,12; 15-16; 2 Împărați 25,5-12; 18,22-25). Asediul orașului a început în a zecea zi a lunii a noua a domniei lui Zedechia (Ieremia 52,4), și în al 11-lea an al domniei lui Nabucodonosor.

În a noua zi a lunii a patra zidurile orașului au fost dărâmate și armata israeliană a fost silită să fugă (Ieremia 52,6-7). În a șaptea zi a lunii a cincea Nabucodonosor vine la Ierusalim și începe să distrugă orașul și Templul (2 Împărați 25,1-21; 2 Cronici 36,18). După ce un număr de prizonieri a fost eliberat și Ghedalia a fost numit domnitor al întregii țări, Nabucodonosor i-a dus pe Zedechia împreună cu alți prizonieri, și restul uneltelor cu care se făcea slujba, în Templu în Babilon. Călătoria la Ribla a durat cinci săptămâni și ei au sosit probabil în acest oraș în întâia zi a lunii a șaptea. În ziua următoare lui Zedechia i-au scos ochii și el a fost detronat (2 Împărați 25,1-21; 2 Cronici 36,18; Ieremia 52,4-30). În aceste împrejurări a avut loc a treia și ultima lovitură a sabiei babilonice (Ezechiel 21,14). Astfel începe lunga domnie a păgînilor, pe care Isus a numit-o “vremurile neamurilor” (Luca 21,24). Atunci toată populația evreiască care a mai rămas în Palestina a

plecat în Egipt. Evreii se temeau de actele de răzbunare ale babilonienilor. Așa s-a împlinit voința Domnului despre pustiirea și depopularea țării (Zaharia 7,5-14).

În Biblie mai putem găsi și o altă cronologie: domnia lui Nabucodonosor începe după detronarea regelui Iudeei - Zedechia - care a avut loc în toamna anului 607 î.e.n. Atunci începe domnia universală a celor patru puteri păgîne în lumea biblică. Prima dintre aceste puteri a fost Babilonia (Daniel 2,1).

În timpul primului asediu al Ierusalimului Daniel, împreună cu trei tovarăși, sunt duși în sclavie în anul 587 î.e.n., în al șaptelea an al domniei lui Nabucodonosor. Ca și în timpul lui Ezra, prizonierii au parcurs drumul pînă în Babilon în vreo patru luni. Aproximativ în al unsprezecelea an al domniei lui Nabucodonosor, s-a trecut la alegerea tinerilor evrei talentați, care erau pe urmă trimiși la cursuri de trei ani, ca pe urmă să devină militari în slujba regelui. A trecut deasemenea un oarecare timp, pînă când licențiatul acestor cursuri, Daniel, a fost apreciat de babilonieni, mai ales în ce privește tălcuirea visurilor (Daniel 2,1).

Abia la Babilon Daniel a înțeles că israelienii se vor putea întoarce în Palestina abia după 70 de ani. După publicarea edictului lui Cyrus, în toamna anului 537 î.e.n., israelienii s-au întors în Palestina.

Acei istorici, printre care și Ptolomeu, care cred că evreii au fost duși în Babilonia în anul 587, nu sunt în stare să armonizeze datele începutului și sfârșitului prizonieratului. Ei contrazic cuvîntul Domnului.

“În anul dintîi al lui Dariu... în anul dintîi al domniei lui, eu, Daniel, am văzut din cărți, că trebuiau să treacă 70 de ani pentru dărîmăturile Ierusalimului, după numărul anilor, despre care vorbise Domnul către prorocul Ieremia” (Daniel 9,1-2).

“Dumnezeu să fie găsit adevărat și toți oamenii să fie găsiți mincinoși” (Romani 3,4).

2. 3 Data nașterii lui Isus

Asupra datei nașterii lui Isus au existat timp de multe secole controverse. În primele trei secole capii Bisericii au tăcut în privința acestei teme. Pînă în secolul al V-lea n-a existat încă o părere unică când trebuie sărbătorită ziua nașterii lui Isus. Era creștină, care începe cu nașterea lui Hristos, se mai numește era dionisiană, după numele unui călugăr roman, Dionisie cel Mic (497 -527), care a stabilit data din dispoziția Papei Ioan I. Aceasta s-a întîmplat în anii 525 - 526. Dionisie a fost interpret, colecționar și comentator al canoanelor sinodale grecești și latine, ca și a decretelor papale. Dionisie a stabilit că Isus s-a născut în anul 753 după întemeierea

Romei (ab urbe condita), așa că anul următor se începe la 1 ianuarie 754, el marcînd începutul erei creștine.

Noul calendar a fost acceptat treptat peste tot, și s-a impus mai ales în țările apusene. Abia în secolul XVI acest calendar a fost acceptat peste tot. Anul nou antic grecesc începe în luna iulie. La acea dată au avut loc primele Jocuri Olimpice. Conform surselor demne de încredere, aceste jocuri au avut loc prima dată în anul 776 î.e.n. Calendarul sirian a fost introdus în anul 312 î.e.n., începînd cu era seleucizilor. La evrei anul laic începe la 1 tișrii (Levitic 16,29-34), iar anul religios la 1 nisan (Exod 12,2).

Mulți interpreți ai Bibliei, bazîndu-se pe operele lui Flavius, afirmă că Isus s-a născut cu 6 ani înaintea erei noastre, în timpul domniei lui Irod cel Mare, care a organizat asasinarea copiilor la Bethleem (Matei 2,14-16). Flavius afirmă că Irod devine domnitor cînd au avut loc cele 184 jocuri olimpice. Aceste jocuri au avut loc la fiecare 4 ani, și primul a început la 1 iulie 776 î.e.n., iar cel de-al 184-lea în anul 40 î.e.n. Conform lui Flavius Irod, a murit “în a cincea zi după moartea fiului lui Antipater, în al 34-lea an al domniei acestuia, adică în al 34-lea an după uciderea Antigonei și în al 37-lea an de cînd a fost numit rege de romani”.

Flavius nu spune nimic despre data numirii lui Irod ca împărat, dar, ținînd seama de faptul că el a călătorit în timpul iernii la Roma, numirea sa a avut loc probabil la începutul anului 39 î.e.n. și a murit peste 37 de ani, în anotimpul primăverii. Flavius nu ne oferă date precise despre vîrsta lui Irod și împrejurările morții sale. Flavius scrie că înaintea morții lui Irod a avut loc un post și o eclipsă de lună, fără a oferi explicații. Iată textul: “Irod, care nu mai spera să se însănătoșească (avea atunci 70 de ani) a ordonat ca Matias, conducătorul răscoalei să fie ars de viu. În acea noapte a avut loc o eclipsă de lună”. E. Dabrowschi relatează că în anii 748 - 753 ab urbe condita (după întemeierea Romei) au avut loc 11 eclipse de lună, dar el crede că ar trebui luate în considerare numai două din acestea, și anume: cea de la 15 septembrie a anului 5 și cea de la 12 martie a anului 4 î.e.n. Data de 12 martie este mai aproape de adevăr, fiindcă Flavius vorbește despre iminentele sărbători ale Paștilor (la 11 aprilie) din anul 4, adică în anul 750 ab urbe condita. În anul 4 î.e.n. și în anul 1 al erei noastre au avut loc numai cîte o eclipsă parțială de lună. În anul 2 î.e.n., cînd Isus s-a născut într-adevăr, au avut loc 4 eclipse de lună, dintre ele 3 totale. Din această cauză este foarte greu de stabilit data precisă a nașterii lui Isus.

Dacă ne bazăm pe relatările lui Flavius, este deasemenea foarte greu să stabilim vîrsta exactă a lui Irod. Conform lui Flavius, Irod devine administratorul Galileei la vîrsta de 15 ani, dar mai înainte a fost tetrarhul Galileei. Dacă adăugăm cei 37 de ani ai domniei lui Irod, reiese că acesta a

murit la vîrsta de 52 de ani, dar Flavius scrie că acesta a murit la vîrsta de 70 de ani.

După nașterea lui Isus, Irod a trăit cel puțin 2 ani, fiindcă se știe că el a ordonat uciderea tuturor copiilor de o vîrstă cu Isus. Atunci Isus s-a aflat împreună cu familia în Egipt (Matei 2,19-23).

Data neșterii lui Isus se mai poate stabili pe baza recensămîntului din timpul domniei lui Iurinius (Luca 2,1-2). Mulți sceptici neagă exactitatea datelor biblice. Ei afirmă că Iurinius era dregător în Siria din anul 6 pînă în anul 9 e.n., dar cercetătorul doctor Zumpt a descoperit faptul că Iurinius a ocupat de două ori această funcție. Prima dată el a domnit între anii 3-1 î.e.n., fapt ce se confirmă printr-o monedă din acel timp. Despre faptul că Iurinius a domnit de două ori, stă mărturie și o inscripție, găsită la Tivoli, care se află acum în Muzeul Lateran. Totul este confirmat și de Tacitus. De aici putem trage concluzia că recensămîntul n-a putut avea loc în anul 6 î.e.n. ci în primii ani ai domniei lui Iurinius, adică între anii 3 și 1 î.e.n., de unde se poate trage concluzia că Isus s-a născut în anul 2 î.e.n.

Ioan Botezătorul își începe activitatea în al 15-lea an domniei lui Tiberius (Luca 3,1-3), care s-a urcat pe tron în anul 767 a.u.c., adică în anul 14 e.n., după moartea lui Augustus. Tiberius a fost adoptat de Augustus în anul 4 e.n., a fost mai întîi tribun, pe urmă șef al senatului și armatei, devenind astfel moștenitorul tronului. De aici se poate trage concluzia că Ioan Botezătorul și-a început activitatea în anul 29 e.n. Luca descrie activitatea lui Ioan, care e strîns legată de botezul și activitatea publică a lui Isus.

Atît Ioan, cît și Isus, și-au putut începe activitatea publică după împlinirea vîrstei de 30 de ani (Numeri 4,3; Luca 3,21-23). Isus a fost mai tînăr decît Ioan cu vreo 6 luni, și dacă Ioan a început să activeze în primăvara anului 29 e.n., Isus o face în toamnă, la începutul lunii tișrii, în timpul sărbătorii de iom chipur (Levitic 16). El se oferă ca jertfă, ca mielul lui Dumnezeu, care șterge păcatul lumii (Ioan 1,29), consacîndu-se prin actul simbolic al botezării. Pe baza acestor date se poate ajunge la concluzia că Isus s-a născut în anul 2 î.e.n.

Conform relatărilor sinopticilor, completat de cele ale lui Ioan, misiunea publică a lui Isus a durat mai mult de 3 ani. Descriind activitatea lui Isus, Ioan se referă la sărbătorile Paștilor: prima sărbătoare în Evanghelia după Ioan (2,13,23), a doua în (5,1) a treia - după minunata înmulțire a pîinilor (6,4) și a patra la Cina Sacră, care a avut loc la 14 nisan, adică joi, la 3 aprilie. Activitatea de 3,5 ani a lui Isus este confirmată de cercetătorii Bibliei. Isus a murit vineri, la 14 nisan 33 (Matei 27,62; Marcu 15,42; Luca 23,54; Ioan 19,31). În dimineața zilei de 14 nisan, conform legii iudaice, au fost tăiați mieii, iar în același timp a fost tăiat, copt și mîncat mielul

simbolic, Isus. Conform datelor istorice și astronomice reiese că vinerea, 14 nisan, a putut fi sau la 7 aprilie a anului 30, sau la 3 aprilie a anului 33. Această ultimă dată coincide cu calculele lui Luca și dovedește că Isus a murit la vârsta de 33,5 ani.

Aceste afirmații sunt confirmate complet în unica prorocire (Daniel 9,23-27), unde este vorba de activitatea de 3,5 ani a “unsului și principelui”, dar nu despre nașterea și viața lui Isus pînă la botezarea lui în râul Iordan (Matei 3,16; Fap.Ap. 10, 37-38). Cele 70 de săptămîni din prorocirea lui Daniel au un caracter simbolic, ca și în prorocirile lui Ezechiel, sau alte texte biblice, unde o zi simbolică este egală cu un an. Aceste 70 de săptămîni fac 490 de zile și conform regulei “o zi pentru un an” - 490 de ani. În ultima săptămîină a mîlei Domnului pentru Israel, Mesia va împlini misiunea Sa, și la jumătatea acestei săptămîni, adică peste 3,5 ani, va fi omorît.

Începutul acestor 70 săptămîni coincide cu timpul cînd Autaxerxes a emis decretul despre construirea zidurilor Ierusalimului. Neemia a construit zidurile Ierusalimului în anii 455-454 î.e.n. (Neemia 2,3-8; 6,5; 7,1). Mesia ar fi trebuit, conform prorocirii, să înceapă activitatea către sfîrșitul săptămîinii a 69, adică 483 de ani după anul 454 î.e.n. sau în anul 29 e.n. Peste 3,5 ani Mesia este omorît la 3 aprilie 33. Conform acestor date, este clar că Isus S-a născut în luna țîșrii (septembrie - octombrie) a anului 2 î.e.n.

III

3. 1 Omorul ritual - Cazul Beilis

La 12 martie 1911 la Kiev a fost omorît tînărul Andrei Iușcinski. Evreul Mendel Beilis a fost suspectat de crimă. Omorul a avut toate caracteristicile unui omor ritual. După o anchetă minuțioasă, lui Beilis i se intentează un proces, care a durat pînă la 28 octombrie 1913. În ultima zi a procesului, jurații au trebuit să dea un răspuns la următoarele întrebări:

1. “Este oare dovedit faptul că la 12 martie 1911, la Kiev, în cartierul Luchianovka, pe strada Verhne-Iurkovskaia, într-o încăpere a Fabricii de cărămizi, proprietatea spitalului evreiesc de chirurgie, care este administrată de omul de afaceri Marcus, fiul lui Ionas Zaițev, Andrei Iușcinski, după ce i s-a pus un căluș în gură, a fost rănit la creștet, tîmplă, ceafă și gît cu o

unealtă ascuțită, din care cauză au fost lezate venele creierului, arterele tîmplei sîngi și venele gîtului, din care cauză a avut o hemoragie puternică, apoi, cînd băiatul a pierdut 6 pahare de sînge, a fost bătut cu aceeași unelată și rănit la plămîni, rinichi și inimă ?” 47 răni și aproape totala pierdere a sîngelui i-au cauzat moartea. 2. Este oare Mendel Beilis vinovat de omucidere ?

După o dezbatere de o oră, jurații au dat următoarele răspunsuri:

La prima întrebare: “da, este dovedit”. La a doua întrebare: “nu, nu este vinovat”.

Procesul lui Beilis a zguduit lumea întregă și a stîrmit interesul tuturor oamenilor. Ministrul Justiției a invitat ca expert pe renumitul specialist în problemele Talmudului, preotul Pranaitis “fiindcă între preoții ruso-ortodocși nu se afla un om atît de progresist și curajos”.

3. 2 Expertiza preotului Pranaitis

După cercetările care au durat 6 luni, preotul Pranaitis a formulat următoarea expertiză, care a fost anexată la dosarul procesului:

“La 24 martie a avut loc la Trient martiriul sîntului Simion, un tînăr omorît în mod bestial de evrei, și care a fost pe urmă renumit prin multe minuni (pag.44). Apărătorii evreilor afirmă că astfel de condamnări juridice nu pot dovedi nimic, fiindcă au fost emise de un tribunal prin folosirea torturii. Ei uită însă că sunt cunoscute multe procese din secolul al XIX-lea, cînd, fără aplicarea torturii, asasinii fuseseră condamnați de Curtea cu juri; chiar și după anularea acestor condamnări, s-au putut observa în timpul procesului, cu exactitatea fotografică, detalii caracteristice, ca și în astfel de procese din secolele precedente.

Dacă ne raliem la acei oameni care afirmă că n-au avut loc omoruri rituale, atunci cinstea tuturor judecătorilor acestor procese este pusă sub semnul întrebării.

Am fi atunci siliți să punem sub semnul întrebării și acele cazuri cînd evreii au fost implicați în astfel de delict. Am fi deasemenea siliți să nu dăm crezare tuturor mărturiilor istorice din țările europene unde au trăit evrei. Nu trebuie, așadar, să ținem seama nici de mărturiile evreilor botezați și de trupurile mutilate sîngerînde. Reiese că toate cazurile înregistrate de omor ritual ar fi o provocare practică timp de secole, că istoricii tuturor țărilor au copiat unul pe altul, că toți martorii oculari, între care și analfabeți, au născocit faptele ? În acest caz ar trebui să-i admirăm pe martorii care au făcut depoziții cu atîtea detalii, pentru fantezia lor.

Pe baza surselor religiei iudaice ajung la concluziile următoare:

1. Legea evreiască nu interzice să ucizi pe creștini, ba permite, încurajează și chiar ordonă să săvîrșești astfel de omoruri. Din punctul de vedere al legislației evreiești nu există nici o piedică pentru evrei, cînd ei vor să ucidă un creștin.

2. Conform legii religioase evreiești, sîngele, printre altele cel omenesc, are o însemnătate simbolică, magică și medicală.

3. Legea permite folosirea sîngelui în alimentație.

4. Se permite ca în loc de a aduce jertfe de sînge în templul de la Ierusalim, poate fi omorît un neevreu, iar după distrugerea Templului - un creștin.

Pe baza acestor constatări și pe baza faptelor istorice dovedite a săvîrșirii omorurilor rituale a creștinilor de către evrei, ajung la următoarele concluzie:

1. Omorurile rituale nu sunt o ficțiune, ci o realitate.

2. Omorurile rituale sunt o consecință a sălbăticitirii, adică un regres spre principiile extreme ale evreilor.

3. Pînă nu va fi dovedit contrariul, moartea lui Andrei Iușcinschi trebuie calificată ca omor ritual tipic, dacă ținem seama de caracterul, împrejurările și de aparenta lipsă de sens a felului cum au fost pricinuite rănile, de unealta asasinului, de caracterul unor răni pricinuite de maltratări și torturi, și ce părți ale corpului au fost rănite, de lipsa urmelor de sînge pe haine, cît și la locul unde a fost găsit cadavrul, de faptul că victima a fost omorîtă înaintea sărbătorii Paștilor evreiești”.

3. 3 Scrisoarea lui Nielidov, ministrul rus și rezident la Vatican,

către ministrul de externe S.D.Sazanov, Roma 5/18 noiembrie 1913

“În procesul Beilis, care s-a încheiat nu demult la Kiev, a fost amestecată și Biserica Catolică. Excelența Dv. a acordat probabil atenția cuvenită unei ample scrisori a unui renumit evreu englez, lordul Rotșild, în presă, adresată Cardinalului, secretarului de stat, cu rugămintea să confirme faptul că toți papii au negat faptul existenței omorurilor rituale, fapt ce reiese din două documente, ale căror copii sunt anexate la această scrisoare, și care sunt contestate de preotul Pranaitis.

În răspunsul scurt al Cardinalului Merry dell Val, acesta confirmă identitatea conținutului copiilor cu originalul care se află la Vatican, și el își exprimă speranța că declarația sa va fi folositoare pentru scopul dorit de lordul Rotșild.

O copie a acestei declarații a fost transmisă de unul din bancherii de aici, de naționalitate evreiască, la reprezentanța țaristă cu rugămintea ca ea să legalizeze semnătura cardinalului. Am fost de acord să iau în primire această declarație numai după ce pe copie s-a făcut inscripția “duplicat”. Această copie ar fi trebuit să fie trimisă la Kiev, dar n-a mai avut nici un rost, fiindcă ar fi ajuns la destinație după încheierea procesului, dar cu această ocazie am avut posibilitatea să am o convorbire cu Secretarul de Stat.

Cardinalul a subliniat că el s-a mărginit numai la latura formală a problemei, constatînd identitatea copiilor cu originalul, și n-a avut intenția să abordeze miezul problemei pusă de lordul Rotșild. Cardinalul susține că presa n-a fost nicidecum neutră, și, un lucru este a interzice să-i acuzi pe toți evreii de omor ritual, și altul să negi că evreii au omorît vreodată pe creștini, fapt pe care Biserica nu trebuie nicidecum să-l nege.

În ce privește declarația “Cardinalului” Ganganelli - viitorul Papa Clemens XIV - aceasta este numai părerea personală a pastorului Ganganelli care nu era pe atunci

nici cardinal. El a făcut această declarație în fața consultaților tribunalului inchiziției. Acest document n-a fost dat publicității și ar fi trebuit să fie depus “ad acta”, dar în urma tulburărilor din anul 1848, o parte a arhivelor a fost furată, și este posibil ca o copie a raportului lui Ganganelli să se fi aflat la Nunțiatura Papală din Polonia. Numai pe această cale documentul a putut ajunge la Dublin, și de aici la lordul Rotșild.

Declarația Cardinalului Merry dell Val are acum numai însemnătate documentară, dar se întrevede aici și dorința Curtii Romane să fie politicoasă cu evreii, afit cît permite să ocolești miezul problemelor credinței.

Cu ocazia procesului de la Kiev, un ambasador acreditat la Vatican - Cardinalul Ferrata - un confident al Papei, este convins, că evreii comit într-adevăr omoruri rituale, și s-a referit la cercetările în legătură cu aceste crime.

Cu stimă Nielidov”¹¹.

Nürnberg, document Nr. 2527. Secret.

3. 4 Din documentele de la Nürnberg:

Domnule Kaltenbrunner!

Am comandat multe exemplare ale cărții “Omorurile rituale evreiești” pentru a fi repartizate și la Standartenführer. Vă trimit cîteva sute de exemplare, pentru ca să le răspîndiți printre Einsatz-Komandos, mai ales printre acei care au de-a face cu problema evreiască. În legătură cu această carte dispun următoarele:

1. Trebuie inițiate de îndată peste tot cercetări despre omorurile rituale comise de evrei, atît timp cît n-au fost încă evacuate. Cer ca să-mi fie raportate astfel de cazuri, pentru ca pe urmă să fie intentate cîteva procese.

2. Problema omorurilor rituale trebuie să fie tratată de experți din România, Ungaria și Bulgaria. Sunt de părere că trebuie să relatăm în presă despre aceste cazuri de omoruri rituale, pentru a facilita exilarea evreilor din

---

¹¹ Justyn B. Pranaitis: Creștinul în Talmud, Editura “Pro Fide”, Varșovia, 1937 (extrase). cere reprezentantului Rusiei la Vatican să legalizeze copia scrisorii.

Această expertiză și-a procurat-o Iacob Ielec la Roma și a adus-o la Nunțiatura din Polonia XIV să întocmească un memoriu în legătură cu omorurile rituale din Polonia. O copie a acestui memoriu bancherul Rotșild l-a arătat Cardinalului dell Val, iar un alt bancher evreu Ghilimelele în cuvîntul “cardinal” au fost folosite doar fiindcă atunci Ganganelli nu era încă cardinal. În anul 1851, după intervenția președintelui comunităților evreiești din Polonia, Iacob Ielec, Ganganelli, care era atunci consilierul Curiei, a fost însărcinat de Papa Benedict.

aceste țări. Este de la sine înțeles că aceste acțiuni pot avea loc numai cu acordul Ministerului de Externe.

3. Gîndiți-Vă dacă nu cumva în colaborare cu Ministerul de Externe am putea instala un studio de radio ilegal, de orientare pur antisemită, pentru translații în Anglia și America.

Studioul trebuie să fie aprovizionat cu materiale propagandistice, pentru a-i influența pe englezi și americani, așa cum a procedat “Der Stürmer”, la timpul potrivit. Sunt de părere că o știre senzațională ar fi de mare importanță. Vă rog să-l contactați pe SS-Gruppenführer dr. Martin cu scopul de a strînge legăturile cu colaboratorii ziarului “Der Stürmer”.

În afară de aceasta trebuie angajați colaboratori, care să studieze și controleze știrile judiciare și polițienești a dispariției vreunui copil, pentru ca pe urmă studiourile noastre de radio să transmită știrea, că în localitatea XY a dispărut un copil și că probabil este vorba de un omor ritual.

În general, sunt de părere că am putea activa o grandioasă propagandă antisemită în limba engleză și, posibil, și în cea rusească, accentuînd propaganda despre omorul ritual. Vă rog să discutați totul cu colaboratorii voștri, și să întreprindeți anumite măsuri, și să-mi prezentați apoi un raport.

Al Vostru **H. Himmler**

Această scrisoare a fost adresată de Himmler lui Kaltenbrunner, șeful securității imperiale, la 19 mai 1943. Ordinul lui Himmler cu privire la organizarea proceselor, pe baza omorurilor rituale imaginare, este începutul unei noi campanii antisemite, pentru a permite autorităților hitleriste să organizeze deportarea în masă a evreilor din țările ocupate ale Europei răsăritene și meridionale.

---

3. 5 Protocelele înțelepților de la Sion

Protocelele sunt false, lucru ce a fost dovedit în timpul mai multor audieri judiciare și asupra acestei chestiuni nu există nici o îndoială. În luna august 1921 apare în ziarul “Times” un articol în care corespondentul acestui ziar la Constantinopol încearcă să dovedească că protocolurile sunt de fapt o copie, aproape cuvînt cu cuvînt, a unei broșuri intitulată “Dialogue aux...” care a fost tipărită mai întîi fără autor în anul 1864 și pe urmă retipărită în 1868 la Bruxelles, sub semnătura lui M. Jolly. Broșura a fost scrisă împotriva lui Napoleon și nu împotriva evreilor. Ea a apărut cu 33 de ani înaintea “Protocolurilor înțelepților”.

Protocolurile descriu dezbaterile secrete ale înțelepților din Bazel în toamna anului 1897. Conform versiunii germane din anul 1919, textul protocolurilor a apărut în împrejurările următoare:

“un evreu, adept al masonilor, a fost însărcinat să ducă aceste protocoale periculoase la Frankfurt. În timpul unui popas de noapte într-un mic oraș german, protocoalele i-au fost furate de un agent rus și în aceeași noapte a fost executată o copie a originalului francez, care ajunge apoi în mîinile rușilor Vilus și Butni.

În anul 1905 apare în Rusia o carte sub titlul senzațional “Uriașul și piticul, sau antihristul ca o posibilitate politică apropiată”. Autorul cărții a fost un funcționar al cancelariei sinodale din Moscova, Serghei Vilus. Ediția următoare a fost publicată în anul 1907 sub titlul “Acuzația împotriva inamicilor ființei umane”. Autorul a fost de astă dată S. Butni. Ca epilog au figurat “Protocolurile”.

Acest pamflet a fost conceput în stilul renumitei “Ciornaia sotnia”. Începînd cu anul 1881 țarismul a încercat să dirijeze ura maselor împotriva evreilor, învinuindu-i pe aceștia că ei sunt cauza tuturor nenorocirilor. În consecință, au avut loc numeroase pogromuri și au fost promulgate multe legi discriminatorii. Începînd cu anul 1902, din inițiativa ministrului de interne și a șefului poliției, Plehve, au fost organizate pogromuri la Chișinău și Gomel (1903), la Rovno (1904), Bialistoc (1905), Yitomir și Troianov. “Protocolurile înțelepților Siona” și acuzațiile despre așa-numitele omoruri rituale au contribuit la întărirea antisemitismului.

“Protocolurile” nu și-au pierdut nici azi actualitatea, dacă ținem seama de articolele din presă. În revista sovietică “Ogoniok” a apărut un articol semnat de Vladimir Nosenko și Serghei Rogov intitulat “Atențiune, provocare”. Articolul s-a ocupat de cea mai mare mistificare a poliției din Rusia țaristă și anume de “protocolurile înțelepților Siona”, cunoscute și în Polonia, și propagate cu un an în urmă într-o biserică din Varșovia. În URSS, grupul antisemit “Pamiat” se servește de aceste protocoale. Iată cîteva extrase din presa sovietică referitoare la nașterea acestei sinistre mistificări.

Ce conțin protocoalele ? Conținutul nu este subtil. Conducătorul secret al conspirației îi informează pe complicii săi despre un plan pentru înființarea unui guvern mondial. Nu se știe precis unde și cînd ar fi avut loc ședința. Textul cuprinde 24 de protocoale, și se ocupă cu diferite teme. Chiar de la prima vedere această operă lasă impresia unei grozăvii apocaliptice, a unei apropiate catastrofe, care se amplifică de la pagină la pagină. Din text reiese că de multe secole există o conspirație universală, cu scopul formării unui super-guvern evreiesc. Acest scop poate fi realizat prin propagandă revoluționară, dezordine, răscoale și luptă de clasă, ca și prin demoralizarea conștiinței a populației, îndemnînd-o la beții. (...)

Istoria fabricării protocolurilor este complicată: abia în timpul Revoluției din Octombrie ea a putut fi elucidată. Între documentele scoase din dosarele secrete ale poliției secrete (Ohranka) s-au găsit și acele care au clarificat anumite lucruri. În deceniul al treilea, cînd național-socialiștii s-au servit de aceste protocoale în lupta

pentru putere, mulți oameni, care urau fascismul, au început să adune documente și fapte, care ne dau posibilitatea să reconstituim în toate amănunțele istoria ivirii “protocolorilor”.

Cînd în anul 1894 Nicolai II s-a urcat pe tron, camarila imperială ultra-conservatoare s-a temut că el nu va domni cu mîină de fier, ca tatăl său Alexandru III. Cercurile curții imperiale, avînd cunoștință de înclinația lui Nicolai spre misticism, au hotărît să-l sperie cu știrile despre o conspirație cu legături în străinătate, de proporții satanice... În ce privește concretizarea acestor forțe satanice în acele vremuri, era clar că poate fi vorba numai de evrei. Dinastia Romanov a fost cunoscută ca antisemită. În curtea imperială s-a răspîndit părerea că evreii sunt dușmanul intern, și n-a fost nici un secret că ei au strîns legături cu străinătatea, fiindcă peste tot există comunități evreiești. Dovezile falsificate trebuiau să-l convingă pe țar să întreprindă măsuri foarte severe, nu numai împotriva mișcării revoluționare, dar și împotriva liberalismului.

În anul 1895 a fost întocmită la departamentul poliției prima variantă a documentelor “secretul evreimii”. A fost răspîndită ideea că între evrei și masoni există o alianță care dă un impuls și răspîndește peste tot valul revoluționar în Rusia. Dar “opera” a fost atît de primitivă, că nu era oportun să fie prezentată țarului. O variantă revizuită a fost întocmită de șeful “ohranei” din Paris, Racikovski.

Baza variantei acestor documente care se ocupă de o conspirație pe scara mondială a evreilor, a fost de mult uitată carte “Dialogul în infern între Montesquieu și Machiavelli” (1864), de Maurice Joly. Această carte a fost scrisă sub forma unui pamflet, îndreptat împotriva lui Napoleon III, a cărui înclinație spre despotism a fost prezentată într-o formă grotescă. Montesquieu și Machiavelli poartă o convorbire, unde Machiavelli face remarci cinice despre bazele tiraniei.

Din comparația ambelor texte reiese clar că “autorii” protocolorilor au copiat multe pagini din cartea lui Maurice Joly, cu toate că acesta nu i-a avut în vedere pe evrei. Structura operei lui Joly a fost copiată în “Protocolori”, aproape fără nici o schimbare. Cele 25 de dialoguri s-au transformat în 24 de protocolori. După analiza lor se poate ajunge la următoarele concluzii: al șaptelea protocol este reproduc în întregime, iar nouă protocolori pe jumătate copiate din opera lui Joly. 1040 versuri din cele 2560 au fost copiate fără nici o modificare. Autorii protocolorilor reproduc chiar greșelile. Astfel în protocolori sunt reproduse și greșelile din original. Trebuie subliniat și faptul că autorii falsificărilor s-au servit și de alte izvoare. Protocolorile sunt nu numai o falsificare, ci de-a dreptul un plagiat. Pentru a așifta spiritele, poliția țaristă a confecționat singură opere antisemite, precum “Cărțile cahalului” de Brafman (1869) și “Talmudul și evreii” de Lutostanski (1879).

Dacă prima încercare de a îndemna Țarul la acțiuni antisemite, cînd i s-a prezentat falsul “Tainele evreimii” a eșuat, de această dată autorii provocării au trebuit să

acționeze astfel ca nu cumva Țarul Nicolai să aibă impresia că poliția a colaborat la confecționarea protocolorilor. Știrea despre complotul mondial iudeo-masonic putea avea un efect numai dacă ajungea la urechile Țarului prin intermediul unui “profet” și “evlavios” în care el avea încredere deplină. O astfel de posibilitate s-a ivit atunci cînd un medic francez, de religie catolică, un mason și șarlatan, a reușit să cîștige încrederea Țarului și s-au înțepit intrigile la Curtea Imperială între două partide rivale. Mama Țarului, Maria Fiodorovna, a întreprins totul ca un anume S.A. Nilus să devină confidențialul fiului ei, pentru a-l îndemna să ducă lupta împotriva “mentalității străine satanice”.

Colindînd din mănăstire în mănăstire, Nilus a scris în anul 1901 o carte intitulată “Antihristul ca o posibilitate”, unde descrie inspirația divină pe care a avut-o cînd a fost ateu. În anul 1902 cartea a atras atenția unor membri ai familiei țariste, și, pentru ca Nilus să aibă acces la Curtea Imperială, se organizează căsătoria sa cu o doamnă din suita Țarului, J. Ozierova. Nilus a fost un antisemit patologic și cu timpul a fost cuprins de obsesia că este urmărit de “înțelepții Sionului”, suspectîndu-i pe toți din jurul său. În 1902 face cunoștință la Petersburg cu Racikovski. Nilus a răspîndit știrea că anume Racikovski, șeful agenturii din Paris, a descoperit protocolorile, pe care și le-a procurat cu un mare risc.

Organizatorii provocării au transmis textul protocolorilor lui Nilus, pentru ca a doua ediție completată să facă impresia cuvenită asupra Țarului. Nilus a introdus probabil acele texte în a doua ediție, fapt ce i-a adus elogiul nobilimii rurale, de unde se trăgea el însuși. Cartea lui Nilus a fost tipărită în anul 1905, în tipografia de la Țarskoie Selo. Nicolai II a citit cartea și a făcut chiar note marginale de felul: “autenticitatea este de necontestat” sau “ce gîndire profundă”.

În legătură cu aceasta se pune întrebarea, dacă și guvernul țarist a crezut în autenticitatea protocolorilor. În anul 1909 prim-ministrul rus Stolîpin a dispus cercetarea judiciară, menită să stabilească proveniența protocolorilor și modul cum au ajuns în Rusia. Rezultatele au fost atît de senzaționale, încît Stolîpin a fost silit să le prezinte Țarului, care a fost surprins de rezultatele cercetărilor și a dispus ca ele să rămînă secrete. Ele au fost descoperite în arhivele poliției abia după revoluție. Cu toate că autoritățile țariste au avut cunoștință de modul cum au fost confecționate protocolorile, și erau conștiente de absurditatea lor, au încurajat cu toate acestea “Uniunea poporului rus” să se folosească de acest fals, pentru a organiza pogromuri împotriva evreilor.

Sub influența protocolorilor, Uniunea a inclus în al doilea program punctul următor: “precum este cunoscut, și cum au afirmat însuși evreii în manifeste și proclamații, dezordinile și chiar mișcarea revoluționară, uciderea cotidiană a zecilor de oameni, slujitori ai Țarului și patriei, totul este opera evreilor și sunt organizate cu bani evreiești”.

În Germania nazistă protocolorile au jucat rolul de motivare pentru “Soluția finală a problemei evreiești”, care a dus la exterminarea a milioane

de oameni. Pe Hitler nu l-a interesat autenticitatea protocolurilor. El avea nevoie de un mit al secolului XX, pentru ca masele nemulțumite să reprime pe adevărații vinovați ai tuturor nefericirilor, adică pe evrei și masoni. *"Protocolurile înțelepților Siona" constituiau un mijloc ideal pentru acest scop.*

IV Fakty o Izraelu, = Tworzenie państwa = do tłumaczenia

4. 1 Datele reînvierii naționale

1838 - Mozes Montefiore propune înființarea statului evreiesc.
1854 - înființarea unui spital în Ierusalim.
1861 - Mișchenot Saananim - prima așezare în afara zidurilor Ierusalimului.
1863 - Prima ediție a revistei ebraice "Havazelet".
1870 - Deschiderea școlii de agricultură Mikme Israel.
1878 - înființarea de către evreii din orașul vechi al Ierusalimului a localității Petah-Tikva.
1882- Leon Pinsker în lucrarea sa "Autoemanciparea" propune lichidarea antisemitismului, și anume, după repatrierea majorității evreilor în țara proprie; începe emigrarea evreilor din Rusia, România și Iemen, numită prima alia.
1887 - Baronul Edmond Rotșild înființează localitatea Zihron Iacov.
1894-Teodor Herțl, sub influența procesului Dreyfus inițiază sionismul politic.
1895 - Herțl publică cartea "Statul evreiesc".
1897 - în timpul primului Congres Sionist din Bazel, convocat de Herțl, a fost înființată organizația mondială sionistă, a cărei sarcină a fost "înființarea în Palestina unui cămin pentru evrei, cu garanții publice și de drept".
1903 - Propunerea Marii Britanii de a înființa un Stat Evreiesc în Uganda este respinsă de al VI-lea Congres Sionist.
1904- - După pogromul din Rusia și Galiția, începe a doua alia.
1906 - În Ierusalim se deschide prima școală superioară ebraică; la Ierusalim se deschide școala de artă "Bezalel".
1909 - Se înființează primul chibuț "Degania", pe malul lacului Ghenezaret; în partea de nord a lafei apare orașul Tel-Aviv, primul oraș modern evreiesc; se organizează mișcarea evreiască de autoapărare (Hașomer).
1914- Inceputul primului război mondial; Marea Britanie declară război Imperiului Otoman.
1916- Tratatul Sykes-Picot; pactul secret franco-britanic, asupra împărțirii Țării Sfinte, exclude partea de vest a Iordanului din sfera de influență arabă.
1917- Declarația Balfour despre sprijinul Angliei pentru înființarea unui "Cămin național evreiesc în Palestina"; Generalul Allenby ocupă Ierusalimul, care înseamnă sfârșitul domniei otomane în această regiune, domnie care a durat 400 de ani.

1919- Tratatul Vaitman - Feisal asupra recunoașterii reciproce a drepturilor evreilor și arabilor în Palestina; se înființează câteva așezări agrare în Palestina.

1920 - Marea Britanie primește de la Liga Națiunilor mandatul asupra Palestinei și Transiordaniei; înființarea organizației evreiești a muncii (Histadrut); luptători arabi pregătesc rebeliuni antievreiești; înființarea organizației evreiești de autoapărare - Hagana.

1921 - Emirul Abdula atacă Transiordania și este recunoscut de Marea Britanie ca domnitor al acestei regiuni

1922 - Liga Națiunilor recunoaște drepturile istorice ale poporului evreiesc asupra Palestinei și obligă Marea Britanie, să creeze condiții mai bune pentru emigrarea evreilor; Marea Britanie interzice evreilor să se stabilească în Transiordania.

1924 - în Haifa se deschide institutul telmologic israelian (Telmion); începe a patra alia, cu precădere din Polonia; cei mai multi emigranți se stabilesc în orașe.

1925 - în apropierea Ierusalimului, pe muntele Scopus, se deschide universitatea ebraică.

1929 - Luptătorii arabi organizează un pogrom al evreilor din Hebron.

1931 - înființarea organizației conspirative Irgun țvei leumi.

1933 - începe a cincea alia, cu precădere din Germania.

1935 - Mișcarea revizionistă, în frunte cu Jabotinschi se retrage din organizația mondială sionistă și înființează Noua Organizație Sionistă.

1937- Raportul comisiei britanice, în frunte cu Peel, ajunge la concluzia că Palestina a devenit o țară de emigranți arabi, ca urmare a avântului economic evreiesc. Comisia propune împărțirea Palestinei apusene în două state: unul evreu și altul arab. Propunerea este respinsă de arabi.

1938 - Marea Britanie respinge planul Peel și invită conducătorii evrei și arabi pentru a dezbate problema palestiniană; arabii resping invitația; Conferința de la Evians nu poate rezolva problema refugiaților din Germania, țară din care fug mii de evrei, din cauza persecuțiilor naziste.

1939 - "Cărțile albe" britanice limitează numărul emigranților evrei la 75000, care trebuie să fie primiți în decurs de 6 ani, după care emigrația trebuie stopată.

1940 - Evreii palestinieni intră în armata britanică, pentru a lupta împotriva Germaniei naziste.

1945 - Sfârșitul celui de al doilea război mondial.

1947 - Planul Națiunilor Unite de împărțire a Palestinei este acceptat de evrei, dar respins de arabi.

1948 - Mandatul britanic a luat sfârșit. Este proclamat Statul Israel.¹²

Date despre Israel. Perioada stăpânirii străine.

¹² ¹² (După "Facts about Israel")

Anul	Concuceritorii
70-73	romanii
313 /636	bizantinii
637 /1091	arabii
1091 /1291	cruciații
1291 /1516	mamelucii
1517 /1917	Imperiul
1918/1948	englezii

V

HOLOCAUST

5. 1. Documente germane

5. 1 1 Cracovia, 16 decembrie 1941

Discursul guvernatorului general, Hans Frank, despre planul exterminării în masă al evreilor, ținut la o ședință a guvernului din guvernământul general>

“Evreii trebuie să fie nimiciți, într-un fel sau altul, despre aceasta vreau să vă vorbesc în mod deschis. Hitler s-a pronunțat odată astfel> dacă evreimea va reuși iarăși să provoace un război mondial, atunci va curge nu numai sângelele popoarelor implicate în război, ci asta va însemna sfârșitul evreilor în Europa. Știu că multe măsuri întreprinse acum în imperiul german împotriva evreilor sunt criticate. În mod premeditat se încearcă, așa cum reiese din relatări, să se vorbească de brutalitate și cruzime.

V-aș ruga să fiți de aceeași părere cu mine, înainte ca să pot continua discursul, asupra formulei> nouă trebuie să ne fie milă numai de poporul german, și de nimeni alții în lumea aceasta. Nimeni n-a avut milă de poporul german. Ca vechi naționalist pot afirma> dacă clanul evreimii din Europa ar supraviețui acestui război, iar în același timp noi vom pieri în lupta pentru salvarea Europei, acest război ar avea numai un succes parțial. Poziția mea față de evrei este în principiu aceea că ei trebuie să piară. Ei trebuie să înceteze de a mai exista. Am început convorbiri în scopul ca ei să fie transferați în Est. În luna ianuarie va avea loc la Berlin o consfătuire la care voi trimite pe secretarul de Stat dr. Bühler. Această consfătuire va avea loc la sediul

principal al securității imperiale, în cancelaria Obergruppenführerului SS Heydrich. Trebuie să ne așteptăm că va începe o mare migrare a evreilor.

Ce oare se va întâmpla cu evreii? Credeți că ei vor fi colonizați în satele din țările răsăritene? În Berlin ni s-a spus> la ce să facem atâtea mofturi< n-avem ce face cu ei în regiunile răsăritene, nici în alte regiuni ale imperiului, puteți să-i lichidați voi înșivă. Vă rog să vă debarasați de orice sentimente de milă. Trebuie să-i distrugem pe evrei oriunde s-ar afla și unde este numai posibil, pentru a putea menține aici structura imperiului.

Asta se va întâmpla bineînțeles cu metode diferite de acele pe care ne-a propus șeful de cabinet dr. Hummel. Nici judecătorii din tribunalele speciale nu pot fi răspunzători de aceasta, fiindcă totul va decurge în afara legii. Nu se pot trata evenimente gigantice unice în cadrul normelor obișnuite. În orice caz, noi trebuie să găsim o cale, și eu sunt neliniștit. Noi considerăm că evreii sunt mîncăcioși nocivi. În guvernământul general trăiesc aproape 2,5 milioane de evrei, iar împreună cu rudele - 3,5 milioane. Noi nu putem să-i împușcăm, nu putem să-i otrăvim, dar vom găsi o cale să-i distrugem, despre care se va ține o consfătuire la Berlin. Unde și cînd va începe totul, trebuie hotărît de acele autorități care vor fi formate și instalate de noi, despre activitatea cărora veți fi informați de mine”.

5. 1. 2

Protocolul conferinței, care a avut loc la sediul principal al securității imperiale> Berlin, la 20 ianuarie 1942

“Dosar secret de stat. Proces-verbal al consfătuirii.

I. La consfătuirea care a avut loc la 20. I. 1942 la Berlin. În marea sală Fontaneli (Wannsee) Nr. 56-58, despre soluția finală a problemei evreiești, au luat parte> (sunt enumerați toți participanții).

II. Șeful poliției de securitate și SD Obergruppenführer SS Heidrich, a comunicat despre numirea sa de către mareșalul imperial, ca împuternicit pentru pregătirea și aplicarea soluției finale a problemei evreiești europene și a arătat că această conferință a fost convocată pentru a se clarifica problemele fundamentale. Mareșalul cere să-i fie propus un proiect asupra laturei organizatorice, materiale și obiective în vederea soluției finale a problemei evreiești europene și arată că este necesară instruirea preliminară a tuturor instanțelor centrale care se ocupă cu această problemă, pentru a coordona acțiunile.

Reichsführerul SS și șeful poliției germane va prelua conducerea studierii problemei evreiești, fără a ține seamă de granițe geografice.

Șeful securității și SD a făcut o scurtă relatare asupra luptei duse pînă în momentul de față cu inamicul. Momentele cele mai însemnate sunt>

- a) izgonirea evreilor din toate sferile vieții poporului german,
- b) izgonirea evreilor din toate locurile unde trăiesc germani.

Pentru îndeplinirea acestor sarcini, s-a început, ca singură posibilitate provizorie, accelerarea și intensificarea planificată a emigrării evreilor din teritoriul imperiului german.

Din ordinul mareșalului imperial, s-a înființat în ianuarie 1939 un Centru pentru Emigrarea Evreilor, în fruntea căruia a fost numit șeful securității și SD. Comisia a trebuit să rezolve următoarele probleme>

- a) luarea măsurilor pentru pregătirea unei emigrări masive a evreilor,
- b) planificarea valului de emigrație c) accelerarea emigrării individuale.

Scopul a fost de a izgoni pe evrei din spațiul de viață germană în mod legal.

Toate instanțele au fost de acord asupra dezavantajului unei astfel de metode de emigrare, dar au fost nevoiți s-o accepte, în lipsa unei alte soluții.

III. În locul emigrării se aplică acum, ca o posibilă rezolvare a problemei, după primirea aprobării Führerului, evacuarea evreilor în regiunile răsăritene.

Aceste acțiuni trebuie privite ca auxiliare, dar avem posibilitatea să dobândim experiența practică, ca în viitor să ne putem servi de această experiență pentru aplicarea "soluției finale" a problemei evreiești.

11 milioane de evrei europeni trebuie luate în considerare în cursul acțiunii soluției finale. Această cifră include evreii din țările următoare>

Land	Zahl
Altreich	131.800
Ostmark	43.700
Ostgebiete	420.000
Generalgouvernement	2.284.000
Bialystok	400.000
Protektorat Böhmen und Mähren	74.200
Estland - judenfrei-Lettland	3.500
Litauen	34.000
Belgien	43.000
Dänemark	5.600
Frankreich, Besetztes Gebiet	165.000
Unbesetztes Gebiet	700.000
Griechenland	69.600
Niederlande	160.800
Norwegen	1300
Bulgarien	48.000
England	330.000
Finland	2.300
Irland	4.000
Italien einschl. Sardinien	58.000
Albanien	200
Kroatien	40.000

Portugal	3.000
Rumänien einschl. Bessarabien	342.000
Schweden	8.000
Schweiz	18.000
Serbien	10.000
Slowakei	88.000
Türkei /europ.Teil/	55.500
Ungarn	742.800
UdSSR	5.000.000
Ukraine	2.994.684
Weißrußland ausschl. Bialystok	446.484
Zusammen: über	11.000.000

În perioada "soluției finale" evreii ar trebui să fie angajați la diferite acțiuni de muncă, sub conducerea respectivă. Ar trebui formate colonii mari de muncă, formate pe principiul separării sexelor, și silite să construiască drumuri în regiunile răsăritene. Bineînțeles că o parte a evreilor va pieri acolo.

Cei rămași, adică cei mai rezistenți, trebuie să fie tratați în mod corespunzător, fiindcă reprezintă o selecție, care va putea fi întrebuințată ca germele unui nou popor evreiesc (aceasta ne învață istoria).

Prin aplicarea "soluției finale" Europa va fi percheziționată, începând cu partea ei apuseană și pînă în răsărit. Înainte de toate, această operație ar trebui să fie efectuată în Germania, Boemia și Moravia, în primul rînd din motive logistice sau social-politice.

Evreii evacuați vor fi plasați, mai întîi în ghetouri intermediare, pentru a fi pe urmă transportați în răsăritul Europei.

Heydrich spune în continuare că premiza importantă a succesului este stabilirea contingentului persoanelor care trebuie evacuate.

Se plănuiește ca oamenii în vîrstă de peste 55 de ani să nu fie evacuați, ci concentrați într-un ghetou pentru bătrîni, la Terezina (Theresienstadt - pe teritoriul Cehoslovaciei).

Din cei 280000 de evrei, care se aflau la 31.10.1941 pe teritoriul Germaniei și Ostmark (Austria), 30% au depășit această vîrstă. În afară de ei, în ghetoul pentru bătrîni vor fi deportați evreii invalizi de război, precum și evreii cu decorații de război< astfel vom exclude intervențiile și protestele.

Începutul acțiunilor ample de evacuare va depinde de situația de pe front. În ce privește aplicarea "soluției finale" în țările ocupate de noi, sau aflate sub influența noastră, s-a făcut propunerea ca experții Ministerului de Externe să se consulte cu funcționarii competenți ai securității și SD.

În ce privește consecințele negative ale acestor măsuri asupra economiei, Secretarul de Stat Neuman a declarat că în întreprinderile însemnate din punct de

vedere strategic, evreii care lucrează acolo nu vor fi evacuați pînă ce specialiștii de altă naționalitate nu-i vor putea înlocui.

Obergruppenführerul SS Heydrich a replicat că ordinele emise de el nu prevăd evacuarea acestor evrei în cursul acțiunii prezente. Secretarul de Stat Bühler a constatat că "guvernămîntul general" (administrația Poloniei ocupate) ar saluta urgentarea acțiunii "soluția finală" pe teritoriul său, fiindcă aici nu există probleme de transport, și deplasarea detașamentelor de muncă nu va împiedica desfășurarea acțiunii. Evreii ar trebui să fie cît mai repede îndepărtați de pe teritoriul guvernămîntului general, fiindcă ei sunt cauza răspîndirii epidemiilor, practică comerțul clandestin și destabilizează piața. Dintre cei 2,5 milioane de evrei puțini sunt apți de muncă.

Secretarul de Stat Bühler constată că șeful securității SD a fost însărcinat cu soluționarea problemei evreiești în guvernămîntul general și el este sprijinit de autoritățile de acolo. Rugămîntea sa este ca problema evreiască să fie soluționată cît mai repede. În încheiere s-a discutat despre diferitele forme de soluționare a problemei.

Gauleiterul Meyer și Secretarul de Stat Bühler au fost de părere că trebuie făcute pregătirile necesare pentru aplicarea soluției finale, fără însă a trezi neliniștea populației locale.

La încheierea consfătuirii, șeful securității și SD s-a adresat participanților cu rugămîntea ca toți să-i acorde sprijinul necesar".

---

5. 1. 3

Lublin, 19 iulie 1942

Ordinul lui Himmler către șeful poliției și SS din guvernămîntul general, Krüger, despre data finală a evacuării evreilor din țară.

"Ordon, ca evacuarea totală a populației evreiești din guvernămîntul general să fie terminată la 31 decembrie 1942. După 31 decembrie 1942 nici o persoană de origine evreiască nu trebuie să se mai afle pe teritoriul GG, cu excepția celor din lagărele de concentrare de la Varșovia, Cracovia, Censtohow, Radom și Lublin.

Întreprinderile trebuie să-i concedieze pe evrei și, dacă aceasta nu-i posibil, locul lor de muncă trebuie strămutat în lagărele de concentrare.

Aceste măsuri sunt necesare pentru a asigura separarea grupurilor etnice, popoarelor și raselor, și în interesul securității și curățeniei imperiului german și regiunilor din sfera de influență germană. Orice încălcare a acestor dispoziții reprezintă un pericol pentru ordinea și pacea în sfera de interese germane și o bază pentru mișcarea de rezistență, o sursă de neliniște morală și fizică.

Din toate aceste motive trebuie să existe condiții normale, și este nevoie să mi se raporteze despre toate încălcările, pentru ca să fie luate la timp măsurile necesare. Toate cererile diferitelor instanțe pentru schimbări sau excepții al acestui ordin trebuie să-mi fie adresate personal." **H. Himmler**

---

5. 1. 4

Ordinul polițienesc de la 28 octombrie 1942 asupra înființării de cartiere evreiești în regiunile Varșovia și Lublin

"Pe baza paragrafului 3 al hotărîrii de la 26 octombrie 1939 despre securitatea și ordinea în guvernămîntul general, dau următoarea dispoziție>

paragraful 1. În regiunile Varșovia și Lublin vor fi înființate cartiere evreiești în următoarele orașe și comune>

a) în regiunea Varșovia> ghetoul din orașul Varșovia, la Kaluszun, Sobolew, Kossow, Rembertow, Siedlce.

b) în districtul Lublin> la Lukow, Parzew, Miedzyrzec, Weodowa, Konskowola, Piaski, Zaklikow, Izbica.

par. 2. Pe baza paragrafului 46 al ordinului Nr.3 despre restricțiile de deplasare în guvernămîntul general, evreii trebuie să locuiască numai în aceste localități.

par.2, 1) Toate persoanele din regiunile Varșovia și Lublin, definite ca "evrei" pe baza hotărîrii din 24 iulie 1940 a guvernămîntului general, trebuie pînă la data de 30 noiembrie să treacă în cartierele enumerate în paragraful 1, și să locuiască numai acolo. Toate celelalte persoane, înafară de acele cu o autorizație specială de la poliție, trebuie să părăsească aceste localități. Detaliile sunt de competența guvernatorului regiunii (Șeful poliției și SS).

2, 2) După data de 1 decembrie 1942, nici un evreu din regiunea Varșovia și Lublin n-are voie să se afle în afara cartierelor evreiești, sau să le părăsească fără o autorizație de la poliție. Persoanele de alte naționalități nu trebuie să se afle în cartierele evreiești fără o autorizație de la poliție, după data de 1 decembrie 1942. Acordarea de astfel de autorizații va fi de competența starostelui județului sau orașului.

2, 3) Evreii care lucrează în industria de război, nu sunt obligați să locuiască în cartierele evreiești, ci trebuie să locuiască în lagăre speciale.

par.3, 1) Evreii care încălcă prevederile paragrafului 2, vor fi condamnați la moarte.

3, 2) Vor fi condamnați la moarte deasemenea cei care acordă conștient azil evreilor, adică acele persoane care adăpostesc, hrănesc sau ascund evrei.

3, 3) Împotriva acelor persoane care au cunoștință despre faptul că vreun evreu se află în afara cartierelor evreiești, și nu înștiințează poliția, vor fi luate măsuri severe.

3, 4) Persoanele care nu părăsesc, conform paragrafului 2, cartierele evreiești, sau se află acolo fără permisiunea poliției, vor fi amendate cu 1000 de zloți, sau vor face închisoare pînă la 3 luni.

par. 4, 1) cartierele evreiești vor avea o administrație specială.

4, 2) Cartierele evreiești vor fi conduse de un Consiliu Evreiesc, conform hotărîrii din 28 noiembrie 1939. Consiliile Evreiești sunt răspunzătoare pentru cazare clandestină în cartiere speciale, ca și pentru distribuirea alimentelor.

4, 3) Detaliile sunt de competența guvernatorului regional (șeful poliției și SS).
par. 5) Șeful securității guvernământului general decide termenul aplicării ordinelor.

par. 6) Acest ordin polițienesc intră în vigoare la 1 noiembrie 1942.

Șeful SS și al poliției din guvernământul general
secretarul de stat de securitate." **Krüger**

---

5. 1. 5

Comandamentul de război. Ordinul lui **Himmler** către șeful SS și al poliției din GG, **Krüger**, despre distrugerea ghetoului de la Varșovia. 16 martie 1943

“Secret. Din motive de securitate, ordon ca ghetoul de la Varșovia, după transferarea lagărului de concentrare, să fie distrus, după care, totul ce-i posibil trebuie să fie valorificat.

Distrugerea ghetoului și transferarea lagărului de concentrare sunt necesare, fiindcă în caz contrar la Varșovia niciodată nu va domni liniștea, iar banditismul nu va fi niciodată distrus.

Cer ca în scurt timp să-mi fie prezentat un plan despre lichidarea ghetoului. În orice caz, casele unde pînă în momentul de față au locuit 500000 de ființe subdezvoltate să fie distruse, fiindcă nu sunt potrivite pentru ca acolo să locuiască germani. Astfel, Varșovia, unde trăiesc milioane de oameni, și care a fost întotdeauna un focar de neliniște și al răscoalelor, va avea mai puțin cu o jumătate de milion de potențiali criminali.

Himmler”

---

5. 1. 6

Circulara șefului SS și al poliției din regiunea Varșovia, von Sammern, către șefii administrației raionale. **Varșovia 13 martie 1943**

“Secret. Cu referire la expunerea mea din 11 martie a.c. ordon ca fără întârziere, și cu cea mai mare energie, jandarmeria să treacă la arestarea acelor evrei care se mai află în unele orașe sau sate și circulă liber fără banderolă cu steaua lui David, sau dintr-o oarecare pricină n-au fost incluși pînă în momentul de față în acțiune de transferare.

Pentru îndeplinirea acestei misiuni trebuie mobilizați SD, poliția poloneză și oameni de încredere.

La arestarea acestor evrei, șeful jandarmeriei este împuternicit să confişte averile lor, adică imobilele, banii sau alte bunuri prețioase, și să predea totul fondului de consolidare. Comisarul general imperial pentru întărirea națiunii germane m-a însărcinat cu executarea acestei măsuri în regiunea Varșovia. Șefii de jandarmerii trebuie să înregistreze aceste bunuri, să le păstreze și să le păzească pînă vor primi un ordin din partea mea.

Persoanele care au contribuit la arestarea și lichidarea acestor evrei primesc o treime a avutului acestora. Cererile pentru primirea premiilor trebuie să fie adresate comandamentului jandarmeriei. Plata va fi efectuată după aprobarea mea.

Vă rog să organizați această acțiune după consfătuirea cu șefii de jandarmerie."
Șeful poliției și SS din regiunea Varșovia SS - Oberführer **von Sammern**

---

5. 1. 7

Raportul lui J. Stroops de la 16 mai 1943 despre lichidarea ghetoului de la Varșovia.

Textul telefonogramei> Expeditorul> șeful poliției și SS din regiunea Varșovia.

Varșovia, 16 mai 1943

În legătură cu operația de amploare din ghetou.

Către șeful poliției și SS Ost, Obergruppenführer SS și general de poliție din Cracovia.

Decurgerea acțiunii de la 16 mai 1943. Începutul la ora 10. Au fost decimați 180 de evrei-banđiți și oameni subdezvoltați. Fostul cartier evreiesc din Varșovia nu mai există. Acțiunea a luat sfîrșit la ora 20,15 cu aruncarea în aer a sinagogii din Varșovia.

Comandamentul batalionului de poliție III/23 a primit ordin să formeze pe terenul fostului ghetou zone închise. Numărul total al evreilor prinși sau omorîți este de 56065. Noi n-am suferit pierderi. La conferința șefilor de poliție și SS din 18 mai 1943 voi prezenta un raport final.

Șeful poliției și SS din regiunea Varșovia, Stroop.

General de poliție, SS Brigadenführer, SS Sturmbannführer, Jesuiter”

---

5. 1. 8

Lvov, la 30 iunie 1943

Fragmente din raportul șefului poliției și GG din regiunea Galiția, **F.Kațman**, adresat șefului poliției și SS din guvernământul **general, Krüger**.

“Raport secret. Rezolvarea problemei evreiești în regiunea Galiția.

Galiția a fost cunoscută în toată lumea prin termenul de Ținut evreu galițian”. Aici evreii au trăit în mase compacte, formînd o lume aparte, de unde s-au răspîndit în toate colțurile pămîntului. Conform unei statistici din anul 1931, în Galiția au trăit 502000 de evrei. Nu se știe precis cîți evrei s-au aflat pe teritoriul Galiției în anul 1941, cînd această regiune a fost ocupată de Germania. Consiliile evreiești, numite de ocupanți, au stabilit că numărul evreilor din Galiția este de 350000, lucru inexact, avînd în vedere că numai la Lvov se află 160000 de evrei. Dacă în epocile austriacă și poloneză, evreii au avut deja o influență însemnată, aceasta a crescut considerabil cînd regiunea a fost inclusă, în anul 1939, în Uniunea Sovietică.

Toate pozițiile cheie din regiune au fost în mâinile lor. Așa s-a întâmplat că, după ocuparea regiunii de trupele germane în iulie 1941, am dat peste tot de evrei, și de aceea trebuie să soluționăm cât mai repede această problemă.

Prima măsură a fost ordinul emis de germani, că toți evreii trebuie să poarte o banderolă albă cu steaua lui David de culoare albastră. Conform ordinului guvernământului general, identificarea și înregistrarea evreilor, precum și înființarea Consiliilor Evreiești este de competența administrației interne.

Sarcina noastră polițienească este de a stabili cuantumul clandestin practicat de evrei care a atins un volum imens. Trebuie mai ales să acționăm împotriva elementelor trîndave și pierde-vară.

Măsura cea mai efectivă este înființarea de lagăre de muncă forțată, mai ales pentru a efectua reconstrucția șoselei Dg.4. care se află într-o stare catastrofală, și care este de o foarte mare însemnătate pentru frontul de sud. La 15 octombrie 1941 s-a trecut la înființarea a șapte lagăre de-a lungul șoselei, cu toate greutățile care s-au ivit.

4000 de evrei au fost duși în aceste lagăre și în scurt timp au fost înființate încă 8 lagăre. În aceste lagăre au lucrat aproape 20000 de evrei, și astăzi putem afirma că 160 km din șosea pot fi predați circulației...

Între timp s-a organizat energic transferarea evreilor, astfel că la 23 iunie 1943 toate cartierele evreiești au fost desființate. În regiunea Galiția, cu excepția lagărelor aflate sub controlul șefului poliției și SS, nu se mai află evrei. Acei evrei care s-au ascuns și sunt prinși de poliție și jandarmi sunt tratați în mod special. Pînă la 27 iunie 1943 au fost evacuați în total 434329 de evrei. Lagăre de muncă se mai află la Lvov, Winniki, Ostrov, Kurowice, Jaktorow, Lackie, Pluhow, Kosaki, Zborow, Jezerna, Tarnopol, Hluboczek, Borki-Wielkie, Kamionki, Drohobycz, Boryslaw, Stryi, Skole, Bolechow, Brosznio, Niebelow. În aceste lagăre se află 21156 de evrei, iar numărul lor se reduce treptat. Concomitent cu evacuarea evreilor se face inventarierea bunurilor lăsate de ei. Bunuri imense au fost confiscate și puse la dispoziția statului major al acțiunii "Reinhardt"...

În cursul acțiunii s-au ivit mari dificultăți, fiindcă mulți evrei au încercat să se sustragă evacuării. Ei au încercat nu numai să fugă, dar se ascundeau în locuri de-a dreptul inimaginabile, cum ar fi canale, coșuri ori se baricadau în catacombe, în pivnițe, transformate în fortărețe, în ascunzișuri sofisticate, în podurile caselor, în mobile etc.

Cu cât s-a micșorat numărul evreilor ascunși, cu atât a crescut rezistența lor. Ei s-au înarmat, mai ales cu arme italiene, cumpărate de evrei pentru mari sume de zloți la unitățile armatei italiene, staționate în Galiția...

După ce am primit tot mai multe vești alarmante despre înarmarea evreilor, în ultimele 14 zile ale lunii iunie 1943, în toate părțile regiunii Galiției s-au luat măsuri stricte pentru stîrpirea banditismului evreiesc. Măsuri speciale au fost luate în timpul lichidării cartierului evreiesc de la Lvov, unde se aflau multe pivnițe fortificate.

Pentru a evita pierderile în rîndurile noastre, casele au fost aruncate în aer sau arse. A ieșit cu acest prilej la iveală faptul că numărul evreilor care erau ascunși era de 20000, și nu cum s-a apreciat la început de 12000.

Au fost scoase din ascunzișuri cel puțin 3000 de cadavre ale evreilor care s-au sinucis".

5. 1. 9

Dăm un fragment din cuvîntarea guvernatorului general Hans Frank despre decimarea a 3,5 milioane de evrei. Cracovia, la 2 august 1943

La noi lucrurile sunt clare. Acelora care întreabă ce se va întîmpla cu Partidul Național Socialist le putem răspunde este sigur că Partidul Național Socialist va supraviețui evreilor. Noi am făcut începutul cu 3,5 milioane, și dintre acești evrei au rămas numai acele puține detașamente de muncă forțată, ceilalți, să zicem așa, au emigrat".

5. 1. 10

Relatarea lui Globocnik din 4 noiembrie 1943, adresată lui Himmler, despre sfîrșitul acțiunii "Reinhardt"

Către Reichsführer SS și poliției germane Heinrich Himmler, Berlin.

La 19 octombrie 1949 am dus la bun sfîrșit acțiunea "Reinhardt" în guvernământul general și toate lagărele au fost desființate. În afară de această relatare, îmi permit să vă prezint și un dosar. Din observațiile mele de la Lublin reiese că guvernământul general și în special regiunea Lublin a fost un focar periculos al evreimii. De aceea am încercat să fixez aceste momente, pentru ca în viitor să ne putem concentra mai bine la lichidarea pericolelor ce ne așteaptă. Pe de altă parte am încercat să întocmesc o relatare despre detașamentele de muncă, nu numai în ce privește volumul muncii, ci și faptul că atât de mult s-a putut realiza cu o prezență minimală germană. Acest aport a fost atât de însemnat, încît cercuri însemnate ale industriei au vădit un viu interes.

Între timp am predat aceste lagăre de muncă lui Pohl, obergruppenführer SS.

Vă rog, domnule Reichsführer, a lua cunoștință de acest dosar. Atunci cînd ne-ați vizitat, domnule Reichsführer, mi-ați promis că acei care s-au distins, vor fi decorați cu crucea de fier, după îndeplinirea sarcinii lor. Vă rog să mă înștiințați dacă pot să vă prezint propuneri în acest sens.

Îmi permit să vă aduc aminte că funcționarii poliției și SS din Varșovia au fost decorați, cu toate că sarcina lor n-a fost atât de dificilă.

V-aș fi recunoscător, domnule Reichsführer, dacă ați lua o decizie pozitivă în această privință, și echipa mea va fi răsplătită. Heil Hitler!

General de poliție și Obergruppenführer SS

5. 1. 11

Scrisoarea lui Himmler din 30 noiembrie 1943 către Globocnik

Şefului suprem al poliţiei şi SS în zona de operaţie de la ţarmul Mării Adriatice de la Triest, Obergruppenführer, Globocnik.

"Dragă Globus,

Am primit scrisoarea dv. din 4 noiembrie 1943 cu vestea despre ducerea la bun sfârşit a acţiunii Reinhardt. Vă mulţumesc de asemenea pentru dosarul pe care mi l-aţi trimis.

Vă exprim mulţumirile mele şi ale întregului popor german pentru marile dv. merite la procesul încheierii acţiunii Reinhardt."

Heil Hitler! Al vostru **H. Himmler**

---

5. 1. 12

Cererea lui Globocnik de concediere Triest, la 5 ianuarie 1943.

Domnule ministru imperial şi Reichsführer SS, Heinrich Himmler, Berlin!

În anexă vă prezint raportul despre latura economică a acţiunii Reinhardt, în legătură cu scrisoarea d-voastră din 22 septembrie 1943, în care îmi ordonaţi ca acest raport să fie gata la 31 decembrie 1943. Cu toate că meritele mele au fost recunoscute, mă simt obligat să vă prezint un raport amănunţit economic al acestei acţiuni, de unde reiese că şi în acest domeniu am atins un succes deplin. Cu toate că Obergruppenführer Pohl n-a fost în stare pînă în momentul de faţă să ia în primire treburile, sper că voi fi concediat. Am îndeplinit această sarcină periculoasă în cadrul programului SS şi acţiunea "Reinhardt" a fost încheiată.

Toate discuţiile despre neglijenţa mea în treburile economice nu corespund adevărului, în sprijinul acestei afirmaţii voi prezenta dovezi care nu pot fi contestate. Raportul este compus din două capitole>

1. Partea economică a acţiunii Reinhardt>

a) Darea de seamă despre bunurile confiscate şi predate.

b) Darea de seamă despre bunurile dobîndite prin muncă.

2. Am înfiinţat deasemenea comunitatea economică a coloniştilor, care trece acum sub jurisdicţia civilă.

Trebuie luat în considerare faptul că, după raportul final asupra acţiunii Reinhardt, toate actele trebuiau să fie distruse, şi multe acte au şi fost distruse.

După Dările de seamă asupra celor două părţi ale misiunii mele, cred că misiunea mea s-a încheiat.

Vă rog domnule Reichsführer să stabiliţi data cînd misiunea mea va fi încheiată definitiv. Am trimis lui **Pohl**, Obergruppenführer SS, o copie a acestei scrisori.

Heil Hitler! **Globocnik**

---

5. 1. 13

Scrisoarea lui Pohl către Himmler

"Domnule Himmler, Reichsführer SS, Berlin!

Este de la sine înţeles că Gruppenführer SS Globocnik, trebuie să fie concediat, dar bineînţeles abia după revizuirea totală a activităţii sale.

Această revizuire este aproape încheiată. Vă voi prezenta la timpul potrivit proiectul scrisorii de concediere.

Gruppenführer SS Globocnik este foarte nerăbdător. El m-a asaltat în ultimul timp cu scrisori şi telegrame. Nici nu poate fi vorba ca el să fie concediat, cum se plănuia la 31 decembrie 1943. Eu înţeleg că pînă în acea dată el portă răspunderea totală, dar el nu poate să aştepte ca eu să preiau treburile la 1 ianuarie 1944, chiar la micul dejun. Eu cred că aceasta se poate întâmpla după efectuarea controlului dării de seamă a lui Globocnik."

Heil Hitler! **Pohl**, Obergruppenführer SS

---

5. 1. 14

Nürnberg la 26 noiembrie 1945

Mărturisirea lui **Wilhelm Höttl**, funcţionar la Biroul Central al Securităţii Imperiale, depusă la Tribunalul de la Nürnberg. **Cracovia, la 2 august 1943**

"Eu, Wilhelm Höttl, depun sub jurământ următoarele> Sunt Wilhelm Höttl, Sturbannführer SS (maior SS). Pînă la prăbuşirea Germaniei hitleriste am fost referent, şi locţiitorul Gruppenleiter la biroul VI al şefiei securităţii imperiale.

Biroul VI a fost Biroul pentru Străinătate al Securităţii, adică Serviciul de Informaţii pentru toate ţările lumii. Se aseamănă cu Intelligence Service din Anglia. Grupa mea s-a ocupat de sud-estul Europei, adică Balcanii.

La sfîrşitul lunii august 1944 am avut o convorbire în locuinţa mea de la Budapesta cu Adolf Eichman, Obersturmbannführer SS, cu care am făcut cunoştinţă în anul 1938.

Eichman a fost atunci şef de secţie în Biroul IV al gestapoului şi împluternicitul lui Himmler pentru deportarea evreilor din toate ţările europene, în Germania. Eichman era atunci şocat de eşirea din război a Romîniei. Acesta a fost şi motivul vizitei sale. El a vrut să se informeze de la mine despre situaţia militară, fiindcă eu am primit în fiecare zi ştiri asupra situaţiei, de la Ministerul de Război ungar şi de la Comandamentul armatei SS din Ungaria. El a ajuns la convingerea că Germania va pierde războiul, şi că el personal nu mai are nici o şansă, conştient fiind de faptul că va fi calificat de Naţiunile Unite ca unul din principalii criminali de război, fiindcă a organizat masacrarea a milioane de evrei. Eu l-am întrebat despre cifra exactă, la care mi-a răspuns că, cu toate că această cifră este un mare secret de Stat, el mi-o comunică. El nu va mai pleca în Romînia, cum se preconiza înainte. Mi-a povestit că a întocmit nu de mult o Dare de seamă, la cererea lui Himmler, care voia să ştie despre cifra exactă a evreilor asasinaţi. Pe baza datelor de care dispunea a ajuns la

următoarea concluzie> în diverse lagăre de exterminare au fost uciși vreo 4 milioane de evrei, în timp ce alte 2 milioane au dispărut într-un alt fel. Cea mai mare parte dintre ei au fost împușcați de grupuri speciale ale securității în timpul campaniei împotriva Rusiei.

Himmler n-a fost mulțumit cu Darea de seamă, fiindcă a fost de părere că numărul evreilor lichidați ar trebui să fie mai mare. Himmler a declarat că va trimite un funcționar din Biroul pentru Statistică, care va evalua, pe baza datelor lui Eichmann, cifra exactă.

Sunt sigur că informațiile lui Eichmann au fost exacte, fiindcă el a fost figura centrală care s-a ocupat de lichidarea evreilor. El a stat în fruntea grupurilor speciale care-i transportau pe evrei în lagărele de exterminare, și, ca șef de secție al Biroului IV al Securității Imperiale, care se ocupa și cu problema evreiască, a știut cifra exactă a evreilor dispăruți.

În afară de aceasta, starea psihică a lui Eichmann a fost atunci de așa natură, că tot ce mi-a povestit, părea să corespundă adevărului.

Îmi amintesc de toate detaliile acestei convorbiri, fiindcă am fost adânc impresionat, și încă înaintea prăbușirii Germaniei am transmis date corespunzătoare unui Birou american dintr-o țară neutră, cu care am avut atunci legături.

Jur că am făcut declarația de mai sus din proprie inițiativă, fără să fiu silit, și că datele corespund adevărului."

Dr. Wilhelm Höttl

5. 1. 15

O notă a lui Reuter, raportorul pentru deportările la Biroul guvernatorului regiunii Lublin. Lublin la 17 martie 1942

Am primit la 4 martie 1943 o telegramă a guvernului de la Cracovia, semnată de șeful de secție, dr. Siebert, în care fraza finală sună astfel>

“Vă rog să acordați ajutorul necesar șefului poliției și SS de la Lublin”.

La 7 martie 1942, maiorul Ragger a primit un telefon de la guvern, în legătură cu deportarea evreilor de la Mielec, regiunea Liublin, în care i se cere să strângă legăturile cu șeful poliției și SS care este de o importanță majoră. Am încercat imediat să stabilesc legătura cu șeful Statului Major, Niemec, dar n-am primit legătura timp de 3 zile. De la secția de personal SS am primit știrea că Niemec se află în concediu. La 12 martie 1943 Obersturmführerul Pohl îmi relatează că deportarea evreilor este de competența Hauptsturmführerului Höfle de la cazarma Schreck, telefon 1570-25 sau 2004. În convorbirea mea cu Höfle din 16 martie 1942, acesta a declarat următoarele>

1. Ar fi oportun ca transporturile cu evrei să fie triate încă înainte de sosirea lor în regiunea Lublin, și cei ați de lucru să fie separați de cei inapți. Dacă aceasta nu este cu putință, atunci operația trebuie efectuată la sosirea lor la Lublin.

2. Evreii care nu sunt ați să lucreze, trebuie duși cu toții la Belzec.

3. Höfle a început construirea unui mare lagăr, unde toți evreii vor fi înregistrați separat, pe meserii, și trimiși de acolo la lucru.

4. Evreii polonezi vor trebui să părăsească localitatea Piaski, care va deveni punctul de concentrare al evreilor din Germania.

5. La Trawniki nu vor sosi deocamdată evrei.

6. Höfle vrea să fie informat în ce loc de pe linia căii ferate Deblin-Trawniki ar putea fi debarcați evreii. Höfle a fost informat despre evreii care sosesc cu trenul din multe țări. Dintre cei 500 de evrei care au sosit la Susiec, cei inapți de a munci sunt trimiși la Belzec. Conform unei telegrame guvernamentale din 4.03.42 un tren cu evrei sosește din protectorat (Boemia și Moravia) la Trawniki. Acești evrei n-au fost debarcați la Trawniki ci la Izbica. Höfle a dat curs cererii șefului administrației raionale de la Zamosc, ca 200 de evrei să fie trimiși acolo la lucru.

În încheiere Höfle a declarat că este în stare să primească la Belzec zilnic câte 5000 de evrei. Acești evrei vor “pleca în străinătate” și nu se vor întoarce niciodată în Guvernământul General."

Reuter

II

5. 2 Documente poloneze

5. 2. 1

Raportul organizației Oneg Shabat, întocmit de H. Wasser și adresat redactorului șef al Buletinului Informativ, Alexander Kaminski, despre lagărul de exterminare de la Helmno, cuprinzând perioada dintre 15 noiembrie 1941 - aprilie 1942. Varșovia, ghetu, 1 aprilie 1942

“Stimate domnule!

Suntem obligați să Vă informăm despre evenimentele autentice din zona apuseană a Poloniei, anexată de germani. Societatea poloneză n-a fost încă informată despre aceste evenimente, și sperăm că aceasta este datoria Dv...

Pînă la 15 decembrie 1941 întreaga populație evreiască din orașele Kolo și Dabie pe Ner, respectiv 2000 și 1000 de persoane, a fost expulzată.

Sugarii, copiii, bătrînii și bolnavii au fost duși cu autocamioane, iar ceilalți pe jos, cu tot calabalîcul lor, în satul Helmno, la 12 km depărtare de Dabie. Evreii din comunele Klodawa, Izbica, Kujawska, Bugaj și Sepolno au reușit să afle că cei evacuați sunt duși la palatul de la Helmno, de unde nimeni nu mai iese viu. Țăranii de acolo au declarat că nimeni nu aduce alimente în palat și că de cîteva ori pe zi un autocamion cenușiu se îndreaptă de la palat spre pădurea Rzukov. Mai tîrziu au putut fi aflate amănunte asupra evenimentelor petrecute acolo> grupuri de 60-90 evrei sunt aduși la Helmno, iar bagajele lor descărcate la biserica rechiziționată de gestapo. Pe urmă evreii sunt duși la palatul din Helmno, o ruină a clădirii, distrusă parțial în primul război mondial.

Evreii au fost conduși într-o mare încăpere, bine încălzită. Coridorul ducea la o platformă cu cîteva trepte, de unde ajungeai într-o curte.

Un ofițer SS și un civil german în vîrstă de 60 de ani, un om foarte amabil, care și-a cîștigat simpatia evreilor, au ținut cuvîntări, în care-i asigurau pe evrei că vor fi duși la ghetoul din Lodz, unde toți vor găsi de lucru, iar copiii vor merge la școală.

Înainte plecării trebuia să faci o baie și să fie deparazitați. De aceea trebuia să se dezbrace, iar documentele și obiectele prețioase trebuie puse într-o basma. Bani trebuie să fie scoși din haine, ca să nu se strice în timpul deparazitării. După aceste pregătiri, evreii au fost duși prin coridor la o platformă, dar în loc să ajungă la baie, ei au fost introduși într-un mare autocamion de culoare cenușie. Camionul, înzestrat cu două țevi legate la un aparat de gaze din cabina șoferului, a fost închis ermetic.

Evreii au fost duși cu acest camion într-o pădure, la 7 km depărtare de Kolo. Într-o poiană se afla o groapă de 5 m adîncime și 5 m lățime. Locul era încercuit de soldați. Camionul se oprea la vreo 100 m înaintea gropii, iar șoferul, apăsînd pe niște

butoane, punea în funcțiune aparatul de gazare. Se puteau auzi strigăte dinăuntru camionului, dar după vreun sfert de oră nu se mai auzea nimic.

Șoferul, după ce se convingea că nimeni n-a mai rămas în viață, se apropia cu camionul de groapă.

Un grup de evrei a fost silit să ocupe funcția de gropari. Cadavrele, cu un miros de gaze și excremente, erau scoase din camion, aruncate într-o grămadă, doar după ce au fost percheziționate de doi civili germani, în eventualitatea că se mai puteau găsi lucruri prețioase. După aceea cadavrele erau aruncate în groapă, unde doi gropari le aranjau în straturi. În fiecare zi au fost aduse 6-9 autocamioane cu evrei.

Fiecare strat de cadavre a fost acoperit cu pămînt și, începînd cu data de 17 ianuarie 1942, stropit cu clor. O parte dintre gropari erau și ei uciși la sfîrșitul zilei, iar cei rămași erau readuși în palatul de la Helmno și adăpostiți în pivnițe”.

“Lagărul de exterminare de la Helmno a început să funcționeze la 8 decembrie 1941, în partea centrală a așa-zisei regiuni Warta, la 80 km depărtare de Lodz și 40 km depărtare de Kolo. De la 7 aprilie 1943 pînă în luna iunie 1944 s-a făcut o pauză, iar în lunile iunie și iulie s-a continuat activitatea. În acest răstimp fuseseră acolo asasinați 300000 de oameni, în cea mai mare parte evrei din regiunea Warta, Germania, Austria, Ungaria, regiunile vestice ale Poloniei, dar și mulți țigani și prizonieri de război sovietici (W.Bednarz, în cartea Oloz Stracen w Chelmnie nad Nerem, Varșovia 1946).

Din lagărul de la Helmno au reușit să fugă trei deținuți. Unul dintre ei, Șlamek, a ajuns în ghetoul de la Varșovia. De teamă să nu fie prins de gestapo, Șlamek a fost transferat la Zamosc. În ultima sa scrisoare el relatează că a dezlegat enigma cu privire la locul de destinație al transporturilor din ghetoul de la Lublin. Locul acesta a fost lagărul de exterminare de la Belzec, direcție în care au fost deportați încă 3000 de evrei la 11 aprilie 1942. Relatarea sa a fost publicată la Varșovia și a devenit un document de o notorietate internațională.

Pe baza acestei relatări a fost întocmit raportul Organizației Oneg Shabat.

---

5. 2. 2

Lagărul de exterminare de la Belzec

Înainte izbucnirii războiului germano-sovietic în 1941, naștiții s-au folosit de evreii din lagărul de muncă de la Belzec pentru a săpa o groapa uriașă antitanc la granița cu Uniunea Sovietică.

În zona fostei moșii de la Belzec, a existat un lagăr provizoriu pentru țigani, care pe urmă au fost cu toții uciși. La începutul anului 1942 evreii au fost siliți să-și construiască singuri lagărul, care se afla la 1 km depărtare de gara Belzec. Acest lagăr de exterminare s-a situat aproape în centrul Poloniei, unde se intersectează toate drumurile din nordul, vestul și estul țării. Nimeni dintre evreii care au luat parte la construirea lagărului n-a mai rămas în viață în martie 1942. Lagărul a “funcționat” din martie 1942 pînă în decembrie 1942, dar a fost lichidat abia la mijlocul anului

1943. În medie seseau în lagăr două transporturi pe zi. Fiecare tren avea 50-60 de vagoane, iar în fiecare vagon erau peste 100 de persoane. În lagărul Belzec au fost instalate 6 camere de gazare cu o capacitate de 750 de oameni pentru fiecare cameră. Astfel, erau uciși simultan 4500 de oameni. Se presupune că acest instrument diabolic de la Belzec a costat viața a 600000 de oameni.

Rudolf Reder a reușit în timpul unei razii la Lvov să părăsească un transport. El a fost gropar în lagărul de exterminare de la Belzec între 16 august și finele lunii noiembrie 1942. Ca singur evreu care a supraviețuit din lagărul de la Belzec, el a depus mărturie înaintea Comisiunii Istorice a voievodatului Cracovia. Un membru al acestei comisii a fost și doamna Nella Rostow. Acest document a fost publicat, alături de alte mărturii asupra lagărului, în broșura "Belzec". Această broșură se află la Institutul Evreiesc de Istorie din Varșovia. Iată câteva extrase din mărturiile lui Reder>

"Peste scurt timp m-am orientat bine în această regiune, care se afla în mijlocul unei păduri dese de pini. Pentru a estompa lumina, naziștii au legat copacii căzuți cu cei normali, așa că pădurea a devenit și mai deasă. În spatele camerelor de gazare se afla un drum nisipos, pe care erau tîrîte cadavrele. Germanii au construit peste acest drum un acoperiș cu ajutorul sîrmei și ramurilor verzi de copaci. A fost nevoie de acest camuflaj pentru a nu fi observați de avioanele care zburau deasupra terenului. Acea parte a lagărului, care se afla sub acoperiș, a fost întunecoasă. Poarta ducea spre o curte imensă. Acolo, într-o baracă, li s-a tăiat părul femeilor. Din această baracă o ușă ducea spre o curte îngustă cu un gard de scînduri cenușii, înalt de 3 m, pentru ca nimeni să nu vadă ce se petrece în dosul acestui gard. Clădirea cenușie din beton, în care se aflau camerele de gazare nu era înaltă, dar era destul de largă. Acoperișul din carton era plat. Deasupra acoperișului a fost întinsă o plasă, împletită cu ramuri verzi. Trei scări duceau din curte în clădire. În hol se afla o mare vază cu flori, iar pe perete era scris cu litere mari "baia și camerele de gazare". Cîteva scări duceau într-un coridor întunecat, lat de 1,5 m și foarte lung. În ambele părți ale coridorului se aflau camere de beton, fără ferestre și fără lumină. Fiecare cameră avea o deschizătură rotundă de mărimea unui comutator. Pereții și podeaua erau din beton. Înălțimea coridorului și camerelor era de 2 m. La fiecare cameră se afla o ușă glisantă, prin care erau tîrîte afară cadavrele. În curte se afla o construcție anexă cu "mașina" - un motor de benzină. De pe o platformă cadavrele erau aruncate afară.

Pe teritoriul lagărului se aflau două barăci, una pentru muncitorii necalificați, iar a două pentru specialiști. În fiecare baracă locuiau cîte 250 de muncitori. Paturile din scînduri aveau două etaje. În apropierea barăcilor se aflau bucătăria, croitoria și barăcile elegante ale soldaților legiunii străine. În apropierea clădirii cu camerele de gazare se aflau gropile, unele din ele erau pline, altele erau gata să primească cadavrele. Am văzut gropile pline, cadavrele erau acoperite cu un strat de nisip..." (pag.44).

"Cu fiecare transport se repeta același lucru. Toți trebuiau să se dezbrace, iar îmbrăcămintea rămînea în curte. Irrmann ținea, ca de obicei, discursul său ipocrit, care suna astfel> "după ce vă veți spăla în baie, veți începe să lucrați". Oamenii erau bucuroși și eu am putut observa o licărire de speranță în ochii lor, dar speranța lor a fost de îndată spulberată, cînd copiii au fost separați de mamele lor, bolnavii și bătrînii expediați pe tîrgi, bărbații și copiii mici goniți spre camerele de gazare, iar femeile goale au fost duse în barăci pentru a li se tăia părul. Am observat cu exactitate momentul cînd anume oamenii au înțeles ce-i așteaptă, iar teama, disperarea, strigătele și văicărelile se amestecau cu melodiile orchestrei din curtea lagărului.

Bărbații au fost goniți primii de soldați înarmați în camerele de gazare. În fiecare cameră se aflau 750 de oameni și, pînă ce toate cele 6 camere erau pline, cei din prima cameră trebuiau să aștepte două ore. Camerele erau arhipline, așa că ușile puteau fi cu greu închise. După aceea a fost pusă în mișcare mașina. Dimensiunile mașinii erau următoarele> 1 m lățime și 1,5 m înălțime. Mașina avea un motor, care bubuia și se învîrtea cu o mare viteză, iar după ce lucra exact 20 de minute, se oprea. Prin ușile care duceau la platformă, trupurile erau aruncate afară. Se forma un uriaș morman de trupuri. Cînd se deschideau ușile camerelor de gazare nu se putea constata că de acolo iese vreun miros de gaz. Nu existau baloane cu gaz. Am putut vedea numai bidoane de benzină. Consumul zilnic de benzină era de 80-100 litri. Mașina a fost deservită de doi oameni. Odată, cînd mașina s-a stricat, am fost chemat s-o repar. Am putut observa atunci că țevile care duc la camerele din clădire ar trebui să producă acolo o mare presiune sau un vid, dar în cele din urmă am ajuns la concluzia că oamenii sunt uciși cu bioxidul de carbon. Strigătele de ajutor, țipetele și văicărelile persoanelor închise în camerele de gazare durau vreo 10-15 minute. La început strigau cu voce tare, cu timpul strigătele erau mai slabe, iar puțin mai tîrziu nu se mai auzea nimic.

Am auzit strigăte în diferite limbi, fiindcă acolo se aflau nu numai evrei polonezi, ci și evrei olandezi, greci, norvegieni, cehi, dar mai ales francezi. N-am întîlnit acolo evrei germani" (pag.47).

"Cea mai mare sărbătoare a copoilor a fost vizita lui Himmler, care a avut loc la mijlocul lunii octombrie. Deja de dimineață am putut observa o activitate suspectă a asasinilor naziști. În acea zi toate procedurile s-au desfășurat mai repede. Irrmann declara> "va avea loc vizita unei persoane suspuse> totul trebuie să fie în ordine". La ora 3 după amiază a sosit Himmler în compania generalului Katzmann, principalul asasin din orașul și regiunea Lvov, adjutantul său și 10 ofițeri de gestapo. Irrmann și colaboratorii săi i-au condus pe vizitatori la camerele de gazare chiar atunci cînd cadavrele au fost azvîrlite în curte, unde creștea mormanul trupurilor tinere. Himmler a urmărit totul, timp de o jumătate de oră, după care a plecat. Am văzut bucuria și buna dispoziție a ofițerilor de gestapo, am observat, că ei sunt mulțumiți și jubilează de bucurie" (pag. 62).

---

5. 2. 3

**Raportul informativ al Comandamentului Superior
al Armatei Teritoriale (AK) din 3 iunie 1942>**

“La mijlocul lunii martie 1942, ocupanții au terminat construirea unui mare lagăr la Belzec (regiunea Lublin), unde au început să sosească trenuri cu evrei... Până în momentul de față au fost aduși în lagăr 70000 de oameni... La Belzec nu se aduc alimente, ci numai var, iar de acolo sunt transportate multe vagoane cu îmbrăcăminte... Nu dispunem de date concludente, dar suntem siguri că avem de a face cu cea mai oribilă crimă comisă de germani”.

---

5. 2. 4

La 31 octombrie 1942 reprezentanța guvernului în exil din Polonia a trimis o telegramă la Londra cu textul următor>

“Stem. (pseudonimul lui St.Micolaicic).

Din inițiativa reprezentanței organizațiile obștești poloneze am înființat un comitet pentru ajutorarea populației evreiești. Vă rugăm să ne acordați un ajutor lunar de 500000 de zloți. Mijloacele bănești ale reprezentanței sunt limitate. Poate organizațiile evreiești vor contribui cu ceva.

p.s . La 4 decembrie 1942 s-a înființat Consiliul pentru Ajutorarea Evreilor”.

---

5. 2. 5

**La 27 noiembrie 1942 Consiliul Național de la Londra
a adoptat următoarea rezoluție>**

“Guvernul Republicii Poloneze atrage atenția guvernelor și opiniei publice din țările aliate asupra ultimelor știri despre asasinarea în masă a populației evreiești din Polonia, efectuată în mod sistematic de ocupanți.

Numărul evreilor asasinați de germani, cu începere din septembrie 1939, întrece un milion. De când Polonia a fost ocupată de germani, autoritățile diabolice ale ocupanților au dus o politică de distrugere a națiunii poloneze. Ca rezultat al acestei politici, numărul polonezilor s-a micșorat cu câteva milioane. Bestialitatea și sadismul ocupanților au atins apogeul în asasinările în masă a sute de mii de evrei, nu numai din Polonia, ci și din alte țări. Scopul lor este ca poporul polonez să fie slăbit, și toți evreii să fie decimați până la finele anului. În cursul aplicării acestui plan, Hitler și banda sa se servesc de metode barbare... având în vedere crimele oribile săvârșite de germani, crime incomparabile cu cele cunoscute până acum de istorie, și care sunt îndreptate împotriva națiunii poloneze, și mai ales împotriva populației evreiești a Poloniei, Consiliul Național protestează din nou și-l acuză pe ocupant în fața întregii lumi civilizate.

Consiliul Național declară solemn>

În lupta sa eroică, poporul polonez își adună toate puterile sale pentru ziua răzbunării.

Consiliul Național apelează la toate țările libere, precum și la cei care, împreună cu poporul polonez, se află sub jugul hitlerist, să întreprindă împreună o acțiune împotriva violării și negării oricăror principii morale și umane, împotriva exterminării națiunii poloneze cât și a altor națiuni, împotriva asasinării în masă a evreilor în Polonia și în alte țări ocupate de germani.

Consiliul Național speră, că în curând va sosi ziua răzbunării, și că polonezii și evreii care suferă chinuri și iau parte în lupta pentru eliberare, vor învinge... Ziua victoriei și a răzbunării este aproape”. (Din The Mass Extermination of Jews in German Occupied Poland. Note published on behalf of the Polish Ministry of Foreign Affairs, London 1942).

---

5. 2. 6

La 10 decembrie 1942, ministrul de externe al guvernului în exil polonez, Edward Raczynski, a adresat o notă guvernelor aliate>

Londra, la 10 decembrie 1942

Republica Polonia - Ministerul de Externe.

a) Cu diferite ocazii guvernul polonez a atras atenția lumii civilizate, prin note și scrisori oficiale, asupra acțiunilor guvernului german, autorităților civile și militare germane, cât și despre purtarea lor în timpul ocupației, cu scopul transformării polonezilor într-un popor de sclavi și în perspectivă stărpirea poporului polonez. Armata germană s-a servit de aceste metode, mai întâi în Polonia și pe urmă și în alte țări ocupate.

b) În timpul conferinței, care a avut loc la 13 ianuarie 1942 în palatul St.James, guvernele țărilor ocupate au anunțat că unul din țelurile lor principale este tragerea la răspundere a vinovaților care au săvârșit crime, și pedepsirea acelor persoane de răspundere, indiferent dacă au emis ordinele, le-au executat, sau au fost numai complici. Cu toate aceste avertizări solemne, cât și ale declarațiilor lui Churchill și Molotov, guvernul german n-a încetat să se servească de metode violente și teroriste. Guvernul polonez a primit multe relatări despre intensificarea măsurilor violente, întreprinse împotriva țărilor ocupate.

c) Conform ultimelor relatări, situația evreilor polonezi a fost insuportabilă. Metodele de exterminare în masă, aplicate în ultimele luni, atestă presupunerea că autoritățile germane plănuiesc nimicirea totală a populației evreiești din Polonia, precum și a evreilor din Germania, Europa de vest și de sud. Guvernul polonez crede că este de datoria sa să informeze toate țările civilizate că presupunerile despre metodele și dimensiunea exterminării se bazează pe fapte...

d) După izbucnirea războiului între Germania și Uniunea Sovietică, precum și ocuparea regiunilor estice ale Poloniei de trupele germane, a crescut numărul evreilor care se aflau în mâinile lor. În acea vreme dimensiunea asasinatelor în masă a atins o

astfel de ampolare, că nu s-a dat crezare la Varșovia știrilor sosite din Polonia răsăriteană, dar aceste știri sunt confirmate de martorii oculari. Există relatări despre asasinatle în masă a 50000 de evrei, de la Vilno, în ghetoul de acolo rămânând numai 12000 de evrei. La Lvov au fost uciși 40000 de evrei, la Rovno - 14000, la Kovel - 10000, numărul exact al evreilor uciși la Stanislav, Ternopol, Strii, Drohobici și în alte localități nu este cunoscut. Dacă la începutul perioadei de ocupație victimele au fost împușcate, acum germanii se folosesc de alte metode de exterminare. În lagărul de exterminare de la Helmno oamenii sunt asfixiați cu gaze, iar în cel de la Belzec oamenii sunt uciși cu ajutorul curentului electric. În lunile martie și aprilie 1942 au fost uciși zeci de mii de evrei de la Lublin. În momentul de față mai trăiesc acolo numai 2500 de evrei.

e) Conform relatărilor de mare încredere, Himmler a ordonat în timpul vizitei sale în guvernământul general în luna martie 1942, ca pînă la sfîrșitul anului să fie distrusă 50% din populația evreiască. După plecarea sa, germanii au răspîdit zvonuri că începînd cu luna aprilie 1942 ghetoul de la Varșovia va fi lichidat, dar operația a fost amînată pînă în luna iunie. A doua vizită a lui Himmler a servit drept semnal pentru începutul lichidării care, în ce privește brutalitatea, a întrecut toate acțiunile precedente de acest fel...

---

5. 2. 7

În luna mai 1943, Consiliul pentru Ajutorarea Evreilor

a adresat un apel către societatea poloneză. Iată textul acestui apel>

“Către cetățenii polonezi”. La 5 mai 1944 Primul Ministru al guvernului polonez în exil, generalul Sikorski, a ținut un discurs la radio Londra, adresat populației din Polonia, unde se referă și la decimarea în masă a evreilor. Generalul Sikorski a spus între altele> Germanii aruncă copiii în foc, leucid pe femei. Toate acestea au creat o prăpastie adîncă între Polonia și Germania. Ei ard cadavre în masă, pentru a ascunde crimele lor oribile. La 15 aprilie, la ora 4 dimineața, ei au început să lichideze ghetoul de la Varșovia. Evreii rămași încă în viață au fost încercuiți de un cordon polițienesc. Tancurile au intrat în gheto, unde au continuat opera de exterminare. Toată ziua și noaptea pot fi auzite explozii și împușcături, iar ghetoul e distrus de incendii. Are loc cea mai mare crimă din istoria omenirii. Noi știm că voi acordați ajutor evreilor, în măsura posibilităților voastre. Vreau să vă mulțumesc în numele meu, cît și în numele guvernului. Vă rog să acordați ajutorul necesar și să puneți capăt brutalităților”.

---

5. 2. 8.

6 mai 1943

Apare la Varșovia revista “Rzeczpospolita Polska” (Republica Polonia), unde se publică Declarația împuternicitului guvernului în exil. Această declarație se referă la crimele săvîrșite de naziști împotriva evreilor, cît și la poziția polonezilor față de decimarea evreilor. “A trecut peste un an de cînd germanii,

după ce ani de-a rîndul i-au asuprit pe evrei, au trecut la exterminarea în masă a populației evreiești, și continuă și în prezent această activitate. În ultimele săptămîni capitala a devenit arena lichidării sîngeroase a ghetoului de către polițiștii germani și mercenarii letoni.

Continuă vîntoarea și asasinarea acestor evrei, care se ascund în ruinele ghetoului și în afara zidurilor sale. Națiunea poloneză, conducîndu-se după principiile creștine, care nu recunoaște o morală dublă, condamnă brutalitatea germanilor în luptele care au izbucnit la 19 aprilie în ghetoul de la Varșovia. Polonezii își exprimă stîm și mila lor pentru evreii care se apără curajos în lupta inegală și, în același timp, își exprimă disprețul față de asininii lor. Conducătorii politici ai țării au condamnat întotdeauna brutalitatea germanilor, și-o fac încă o dată. Societatea poloneză se comportă corect, exprimîndu-și mila pentru evreii prigoniți și acordă ajutor victimelor”.

5.. 2. 9

Scrisoarea Consiliului pentru Ajutorarea Evreilor, reprezentantului guvernului în exil, cu privire la combaterea represiunii

“Reprezentantului guvernului în exil!

Valul represiunilor împotriva evreilor, săvîrșite de elemente criminale ale societății, crește pe zi ce trece. Un exemplu grăitor din ultimele zile este moartea tragică a funcționarului organizației “Zegota”, dr. Alfred. Este o chestiune de onoare a societății noastre, să lansăm o campanie hotărîtă împotriva îndeletnicirii murdare a șantajistilor și denunțătorilor, și pentru apărarea victimelor regimului de teroare german. Consiliul pentru Ajutorarea Evreilor, în ședința din 25 martie 1943 a luat hotărîrea să se adreseze reprezentantului guvernului polonez în exil cu următoarea rugăminte>

a) Să fie publicate sentințele de condamnare la moarte și executare a șantajistilor. Numai publicitatea și informațiile despre condamnările la moarte pot avea efecte reale. Numai în felul acesta păturile largi ale societății vor afla că reprezentanța guvernului în exil califică șantajul ca o crimă rușinoasă, și că toți cei vinovați de această crimă vor fi condamnați la moarte, indiferent dacă sunt polițiști polonezi sau persoane civile. Declarațiile din presa clandestină au un efect limitat, deoarece sunt destinate cercurilor societății legate de mișcarea de eliberare, dar nu publicului larg.

b) Noi cerem ca lupta activă împotriva șantajistilor să se intensifice, și anume, cu toate mijloacele. Înainte de toate trebuie folosit cel mai aspru mijloc, pedeapsa cu moartea. O poziție atît de fermă a statului va avea desigur urmări pozitive și va contribui la schimbarea acestei situații rușinoase”.

---

5. 2. 10

Luna septembrie 1943. Apelul către societatea poloneză despre acordarea ajutorului evreilor și despre condamnarea la moarte a trădărilor

“Frații noștri polonezi!

Criminalii germani încearcă să convingă lumea întreagă că noi am fost acei care au incendiat ghetoul de la Varșovia, că noi i-am ucis pe evrei, și ei afirmă că acțiunile armate germane este o “intervenție”.

Noi și copiii noștri, care trecem prin ororile ocupației sîngeroase și nu putem să ne apărăm singuri, trebuie să acordăm în aceste zile critice ajutorul nostru și concetățenilor noștri evrei. Niciun polonez, niciun adevărat creștin, nu trebuie să participe la această oribilă acțiune, și nu vor participa nici în viitor.

Nu numai fapte eroice de pe cîmpul de luptă au fost decorate cu cununi de lauri ale autorităților subversive din Polonia ocupată, ci și toate faptele eroice, legate de salvarea oamenilor de la barbaria hitleristă. Fostul președinte al Consiliului de Miniștri al Poloniei, generalul Likorski, a condamnat crimele nemaipomenite, fără seamăn în istoria mondială, și a mulțumit polonezilor pentru atitudinea lor demnă și ajutorul acordat evreilor care se aflau într-o situație disperată.

Prezidiul organizațiilor luptătorilor din ilegalitate și tribunalele speciale i-au condamnat la moarte pe trădătorii și șantajisții care i-au predat pe evrei în mîinile călăilor, și sperăm că în curînd va sosi timpul cînd tribunalele Poloniei libere vor întreprinde totul pentru triumful dreptății."

Organizațiile de eliberare poloneze

5. 2. 11.

“Buletinele informative” din 2 septembrie 1943 au publicat comunicatul următor>

“În baza sentinței tribunalului special al armatei teritoriale din regiunea Cracovia, Jan Greblec, proprietarul unui atelier de croitorie din Cracovia, strada Sf.Ioan 8, a fost condamnat la moarte fiindcă a participat la arestarea multor membri ai Organizației de Eliberare, și a șantajat pe țărani cu amenințarea că-i va denunța la gestapo pentru faptul că ascundeau evrei. Sentința a fost executată prin împușcare”.

În “Buletinele informative” nr. 37 din 16 septembrie 1943 citim>

“Tribunalul special de la Varșovia în ședința din 7 iulie 1943 a condamnat la moarte și la privarea de drepturile cetățenești pe Boguslaw Jan Pilnik, domiciliat în Varșovia, strada Pieracki 17. Fiind agent de poliție, i-a predat pe cetățenii polonezi de origine evreiască în mîinile autorităților germane, a fost un șantajist și a stors de la victimele sale bani și bunuri prețioase. A fost executat la 25 august 1943 prin împușcare.

5. 2. 12

După ce în Polonia au fost exterminați 3 milioane de evrei,

Comitetul Național Evreiesc Conspirativ, în numele mai multor organizații secrete evreiești din Polonia, a trimis la 13 ianuarie 1943 o radiogramă către **Congresul Mondial al Evreilor, președintelui Nahum Goldman**

“Varșovia, ghetou, la 15 ianuarie 1943.

Vă înștiințăm despre cea mai mare crimă din toate timpurile> în Polonia au fost asasinați peste 3 milioane de evrei. Pentru salvarea celor 400000 de evrei, rămași în viață, cerem următoarele>

- a) răzbunarea împotriva germanilor<
- b) germanii trebuie să fie obligați să înceteze cu asasinatele<
- c) arme, ca să putem lupta pentru onoarea și viața noastră<
- d) contacte printr-un delegat cu țările neutrale<
- e) salvarea a 10000 de copii<
- f) 500000 de dolari pentru autoapărarea și ajutorul reciproc.

Fraților! Evreii din Polonia sunt convinși că voi nu ne-ați acordat ajutorul necesar în aceste zile groaznice ale istoriei noastre! Faceți-vă auziți!

Acesta este ultimul nostru apel!”.

După recepționarea apelului acestor oameni disperați, au fost întreprinse măsuri pentru a-i ajuta, dar acest ajutor a fost doar simbolic, și a sosit abia cînd puțini evrei polonezi au mai rămas în viață. Astfel, se poate ajunge la concluzia că mulți au adoptat o atitudine pasivă și s-au resemnat cu această crimă fără precedent.

5. 2. 13

La 7 februarie 1943, comitetul central din ilegalitate al Bundului a trimis următoarea telegramă lui Șmul Zigelboim la Londra>

“În luna ianuarie germanii au început să lichideze ghetoul de la Varșovia. Populația opune rezistență armatei. Zeci de germani uciși. Sute de evrei căzuți, între ei Marmestain, Holodenco și Ghiterman de la AIDC. După trei zile rezistența încetează. 6000 de evrei deportați. Peste tot în Polonia evrei lichidați. Ghetoul Varșovian lichidat în februarie. Alarmați lumea întreagă! Adresați-vă Papei cu rugămintea să intervină, și aliaților, ca prizonierii să fie considerați ca ostateci. Chinurile noastre sunt de nedescris. Cei 200000 de evrei rămași în viață sunt sortiți pieirii. Numai voi ne puteți salva. Voi sunteți răspunzători față de istorie.”

În numele comitetului central> **Janczyn și Berezowski**

5. 2.. 14.

La 9 iulie 1943 Consiliul pentru Ajutorarea Evreilor a adresat un apel guvernului în exil polonez de la Londra, pentru ca acesta să se angajeze în acțiunea internațională de salvare a evreilor>

“Varșovia la 9 iulie 1943

Acțiunea germană de exterminare a afectat deja majoritatea populației evreiești. Cei rămași continuă să fie uciși. Nici o măsură de ajutor întreprinsă în împrejurările prezente nu este în stare să salveze pe evrei de la masacrare.

Singura posibilitate o reprezintă schimbul de populație, organizat pe baza unui tratat internațional.

Consiliul pentru Ajutorarea Evreilor vi se adresează cu un apel, pentru a interveni ca guvernele aliate ale țărilor democratice să efectueze un schimb de populație. Evreii, rămași în viață în Polonia trebuie să fie schimbați cu cetățenii germani de pe teritoriile țărilor aliate”.

5. 2. 15

La 21 iulie 1943, Ignat Svarțbart, un membru al consiliului național de la Londra, a trimis următoarea telegramă reprezentanței evreiești din Polonia ocupată> “Dragi frați!

N-am primit pînă acum un răspuns la telegramele mele. Sper că ați primit, afară de ajutorul guvernului nostru, și 10000 lire sterline. Alte 5000 veți primi săptămîna viitoare de la reprezentanța noastră. Guvernul nostru ne acordă ajutorul necesar. Eu și Locker avem tot timpul contacte cu guvernul nostru. Nu este nevoie să accentuăm legăturile strînse, existente între noi. Dacă am fi mai bine informați despre cererile voastre, am avea puțința să dirijăm acțiunea noastră în direcția potrivită.

În luna august va avea loc în America o conferință generală evreiască, la care vor lua parte toate organizațiile, de la Jewish World Congress, pînă la Labour Committee. Această conferință se va ocupa de salvarea voastră. Aici, în Marea Britanie, am pus în mișcare toate pîrghiile. Acțiunea guvernului nostru a fost de mare folos în această direcție. Aici a luat ființă Comitetul Unit Evreiesc cît și Comitetul Britanic, din care fac parte personalități proeminente.

În Palestina continuă acțiunea pentru strîngerea de ajutoare, și această acțiune a dat deja roade. În ce privește lagărul de la Vittel, putem să vă informăm că cei internați în acest lagăr o duc relativ bine și se află în siguranță...

Îmi vine greu să vă consolez și să vă încurajez atunci cînd luptați în fiecare zi pentru a supraviețui. Cu durere în inimă, dar cu nădejde, închei această scrisoare. Scrieți-ne amănunțit despre tot ce se petrece. De multe săptămîni vă trimitem - via Lisabona -, cîte 10000 de pachete lunar, dar am primit numai 600 de confirmări. Noi știm foarte bine ce înseamnă asta. Anexez scrisoarea lui Locher. Este imposibil să exprim prin cuvinte durerea, grija și speranța noastră. Fiți sănătoși și fiți siguri că suntem mereu cu gîndul la ajutorul de care aveți nevoie, și că în această direcție facem cele mai mari eforturi."

Al vostru Șvarțbart

5. 2. 16

La 15 noiembrie 1943 Comitetul Național Evreiesc trimite lui Șvarțbart următoarea scrisoare>

“Dragă domnule doctor!

Vă scriem cu sîngele multor martiri evrei. Noi asistăm acum la epilogul tragediei noastre groaznice. În perspectiva înfrîngerii lor, naziștii asasinază pe puținii evrei care au mai rămas în viață...

Nu încape nici o îndoială, că în decursul următoarelor zile și săptămîni vor fi lichidate toate lagărele ghetourilor și Comunitățile Evreiești. Noi întreprindem în momentul de față măsuri disperate, pentru a salva în ultimul moment pe cei mai proeminenți indivizi din viața noastră culturală și socială. Aceste acțiuni sunt foarte complicate și costisitoare. Suntem siguri că, din cei 3,5 milioane de evrei polonezi vor rămîne în viață numai cîteva zeci de mii, care se află în afara lagărelor și ghetourilor, se ascund în cartierele creștine sau în păduri, și duc o viață de eremit.

Conform aprecierilor noastre, luna trecută numărul evreilor din întreagă Polonia era de 250000 - 350000. Peste cîteva săptămîni vor mai fi în viață nu mai mult decît 50000...”

5. 2. 17

Londra, mai 1943.

Scrisoarea lui Smul Zigelboim (Artur)

Domnule președinte W.Raczkiewicz !

Domnule premier W.Sikorski!

Îmi permit să Vă adresez ultimile cuvinte, și, prin intermediul Dumneavoastră, guvernului și poporului polonez, și în același timp tuturor aliaților, și conștiinței lumii.

Din ultimele știri sosite din Polonia, rejeșe clar că naziștii se poartă brutal cu evreii care au mai rămas în viață. În spatele zidurilor ghetourilor se desfășoară ultimul act al tragediei, care întrece toate ororile pe care le cunoaște istoria pînă acum. Răspunderea pentru asasinarea populației evreiești din Polonia o poartă în primul rînd asasinii. Răspunderea o poartă și întreaga omenire, precum și popoarele și guvernele aliate, care pînă în prezent n-au întreprins nici o acțiune pentru a opri acest genocid.

Comportîndu-se pasiv față de exterminarea a milioane de copii, femeii și bărbați neocrotiți, ei au devenit complicii criminalilor.

Declar aici că guvernul polonez, cu toate că și-a adus un aport important la influențarea opiniei publice, a făcut prea puțin, pentru a o determina să întreprindă acțiuni concrete. Guvernul polonez n-a întreprins nimic pentru prevenirea acestei drame. Din cele 3,5 milioane de evrei polonezi și 700000 de evrei deportați din alte țări în Polonia, au mai trăit în aprilie 1943, conform datelor primite de la conducătorul organizației de rezistență evreiești (Bund), numai 300000. Distrugerea acestor oameni, rămași în viață, continuă.

Nu pot să trăiesc în liniște. Nu pot să trăiesc, dacă evreii rămași în viață, al căror reprezentant sunt, nu vor supraviețui. Prietenii mei din ghetoul varșovian, luptă cu arma în mînă într-o confruntare inegală cu asupritorii lor.

Nu mi-e sortit, ca și prietenilor mei, să cad în lupta împotriva lor. Dar eu sunt alături de ei și al celor căzuți în luptă.

Moartea mea trebuie să prezinte o expresie a protestului împotriva pasivității lumii întregi, care permite ca poporul evreu să fie nimic.

Eu știu că în ziua de azi viața omenească nu valorează mult, și fiindcă în timpul vieții mele am putut întreprinde foarte puțin, moartea mea va însemna un gest pentru înfrângerea indiferenței acelor cercuri care ar putea salva în ultima clipă pe evreii rămași încă în viață.

Viața mea aparține poporului evreu din Polonia, și de aceea o sacrific pentru evreii polonezi. Doresc ca evreii rămași în viață în Polonia, să mai apuce să vadă încă libertatea și dreptatea socială, împreună cu populația poloneză. Cred că o astfel de Polonie va reînvia și că se va naște o nouă lume.

Sunt sigur că dumneavoastră, domnule președinte, ca și dumneavoastră domnule premier, veți aduce la cunoștință cuvintele mele tuturor persoanelor cărora le sunt adresate. Sunt încredințat că guvernul polonez va întreprinde acțiunile diplomatice necesare pentru a salva pe acei care au mai rămas în viață. Adresez cuvintele de rămas bun către toți care mi-au fost dragi și iubiți.

Smul Zigelboim

5. 2. 18.

Fragmente din rapoartele, adresate reprezentanței guvernului polonez în exil, asupra situației populației evreiești din guvernământul general

Raportul din luna noiembrie 1943.

La Lvov au fost lichidate lagărele cu câteva mii de evrei rămași încă acolo. În afară de aceasta au mai fost lichidate două mici grupuri. Distrugerea de către un grup de evrei a lagărului și locului de execuție de la Sobibor n-a mai putut schimba starea de lucruri. După aceea au fost omorâte pe teritoriul Poloniei diferite grupuri de evrei, aduși din alte țări. În ghetoul de la Varșovia s-au aflat multe astfel de grupuri, ca de exemplu grupul destul de numeros al evreilor din Grecia. Ei au fost foarte prost îmbrăcați, și au pierit aici de foame și frig. Au mai rămas câteva lagăre de muncă, unde lucrau evrei”.

Raportul din luna decembrie 1943.

Asasinarea populației evreiești continuă. În afară de distrugerea restului evreilor de la Lvov, la poalele dealului Piaskowa, au fost uciși și ceilalți evrei, cu excepția unui grup mai mare, care a reușit să fugă, împreună cu plutonul de execuție, format din calmici. Cea mai mare acțiune de

exterminare a evreilor a avut loc la Lublin, unde au fost uciși 40000 de evrei în lagărele de muncă din regiunea Lublin, și care a avut loc la începutul lunii noiembrie. Acțiunea a început la 3 noiembrie cu lichidarea lagărului de la Trawniki unde, într-o singură zi, au fost uciși 10000 de evrei, toți fiind mînați spre groapa destinată apărării antiaeriene, și mitraliați. Atunci cînd avea loc executarea femeilor, se difuza de obicei muzică ușoară. Peste două zile a avut loc un masacru pe “cîmpul evreiesc” de la lagărul de concentrare Maidanek, unde au fost aduși toți evreii din lagărele de muncă de la Lublin. Atunci și-au pierdut viața în jur de 15000 de evrei. În noaptea spre 8 noiembrie începe acțiunea de distrugere la Poniatowa, care a durat o săptămînă. La masacru a luat parte un mare detașament de SS, care înainte a ucis restul evreilor de la Neleców. Naziștii s-au lovit aici de o rezistență armată, care însă a fost înăbușită cu ușurință. Baraca în care se aflau câteva sute de persoane a fost incendiată, iar după aceea naziștii au trecut la masacrarea celorlalte victime. 15000 de evrei au pierit aici și, cu toate că n-au izbutit să organizeze o rezistență efectivă, ei au reușit să distrugă întreprinderile, mașinile și materialele aflate acolo. În lagăre se aflau nu numai evrei varșovieni, ci și un mare număr de evrei italieni. După ce au fost arse, trupurile au fost îngropate în canalele destinate ameliorării terenului.

După distrugerea în masă a evreilor din regiunea Lublin, orașul Lodz a rămas singurul loc cu o concentrare mai mare de evrei. Lagăre de muncă cu un număr relativ mare de evrei se mai aflau în regiunea Radom. În afară de aceasta, mici grupuri de evrei, care se ascundeau în păduri, au putut supraviețui, ca de pildă în regiunea Lublin, numai prin înșelare.

În orașe, ici și colo, mai trăiau izolat evrei, care însă adesea au fost prinși și executați. Acțiunea de distrugere în ghetoul de la Varșovia continuă, precum și vînătoarea victimelor din ascunzișuri. Naziștii au fost tot timpul în căutarea obiectelor de o oarecare valoare. Chiar și molozul a fost întrebuițat de germani pentru lucrări de construcție. La Varșovia se aud tot timpul explozii.

După masacrarea și lichidarea totală a lagărelor de la Trawniki și Lvov, evreii rămași în viață au fost duși în alte lagăre de exterminare.

În lagărul de la Radom, unde au fost internați 2000 de evrei, s-a putut observa o înăsprire a regimului. În lagărul de la Budzyn, lângă Krasnik, condițiile de viață se înrăutățesc pe zi ce trece și lagărul a fost strict izolat, așa că aproape nu mai există contacte cu acest lagăr.

În lagărele de la Plaszow și Skarzysko erau aduși evrei din toată Polonia. Lagărul de la Skarzysko a devenit un lagăr central, unde se aflau vreo 9000 de evrei. Aici se efectuau sistematic selecții, iar cei aleși erau duși în lagărul

de exterminare. Lagărul este izolat aproape ermetic. De la Lodz am primit știri că în fiecare zi sunt transferați de acolo 500 de persoane.

La finele lunii noiembrie și începutul lunii decembrie în ghetoul de la Varșovia sosesc transporturi cu evrei italieni, care au fost cu toții lichidați de o unitate lituaniană.

În lagărul de la Krasnik naziștii au introdus practica de așțare a evreilor împotriva polonezilor. Am primit știri că lagărul de la Bergen a fost în întregime lichidat. Evreii din acest lagăr au fost cu toții duși la Auschwitz.

În păduri, mai ales în unele districte din regiunea Lublin, se aflau câteva grupuri mici de evrei, care se ascundeau acolo, fiind siliți să-și procure hrana prin atacuri banditești. Mulți dintre ei s-au alăturat grupurilor de partizani polonezi. Conform datelor primite pînă la finele lunii decembrie, în Polonia se aflau în mod legal 150000 de evrei, jumătate dintre ei din străinătate.

---

5. 2. 19

O scrisoare către autorul acestei cărți, a Comisiei pentru Cercetarea Crimelor săvârșite de naziști în Polonia

“Domnului Julian Grzesik, Lublin.

Referitor la scrisoarea Dv. din 14 ianuarie 1988, pe care am primit-o la 19 februarie, pot să Vă comunic următoarele>

1. Ocupanții au ucis 969 de polonezi, acuzați că au acordat ajutor evreilor, iar alți 2400 de polonezi au pierit prin lichidările în masă. A doua ediție a cărții “Crimele săvârșite de hitleriști împotriva polonezilor pentru că au acordat ajutor evreilor”, conține 872 de nume cunoscute. A treia ediție este completată cu încă 97 de nume.

2. Pînă în momentul de față, un număr de 2013 persoane au fost decorate cu medalia “Dreptății între popoarele lumii”, dar mai avem 200 de propuneri, care sunt examinate în momentul de față. În anul curent comisia a mai înaintat 25 de propuneri la Institutul Iod Bașem.

Cu stimă, **procurorul magistrat Waclaw Bielawski**,
membru al Comisiei pentru cercetarea crimelor naziste din Polonia”.

---

5. 2. 20

Scrisoarea Institutului Evreiesc Istoric din Polonia, către autorul acestei cărți

“Domnului Julian Grzesik, Lublin.

În legătură cu scrisoarea Dv. din 12 februarie 1987, Vă comunic că numărul polonezilor decorați pînă acum cu medalia “Dreptății între popoarele lumii” de institutul Iod Bașem de la Ierusalim este de peste 2200. Numărul polonezilor uciși de naziști, fiindcă au acordat ajutor evreilor, este de vreo 900. Cercetările continuă.”

Cu stimă, locțiitorul directorului Institutului Istoric Evreiesc,
profesor dr. Marian Horn

Gerechte unter den Nationen - nach Land und ethnischer Herkunft;

Stand vom 1. Januar 1997

Polen	4 954
Niederlande	3 944
Frankreich	1 556
Belgien	877
Ukraine	847
Tschechien und Slowakei	360
Ungarn	357
Litauen	356
Deutschland	311
Rußland und Belarus	240
Italien	201
Griechenland	195
Jugoslawien (alle Länder)	165
Österreich	79
Lettland	63
Rumänien	55
Albanien	51
Schweiz	19
Dänemark	14
Bulgarien	13
Moldawien	11
England	9
Schweden	7
Norwegen	7
Spanien	3
Armenien	3
Estland	2
Luxemburg	1
USA	1
Brasilien	1
Portugal	1
Japan	1
Türkei	1
China	1
insgesamt	14 706 Personen

VI

6. Semnificația expresiilor

Amorain - savanții care au colaborat la redactarea finală a mișnei în perioada de la începutul veacului al treilea până în anul 500, dată la care a fost încheiată redactarea Talmudului babilonian. Opera Amoraților este **Ghemara**.

Așchenazi - se trage de la cuvântul "Așchenaz", cum era numită Germania evului mediu. Așa au fost numiți evreii din Europa centrală și răsăriteană, legați de limba comună - idiș. În momentul de față se referă la evreii de origine, cultură și tradiție europeană.

Baraita (în limba arameică înseamnă ceva ce se află afară) - operele tanaiților, care n-au fost incluse în **Mișna**.

Beit cneset - sinagogă, casă de rugăciuni, cea mai însemnată instituție din viața evreilor după distrugerea Templului. Sinagoga a devenit locul rugăciunilor publice și centrul vieții publice. Acolo evreii se roagă zilnic, se roagă în ziua de sabat și la celelalte sărbători.

Beit midraș - casa științei, locul studierii legilor și discuțiilor asupra problemelor religioase, cu o bibliotecă a operelor rabinice, la care are acces publicul. Beit midraș poate fi vizitat de oricine, la orice vârstă, și, de obicei, invitații erau niște predicatori drumeți.

Hanuca - sărbătoare care durează 8 zile, începând cu 25 chislev, în amintirea curățirii Templului de către Iuda Macabi în anul 164 î.e.n., după profanarea Templului de către Antioh IV Epifanes. Conform datinei, în acele opt zile se aprind lumînări în candelabre speciale, numite hanuchia sau menorat hanuca. În timpul sărbătorii de hanuca se interzice postul și ținerea de discursuri funerare.

Hașidismul - de la cuvântul "hașid (evlavios)". Este o mișcare mistico-religioasă și socială, fondată de Israel ben Elieser (1700-1760) din Podolia, numit și Baal Șem Tov. Hașidismul s-a opus iudaismului rabinic și a propagat optimismul prin extazul religios, dans și cântece. S-a pus accentul pe rugăciunea individuală, care trebuie să slujească legăturii cu Dumnezeu, și este cea mai de seamă împlinire a sarcinilor unui om. Hașidismul și-a dezvoltat propriul ritual religios, a fondat sinagogi proprii, dar nu s-a despărțit niciodată de curentul principal al iudaismului. Până la cel de-al doilea război mondial centrul hașidismului se afla în Europa de Est, iar în timpul de față se află în Israel și Statele Unite.

Heder (pace) - școală religioasă care se afla de obicei în casa învățătorului, numit rebe sau melamed. În heder au învățat trei grupuri: 1) grupul în vârstă între 3-5 ani, 2) grupul între 6-7 ani, 3) grupul între 8-13 ani. În heder s-a învățat citirea cărții de rugăciuni, precum și studierea Torei în versiunea lui Rași, și a Talmudului.

Herem - excomunicarea de către rabin a acelor evrei care încalcă disciplina religioasă și socială.

Diaspora (dispersare în grecește, în ebraică - galut) - termenul aplicat pentru toate țările unde trăiesc evrei, în afară de Palestina.

Gaon - titlu acordat conducătorilor academiilor babilonice din orașele Sura și Pumpadita. Aceste Academii au existat de la sfârșitul secolului VI până la mijlocul secolului XI. Autoritatea gaonilor babilonieni a fost recunoscută de toți evreii.

Ghemara (de la verbul gamar - a termina) - este o culegere de comentarii ale Mișnei, și este opera amoraților. Împreună cu Mișna alcătuiesc Talmudul.

Hagada (de la verbul highid - a face cunoscut) - istoria exodului - ieșirea evreilor din Egipt.

Halaha (de la verbul halah - a merge, a înainta) - principiile purtării, cât și regulile religioase și de drept. Așa se numește în legile rabinice și e recunoscută în general, interpretarea așa-numitei legi orale a Torei, începând cu Mișna, Talmud și până la Șulhan aruh.

Halel - psalmi de mulțumire, elogiu. Termenul se referă în liturghie la psalmii 113-118, numit în Talmud halelul egiptean, în timp ce psalmul 136 este numit halelul mare. Halelul trebuie să fie recitat la sărbătorile Paștilor, șavuot și hanuca. În Babilonia este recitat și la roș hodeș, dar fără psalmii 115,1-11 și 116,1-11, și se numește jumătate de halel.

Ieșiva - așa se numeau școlile superioare talmudice din Palestina și Babilonia, pe urmă și în lumea întreagă, în care se studiază Talmudul și alte opere rabinice.

Idiș - limba majorității evreilor așchenazi. S-a format în evul mediu între evreii din Germania. Baza este limba germană și elemente arameice, ebraice, romanice și slave. Se scrie cu litere ebraice.

Iom Chipur - ziua împăcării, ziua reculegerii și de post, este sărbătorită la 10 țării, numită și ziua judecării. Conform tradiției, soarta fiecărui om care n-a fost încă hotărâtă la roș hașana, este hotărâtă la iom chipur.

Cabala - în mod tradițional se numesc învățăturile secrete ale iudaismului și a misticii evreiești, așa cum au fost concepute în evul mediu, începând cu secolul XII. În sensul larg al cuvântului, sunt astfel numite toate mișcărilor ezoterice care s-au ivit după distrugerea celui de al doilea templu și au jucat un rol în istoria Israelului.

Cahal - (ebraicul cahal, chehile - comună, congregație, adunare) așa s-au numit, mai ales în Polonia, comunitățile evreiești, care s-au bucurat de autonomie în problemele religioase, culturale, judiciare, sociale, fiscale. În fruntea acestor comunități se aflau așa-numiții rașim, care au și fost reprezentanții acestor comunități pe lângă autoritățile statale. După împărțirile Poloniei, cahalurile s-au bucurat numai de o autonomie religioasă și socială.

Chetuvim (scrieri) - partea a treia a Bibliei, Cărțile lui Iov, Psalmii, Pildele sau Proverbele lui Solomon, Ecleziaștul, Cântarea Cântărilor, Ruth, Pflîngerile lui Ieremia, Estera, Daniel, Neemia, Cronicile 1 și 2.

Maghen David (scutul lui David) - steaua hexagonală, de care se foloseau în antichitate diferite popoare, a apărut în sinagogile evreiești și pe obiectele liturgice. Simbol oficial al iudaismului devine abia în secolul XVII. Evreii din Praga au fost primii care au folosit steaua lui David la monumentele funerare și pe steaguri. În anul 1897 Organizația Mondială Sionistă, iar pe urmă și Statul Israel, au recunoscut acest simbol.

Mezuza (coloană, pilastru) - este un rulou mic de pergament cu două fragmente din Tora, păstrat într-o cutiuță de lemn, sticlă sau metal, cu o gaură mică, ca să poată fi văzut cuvîntul șadai (atotputernicul), scris pe reversul ruloului. Mezuza este fixată pieziș în partea dreaptă a ușii de intrare a fiecărei case evreiești. Acest obicei se respectă și are ca origine versetul din Deuteronom 6,9: "să le scrii pe ușorii casei tale și pe porțile tale".

Midraș (de la verbul daraș - a studia, a învăța) - comentariu la cărțile biblice din timpul taiațiilor, în formă de parabole.

Minian - o adunare de cel puțin 10 bărbați evrei în vîrstă de minimum 13 ani, pentru a se putea trece la rugăciunea publică sau alte ceremonii religioase, ca de exemplu, la citirea Torei, la rugăciunea cadiș, la ceremonia funerară.

Mișna (de la verbul șana - a repeta, a învăța) - este codul judiciar, o culegere de legi ale iudaismului, transmise oral timp de multe secole.

Neviim (profeții) - este partea a doua a Bibliei, alcătuită din 21 de cărți: Iosua, Judecători, Samuel 1 și 2, Regi 1 și 2, Isaia, Ieremia, Ezechiel, Daniel, Osea, Ioel, Amos, Obadia, Mica, Naum, Hababuc, Țefania, Hagai, Zaharia, Maleahi.

Omer (snop, legătură) - primul snop din recolta de orez, jertfit în templu în a doua zi a Paștelui. Peste 49 de zile va fi sărbătoarea șavuot, și acest interval este numit sefirat. După distrugerea Templului s-a încetat să se aducă jertfe, dar în timpul sefiratului (7 săptămîni) s-au respectat anumite reguli, ca interzicerea căsătoriilor și tăiatul părului. Numai ziua de legbaomer, cum era numită a 33-a zi, a constituit o excepție.

Pesah - este sărbătorit în timpul echinocțiului de primăvară, în memoria exodului din Egipt. Începe la 15 nisan și durează 7 zile, iar în diaspora 8 zile. Au fost corelate jertfirea primului miel sau ied cu sărbătoarea azimilor. După distrugerea celui de al doilea Templu, evreii au încetat să aducă jertfe, dar, ca o caracteristică a sărbătorii, s-a stabilit masa festivă de pesah, seder, cu un ritual strict și rugăciuni comune. În sinagogă se recită Cîntarea Cîntărilor și halel. Se sărbătorește prima și ultima zi, iar în diaspora primele și ultimele două zile.

Purim - destinul, este sărbătorit la 14 adar (în anii bisecți la 2 adar) în amintirea salvării evreilor din Persia de distrugerea plănuită de ministrul regelui Ahașveroș, Haman. În ajunul purimului și după rugăciunea de dimineața, se citește Cartea Estera. Este o tradiție să trimiți daruri cunoscuților și să dăruiești bani și alimente săracilor.

Rabin - inițial erau numiți așa interpreții Bibliei și legilor orale. Începînd cu evul mediu, rabinul este conducătorul spiritual al comunității evreiești.

Roș Hodeș - începutul luni noi. După apariția pe cer a luni, preoții sunau din corn pentru a înștiința poporul despre acest fapt. Cu timpul, a devenit baza pentru formarea calendarului. În timpul rugăciunii se recită jumătatea halelului și musaf.

Roș hașana - anul nou, se sărbătorește la 1 și 2 tișrii. Conform tradiției, la roș hașana se sărbătorește facerea lumii și ziua judecării de apoi, în timp ce sentința finală a multor persoane va fi anunțată abia la Iom Chipur.

Seder - ordinea. Cina în cercul familiei în prima seară a Paștilor, cu o ordine strict stabilită.

Pe masă se află trei azime (pîine nedospită), simbolizînd: cea de jos - un israelit, cea din mijloc - un levit, iar cea de sus - un preot (coien). În afară de aceasta, pe masă se mai află plante amare (maror), un fel de mîncare din mere (hroset), migdale, scortîșoară, vin, un ou tare, un os cu carne de miel, zarzavaturi.

Capul familiei rupe azima mijlocie și ascunde o bucată (aficomen - desert în grecește), și copilul care o găsește primește daruri și dulcetuuri. Fiul cel mai tînăr pune 4 întrebări (cașet) despre sărbătoarea pesahului, iar tatăl răspunde și explică însemnătatea ceremoniei.

Sefardim - nume atribuit evreilor izgoniți din Spania și Portugalia (Sfarad ț Spania), care s-au stabilit apoi în Olanda, Europa Meridională și Orientul Apropiat. Ei vorbesc limba ladino și se deosebesc de evreii așchenazi printr-un ritual aparte. În prezent comunitățile lor se află în Israel și America de Sud.

Sabat - zi de odihnă la evrei, durează de la apusul soarelui vinerea, pînă la apusul soarelui sîmbăta. Una din cele mai de seamă instituții, iar respectarea ritualelor de sîmbătă este strict controlată. Un tratat din Mișna

cuprinde regulile pentru odihna de sîmbătă. Este absolut interzis să lucrezi și în Mișna sunt enumerate 39 de interdicții, cu excepția tratării bolnavilor și în cazul periclitării vieții.

Șavuot - sărbătoarea săptămînilor, este sărbătorită la 7 săptămîni după pesah (Paștile) la 6 sivan, iar în diaspora și în ziua următoare. Se mai numește iom-habicurim (ziua primilor născuți), hag hacațir sau ațeret (întrunire festivă). În Palestina coincide cu sfîrșitul secerișului orzului și începutul secerișului grîului, și de aceea sunt jertfite două pîini din noua recoltă. Primele fructe coapte sunt aduse în Templu, ca semn de mulțumire. Este ziua cînd Dumnezeu a dăruit evreilor Tora, revelația de pe Muntele Sinai.

Șema - auzi, una dintre cele mai importante rugăciuni din Liturgia sinagogală, numită așa după primul cuvînt: “auzi, Israel! Iahve este Dumnezeul nostru, numai el singur este Domnul!” Se compune din fragmente ale Bibliei: devarim (Deuteronom 6,5-9; 11,13-21); bamidbar (Numeri 15,37-41). Această rugăciune a fost introdusă încă în timpul existenței Templului și a fost preluată de sinagogi. Este o parte integrală din rugăciunea de dimineată (șahrit) și seară (mariv). Dimineța se rostesc 3 binecuvîntări înaintea lui șema, iar seara - patru. Pe patul de moarte se rostește această rugăciune, și martirii evrei rosteau rugăciunea șema Israel în fața morții.

Șofar - corn, în mod obișnuit de berbec. A servit în Israelul antic la anunțarea alarmei de război sau a încheierii păcii sau pentru avertizarea primejdiei. De asemenea s-au folosit de corn la ceremonii de cult. În prezent se suflă din corn cu ocazia anului nou și a sărbătorii de Iom Chipur.

Șulfan ahur - masă servită, codul legilor religioase și civile, redactat de Iozef Karo (1488-1575) și publicat în anul 1565. Se bazează numai pe autoritățile rabinice sefardice. A fost completat de rabinul polonez Mozes Iserles (1525-1572) în opera sa “Mapa” (fața de masă) și a devenit un cod obligatoriu pentru toți evreii.

Talmud - studiu. Ediția completă a tuturor operelor Amoraților (așanumita Ghemara) cuprinde comentariile și afirmațiile acestor savanți la Mișna.

Alte opere în legătură cu Mișna au fost scrise în academiile celebre din Palestina și Babilonia ce a dus la alcătuirea ambelor Talmuduri; cel din Ierusalim și Talmudul babilonian. Talmudurile se deosebesc atît prin stil cît și prin tematica și amploarea lor. Talmudul din Ierusalim a fost terminat în secolul IV și este scris în dialectul apusean al limbii arameice, este mai concis și mai simplu. El comentează 39 din cele 63 de tratate ale Mișnei.

Talmudul babilonian, terminat la începutul secolului VI, este de 3 ori mai voluminos decît cel din Ierusalim; comentează 37 de tratate ale Mișnei

și se servește de o metodă complicată. Este scris în dialectul răsăritean al limbii arameice. Talmudul babilonian este un tezaur al istoriei, obiceiurilor și legilor evreiești și, timp de multe secole a exercitat o mare influență asupra științei și culturii poporului evreiesc.

Talmud Tora - studiu legii, cea mai mare obligație a omului. Așa se numește școala pentru copiii săraci, susținută de comunitate.

Tanach - abreviațiunea pentru Biblie, compusă din inițialele celor 3 părți de bază ale Bibliei ebraice: Tora, Neviim și Chetuvim.

Tanaim (în limba arameică - învățătorii) - s-au ocupat cu comentariile Torei. Operele lor sunt Mișna și Baraita. Au activat între anii 20 și 200 e.n. Cei mai renumiți sunt tanaimii Gamaliel I, Gamaliel II, Meir, Iehuda Hanasi.

Targum - traducere. Traducerea în limba arameică a Bibliei ebraice.

Tașlih - obicei cunoscut de la începutul secolului XV, bazat pe un fragment al Cărții Mica (7,19): “*el va avea iarăși milă de noi, va călca în picioare nelegiuirile noastre, și va arunca în fundul mării toate păcatele lor*”.

Tfilim - o cutiuță de piele de formă hexagonală, legată cu o curea neagră de mîna stîngă și frunte în timpul rugăciunii de dimineată, cum e scris în Vechiul Testament: “*Să le legi ca un semn de aducere aminte la mîini, și să-ți fie ca niște fruntarii între ochi*” (Deuteronom 6,8). Conține 4 fragmente din Tora (Deuteronom 6,4-9; 11,13-21; Exod 13,1-10; 13,11-16).

Tosefta (în limba arameică - completare) - o colecție a tradițiilor verbale, o completare a Mișnei. A fost sistematizată de doi discipoli ai lui Iehuda Hanasi și conține 6 părți.

Țadic - cel drept, conducătorul religios al hasidismului, se bucură de o mare autoritate la concetățeni. S-a crezut că țadicul, mulțumită legăturii sale mistice cu Dumnezeu, poate mijloci în toate afacerile umane. Cu timpul s-a dezvoltat un cult al țadichilor.

Zohar - strălucire, lumină, opera metafizică principală a literaturii mistice evreiești, a Cabalei, este atribuită lui Simon bar Iohai, un tanait din secolul I e.n. În forma unui comentariu al Vechiului Testament, notat abia în secolul XIII în limba arameică.

Opera, alături de Biblie și Talmud, este o carte sfîntă a iudaismului.

VII

7. Biografiile

Maneton este un nume foarte răspândit, însă copistul operelor lui Iosefus Flavius a rămas în istorie sub numele de Manetos. El este originar din Sebenitos, care se află în Egiptul meridional, și de aceea a fost numit Sebenitul. A fost preot egiptean la Heliopolis, și a trăit în secolul III î.e.n. în timpul celor doi Ptolomei. El scrie în limba greacă Istoria Egiptului (Aiguptiaka) în 3 volume. Ea cuprinde perioada pînă la moartea lui Alexandru cel Mare. Opera lui Maneton a fost pierdută, dar datorită autorilor evrei și creștini, conținutul acestei opere ne este cunoscut. Fragmente din istoria lui Maneton sunt citate larg de Iosefus Flavius (în Contra Apionem I, 14, 15, 26). Din aceste citate putem trage concluzia că Maneton n-a alcătuit o relatare seacă, ca de exemplu reproducerea listelor regilor din cronicile templelor. El a inclus multe mituri.

Maneton scrie despre șederea evreilor în Egipt, emigrarea lor în Iudeea, unde au pus temelii Ierusalimului și Templului. Sub pretextul povestirii legendelor despre evrei, el scrie că ei s-au amestecat cu leproșii egipteni, aceasta constituind pricina izgonirii lor din Egipt.

Berosos a trăit în timpul lui Alexandru cel Mare, între anii 330 - 250 î.e.n., în Babilonia, unde a fost preot în timpul Bela. Pe baza cronicilor templelor el scria "Istoria Babilonului" în limba greacă, comandată de Sote I (281 - 261). Opera s-a pierdut, dar s-au păstrat câteva fragmente, care au fost citate de de istoricii evrei și creștini, în legătură cu potopul și alte evenimente biblice.

Iosefus Flavius îl citează pe Berosos, când acesta descrie campania lui Nabucodonosor împotriva Egiptului și Iudeei: "Descriind faptele lui, Berosos relatează cum Nabopalaser a trimis pe fiul său Nabucodonosor cu o mare armată împotriva Egiptului și țării noastre, după ce a aflat că locuitorii acestei țări au organizat o răscoală. El i-a învins pe toți, a incendiat tot avutul lor și i-a dus în captivitate la Babilon, așa că orașul a fost pustiu pînă în timpul domniei lui Cyrus". Descrierea este destul de superficială.

Majoritatea savanților, enciclopediile, dicționarele, atât laice cît și religioase, se referă la Berosos și mai ales la Ptolomeu, și au ajuns la concluzia, că anul 604 î.e.n. este primul an al domniei lui Nabucodonosor la Babilon.

Această dată este un punct de reper pentru toate celelalte evenimente, ca detronarea lui Zedechia, distrugerea Ierusalimului și a templului (iunie - iulie 587 î.e.n.). Atît istoriografia laică cît și cea religioasă este de acord că reîntoarcerea evreilor din captivitatea babiloniană, care a durat 70 de ani, a avut loc în anul 537

î.e.n., în timpul domniei lui Cyrus, lucru ce se confirmă și în Biblie (Ieremia 25,11; 29,10; Zaharia 1,12) cît și de Flavius.

Apion, un egiptean cunoscut ca orator și adept al lui Homer și Aristofan, a fost unul din cei mai populari profesori din Roma, și a avut între discipolii săi multe figuri proeminente, printre care și Plinius. Cu toate că el a știut probabil că pînă în epoca lui Homer, care a trăit după războiul troian, grecii nu posedau opere scrise, el a polemizat cu evreii și s-a servit de orice bîrfă, ca de exemplu că evreii sunt urmașii leproșilor izgoșiți din Egipt, că practică cultul capului măgarului sau canibalismul ritual. Timp de mulți ani el și-a impus păreriile apodictice întregii societăți romane, și nu numai ei. Oamenii cu un atare renume, ca Cicero, Juvenal, Tacitus, Iulian au adoptat o poziție net negativă față de iudaism. Apion se afla în fruntea delegației păgînilor din Alexandria, care a fost primită de Caligula. De aici și eșecul delegației evreiești, condusă de Filon din Alexandria. Polemica ce a izbucnit atunci a fost continuată cu 40 ani mai tîrziu, în timpul domniei lui Domițian, cînd Flavius a scris "Contra Apionem".

Filon din Alexandria (20 î.e.n.-40 e.n.) a scris multe opere vizînd toate ramurile științei. A fost un apologet al ordinii romane și a culturii grecești, dar în același timp adept al credinței strămoșilor. El se alfa în fruntea delegației evreilor din Alexandria, care a cerut să fie primită de împăratul Caligula (37-41), după ce acesta a încetat să se considere ca om, și a cerut ca încă în timpul vieții sale să fie adorat ca zeu. Agripa a dorit să-i facă pe plac lui Caligula și a impus ca statuia lui să se afle în toate templele din Alexandria.

Evreii, care se împotriveau să-i venereze pe idoli, au fost declarați ca elemente străine, privați de toate privilegiile și exilați în gheto, care a fost înființat în cartierul al cincilea. Casele și prăvăliile lor au fost jefuite, iar vapoarele arendate de evrei au fost confiscate. Mulți evrei au fost atunci uciși, și 38 de membri ai consiliului biciuși public.

În "În Flaccum" Filon îl acuză pe prefectul Flaccus, iar în "Legalis ad Carium" relatează despre tratativele delegației evreiești la Roma. Caligula a ignorat delegația evreiască, și, fiind bine dispus a declarat: "*Evreii... nu sunt niște criminali, ci trebuie compătimiti ca niște proști, care nu recunosc că eu sunt un zeu*". Împăratul îl trimite pe legatul Petronius în fruntea unei armate pentru a impune așezarea statuii sale în templul din Ierusalim. Sub influența lui Agripa, Caligula anulează acest ordin, iar la 24 ianuarie 41 este asasinat. În timpul domniei lui Claudius situația din Alexandria se ameliorează, dar toate aceste evenimente sunt un preludiv al războiului iudeo-roman.

Iosefus (37-100), fiul lui Matias, preot din Ierusalim, a fost unul dintre conducătorii răscoalei din Iudeea. A fost făcut prizonier, dar după ce a fost eliberat de Vespasian, devine scriitor la Roma sub numele de Iosefus Flavius, unde i s-a ridicat o statuie. În Palestina însă a fost socotit trădător. Ca martor al acestui război, el scrie între anii 75-79 opera "De bello Judaico" (războiul iudeu). Introducerea începe cu

descrierea epocii lui Antioh IV Epifanes (164-175 î.e.n.) și se încheie cu descrierea urmărilor războiului, cucerirea Masadei și a ultimelor acțiuni războinice, adică cu eșuarea răscoalei de la Chirene. Volumul I cuprinde perioada de la moartea lui Irod cel Mare. Volumul II începe cu domnia lui Arhelaius, descrie istoria domniei procuratorilor (6-41) și a lui Irod Agripa (41-44) precum și primul an al războiului din anul 66. Volumul III se referă la Vespasian și se mărginește la descrierea războiului din Galileea, de pe poziția principalului protagonist. Volumul IV descrie acțiunile războiului de pe teritoriul întregii țări și asediul Ierusalimului pînă la sosirea lui Titus la zidurile orașului. Volumul V descrie situația internă din oraș, luptele între partide, victoria treptată a romanilor și înfrîngerea evreilor. Volumul VI descrie cucerirea și distrugerea cetății Antonia și a Templului, precum și baia de sînge din oraș. Flavius face bilanțul pierderilor și o scurtă trecere în revistă a istoriei Ierusalimului. Volumul VII descrie urmările războiului iudeu, atît înăuntru, cît și în afara Iudeei, cucerirea Masadei (73) și înăbușirea răscoalei la Chirene în iulie 73.

Opera sa principală “Vechea istorie a Israelului” a fost terminată de Flavius în al 13-lea an al domniei lui Domițian. 12 cărți a scris pe baza Bibliei și mai tîrziu pe baza istoriei laice, începînd cu victoria lui Alexandru Macedon la Isos în anul 336. A treia carte, “Contra Apionem”, o scrie în timpul acțiunilor antievreiești din timpul domniei lui Domițian, care se bazau pe așa-zisele argumente ale lui Apion, învinuindu-i pe evrei de ateism. În astfel de condiții colaboraționistul Iosefus și-a regăsit identitatea, a apărut pe frații săi asupra. Astfel apare una din cele mai reușite opere ale lui Iosefus Flavius, care este considerată ca mărturisirea sa de credință. Prima carte explică de ce grecii nu s-au servit de operele istoricilor antici în legătură cu istoria evreilor. Egipteanul Maneton, care a trăit în secolul al treilea înainte de Hristos și haldeul Berosos afirmă în “Istoria Babilonului”, că evreei se trag dintr-o ceată de leproși izgoniți din Egipt, ceea ce susțin și istoricii greci. A doua carte combate argumentele lui Apion din “Istoria Egiptului”, care scrie că evreei, chipurile, urăsc celelalte națiuni, că evreei practică omorul ritual și că sunt atești fiindcă refuză să accepte idolii oficiali, și că practică cultul capului de măgar etc. Sursa argumentelor lui Apion este pamfletul antievreiesc al lui Malon din insula Rodos, care a trăit în secolul I î.e.n.

Iosefus dovedește superioritatea religiei iudaice, noțiunea de Dumnezeu, instituția familiei, educarea copiilor, onorarea părinților, relațiile cu alte națiuni; și sfîrșește cu declarația următoare: “Ei socotesc că legiuitorul nostru Moise este un om neînsemnat; dar martorul activității sale a fost Dumnezeu și timpul”. A patra carte a lui Iosefus Flavius “De vita”, este autobiografică și este îndreptată împotriva secretarului lui Agrippa II, Justus din Tiberia. După moartea lui Agrippa II, Justus a publicat în timpul domniei lui Traian opera sa despre războiul iudeo-roman și “Cronica regilor evrei”, unde îl atacă personal pe Iosefus Flavius și operele sale.

Biografia lui Martin Luther (1483-1546) și doctrina sa sunt cunoscute. Puțin cunoscută este însă poziția sa față de evrei, ceea ce a fost speculat de național-

sociaलिști în acțiunile lor antisemite. Luther și-a expus ideile sale în broșura “Evreei și minciunile lor”. La începutul activității sale, el spera că evreei, care cunosc bine legile și profețiile biblice, vor putea fi convertiți la creștinism, dar cînd și-a dat seama că s-a înșelat, a ajuns la concluzia că practicile religioase evreiești sunt false și mincinoase, că evreei profanează jertfa lui Hristos, și de aceea natura lor este diabolică. De aici poziția sa dușmănoasă față de evrei. El a așțat pe aristocrați, pe savanți, pe întreg poporul german la acte de discriminare și asupra față de evrei, la arderea sinagogilor și locuințelor evreiești, la confiscarea cărților religioase, la interzicerea practicilor religioase și, în cele din urmă, la izgonirea lor din țară. Față de răscoalele țărănești, poziția lui Luther era tot negativă. În broșura intitulată “Împotriva cetelor de țărani - ucigași și bandiți”, publicată în luna mai 1525, el îi îndemna pe domnitori să înăbușe în sînge răscoalele țărănești “așa cum trebuie omorît un cîine turbat”. Aflat sub presiune, Luther subscrie însă la un memorandum, întocmit de Melancton, în care anabapțiștii sunt amenințați cu pedeapsa cu moartea. Într-o notă marginală a acestei scrisori, Luther este de părere că strictetea trebuie “diluată” cu mila pentru că “cea mai bună armă... este o sabie spirituală - cuvîntul Domnului”. Activitatea publică a lui Luther cuprinde 3 perioade: perioada ascensiunii și a luptei eroice și curajoase pentru idealurile reformei. A doua perioadă - după întoarcerea sa de la Warthburg, unde a fost prizonier ca Samson și a slujit filistinilor, adică puternicilor protectori ai domnitorilor. Ultimii ani ai lui Luther reprezintă o perioadă de deziluzii amare și negare a curentelor politice și obștești, a ruperii relațiilor, atît cu domnitorii, cît și cu supușii lor. Luat în deridere și ironizat, el s-a retras din viața religioasă și s-a dedicat activității de scriitor. Nu trebuie ignorată influența lui Luther asupra martiriului evreilor.

Justyn Pranajtis s-a născut la 27 iulie 1861 în satul Ponepupie, guvernămîntul Suwalki. Școala primară a absolvit-o la Luksze și Gryszykud, iar cea secundară la Mariampol. În anul 1878 este primit la seminarul din Sejna, iar în anul 1886 începe studiile la seminarul din Petersburg. În același an este numit de episcopul Joseph Pollak ca preot. Este numit apoi ca profesor de limba ebraică. În afară de aceasta este profesor de Liturgică și de muzică bisericească. În același timp ocupă de mai multe ori funcția de prefect al Academiei. În anul 1895 este exilat în orașul Tver, pe baza dispoziției autorităților. După întoarcerea din exil este din nou profesor de ebraică.

În afară de activitatea științifică, a fost filantrop. A întemeiat un orfelinat Petersburg. În anul 1902 părăsește Academia și devine preot la Tașkent. Este cunoscut ca autor al operelor¹³

¹³ “Christianus in Talmude Iudaeorum”, Petropoli 1892 și “De itinere, \uod in Sibiriam a 1000 r”.

Bibliografie

- Balaban N.> Historia iliteratura zydzonska, Lvov, 1925
 Bartoszewski W.> Podziemne panstwowpolskie 1939-1945, Warszawa, 1981
 Bednarczyk T.> Obowiazek silniejszy od smierci, Warszawa, 1982
 Berk M.> Dziennik getta warszawskieio, Warszawa, 1983
 Biuletyny Zydowskiego Instytutu historycznego
 Borbicz M.M.> Organizowanie Wscieklosti, Warszawa, 1947
 Buksbazen W.> Czy zamiesc im bodra novine (o.O.O.Y.)
 Chencinski M.> Poland> Communism - Nationalism - Antisemitism,
 New-York, 1982
 Czerniakow A.> Dziennik getta warszawskiego, Warszawa, 1983
 Datner S.> Walka i zaglada bialostokshiego getta, Lodz, 1946
 Datner S.> Zydzi-partyzanci poII Wojnie Swiatowej, 1985
 Dabrowski E.> Podreczna Encyklopedia Biblijna, Poznan, 1959
 Eisenbach P.> Hitlerowska polityka zaglady zydow, Warszawa, 1961
 Eisenbach A.> Exterminacja Zydow na Ziemiach polskich
 Zbior dohumentow, Warszawa, 1961
 Fafara E.> Gehena ludnosci zydzowskiej, Warszawa, 1983
 Flawiusz> Wojna Zydowska, Poznan, 1984
 Flawiusz> Darwne dzieje Izraela, Poznan, 1962
 Flawiusz> Preciw Apionowi, Poznan, 1986
 Fuks M.> Zydzi polscy. Dzieje i kultura, Warszawa 1982
 Gutman I.> Zudziw Polsce po II wojne swiatowej.
 Accja kalumni i zabajctw, Jerozolima, 1985
 Arendt H.> Eichman w Yerozolimie, Krakow, 1987
 Horovitz D.> Pastor Ch. T. Russel.
 An early american christian Sionist, New York, 1986
 Johnson P.S.> Good, Philadelfia, 1938
 Johnson P.S.> Creation, Philadelfia, 1938
 Johnson P.S.> The Bibel, Philadelfia, 1949
 Jolly R.G.> The Chart of Gods Plan, Philadelfia, 1953
 Jolly R.G.> The Millenium., Philadelfia, 1953
 Kahan D.> Po potopie. Zycie gmin zydzowskich w Polsce po zagladzie,
 Jerozolima, 1981
 Kahan D.> Katolicyzm - judaizm. Zydzi w Polsce i w swiecie, 1983
 Kersten K.> Polska 1944 - Cerwiec 1956, In> Solidarnosc 36, 1981
 Lagueur W.> Was niemand wissen wollte - Di Unterdrückung
 der Nachrichten iber Hitlers Endlung, 1981
 Maciejewska I.> Meczenstwo i zagalade Zydow w xapisach literatury

- polskiej, Warszawa, 1988
 Makower H.> Panietnik z getta warszawskiego od X 1940 do I 1943,
 Wroclaw, 1987
 Moczarski M.> Rozmowy z katem, Warszawa, 1977
 Nikityna G.> Uwaga! Syjonizm, Warszawa, 1969
 Orlicki J.> Z dziejow stosunkow polsko - zydzowskich 1918-1949,
 Szczecin, 1983
 Paczkowski A.> Anketa cichociemnego, Warszawa, 1987
 Pieklo Biblii, Poznan, 1987
 Piotrowski S.> Sprawozdanie Jürgena Stroopa a zniszczeniu getta
 warszawskiego, Warszawa, 1948
 Misja Globocnika, Warszawa, 1949
 Prekerowa T.> Konspiracyjna Rada Pomocy Zydow, Warszawa, 1982
 Pranajtis J.B.> Chrzescijanin w Talmudzie, Warszawa, 1937
 Pulz M.> Bote neves Israel, Poznan, 1956
 Riccotti G.> Kronika getta warszawskiego, Warszawa, 1983
 Ruch Biblijny i Litugiczny 15, Warszawa, 1962
 Russell K.T.> Nadsedl czas, Detroit, 1920
 Przyjdz krolewstwo Twoje, Warszawa, 1923
 Schwarz H.> Chadaszat Israel, Ierusalem, 1983
 Smolski Wl.> Za to grozila smierc, Warszawa, 1981
 Syjonizm-Teoria i praktyka, Warszawa, 1970
 Strzelecka K.> Szalom, Warszawa, 1987
 Weggi W.> Palestynski dramat, Warszawa, 1983

CUPRINSUL

De la autor	3
Prefață .	5

PARTEA I

CAPITOLUL I

1. Scurtă istorie a Izraelului	11.
Evenimentele care au dus la izbucnirea războiului iudeu .	15
3. Mersul războiului	17
4. Distrugerea Ierusalimului și a templului	18
5. Răscoalele, ultimele acte războiniceale evreilor	20

CAPITOLUL II

1. Situația evreilor după împrăștierea lor	23
2. Evreii în Imperiul Roman de Est ...	24
4. Legile antisemite papale	25
5. Diaspora evreilor în Europa	27
6. Evreii din Polonia în timpul care a precedat împărțirilor	34

CAPITOLUL III

1. Iudaismul biblic și talmudic	38
2. Misticii evrei	39
3. Organizațiile mesianice	40
4. Franchismul	41
5. Hasidismul	42

CAPITOLUL IV

1. Hascala	43
2. Corifeii evrei din secolul XIX	45

CAPITOLUL V

1. Cotitura - anul 1928	49
2 "Astiunile pescarilor	51
3. Primele colonii evreiești în Palestina	55
4. Sionismul politic	57
5. Prietenii creștini ai evreilor	59
6. Sionismul religios .	61
7 "Vînătorii". Neo antisemitismul	66

CAPITOLUL VI

1. Primul război mondial	
- începutul marilor persecuții	70
2. De la declarația Balfour pînă la încheierea tratatului de pace	73
3. Mandatul palestinian, Cărțile albe” britanice	77
4. Situația din Palestina în perioada interbelică .	79
5. Situația din sînul mișcării sioniste	81
6. Situația evreilor polonezi .	83
7. "Vînătorii", după primul război mondial .	85
8. Statele Apusene și guvernele lor.	
Poziția lor în problema evreiască .	89

CAPITOLUL VII

1. Al doilea război mondial în Orientul-Apropiat .	93
2. Lupta pentru formarea Statului Israel	94
3. Expansiunea Israelului .	97
4. Israelul și vecinii arabi	99
5. Patru minuni în Israel	100
6. Israelul ca povară	103
7. Analiza obiecțiilor	105
De ce sionismul este combătut ca o mișcare politico-socială cu atîta înverșunare ?	105
Cum se pot explica acțiunile militare ale armatei și unor agenturi ale aparatului represiv israelian?	107
Ce poziție trebuie adoptată în problema refugiaților palestinieni? .	108
Cine este de fapt vinovat de drumeția palestinienilor? (fragmente din publicații arabe)	109
De ce arabii au părăsit Palestina în anul 1948?	110
De ce problema refugiaților n-a fost rezolvată pînă acum ? .	112
Care națiune are dreptul de a moșteni Palestina ?	111
Cînd va avea loc mîntuirea națională a Israelului ?	114
Czysta	116

PARTEA II

Situația evreilor în țările Europei	117
Exterminarea evreilor în Polonia	125
Soluția finală: Odilo Globocnik	128
Rezistența armată a populației evreiești	134
Colaborarea	136
Cine, când și cum a informat lumea despre exterminarea evreilor?	139
Poziția aliaților față de exterminarea evreilor	145
Vaticanul, Papa Pius XII și exterminarea evreilor	148
Atitudinea Papei Pius XII și poziția Vaticanului față de soarta evreilor din Slovacia	150
Polonezii în acțiunea de salvare a evreilor	151
Evreii din Polonia după 1944	159
ZSRR	166

III PARTEA

CAPITOLUL I

1. Secretul Israelului .	167
2. Israel - poporul alianței	173
3. Timpul milei naționale	175
4. Cele 7 timpuri ale pedepsei naționale	176
5. Cele 70 de săptămâni ale milei	179
6. "Dublul" nemilei naționale	181

CAPITOLUL II

1. Admiterea răului este în concordanță cu caracterul lui Dumnezeu	182
2. Biblia ca sursă de informații .	182
3. Situația omenirii înaintea blestemului	173
4. Inițiatorii blestemului	184
5. De ce Dumnezeu a permis căderea lui Adam ?	185
6. Prin admiterea răului se dezvăluie caracterul divin	187
7. Răscumpărarea - antidotul blestemului	188
8. Funcțiile lui Hristos ca mijloc a lichidării răului	190
9. Mileniul - ocazia să recunoști binele	192
10. Biblia despre două experiențe contradictorii	193
11. În Israel este ilustrată poziția lui Dumnezeu față de rău	194
12. Analizarea altor probleme controversate	198

CAPITOLUL III

1. Cele mai vechi mărturii despre Isus Hristos, în lumina cercetărilor profesorului Iosef Klausner	211
Prorociile în legătură cu Mesia .	214
Ce ne spun prorociile despre Hristos ?	215
2. Mesia ..	217
3. Împotrivirea evreilor trece	220
4. Este oare nevoie ca un evreu să devină creștin, pentru a primi mila Domnului ?	228
5. Noul legământ	231
Noul legământ aparține viitorului .	234

ANEXĂ

1. 1 Sionismul este vocea Domnului	237
1. 2. Adunarea evreilor de la hipodromul din New-York. Către pastorul C.T. Russell .	242
2. 1 Calendarul babilono-iudaic	248
2. 2 Care este data exactă a dispariției Statului Iudeea, anul 607 sau 587 înainte de Hristos?	250
2. 3 Data nașterii lui Isus ..	253
3. 1 Omorul ritual Cazul Beilis	258
3. 2 Expertiza preotului Pranaitis	257
3. 3 Scrisoarea lui Nielidov, ministrul rus și rezident la Vatican, S.D. Sazanov	258
2. 4	
3. 5 Protocoalele înțelepților de la Sion .	260
IV. Datele reînvierii naționale	
V Holocaust	
Surse germane	267
și poloneze	281
VI. Semnificația expresiilor .	298
Biografiile .	304
Bibliografie	308
Inexactitatea cronologiei evreiești	310
Unele opinii despre Alia.	314

Unele opinii despre Alia.b

Gjegoj Pavlovsci / Grinberg/,Iaffa- Izrael -csendz -preot.

«Vă aduc mulțumiri pentru cărțile expediate . Lucrul acesta greu ,scoate la iveală un talent adevărat»

David Ștocfiș - jurnalist (un fost ghid a unui grup turistic din Lublin în Izrael)-

« Eu am citit deja cartea aceasta în poloneză și aș dori să vă felicit și tot odată să vă transmit încântarea mea cu privire la acest lucru atât de adânc și științific. Vă sînt foarte recunoscător . Îmi imaginez cu cîte greutateți v-ați întâlnit - moral si financiar pînă ați scris ,tipărit ,și împărțit această carte prețioasă».

Iozef Hurvic - prof. ,membru al Academiei de Științe Franceze. /Marsilia/.

«Regret ,dar germana o cunosc foarte slab. Însă față de carte am o poziție pozitivă.»

Iakub Rotbaum - regizor, fost director al teatrului din Vroțlav / Polonia/ .

« Opinia noastră modestă este că Alia, merită o recunoaștere măreață. Seriozitatea și tragicul redus în această carte e înfățișată ca o mare operă literară .Din dialogurile duse cu oameni din diferite domenii

(învățați , scriitori , actori , muzicieni ș.a.) am constatat că odată cu apariția versiunii ruse vă veți atinge un scop foarte mareț .»

Ierjî Giedrouc - redactor «Cultura» -Institutul de Literatură - Paris.

« Tipărirea Aliei , intradevăr este un lucru de mare folosință, în deosebi acum cînd în Polonia se renaște antisemitismul ,însă cu părere de rău nu avem posibilitate să tipărim toată cartea. Extrase din Alia au apărut în «Cultura»-/Paris/ Num. 12/90 Pag. 22-25 se amintește de 1 și al 2 vol. al Aliei cât și cele trei părți ale versiunii germane.»

Prof. Ian Lipski- senator R.Pol.

« Pentru « Alia» vă mulțumesc mult ... Am transmis-o și prietenului meu - lucrător științific al Institutului Evreesc din Londra Cartea ma impresionat foarte mult.»

Herman Bezner Emek Ha Șalom , Iocăan -Izrael .

« Coleta din cele 5 cărți am adus-o cu bine la destinație .Cu mare bucurie și atenție am studiat lucrarea. Este necesar de a mărturisi ,că sa făcut un lucru grandios . Incomparabil în ce privește detaliile și informația . Simțim o strînsă legătură sufletească și dorim de a o păstra și pe viitor. Dorim de asemenea prin toate mijloacele de a mărturisi acestei țări meritul autorului acestei lucrări .»

Anna Prover - soția lui Ioszeif Prover - Bielsko Biala .

« Doresc din inimă a vă mulțumi pentru publicația fără de preț a « Martiriologiei Evreilor .» Întradevăr am mai citit cîte ceva pe această temă , dar nu atât de detaliat . Sunt încântată de această lucrare făcută cu multă trudă .Aș fi foarte mulțumitoare dacă aș putea să fac cunoștință și cu a treia parte a Aliei « Mesia lui

Izrael». Am și unele întrebări , ca exemplu : de ce bunul Dumnezeu își pedepsește atât de cumplit poporul său? Sînt bucuroasă că Dumnezeu îl întărește pe fratele în această lucrare măreață.

Anneliese Feucht - doctor în filosofie Nou Isănburg - Germania

« Cărțile sînt foarte bune»,

« Am trimis amîndouă volume ,in germană și în poloneză laureatului premiului Nobel , Elie Wieselovi din S:U:A: . Am mai trimis un exemplar și Preasfințitului Papă Ioan Paul II , și astăzi am primit din castelul Gandolfo un răspuns pe care îl citez aici : Domnului Gjesic i se cuvine înalta re cunoștință J.și Z . Parnas» . Stimate profesore ,această carte a dom-lui Gjesic a ajuns în mîna Sfintului Părinte , vă aducem sincere felicitări și vă dorim multă sănătate vouă cît și soției voastre

Castelul Gandolfo 29 - 08 - 1990. 11 X. St. Drziwiș .

Michal Gozdik - Mihalcovițe , Polonia .

« Lucrarea aceasta este deosebit de interesantă . Eu sînt un om cu cuget liber și de aceia nu întotdeauna sînt de acord cu cele scrise în «alia» , dar aș dori totuși să remarc că această carte conține multe fapte adevărate și obiective . Eu sînt polonez , dar îi simpatizezi pe evrei . Scriind «Alia» ați făcut un lucru foarte mare ,deaceia țin să vă mulțumesc mult și vă mai trimit multe și sincere salutări .»

Albin Gorsci - Sosnoweț ,Polonia .

« Stimate domn ! Datorită lui Stefan Matușevscii am citit meu cartea « Alia -Biblia și faptele .» Această lucrare ma influențat foarte mult . Am citit în viața mea multe cărți . Am luat cunoștințe cu multe acte și documente . Eu sînt magistrul de filologie și pedagog , dar pînă în prezent nu am întîlnit o lucrare atît de bine și conștiincios făcută . Acest obiectivism , cît și cunoașterea adîncă a Bibliei cred că nu l-ar putea lăsa pe nimeni indiferent față de cele scrise de dum - stră . Și mai este un lucru de mare însemnătate - se simte aici un înalt consemnămint . Nici în o altă lucrare documentară autorii nu sau încumetat săi numească pe evrei «bieții de ei» ,dar ar fi fost de dorit . Eu nu sînt evreu , dar simțesc pînă în prezent că evreii se simt persecutați , îndepărtați și străini . Acestea sînt gândurile și simțămintele mele .În legătură cu aceasta doresc să vă aduc sincere mulțumiri pentru cele trei volume cutremurătoare în descrierile lor și tot odată pline de speranță . Mă gîndesc că oricine se atîrnă față de aproapele său cu vrăjmășie ar fi binivenit să citească această lucrare . Vă doresc sănătate , puteri și mari posibilități în opera de a crea ,ca mai multe de astfel de lucrări să apară de sub condeiul dumneavoastră .Cu multă mulțumire și revelație

Albin Gorsci

L. Kupcuc - Levin - Învățat - Valensbaec - Danemarca.

După cum ne arată cuprinsul celor trei volume ale Aliei - aceasta este istoria evreilor , exodul lor în Izrael și renașterea lor statală . Introducerea ne face cunoștință cu «minunata îndeplinire a planului lui Dumnezeu» în ce privește renașterea poporului evreu la o viață independentă în patria sa . Din cele spese mai sus ,reese că lucrarea are un caracter religios . Deacea cititorilor creștini volumele le va fi nu numai un material informativ, ci le va trezi tot odată și un simțămînt de satisfacere duhovnicească . Alia conține o adîncă informație pentru cititorul obișnuit cît și dovezi care de multe ori au fost trecute cu vederea de către alți istorici .Aici autorul pe trei sute de pagini redă istoria evreilor pe o perioadă de mai mult de 4000 de ani .